

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Raport anual 2024

Raport anual 2024

NOTE

Raportul anual 2024 a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în ședința din 18 iunie 2025 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Datele statistice utilizate sunt cele disponibile la data de 16 mai 2025. Unele au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Sursa datelor statistice utilizate la realizarea graficelor și a tabelelor a fost indicată numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituții.

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României,
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52
internet: <http://www.bnr.ro>

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)

ISSN 1584-0913 (versiune online)

Cuprins

Sinteză	8
Capitolul 1. Contextul internațional și evoluții macroeconomice interne	18
1. Contextul internațional	19
<i>Caseta 1. Si vis pacem, para bellum. Redesenarea arhitecturii de securitate europene</i>	21
2. Evoluții macroeconomice interne	28
2.1. Activitatea economică	28
<i>Caseta 2. PNRR – posibile efecte adverse ale trenării investițiilor</i>	32
2.2. Prețuri și costuri	42
<i>Caseta 3. Evaluări privind impactul macroeconomic al variațiilor prețului petrolului, condiționat de sursa șocului generator</i>	44
2.3. Evoluții fiscal-bugetare	52
Capitolul 2. Banca Națională a României în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, organismelor și forurilor constituite la nivelul UE	56
1. Participarea BNR la structurile europene	57
1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE	58
1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă	58
1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic	58
1.4. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene	59
1.5. Participarea BNR la structuri de lucru ale Autorității Europene pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului (AMLA)	59
1.6. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE	60
1.7. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene	60
1.8. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene	61
2. Asistența tehnică acordată și primită de Banca Națională a României	62
2.1. Cooperarea tehnică între BNR și Banca Națională a Moldovei	62
2.2. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică	63
2.3. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Sprijin Tehnic derulat de Comisia Europeană	64
3. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european	66
3.1. Semestrul european	66
3.2. Evoluții privind inițiative de politici la nivel european	67

Capitolul 3. Politica monetară a Băncii Naționale a României	70
1. Obiectivul politicii monetare	71
2. Deciziile de politică monetară	71
Caseta 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2024	74
Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie	88
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare	98
4. Orientările politicii monetare	102
Capitolul 4. Stabilitatea financiară	108
1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial	109
Caseta 6. Suprapunerile dintre amortizoarele de capital și alte cerințe minime de capital aplicate instituțiilor de credit	113
2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară	114
2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației	115
Caseta 7. Caracteristicile și riscurile asociate expunerilor sectorului bancar asupra sectorului guvernamental	117
2.2. Sectorul bancar	121
Caseta 8. Impactul riscului cibernetic asupra sectorului bancar	127
2.3. Sectorul financiar nebanca	129
2.4. Piețele financiare	130
3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară	131
3.1. Centrala Riscului de Credit	131
3.2. Centrala Incidentelor de Plăți	133
Capitolul 5. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare	134
1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare	135
2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României	136
2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare	136
2.2. Reglementări contabile	139
2.3. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR	140
2.4. Convergența instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european	140
3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2025	142
Capitolul 6. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare	146
1. Supravegherea instituțiilor de credit	147
1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar	147
1.2. Performanța sectorului bancar	149
1.3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară	155
2. Supravegherea schemelor de garantare	158

3. Supravegherea instituțiilor financiare nebancare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică	159
3.1. Instituțiile financiare nebancare	159
3.2. Instituțiile de plată	162
3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică	162
4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale	163
Capitolul 7. Rezoluție bancară	168
1. Planificarea și pregătirea rezoluției	169
1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției	169
1.2. Adoptarea deciziilor privind cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)	170
2. Comunicare și cooperare națională și internațională	172
3. Fondul de rezoluție bancară	173
4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare	174
Capitolul 8. Emisiunea de numerar	176
1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar	177
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului	179
3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător	181
4. Emisiunile numismatice	182
5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale	183
Capitolul 9. Infrastructurile pieței financiare	186
1. Sistemul ReGIS	187
2. Sistemul SaFIR	189
3. Sistemul TARGET-România	191
4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților	193
Capitolul 10. Administrarea rezervelor internaționale	204
1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2024	205
2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert	207
2.1. Evoluțiile economice și financiare externe	207
2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice	208
Capitolul 11. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României	212
1. Contul curent și contul de capital	213
2. Contul financiar	215
3. Poziția investițională internațională a României	216

Capitolul 12. Relațiile financiare internaționale	220
1. Fondul Monetar Internațional	221
2. Grupul Băncii Mondiale	221
3. Banca Reglementelor Internaționale	222
4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	223
5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică	223
6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe	225
Capitolul 13. Convergența economiei românești și evoluții în domeniul guvernancei economice în Uniunea Europeană	228
1. Convergența economiei românești	229
2. Evoluții în domeniul guvernancei economice în Uniunea Europeană	233
Capitolul 14. Comunicarea publică a Băncii Naționale a României	238
1. Relații publice	239
2. Publicațiile BNR	245
3. Activitatea de informare publică	247
4. Arhiva și Biblioteca Băncii Naționale a României	247
Capitolul 15. Educația financiară și Muzeul BNR	252
1. Muzeul BNR	253
2. Educația financiară	255
Capitolul 16. Statistică și cercetare economică	262
1. Activitatea statistică	263
2. Cercetarea economică	265
2.1. Modelare macroeconomică	266
2.2. Stabilitate financiară	268
2.3. Studii și analize economice	270
2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2025	271
Capitolul 17. Activitatea juridică a Băncii Naționale a României	272
Capitolul 18. Cadrul instituțional și organizarea Băncii Naționale a României	282
1. Structura decizională și guvernancea corporativă	283
Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României	284
2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului	293
3. Evoluții organizatorice	296
3.1. Managementul resurselor umane	296
Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2024	300
3.2. Tehnologia informației	302

Capitolul 19. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României	
la 31 decembrie 2024	306
1. Considerații generale	307
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară și impactul asupra rezultatului financiar	308
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor externe și pasivelor în valută	309
4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale	310
5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2024	311
6. Concluzii	313
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2024 (auditate de KPMG)	315
Raportul auditorului independent	317
Bilanțul contabil la 31 decembrie 2024	320
Contul de profit și pierdere pentru anul încheiat la 31 decembrie 2024	322
Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2024	323
Abrevieri	358
Lista tabelelor din text	359
Lista graficelor din text	360

The background of the page features a photograph of classical architectural columns, likely from a Greek or Roman temple, with a focus on the fluted shafts and ornate capitals. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige or gold color, creating a textured, ripple-like effect.

Sinteză

Într-un mediu complicat, marcat de trenarea cererii externe – mai ales la nivel european –, care a afectat industria și serviciile orientate către piața internațională, precum și de condiții climaterice nefavorabile agriculturii, economia românească a înregistrat în 2024 o nouă temperare a ritmului de creștere, până la 0,8 la sută (față de 2,4 la sută în 2023). Parcurusul modest al activității economice a fost însoțit de o majorare considerabilă a deficitelor gemene, în timp ce rata anuală a inflației a evoluat pe o traiectorie descendentă. În a doua parte a anului, încetinirea creșterii economice a început să se răsfrângă și asupra pieței muncii, consemnându-se majorarea ratei șomajului, deteriorarea perspectivelor privind ocuparea și diminuarea dinamicii anuale a salariilor.

După ce în anul 2023 principala contribuție la creșterea PIB a revenit formării brute de capital fix, în 2024 acest rol a fost preluat din nou de consum. Majorarea cu 5,6 la sută a consumului final privat a fost susținută de creșterea puterii de cumpărare a populației, în contextul temperării inflației, al măsurilor din sfera politicii veniturilor (creșterea salariului minim brut pe economie, majorări salariale în sectorul bugetar, majorarea pensiilor), al menținerii anumitor măsuri de protecție a consumatorilor, precum și al relaxării condițiilor de creditare.

Dinamica negativă (-3,3 la sută) a formării brute de capital fix a fost determinată de sectorul privat, investițiile publice înregistrând o creștere moderată. Restrângerea acumulărilor de capital din sectorul privat a reflectat, pe de o parte, nivelul scăzut al resurselor proprii ale companiilor, ca urmare a evoluției negative a activității în numeroase sectoare economice, iar pe de altă parte, diminuarea volumului fondurilor europene atrase și a fluxului de investiții străine directe. Accesul la finanțare îngreunat de obstacole de ordin birocratic, transparența scăzută în aplicarea politicilor economice, deficitul de forță de muncă și rețelele inadecvate de transport au continuat să afecteze investițiile. Impredictibilitatea măsurilor vizând consolidarea fiscală a reprezentat în 2024 un alt factor inhibitor.

De altfel, deficitul bugetar de 9,3 la sută din PIB (cu 2,7 puncte procentuale peste cel din anul anterior) înregistrat de România în 2024 a fost cel mai ridicat din Uniunea Europeană. Cu toate că și deteriorarea condițiilor ciclice a contribuit la majorarea deficitului, aceasta a fost în mare măsură provocată de conduita expansionistă a politicii fiscale. Această conduită s-a reflectat într-o lărgire cu aproape 2 puncte procentuale de PIB a deficitului structural primar, ca urmare a majorărilor abrupte ale cheltuielilor de investiții publice neacoperite din surse nerambursabile, ale transferurilor de asistență socială și ale cheltuielilor de personal. Planul bugetar-structural național pe termen mediu 2025-2031 depus de România în octombrie 2024 prevede o perioadă de ajustare de șapte ani a deficitului excesiv. Planul a fost aprobat de Consiliul Uniunii Europene în ianuarie 2025, în urma unei recomandări favorabile emise de Comisia Europeană.

După reducerea din anul precedent, deficitul de cont curent a consemnat o înrăutățire notabilă în 2024, ponderea sa în PIB ajungând la 8,4 la sută, ca urmare a unor evoluții

nefavorabile la nivelul tuturor segmentelor majore. Principala contribuție a venit balanței bunurilor, date fiind extinderea importurilor – în condițiile capacității limitate a ofertei autohtone de a acomoda creșterea cererii interne – și prelungirea declinului exporturilor, asupra cărora și-au pus amprenta comprimarea severă a producției agricole, sub influența secetei, și parcursul economic anemic al zonei euro. Gradul de finanțare a deficitului de cont curent prin fluxuri negeneratoare de datorie – constând în intrări nete sub forma participațiilor la capitalul companiilor ISD (inclusiv reinvestirea profiturilor), cumulate cu surplusul contului de capital (alcătuit în principal din resurse europene nerambursabile destinate investițiilor) – s-a diminuat considerabil, situându-se la 28,8 la sută.

Conservarea unei poziții confortabile din perspectiva riscurilor la adresa balanței de plăți a fost asigurată de menținerea unui profil adecvat al rezervelor internaționale, de natură a limita totodată și costurile de finanțare a statului și a companiilor autohtone. La 31 decembrie 2024, acestea însumau 70,5 miliarde euro, în creștere cu 4,5 miliarde euro față de sfârșitul anului 2023. Din punct de vedere valoric, rezerva de aur a României s-a majorat cu 2,1 miliarde euro față de finele anului 2023 (până la 8,4 miliarde euro), ca urmare a creșterii prețului aurului pe piețele internaționale. Din perspectivă cantitativă, rezerva de aur s-a menținut la 103,6 tone, dintre care 61,2 tone se află în custodie la Banca Angliei; din rațiuni de transparentă și siguranță, BNR efectuează anual verificări fizice ale lingourilor depozitate la această instituție, cea mai recentă având loc în luna octombrie 2024.

Rata anuală a inflației IPC a încheiat anul 2024 la nivelul de 5,14 la sută (cu 1,47 puncte procentuale sub cel consemnat în decembrie 2023), plasându-se deasupra limitei superioare a intervalului țintei. Dezinflația a fost mult mai temperată decât în 2023, consemnându-se practic o întrerupere a acesteia la mijlocul anului.

În ansamblu, dezinflația a fost susținută cu precădere de scăderea inflației de bază, inclusiv pe fondul unei restrângeri a excedentului de cerere agregată din economie. Astfel, în luna decembrie 2024, variația anuală a acestui subindice al IPC s-a situat la 5,6 la sută, reducându-se cu 2,8 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent, rezultat al traiectoriei descendente pe care a evoluat în perioada ianuarie-iulie. La temperarea inflației de bază au contribuit toate cele trei componente, aportul dominant revenind segmentului produselor nealimentare, pe fondul unei evoluții benigne a prețurilor de import. Prețurile serviciilor de piață au înregistrat, de asemenea, o temperare a dinamicii anuale, ca urmare a cererii în atenuare; în a doua parte a anului însă, dezinflația pe acest segment a fost inhibată de accentuarea presiunilor din partea costurilor salariale, în contextul unei noi majorări a salariului minim în luna iulie 2024. Componenta produselor alimentare a avut o contribuție mai redusă la decelerarea inflației, marcând un punct de inflexiune în august 2024. Deși în prima parte a anului condițiile favorabile de pe piețele materiilor prime de profil au plasat inflația bunurilor alimentare procesate pe o traiectorie descrescătoare, temperaturile extreme și lipsa precipitațiilor din lunile de vară au determinat creșteri ale prețurilor nu doar pentru legume și fructe, ci și pentru unele produse din coșul inflației de bază (printre care ulei vegetal, lactate, carne și produse din carne).

În sensul scăderii inflației a acționat în anul 2024 și segmentul produselor și serviciilor cu prețuri administrate, dinamica anuală coborând până la 4,8 la sută în decembrie (față de 14,3 la sută cu un an în urmă), preponderent pe seama manifestării unor efecte de bază favorabile.

Mișcări cu impact inflaționist au fost consemnate în special la nivelul prețurilor bunurilor energetice. Rolul principal a revenit segmentului combustibililor, a căror rată anuală de creștere a prețurilor s-a accelerat în 2024 cu 2,7 puncte procentuale, până la 5,1 la sută, în contextul majorării accizei pentru carburanți în două etape (ianuarie și iulie), în scopul re poziționării acestora la nivelul presupus de mecanismul de indexare, după ce în 2023 acciza fusese redusă pentru a contracara efectele șocurilor energetice asupra prețurilor finale.

În prima parte a anului 2025, rata anuală a inflației s-a reînscris pe o tendință descendentă, ajungând la 4,85 la sută în luna aprilie, în bună măsură ca urmare a reflectării de către prețurile interne ale carburanților a corecției cotației petrolului Brent. Evoluția a fost determinată de efectele nefavorabile ale modificării regimului vamal de către administrația SUA și de măsurile de retorsiune ale statelor implicate asupra creșterii economice la nivel global și, pe cale de consecință, a cererii de petrol.

În contextul macroeconomic dificil al anului 2024, politica monetară a urmărit readucerea durabilă a ratei anuale a inflației pe orizontul mediu de timp în linie cu ținta staționară de inflație, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu spre lung, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă. Astfel, în primul semestru, BNR a prelungit statu-quo-ul ratelor dobânzilor reprezentative, iar în perioada iulie-august a operat două reduceri a câte 0,25 puncte procentuale, în urma cărora rata dobânzii de politică monetară a ajuns la nivelul de 6,50 la sută, iar ratele dobânzilor aferente facilității de creditare și celei de depozit la 7,50 la sută, respectiv la 5,50 la sută.

Totodată, banca centrală a menținut nivelurile ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit la 8 la sută și, respectiv, 5 la sută. O etapă majoră a procesului de armonizare a mecanismului rezervelor minime obligatorii cu reglementările și standardele în materie ale BCE s-a finalizat în anul 2024, prin aprobarea de către Consiliul de administrație al BNR a unui nou regulament privind regimul RMO, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2025.

Un rol însemnat în adecvarea condițiilor monetare a revenit și gestionării lichidității de pe piața monetară, banca centrală drenând prin intermediul facilității de depozit excedentul de lichiditate din sistemul bancar, inclusiv în condițiile valorilor fără precedent atinse de acesta în 2024. Astfel, surplusul de lichiditate a continuat să se majoreze la începutul anului și s-a menținut în semestrul I la cote deosebit de ridicate, sub influența operațiunilor în valută ale Trezoreriei asociate execuției bugetare și finanțării datoriei publice. O reducere relativ rapidă a avut loc ulterior, mai ales în ultimul trimestru, ca urmare a creșterii puternice a impactului contracționist al factorilor autonomi ai lichidității, în contextul volatilității ridicate a apetitului global pentru risc și al incertitudinii asociate evenimentelor electorale interne.

În anul 2024, cursul de schimb leu/euro a continuat să manifeste o relativă stabilitate. Astfel, moneda națională s-a depreciat în termeni nominali cu 0,1 la sută față de euro (nivel calculat pe baza valorilor medii ale cursului de schimb din luna decembrie), în timp ce coroana cehă și forintul maghiar au înregistrat deprecieri față de moneda unică europeană de 2,6 la sută și, respectiv, de 7,3 la sută, iar zlotul polonez s-a apreciat cu 1,5 la sută.

BNR a utilizat intens și în anul 2024 instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost evidențiate resorturile continuării scăderii ratei anuale a inflației în 2024 și în perspectivă, într-un ritm mult încetinit totuși, rolul conduitei politicii monetare și determinarea băncii centrale de a acționa pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu. Totodată, au fost reliefate necesitatea unui mix echilibrat de politici macroeconomice și importanța atragerii și utilizării eficiente a fondurilor europene, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU”.

O serie de riscuri la adresa stabilității financiare din România au continuat să se manifeste și pe parcursul anului 2024. Riscul asociat incertitudinilor pe plan global, în contextul multitudinii de evenimente geopolitice, a continuat să fie evaluat la nivel sever, cu perspective de accentuare. Pe plan intern, deteriorarea echilibrelor macroeconomice, în contextul adâncirii deficitelor gemene, precum și al întâzierii reformelor și a absorbției fondurilor europene, a rămas un factor de risc important, acesta fiind în continuare evaluat la un nivel sever, cu perspective de menținere. Alte două riscuri sistemice s-au plasat la nivel moderat, cu perspective de menținere: riscul de nerambursare a creditelor contractate de sectorul neguvernamental și riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare.

Într-un context marcat de astfel de riscuri, sectorul bancar din România a rămas rezilient, principalii indicatori prudențiali având o evoluție favorabilă și menținându-se la niveluri superioare celor de pe plan european sau comparabile cu acestea. Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate LCR s-a situat la 254,7 la sută în luna decembrie 2024, față de 163,4 la sută în UE. Rata fondurilor proprii totale și-a continuat creșterea în anul 2024, ajungând la finele anului la 24,9 la sută, cu 4,7 puncte procentuale peste media UE. Totodată, pe fondul amplificării conexiunii cu sectorul guvernamental, a avut loc o reducere a ratei generale de risc (până la 27,4 la sută), cu efecte pozitive asupra cerințelor de capital. Exercițiul de testare la stres a solvabilității bancare derulat în anul 2024 a relevat reziliența sectorului bancar românesc, alimentată de o capacitate operațională robustă și de o poziție inițială solidă, în special în cazul băncilor mari.

Indicatorii de calitate a activelor sectorului au înregistrat în decembrie 2024 valori plasate în zona de risc scăzut, conform ABE, atât la nivel agregat, cât și pentru grupa de bănci mari, respectiv pentru categoria băncilor cu o cotă de piață de sub 5 la sută. Rata creditelor neperformante (2,5 la sută) s-a majorat marginal față de anul anterior, iar gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante s-a menținut la un nivel adecvat (66 la sută), mult superior mediei europene.

Numărul instituțiilor de credit a rămas nemodificat (24 de persoane juridice române și opt sucursale ale instituțiilor de credit din state membre UE), dar, în contextul achizițiilor și fuziunilor derulate pe parcursul anului 2024, ponderea instituțiilor de credit cu capital românesc în totalul capitalului sistemului bancar a crescut cu 10 puncte procentuale, devenind majoritară (51,6 la sută).

Banca Națională a României, împreună cu Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM), monitorizează atent evoluțiile cadrului macroeconomic intern și extern în vederea identificării celor mai bune măsuri de reducere a riscurilor la adresa stabilității sistemului financiar din România. Pe parcursul anului 2024, au avut loc patru ședințe ale Consiliului general al CNSM. În cadrul acestor ședințe, au fost prezentate, pentru analiză și decizie sau pentru informare, lucrări care au vizat atât politica macroprudențială, cât și identificarea riscurilor sistemice la adresa stabilității financiare pe plan național.

În urma evaluărilor trimestriale supuse analizei și deciziei, CNSM a recomandat BNR menținerea ratei amortizorului anticiclic de capital (CCyB) la 1 la sută, ca urmare a: (i) persistenței riscurilor sistemice de natură ciclică, alimentate de numeroase surse de incertitudine geopolitică, (ii) tendinței la nivel european de consolidare a rezilienței sectorului bancar, inclusiv prin utilizarea extinsă a instrumentelor macroprudențiale, (iii) menținerii la niveluri adecvate a indicatorilor de profitabilitate, lichiditate și solvabilitate ai sectorului bancar, care permit acumularea rezervelor de capital fără a afecta accesul la finanțare al sectorului real, în linie cu recomandările europene, dar și a (iv) persistenței tensiunilor la nivelul echilibrelor macroeconomice interne.

În ceea ce privește amortizorul O-SII, în urma evaluării efectuate în anul 2024 pe baza informațiilor având data de referință 30 septembrie 2024, au fost identificate un număr de șapte instituții de credit de importanță sistemică.

Un alt amortizor de capital aplicat în România încă din anul 2018 este amortizorul pentru risc sistemic (SyRB). Conform analizei semestriale prezentate în ședința CNSM din octombrie 2024, în primul semestru al anului 2025 o instituție de credit va aplica o rată a SyRB de 2 la sută, iar cinci bănci vor aplica o rată de 1 la sută, restul instituțiilor de credit nefiind supuse obligației de constituire a acestui amortizor, ca urmare a practicilor prudente de creditare implementate. Numărul relativ scăzut de instituții cărora le este aplicabil acest amortizor de capital reflectă o îmbunătățire semnificativă a calității portofoliilor de credite acordate clienților față de momentul introducerii SyRB. Această evoluție este rezultatul unui proces activ de curățare a bilanțului băncilor și al unei orientări înspre politici de provizionare prudente. Astfel, numărul instituțiilor care aplică o rată de 0 la sută a crescut de la două în al doilea semestru al anului 2018 (anul implementării SyRB pentru prima dată) până la 13 în primul semestru al anului 2025.

Al patrulea amortizor de capital constituit de băncile din România este amortizorul de conservare a capitalului (CCoB), care are o rată de 2,5 la sută, aplicabilă în mod uniform în Uniunea Europeană încă din 2019, potrivit cadrului de reglementare CRD IV pentru toate instituțiile de credit.

În anul 2024, Consiliul general al CNSM a aprobat o serie de decizii, precum neaplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale adoptate de Italia, Portugalia și Danemarca. Deciziile s-au bazat pe faptul că expunerile sectorului bancar din România față de statele menționate se situează mult sub pragul stabilit de autorități pentru implementarea măsurilor și nu sunt de natură a genera riscuri sistemice pentru sectorul bancar autohton. Totodată, membrii Consiliului general al CNSM au decis menținerea Republicii Moldova ca țară terță semnificativă pentru sectorul bancar autohton în ceea ce privește recunoașterea și stabilirea ratelor amortizoarelor anticiclice de capital. Monitorizarea nu a indicat necesitatea impunerii unui amortizor anticiclic de capital pentru expunerile față de Republica Moldova, dar BNR va continua să monitorizeze evoluțiile economico-financiare din această țară, atât timp cât își menține statutul de țară terță semnificativă în urma exercițiului anual de identificare.

Anul 2024 a consemnat evoluții importante și din perspectiva modernizării infrastructurilor pieței financiare. Astfel, Banca Națională a României a lansat cu succes o versiune îmbunătățită a aplicației informatice a sistemului ReGIS, care respectă standardul internațional pentru schimbul de mesaje între instituțiile financiare ISO 20022 și dispune de facilități avansate pentru gestionarea lichidității, permițând optimizarea resurselor financiare ale participanților, precum și de o nouă schemă de comisionare, în linie cu practicile de la nivel european. Sistemul oferă noi funcționalități pentru transmiterea și recepționarea mesajelor de plată, inclusiv în situații de contingență, asigurând continuitatea decontării operațiunilor. Totodată, prin această modernizare s-au îmbunătățit semnificativ viteza și siguranța tranzacțiilor procesate prin sistemul ReGIS, reducându-se riscurile operaționale și costurile asociate procesării. De asemenea, BNR a avizat schema de plăți RoPay, dezvoltată la nivelul comunității bancare, cu implicarea Asociației Române a Băncilor și a Transfond S.A. Schema RoPay oferă prestatorilor de servicii de plată posibilitatea de a pune la dispoziția utilizatorilor servicii moderne de plată instant, pe baza scanării unui cod QR, utilizarea numărului de telefon pentru identificarea beneficiarului plății, utilizarea tehnologiei *deep-link* și utilizarea tehnologiei *contactless*, prin intermediul aplicațiilor de *mobile banking* instalate pe dispozitivele utilizatorilor.

Cooperarea instituțională dintre Guvern și Banca Națională a României se desfășoară permanent, pe multiple dimensiuni, care includ participarea unor experți ai BNR la ședințele Comisiei de planificare a fluxurilor financiare ale Trezoreriei Statului, sprijinul acordat Ministerului Finanțelor în procesul de emisiune de obligațiuni pe piețele internaționale de capital, precum și demersurile de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). În privința acestor demersuri, în anul 2024 au avut loc misiuni de evaluare a alinierii legislației naționale la cerințele OCDE în diferite domenii de activitate și au fost susținute prezentările de țară aferente. Implicarea BNR a presupus, pe lângă contribuțiile la elaborarea rapoartelor de evaluare pentru acele domenii care vizau activitatea băncii centrale, și susținerea unor prezentări referitoare la alinierea României la diferite instrumente juridice ale OCDE. De asemenea, s-a urmărit implicarea în activitatea structurilor de lucru ale OCDE relevante pentru preocupările băncii centrale (Comitetul pentru piețe financiare și subgrupul de lucru consultativ privind codurile OCDE de liberalizare, cele patru grupuri de lucru din cadrul Comitetului pentru statistică și politici statistice), prin participarea la reuniunile acestora, precum și la alte evenimente punctuale. Fiind membră a Rețelei internaționale pentru

educație financiară a OCDE, BNR participă și la reuniunile unor structuri de lucru ale acesteia. Totodată, BNR – angajată încă din anul 2008, în conformitate cu mandatul său legal, în dezvoltarea relației cu această organizație – participă în calitate de invitat permanent la lucrările Comitetului național pentru aderarea României la OCDE, condus de prim-ministrul României, care asigură coordonarea politicii generale a procesului de aderare.

În ceea ce privește relația cu Parlamentul României, dialogul constant dintre Banca Națională a României și această instituție îmbracă multiple forme, printre care:

- (i) elaborarea de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative, fie la solicitarea comisiilor parlamentare, fie la cererea unor inițiatori;
- (ii) formularea de puncte de vedere, realizarea de materiale sau participarea la discuții/reuniuni ale comisiilor de specialitate din cadrul celor două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene sau sisteme de plăți;
- (iii) redactarea de răspunsuri la interpelările adresate BNR de senatori sau deputați.

Consecventă în promovarea transparenței și în asumarea responsabilității instituționale, BNR și-a îndeplinit și în anul 2024 rolul de furnizor de informație economică de calitate, reprezentată de datele statistice pe care instituția le produce conform cadrului legal și de analizele și lucrările de cercetare publicate. Un rol major în asigurarea comunicării atât cu publicul larg, cât și cu Parlamentul, revine rapoartelor elaborate de banca centrală. BNR transmite către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice nu doar *Raportul anual* (obligație statutară), ci și *Raportul asupra inflației* și *Raportul asupra stabilității financiare* – alte două publicații importante ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acesteia în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare. Numeroase subiecte relevante pentru activitatea băncii centrale sunt abordate în intervenții publice ale membrilor Consiliului de administrație, precum și cu prilejul unor seminare și simpozioane științifice; totodată, astfel de tematici fac obiectul unor demersuri de cercetare economică derulate în cadrul BNR.

În ceea ce privește activitatea de comunicare online a BNR, anul 2024 a fost marcat de lansarea unei noi versiuni a website-ului oficial – principalul canal de comunicare al băncii centrale –, realizată luând în considerare tendințele actuale și bunele practici din domeniu, inclusiv implementarea interfețelor grafice de tip *mobile first* și aplicarea principiilor UX (*user experience*), orientate către concizie, claritate și centrarea pe nevoile utilizatorului. Anul 2024 a consemnat și consolidarea strategiei de transmitere a mesajelor către publicul larg, reflectată printr-o creștere semnificativă a audienței și vizibilității, preponderent pe rețelele de socializare Instagram și LinkedIn. Un rol important a revenit și în anul 2024 platformei-forum OpiniiBNR, în cadrul căreia specialiștii din banca centrală abordează subiecte de actualitate, unele dintre articole fiind diseminate ulterior și pe rețelele sociale.

În activitatea de cooperare tehnică internațională a BNR, un loc special a continuat să revină relației cu Banca Națională a Moldovei (BNM). Un pilon important l-a

reprezentat furnizarea de asistență tehnică în cadrul proiectului de *twinning* „Strengthening supervision, corporate governance and risk management in the financial sector”, dedicat sectorului financiar din Republica Moldova și implementat de un consorțiu de instituții având ca lider de proiect BNR. În perioada ianuarie 2023 – aprilie 2024 au avut loc multiple activități în cadrul acestui proiect de *twinning*, inclusiv două conferințe desfășurate la Chișinău și 80 de misiuni de asistență tehnică. Proiectul, lansat în octombrie 2021, a fost finalizat la data de 17 aprilie 2024. Un alt pilon al asistenței tehnice oferite Băncii Naționale a Moldovei îl constituie Acordul de cooperare dintre BNM și BNR semnat la data de 11 iunie 2021 la București, în scopul dezvoltării și extinderii cooperării dintre cele două bănci centrale în vederea promovării siguranței și a bunei funcționări a sistemelor financiar-bancare din Republica Moldova și din România. Totodată, BNR a acordat asistență tehnică în domeniul serviciilor financiare pentru BNM, Comisia Națională a Pieței Financiare și pentru Guvernul Republicii Moldova, prin intermediul unui consilier la nivel înalt al Uniunii Europene în Republica Moldova, în perioada decembrie 2023 – decembrie 2024, și va continua să sprijine acest proiect și în intervalul martie 2025 – martie 2026.

Pe parcursul anului 2024 a continuat și derularea fazei a doua a Programului de cooperare tehnică regională destinat băncilor centrale din Balcanii de Vest, la care BNR participă cu experți în domeniile: stabilitate financiară, politică monetară și cercetare, tehnologia informației, juridic, resurse umane și rezoluție bancară. De asemenea, BNR a fost implicată și în alte proiecte vizând acordarea de asistență tehnică unor țări din regiune sau din vecinătatea UE.

În planul educației financiare – care constituie o preocupare constantă a BNR –, pe lângă continuarea atât la nivel central, cât și teritorial, a unor programe și evenimente deja consacrate, anul 2024 a consemnat și lansarea a două noi proiecte. „Ateliere de educație financiară pentru profesori” se adresează cadrelor didactice din școli generale și licee, atât în calitatea lor de consumatori de produse și servicii financiare, cât și în cea de interlocutori, transmițători și multiplicatori de mesaje educaționale pentru elevi, în timp ce „Profesorii și educația financiară” este un proiect-pilot vizând crearea unui canal de dialog între specialiștii băncii centrale și cadrele didactice din București care predau discipline din sfera economică.

În cadrul Colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României” a fost reeditată în 2024 lucrarea în trei volume „Sistemul bănesc al leului și precursorii lui”, elaborată de academicianul Costin C. Kirițescu. Lansarea noii ediții a acestei cărți de referință pentru istoria economică a României urmează a avea loc în cursul anului 2025.

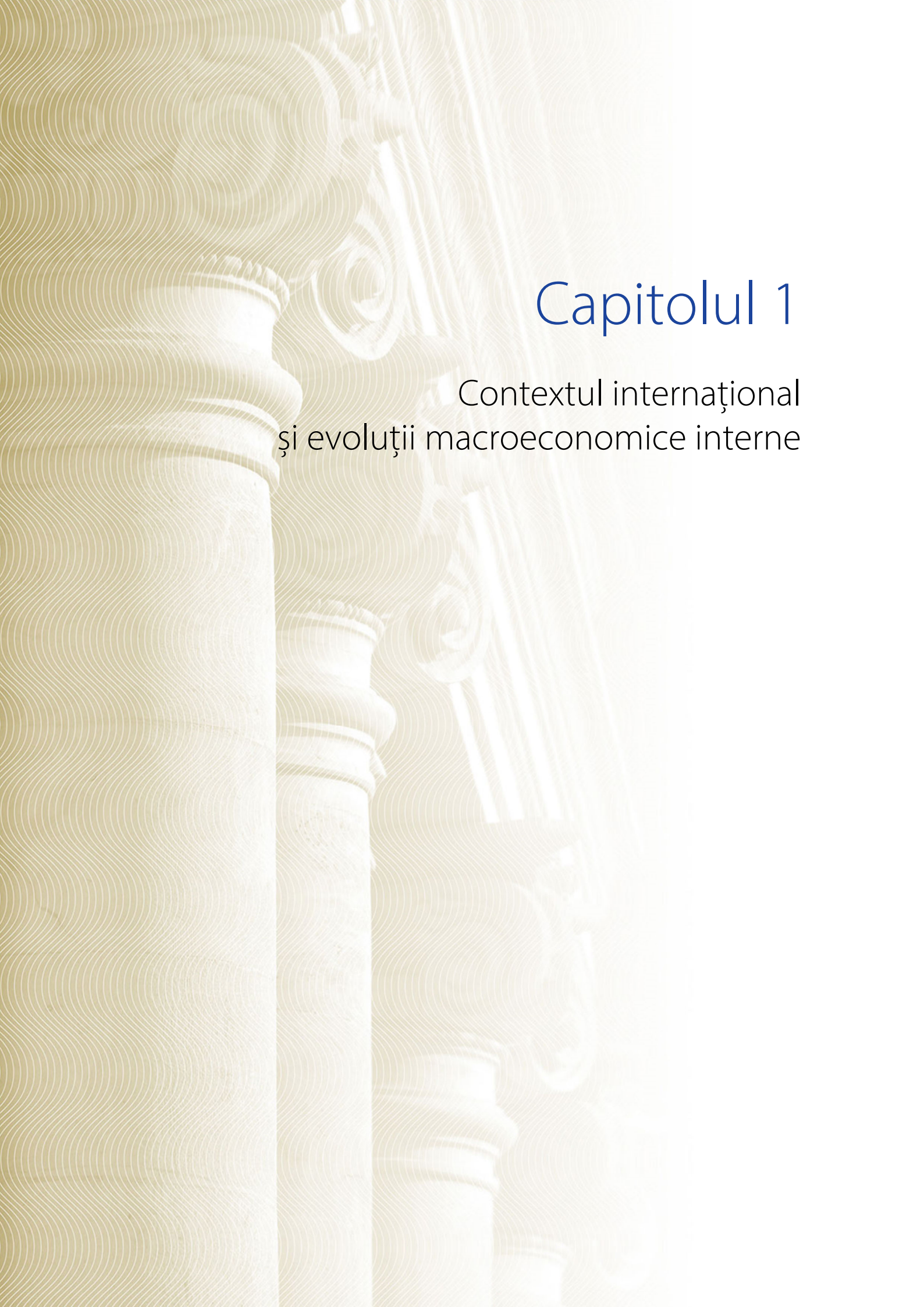
În 2024 au fost întreprinse noi demersuri vizând aprofundarea conștientizării pe plan internațional a problematicii Tezaurului BNR trimis la Moscova în timpul Primului Război Mondial și încă nerestituit. În data de 5 martie 2024, la sediul Parlamentului European de la Bruxelles, a fost inaugurată, în prezența delegației Băncii Naționale a României, precum și a unui numeros public, expoziția *The gold Treasure of the National Bank of Romania sent to Moscow and never returned – A claim older than a century*. La acest eveniment au participat și numeroși europarlamentari din toate grupurile politice, atât români, cât și din alte țări. Expoziția a fost deschisă trei zile, pe parcursul cărora au fost prezentate dovezi istorice, înscrisuri, probe juridice și angajamentele

părților rusă și română în legătură cu rezerva de aur trimisă la Moscova. În aceeași zi, în ediția online a ziarului *Politico* a fost publicat articolul „The gold treasure of the National Bank of Romania that was sent to Moscow”, cu subtitlul „A claim older than a century – the odyssey of the central bank’s ‘evacuated’ gold that was never returned after the First World War”. Articolul a fost inclus și în ediția tipărită din 7 martie 2024 a aceleiași influente publicații consacrate problematicii europene. Totodată, la data de 6 martie 2024, la Universitatea Liberă din Bruxelles, cu sprijinul Institutului Cultural Român, a avut loc dezbateră cu tema *Le trésor de la Banque Nationale de Roumanie envoyé à Moscou – une créance qui date depuis plus d’un siècle*. Astfel, opinia publică internațională a fost informată pe larg despre creanța validă și exigibilă deținută de România asupra Federației Ruse, iar subiectul a fost introdus pe agenda instituțiilor Uniunii Europene. Relevantă în acest sens este adoptarea cu o mare majoritate de voturi, în ședința plenară a Parlamentului European din 14 martie 2024, desfășurată la Strasbourg, a Rezoluției referitoare la returnarea tezaurului național al României.

Tot în cursul anului 2024, BNR a organizat în întreaga sa rețea teritorială colțuri tematice dedicate acestei problematice. În paralel, a fost concepută o expoziție realizată într-o manieră inedită prin utilizarea unui modul expozițional vitrat, instalat în perioada decembrie 2024 – februarie 2025 în fața sediului central al instituției. Publicul a avut acces la informații și imagini referitoare la rezerva de aur a BNR din perioada 1881-1917, la cele două transporturi ale tezaurului românesc la Moscova, la confiscarea rezervei de aur de către bolșevici, la evoluția problemei în perioada interbelică și în timpul regimului comunist, precum și la eforturile depuse de banca centrală pentru recunoașterea pe plan internațional a dreptului său de creanță asupra rezervei de aur trimise la Moscova.

În ceea ce privește poziția financiară a Băncii Naționale a României, aceasta a înregistrat o consolidare considerabilă, capitalul propriu al instituției consemnând la 31 decembrie 2024 un nivel semnificativ pozitiv (48 516,9 milioane lei), cu 43 la sută superior celui din anul 2023. Acest nivel consistent al capitalului propriu întărește capacitatea BNR de a-și îndeplini atribuțiile legale naționale, precum și obligațiile care decurg din calitatea de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale, garantându-i independența financiară și conferind credibilitate operațiunilor pe care le desfășoară.

Similar anilor anteriori, Banca Națională a României a acționat și în 2024 pentru asigurarea stabilității prețurilor și a stabilității financiare, precum și pentru îndeplinirea tuturor celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a se face apel la bugetul public. Mai mult, în condițiile preocupării manifestate pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, BNR a înregistrat la 31 decembrie 2024 un rezultat financiar pozitiv – ca urmare a profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută –, virând la bugetul statului 3 074,2 milioane lei.

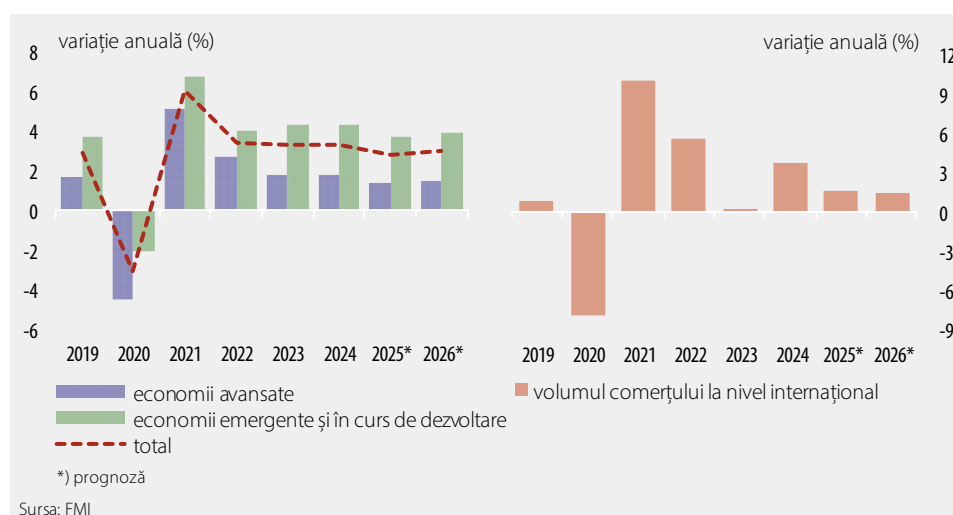

Capitolul 1

Contextul internațional
și evoluții macroeconomice interne

1. Contextul internațional

Creșterea economică globală s-a stabilizat la 3,3 la sută în 2024, conform ediției din aprilie 2025 a World Economic Outlook (FMI), în timp ce presiunile inflaționiste s-au diminuat. Evoluțiile sectoriale au fost divergente, serviciile consolidându-și rolul de principal motor al creșterii, în timp ce industria prelucrătoare a înregistrat un ritm modest de expansiune. Corecțiile moderate ale prețurilor materiilor prime au susținut continuarea procesului de dezinflație. În acest context, principalele bănci centrale au inițiat o tranziție treptată către o politică monetară mai relaxată. În debutul anului 2025, perspectivele economice globale au fost afectate de amplificarea incertitudinilor comerciale și geopolitice, conducând la revizuirii descendente ale prognozelor de creștere și la reevaluări ale traiectoriei politicilor monetare (Grafic 1.1).

Grafic 1.1
Activitatea economică
la nivel mondial

Economia Statelor Unite ale Americii a cunoscut o creștere robustă în 2024, de 2,8 la sută, marcând o încetinire marginală față de anul anterior (-0,1 puncte procentuale). Dinamica a fost susținută cu precădere de consumul privat, care a beneficiat de condițiile favorabile de pe piața muncii și de progresul veniturilor reale disponibile. Investițiile publice, orientate preponderent către infrastructură și tranziția energetică, au contribuit în continuare pozitiv la dinamica activității economice. Sectorul extern a avut un aport negativ la creștere, pe fondul scăderii cererii globale și al intensificării măsurilor protecționiste.

În zona euro, ritmul de creștere s-a situat la 0,9 la sută, marcând o accelerare față de 0,4 la sută în 2023. În ansamblu, cererea internă a avut o contribuție limitată la creștere, cu un consum privat temperat și investiții modeste, în timp ce producția industrială a continuat să fie afectată de condițiile externe nefavorabile. Germania

a consemnat al doilea an de contracție (-0,2 la sută), pe fondul stagnării industriei prelucrătoare și al scăderii investițiilor, în timp ce Franța a înregistrat o creștere în ușoară accelerare, de 1,2 la sută (+0,3 puncte procentuale), susținută preponderent de serviciile destinate populației. Italia a avansat cu 0,7 la sută, menținând un ritm similar celui din 2023, grație sprijinului fiscal și redresării consumului intern. Japonia s-a confruntat cu o diminuare notabilă a creșterii economice, care s-a plasat la 0,1 la sută (de la 1,7 la sută în 2023), evoluția fiind imprimată de scăderea exporturilor și investițiilor, deși consumul intern a rămas relativ stabil. În Regatul Unit, economia a accelerat cu 0,8 puncte procentuale, până la 1,1 la sută, cu sprijinul serviciilor financiare și de afaceri, în contextul stagnării investițiilor private și al persistenței incertitudinilor comerciale.

Creșterea economică a Chinei s-a plasat la 5 la sută în 2024, în scădere de la 5,2 la sută în anul precedent. Activitatea a fost afectată în continuare de stagnarea sectorului imobiliar și de cererea externă anemică. Consumul privat a crescut moderat, sprijinit de politici fiscale ținute, însă ritmul investițiilor private a rămas modest. Industria prelucrătoare a stagnat, în timp ce sectorul serviciilor a oferit o contribuție pozitivă, în special prin turismul intern și serviciile financiare. India a continuat să afișeze o dinamică solidă, cu o rată de creștere de 6,5 la sută, mai redusă însă comparativ cu 2023 (7,2 la sută). Expansiunea a fost susținută de consumul intern robust și de investițiile publice în infrastructură. Economia Braziliei a crescut cu 1,7 la sută, încetinind de la 2,9 la sută în anul anterior, pe fondul revenirii la cote mai apropiate mediei istorice a producției agricole și al menținerii unor condiții financiare restrictive. Rusia a raportat o creștere de 4,1 la sută, în încetinire față de cea din 2023, cu susținere din partea unor stimuli fiscali și a reorientării fluxurilor comerciale către piețele asiatice, această valoare depășind sensibil nivelul prognozat de FMI în octombrie 2024.

Primul trimestru al anului 2025 a fost caracterizat de intensificarea incertitudinilor comerciale și geopolitice. În aprilie, Statele Unite au anunțat introducerea unor tarife vamale generalizate de 10 la sută, alături de tarifele deja introduse în februarie-martie de 25 la sută pentru automobile și produse metalurgice, determinând reacții de retorsiune din partea principalilor parteneri comerciali. Estimările FMI indică un impact semnificativ al noilor tarife vamale și al escaladării tensiunilor comerciale asupra creșterii economice globale pentru anul 2025 și pe termen mediu. Proiecția pentru 2025 din aprilie a fost revizuită la 2,8 la sută, actualizarea din ianuarie 2025 plasându-se la 3,3 la sută. Revizuirile afectează aproape toate economiile și reflectă în mare parte efectele directe ale noilor măsuri tarifare, dar și efectele indirecte asociate creșterii incertitudinii și deteriorării încrederii.

În Europa, contextul geopolitic tensionat a determinat Uniunea Europeană să avanseze un plan de majorare progresivă a cheltuielilor de apărare (Caseta 1), echivalent cu 1,5 la sută din PIB anual pe termen mediu¹, care a oferit perspectiva unei îmbunătățiri a situației economice actuale, indicele compozit PMI pentru zona euro avansând în luna martie până la 50,9 de puncte, cu semnale pozitive din partea sectorului prelucrător, care se confruntă cu probleme structurale de mai mult timp. Totuși,

¹ https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_en

Grafic 1.2
Perspective privind evoluția
activității economice

cele mai recente date publicate în luna aprilie indică în continuare stagnarea activității economice la nivel agregat, cu o creștere modestă în industrie și o dinamică în scădere în servicii (Grafic 1.2).

În 2024, indicele agregat al Băncii Mondiale referitor la cotațiile materiilor prime s-a restrâns cu 2,7 la sută față de 2023. Prețurile energiei au înregistrat corecții notabile: prețul mediu al petrolului Brent s-a situat la aproximativ 80 USD/baril, în scădere cu 2,3 la sută față de anul anterior, poziționându-se

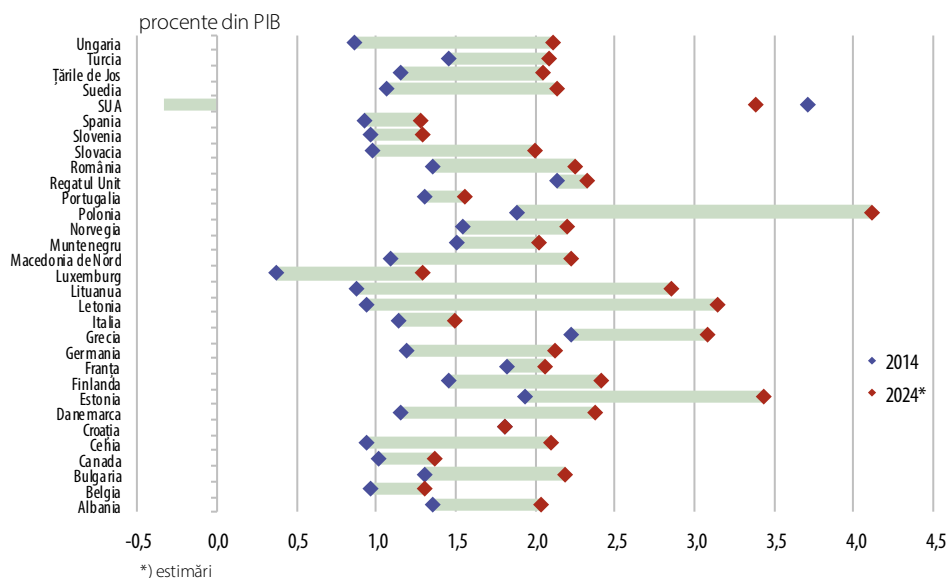
pe un trend descendent, odată cu scăderea cererii globale și creșterea ofertei alternative. Prețul gazelor naturale pe piața europeană a înregistrat o scădere de aproximativ 16 la sută față de anul anterior, pe fondul cererii industriale reduse, al condițiilor meteorologice favorabile și al stocurilor ridicate. Diversificarea surselor de aprovizionare, în special prin importuri de GNL, a consolidat stabilitatea pieței. Traectoria ascendentă a cotațiilor s-a reluat în ultimele luni ale anului 2024 și a continuat în T1 2025, pe fondul unei ierni reci, care a stimulat un consum mai ridicat. Pe piețele metalelor industriale s-au observat evoluții divergente: prețurile cuprului și aluminiului au crescut moderat, în timp ce cotațiile metalelor critice pentru tranziția energetică (nichel, litiu, cobalt) au suferit corecții, ulterior creșterilor consistente din anii precedenți; în sens descendent au evoluat și prețurile pentru minereul de fier și plumb, sub influența ritmului mai redus al activității din China, atât în industrie cât și în construcții.

Caseta 1. *Si vis pacem, para bellum*. Redesenarea arhitecturii de securitate europene

Introducere

Europa și majoritatea economiilor dezvoltate au beneficiat, în cadrul ordinii mondiale postbelice, de așa-numitul dividend al păcii: nefiind nevoite să cheltuiască sume importante pentru înarmare, au avut oportunitatea, rar întâlnită de-a lungul istoriei, de a concentra bugetele în alte domenii, precum politicile sociale, de infrastructură sau de mediu. În această perioadă, securitatea europeană a fost în mare parte lăsată în seama Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), alianță de apărare colectivă încheiată între SUA, Canada și 10 țări democratice din Europa de Vest în 1949. De la înființare și până în prezent, au existat 10 episoade de extindere a alianței, aceasta ajungând astăzi să numere 32 de membri, printre care și România, începând cu anul 2004. Totuși, SUA au rămas în toată această perioadă pilonul principal al alianței, indiferent de criteriul de evaluare: SUA realizează aproape două treimi din cheltuielile cumulate de apărare ale statelor NATO, controlează circa 40 la sută din personalul militar al alianței și are cel mai însemnat quantum al cheltuielilor militare *per capita* (peste 2 200 USD estimat pentru 2024,

față de 670 USD, în medie, în cazul Europei și Canadei). În acest context, cheltuielile militare ale UE și-au redus aproape constant însemnătatea în ultimele decenii, de la circa 4 la sută din PIB la începutul anilor '60, la un minim de 1,3 la sută în 2014 (Grafic A). Chiar și ulterior, când ponderea acestora a reînceput să crească, o industrie locală de apărare subdezvoltată și privată de investiții o perioadă lungă a făcut ca aproape 80 la sută din echipamente să fie achiziționate din import.

Notă: Cu toate că Islanda este membră fondatoare NATO, aceasta nu are armată proprie, cheltuielile militare fiind foarte reduse.

Sursa: NATO

Grafic A
Evoluția cheltuielilor de apărare
în ultimul deceniu

Contextul geopolitic regional tot mai tensionat, ulterior invadării Crimeei de către Rusia în 2014, și opt ani mai târziu a întregii Ucraine, alături de apariția unor falii în cadrul NATO odată cu instalarea noii administrații la Casa Albă la începutul anului 2025, a readus pe agenda politică europeană subiectul reînarmării și modernizării capacităților militare, cu obiectivul de a face față unui eventual conflict fără susținerea unor terțe părți. Inițiativele au luat formele cele mai variate, de la încercări de revitalizare a Tratatului privind crearea Comunității Europene pentru Apărare la crearea unui Directorat General pentru Industria de Apărare și Spațiu (în cadrul Comisiei Europene von der Leyen II fiind creat chiar un portofoliu de comisar distinct) sau înființarea Instrumentului European pentru Pace, un fond menit să furnizeze asistență sub formă de echipamente, infrastructură sau sprijin tehnic țărilor aliate.

Canalele de finanțare a cheltuielilor militare

Cel mai recent și substanțial demers îl reprezintă programul *Readiness 2030* – anul 2030 devenind simbolic pentru orizontul de timp pe care Europa îl are la dispoziție pentru a se pregăti de o eventuală agresiune militară –, prezentat în cadrul Comisiei Europene în luna martie 2025. Elementul definitoriu al programului îl constituie planul de mobilizare a până la 800 de miliarde euro pentru modernizarea înzestrării militare din statele membre. Suma este rezultanta a două direcții de acțiune:

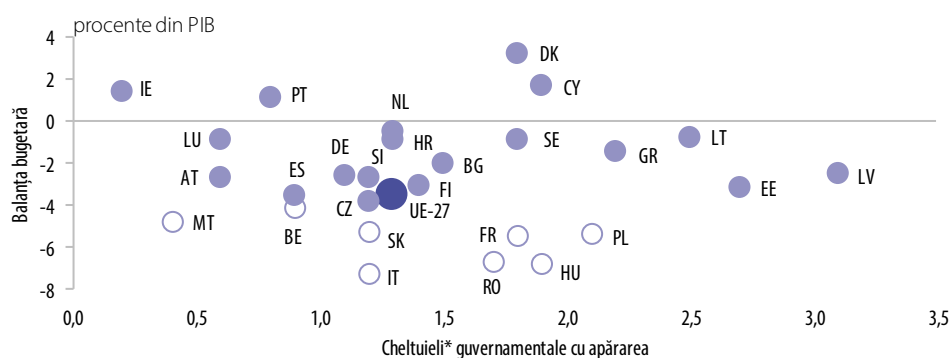
- (i) *Security Action for Europe (SAFE)*, inițiativa prin care se creează un fond de 150 miliarde euro, destinat statelor membre sub formă de împrumuturi avantajoase pe termen lung (până la 45 de ani, dintre care 10 ani perioadă de grație), garantate de bugetul UE, pentru investiții în domeniile identificate ca fiind prioritare pentru apărare. Fondurile vor fi alocate țărilor la cerere, pe bază de proiecte, fiind încurajate achizițiile comune, care pot fi făcute inclusiv cu implicarea țărilor din Asociația Europeană a Liberului Schimb (AELS), a Ucrainei și a altor state partenere. Se dorește astfel o mai bună cooperare și sincronizare între țări, inclusiv din punctul de vedere al uniformizării achizițiilor și al asigurării interoperabilității. O prevedere importantă este criteriul de eligibilitate a produselor achiziționate în funcție de origine: echipamentele pentru care se solicită finanțare trebuie să fie livrate de companii din UE, AELS sau Ucraina, iar componentele produse pe acest teritoriu trebuie să reprezinte cel puțin 65 la sută din costul final al produselor. Reorientarea politicilor privind achizițiile militare publice către produsele fabricate intern (iar nu în SUA, Turcia, Regatul Unit sau alți furnizori tradiționali) ar asigura controlul deplin asupra funcționării echipamentelor și continuitatea fluxului de furnizare și întreținere, independent de evoluțiile geopolitice externe.
- (ii) Exceptarea unor cheltuieli din domeniul apărării de la calculul deficitului bugetar. Pe o perioadă de patru ani (2025-2028), statele membre vor putea activa clauza națională derogatorie din Pactul de stabilitate și creștere pentru o abatere suplimentară de până la 1,5 la sută din PIB a deficitului bugetar pentru cheltuieli efectuate în cadrul categoriei statistice „Apărare” din clasificarea funcțiilor guvernamentale COFOG (atât cheltuieli de investiții, cât și costuri curente). Comisia estimează că spațiul fiscal astfel creat ar putea genera influxuri noi de până la 650 miliarde euro în industria europeană de apărare, în condițiile în care toate statele membre ar activa clauza de derogare și ar ajunge, până la finalul perioadei de funcționare a programului, să folosească la maximum surplusul de deficit admis, de 1,5 la sută din PIB. Cheltuielile facilitate de instrumentul SAFE vor beneficia automat de derogările stabilite prin aceste prevederi.

Între canalele de finanțare propuse pentru implementarea investițiilor în apărare se mai numără câteva alternative. Prima dintre ele vizează implicarea Băncii Europene de Investiții, al cărei rol în finanțarea proiectelor militare era anterior foarte limitat. Până în luna mai 2024, BEI putea oferi finanțare numai pentru proiectele care presupuneau producția de bunuri cu dublă utilizare (atât civilă, cât și militară) și numai dacă cel puțin jumătate dintre veniturile așteptate a fi generate de acestea proveneau din utilizarea în scop civil. Ulterior acestei date, restricția privind sursa veniturilor a fost ridicată, pentru ca începând cu luna martie a acestui an, la recomandarea Comisiei Europene, BEI să poată finanța și proiecte pur militare, cu doar câteva excepții care țin de domeniul armelor și al muniției. În al doilea rând, o serie de amendamente aduse principiilor care guvernează programele de fonduri europene vizează potențialul de redirecționare a acestora spre domenii din sfera apărării. Mai exact, a fost extins criteriul de eligibilitate a proiectelor care se pot califica pentru accesarea banilor neutilizați din Fondul de coeziune sau Fondul european de dezvoltare regională, astfel încât să includă domeniile identificate

ca prioritară în programul *Readiness 2030*. În fine, inițiativa privind înființarea Uniunii economiilor și a investițiilor caută să combată fragmentarea piețelor de capital prin armonizarea legislației și crearea unor oportunități de investiții europene comune pentru capitalul privat din diferite țări, inclusiv în domeniul militar.

Efecte în plan economic

Din punct de vedere fiscal, oportunitatea unui pachet atât de amplu de cheltuieli publice este discutabilă în multe state. Șapte țări, printre care și România, se află în prezent în procedura de deficit excesiv, iar balanța bugetară la nivelul întregii Uniuni s-a situat și în 2024 peste plafonul de 3 la sută, cu toate că mulți membri nu îndeplinesc nici măcar ținta minimă de 2 la sută din PIB cheltuieli de apărare, impusă de NATO (Grafic B). De altfel, până la sfârșitul lunii mai, termenul pentru înregistrarea cererilor de activare a clauzei naționale de derogare pentru cheltuieli publice suplimentare în domeniul apărării, numai 16 din 27 de state au depus astfel de solicitări – Belgia, Bulgaria, Cehia, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Germania, Grecia, Letonia, Lituania, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia și Ungaria.

*) efectuate în cadrul categoriei statistice „Apărare” din clasificarea funcțiilor guvernamentale COFOG (metodologia SEC2010). În ultimii ani au fost, în general, mai mici decât cele calculate de NATO (metodologia cash), care surprind plățile pentru comenzi noi, dinainte ca acestea să fie livrate. Metodologia NATO include, suplimentar, și cheltuielile cu pensiile personalului militar.

Notă: Cercurile albe reprezintă țări aflate sub procedura de deficit excesiv.

Sursa: Eurostat

Grafic B
Cheltuielile de apărare
și deficitul bugetar în UE (2023)

Din perspectiva activității economice, un astfel de demers este însă binevenit, activitatea industrială la nivel comunitar trenând încă dinaintea izbucnirii pandemiei COVID. În primele luni din 2025, volumul producției în sectorul manufacturier din UE s-a plasat în jurul nivelului din 2018, mai ales în contextul declinului industriei auto, din ce în ce mai puțin competitivă în fața rivalelor din China și SUA. De altfel, creșterea economică în ansamblul său a fost anemică în această perioadă, de 1,3 la sută pe an în medie. Un raport al Kiel Institute estimează „conservator” o creștere suplimentară a PIB UE între 0,9 și 1,5 puncte procentuale, în condițiile unei majorări a cheltuielilor de apărare de la 2 la sută din PIB în prezent la 3,5 la sută. În acest sens, este necesar totuși ca respectivele cheltuieli să fie finanțate prin împrumuturi și nu prin creșteri de taxe, iar comenzile să se reorienteze treptat dinspre importuri către producția internă, ambele condiții fiind adresate în programul *Readiness 2030*.

O posibilă problemă vizează echilibrul dintre beneficiile țărilor care dețin și ale celor care nu dețin o industrie dezvoltată de apărare, în condițiile în care cheltuielile vor fi canalizate în principal către economiile cu producători consacrați, cum sunt Germania², Franța, Italia sau Suedia. Marile companii vor concentra probabil majoritatea comenzilor, iar țările pe teritoriul cărora acestea își au capacitățile de producție vor fi cele care vor profita de pe urma surplusului de cerere. Aceste îngrijorări sunt doar parțial justificate. Lanțurile de valoare adăugată sunt profund interconectate la nivelul țărilor din comunitatea europeană, iar producția de echipamente militare complexe angajează în funcționarea sa alte ramuri ale sectorului prelucrător, precum industria auto, aerospațială, cea de echipamente electrice, electronice sau metalurgie. Este însă adevărat că în literatura de specialitate se identifică un multiplicator fiscal al acestui tip de cheltuieli publice inferior altor categorii de cheltuieli. Olejnik (2023) analizează impactul acestora în țările din flancul de Est al NATO în perioada 1999-2021 și găsește un efect pozitiv asupra creșterii economice doar în primul an de după implementarea cheltuielilor, pe termen mai lung acesta devenind nesemnificativ statistic sau chiar negativ. La nivel dezagregat, impactul negativ cel mai pronunțat în cadrul cheltuielilor militare îl au costurile cu personalul militar. Un aspect asupra căruia există consens în studiile de specialitate este totuși efectul pozitiv al investițiilor în activitățile militare de cercetare-dezvoltare: o majorare a acestor cheltuieli rezultă într-un efect de antrenare pentru sectorul privat (*crowding-in*), generând câștiguri de productivitate pe termen lung, iar beneficiile nu sunt limitate la țara în care activitățile de cercetare-dezvoltare sunt întreprinse, ci se transmit peste granițe.

Reînarmarea Europei și reconfigurarea arhitecturii de securitate comunitară pentru a reduce dependența de factorii externi sunt astăzi priorități absolute ale UE.

O Europă puternică din punct de vedere militar este esențială pentru asigurarea păcii, iar pachetul de măsuri adoptat de Comisia Europeană în acest sens creează premisele unui val de investiții semnificative în industria de apărare, cu potențiale efecte benefice în sensul relansării complexului industrial european.

Referințe

Antolin-Diaz, J., Surico, P. – „The long-run effects of government spending”, *American Economic Review* (forthcoming), 2024

Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate – „A new European defence industrial strategy: achieving EU readiness through a responsive and resilient European defence industry”, 5 martie 2024

Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate – „Joint White Paper for European defence Readiness 2030”, 19 martie 2025

Ilzetzki, E. – „Guns and growth: The economic consequences of defence buildups”, *Kiel Report* nr. 2, Institutul Kiel pentru Economia Mondială, februarie 2025

Khadbai, B. – „How to fund Europe’s defence and security”, OMFIF, 28 martie 2025

Maślanka, Ł. – „The patchwork defence Union: shifts in the EU’s security policy following the Russian invasion of Ukraine”, *OSW Point of View* nr. 90, Centrul pentru Studii Est-Europene, martie 2025

² Separat, în Germania au fost implementate legi care creează spațiu fiscal suplimentar masiv, prin măsuri privind: (i) relaxarea frânei constituționale a datoriilor, astfel încât cheltuielile de apărare să fie exceptate, și (ii) crearea unui fond special, extrabugetar, de 500 miliarde euro, pentru investiții în infrastructură.

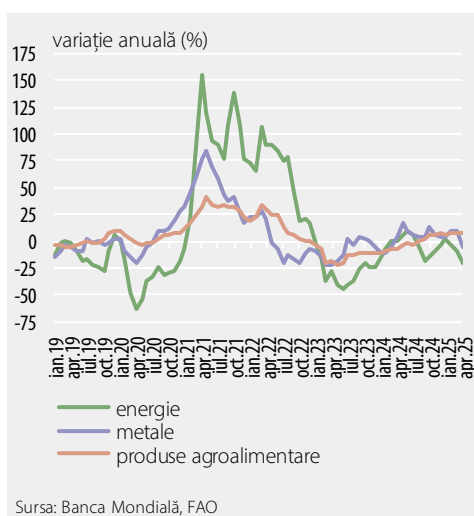
Maślanka, Ł. – „The White Paper: The EU's new initiatives for European defence”, *OSW Analyses*, 27 martie 2025

Moretti, E., Steinwender, C., Van Reenen, J. – „The intellectual spoils of war? Defence R&D, productivity, and international spillovers”, *The Review of Economics and Statistics*, vol. 107, nr. 1, 2025, pp. 14-27

Olejnuk, L. – „Economic growth and military expenditure in the countries on NATO's Eastern flank in 1999-2021”, *Bank of Estonia Working Papers* wp2023-2, revizuit 9 mai 2023

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord – „Defence expenditure of NATO countries (2014-2024)”, 17 iunie 2024

Pench, L. – „Dilemmas for the EU in deficit-financing of defence expenditure and maintenance of fiscal discipline”, *Working Paper* 03/2025, Bruegel, 31 martie 2025

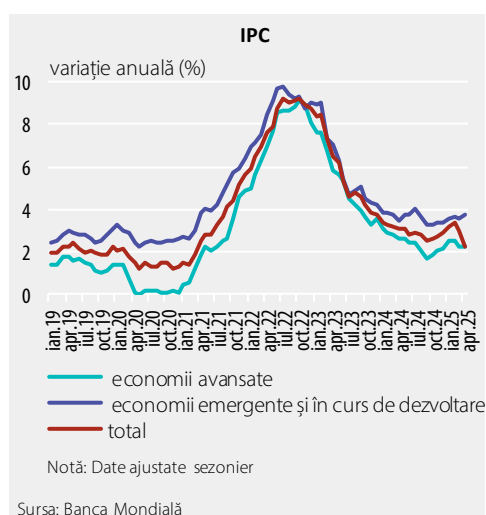
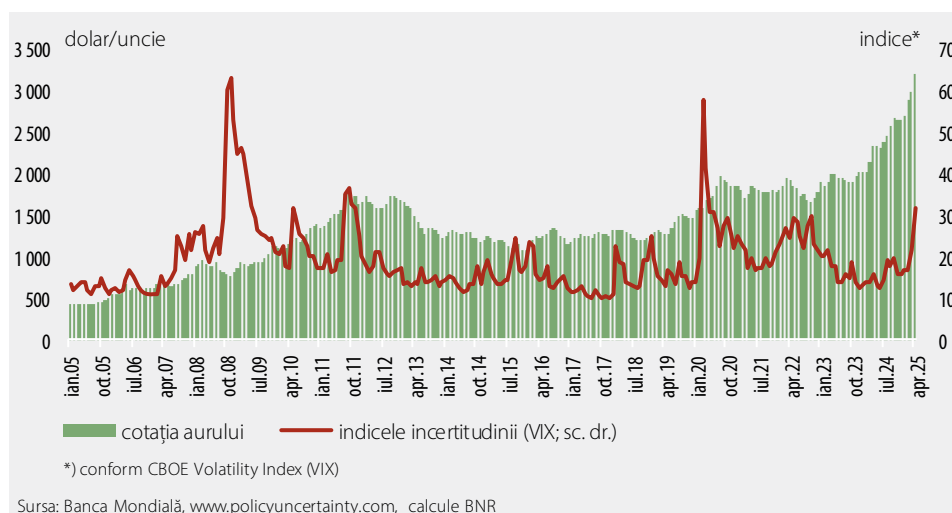

Grafic 1.3
Cotațiile principalelor materii prime
pe piețele internaționale

Indicele materiilor prime alimentare publicat de FAO a consemnat o scădere anuală de aproximativ 2 la sută, reflectând în principal recoltele abundente din America de Sud și stabilizarea lanțurilor globale de aprovizionare. Această evoluție a fost determinată de diminuarea cotațiilor la cereale și zahăr, în timp ce segmente precum semințele oleaginoase și cafeaua au înregistrat episoade de volatilitate, pe fondul unor evenimente meteorologice extreme în anumite regiuni producătoare. În primele luni

ale anului 2025, dinamica indicelui a rămas relativ constantă, în contextul menținerii unor condiții de aprovizionare adecvate și al cererii externe moderate. Perspectivile pe termen scurt indică o volatilitate ridicată pe piețelor de materii prime, influențată de evoluțiile geopolitice, reglementările comerciale și de riscurile climatice (Grafic 1.3).

În anul 2024, prețul aurului a crescut puternic, date fiind accentuarea aversiunii la risc, volatilitatea piețelor financiare și cererea sporită din partea băncilor centrale și a investitorilor instituționali. Prețul spot al aurului a crescut de la 2 000 USD/uncie în ianuarie și până la circa 2 600 USD/uncie în decembrie, ceea ce reprezintă o variație anuală de aproximativ 23 la sută. În primul trimestru din 2025, cotațiile au continuat să fie susținute de perspectivele de reducere a ratelor dobânzilor în Statele Unite și zona euro, precum și de amplificarea incertitudinilor comerciale și geopolitice la nivel global. Astfel, aurul și-a consolidat statutul de activ de refugiu, prețul acestuia depășind 3 000 USD/uncie (Grafic 1.4).

Inflația mediană globală³ a scăzut de la 3,8 la sută la sfârșitul anului 2023 la 2,9 la sută în decembrie 2024, reflectând progresul dezinflaționist într-un context caracterizat de politici monetare restrictive și cerere globală moderată. În economiile avansate, variația anuală a prețurilor de consum a scăzut la 2,2 la sută în decembrie 2024, iar în economiile emergente și în curs de dezvoltare la 3,4 la sută. În Statele Unite, inflația a continuat să se tempereze, coborând la 2,6 la sută la sfârșitul anului 2024. În zona euro,

rata anuală a inflației IAPC s-a diminuat la 2,7 la sută în decembrie, iar inflația de bază s-a redus la 2,9 la sută, tendința descendentă continuând și în primele luni ale anului 2025 (Grafic 1.5).

În anul 2024, marile bănci centrale au menținut o conduită de politică monetară prudentă, caracterizată de o abordare bazată pe date efective, în contextul consolidării procesului dezinflaționist. Sistemul Rezervelor Federale ale SUA a păstrat coridorul-țintă pentru rata fondurilor federale la 5,25-5,50 la sută în prima jumătate a anului, reafirmând în iunie orientarea restrictivă, pe fondul incertitudinilor privind ancorarea așteptărilor inflaționiste. În contrast, Banca Centrală Europeană a demarat mai devreme ciclul de relaxare monetară, operând în iunie o primă reducere de 25 de puncte de bază a ratei de refinanțare, până la 4,25 la sută.

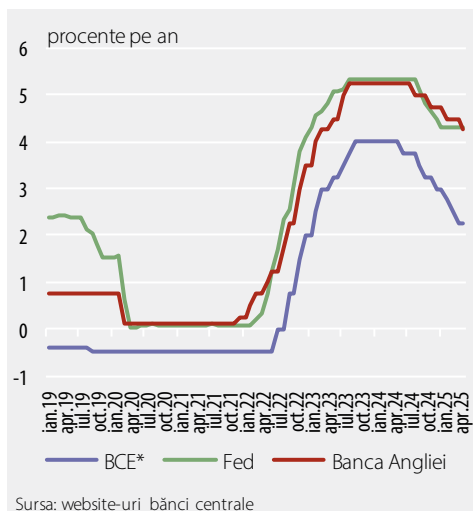
În a doua jumătate a anului, Fed a inițiat o fază de ajustare: în perioada septembrie-decembrie 2024, banca centrală americană a redus în trei instanțe coridorul-țintă,

până la 4,25-4,50 la sută, reflectând încrederea în convergența inflației către țintă și intenția de a sprijini o ajustare lină a activității economice. BCE a continuat relaxarea, coborând rata dobânzii pentru principalele operațiuni de refinanțare până la 3,15 la sută în decembrie, în alte trei ședințe.

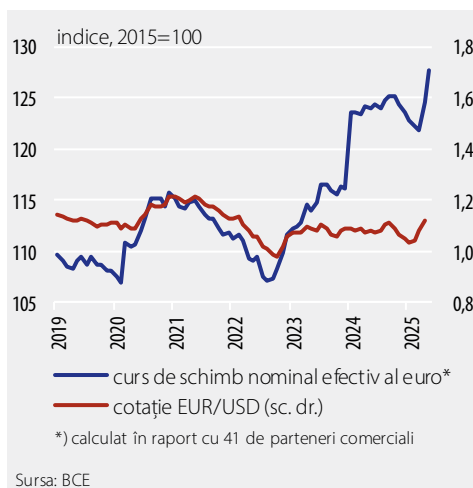
În martie 2025, Fed a optat pentru statu-quo, în timp ce BCE a implementat trei reduceri succesive ale ratei principale de refinanțare, aceasta ajungând la nivelul de 2,40 la sută în luna aprilie. Deciziile reflectă consolidarea tranziției către un cadru monetar mai acomodativ, în concordanță cu atenuarea progresivă a presiunilor inflaționiste în zona euro (Grafic 1.6).

Moneda unică europeană a înregistrat fluctuații moderate față de cele ale principalilor parteneri comerciali, cu o depreciere mai pronunțată spre finalul anului 2024 în raport cu dolarul american, pe fondul anticipării diferențelor de ritm în ajustarea politicilor monetare. În T1 2025 însă, odată cu exprimarea noii viziuni asupra

cadrelui comercial internațional de către noua administrație a SUA, s-a remarcat o inversare puternică a tendinței, dolarul consemnând în primele luni ale anului deprecieri de peste două cifre (Grafic 1.7).

Grafic 1.6
Ratele dobânzilor
de politică monetară

Grafic 1.7
Cursul de schimb al euro

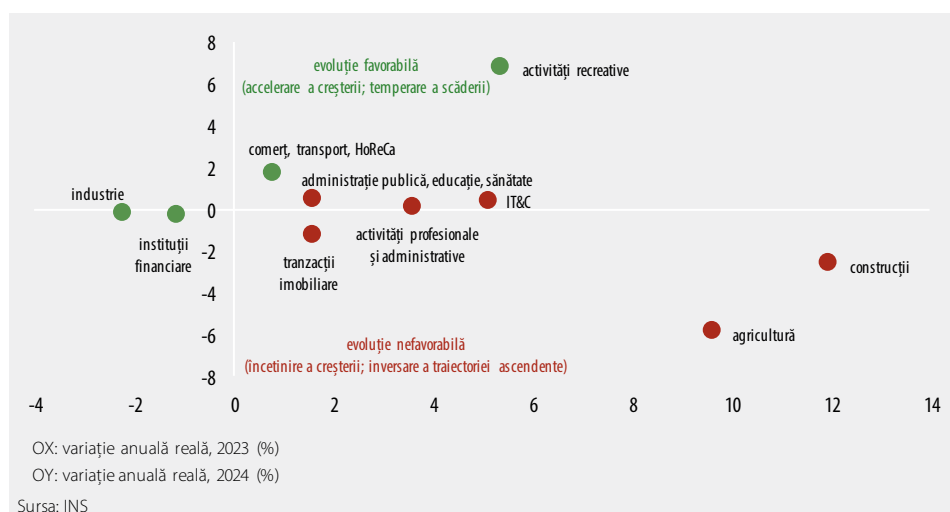
2. Evoluții macroeconomice interne

2.1. Activitatea economică

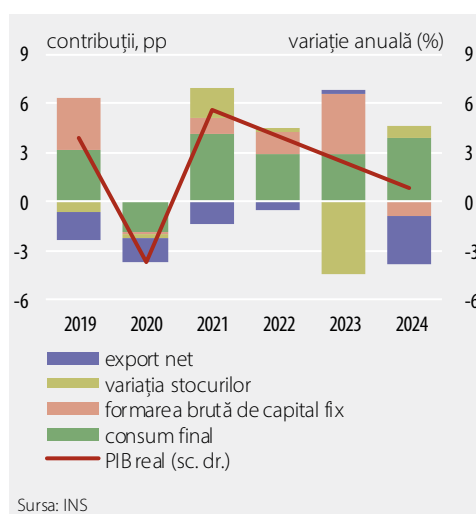
Creșterea economică

În anul 2024, economia României a înregistrat o creștere modestă (0,8 la sută), rezultantă a unor evoluții neconvingătoare la nivelul principalelor sectoare de activitate. Astfel, industria a fost puternic afectată de fragilitatea cererii externe, îndeosebi din partea economiilor europene, agricultura a parcurs un an slab, marcat

de condiții climaterice adverse, construcțiile imobiliare au întâmpinat dificultăți de natura ofertei, în timp ce serviciile s-au plasat în general pe o pantă descendentă, localizată mai ales în activitățile puternic orientate către piața externă (cum ar fi transportul rutier de mărfuri, serviciile IT&C) și în comerțul cu ridicata de materii prime agricole. Au existat însă și sectoare cu evoluții pozitive, mai importante fiind construcțiile ingineresti, serviciile de proiectare, comerțul cu amănuntul și serviciile conexe de depozitare și curierat (Grafic 1.8). Din perspectiva cererii, după un an în care investițiile au constituit motorul principal al creșterii PIB, economia românească a revenit la modelul prevalent în ultimele decenii – cel al creșterii bazate pe consum. Acumulările de capital s-au restrâns (mai ales pe seama investițiilor în construcții), în timp ce presiunea cererii interne de bunuri finale și de inputuri pentru industrie a antrenat revigorarea importurilor. Această din urmă evoluție, dublată de restrângerea livrărilor externe, s-a regăsit în accentuarea efectului contracționist al exportului net de bunuri și servicii (Grafic 1.9).

Grafic 1.8
Principalele activități economice (VAB)

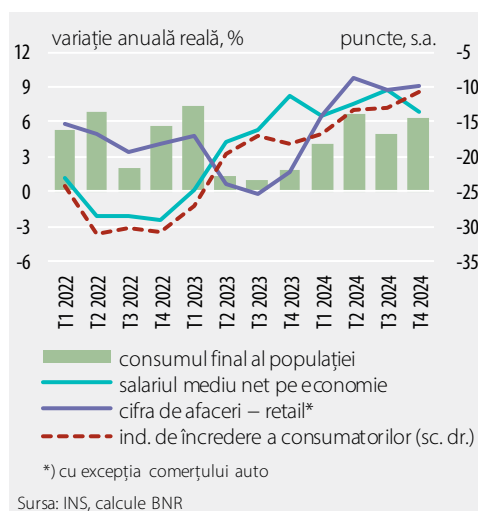

Grafic 1.9
Cererea

Consumul final privat s-a majorat cu 5,6 la sută, pe fondul creșterii puterii de cumpărare a populației, imprimate în principal de temperarea inflației, de măsurile recurente de natura politicii veniturilor (creșterea salariului minim brut pe economie, majorări salariale în sectorul bugetar), precum și de menținerea anumitor măsuri guvernamentale de protecție a consumatorilor⁴. Totodată, relaxarea graduală a condițiilor de creditare, mai ales în prima jumătate a anului 2024 a impulsat apelul populației la resurse

⁴ Suport financiar pentru cele mai vulnerabile categorii sociale, plafonarea prețurilor la energie electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici, precum și a adaosului comercial la alimente esențiale

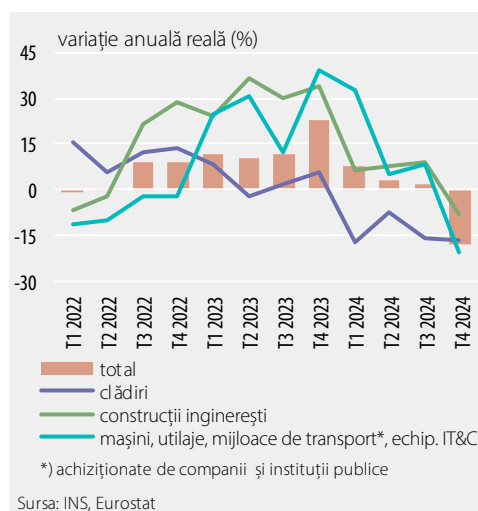
Grafic 1.10
Consumul populației

împrumutate, volumul creditelor noi de consum majorându-se cu peste 50 la sută. Coordonatele favorabile ale finanțării consumului s-au reflectat în ameliorarea încrederii populației, în intervalul octombrie-decembrie acest indicator atingând maximul ultimelor 14 trimestre (-10,8 puncte). Acomodarea de către operatorii din comerț a cererii de consum în creștere s-a concretizat în noi investiții pentru eficientizarea și digitalizarea activității și pentru extinderea rețelelor moderne de desfacere (Grafic 1.10).

Volumul achizițiilor de bunuri s-a majorat cu 7-8 la sută, îndeosebi pe segmentul bunurilor de uz curent și pe cel al produselor de bricolaj și dotare a locuințelor. O dinamică susținută au înregistrat pe parcursul întregului an vânzările online (circa 15 la sută). Atractivitatea înaltă care a caracterizat această formă de comerț începând cu perioada pandemiei COVID-19 este reflectată și de creșterea continuă a ponderii persoanelor care folosesc mediul digital pentru cumpărări de bunuri și servicii, în raport cu numărul total al utilizatorilor de internet – de la circa 45 la sută în anul 2020 la aproape 60 la sută în anul 2024⁵.

Grafic 1.11
Formarea brută de capital fix

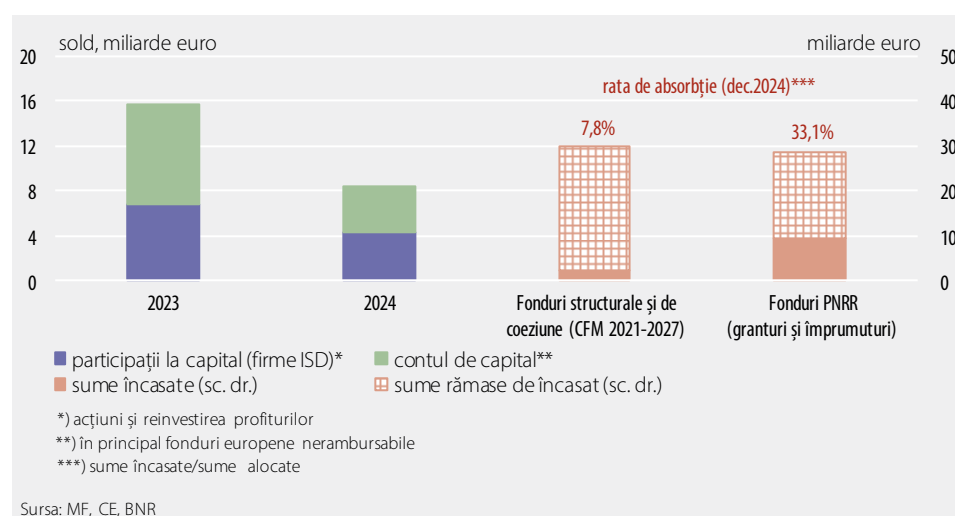

Formarea brută de capital fix a înregistrat pierderi succesive de ritm, astfel încât pe ansamblul anului 2024 dinamica a fost negativă (-3,3 la sută), Grafic 1.11. Parcursul nesatisfăcător al acumulărilor de capital s-a produs în condițiile în care eroziunea imprimată asupra potențialului investițiilor de anumite deficiențe cronice manifestate pe plan local (acces la finanțare îngreunat de obstacole de ordin birocratic, transparență scăzută în aplicarea politicilor economice, deficit de forță de muncă, rețele inadecvate de transport) a fost accentuată de

imprevedibilitatea măsurilor destinate corecției deficitului fiscal ridicat. Coordonatele mediului de afaceri autohton s-au conjugat cu influențe conjuncturale adverse manifestate pe plan internațional, cum ar fi fragilitatea cererii externe, nivelul încă înalt al costurilor de producție (mai ales al celor cu energia), incertitudini generate de tensiuni geopolitice și comerciale. Din perspectiva acumulărilor de capital, cel mai afectat a fost sectorul privat, unde investițiile au scăzut cu circa 5 la sută față de anul

⁵ Această pondere este încă sensibil inferioară mediei UE (76,6 la sută în anul 2024).

anterior⁶, în asociere cu restrângerea principalelor canale de finanțare. Astfel, resursele proprii ale companiilor s-au plasat la un nivel modest, imprimat de evoluția negativă a activității în numeroase sectoare economice, în timp ce influxurile de ISD sub forma participațiilor la capital s-au redus cu 37,5 la sută, reflectând inclusiv scăderea atractivității economiei locale pe plan regional⁷. Traectoria nefavorabilă a investițiilor private a fost localizată atât la nivelul achizițiilor din afara domeniului construcțiilor⁸ (-0,8 la sută), cât mai ales pe segmentul construcțiilor de clădiri (-14 la sută), care a continuat să se confrunte cu o serie de limitări de natura ofertei (cu incidență mai pronunțată în cazul proiectelor rezidențiale) – întârzierea soluționării unor probleme legislativ-juridice, care îngreunează procesul de autorizare, menținerea costurilor materiale pe palierul relativ înalt pe care s-au situat începând din anul 2022, deficit de personal accentuat de cererea ridicată de lucrători pentru derularea proiectelor de infrastructură.

Declinul acumulărilor de capital din anul 2024 a fost atenuat de investițiile publice, al căror volum și-a păstrat dinamica pozitivă (4,5 la sută), un aport ridicat revenind extinderii rețelei de transport rutier⁹. Totuși, față de anul 2023, investițiile publice și-au încetinit rata de creștere, o contribuție importantă revenind absorbției mai lente de fonduri europene nerambursabile, ca urmare a încheierii perioadei de încasare corespunzătoare CFM 2014-2020 și a capacității administrative scăzute de atragere și gestionare a resurselor disponibile în cadrul exercițiilor financiare în derulare. Concret, până la sfârșitul anului 2024, economia locală a absorbit mai puțin de 8 la sută din alocările de fonduri structurale și de coeziune aferente CFM 2021-2027 și numai o treime din resursele puse la dispoziție în cadrul PNRR sub formă de granturi și împrumuturi. Atragerea de fonduri europene se impune însă cu necesitate, ca principală sursă de remediere a deficiențelor structurale din economia locală, în contextul în

⁶ Variație reală calculată pe baza datelor de conturi naționale, prin agregarea formării brute de capital fix aferente sectoarelor instituționale cu excepția administrației publice și aplicarea deflatorului la nivelul economiei.

⁷ Semnale în acest sens apar în sondajul bianual *Business Sentiment Index*, efectuat de Consiliul Investitorilor Străini – ponderea respondenților care considerau România mai atractivă decât alte economii din regiune, ca destinație a proiectelor de investiții, s-a diminuat pe parcursul anului 2024, de la 53 la sută în primăvară la 44 la sută în toamnă (și la 29 la sută în primăvara anului 2025).

⁸ În principal, echipamente, dotări IT&C inclusiv software, mijloace de transport utilizate de companii și instituții, active biologice din agricultură, proiecte de cercetare, lucrări geologice

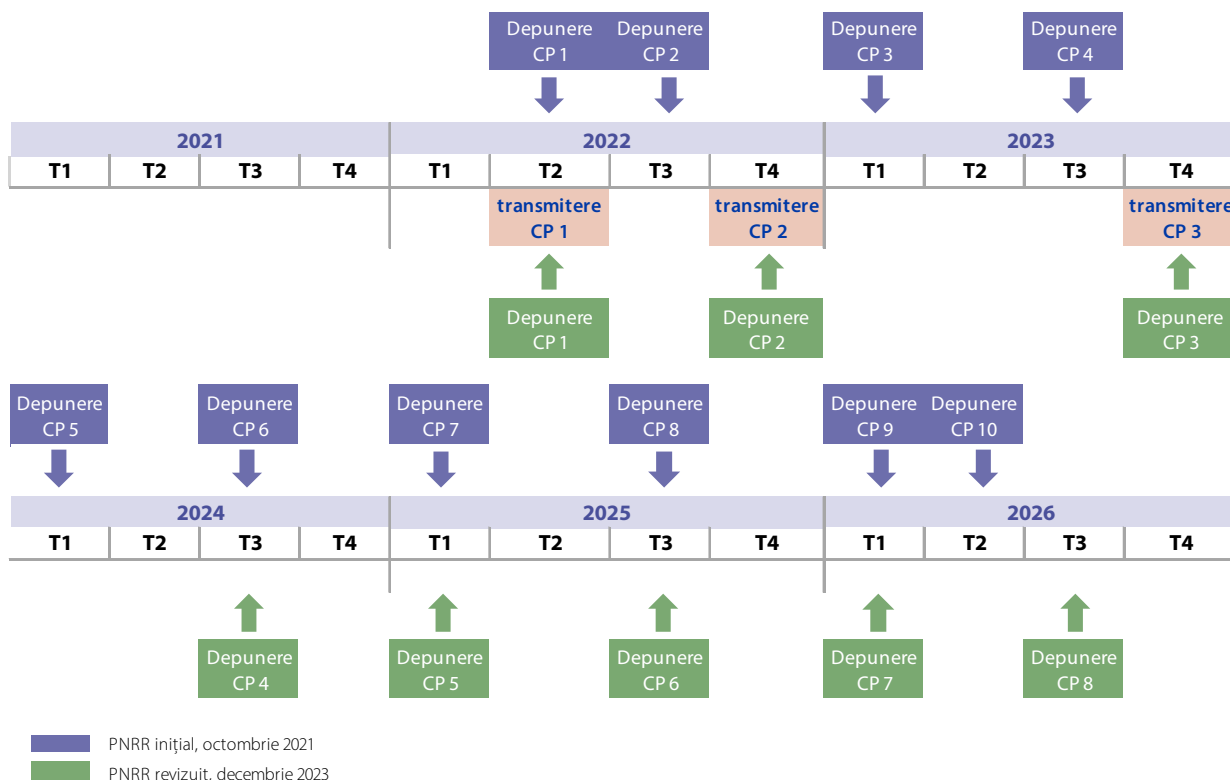
⁹ În anul 2024 s-au finalizat aproximativ 200 km de autostradă și drumuri expres.

care climatul de investiții se prefigurează a fi afectat de persistența comportamentului prudent al investitorilor străini (Caseta 2). Capitalizarea de către România a acestei oportunități prin evitarea producerii de noi întârzieri în procesul de absorbție¹⁰ și prin implementarea eficientă a fondurilor atrase (în proiecte care vizează crearea de tehnologii noi, inovative, extinderea digitalizării, îmbunătățirea calificării forței de muncă, creșterea ratei de participare, precum și reformarea cadrului instituțional și de guvernanță corporativă) are potențialul de a reduce decalajele de productivitate față de economiile din regiune, favorizând ameliorarea poziționării în lanțurile internaționale de valoare adăugată (Grafic 1.12).

Caseta 2. PNRR – posibile efecte adverse ale trenării investițiilor

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) a fost construit pentru a susține redresarea rapidă și sustenabilă a economiilor UE ulterior crizei de sănătate publică generate de pandemia COVID-19. România beneficiază de alocări consistente prin intermediul MRR, în valoare totală de 28,5 miliarde euro, sub forma unor granturi și împrumuturi acordate în condiții avantajoase. Atragerea finanțării este condiționată de îndeplinirea unor ținte și jaloane, în baza cărora a fost fundamentat Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Cu mai puțin de doi ani rămași până la încheierea programului (2026), caseta de față își propune să evidențieze stadiul actual al implementării PNRR în România. Totodată, este prezentat un scenariu pur ilustrativ privind înlocuirea granturilor PNRR cu alte surse de finanțare, cu impact asupra deficitului bugetar.

Figura A
Calendarul transmiterii cererilor
de plată conform PNRR al României

Sursa: CE, MIPE, calcule BNR în baza datelor disponibile la 31 mai 2025

¹⁰ Mai ales în cazul fondurilor PNRR, pentru care termenul de plată este anul 2026, iar gradul de îndeplinire de către România a țintelor și jaloanelor este foarte modest (13,7 la sută la finele lui 2024, jumătate din media UE).

Inițial, MRR a fost întâmpinat cu un grad ridicat de optimism în privința implementării reformelor și realizării investițiilor. În cazul României însă procesul de implementare s-a desfășurat într-un ritm încet, marcat de întârzieri repetate în transmiterea cererilor de plată (Figura A) și de un progres lent al investițiilor. De la lansarea programului în anul 2021 și până la sfârșitul lunii mai 2025, România a încasat 9,44 miliarde euro, dintre care 3,66 miliarde sub formă de împrumuturi și 5,78 miliarde euro sub formă de granturi, dintr-un total alocat de 28,5 miliarde euro. Aceste sume reflectă decontările corespunzătoare celor două cereri de plată¹¹ aprobate de Comisia Europeană și prefinanțării, inclusiv celor aferente capitolului RePowerEU¹². Până în prezent, fondurile atrase reprezintă aproximativ 33 la sută din alocarea totală. Utilizarea integrală a resurselor disponibile prin PNRR ar presupune atragerea suplimentară a circa 19 miliarde euro în perioada 2025-2026, care va necesita eforturi considerabile din partea autorităților.

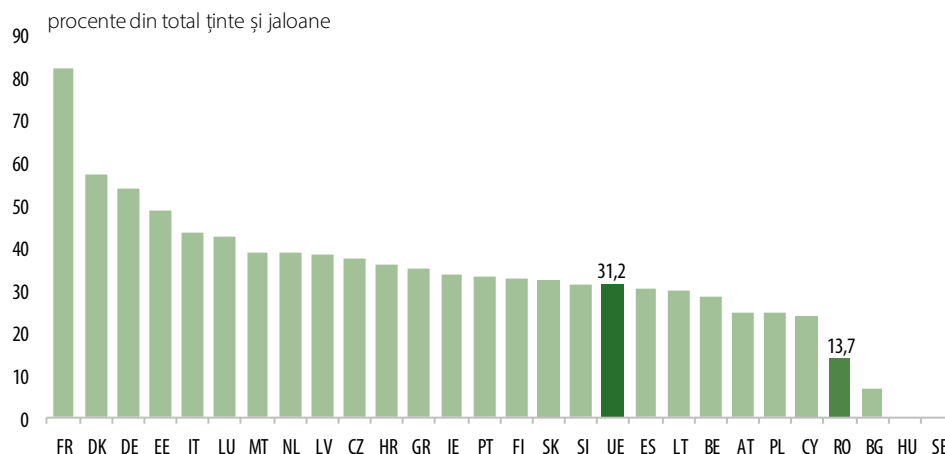
Implementarea PNRR a avut un caracter pronunțat *back-loaded*, nu doar în cazul României, ci și în cazul altor economii din Uniunea Europeană. Întârzierea aplicării acestui program a fost determinată de o serie de factori¹³, dintre care se remarcă: (i) capacitatea administrativă limitată, (ii) întârzierile în recepționarea investițiilor, (iii) disfuncționalitățile în lanțurile globale de valoare adăugată și (iv) presiunile inflaționiste care au impus ajustarea valorii proiectelor. Suplimentar, pe parcursul anului 2023, procesul de implementare a fost afectat și de necesitatea actualizării PNRR pentru includerea capitolului RePowerEU, generat de șocul energetic amplificat de conflictul din Ucraina. Ulterior, în cazul mai multor state membre s-a observat o accelerare în îndeplinirea țăintelor și jaloanelor, ceea ce a permis Comisiei Europene să aprobe și să ramburseze mai multe tranșe de finanțare. România însă nu s-a numărat printre economiile care au înregistrat progrese semnificative.

În ceea ce privește gradul de realizare a țăintelor și jaloanelor (Grafic A), România se situează printre statele cu cele mai modeste progrese, având o rată de implementare de 13,7 la sută, semnificativ sub media Uniunii Europene de 31,2 la sută. Singurele state membre cu un nivel de implementare mai redus decât România sunt Bulgaria (6,9 la sută) și Suedia și Ungaria, în cazul cărora Comisia Europeană nu a aprobat încă cerere de plată până la sfârșitul lunii mai 2025. La polul opus se află Franța, Danemarca și Germania, care au atins un grad de realizare a țăintelor și jaloanelor de peste 50 la sută.

¹¹ Conform deciziei din 28.05.2025, CE a autorizat și plata parțială a celei de-a treia cereri PNRR. În aceste condiții, România urmează să primească 1,3 miliarde euro, iar circa 0,9 miliarde euro au fost suspendate.

¹² Componentă introdusă în PNRR ulterior aprobării inițiale a acestuia. RePowerEU are în vedere creșterea rezilienței și a independenței energetice a statelor membre.

¹³ Mai multe detalii sunt disponibile în *Rapoartele anuale* ale CE privind implementarea MRR.

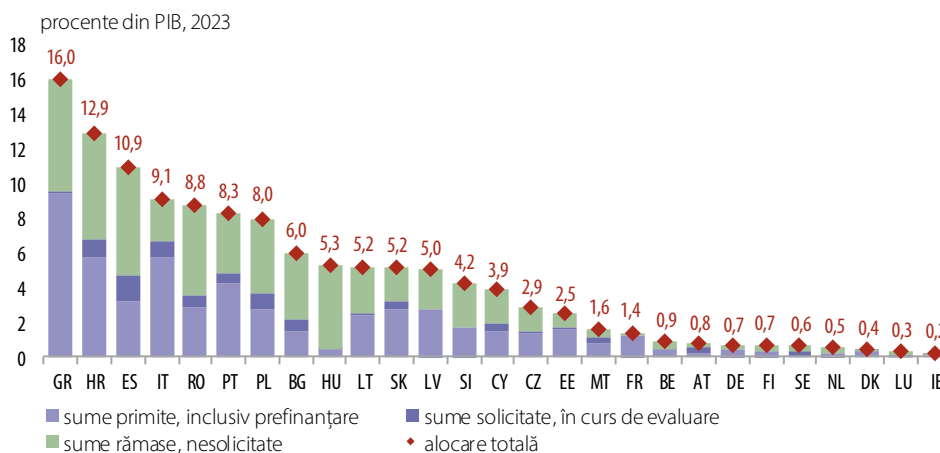

Grafic A
Stadiul implementării țărilor
și jaloanelor

Sursa: CE, calcule BNR în baza datelor disponibile la 31 mai 2025

Gradul redus de implementare a țărilor și a jaloanelor s-a reflectat în numărul redus de cereri de plată transmise și aprobate de Comisia Europeană. În cazul României, dintre cele opt tranșe în care a fost împărțită alocarea totală a PNRR, conform versiunii revizuite în decembrie 2023¹⁴, până la sfârșitul lunii mai 2025 au fost aprobate doar trei cereri de plată. În aceste condiții, România se află printre cele 11 state membre ale Uniunii Europene care au transmis cereri de plată pentru mai puțin de jumătate dintre tranșele disponibile.

De asemenea, România nu se numără printre statele care au beneficiat de cele mai mari sume atrase, în pofida faptului că, în termeni de alocare totală raportată la PIB, se află între primele cinci economii din Uniunea Europeană (Grafic B). Până în prezent, fondurile încasate reprezintă aproximativ 33 la sută din resursele care pot fi atrase prin PNRR. La nivelul Uniunii Europene, rata medie de absorbție a fondurilor PNRR a ajuns la 48,5 la sută, ca urmare a aprobării cererilor de plată de către Comisia Europeană.

Grafic B
Stadiul PNRR la nivel european

Sursa: CE, calcule BNR în baza datelor disponibile la 31 mai 2025

¹⁴ La începutul anului 2025, autoritățile naționale au anunțat o nouă actualizare a PNRR. Aceasta ar putea presupune comasarea cererilor de plată, astfel încât acestea să se reducă de la opt la șase.

Așadar, pentru recuperarea decalajului față de alte economii ale UE este necesar un efort substanțial în ceea ce privește îndeplinirea ȋntelilor și a jaloanelor asumate. Un asemenea efort ar avea o finalitate importantă, ȋntrucât succesul implementării PNRR ar contribui decisiv la modernizarea și extinderea infrastructurii – ȋn special cea rutieră și feroviară –, la construcȋia de noi unităȋi spitalicești și la finalizarea unor proiecte relevante de dezvoltare regională. Toate aceste realizări sunt esenȋiale pentru susȋinerea procesului de convergenȋă reală, avȋnd ȋn vedere problemele structurale persistente ale economiei romȋnești. Ȋn acest sens, au fost deja semnate contracte importante de finanȋare, precum cele destinate construcȋiei unor tronsoane din autostrada A7 (Ploiești-Buzău și Buzău-Focșani).

Un alt aspect ȋngrijorător este faptul că România se află ȋncă sub incidenȋa procedurii de deficit excesiv. Potrivit Planului bugetar-structural naȋional pe termen mediu, se preconizează că deficitul bugetar va coborȋ sub pragul de 3 la sută din PIB – conform Pactului de stabilitate și creștere – abia la sfârșitul anului 2031. Extinderea corecȋiei fiscale pe o perioadă de șapte ani a fost condiȋionată de un volum investiȋional amplu, susȋinut inclusiv de implementarea PNRR.

Ȋn *Raportul anual* al BNR, ediȋia 2021 (Caseta 9), au fost prezentate potenȋialele efecte favorabile ale utilizării fondurilor PNRR asupra deficitului bugetar. Aceste efecte se concretizează atȋt printr-un cadru macroeconomic favorabil creșterii veniturilor fiscale, cât și prin posibilitatea finanȋării investiȋiilor din surse nerambursabile (granturi), care nu generează datorie publică suplimentară. Desigur, trenarea și chiar suspendarea PNRR nu ar mai face posibilă materializarea acestor efecte benefice¹⁵ (Figura B).

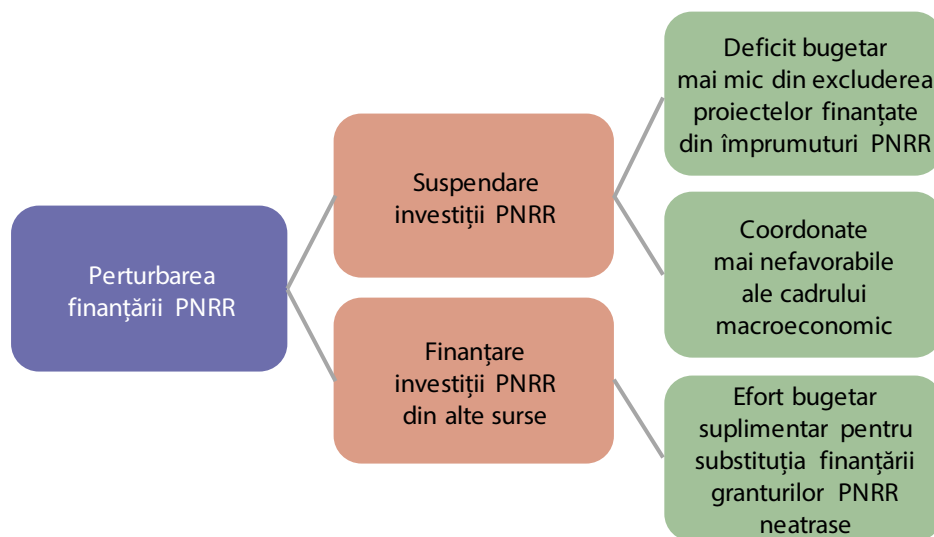
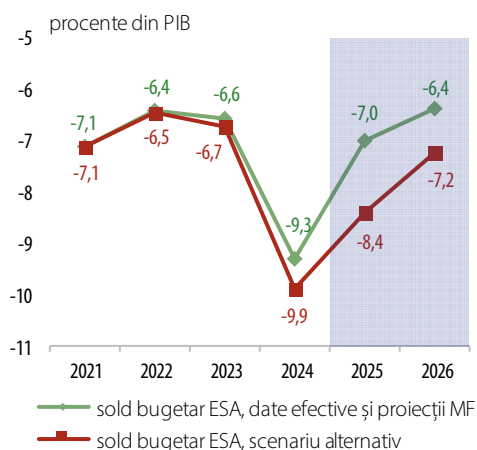

Figura B
Posibile efecte asupra
soldului bugetar ale perturbării
finanȋării PNRR

¹⁵ Caseta 3 din *Raportul anual* al BNR, ediȋia 2020, evaluează impactul asupra creșterii economice al „Next Generation EU” (NGEU), instrument al cărui principal program este MRR, la peste 4 puncte procentuale din PIB ȋn intervalul 2021-2026. Estimările sunt condiȋionate de o implementare relativ alertă a NGEU și nu cuprind impactul trenării investiȋiilor.

Grafic C
Scenariu alternativ privind
implementarea proiectelor
din granturi PNRR

Sursa: MF, calcule BNR

Mai mult, PNRR cuprinde investiții esențiale pentru dezvoltarea sustenabilă a economiei României. Pe măsură ce proiectele avansează, importanța acestora crește, fiind deja angajate resurse financiare importante. Într-un scenariu pur ilustrativ, a fost analizată ipoteza în care PNRR nu ar exista sau ar fi suspendat, iar proiectele prevăzute ar trebui finanțate integral din bugetul de stat. În acest scenariu, înlocuirea granturilor PNRR ar conduce la o deteriorare directă a soldului bugetar (Grafic C), deficitul bugetar urmând să fie mai mare cu până la 0,6 puncte procentuale din PIB în anul 2024. În plus, în perioada 2025-2026, procesul de consolidare fiscală ar încetini semnificativ, iar respectarea țăintelor asumate de autorități ar reclama adoptarea unor noi măsuri fiscale restrictive, precum majorări de impozite sau reducerea unor cheltuieli bugetare, în vederea acomodării investițiilor. În cazul împrumuturilor PNRR, acestea se reflectă în mod direct în nivelul deficitului bugetar, deși analiza nu a inclus eventualele avantaje asociate unor costuri de finanțare mai reduse față de alte surse rambursabile.

În concluzie, implementarea PNRR în România înregistrează întârzieri notabile. Totuși, nu este prea târziu pentru a recupera aceste decalaje, mai ales dacă vor fi urmate exemplele de bună practică la nivel european, precum actualizarea planurilor naționale pentru o mai bună adaptare la realitățile economice și transmiterea de cereri de plată care să acopere mai multe tranșe de finanțare. Trenarea investițiilor ar avea consecințe negative asupra perspectivelor de creștere economică, iar în lipsa resurselor nerambursabile din PNRR, efortul de consolidare fiscală ar deveni semnificativ mai costisitor pentru România.

Referințe

Banca Națională a României – „Next Generation EU: perspective pentru o redresare economică alertă”, *Raport anual*, ediția din 2020, Caseta 3

Banca Națională a României – „Next Generation EU: motor al redresării economice și sprijin în contextul consolidării fiscale”, *Raport anual*, ediția din 2021, Caseta 9

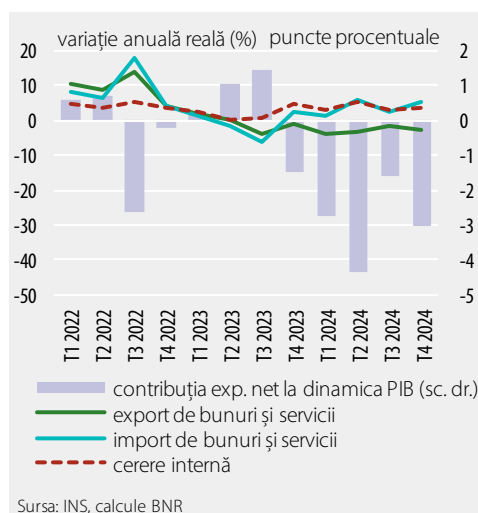
Comisia Europeană – Rapoarte ale Comisiei către Parlamentul European și Consiliul UE privind implementarea Mecanismului de redresare și reziliență, edițiile din perioada 2023-2024

Consiliul Fiscal – Opinia Consiliului Fiscal privind Legea bugetului de stat, Legea bugetului asigurărilor sociale de stat din perioada 2021-2025

Ministerul Finanțelor – Planul bugetar-structural național pe termen mediu 2025-2031

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene – Planul Național de Redresare și Reziliență, inclusiv anexe, versiunile din octombrie 2021 și decembrie 2023

https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

Grafic 1.13
Cererea externă

Cererea externă netă și-a reluat contribuția negativă la creșterea PIB real în anul 2024 (-2,9 puncte procentuale), în contextul în care insuficiența cronică a producției locale de a acomoda cererea internă (reflectată în dinamizarea volumului importurilor de bunuri și servicii, până la 3,8 la sută) s-a manifestat concomitent cu un mix de influențe limitative asupra exporturilor, dintre care se detașează prin amplitudine condițiile climaterice adverse și trenarea cererii externe (Grafic 1.13).

Astfel, seceta prelungită și căldura extremă au determinat ajustări ale exporturilor nete de materii prime agricole și de anumite produse alimentare (cu 27 la sută, respectiv cu 46 la sută în cazul uleiului vegetal). Totodată, parcursul anemic al economiei zonei euro s-a repercutat asupra livrărilor de bunuri manufacturate destinate fie utilizării finale¹⁶, fie integrate în rețele internaționale de producție (cum ar fi unele echipamente electrice sau componente electronice).

Traectoria nefavorabilă a cererii externe s-a conjugat cu anumite pierderi în planul competitivității prin preț. Chiar dacă pe ansamblu acestea au fost moderate în anul 2024, după cum sugerează aprecierea cu 2 la sută înregistrată de cursul de schimb real efectiv, calculat pe baza indicelui prețurilor de producție industrială, costurile cu forța de muncă au continuat să exercite presiuni. Astfel, în industria prelucrătoare, menținerea la două cifre a dinamicii ULC nominal în ultimii ani suscită preocupări din perspectiva competitivității, cu precădere la nivelul ramurilor care folosesc intensiv factorul muncă (de pildă industria ușoară, dar și industria electronică sau cea de mașini și echipamente¹⁷), inclusiv din cauza majorărilor recurente ale salariului minim brut pe economie. Tensiuni concurențiale au fost induse și de unele evoluții de dată mai recentă (conturate în cursul anului 2024). Un exemplu este metalurgia, unde livrările externe au fost afectate de oferta abundentă și relativ ieftină provenită din spațiul extracomunitar (îndeosebi China și Turcia). Un alt exemplu este industria auto, unde performanța din anul 2024 (creștere cu peste 10 la sută a exporturilor de mașini) va fi greu de repetat, în condițiile în care cele trei modele electrice introduse la finele anului în oferta autohtonă se confruntă pe piața europeană cu o concurență agresivă din partea autoturismelor chinezești.

Componenta externă a PIB a fost erodată și de balanța energetică. Pe de o parte, seceta agresivă a afectat producția de energie hidroelectrică, acoperirea consumului intern realizându-se cu prețul inversării poziției comerciale (creștere cu 60 la sută

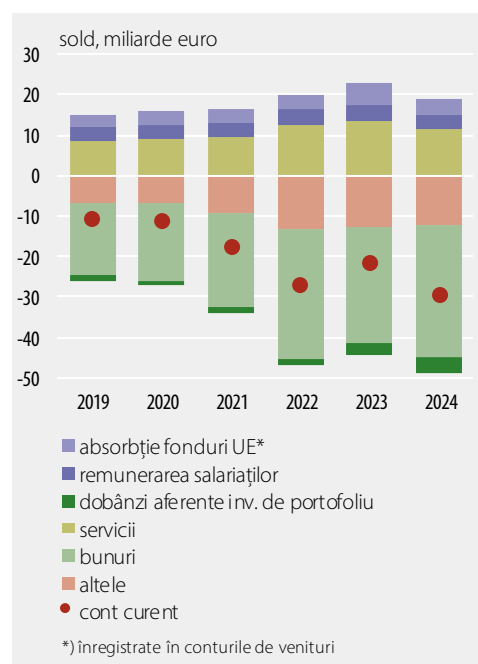
¹⁶ Bunuri de consum (de exemplu, produse cosmetice și de igienă, electrocasnice, mobilă), precum și bunuri de capital din grupa „mașini și utilaje”

¹⁷ În toate aceste ramuri, ponderea cheltuielilor cu salariații în totalul producției depășește nivelul mediu pentru întreg sectorul manufacturier.

a importurilor; restrângere cu aproape 7 la sută a exporturilor). Pe de altă parte, dependența ridicată de importuri a activității rafinăriilor locale a antrenat adâncirea deficitului comercial la nivelul sectorului petrolier (în pofida creșterii exporturilor de produse prelucrate). O evoluție pozitivă a înregistrat totuși balanța gazelor naturale, unde creșterea producției a permis acoperirea consumului intern (în creștere față de anul 2023, inclusiv pe seama unei anumite reveniri a industriei chimice) și anularea dependenței de importuri a economiei.

Poziția externă

Contextul complicat de desfășurare a activității economice pe plan local și internațional s-a repercutat și asupra situației externe a României – deficitul contului curent s-a accentuat, gradul de acoperire a acestuia din surse stabile a scăzut semnificativ, în timp ce anumiți indicatori de îndatorare s-au înrăutățit. Acumulările la nivelul rezervelor internaționale au asigurat însă menținerea unei poziții confortabile din perspectiva riscurilor la adresa balanței de plăți.

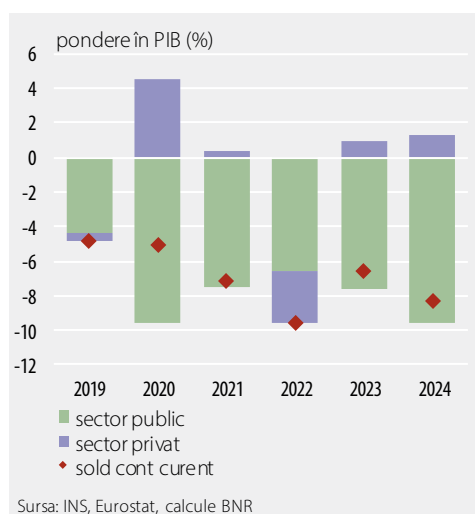
Grafic 1.14
Contul curent și principalele componente

Deteriorarea cu 37,7 la sută a soldului contului curent față de anul 2023 a condus la creșterea cu 1,7 puncte procentuale a ponderii acestuia în PIB, până la -8,4 la sută (Grafic 1.14). Responsabile pentru această evoluție au fost toate segmentele majore, balanța bunurilor continuând să dețină aportul principal (circa 18 puncte procentuale), mai ales pe seama extinderii componentei de volum¹⁸. Surplusul contului de servicii s-a diminuat (până la 11,4 miliarde euro), îndeosebi din cauza adâncirii deficitului din activitatea de turism, pe fondul interesului ridicat al populației pentru călătorii în străinătate, precum și al scăderii încasărilor nete din transportul de mărfuri, în linie cu trenarea activității

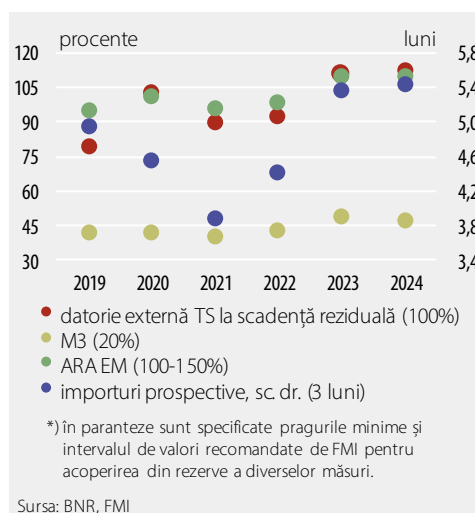
economice în România și, în general, pe plan european. La nivelul conturilor de venituri, lărgirea deficitului veniturilor primare s-a datorat, în esență, plăților consistente de dobânzi pentru titlurile guvernamentale emise pe piața externă și influxurilor mai modeste asociate remunerării lucrătorilor români din străinătate, în timp ce reducerea surplusului de venituri secundare s-a produs pe fondul încetirii absorbției de fonduri europene (cu destinații de natură socială, în principal).

¹⁸ O contribuție (marginală) la înrăutățirea balanței bunurilor a revenit și componentei de preț, în condițiile în care evoluția pozitivă a raportului de schimb, relevată de creșterea ușor mai alertă a valorii unitare a exporturilor comparativ cu cea a importurilor (0,8 la sută, respectiv 0,7 la sută), a fost insuficientă pentru a compensa decalajul negativ dintre ponderea în deficit a exporturilor și cea a importurilor.

Alături de parcursul nefavorabil al contului curent, balanța de plăți a fost afectată și de reducerea influxurilor de capital stabile negenerative de datorie. Astfel, intrările nete sub forma participațiilor la capitalul companiilor ISD¹⁹ s-au restrâns cu 37,5 la sută, plasându-se la al treilea cel mai modest nivel din ultimele două decenii (1,2 la sută din PIB); în plus, încetinirea absorbției de fonduri europene nerambursabile destinate investițiilor a antrenat reducerea surplusului contului de capital, la mai puțin de jumătate din valoarea anului 2023. În consecință, măsura în care aceste fluxuri au asigurat finanțarea deficitului contului curent a scăzut la 28,8 la sută (nivel minim pentru perioada ulterioară anului 2007).

Grafic 1.15
Balanța economisire-investiții,
public/privat

Grafic 1.16
Indicatori de adecvare
a rezervelor internaționale*

Adâncirea deficitului contului curent a fost în continuare determinată de componenta publică (-9,6 la sută din PIB), balanța economisire-investiții pentru componenta privată rămânând pozitivă (1,2 la sută din PIB), însă cu prețul încetirii acumulării de capital (Grafic 1.15). Finanțarea dezechilibrului aferent sectorului public s-a realizat în principal prin emisiuni de obligațiuni guvernamentale, care au condus la menținerea la cote relativ înalte, din perspectivă istorică, a influxurilor nete sub forma investițiilor de portofoliu (12,5 miliarde euro, reprezentând 3,5 la sută din PIB).

În consecință, componentei publice i-a revenit, și în anul 2024, principala contribuție la creșterea datoriei externe brute a României, respectiv cu 11,8 la sută, până la 204,9 miliarde euro. Traectoria, alăturată parcursului modest al activității economiei locale, s-a regăsit într-o deteriorare a unora dintre indicatorii asociați capacității de rambursare a datoriei externe – raportul datoriei externe brute față de PIB și cel față de exporturile de bunuri și servicii s-au majorat până la

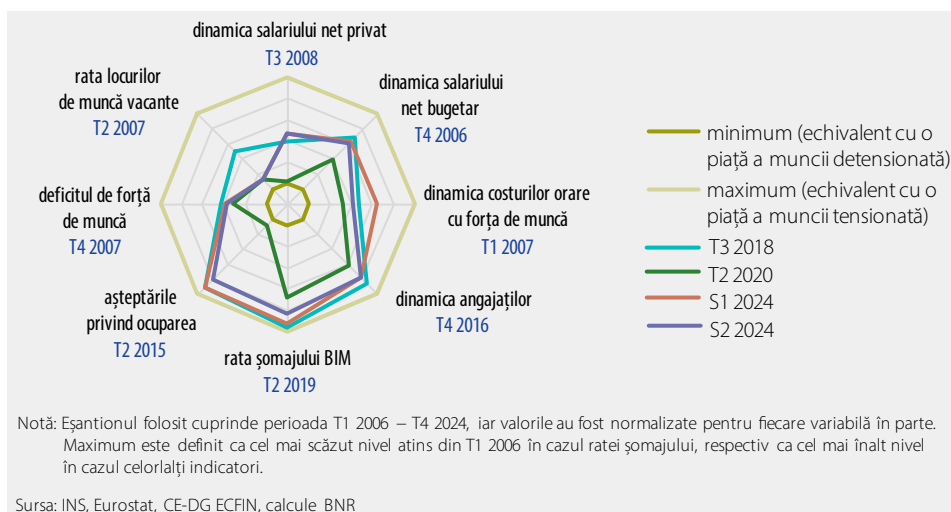
57,9 la sută și, respectiv, 162,7 la sută. Lichiditatea externă s-a menținut însă în zona de confort, după cum sugerează raportul subunitar dintre serviciul datoriei externe și exporturile de bunuri și servicii (73,3 la sută), precum și conservarea profilului adecvat al rezervelor internaționale. Acestea din urmă au acumulat încă 4,5 miliarde euro (atingând 70,5 miliarde euro la 31 decembrie 2024), acoperind 5,4 luni de importuri prospective de bunuri și servicii, precum și întregul stoc al datoriei externe pe termen

¹⁹ Inclusiv reinvestirea profiturilor

scurt la scadență reziduală (indicatorul a atins 112,4 la sută). Totodată, nivelul adecvat al rezervelor internaționale s-a reflectat și în creșterea capacității de acomodare a riscurilor la adresa balanței de plăți, surprinse de indicatorul ARA EM calculat de FMI, care s-a ridicat la 109,7 la sută²⁰ (Grafic 1.16).

Piața muncii

În primul semestru al anului 2024 condițiile de pe piața muncii s-au menținut relativ tensionate, rata șomajului plasându-se la niveluri reduse (comparabile cu cele prepandemice), iar câștigurile salariale au continuat să afișeze ritmuri alerte de creștere. Tabloul de pe piața muncii s-a modificat însă în a doua parte a anului, când indicatorii principali au început să reflecte mai vizibil parcursul modest al activității economice: oferta de forță de muncă s-a extins, efectivul de salariați a avansat într-un ritm lent, perspectivele privind ocuparea s-au deteriorat, iar dinamica anuală a salariilor s-a redus semnificativ spre sfârșitul anului (Grafic 1.17).

Grafic 1.17
Imagine de ansamblu asupra evoluțiilor de pe piața muncii

Cererea de forță de muncă anemică s-a oglindit în menținerea ratei locurilor de muncă vacante la 0,7 la sută pe tot parcursul anului 2024 (-0,1 puncte procentuale față de media observată în anul precedent). Concomitent, rata șomajului BIM a consemnat o cvasistabilitate în ultimii ani, în jurul nivelului de 5,6 la sută (5,5 la sută în 2024). Evoluția pe parcursul anului a fost însă neuniformă, oferta de forță de muncă diminuându-se în primele două trimestre, când rata șomajului a coborât până la 5,3 la sută, respectiv 5,2 la sută, pentru ca în a doua parte a anului indicatorul să se majoreze consistent (până la 5,7 la sută). Deficitul de forță de muncă semnalat de companii în cadrul sondajului DG ECFIN a rămas relativ constant la valoarea înregistrată în decursul ultimilor trei ani (circa 10 la sută). În plus, potrivit unei surse alternative de date (Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România, FCNEF), disponibilitatea forței de muncă bine pregătite este una dintre principalele dificultăți întâmpinate de companii la nivelul anului 2024 (aproximativ 40 la sută

²⁰ ARA EM (Assessing Reserve Adequacy for Emerging Markets) este un indicator anual de evaluare a adecvării rezervelor economiilor emergente în raport cu o gamă largă de surse ale riscurilor, precum cele legate de sistarea veniturilor din export, ieșirea capitalurilor deținute de rezidenți, reînnoirea datoriei externe pe termen scurt și retragerea participațiilor și a plasamentelor de natura datoriei pe termen lung efectuate de nerezidenți.

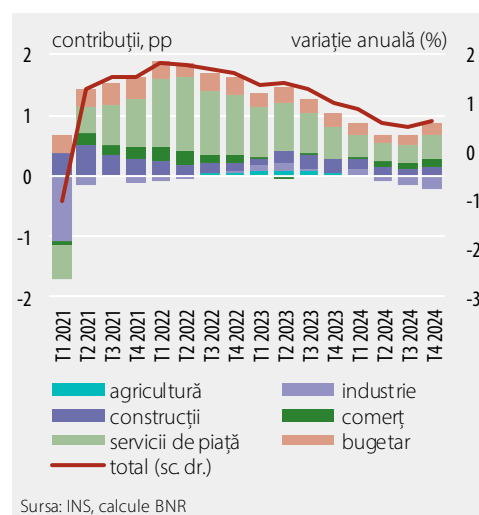
dintre acestea consideră lipsa personalului calificat ca fiind o problemă presantă), mai accentuată în cazul corporațiilor (54 la sută dintre respondenți). În aceste condiții, deși piața muncii a cunoscut o reducere a gradului de tensionare în a doua parte a anului, persistența problemelor de natură structurală întreține menținerea unui anumit nivel de încordare.

Dinamica anuală a efectivului de salariați din economie s-a temperat sensibil în 2024, până la 0,7 la sută, situându-se cu 0,6 puncte procentuale sub nivelul înregistrat în 2023 (Grafic 1.18). În sectorul privat, majoritatea ramurilor (cu excepția comerțului, activităților de servicii administrative și a anumitor subdiviziuni din industrie, unde activitatea de recrutare a cunoscut o intensificare) au consemnat fie o încetinire a ritmului anual de creștere, fie un declin. Sectorul IT a traversat o perioadă de reorganizare, fiind afectat de declinul cererii externe și de provocările generate de schimbările rapide care caracterizează acest domeniu de activitate. De asemenea, industria prelucrătoare a avut o contribuție negativă, în principal ca urmare a restrângerii în

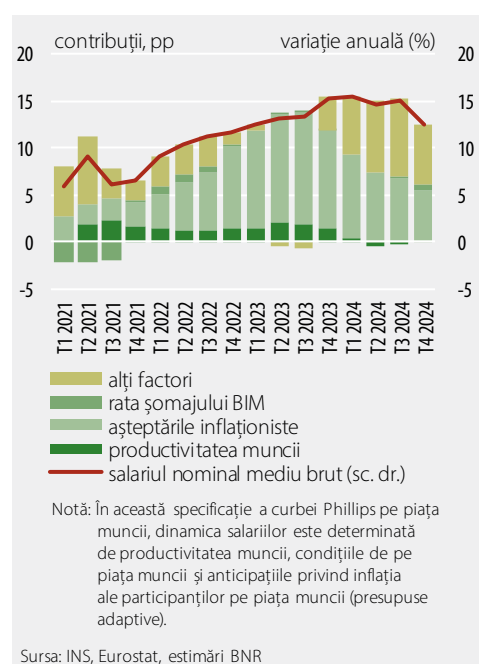
continuare a ocupării în industria ușoară, sub influența presiunii costurilor salariale, dar și a sectorului auto, unde mari producători de componente auto au efectuat restructurări sau chiar au închis unele unități de producție (având în vedere că industria auto europeană se află în derivă). În construcții, cererea de forță de muncă s-a majorat, variația anuală a efectivului de salariați poziționându-se peste nivelul înregistrat pe ansamblul economiei (1,6 la sută în 2024, în scădere însă față de 2,2 la sută în 2023, în condițiile în care ritmul de implementare a proiectelor de infrastructură rutieră a fost mai puțin alert). Sectorul bugetar a consemnat o ușoară temperare, de la 1,2 la sută la 0,9 la sută. Pentru anul 2025 se preconizează, de asemenea, o trenare a cererii de forță de muncă. În cadrul sondajului realizat de Consiliul Investitorilor Străini (ediția din luna martie), circa 50 la sută dintre respondenți anticipau o stabilizare a numărului de salariați, iar 27 la sută dintre aceștia se așteptau la o reducere a personalului.

Rata anuală de creștere a salariului mediu brut pe economie a accelerat în 2024 până la 15,5 la sută (+1 punct procentual față de anul precedent). Tendința a fost

Grafic 1.18
Evoluția numărului de salariați din economie

Grafic 1.19
Factorii determinanți ai dinamicii salariului mediu brut pe economie

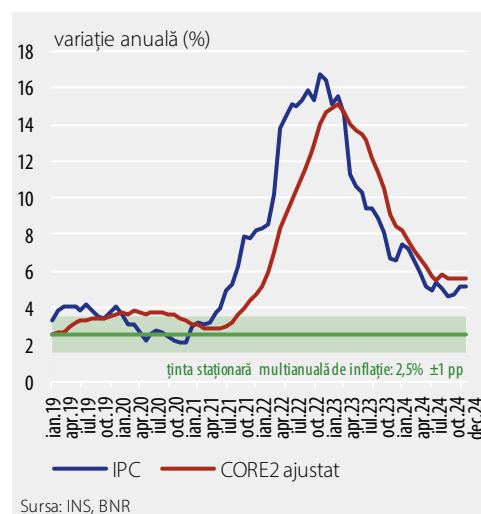

imprimată de evoluțiile din sectorul bugetar, unde variația anuală a consemnat un salt de aproximativ 7 puncte procentuale (până la 18,5 la sută), pe fondul majorărilor repetate operate, în mai multe etape, la nivelul subdiviziunilor: 20 la sută în educație (ianuarie și iunie), 20 la sută în sănătate (martie și iunie) și 10 la sută în administrație publică (iunie și septembrie). În schimb, în sectorul privat a avut loc o ușoară temperare (14,7 la sută comparativ cu 15,3 la sută în anul precedent), deși la 1 iulie 2024 a fost implementată o nouă majorare a salariului minim (de la 3 300 RON la 3 700 RON).

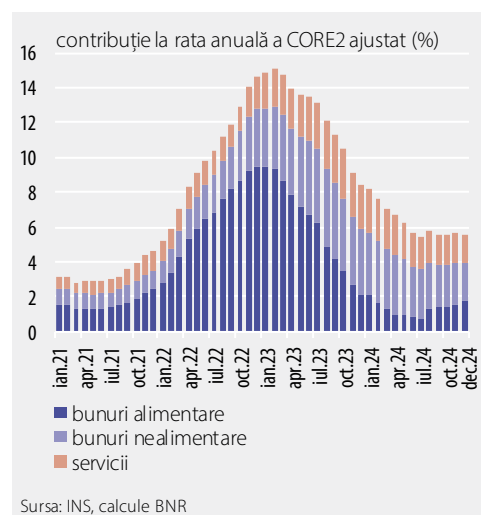
Potrivit specificației interne a curbei Phillips pentru piața muncii, factorii exogeni, situați în afara mecanismului de stabilire a salariului descris de model (precum majorările repetate ale salariului minim și ale celor din sectorul bugetar), au avut principala contribuție la accelerarea salariilor în anul 2024, în condițiile în care factorii fundamentali ar fi susținut o temperare a acestora, în special pe seama reducerii așteptărilor privind inflația (Grafic 1.19).

2.2. Prețuri și costuri

Prețuri de consum

Grafic 1.20
Rata anuală a inflației

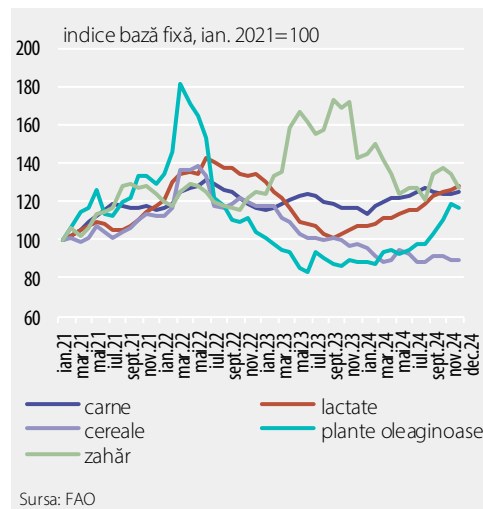

Grafic 1.21
Principalele componente
ale inflației de bază CORE2 ajustat

Rata anuală a inflației IPC a continuat să se corecteze în prima parte a anului 2024, oscilând ulterior în jurul valorii de 5 la sută și încheind anul la 5,14 la sută (-1,47 puncte procentuale față de nivelul atins în decembrie 2023). Astfel, dinamica anuală a prețurilor de consum și-a aplatizat vizibil panta descendentă, comparativ cu anul anterior, menținându-se totodată deasupra limitei superioare a intervalului țintei (Grafic 1.20). În ansamblu, dezinflația a fost susținută, cu precădere, de scăderea inflației de bază – cu aportul tuturor celor trei componente –, inclusiv pe fondul unei restrângeri a excedentului de cerere agregată din economie.

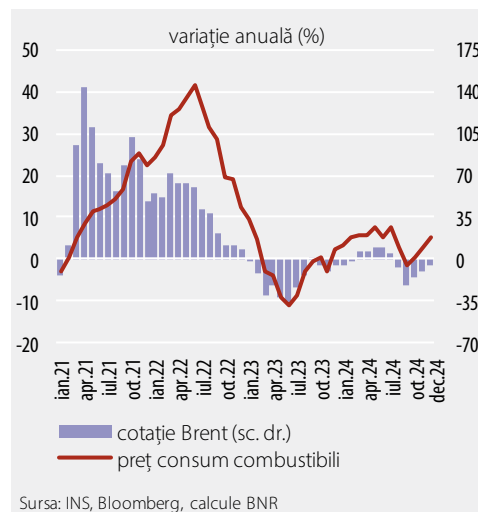
Inflația de bază CORE2 ajustat a urmat o traiectorie descendentă în perioada ianuarie-iulie 2024, cu o inversare tranzitorie de tendință în august și fluctuații în jurul valorii de 5,6 la sută în ultimele patru luni ale anului (Grafic 1.21). Astfel, în decembrie 2024, variația anuală a inflației de bază s-a redus cu 2,8 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent.

Grafic 1.22
Prețurile principalelor
mărfuri agroalimentare

avut o contribuție mai redusă la decelerarea inflației, marcând un punct de inflexiune în august 2024. Deși în prima parte a anului condițiile favorabile de pe piețele materiilor prime de profil au plasat inflația bunurilor alimentare procesate pe o traiectorie descrescătoare (Grafic 1.22), temperaturile extreme și lipsa precipitațiilor din lunile de vară au determinat creșteri ale prețurilor nu doar pentru legume și fructe²², ci și pentru unele produse din coșul CORE2 ajustat (ulei vegetal, lactate, carne și produse din carne), ceea ce a readus dinamica anuală a prețurilor bunurilor alimentare procesate pe o pantă ascendentă.

Grafic 1.23
Prețul combustibililor

accizei pentru carburanți în două etape (ianuarie și iulie) în scopul readucerii acestora la nivelul presupus de mecanismul de indexare – în anul 2023 acciza fusese chiar redusă pentru a contracara efectele șocurilor energetice asupra prețurilor finale. Spre sfârșitul

La această ajustare au contribuit toate cele trei componente, însă aportul dominant a revenit segmentului produselor nealimentare, care a beneficiat, în linii mari, de o evoluție benignă a prețurilor de import. Serviciile de piață au înregistrat, de asemenea, o temperare a dinamicii anuale, ca urmare a cererii în atenuare; în pofida acestui fapt, presiunile din partea costurilor salariale au rămas semnificative și chiar s-au intensificat în a doua parte a anului²¹, inhibând dezinflația pe acest segment.

Componenta produselor alimentare a avut o contribuție mai redusă la decelerarea inflației, marcând un punct de inflexiune în august 2024. Deși în prima parte a anului condițiile favorabile de pe piețele materiilor prime de profil au plasat inflația bunurilor alimentare procesate pe o traiectorie descrescătoare (Grafic 1.22), temperaturile extreme și lipsa precipitațiilor din lunile de vară au determinat creșteri ale prețurilor nu doar pentru legume și fructe²², ci și pentru unele produse din coșul CORE2 ajustat (ulei vegetal, lactate, carne și produse din carne), ceea ce a readus dinamica anuală a prețurilor bunurilor alimentare procesate pe o pantă ascendentă.

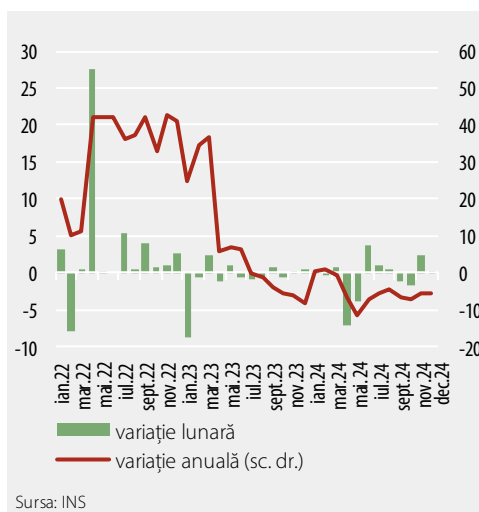
În sensul scăderii inflației a acționat în anul 2024 și segmentul produselor și serviciilor cu prețuri administrate, dinamica anuală coborând până la 4,8 la sută în decembrie (față de 14,3 la sută cu un an în urmă), preponderent pe seama manifestării unor efecte de bază favorabile²³. Acestor evoluții li s-au suprapus mișcări de sens contrar, observate în special la nivelul bunurilor energetice. Rolul dominant a revenit segmentului combustibililor, a căror rată anuală de creștere a prețurilor s-a majorat cu 2,7 puncte procentuale, până la 5,1 la sută, în contextul majorării

²¹ Ca urmare a unei noi majorări a salariului minim în luna iulie, serviciile de piață fiind cele mai expuse la factorul muncă (pentru aproximativ jumătate din serviciile de piață, raportul între remunerarea salariaților și cifra de afaceri depășește 20 la sută).

²² Dinamica anuală pe acest segment a urcat la peste 8 la sută începând cu luna august, după luni succesive în care s-a aflat în teritoriu negativ. Cu toate acestea, contribuția la variația anuală a inflației a fost relativ redusă (0,12 puncte procentuale).

²³ Mai important a fost cel asociat majorării ample a prețurilor medicamentelor în august 2023, ca urmare a actualizării Catalogului național al prețurilor la medicamentele de uz uman eliberate cu prescripție medicală.

Grafic 1.24
Prețul energiei electrice
și gazelor naturale

anului, în sensul creșterii a acționat și aprecierea puternică a USD (ulterior alegerilor prezidențiale din SUA), în timp ce cotația Brent a avut o contribuție dezinflaționistă la sfârșitul perioadei analizate (Grafic 1.23), în pofida unei traiectorii volatile pe parcursul anului 2024 (Caseta 3). Tot în cadrul grupeii bunurilor energetice, un impact inflaționist, de mai mică amplitudine, a revenit segmentului energie electrică și gaze naturale (Grafic 1.24), a cărui dinamică anuală s-a diminuat până la -5,4 la sută (de la -8,1 la sută în decembrie 2023).

Deși reducerea tarifelor pe aceste segmente a fost susținută de modificările legislative introduse în luna martie²⁴, anumite dezechilibre dintre cerere și ofertă, induse preponderent de temperaturile extreme din perioada verii, au determinat o creștere a prețurilor la electricitate.

Caseta 3. Evaluări privind impactul macroeconomic al variațiilor prețului petrolului, condiționat de sursa șocului generator

În ultimii ani, piața petrolului a înregistrat o volatilitate accentuată, cu fluctuații ample ale cotațiilor, de la minime istorice – precum prețul negativ al barilului de petrol WTI pe piața americană în aprilie 2020, un eveniment fără precedent în seria statistică – până la niveluri apropiate de recordul atins în 2008, de 147 dolari pe baril. În continuare, incertitudinile privind evoluția cotațiilor sunt semnificative, inclusiv în contextul tensiunilor geopolitice în desfășurare. Deși România dispune de un mix energetic echilibrat și diversificat, țițeiul și produsele petroliere continuă să fie principala sursă de energie primară (36,1 la sută din totalul resurselor în 2023), iar dependența de importuri este considerabilă (71 la sută din necesar, potrivit datelor din 2023). În aceste condiții, evoluțiile de pe piața internațională a petrolului au un impact direct asupra economiei interne, influențând atât activitatea economică – având în vedere rolul petrolului ca input în procesul de producție –, cât și evoluția prețurilor²⁵. De exemplu, în intervalul 2021-2022, caracterizat de niveluri ridicate ale dinamicii cotațiilor țițeiului, aportul inflaționist al componentei combustibililor la rata anuală a inflației IPC a fost de aproximativ 2 puncte procentuale – în anul 2021 – și, respectiv, de doar 1 punct procentual în anul 2022, în condițiile în care în acest an a funcționat și o schemă guvernamentală de compensare a prețului la pompă al combustibililor. Totodată, dezechilibrele de pe piața petrolului afectează și alți indicatori macroeconomici, precum soldul contului curent.

²⁴ Scăderea prețului reglementat pentru achiziția centralizată de la 450 lei/MWh la 400 lei/MWh pentru energia electrică și de la 150 lei/MWh la 120 lei/MWh pentru gaze naturale

²⁵ Caseta „Prețul petrolului: impact asupra inflației și activității economice” din *Raportul asupra inflației*, ediția februarie 2015, prezintă o descriere detaliată a canalelor de transmisie a fluctuațiilor prețului internațional al petrolului asupra ratei inflației din România.

Fluctuațiile prețului petrolului pot fi determinate de factori diverși: șocuri de cerere (modificări ale activității economice globale sau cerere precaută generată de incertitudini geopolitice), șocuri de ofertă (legate de capacitatea și funcționarea sectorului de extracție și rafinare) și componente speculative. Evidențele empirice indică efecte diferite asupra cadrului macroeconomic în funcție de sursa șocului care stă la baza modificărilor în prețul petrolului (Kilian, 2009; Aastveit *et al.*, 2014; Caldara *et al.*, 2019; Lebrand *et al.*, 2024 etc.).

Metodologie

Urmând literatura din domeniu, evaluarea impactului fluctuațiilor cotațiilor petrolului asupra prețurilor și activității economice din România a fost realizată în două etape. În prima etapă, au fost identificate principalele tipuri de șocuri care au influențat dinamica prețului petrolului, utilizând un model de tip vector autoregresiv (engl. *vector autoregression*, VAR), estimat în regim *Bayesian*. Specificația utilizată a inclus variabile lunare, precum: (i) producția globală de petrol; (ii) prețul petrolului WTI²⁶ deflatat cu indicele IPC din SUA; (iii) un indicator al activității economice globale (producția industrială din țările OCDE și șase economii emergente majore – Brazilia, China, India, Indonezia, Rusia și Africa de Sud); (iv) un *proxy* pentru stocurile globale de petrol, determinat prin scalarea stocurilor de petrol ale SUA cu raportul dintre stocurile de petrol și produsele petroliere deținute de OCDE, respectiv SUA. Identificarea șocurilor structurale s-a realizat prin restricții de semn și magnitudine, similar abordării propuse de Baumeister și Hamilton (2019).

În etapa a doua, a fost estimat efectul șocurilor structurale (*șoc_petrol*) asupra inflației și creșterii economice printr-un model de regresie liniară cu date trimestriale²⁷, utilizând abordarea propusă de Kilian (2009):

$$\Delta x_t = \alpha_x + \sum_i \beta_{x,i} \cdot \text{șoc_petrol}_{t-i} + u_{x,t} \quad (1)$$

unde $x = \{\text{IPC, PIB în prețuri constante}\}$ este exprimat ca dinamică procentuală trimestrială.

Pentru a surprinde posibilele asimetrii în transmisia variațiilor prețului petrolului asupra principalelor variabile macroeconomice, modelul de regresie liniară propus de Kilian (2009) a fost extins prin introducerea unui mecanism cu două regimuri distincte, în care dinamica depinde de depășirea unui prag critic, *var_prag* (engl. *two-regime threshold regression*):

$$\Delta x_t = \alpha_x + \sum_i \beta_{x,i} \cdot \text{șoc_petrol}_{t-i} + \sum_i \gamma_{x,i} \cdot \text{șoc_petrol}_{t-i} \cdot I_{\text{var_prag}_{t-d} > \text{nivel_prag}} + \varepsilon_{x,t} \quad (2)$$

²⁶ Prețul petrolului WTI a fost preferat în detrimentul sortimentului Brent (mai relevant pentru piața europeană) datorită eșantionului de date mai îndelungat disponibil, care asigură o robustețe mai ridicată a rezultatelor estimării. Prețurile celor două categorii sunt însă foarte bine corelate, iar utilizarea sortimentului Brent în estimări nu are un impact semnificativ asupra rezultatelor prezentate.

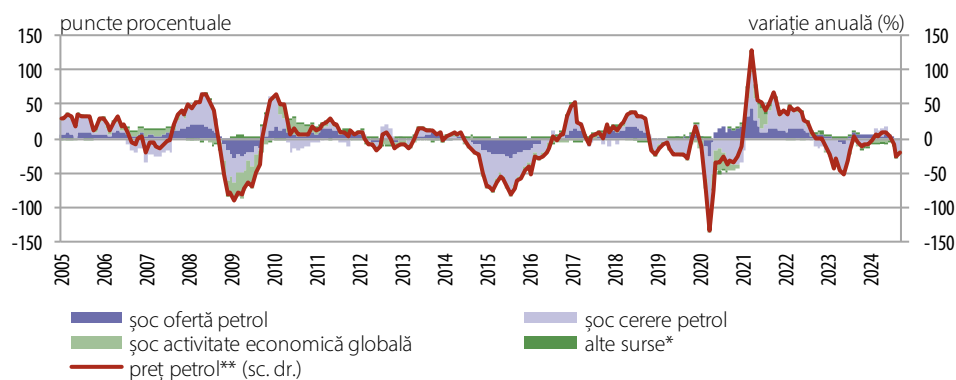
²⁷ Seriile estimate de șocuri lunare au fost agregate la frecvență trimestrială prin aplicarea operatorului de medie aritmetică.

unde $I_{\text{var_prag}_{t-d} > \text{nivel_prag}} = \begin{cases} 0, & \text{var_prag}_{t-d} \leq \text{nivel_prag} \\ 1, & \text{var_prag}_{t-d} > \text{nivel_prag} \end{cases}$, iar d permite anumite întârzieri în transmisie odată cu modificarea regimului analizat. Asimetria a fost testată pentru două variabile de tranziție: sensul variațiilor prețului petrolului (pozitiv sau negativ) și nivelul ratei inflației (în raport cu ținta de inflație).

Pentru analiza relației dintre șocurile de pe piața petrolului și dinamica soldului contului curent a fost utilizată metodologia prezentată de Lebrand *et al.* (2024). În acest caz, specificația VAR folosită a inclus: (i) producția globală de petrol, (ii) prețul internațional al petrolului, (iii) PIB real pentru România și (iv) soldul contului curent exprimat ca procent din PIB nominal. Estimarea a fost realizată utilizând tehnici *Bayesiene*, iar identificarea șocurilor structurale s-a bazat pe impunerea unor restricții de semn: scăderea producției globale de petrol și creșterea prețului acestuia în cazul șocului de ofertă; mișcări sincronizate ale prețului și producției în cazul șocului de cerere. În ambele situații, s-a presupus, în concordanță cu rezultatele obținute folosind prima abordare descrisă, că o majorare a prețului petrolului are un impact negativ asupra activității economice interne.

Rezultate

Graficul A prezintă descompunerea istorică a modificărilor prețului petrolului în funcție de natura șocurilor generatoare. Fluctuațiile ample din ultimele două decenii reflectă contribuții cumulate din partea șocurilor de cerere (generate de factori precauționari sau de dinamica activității economice globale) și de ofertă, care adesea au acționat în același sens (a se vedea, de exemplu, evoluțiile pre- și postcriză financiară, respectiv reducerea semnificativă a prețului petrolului din perioada 2014-2016). Creșterea prețului petrolului în perioada postpandemică a fost inițial susținută de ajustările de ofertă determinate de acordurile OPEC+ (a doua parte a anului 2020), iar ulterior, începând cu 2021, șocurile de cerere au devenit dominante. În perioada recentă, evaluările indică o influență preponderentă a cererii de petrol, în contextul tensiunilor geopolitice și al incertitudinilor privind relațiile comerciale globale.

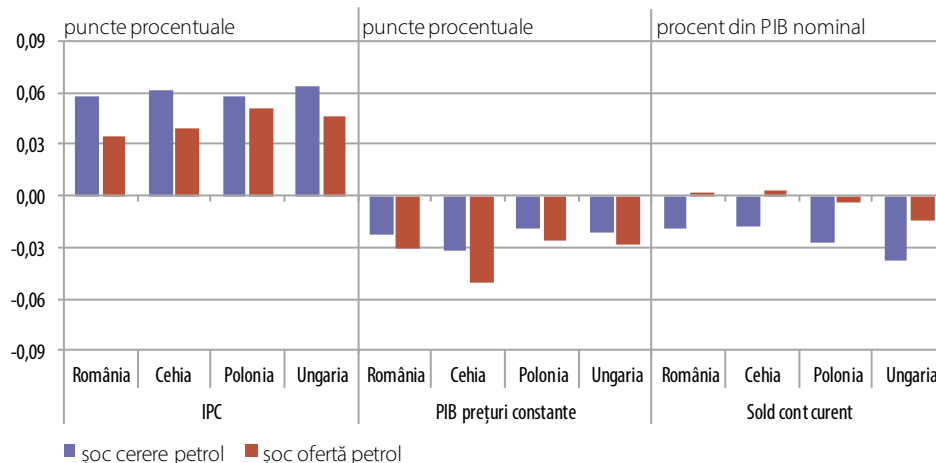
*) de exemplu, șoc de natură speculativă

**) date în logaritm, prețul petrolului WTI a fost deflatat cu IPC SUA

Sursa: Federal Reserve Economic Data, estimări BNR pe baza metodologiei prezentate de Baumeister și Hamilton (2019); ultima lună cu date disponibile: octombrie 2024

Grafic A
Descompunerea istorică
a variațiilor prețului petrolului

Graficul B prezintă coeficientul de transmisie, la un orizont de un an, a variațiilor prețului țițeiului asupra ratei inflației IPC, dinamicii PIB și soldului contului curent, diferențiat în funcție de natura șocului (cerere de petrol sau ofertă de petrol). Rezultatele pentru România sunt prezentate în comparație cu cele pentru Cehia, Polonia și Ungaria.

Grafic B

Transmisia unei modificări cu 1 la sută a prețului petrolului, la orizont de 1 an, condiționată de natura șocului generator

Sursa: estimări BNR

Se remarcă o transmisie mai ridicată în cazul șocurilor de cerere comparativ cu cele de ofertă asupra ratei inflației în toate cele patru economii analizate. O explicație posibilă este oferită de Aastveit *et al.* (2023), care documentează un răspuns mai puternic și mai persistent al anticipațiilor inflaționiste în cazul șocurilor de cerere. Efectul asupra IPC este mai redus în România față de Polonia și Ungaria, două state cu o dependență mai mare de importurile de petrol și produse petroliere (89 la sută și, respectiv, 97 la sută față de 71 la sută în cazul României, date 2023). Deși Cehia are o dependență de 99 la sută, impactul asupra inflației este parțial atenuat de ponderea mai scăzută a carburanților în coșul IPC.

Un șoc care cauzează o creștere a prețului petrolului are un impact negativ asupra dinamicii PIB pentru toate cele patru state analizate, indiferent de natura șocului. Acest impact operează prin mai multe canale: reducerea venitului disponibil al populației, comprimarea marjelor companiilor energo-intensive și deteriorarea balanței comerciale. Efectul este mai accentuat în cazul țărilor cu o dependență ridicată de importuri, fiind cel mai pronunțat în Cehia. Aceste rezultate sunt în linie cu evidențele empirice pentru țările net importatoare de petrol. În schimb, în cazul celor net exportatoare de petrol, evidențele empirice (de exemplu, Lebrand *et al.*, 2024) identifică efecte de sens contrar asupra activității economice ale celor două șocuri, respectiv un impact restrictiv pentru șocul de ofertă și unul expansionist pentru cel de cerere. În aceste condiții, activitatea economică la nivel global este afectată într-o manieră mai semnificativă în cazul șocului de ofertă, implicând un impact negativ mai pronunțat și asupra cererii externe pentru bunurile și serviciile de export interne. Acest aspect ar putea explica impactul mai ridicat (în termeni absoluți) al șocului ofertei de petrol asupra activității economice interne decât cel aferent cererii de petrol în cazul țărilor analizate.

Totodată, o creștere a prețului petrolului conduce la o majorare a valorii importurilor de țitei, cu efecte adverse asupra soldului contului curent²⁸. Pe fondul impactului negativ asupra activității economice, sunt de așteptat însă și reduceri ale volumului importurilor²⁹. De altfel, în cazul șocului de ofertă, rezultatele estimărilor indică

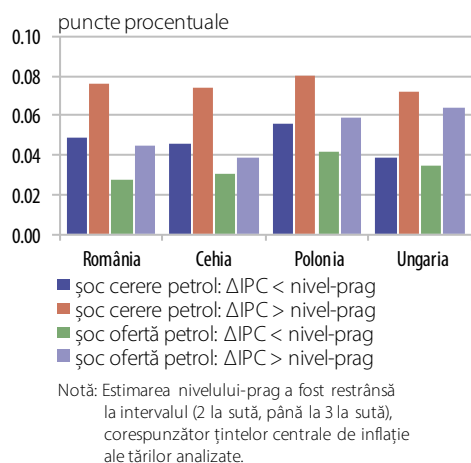
o contrabalansare (România și Cehia), respectiv o compensare parțială (Polonia și Ungaria) a efectului de preț de către cel de volum, reducerea volumului de importuri survenind inclusiv în contextul specific al șocului (reprezentând reducerea producției de petrol la nivel global).

În cazul prețurilor de consum, estimările sugerează existența unor asimetrii în mecanismul de transmitere a variațiilor prețului petrolului. Astfel, transmisia este mai puternică în perioade caracterizate de un ritm mai alert de creștere a prețurilor comparativ cu cele în care prețurile au o evoluție relativ stabilă (Grafic C). O posibilă explicație ar putea consta în faptul că, în perioadele caracterizate de rate reduse și stabile ale inflației, operatorii economici optează, de regulă, pentru actualizări mai rare ale prețurilor din cauza costurilor asociate acestui proces. Totodată, răspunsul prețurilor de consum la o majorare a prețului petrolului generată de un șoc de cerere specific pieței de profil este ușor mai pronunțat comparativ cu reacția la o scădere a acestuia.

Per ansamblu, analiza prezentată subliniază importanța sursei fluctuațiilor prețului petrolului pentru evaluarea impactului asupra cadrului macroeconomic. Din perspectiva băncilor centrale, înțelegerea particularităților transmisiei acestor șocuri este deosebit de relevantă pentru asigurarea stabilității prețurilor.

Referințe

- Aastveit, K. A., Bjørnland, H. C., Thorsrud, L. A. – „What drives oil prices? Emerging versus Developed Economies”, *Journal of Applied Econometrics*, vol. 30(7), 2014, pp. 1013-1028
- Aastveit, K. A., Bjørnland, H. C., Cross, J. L. – „Inflation expectations and the pass-through of oil prices”, *The Review of Economics and Statistics*, vol. 105(3), 2023, pp. 733-743
- Baumeister, C., Hamilton, J. D. – „Structural interpretation of vector autoregressions with incomplete identification: Revisiting the role of oil supply and demand shocks”, *American Economic Review*, vol. 109(5), 2019, pp. 1873-1910
- Caldara, D., Cavallo, M., Iacoviello, M. – „Oil price elasticities and oil price fluctuations”, *Journal of Monetary Economics*, vol. 103, 2019, pp. 1-20
- Kilian, L. – „Not all oil price shocks are alike: disentangling demand and supply shocks in the crude oil market” – *American Economic Review*, vol. 99(3), 2009, pp. 1053-1069
- Lebrand, M., Vasishtha, G., Yilmazkuday, H. – „Energy price shocks and current account balances: Evidence from emerging market and developing economies”, *Energy Economics*, vol. 129, 2024

Sursa: estimări BNR

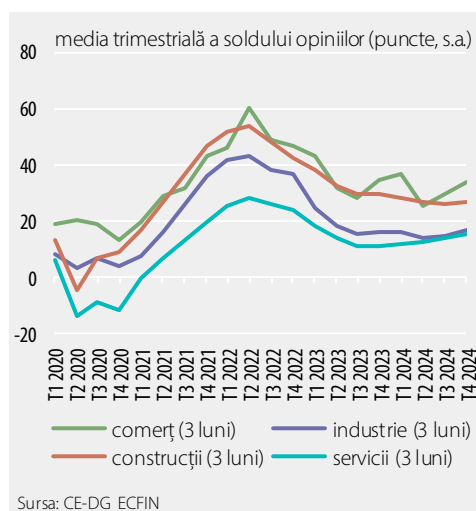
Grafic C

Transmisia în IPC a unei modificări cu 1 la sută a prețului petrolului, la orizont de 1 an, condiționată de natura șocului generator și regimul de inflație

²⁸ De exemplu, în anul 2022, România a plătit o factură de import de produse energetice aproape triplă față de 2021 (circa 7,4 miliarde euro aferente grupei „Combustibili minerali, lubrifianți și materiale conexe”), petrolul și produsele petroliere având o pondere majoră.

²⁹ În 2023, odată cu scăderea prețurilor internaționale la energie și ajustarea consumului intern, deficitul grupei „Combustibili minerali, lubrifianți și materiale conexe” s-a diminuat cu aproximativ 30 la sută, până la 5,2 miliarde euro.

Grafic 1.25
Anticipații privind
evoluția prețurilor

Anticipațiile privind inflația ale agenților economici din principalele sectoare ale economiei³⁰ au avut un caracter mixt pe parcursul anului 2024: în timp ce în servicii și industrie s-a observat o tendință de creștere, în comerț și construcții evoluțiile au fost mai volatile (Grafic 1.25). După un parcurs fluctuant în decursul anului, așteptările analiștilor bancari pentru intervalul de un an au înregistrat o temperare în decembrie 2024; în cazul indicatorului referitor la perioada de doi ani, tendința descendentă

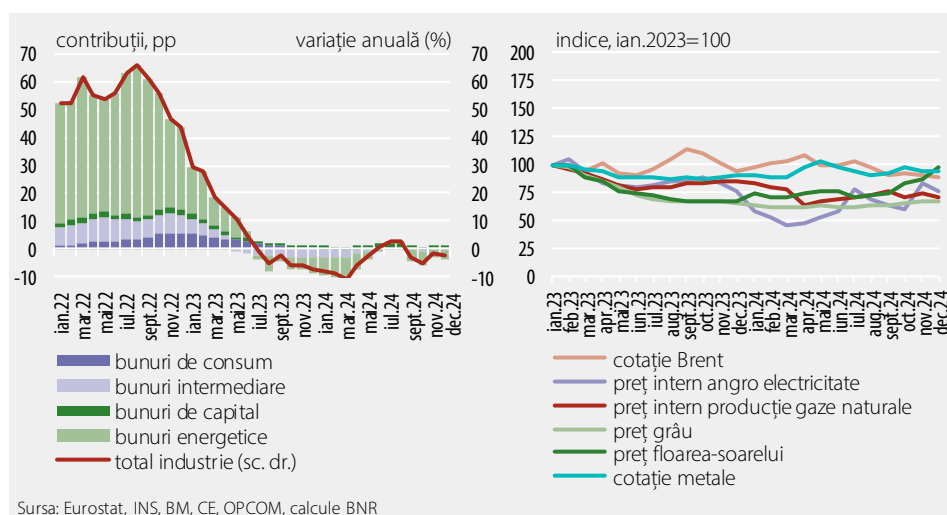
a fost ceva mai vizibilă, mediana anticipațiilor plasându-se, la finalul anului 2024, în interiorul intervalului țintei.

În ceea ce privește inflația medie anuală, aceasta a coborât la 5,8 la sută la sfârșitul anului 2024 (-3,9 puncte procentuale față de aceeași perioadă a anului precedent). Totodată, ecartul față de media europeană s-a redus marginal, până la 3,2 puncte procentuale (de la 3,3 puncte procentuale în decembrie 2023).

Prețuri de producție

Dinamica medie anuală a prețurilor de producție a intrat în teritoriu negativ în 2024, coborând până la -3,7 la sută, față de 5,6 la sută în intervalul anterior. Pe parcursul anului 2024 însă, evoluția a fost oscilantă, volatilitatea fiind indusă de mișcările ample ale cotațiilor resurselor energetice (în ambele sensuri). Excluzând evoluția prețurilor bunurilor energetice, variația anuală a prețurilor producției industriale este estimată a se fi plasat pe o traiectorie ascendentă în prima jumătate a anului, urcând până la circa 3 la sută, nivel în jurul căruia a oscilat ulterior (Grafic 1.26).

Grafic 1.26
Prețurile producției industriale
pentru piața internă
și factorii determinanți

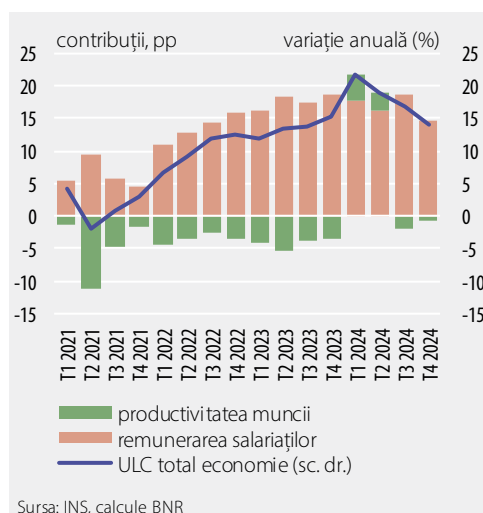

Variația anuală a prețurilor bunurilor energetice a fluctuat în cea mai mare parte a anului 2024 în teritoriu negativ (cu excepția lunilor de vară, când temperaturile extreme au contribuit la un dezechilibru acut pe piața energiei electrice), în corelație cu evoluția cotațiilor la gaze naturale și energie electrică. Astfel, în primul trimestru al anului, piețele energetice s-au detensionat, într-un context (intern și extern) dominat de consum scăzut, stocuri consistente de gaze naturale, respectiv o ofertă semnificativă de energie electrică regenerabilă. Apoi, traiectoria descendentă a cotațiilor energiei electrice și gazelor naturale s-a întrerupt, în linie cu tendința de pe piețele europene. În cazul gazelor naturale, determinantă a fost restrângerea ofertei disponibile, ca urmare a unor sincope în aprovizionare, pe fondul unor lucrări derulate la câmpurile gazifere din Norvegia, concomitent cu limitarea cantităților de GNL importate, dată fiind cererea robustă din partea economiilor asiatice. În ceea ce privește prețul electricității, temperaturile ridicate din vara anului 2024 au determinat, pe de o parte, o creștere a consumului, iar pe de alta, reducerea producției hidroelectrice. Suplimentar, în lunile iulie și august, deficiențele de interconectare din rețeaua europeană au condus la o decuplare a regiunii balcanice de la piața europeană de electricitate, această situație fiind complicată de reviziile realizate de Hidroelectrica și de Nuclearelectrica. În septembrie a avut loc o întrerupere temporară a ascensiunii, pe fondul unor stocuri suficiente de gaze naturale și al majorării ofertei de energie electrică, condițiile meteo fiind favorabile pentru producția din surse regenerabile. Traiectoria ascendentă a cotațiilor s-a reluat în ultimele luni ale anului, pe fundalul unei ierni reci, care a determinat un consum mai ridicat.

Prețurile de producție ale bunurilor de consum au continuat să își tempereze progresiv viteza de creștere în primele cinci luni ale anului, până la 3,8 la sută, fluctuând apoi în jurul acestui nivel; o inversare de tendință a fost consemnată în ultima parte a anului, evoluția fiind imprimată de industria alimentară. În acest caz, condițiile favorabile, în linii mari, pe piețele materiilor prime agricole s-au reflectat în dinamici anuale modeste sau chiar negative în prima parte a anului (-0,7 la sută în martie și aprilie); în semestrul II seceta severă și temperaturile foarte ridicate au generat scăderi importante, pe plan regional, ale randamentelor pentru principalele culturi, astfel încât dinamica anuală a prețurilor de producție din industria alimentară a redevenit pozitivă și s-a majorat constant, până la 2,4 la sută în decembrie și 4,1 la sută în martie 2025.

Pentru celelalte grupe de bunuri, modificările de ritm au fost modeste. Dinamica anuală a prețurilor bunurilor de capital a rămas ridicată (6,6 la sută în medie), mult peste media sectorului industrial, continuând să reflecte, în parte, presiunile de la nivelul costurilor salariale. Prețurile de producție ale bunurilor intermediare continuă să consemneze contracții anuale (-1,8 la sută), dată fiind păstrarea variației anuale negative în industria metalurgică, operatorii de profil reclamând concurența neloială din partea importurilor ieftine din Turcia, China, Egipt și statele Magreb (care nu se află sub incidența standardelor stricte de mediu din UE și, prin urmare, au costuri mai mici). Un alt factor care afectează sectorul este prețul energiei electrice în România, sistematic superior celor din vestul Europei, în condițiile în care interconectarea din Europa Centrală este suboptimală, iar la cererea internă se adaugă necesitatea susținerii Moldovei și Ucrainei.

Grafic 1.27
Costurile unitare cu forța de muncă
pe total economie

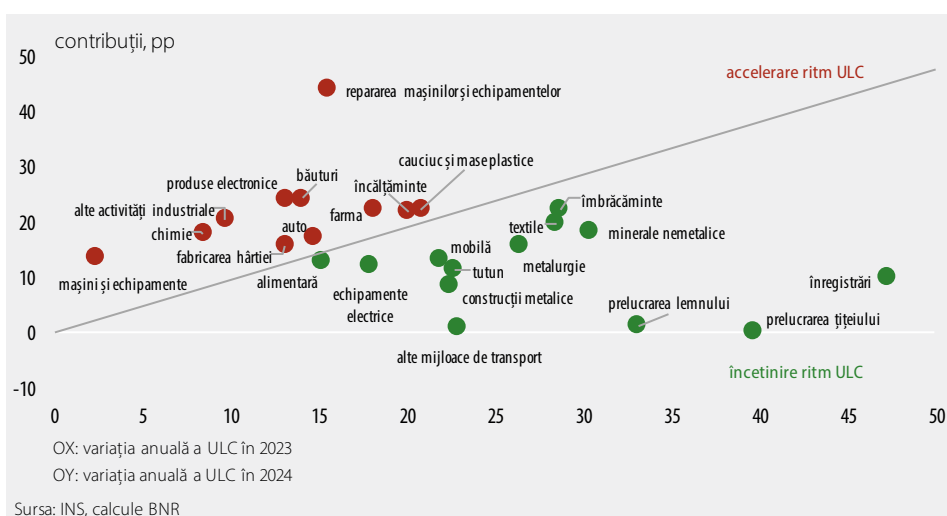
Costuri unitare cu forța de muncă

Dinamica anuală a costurilor unitare cu forța de muncă pe total economie s-a poziționat la niveluri înalte în anul 2024, media anuală plasându-se la 17,8 la sută, în creștere cu 4,2 puncte procentuale față de anul anterior (Grafic 1.27). Evoluția a avut loc în condițiile în care decalajul dintre indicatorii care compun raportul s-a lărgit, dat fiind că remunerarea pe salariat și-a menținut ritmul alert de creștere, temperându-se doar marginal (până la 16,6 la sută, cu circa 1,5 puncte procentuale față

de 2023), iar dinamica productivității muncii a intrat în zona de contracție (-1 la sută, cu 5 puncte procentuale sub nivelul din 2023).

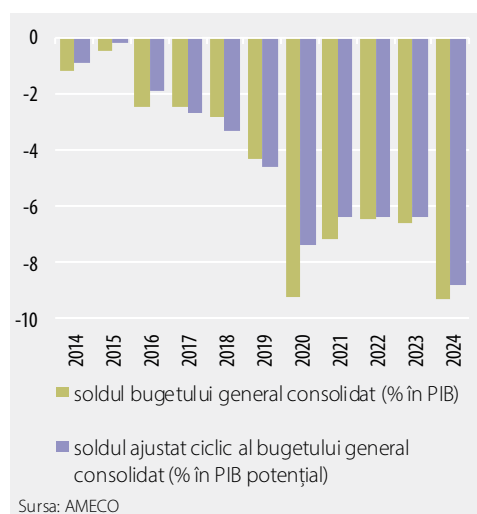
În schimb, variația anuală a costurilor salariale unitare din industrie s-a temperat pe ansamblul anului 2024, până la 15,6 la sută (-3,9 puncte procentuale față de anul anterior), ca urmare a încetinerii ritmului de creștere a câștigului salarial brut cu 1,6 puncte procentuale în 2024, dar și a unei dinamici negative mai puțin pronunțate a productivității muncii, la care au contribuit inclusiv disponibilizările. Mai multe ramuri industriale au susținut acest parcurs, înregistrând temperări semnificative ale dinamicii anuale a costurilor salariale unitare: industria alimentară, industria ușoară, a mobilei, prelucrarea șteiului, industria metalurgică, cea a echipamentelor electrice. Totuși, unele domenii au înregistrat creșteri ușoare față de nivelul din 2023, cum este cazul industriei farmaceutice, al produselor din cauciuc și mase plastice, al hârtiei și al produselor auto (Grafic 1.28).

Grafic 1.28
Evoluția costurilor salariale unitare
în industria prelucrătoare

2.3. Evoluții fiscal-bugetare

Deficitul bugetului general consolidat măsurat conform metodologiei SEC 2010 a înregistrat în 2024 cea mai amplă lărgire produsă în ultimii 30 de ani în lipsa unui episod de contracție economică, majorându-se cu 2,7 puncte procentuale comparativ cu anul anterior și atingând un nivel de 9,3 la sută din PIB. Progresele făcute pe linia consolidării fiscale în perioada postpandemică au fost complet inversate, deficitul de la finele lui 2024 depășind nivelul consemnat în anul pandemiei (9,2 la sută din PIB în 2020) și fiind depășit doar de deficitul de 9,5 la sută din 2009, anul crizei financiare. Nivelul consemnat a deviat puternic atât de la obiectivul inițial, anunțat în Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2024-2028³¹, al unui deficit SEC 2010 de 4,9 la sută din PIB, cât și de la estimarea actualizată a unui deficit bugetar SEC 2010 de 7,9 la sută din PIB în 2024 din Planul bugetar-structural național pe termen mediu 2025-2031 deus la finele lunii octombrie. Deficitul evaluat conform metodologiei naționale (cash) a evoluat similar, lărgindu-se de la 5,6 din PIB în 2023 la 8,7 la sută din PIB în 2024, înregistrând de asemenea o deviație amplă atât de la obiectivul inițial al unui deficit de 5 la sută din PIB, cât și de la ținta revizuită la 6,9 la sută din PIB cu prilejul rectificării bugetare aprobate la finele lunii septembrie 2024. Ecartul dintre nivelurile consemnate ale deficitelor conform SEC 2010 și, respectiv, conform metodologiei naționale, a rămas unul semnificativ (0,7 puncte procentuale).

Grafic 1.29
Deficitul bugetului
general consolidat

Derapajul fiscal-bugetar din 2024 nu a fost unul neanticipat, Consiliul fiscal identificând de la bun început³² supraestimări de venituri și subestimări de cheltuieli care indicau la acel moment o deviație de circa 1,4 puncte procentuale de PIB raportat la obiectivul din construcția bugetară inițială. Cu toate acestea, dimensiunea efectivă a derapajului la finele anului a depășit substanțial chiar și cele mai pesimiste evaluări. Deși deteriorarea condițiilor ciclice³³ a contribuit la lărgirea consemnată a deficitului, evoluția din 2024 a deficitului bugetar a

fost în mod covârșitor rezultatul conduitei expansioniste a politicii fiscale (Grafic 1.29). Aceasta s-a reflectat într-o majorare cu aproape 2 puncte procentuale de PIB a deficitului structural primar, având drept surse majorări abrupte ale cheltuielilor de investiții publice neacoperite din surse nerambursabile, ale transferurilor de asistență socială și ale cheltuielilor de personal, acestora adăugându-li-se creșterea cu 0,4 puncte procentuale a cheltuielilor cu dobânzile exprimate ca procent în PIB (de la 1,9 la sută în 2023 la 2,3 la sută în 2024).

³¹ <https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buget2024/proiectbuget2024/SFB2024-2026.pdf>

³² https://www.consiliulfiscal.ro/Opinie_CF_buget_2024_f.pdf

³³ Estimările actualizate ale Comisiei Europene indică accentuarea deficitului de cerere, de la 0,6 la sută în 2023 la 1,7 la sută în 2024, ceea ce implică o evoluție ascendentă a componentei ciclice a deficitului bugetar (de la 0,2 în 2023 la 0,5 puncte procentuale de PIB potențial nominal în 2024).

La finele lui 2024, deficitul bugetar de 9,3 la sută înregistrat de România era cel mai ridicat din Uniunea Europeană, la mare distanță de următoarea clasată, Polonia, cu un deficit de 6,6 la sută din PIB. Planul bugetar-structural național pe termen mediu 2025-2031 depus de România la finele lunii octombrie prevede o perioadă de ajustare de șapte ani a deficitului excesiv, deficitul bugetar al României fiind programat să coboare sub nivelul de referință de 3 la sută din PIB abia la finele lui 2031. Planul a fost aprobat de Consiliul Uniunii Europene în ianuarie 2025, în urma unei recomandări favorabile din partea Comisiei Europene care a fost emisă în noiembrie 2024.

Volumul fondurilor europene care tranzitează bugetul general consolidat s-a redus puternic în 2024, de la 3,4 în 2023 la 1,6 la sută din PIB, în condițiile în care anul 2023 a fost ultimul în care absorbția fondurilor aferente cadrului financiar multianual 2014-2020 putea fi realizată și, așadar, a reprezentat un vârf al utilizării de fonduri nerambursabile, iar progresele în ceea ce privește utilizarea resurselor din Planul Național de Redresare și Reziliență nu au putut compensa diminuarea abruptă a absorbției efective a fondurilor din cadrul standard produsă odată cu trecerea la cadrul financiar 2021-2027. Cu toate acestea, veniturile totale ale bugetului general consolidat exprimate ca procent în PIB au crescut marginal (cu 0,1 puncte procentuale) față de 2023, în timp ce cheltuielile totale au înregistrat un salt de 2,8 puncte procentuale. Excluzând fondurile europene nerambursabile, veniturile și cheltuielile bugetului general consolidat exprimate ca procent în PIB au crescut cu 1,8 puncte, respectiv 4,6 puncte procentuale comparativ cu anul anterior.

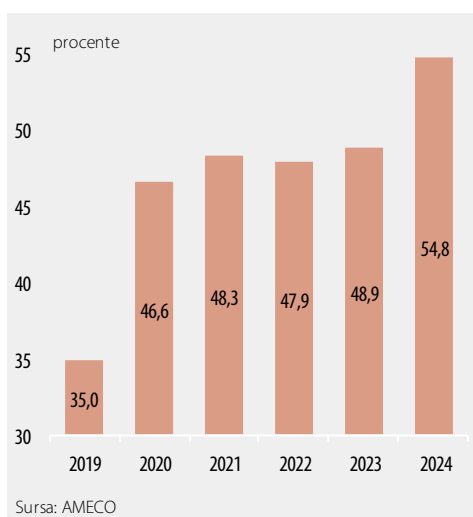
Veniturile fiscale (inclusiv cele din contribuții sociale, dar excluzându-le pe cele aferente contribuțiilor sociale imputate³⁴) exprimate ca procent în PIB au crescut cu 1,4 puncte procentuale (de la 26,4 la sută în 2023 la 27,9 la sută în 2024), reflectând efectul măsurilor fiscale adoptate prin Legea nr. 296/2023³⁵, precum și dinamica masei salariale din economie. Aceasta din urmă determină în bună măsură evoluțiile încasărilor din impozitul pe venit și contribuții sociale, iar dinamica acesteia (18,7 la sută) a reprezentat mai mult decât dublul creșterii PIB nominal (9,7 la sută) în 2024. Impactul factorilor mai sus amintiți se regăsește în principal în majorările nivelurilor exprimate ca procent în PIB înregistrate în cazul agregatului „impozite curente pe venit și avere” (+0,7 puncte procentuale), respectiv în cel al încasărilor din contribuții sociale (+0,75 puncte procentuale). În același timp, veniturile aferente categoriei „impozite pe producție și importuri” exprimate ca procent în PIB au rămas nemodificate comparativ cu anul anterior, evoluțiile favorabile de la nivelul agregatului din „impozite și taxe pe produse” (+0,3 puncte procentuale) reflectând în principal

³⁴ Veniturile din contribuții sociale conform SEC 2010 includ o componentă de „contribuții sociale imputate”, care corespunde beneficiilor sociale asigurate direct de angajatori din surse proprii, fără a fi creat un fond special în acest sens (pensile militare constituie un exemplu); contribuțiile imputate sunt egale ca valoare cu contribuțiile sociale care ar fi necesare pentru a acoperi beneficiile sociale acordate de facto, dar nu reprezintă încasări efective.

³⁵ Măsurile fiscale legiferați, evaluate a fi adus un plus de venituri de circa 0,9 la sută din PIB, vizau instituirea unui impozit minim pe cifra de afaceri pentru companiile mari, impozite suplimentare sectoriale ținând instituțiile de credit și operatorii din sectoarele petrol și gaze, majorarea de la 1 la 3 la sută a impozitului pe cifra de afaceri aferent întreprinderilor mici și mijlocii cu venituri anuale mai mari de 60 000 euro ori cu activități în anumite domenii specificate de lege, restrângerea aplicabilitate a cotelor reduse de TVA, introducerea unei accize pe băuturile nealcoolice cu zahăr adăugat, restrângerea facilităților fiscale sectoriale, modificarea regimului CASS datorat pentru veniturile din activitățile independente și reținerea CASS pentru tichetele de masă și de vacanță acordate.

încasările din TVA și accize³⁶, fiind perfect contrabalansate de reducerea categoriei „alte impozite pe producție” (-0,3 puncte procentuale), determinată de diminuarea semnificativă a încasărilor aferente contribuției la Fondul de Tranziție Energetică. În fine, veniturile nefiscale exprimate ca procent în PIB (exclusiv transferurile curente și de capital primite de la UE, în reducere puternică, 1,8 puncte procentuale comparativ cu anul anterior) au crescut cu 0,3 puncte procentuale, majorarea fiind localizată la nivelul categoriei „venituri de capital”.

Majorarea abruptă a cheltuielilor bugetare exprimate ca procent în PIB (creștere de la 40,6 la 43,5 la sută, în condițiile diminuării cu 1,8 puncte procentuale de PIB a celor acoperite de fonduri europene nerambursabile) apare drept cauza exclusivă a accentuării dezechilibrului bugetar. Raportul cheltuieli curente/PIB a crescut cu 2,8 puncte procentuale (ajustând pentru transferurile curente de la UE din 2023 și 2024, majorarea consemnată a fost de 3,2 puncte procentuale), având drept principale surse cheltuielile salariale (+1,1 puncte procentuale, date fiind majorările salariale acordate în sectorul public), transferurile de asistență socială (+1,1 puncte procentuale, mai ales ca urmare a efectului cumulat al indexării cu 13,8 la sută a punctului de pensie de la începutul anului și a creșterii abrupte a pensiei medii de asigurări sociale în urma recalculării produse în septembrie 2024) și cheltuielile cu dobânzile (+0,4 puncte procentuale). Raportul cheltuieli de capital/PIB s-a majorat doar marginal comparativ cu anul anterior (+0,1 puncte procentuale) însă, în condițiile diminuării abrupte a transferurilor de capital de la UE (-1,4 puncte procentuale de PIB), evoluția indică o expansiune puternică a cheltuielilor de investiții publice neacoperite de surse nerambursabile, contribuind semnificativ la lărgirea deficitului bugetar.

Grafic 1.30
Ponderea datoriei publice în PIB

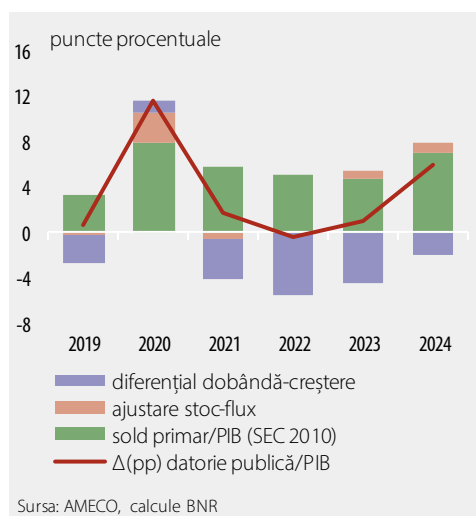
Datoria publică exprimată ca procent în PIB (Grafic 1.30) a crescut cu 5,9 puncte procentuale în 2024 (de la 48,9 la sută în 2023 la 54,8 la sută în 2024).

La majorarea abruptă a raportului datorie publică/PIB a contribuit deficitul primar extrem de ridicat (7 la sută din PIB), dar și înregistrarea unei ajustări stoc-flux pozitive, creșterea stocului datoriei publice (cu 179,7 miliarde lei) fiind mai mare decât nivelul deficitului SEC 2010 înregistrat cu circa 16 miliarde lei (Grafic 1.31). Diferențialul dintre rata dobânzii și creșterea economică a acționat în sens contrar, însă

favorabilitatea acestuia s-a diminuat semnificativ comparativ cu anul anterior, în condițiile încetinirii dinamicii PIB nominal și avansului semnificativ al costului mediu de finanțare (măsurat prin rata implicită a dobânzii, calculată ca raport între cheltuielile cu dobânzile și stocul de datorie de la finele anului anterior).

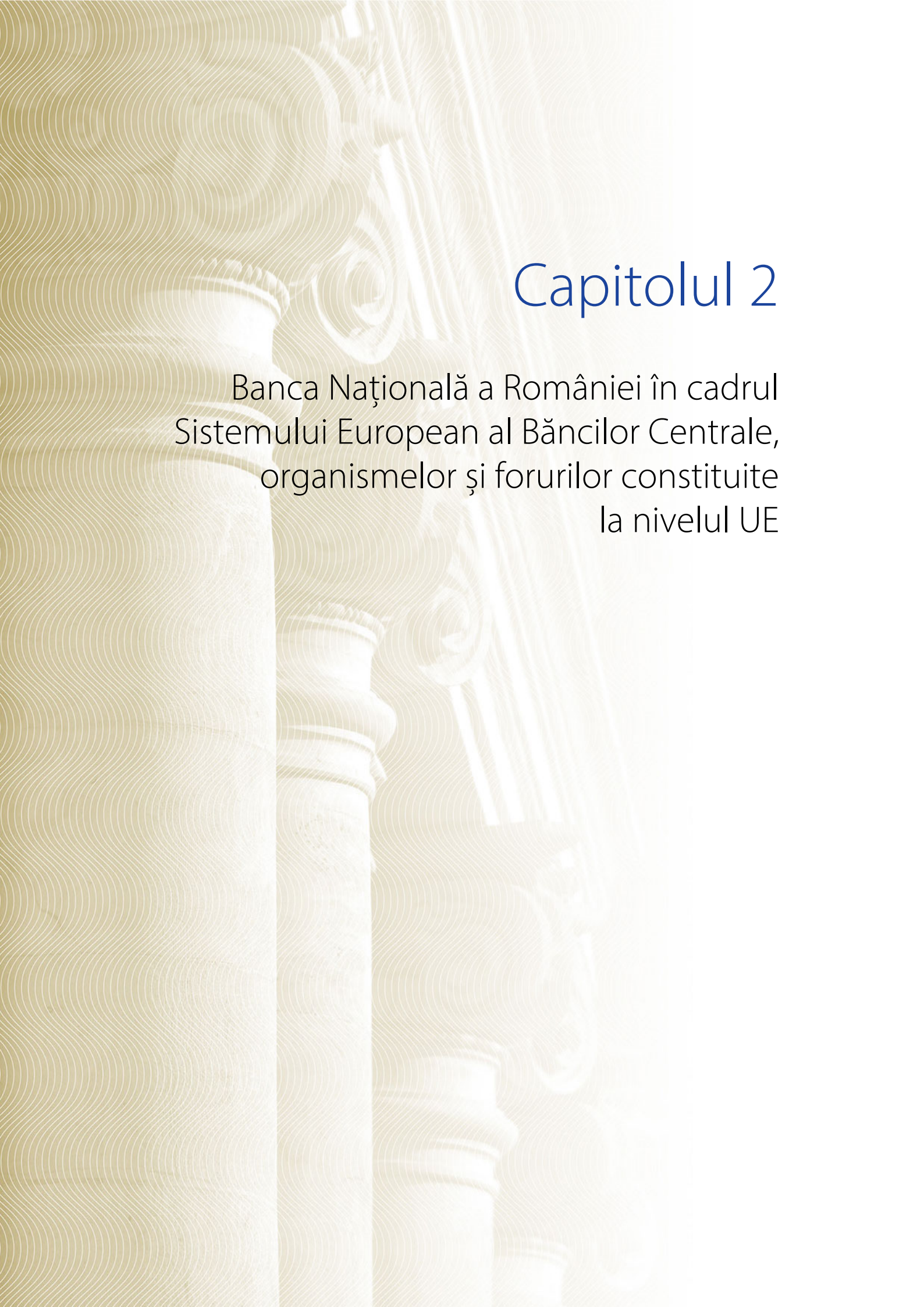
³⁶ Încasările din accize reflectă și revenirea la nivelul normal (indexat cu variația nivelului mediu al prețurilor față de perioada de referință octombrie 2014 – septembrie 2015), în două etape (ianuarie și iulie 2024), a accizelor la combustibili, de la cel minim european care a prevalat în 2023.

Grafic 1.31
Descompunerea variației
ponderii datoriei publice în PIB

Ponderea datoriei publice deținute de rezidenți a crescut în 2024 (cu 1,2 puncte procentuale, de la 49,2 la sută la 50,4 la sută), concomitent cu o creștere a ponderii datoriei denuminate în monedă națională (+0,3 puncte procentuale, de la 48,2 la sută la 48,5 la sută), evoluție de natură să indice acoperirea predominantă a necesarului net de finanțare extrem de ridicat prin emisiuni pe piața internă. Emisiunile de obligațiuni denuminate în euro pe piața externă (serii noi și redeschideri de emisiuni din anii

anteriori) au însumat 11,7 miliarde euro și au vizat o plajă largă de maturități, cuprinse între 2 ani (suplimentarea cu 100 milioane euro a unei emisiuni cu scadență în septembrie 2026) și 20 de ani (emisiune scadentă în septembrie 2044 în sumă de 750 milioane euro). Aceștia li s-au adăugat emisiuni denuminate în dolari însumând 6,25 miliarde dolari, cu maturități cuprinse între 5 ani și 11 ani, dar și emiterea de obligațiuni denuminate în yen japonezi, în valoare de 33 miliarde yen (echivalentul a circa 200 milioane euro), cu maturități cuprinse între 3 ani și 7 ani. Emisiunilor de titluri pe piața externă li s-au adăugat emisiuni denuminate în euro pe piața internă care au însumat 2,09 miliarde euro (circa 1,74 miliarde euro provenind din emisiunile efectuate direct către populație în cadrul programului FIDELIS), dar și un volum limitat de trageri, de circa 37,05 milioane euro, din împrumuturile aferente Mecanismului de redresare și reziliență în urma deblocării unui rest din cea de a doua cerere de plată. Maturitatea reziduală medie a stocului de datorie publică s-a redus la 7,2 ani de la nivelul de 7,7 ani care preleva la finele anului 2023.

Capitolul 2

Banca Națională a României în cadrul
Sistemului European al Băncilor Centrale,
organismelor și forurilor constituite
la nivelul UE

Calitatea României de stat membru al Uniunii Europene implică, printre altele, participarea instituțiilor și autorităților naționale, printre care și Banca Națională a României, la reuniunile organismelor și forurilor constituite la nivelul Uniunii, în funcție de specificul activității acestora. Astfel, Banca Națională a României este membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), alături de Banca Centrală Europeană și de băncile centrale naționale din celelalte state membre UE. Organizarea, obiectivele și misiunile SEBC sunt prevăzute atât în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, cât și în Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, anexat la acest Tratat.

Obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor, în conformitate cu art. 127 alin. (1) și cu art. 282 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Uniune, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor acesteia.

Activitatea Băncii Naționale a României se desfășoară într-un cadru bine definit de legislația Uniunii Europene, care pune accentul pe respectarea independenței băncilor centrale naționale, acest concept incluzând patru tipuri de independență, respectiv funcțională, instituțională, personală și financiară. Principiul independenței băncilor centrale este prevăzut la art. 130 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, după cum urmează: „În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor”.

Fiecare stat membru trebuie să asigure, conform art. 131 din Tratat, compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a Statutului băncii sale centrale, cu tratatele și cu Statutul SEBC și al Băncii Centrale Europene.

1. Participarea BNR la structurile europene

BNR participă prin reprezentanții săi la o serie de structuri și substructuri de lucru ale organismelor europene, prezentate în continuare. Numărul și formatul reuniunilor care s-au derulat pe parcursul anului 2024 s-au menținut la un nivel similar celui din 2023.

1.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR participă la reuniunile trimestriale ale Consiliului General al BCE.

Acest for de analiză și decizie a avut pe agendă în anul 2024 teme privind:

(i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro, (ii) aspecte legate de factorii-cheie ai erodării mediului înconjurător (poluarea, supraexploatarea resurselor naturale, schimbările climatice, utilizarea terenurilor), precum și legăturile acestora cu economia și stabilitatea financiară, (iii) respectarea de către băncile centrale membre ale SEBC a interdicțiilor de finanțare monetară și de acces preferențial la finanțare pentru sectorului public sau pentru instituțiile UE prevăzute la art. 123 și art. 124 din Tratat, (iv) stabilirea valorii de referință pentru calculul criteriilor de convergență economică, în cadrul raportului de convergență al BCE pentru anul 2024, (v) analiza factorilor-cheie ai evoluției productivității din ultimele decenii în zona euro și în UE, precum și impactul digitalizării, politicilor privind schimbările climatice și pandemiei COVID-19 asupra productivității, (vi) perspectivele macroeconomice în țările UE din afara zonei euro, (vii) principalele perspective asupra așteptărilor inflaționiste ale gospodăriilor și relevanța acestora pentru politica monetară și (viii) estimările nevoilor de investiții ecologice în Europa până în 2030 – sursele-cheie de finanțare, modul în care se preconizează că va evolua peisajul finanțării private, principalele obstacole și nivelul de adecvare al instrumentelor publice.

1.2. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă

În ceea ce privește mecanismul de formulare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale comitetelor SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului general și ale Consiliului guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu substructurile aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență. Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării instituției în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele care decurg din această activitate.

1.3. Participarea BNR la Comitetul European pentru Risc Sistemic

BNR este reprezentată la reuniunile trimestriale și ad-hoc ale Consiliului General al Comitetului European pentru Risc Sistemic (CERS) de guvernatorul BNR, în calitate de membru cu drept de vot, și de un viceguvernator, în calitate de membru fără drept de vot.

În cursul anului 2024 activitatea CERS a urmărit în continuare identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor la adresa stabilității financiare, în special în ceea ce privește: (i) modificările inflației și ale ratelor de dobândă; (ii) vulnerabilitățile băncilor la retragerile masive de depozite; (iii) intermedierea financiară nebancară; reziliența cibernetică; (iv) scenariul advers pentru testul de stres privind sectorul

asigurărilor, realizat de EIOPA; (v) riscurile climatice; (vi) riscul sistemic de lichiditate; (vii) instrumentele macroprudențiale pentru fondurile de investiții; (viii) schimbul de date dintre instituțiile UE; (ix) utilizarea amortizorului de capital anticiclic; (x) scenariul advers al CERS pentru testul de stres care va fi derulat de EBA în 2025. Pe parcursul anului trecut, CERS a emis o singură recomandare, în legătură cu notificarea primită de la autoritățile portugheze privind intenția acestora de a stabili o rată a amortizorului pentru riscul sistemic sectorial în conformitate cu art. 133 din Directiva 2013/36/UE.

La nivel tehnic, reprezentanți ai BNR participă la reuniunile structurilor de lucru, inclusiv la Comitetul Consultativ Tehnic.

1.4. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene

BNR, în calitate de autoritate de reglementare și supraveghere a sectorului bancar din România, este membră a Autorității Bancare Europene (ABE), ce are ca obiectiv asigurarea unui nivel eficient și consecvent de reglementare și de supraveghere prudențială în întregul sector bancar din UE. În această calitate, BNR participă la procesul decizional al autorității, precum și în cadrul formațiunilor de lucru constituite la nivelul acesteia. În anul 2024, reprezentanți ai BNR au participat la lucrările structurilor ABE, precum: Consiliul supraveghetorilor, Comitetul de rezoluție, comitete permanente și substructuri ale acestora¹, colegiile de supraveghere și de redresare.

1.5. Participarea BNR la structuri de lucru ale Autorității Europene pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului (AMLA)

AMLA, o agenție descentralizată a UE, înființată în anul 2024 în baza pachetului legislativ în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului (CSB/CFT), și care va deveni complet operațională începând cu 2028, are printre atribuții: (i) supravegherea CSB/CFT a entităților care prezintă un risc ridicat în ceea ce privește spălarea banilor/finanțarea terorismului în Uniunea Europeană, (ii) facilitarea analizelor comune și cooperarea dintre Unitățile de informații financiare (*Financial Intelligence Unit* – FIU), cât și (iii) coordonarea autorităților naționale din statele membre pentru a asigura aplicarea corectă și consecventă a normelor UE.

România este reprezentată în cadrul Consiliului General al AMLA de Banca Națională a României, la nivel de membru al conducerii executive, în urma *Memorandumului* semnat de toate instituțiile de la nivel național cu atribuții de supraveghere în domeniul CSB/CFT.

¹ Comitetul permanent pentru reglementări și politici, Comitetul permanent pentru contabilitate, raportări și audit, Comitetul permanent pentru serviciile de plată, Comitetul permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, Comitetul permanent pentru supraveghere, riscuri și inovare, Subgrupul privind supravegherea continuă, Subgrupul privind securizările și obligațiunile garantate, Subgrupul guvernanta și remunerare, Subgrupul pentru lichiditate, Subgrupul pentru pregătirea planificării rezoluției, Subgrupul pentru implementarea rezoluției, Subgrupul pentru testarea la stres etc

1.6. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE

Reuniunile formațiunilor de lucru de la nivelul Consiliului UE și al CE s-au organizat atât prin mijloace de comunicare la distanță, cât și în format fizic, ponderea celor din urmă fiind ușor dominantă. Dintre cele mai importante lucrări ale formațiunilor de lucru la care au participat reprezentanți ai BNR, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- ședințele Comitetului Economic și Financiar, reprezentarea fiind la nivel de viceguvernator;
- reuniunile diverselor formațiuni de lucru² la nivelul Consiliului UE și al CE, care abordează tematici aflate în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale, la care s-a participat împreună cu reprezentanți ai MF și/sau ai altor instituții.

De asemenea, pe parcursul anului 2024, BNR a sprijinit MF pentru pregătirea participării ministrului finanțelor la reuniunile Consiliului UE (ECOFIN)³, respectiv Ministerul Afacerilor Externe pentru pregătirea participării reprezentantului României la Consiliul European, prin furnizarea unor elemente de poziție sau de context⁴ care să susțină formularea poziției României în cadrul acestor foruri europene.

1.7. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene

a) Preluarea și aplicarea regulamentelor UE

Regulamentele UE sunt acte juridice obligatorii care se aplică direct în fiecare stat membru, fără a fi necesară transpunerea în legislația națională. BNR, în calitate de instituție cu atribuții de reglementare și supraveghere, urmărește cu regularitate baza de date a Comisiei Europene (Eur-lex), în vederea identificării regulamentelor UE aplicabile domeniului său de activitate. Lista acestora se transmite către Ministerul Afacerilor Externe și se postează pe website-ul BNR, pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale.

b) Informarea CE în legătură cu transpunerea legislației UE

În cursul anului 2024, BNR s-a implicat, alături de alte instituții cu responsabilități în domeniu, în procesul de transpunere a următoarelor directive:

- Directiva delegată (UE) 2023/2775 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește ajustarea criteriilor de mărime pentru microîntreprinderi și întreprinderi sau grupuri mici, mijlocii și mari;

² Comitetul pentru Servicii Financiare, Grupul de lucru privind serviciile financiare și Uniunea Bancară, Comitetul privind statisticile monetare, financiare și ale balanței de plăți, Grupul de experți privind activitatea bancară, de plăți și asigurări, Grupul de experți privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Grupul de experți privind serviciile financiare de retail, Grupul de lucru ad-hoc privind consolidarea Uniunii Bancare, Grupul de experți în domeniul falsificărilor monedei euro etc

³ În cadrul celor două reuniuni ale ECOFIN informal, organizate de statele membre care au asigurat președinția rotativă a Consiliului UE pe parcursul anului 2024, BNR a fost reprezentată la nivel de director.

⁴ De exemplu, pe teme precum Uniunea Piețelor de Capital, competitivitate, pachetul legislativ privind moneda euro digital și rapoartele elaborate de Enrico Letta și Mario Draghi

- Directiva (UE) 2022/2464 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 537/2014, a Directivei 2004/109/CE, a Directivei 2006/43/CE și a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește raportarea privind durabilitatea de către întreprinderi;
- Directiva (UE) 2022/2556 de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE, 2014/65/UE, (UE) 2015/2366 și (UE) 2016/2341 privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar;
- Directiva (UE) 2021/2167 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/UE;
- Directiva (UE) 2024/1174 de modificare a Directivei 2014/59/UE și a Regulamentului (UE) nr. 806/2014 în ceea ce privește anumite aspecte ale cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile;
- Directiva (UE) 2024/790 de modificare a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare;
- Directiva (UE) 2024/1619 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește competențele de supraveghere, sancțiunile, sucursalele din țări terțe și riscurile de mediu, sociale și de guvernanță;
- Directiva (UE) 2024/1654 de modificare a Directivei (UE) 2019/1153 în ceea ce privește accesul autorităților competente la registrele centralizate de conturi bancare prin intermediul sistemului de interconectare și măsurile tehnice de facilitare a utilizării evidențelor tranzacțiilor;
- Directiva (UE) 2023/2864 de modificare a anumitor directive în ceea ce privește înființarea și funcționarea punctului unic de acces european.

De asemenea, în perioada de referință, BNR a transmis Ministerului Afacerilor Externe, pentru notificarea CE, legislația de transpunere și tabelele de concordanță corespunzătoare prevederilor directivelor care intră și în aria de responsabilitate a BNR.

1.8. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile sale statutare legate de rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, BNR este reprezentată la reuniunile Comitetului de coordonare a sistemului național de gestionare a afacerilor europene⁵, structură responsabilă cu procesul de pregătire a deciziilor și de adoptare a pozițiilor României în ceea ce privește problematica afacerilor europene.

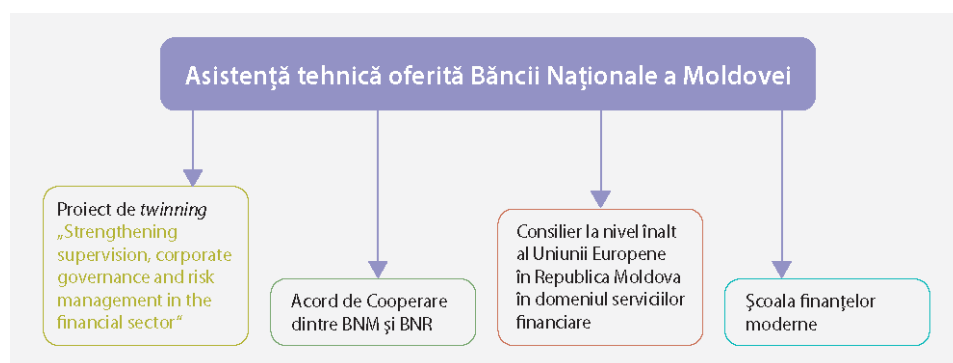
⁵ Comitetul își desfășoară activitatea sub conducerea secretarului de stat pentru afaceri europene din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

2. Asistența tehnică acordată și primită de Banca Națională a României

În calitate de membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), BNR acordă asistență tehnică pentru băncile centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și pentru alte state din vecinătatea UE. De asemenea, ținând cont de mediul economic în continuă schimbare în care teme precum tranziția verde și digitală sunt de mare actualitate și care reclamă o transformare și o actualizare permanentă inclusiv a sectorului financiar, BNR beneficiază de expertiză tehnică în cadrul noului program al UE intitulat Instrumentul pentru Sprijin Tehnic.

2.1. Cooperarea tehnică dintre BNR și Banca Națională a Moldovei

BNR acordă asistență tehnică atât prin parteneriate încheiate cu alte bănci centrale membre ale SEBC, cât și la nivel bilateral, pe baza unor solicitări ale băncilor centrale beneficiare. Cooperarea cu alte bănci centrale din cadrul SEBC, dar și cu BCE și Comisia Europeană (CE) se concentrează pe implementarea unor proiecte de asistență tehnică finanțate de UE, între care un loc important îl ocupă proiectele de înfrățire instituțională – *twinning*⁶.

În activitatea de cooperare tehnică a BNR, un loc important îl ocupă relația cu Banca Națională a Moldovei (BNM), în cadrul căreia s-a remarcat furnizarea de asistență tehnică în perioada 18 octombrie 2021 – 17 aprilie 2024, în cadrul proiectului de *twinning* „Strengthening supervision, corporate governance and risk management in the financial sector” – MD 20 ENI FI 01 21R2 (MD/36) dedicat sectorului financiar din Republica Moldova și implementat de consorțiul format din Banca Națională a României (lider de proiect), De Nederlandsche Bank și Lietuvos bankas (parteneri juniori), cu sprijinul Autorității de Supraveghere Financiară și al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor din România.

Beneficiarii proiectului de *twinning* au fost Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) din Republica Moldova, iar domeniile acoperite de proiect au vizat cadrul macroprudențial, cadrul legal privind supravegherea sectorului de asigurări și asigurări de răspundere civilă auto, supravegherea organizațiilor

⁶ *Twiningul* este un instrument de cooperare între administrațiile publice din statele membre ale UE și cele din țările beneficiare (țări candidate și potențial candidate la UE, dar și țări vizate de Politica Europeană de Vecinătate).

de creditare nebancaară, monitorizarea infrastructurii pieței financiare și a serviciilor de plăți, pregătirea procedurii de solicitare a aderării la SEPA în calitate de membru non-SEE (Spațiul Economic European).

Un alt pilon al asistenței tehnice oferite Băncii Naționale a Moldovei îl constituie Acordul de Cooperare dintre BNM și BNR semnat la data de 11 iunie 2021, la București, în scopul dezvoltării și extinderii cooperării dintre cele două bănci centrale, inclusiv prin vizite, atât la nivel de conducere cât și la nivel tehnic, și schimb de informații, în vederea promovării siguranței și a bunei funcționări a sistemelor financiar-bancare din Republica Moldova și din România. În baza acestui *Acord*, pe parcursul anului 2024 au fost adresate o serie de solicitări de schimb de informații, atât din partea BNM, cât și din partea BNR, vizând entitățile înregistrate în Republica Moldova ce fac parte din grupuri bancare românești, precum și atribuțiile BNM privind licențierea, supravegherea și reglementarea activității băncilor din Republica Moldova.

De asemenea, având în vedere sprijinul constant acordat BNM pentru alinierea la standardele și practicile UE în toate domeniile de activitate, pe parcursul anului 2024 au avut loc două vizite de studiu ale unor reprezentanți BNM consacrate preluării experienței BNR și a bunelor practici în planul organizării funcției de conformitate în perioada 31 octombrie – 1 noiembrie 2024 și al unor activități desfășurate în cadrul Cancelariei BNR în perioada 21-22 noiembrie 2024. Totodată, BNR a acordat asistență tehnică în domeniul serviciilor financiare pentru BNM, Comisia Națională a Pieței Financiare și pentru Guvernul Republicii Moldova, prin intermediul unui Consilier la nivel înalt al Uniunii Europene în Republica Moldova, în perioada decembrie 2023 – decembrie 2024 și va continua să sprijine acest proiect și în perioada martie 2025 – martie 2026.

Începând cu anul 2023, BNR și BNM cooperează și pe palierul academic, alături de Academia de Studii Economice din București (ASE) și de Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM) în vederea organizării cu o frecvență bianuală a programului „Școala finanțelor moderne”, care se adresează studenților și masteranzilor ASEM. Cea de a treia ediție a avut loc în perioada 14-22 septembrie 2024, participanții împărtășind cunoștințele acumulate în cadrul programului prin intermediul unor prezentări pe teme financiar-bancare susținute în localitățile rurale din Republica Moldova.

2.2. Participarea BNR la alte proiecte de cooperare tehnică

În calitate de membră a SEBC, BNR participă la activitatea de cooperare tehnică prin acordarea de asistență tehnică băncilor centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și din alte state aflate în vecinătatea UE sau din constituența FMI/BM din care România face parte. Cooperarea tehnică este coordonată în cadrul SEBC la nivelul Working Group on Central Bank Cooperation, structură creată sub egida International Relations Committee.

Pe parcursul anului 2024 a continuat derularea fazei a doua a Programului de cooperare tehnică regională destinat băncilor centrale din Balcanii de Vest. BNR participă la acest program cu experți în domeniile stabilitate financiară, politică monetară și cercetare,

tehnologia informației, juridic, resurse umane și rezoluție bancară. De asemenea, BNR participă la reuniunile trimestriale de coordonare a programului, în cursul anului 2024 fiind asigurată reprezentarea la patru astfel de reuniuni. În plus, pe parcursul anului 2024, BNR a acordat asistență tehnică:

- în cadrul măsurii bilaterale care s-a adresat Băncii Albaniei, prin implicarea la nivel de experți a reprezentanților Direcției Resurse umane;
- în cadrul seminarului „Monetary policy and research”, găzduit de BNR în perioada 19-21 noiembrie 2024, cu participarea unor lectori din cadrul direcțiilor Studii economice și Modelare și prognoze macroeconomice;
- prin participarea cu lectori la seminarele „Bank resolution” (găzduit de Banca Națională a Cehiei, în perioada 15-17 aprilie 2024) și, respectiv, „EU integration and legal aspects” (organizat de Banca Națională a Croației în perioada 11-13 noiembrie 2024).

De asemenea, BNR colaborează și cu Banca Centrală a Republicii Turcia în baza Memorandumului de Înțelegere încheiat în anul 2018 privind o serie de activități specifice, menite să consolideze schimbul de informații și cooperarea dintre cele două bănci centrale. Astfel, pe parcursul anului 2024 s-au realizat schimburi de experiență, prin corespondență, în domeniul resurselor umane.

2.3. Asistență tehnică primită de BNR în cadrul Instrumentului pentru Sprijin Tehnic derulat de Comisia Europeană

Instrumentul pentru Sprijin Tehnic (IST) este programul Uniunii Europene care acordă expertiză tehnică adaptată statelor membre, în vederea proiectării și implementării reformelor la nivel național. Principalele domenii de reformă avute în vedere de IST vizează, cu precădere, tranziția verde și cea digitală, guvernanta și administrația publică, sectorul financiar și accesul la finanțare. Bugetul total alocat pentru perioada 2021-2027 este de 864 milioane euro.

Expertiza pe care o oferă Comisia Europeană nu necesită cofinanțare națională, însă reușita sprijinului depinde în mare măsură de implicarea autorităților din statele membre și de asumarea responsabilității de către acestea. În multe cazuri, sprijinul tehnic este acordat de echipe formate din experți externi și experți ai CE (din cadrul DG REFORM și/sau al altor servicii ale CE), care intervin de la un caz la altul într-o manieră adaptată fiecărei situații.

În contextul apelului IST 2025, BNR a propus în cursul anului 2024 următoarele proiecte care au fost selectate de CE în cadrul acestui instrument pentru sprijin tehnic:

- „The Audit Learning Hub: Strengthening the skills of internal auditors to conduct audits of the core activities of central banks and national competent authorities” – circumscris ariei prioritare PACE (Programul de Cooperare a Administrației Publice). Acest proiect *multi-country*, inițiat și coordonat de BNR, își propune să reunească profesioniști în domeniul auditului intern din cadrul a șapte bănci centrale și al unei autorități de supraveghere financiară, din diferite state membre ale UE, după cum urmează: Banca Națională a României și Banca Națională a Austriei, Banca Centrală

a Irlandei, Banca Națională a Slovaciei, Banca Spaniei, Banca Sloveniei și Banca Națională a Croației, precum și Autoritatea de Supraveghere Financiară din Malta, în calitate de parteneri beneficiari. Obiectivul general al acestui proiect îl constituie consolidarea capacității departamentelor de audit intern de a efectua audituri eficiente ale activităților de bază și ale sistemelor IT ale băncilor centrale și ale autorităților naționale competente participante în proiect. Un alt obiectiv al proiectului este legat de sporirea disponibilității informațiilor privind cele mai bune practici care urmează să fie utilizate în auditul activităților de bază și al sistemelor IT ale băncilor centrale și ale autorităților naționale competente participante în proiect.

- Continuarea participării reprezentanților BNR la programele de formare profesională din cadrul Academiei UE de Supraveghere Digitală Financiară (EU-SDFA).

Lansată în anul 2022, EU-SDFA a oferit un program de formare cuprinzător, orientat spre politici privind finanțarea digitală, compus din săptămâni de formare fundamentală și avansată, ateliere și alte evenimente relevante deschise comunității de supraveghere financiară din UE. Formatul Academiei contribuie la promovarea unei culturi comune a supraveghetorilor în domeniul financiar, cărora li se oferă posibilitatea de a discuta și a învăța din experiențele și practicile celorlalți. Reprezentanții BNR au participat, începând din anul 2023, la module de formare profesională, pe baza cărora a fost structurat primul ciclu al Academiei. Participarea la programele Academiei Digitale a fost apreciată de reprezentanții BNR, în special din perspectiva necesității gestionării impactului evoluțiilor tehnologice care generează schimbări suplimentare în sectorul financiar. Având în vedere că, pentru a veni în sprijinul autorităților de supraveghere financiară ale statelor membre, Academia Digitală va continua din 2025 cu un nou ciclu de trei ani, prin facilitarea schimburilor de experiență și diseminarea practicilor avansate în domeniu, în anul 2024 s-a considerat oportună și utilă întreprinderea demersurilor necesare pentru continuarea participării reprezentanților BNR la programele EU-SDFA. Obiectivul principal al proiectului vizează capacitatea BNR de a reglementa și supraveghea sectorul financiar în contextul evoluției rapide a finanțelor digitale. Proiectul răspunde necesității urgente de a dezvolta competențele necesare pentru a face față provocărilor aduse de noile tehnologii financiare, cum ar fi Tehnologia Registrelor Distribuite (*Distributed Ledger Technology, DLT*), criptoactivele și cerințele de reziliență operațională digitală stabilite prin reglementări europene precum DORA (*Digital Operational Resilience Act*) și MiCAR (*Markets in Crypto-Assets Regulation*). Un alt obiectiv major al acestui proiect are în vedere dezvoltarea capacității personalului BNR de a identifica, gestiona și atenua riscurile cibernetice din sectorul financiar, în contextul unei dependențe crescute de tehnologiile digitale. În plus, proiectul vizează îmbunătățirea capacității BNR de a pregăti și gestiona situațiile de criză bancară, inclusiv cele cauzate de vulnerabilitățile tehnologice.

De asemenea, BNR participă și la următoarele proiecte, selectate de CE în cadrul apelurilor anterioare IST (aferele anilor 2023 și, respectiv, 2024), care sunt în curs de derulare:

- „ESG risk management framework for the financial sector”, în format *multi-country*, alături de autorități din Bulgaria, Cipru, Grecia, Irlanda, Croația, Letonia, Italia și Slovenia. Acest proiect, selectat de CE în cadrul apelului TSI 2023 și care se va

desfășura până în anul 2026, își propune să contribuie la dezvoltarea și îmbunătățirea capacității de evaluare și monitorizare a riscului climatic din perspectivă microprudențială și macroprudențială.

- „Operationalisation of the transfer strategies for banking resolution” – proiect *multi-country*, inițiat și coordonat de BNR, la care participă și următoarele autorități: Banca Națională a Ungariei, Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare din România, precum și autoritatea responsabilă cu schema de garantare a depozitelor în Ungaria. Acest proiect are ca obiectiv operaționalizarea instrumentelor de rezoluție care implică strategii de transfer, pornind de la cerințele stabilite de Ghidul Autorității Bancare Europene, pentru instituții și autorități de rezoluție.
- „Capacity enhancement for CCPs authorisation, supervision, recovery, and resolution” – proiect comun al Autorității de Supraveghere Financiară și al BNR, în format *multi-country*, alături de Croația, Grecia, Polonia și Portugalia. Nevoia de asistență din partea BNR a avut în vedere calitatea băncii centrale de autoritate relevantă în cadrul Colegiului de autorizare și supraveghere a Contrapărții Centrale (CCP.RO S.A. București) și rolul său activ în procesul de analiză a dosarului de autorizare, alături de ASF.

3. Evoluții privind politicile economice și financiar-bancare la nivel european

Pe parcursul anului 2024 și în prima parte a anului 2025, BNR a continuat să fie implicată activ și să contribuie la discuțiile care au avut loc la nivel european în contextul mai larg al aprofundării Uniunii Economice și Monetare și al finalizării Uniunii Bancare și a Uniunii Piețelor de Capital. De asemenea, BNR a participat, potrivit competențelor sale, la derularea etapelor Semestrului european 2024 și ale Semestrului european 2025.

3.1. Semestrul european

Semestrul european 2024, parte componentă a cadrului de guvernanță economică la nivelul Uniunii Europene, a debutat la data de 21 noiembrie 2023 prin prezentarea de către CE a Comunicării privind „Analiza anuală a creșterii durabile pentru 2024” (ASGS⁷). Pentru România, CE a considerat oportun să examineze persistența dezechilibrelor macroeconomice sau atenuarea acestora într-o analiză aprofundată, în anul 2024, preocupările acesteia legate de competitivitatea costurilor, sustenabilitatea externă și deficitul public rămânând substanțiale. La data de 25 martie 2024, CE a publicat analize aprofundate (*in-depth review*/IDR) pentru șase state membre (Cipru, Țările de Jos, România, Slovacia, Spania și Suedia). În cadrul Semestrului european 2024, în luna iunie 2024, au fost publicate *Rapoartele de țară* ale CE, împreună cu Recomandările specifice de țară (RST).

Ținând seama de acțiunile prioritare prezentate de CE în ASGS 2024 și odată cu intrarea în vigoare în anul 2024 a noului cadru de guvernanță economică la nivelul UE,

⁷ Prezintă prioritățile economice și sociale generale la nivelul UE pentru anul următor.

statele membre nu mai transmit programe de convergență. De asemenea, în ceea ce privește Programul Național de Reformă (PNR), anul 2024 a fost ultimul în care a fost elaborat un astfel de document și transmis către CE, BNR participând la elaborarea acestuia prin furnizarea de informații referitoare la acțiunile/măsurile propuse, aflate în aria sa de responsabilitate. PNR a fost înlocuit de planul bugetar structural pe termen mediu.

La data de 26 noiembrie 2024 a demarat Semestrul european 2025, urmat, în data de 18 decembrie 2024, de lansarea de către CE a ASGS aferente anului 2025. România este vizată de procedura anuală privind dezechilibrele macroeconomice⁸ (MIP), fiind subiectul unei alte analize aprofundate (*in-depth review*), al cărei raport urmează să fie publicat în luna aprilie 2025. În contextul pregătirii Raportului în cadrul MIP, reprezentanții CE au avut întâlniri tehnice și cu specialiști ai BNR.

3.2. Evoluții privind inițiative de politici la nivel european

În cursul anului 2024 au fost finalizate negocierile între colegiitorii europeni pentru o serie de propuneri legislative, precum: (i) Regulamentul și directiva privind reziliența operațională digitală (DORA); (ii) Regulamentul privind piețele criptoactivelor (MiCA); (iii) Regulamentul privind plățile instant în euro; (iv) Regulamentul de creare a unui standard european pentru obligațiunile verzi; (v) propunerea *Daisy Chain Act*, o modificare ținută a Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și a Regulamentului privind mecanismul unic de rezoluție, pentru a introduce ajustări specifice care vor contribui la îmbunătățirea posibilității de soluționare a instituțiilor de credit; (vi) pachetul Basel III; (vii) pachetul privind combaterea finanțării terorismului și prevenirea spălării banilor; (viii) revizuirea EMIR/CCP, menită să sprijine serviciile de compensare și să creeze un sistem de compensare sigur și rezilient, prin consolidarea cadrului de supraveghere pentru contrapărțile centrale (CCP), respectiv Regulamentul de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 575/2013 și (UE) 2017/1131 în ceea ce privește măsurile de diminuare a expunerilor excesive față de contrapărți centrale din țări terțe și de îmbunătățire a eficienței piețelor de compensare din Uniune.

În ceea ce privește propunerile legislative lansate de Comisia Europeană, aflate în stadiu de negociere la nivelul colegiitorilor europeni în cursul anului 2024 și care se circumscriu atribuțiilor băncii centrale, menționăm:

- revizuirea cadrului de gestionare a crizelor bancare și de garantare a depozitelor (CMDI) – pachetul cuprinde: (i) modificarea cadrului pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și a (ii) sistemelor de garantare a depozitelor; (iii) stabilirea unor norme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții;
- propunerile de directivă privind serviciile de plată și serviciile cu monedă electronică în cadrul pieței interne și de regulament privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, cu scopul de a asigura că sectorul financiar este adaptat și continuă să se

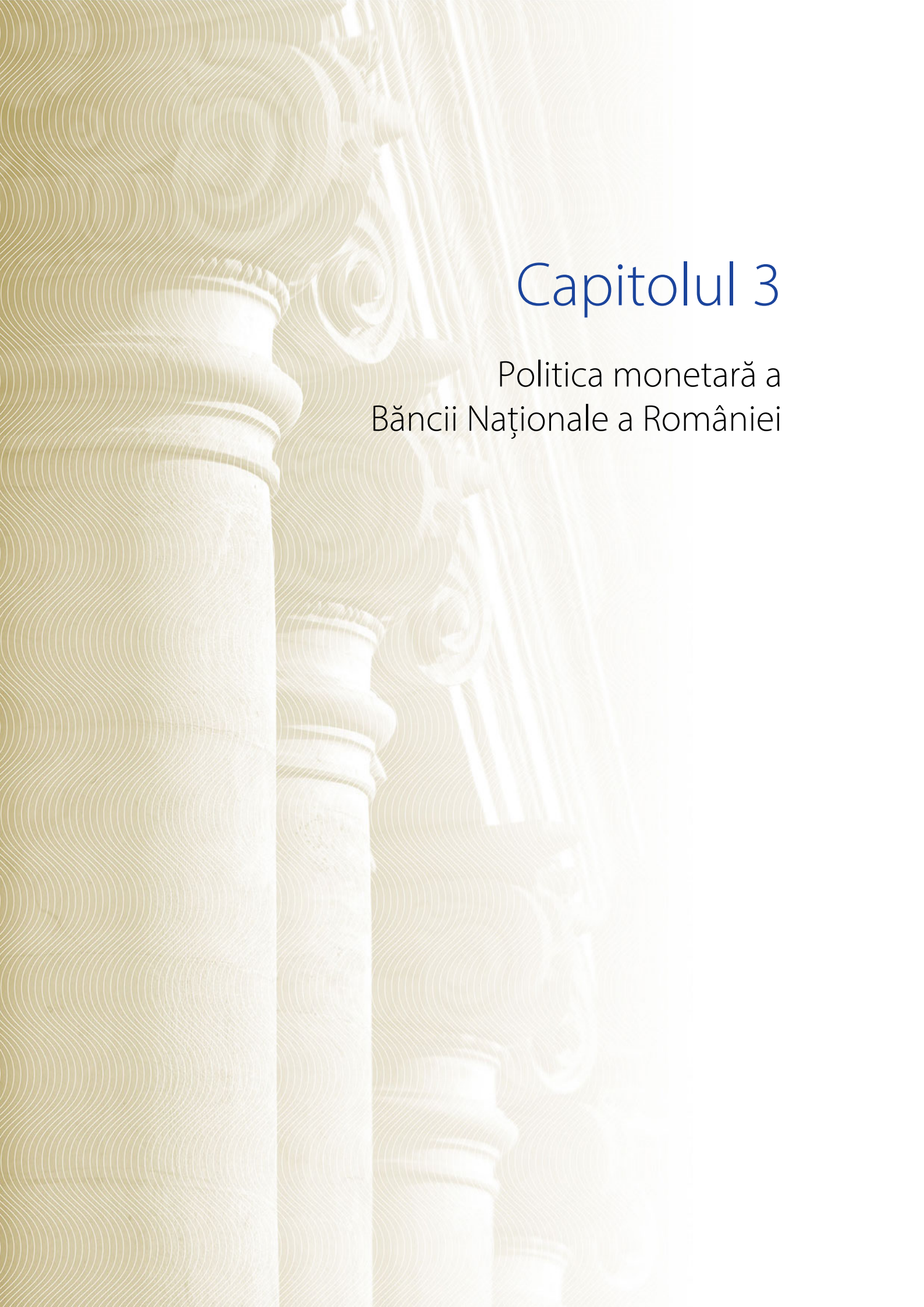
⁸ MIP este o procedură care își propune să identifice din timp potențiale riscuri, să prevină apariția dezechilibrelor macroeconomice dăunătoare și să corecteze dezechilibrele care s-au concretizat deja.

adapteze transformării digitale, urmărind îmbunătățirea armonizării la nivelul statelor membre a punerii în aplicare a acquis-ului în materie, creșterea competitivității serviciilor bancare deschise (*Open Banking*), îmbunătățirea accesului instituțiilor de plată la sisteme și conturi de plăți, precum și întărirea protecției consumatorilor împotriva fraudei atunci când utilizează sistemele moderne de plată;

- propunerea de regulament privind cadrul pentru accesul la date financiare;
- pachetul privind moneda unică, cuprinzând: (i) o propunere legislativă referitoare la statutul de mijloc legal de plată al numerarului în euro pentru a proteja rolul numerarului, a garanta că acesta este acceptat pe scară largă ca mijloc de plată și rămâne ușor de obținut pentru cetățenii și întreprinderile din întreaga zonă euro, și (ii) o propunere legislativă de instituire a cadrului juridic pentru o posibilă monedă euro digitală, care să vină în completarea plăților cu bancnote și monede euro.

BNR participă cu reprezentanți la nivel tehnic în cadrul grupurilor de lucru dedicate de la nivelul Consiliului UE, constituite pentru discutarea acestor propuneri legislative.

The background of the page features a faded, low-angle photograph of several classical columns, likely from a grand building. Overlaid on this image is a pattern of thin, wavy, concentric lines in a light beige or gold color, creating a textured, ripple-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 3

Politica monetară a
Băncii Naționale a României

1. Obiectivul politicii monetare

Potrivit Statutului său¹, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate aduce la creșterea durabilă a economiei. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației², având o țintă staționară de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual³, compatibilă cu definiția stabilității prețurilor pe termen mediu în economia românească.

În conjunctura specifică a anului 2024, politica monetară a urmărit readucerea durabilă a ratei anuale a inflației pe orizontul mediu de timp în linie cu ținta staționară de inflație, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu spre lung, într-o manieră care să contribuie la o creștere economică sustenabilă. Implicit, s-a urmărit crearea premiselor pentru coborârea ratei anuale a inflației pe orizontul mai îndepărtat de timp la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

2. Deciziile de politică monetară

Cadrul macroeconomic și financiar de formulare și implementare a politicii monetare a rămas dificil în 2024, în condițiile influențelor mixte venite din acțiunea factorilor pe partea ofertei și din presiunile factorilor fundamentali ai inflației, precum și pe fondul incertitudinilor și riscurilor crescute induse la adresa perspectivei acestora de măsurile și politicile economice interne, inclusiv în context electoral, dar și de tensiunile geopolitice și comerciale și de evoluțiile economice din Europa.

Acțiunea factorilor pe partea ofertei a rămas predominant dezinflaționistă în primele trei trimestre din 2024⁴, dar sensibil diminuată și inegală ca intensitate – mai pronunțată în trimestrul II⁵, însă vizibil atenuată în intervalul următor⁶ –, iar în ultimele trei luni ale

¹ Legea nr. 312/2004

² Strategia de țintire directă a inflației a fost adoptată de BNR în luna august 2005.

³ Ținta staționară multianuală de inflație, situată la nivelul de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, a fost adoptată de BNR începând cu luna decembrie 2013.

⁴ În principal pe seama efectelor de bază și a continuării descreșterii cotațiilor mărfurilor, îndeosebi ale materiilor prime agroalimentare, dar și în condițiile prelungirii măsurilor de plafonare a prețurilor la energie (în martie, prin OUG nr. 32/2024) și a adaosului comercial la produse alimentare de bază (în ianuarie, prin OUG nr. 5/2024 și apoi în martie, prin Legea nr. 63/2024).

⁵ Ca efect al modificărilor legislative în domeniul energiei aplicate începând cu luna aprilie 2024, ce au determinat ieftinirea energiei electrice, dar mai cu seamă a gazelor naturale.

⁶ În condițiile scumpirii alimentelor – mai cu seamă a categoriei LFO – și într-o mica măsură a energiei electrice, pe fondul secetei severe din anul 2024.

anului a redevenit inflaționistă⁷. Într-un asemenea context, rata anuală a inflației a urmat o traiectorie general descrescătoare în 2024, însă mult mai temperată decât în anul precedent⁸, și în condițiile unor fluctuații și evoluții neuniforme la nivelul celor două semestre, implicând practic întreruperea scăderii acesteia la mijlocul anului și menținerea ei semnificativ deasupra intervalului țintei. Ușoare influențe dezinflaționiste au decurs și din decelerarea creșterii prețurilor importurilor, precum și din mersul descendent al anticipațiilor inflaționiste pe termen scurt, care s-a inversat însă în ultimele luni ale anului 2024.

În același timp, din partea factorilor fundamentali au continuat să vină presiuni inflaționiste apreciable și în atenuare doar graduală, în condițiile în care restrângerea treptată a excedentului de cerere agregată a fost însoțită de dinamizarea puternică a consumului privat și de mărirea ritmului de două cifre a costului unitar cu forța de muncă din economie și din sectorul privat, sub impactul pronunțat stimulat al conduitei politicii fiscale⁹ și a celei de venituri în 2024¹⁰, precum și pe fondul tensiunilor încă ridicate, deși în temperare, de pe piața muncii, dar și al pierderilor de productivitate.

Creșterea economică a încetinit însă semnificativ și în 2024, la 0,9 la sută, de la 2,4 la sută în 2023¹¹, ca urmare a scăderii abrupte a dinamicii formării brute de capital fix, inclusiv în contextul diminuării volumului fondurilor europene atrase și a fluxului de investiții străine directe. În același timp, evoluția exportului net a redevenit accentuat contracționistă, în consonanță cu reamplificarea deficitului balanței comerciale, în condițiile în care importurile și-au reaccelerat creșterea, în timp ce exporturile și-au prelungit declinul, ca efect al comprimării severe a producției agricole sub influența secetei, precum și pe fondul trenării redresării economice pe plan european, resimțită îndeosebi la nivelul producției industriale autohtone. Deficitul de cont curent a crescut, la rândul său, și ca pondere în PIB¹², după corecția descendentă din anul precedent, reamplificându-și astfel abaterea față de standardele europene.

În această conjunctură, după ce s-a mărit în ianuarie¹³, rata anuală a inflației și-a reluat și și-a accelerat apoi descreșterea, inclusiv în raport cu previziunile, coborând la 4,94 la sută

⁷ În principal ca urmare a scumpirii combustibililor, prioritar sub impactul aprecierii semnificative a dolarului SUA pe piața financiară internațională, dar și ca efect al noilor majorări înregistrate de prețurile alimentelor, pe fondul secetei severe din vara anului 2024 și al mării cotațiilor unor mărfuri.

⁸ Rata anuală a inflației a coborât în decembrie 2023 la 6,61 la sută, de la 16,37 la sută la finele anului precedent.

⁹ Execuția bugetului general consolidat s-a finalizat în 2024 cu un deficit de 152,7 miliarde lei (8,7 la sută din PIB, conform metodologiei naționale), mult superior plafonului de 86,6 miliarde lei prevăzut în construcția bugetară inițială precum și celui înregistrat în anul anterior, de 90,1 miliarde lei, respectiv 5,6 la sută din PIB.

¹⁰ La începutul anului 2024, salariile personalului plătit din fonduri publice au fost majorate cu 5 la sută față de nivelul din luna decembrie 2023 (OUG nr. 115/2023), iar angajații din învățământ au primit o creștere salarială medie de circa 20 la sută în două etape, respectiv în ianuarie și iunie 2024 (OUG nr. 128/2023). Ulterior, în luna martie a fost aprobată creșterea cu 20 la sută a salariilor angajaților din sectorul sănătate și asistență socială (OUG nr. 19/2024), în două etape (martie și iunie), iar în mai, majorarea cu 10 la sută a salariilor personalului din unele sectoare de activitate bugetară (OUG nr. 53/2024), în două tranșe (iunie și septembrie). La rândul lor, pensiile au crescut cu 13,8 la sută la începutul anului, iar în septembrie, ulterior recalculării în baza Legii nr. 360/2023, aceasta s-a mărit din nou, în medie cu 21,8 la sută față de luna precedentă. Totodată, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată a fost majorat în iulie 2024 cu 12 la sută, după o creștere de 10 la sută aplicată în octombrie 2023.

¹¹ După ce a crescut cu 5,5 la sută în 2021, economia și-a temperat creșterea în 2022 la 4,0 la sută.

¹² Deficitul de cont curent a crescut cu 36,7 la sută față de anul 2023, iar ca pondere în PIB s-a mărit la 8,2 la sută, de la 6,6 la sută în 2023.

¹³ Rata anuală a inflației s-a mărit în ianuarie 2024 la 7,41 la sută – sub impactul majorării și introducerii unor taxe și impozite indirecte în scopul continuării consolidării bugetare –, iar în martie s-a redus la 6,61 la sută, nivel similar celui de la finele anului 2023.

în iunie 2024 – un minim al precedentilor trei ani –, pentru ca în intervalul următor să-și încetinească scăderea, iar în ultimele trei luni din an să înregistreze creșteri, urcând în decembrie la 5,14 la sută¹⁴, peste nivelul prognozat. La rândul ei, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a accentuat peste așteptări trendul descendent în trimestrul II, dar și l-a întrerupt ulterior, reducându-se totuși relativ mai pronunțat pe ansamblul anului 2024 – la 5,6 la sută în decembrie, de la 8,4 la sută la finele lui 2023¹⁵ –, în principal pe seama subcomponentei mărfuri nealimentare, a cărei dinamică anuală a rămas însă ridicată, la fel ca și cea a subcomponentei servicii.

Totodată, prognozele pe termen mediu actualizate pe parcursul anului 2024¹⁶ au reconfirmat previziunile precedente privind continuarea descreșterii ratei anuale a inflației pe orizontul de doi ani într-un ritm mult încetinit față de 2023¹⁷, ca efect al slăbirii progresive a acțiunii dezinflaționiste a factorilor pe partea ofertei și al atenuării doar graduale a presiunilor inflaționiste ale factorilor fundamentali, dar și în condițiile descreșterii treptate a anticipațiilor inflaționiste pe termen scurt și a dinamicii prețurilor importurilor. Perspectiva inflației s-a ameliorat însă vizibil în contextul prognozei din luna august 2024, dar s-a înrăutățit din nou în trimestrul IV, mai cu seamă pe termen scurt, în principal ca urmare a efectelor exercitate asupra dinamicilor prețurilor alimentelor și energiei de seceta severă din vara anului 2024 și de majorarea cotațiilor unor mărfuri¹⁸.

Evoluția probabilă a prețurilor energiei și alimentelor a constituit o sursă de incertitudini și riscuri însemnate pe parcursului întregului an, la fel ca și cea a cotației țiteiului, inclusiv în contextul tensiunilor geopolitice.

În același timp, incertitudinile și riscurile la adresa previziunilor decurgând din conduita viitoare a politicii fiscale și a celei de venituri au crescut progresiv, date fiind trendul accentuat de relaxare a execuției bugetare de-a lungul anului, dar și cerința reinițierii ulterioare a consolidării bugetare în conformitate cu noul cadru de guvernanță economică al UE, sporind însă concomitent și incertitudinile asociate absorbției fondurilor europene, în special în cazul celor aferente programului „Next Generation EU”.

De asemenea, incertitudini și riscuri însemnate la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, au continuat să genereze războiul din Ucraina și conflictul din Orientul Mijlociu, precum și evoluțiile economice din zona euro, inclusiv în contextul escaladării tensiunilor geopolitice, dar și pe fondul restrictivității conduitei politicii monetare – temperată însă gradual de către BCE începând cu luna iunie, în condițiile diminuării ratei inflației și ale consolidării semnelor convergenței sustenabile a acestora către țintă (Caseta 4).

¹⁴ Rata medie anuală a inflației IPC și cea calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC – indicator al inflației pentru statele membre ale UE) s-au redus în decembrie 2024 la 5,6 la sută și la 5,8 la sută, de la 10,4 la sută respectiv 9,7 la sută în decembrie 2023.

¹⁵ Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a coborât în decembrie 2023 la 8,4 la sută, de la 14,6 la sută la finele anului precedent.

¹⁶ Prognozele pe termen mediu publicate în edițiile din februarie, mai, august și noiembrie 2024 ale *Raportului asupra inflației*.

¹⁷ Potrivit prognozei pe termen mediu din luna mai 2024, rata anuală a inflației era așteptată să se reducă la 4,9 la sută în decembrie 2024 și să coboare doar marginal în interiorul intervalului țintei la finele orizontului proiecției, respectiv la 3,4 la sută în luna martie 2026, în linie cu previziunile precedente.

¹⁸ Proiecția din luna august a indicat o scădere relativ mai pronunțată a ratei anuale a inflației în următorii doi ani comparativ cu precedentele prognoze, până la 4,0 la sută în decembrie 2024 și la 3,2 la sută în iunie 2025, în timp ce prognoza din noiembrie a revizuit din nou valorile acestora la 4,9 la sută la finele anului curent și la 3,3 la sută la capătul orizontului prognozei (septembrie 2026).

Caseta 4. Conduita politicilor monetare ale băncilor centrale majore și ale celor din regiune în anul 2024

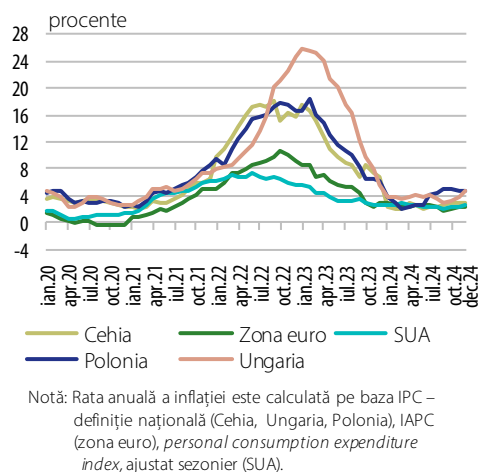
Dinamica anuală a inflației a continuat să scadă în state dezvoltate și în economii emergente în 2024, dar mai lent decât în anul anterior și în condițiile unor evoluții fluctuante, menținându-se în multe țări deasupra țintelor băncilor centrale, inclusiv

pe fondul continuării creșterii solide a salariilor (Grafic A). Activitatea economică a fost relativ rezilientă, dar a resimțit tot mai clar efectele conduitei restrictive a politicii monetare – cu implicații asupra perspectivei inflației –, iar incertitudinile și riscurile la adresa acesteia s-au amplificat pe parcursul anului, în contextul tensiunilor geopolitice și al necunoscutelor asociate politicilor economice din state dezvoltate, cu precădere celor din SUA, ulterior alegerilor prezidențiale. Într-un astfel de context, băncile centrale majore au inițiat abia la mijlocul anului sau ceva mai târziu un proces de atenuare graduală a restrictivității politicii monetare, în timp ce acțiunea băncilor centrale din regiune a fost mai puțin sincronizată, date fiind și condițiile specifice din aceste economii (Grafic B).

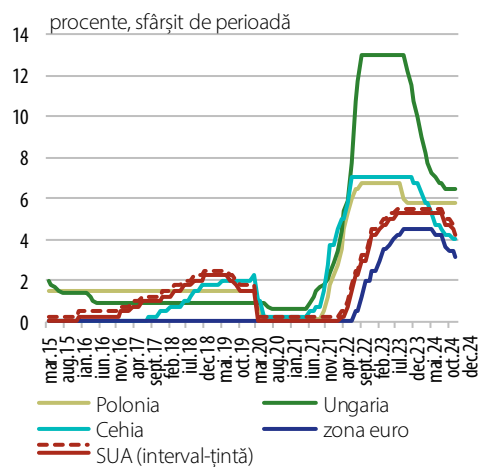
Astfel, BCE a prelungit statu-quo-ul ratelor dobânzilor-cheie în primele cinci luni ale anului 2024¹⁹, pentru ca în iunie să inițieze și să continue apoi un proces de atenuare graduală a restrictivității politicii monetare, reducând cea mai importantă rată a dobânzii²⁰ de patru ori în intervalul iunie-decembrie, cu un total de 1 punct procentual (în iunie, septembrie, octombrie și decembrie).

Deciziile din primul trimestru au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației s-a reamplificat la finele anului 2023 și s-a redus doar ușor în primele două luni din 2024, rămânând astfel semnificativ deasupra țintei de 2 la sută²¹, în contextul presiunilor inflaționiste interne încă ridicate, decurgând în parte din creșterea puternică a salariilor și din scăderea productivității muncii. Proiecția din luna martie a reconfirmat totuși perspectiva scăderii graduale a dinamicii inflației către nivelul țintei, pe o traiectorie chiar mai joasă în 2024 decât cea prognozată anterior, dată fiind contribuția relativ mai mică anticipată din partea prețurilor energiei. În același timp, activitatea economică rămânea anemică, inclusiv în viitorul

Grafic A
Rata anuală a inflației în zona euro, SUA și statele din regiune

Sursa: Eurostat, institute naționale de statistică, FRED

Sursa: bănci centrale naționale

Grafic B
Rata dobânzii de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune

¹⁹ Acestea au fost menținute la nivelurile din septembrie 2023, unde au urcat după majorări cumulate de 4,5 puncte procentuale pe parcursul ciclului de creștere a ratelor dobânzilor inițiat de BCE în luna iulie 2022. Astfel, rata dobânzii aferentă principalelor operațiuni de refinanțare a fost menținută la 4,50 la sută, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare la 4,75 la sută, iar cea aferentă facilității de depozit la 4,00 la sută.

²⁰ Rata dobânzii la facilitatea de depozit

²¹ Rata anuală a inflației a crescut în decembrie 2023 la 2,9 la sută, în principal pe fondul efectului de bază asociat evoluției prețurilor produselor energetice, iar în ianuarie și februarie 2024 aceasta s-a redus ușor, până la 2,6 la sută.

apropiat – pe fondul încetării creșterii cererii externe și al condițiilor financiare înăsprite –, iar riscuri la adresa acesteia decurgeau din intensificarea tensiunilor geopolitice, în contextul conflictului din Orientul Mijlociu și al războiului din Ucraina. În perspectivă, ea era însă așteptată să se redreseze și să crească, susținută inițial de consum, iar ulterior de activitatea de investiții.

Totodată, în contextul procesului de normalizare a bilanțului Eurosistemului – implicând reducerea progresivă a surplusului de lichiditate din sistemul bancar, ce se anticipa a rămâne însă semnificativ în anii următori –, BCE a stabilit în luna martie un set de principii pentru implementarea politicii monetare în perspectivă și, în linie cu acestea, a aprobat schimbări ale cadrului operațional al politicii monetare²². Astfel, banca centrală a decis să continue orientarea *stance-ului* politicii monetare prin ajustarea ratei dobânzii la facilitatea de depozit și să furnizeze lichiditate sistemului bancar în mod flexibil, prin intermediul unui mix variat de instrumente, în cadrul căruia operațiunile principale de refinanțare vor avea pe mai departe un rol central²³. În același timp, s-a hotărât reducerea ecarterului dintre rata dobânzii operațiunilor principale de refinanțare și rata dobânzii aferente facilității de depozit la 0,15 puncte procentuale, de la 0,50 puncte procentuale, începând cu 18 septembrie 2024.

Datele statistice publicate ulterior au arătat că rata anuală a inflației a continuat să scadă în luna martie, ca și majoritatea indicatorilor inflației de bază, confirmând diminuarea graduală a presiunilor inflaționiste²⁴. În același timp, s-au evidențiat tot mai clar efectele conduitei restrictive a politicii monetare asupra economiei și implicit asupra inflației viitoare. În această conjunctură, Consiliul guvernatorilor a decis menținerea neschimbată a ratelor dobânzilor-cheie, comunicând însă în premieră că reducerea gradului de restrictivitate a politicii monetare ar putea deveni oportună în situația în care evaluările privind perspectiva inflației, dinamica inflației de bază și soliditatea transmisiilor monetare vor fi de natură să sporească încrederea în convergența sustenabilă a ratei inflației către țintă²⁵.

Într-un context precum cel anunțat anterior, în luna iunie, Consiliul guvernatorilor a decis să reducă ratele dobânzilor reprezentative cu 0,25 puncte procentuale²⁶. Presiunile interne asupra prețurilor rămăneau totuși ridicate, inclusiv în condițiile unei dinamici salariale înalte. Astfel, rata anuală a inflației era așteptată să se mențină deasupra țintei inclusiv în prima parte a anului viitor, dar să coboare către nivelul de 2 la sută în semestrul II 2026, pe fondul decelerării creșterii costurilor cu forța de muncă, al manifestării efectelor politicii monetare restrictive și al disipării

²² Procesul de evaluare a cadrului operațional al politicii monetare a fost inițiat la finele anului 2022.

²³ Banca centrală va continua să deruleze operațiuni de refinanțare cu maturitatea de 3 luni, iar într-o etapă ulterioară, când bilanțul Eurosistemului va începe să crească din nou în mod durabil, va introduce operațiuni structurale de refinanțare pe termen mai lung și cumpărări structurale de active financiare.

²⁴ Rata anuală a inflației și dinamica componentei sale de bază au coborât în martie la 2,4 la sută (de la 2,6 la sută în luna anterioară), respectiv la 2,9 la sută (de la 3,1 la sută).

²⁵ De asemenea, Consiliul guvernatorilor a subliniat angajamentul său pentru abordarea *data-dependent*, ședință-de ședință, implicând lipsa oricărui angajament prealabil pentru o anumită traiectorie a ratei dobânzii.

²⁶ Astfel, rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost coborâtă la 3,75 la sută, cea pentru principalele operațiuni de refinanțare la 4,25 la sută, iar cea aferentă facilității de creditare la 4,50 la sută.

impactului crizei energetice și al pandemiei. Totodată, Consiliul guvernatorilor a confirmat că BCE își va reduce în a doua jumătate a anului 2024 deținerile de active financiare din cadrul programului *Pandemic Emergency Purchase Programme* (PEPP) prin reinvestirea doar parțială a principalului aferent titlurilor ajunse la scadență²⁷, iar în decembrie 2024 va sista complet reinvestirea.

Tabel A. Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune

	Ținta/ obiectivul de inflație ^b	Rata anuală a inflației						Rata dobânzii de politică monetară ^b		Dinamica anuală a PIB				Soldul bugetului consolidat, % din PIB ^{***}				Soldul contului curent, % din PIB			
		2024 (medie)	2024 (sf. per.)	Proiecție [*]						2023 ^a	2024 ^a	Proiecție ^{**}		2023	2024	Proiecție ^{**}		2023	2024	Proiecție ^{**}	
				2025 (medie)	2026 (medie)	T4 2025	T4 2026	2025	2026			2025	2026			2025	2026				
Zona euro	2 la sută	2,4 ^a	2,4 ^a	2,1	1,9	2,0	1,9	4,50	3,15	0,4	0,9	0,9	1,4	-3,5 ^a	-3,1 ^a	-3,2	-3,3	1,7 ^a	2,8 ^a	3,3	3,3
SUA	2 la sută	2,5 ^d	2,6 ^d	2,5	2,1	-	-	5,25- 5,50	4,25- 4,50	2,9	2,9	1,6	1,6	-6,2 ^e	-6,4 ^e	-6,7	-5,8	-3,3 ^d	-3,9 ^d	-3,6	-3,4
Polonia	2,5 la sută ±1 pp	3,7 ^c	4,7 ^c	5,6	2,7	4,7	2,4	5,75- 5,25	5,75- 5,25	0,2	2,9	3,3	3,0	-5,3 ^a	-6,6 ^a	-6,4	-6,1	1,8 ^a	0,2 ^a	1,0	0,7
Ungaria	3 la sută ±1 pp	3,7 ^c	4,6 ^c	3,3-4,1	2,5-3,5	-	-	10,75	6,50	-0,8	0,5	0,8	2,5	-6,7 ^a	-4,9 ^a	-4,6	-4,7	0,3 ^a	2,2 ^a	2,0	1,5
Cehia	2 la sută ±1 pp	2,5 ^c	3,0 ^c	2,6	2,2	2,4	2,1	6,75	4,00	-0,1	1,1	1,9	2,1	-3,8 ^a	-2,2 ^a	-2,3	-2,2	-0,1 ^a	1,8 ^a	0,8	0,5
România	2,5 la sută ±1 pp	5,6 ^c	5,1 ^c	3,9	-	3,5	3,3****	7,00	6,50	2,4	0,8	1,4	2,2	-6,6 ^a	-9,3 ^a	-8,6	-8,4	-6,6 ^a	-8,3 ^a	-7,9	-7,0

*) valorile prognozate corespund ultimelor proiecții realizate de băncile centrale în anul 2024
**) valorile prognozate corespund proiecției de primăvară a Comisiei Europene (mai 2025)
***) conform metodologiei SEC 2010
*****) valoarea prognozată corespunde trimestrului III din anul 2026
Sursa: a) Eurostat, b) băncile centrale naționale, BCE, c) institute naționale de statistică, d) US Bureau of Economic Analysis, e) Congressional Budget Office

În luna următoare, Consiliul guvernatorilor a decis menținerea neschimbată a ratelor dobânzilor-cheie, pentru ca în septembrie să reducă din nou rata dobânzii la facilitatea de depozit cu 0,25 puncte procentuale, la 3,50 la sută²⁸. Decizia a avut ca fundamente continuarea descreșterii ratei anuale a inflației la mijlocul anului până la 2,2 la sută în luna august, decelerarea creșterii economice în trimestrul II, inclusiv în raport cu previziunile, precum și reconfirmarea, în contextul prognozei actualizate, a perspectivei inflației evidențiate anterior, de natură să consolideze așteptările privind revenirea treptată și sustenabilă a ratei anuale a inflației la ținta de 2 la sută.

Ratele dobânzilor reprezentative au fost reduse din nou cu câte 0,25 puncte procentuale în ședințele Consiliului guvernatorilor din octombrie și decembrie²⁹, în condițiile unor evoluții și previziuni conforme evaluărilor precedente privind comportamentul viitor al inflației. Astfel, rata anuală a inflației a scăzut la 1,7 la sută

27 Implicând reducerea portofoliului de titluri cu un volum lunar mediu de 7,5 miliarde euro.

28 Totodată, conform modificărilor cadrului operațional al politicii monetare anunțate în martie 2024, începând cu 18 septembrie 2024, *spreadul* dintre rata dobânzii la operațiunile principale de refinanțare și rata dobânzii la facilitatea de depozit a fost redus la 0,15 puncte procentuale, de la 0,50 puncte procentuale, iar cel dintre rata dobânzii la facilitatea de creditare și rata dobânzii la operațiunile principale de refinanțare a fost păstrat la 0,25 puncte procentuale. Astfel, rata dobânzii aferentă principalelor operațiuni de refinanțare și rata dobânzii la facilitatea de creditare au fost coborâte cu 0,60 puncte procentuale, la 3,65 la sută, respectiv 3,90 la sută.

29 Astfel, la finele anului 2024, rata dobânzii pentru facilitatea de depozit a BCE a ajuns la 3,00 la sută, după patru reduceri care au cumulat 1,0 punct procentual în anul 2024; în același timp, rata dobânzii aferentă principalelor operațiuni de refinanțare și cea la facilitatea de creditare au fost coborâte la 3,15 la sută, respectiv la 3,40 la sută după reduceri totalizând 1,35 puncte procentuale în 2024.

în septembrie³⁰ și s-a mărit ușor în ultimele luni ale anului³¹, pe seama efectului de bază asociat evoluției prețurilor la energie, așa cum s-a anticipat, iar evoluția ratei anuale a inflației de bază a rămas în linii mari compatibilă cu o revenire sustenabilă a acesteia la țintă. Creșterea economică a depășit ușor așteptările în trimestrul III, însă noile date indicau o slăbire a activității în ultimul trimestru al anului, atât în sectorul manufacturier, cât și în cel al serviciilor. În același timp, proiecția din luna decembrie a relevat o perspectivă ameliorată a inflației în raport cu cea din septembrie, inclusiv pe fondul anticipării unui ritm mai lent de redresare a economiei în următorii ani comparativ cu cel previzionat anterior³².

În luna decembrie, a fost, de asemenea, finalizată o nouă etapă a procesului de normalizare a bilanțului BCE, prin stoparea completă a reinvestirii de către banca centrală a principalului ajuns la scadență în cadrul programului PEPP³³. În același timp, băncile au rambursat integral împrumuturile contractate în cadrul celei de a treia serii de operațiuni ținute de refinanțare pe termen mai lung (TLTRO III).

Federal Reserve a menținut, la rândul său, neschimbat intervalul-țintă al *federal funds rate* în primele opt luni ale anului 2024, la nivelul de 5,25-5,50 la sută la care a fost majorat în iulie 2023, pentru ca în perioada septembrie-decembrie să efectueze trei ajustări descendente ale acestuia, ce au cumulat 1 punct procentual.

Deciziile privind statu-quo-ul ratei dobânzii din intervalul ianuarie-iulie au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației a continuat să scadă în prima parte a anului, dar mai lent decât în 2023 și neuniform, rămânând deasupra țintei de 2 la sută a băncii centrale³⁴. Gradul de încordare a pieței muncii a tins însă să se reducă, pe fondul ascensiunii graduale a ratei șomajului³⁵ și al descreșterii locurilor de muncă vacante în numeroase sectoare ale economiei, inclusiv în consonanță cu temperarea ritmului activității economice în trimestrul I după creșterea robustă din a doua parte a anului anterior. În acest context, proiecțiile realizate în cursul semestrului I de membrii FOMC au reconfirmat perspectiva menținerii ratei anuale a inflației la valori ușor superioare țintei în anul 2025, urmată de coborârea acesteia la 2 la sută în 2026, dar în condițiile unor noi reviziri ascendente ale traiectoriei ratei dobânzii. Pe parcursul intervalului, FOMC a arătat că o reducere a ratei dobânzii de politică monetară ar fi nepotrivită înainte de a dobândi o mai mare încredere în revenirea sustenabilă a inflației către nivelul de 2 la sută.

³⁰ Cel mai redus nivel din aprilie 2021

³¹ Ajungând la 2,4 la sută în decembrie

³² Potrivit noilor evaluări, rata anuală a inflației urma să coboare la valori medii de 2,4 la sută în 2024, 2,1 la sută în 2025 și 1,9 la sută în 2026.

³³ În anul 2024, valoarea totală a bilanțului BCE s-a redus astfel cu circa 500 miliarde euro, la aproximativ 6 500 miliarde euro.

³⁴ Rata anuală a inflației calculată pe baza indicelui *Personal Consumption Expenditure* s-a redus în iunie la 2,4 la sută, de la 2,7 la sută în decembrie 2023, iar dinamica componentei de bază a inflației a coborât în același interval la 2,6 la sută, de la 3,0 la sută.

³⁵ Acesta s-a mărit treptat pe parcursul anului 2023 și în prima jumătate a anului 2024, ajungând în iunie la 4,1 la sută, de la 3,8 la sută la finele anului 2023.

O astfel de încredere a fost dobândită spre mijlocul semestrului II – pe fondul continuării descreșterii ratei anuale a inflației³⁶ și al relativei stabilizări a condițiilor de pe piața muncii³⁷ –, determinând banca centrală să inițieze în luna septembrie și să continue apoi reducerea gradului de restrictivitate a politicii monetare. Astfel, Fed a coborât intervalul-țintă al *federal funds rate* cu 0,50 puncte procentuale în septembrie și cu câte 0,25 puncte procentuale în noiembrie și decembrie, până la nivelul de 4,25-4,50 la sută.

Pe parcursul anului 2024, Fed a continuat procesul de reducere semnificativă a deținerilor de titluri de stat și obligațiuni ipotecare, încetinind ritmul acestuia din luna martie, în vederea asigurării unei tranziții line spre noul regim al rezervelor băncilor, de natură să prevină eventuale tensiuni pe piețele financiare³⁸.

În regiune, Banca Națională a Poloniei a păstrat nemodificate ratele dobânzilor reprezentative de-a lungul anului 2024, la nivelurile la care au fost coborâte în octombrie 2023. Astfel, rata dobânzii de politică monetară a fost menținută la 5,75 la sută, rata dobânzii pentru facilitatea de depozit la 5,25 la sută și rata dobânzii aferentă facilității de creditare la 6,25 la sută.

În prima parte a anului, contextul care a motivat aceste decizii s-a caracterizat prin coborârea și menținerea ratei anuale a inflației în apropierea punctului central al țintei de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual³⁹, dar și prin riscul creșterii accentuate a acestora în semestrul II, în ipoteza încetării măsurilor adoptate anterior de autorități vizând protejarea populației și a firmelor de efectele creșterii prețurilor energiei.

Acest risc s-a materializat ulterior, rata anuală a inflației urcând în luna iulie și rămânând apoi deasupra intervalului țintei⁴⁰, în principal sub impactul majorării prețurilor la energie electrică, gaze naturale și energie termică și, în mai mică măsură, sub influența readucerii cotei TVA pentru alimentele de bază la 5 la sută, de la 0 la sută. La rândul său, rata anuală a inflației de bază a crescut în a doua parte a anului, după ce în primul semestru și-a continuat mișcarea descendentă⁴¹. În același timp, potrivit prognozelor actualizate în acest interval, dinamica anuală a inflației urma să se mențină deasupra intervalului de variație al țintei și de-a lungul anului 2025 – sub acțiunea factorilor pe partea ofertei –, și să coboare în interiorul intervalului abia la începutul anului 2026, inclusiv pe fondul scăderii presiunilor din partea

³⁶ Rata anuală a inflației a coborât la 2,1 la sută la sută în septembrie, iar în ultimele luni ale anului s-a mărit întrucâtva, rămânând totuși în decembrie la un nivel ușor inferior celui de la finele anului anterior.

³⁷ Rata șomajului s-a menținut în a doua parte a anului la nivelul mai înalt atins la finele semestrului I, relativ scăzut totuși din perspectivă istorică. În același timp, diferite măsuri ale locurilor de muncă vacante din economie s-au stabilizat, după ce s-au redus gradual de la jumătatea anului 2022.

³⁸ Volumul acestor dețineri s-a redus cu 827 miliarde dolari în 2024 și cu aproape 2 000 miliarde dolari de la inițierea procesului de reducere a bilanțului băncii centrale, în iunie 2022.

³⁹ De la nivelul de 6,2 la sută din decembrie 2023.

⁴⁰ Rata anuală a inflației a urcat la 4,2 la sută în iulie, de la 2,6 la sută în iunie.

⁴¹ Astfel, rata anuală a inflației excluzând alimentele și produsele energetice s-a reamplificat la 4,3 la sută în septembrie și 4,0 la sută în decembrie 2024, după ce în iunie a coborât la 3,6 la sută.

cererii⁴², al încetării creșterii costurilor cu forța de muncă și al temperării inflației externe. Totodată, incertitudini și riscuri la adresa previziunilor decurgeau din nivelurile ridicate ale prețurilor energiei, cu implicații asupra anticipațiilor inflaționiste, precum și din măsurile viitoare vizând conduita politicii fiscale și reglementarea unor categorii de prețuri, dar și din ritmul redresării economiei interne și din condițiile de pe piața muncii.

Banca Națională a Cehiei a prelungit însă pe parcursul întregului an ciclul de scădere a ratelor dobânzilor reprezentative⁴³, operând șapte reduceri consecutive asupra acestora, care au totalizat 2,75 puncte procentuale, cu amplitudini de 0,50 puncte procentuale în semestrul I⁴⁴ și de 0,25 puncte procentuale ulterior⁴⁵. Astfel, rata dobânzii de politică monetară a fost coborâtă la finele anului la 4,00 la sută, iar ratele dobânzilor aferente facilității de depozit și celei de creditare la 3,00 la sută, respectiv 5,00 la sută.

Prin aceste decizii s-a urmărit adecvarea gradului de restrictivitate a politicii monetare, în condițiile în care rata anuală a inflației a scăzut pronunțat în primele luni ale anului, revenind în februarie la punctul central al țintei, de 2 la sută⁴⁶ – sub acțiunea dezinflaționistă a factorilor pe partea ofertei –, iar prognozele actualizate în lunile februarie, mai și august au indicat menținerea cvasi-stabilă a acesteia pe orizontul relevant al politicii monetare. În același timp, presiunile interne de natura costurilor s-au atenuat pe parcursul anului, dar au rămas ridicate, inclusiv în contextul caracterului încă tensionat al pieței muncii, în timp ce activitatea economică a cunoscut o redresare treptată, fără a depăși ca ritm nivelul potențial, dată fiind evoluția anemică a cererii interne și a celei externe.

Totodată, tendința de creștere manifestată de rata anuală a inflației în a doua parte a anului, contrar așteptărilor⁴⁷, se prefigura a fi temporară, având drept resort scumpirea alimentelor sub influența majorării prețurilor unor materii prime agroalimentare. Astfel, potrivit prognozei din noiembrie 2024, rata anuală a inflației era așteptată să scadă din debutul anului 2025 către punctul central al țintei.

Dinamica încă înaltă a subcomponentei serviciilor a inflației de bază, precum și inerția potențial mai mare dovedită de aceasta comparativ cu previziunile, dar și riscul creșterii peste așteptări a salariilor, în special în sectorul public, au determinat banca centrală să întrerupă în ultima lună a anului seria reducerilor și să mențină neschimbate ratele dobânzilor reprezentative la nivelurile atinse în noiembrie.

⁴² În condițiile anticipării unei accelerări modeste a creșterii economice, pe fondul persistenței caracterului anemic al activității economice a principalilor parteneri comerciali.

⁴³ Inițiat în decembrie 2023, prin reducerea acestora cu 0,25 puncte procentuale

⁴⁴ În februarie, martie, mai și iunie

⁴⁵ În august, septembrie și noiembrie

⁴⁶ De la nivelul de 6,9 la sută unde a coborât în decembrie 2023, de la 15,8 la sută în decembrie 2022. Dinamica inflației de bază a scăzut în decembrie 2023 la 3,6 la sută, de la 13,3 la sută în decembrie 2022.

⁴⁷ Aceasta a atins în decembrie limita de sus a intervalului țintei.

Banca Națională a Ungariei a continuat procesul de scădere a ratelor dobânzilor în primele nouă luni ale anului 2024 – reducându-le în opt pași care au cumulat 4,25 puncte procentuale și cu amplitudini în diminuare treptată –, pentru ca ulterior să păstreze neschimbate rata dobânzii de politică monetară, la 6,50 la sută, precum și rata dobânzii pentru facilitatea de depozit și ratele dobânzilor pentru facilitățile de creditare ON și 1W la nivelurile de 5,50 la sută, respectiv 7,50 la sută.

În trimestrul I, banca centrală a efectuat trei scăderi consecutive ale ratelor dobânzilor reprezentative, cu câte 0,75 puncte procentuale în ianuarie și martie⁴⁸ și cu 1 punct procentual în februarie. Deciziile privind continuarea normalizării conduitei politicii monetare au fost adoptate în condițiile în care rata anuală a inflației a continuat să descrească alert și mai mult decât s-a anticipat – revenind în ianuarie, pentru prima dată în ultimii aproximativ trei ani, în intervalul de variație al țintei de 3 la sută ± 1 punct procentual –, iar potrivit prognozei din martie, aceasta era așteptată să crească doar temporar la jumătatea anului 2024⁴⁹ și să coboare apoi în mod durabil la punctul central al țintei în 2025, pe o traiectorie revizuită în sens descendent, inclusiv pe fondul influenței dezinflaționiste decurgând din poziția ciclică a economiei.

Seria reducerilor de rate ale dobânzii a fost prelungită în trimestrul II, în condițiile diminuării amplitudinii acestora la 0,50 puncte procentuale în aprilie și mai și la 0,25 puncte procentuale în iunie. Deciziile au avut în vedere cele mai recente date și evaluări, potrivit cărora rata anuală a inflației s-a reamplificat în aprilie-mai, așa cum s-a anticipat, însă era așteptată să se situeze pe o traiectorie revizuită din nou în sens descendent. În același timp, activitatea economică și-a reluat creșterea în termeni anuali în trimestrul I după contracția din 2023, în principal cu aportul consumului privat, stimulat de majorarea salariilor reale și de îmbunătățirea încrederii consumatorilor, în timp ce formarea brută de capital fix a avut pe mai departe o contribuție negativă, iar exporturile au continuat să fie afectate de performanța slabă a economiei Uniunii Europene. Prognoza din iunie indica o accelerare graduală a creșterii economice și revenirea acesteia în anul 2025 în linie cu trendul pe termen lung.

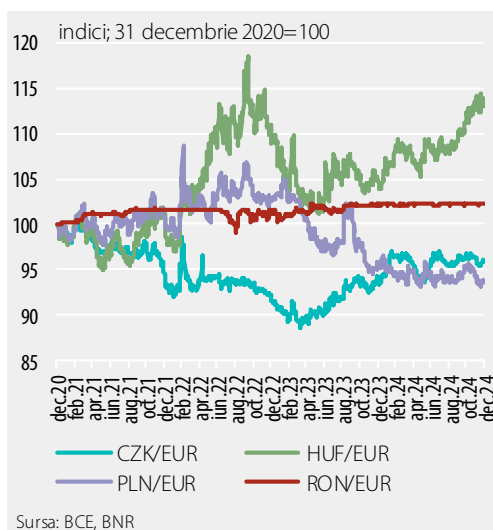
În trimestrul III, banca centrală a mai operat două scăderi de câte 0,25 puncte procentuale asupra ratelor dobânzilor (în iulie și septembrie), în condițiile în care noile evaluări au arătat că rata anuală a inflației își va prelungi comportamentul volatil până la finele anului – crescând temporar deasupra intervalului țintei în decembrie 2024 –, dar au reconfirmat perspectiva revenirii durabile a acesteia la punctul central al țintei în anul 2025.

Deciziile privind stoparea în luna octombrie a reducerii ratelor dobânzilor și cele de menținere neschimbată a acestora în noiembrie și decembrie au fost motivate în principal de riscurile la adresa inflației induse de creșterea aversiunii globale față de risc prin presiunile exercitate asupra cursului de schimb, precum și de deteriorarea, inclusiv pe acest fond, a perspectivei inflației. Astfel, în contextul prognozei din

⁴⁸ Similar pasului de scădere aplicat în trimestrul IV 2023

⁴⁹ Atribuibilă inclusiv unor efecte de bază

decembrie, traiectoria anticipată a ratei anuale a inflației a suferit o revizuire ascendentă de-a lungul anului 2025, ca efect al deprecierei consemnate de forint în trimestrul IV 2024, precum și ca urmare a scumpirii mărfurilor agroalimentare și a majorării unor accize la începutul anului 2025. În aceste condiții, revenirea ratei anuale a inflației la punctul central al țintei urma să aibă loc abia la începutul anului 2026.

Grafic 3.1
Evoluția cursurilor de schimb
pe piețele emergente din regiune

Totodată, apetitul global pentru risc și-a accentuat fluctuațiile în 2024, iar volatilitatea de pe piața financiară internațională a crescut în a doua parte a anului, pe fondul revizuirilor succesive ale așteptărilor investitorilor privind perspectiva ratei dobânzii Fed, dar și în contextul tensiunilor geopolitice și al evoluțiilor economice și politice din Europa și din SUA, de natură să antreneze și deteriorări tranzitorii ale percepției asupra riscului asociat regiunii, precum și o apreciere relativ abruptă a dolarului american de la mijlocul semestrului II.

Pe piața financiară locală, influențe însemnate au continuat să vină însă și din atractivitatea relativă încă ridicată a plasamentelor în monedă națională, pentru ca în ultimele luni ale anului riscuri suplimentare la adresa cursului de schimb al leului să decurgă din creșterea temporară a îngrijorărilor investitorilor financiari legate de poziția fiscală și cea externă a economiei, pe fondul incertitudinii generate de evenimentele electorale derulate în noiembrie și în debutul lunii decembrie⁵⁰ (Grafic 3.1).

Un asemenea context a reclamat o adecvare prudentă a conduitei politicii monetare pe parcursul anului 2024. Astfel, în primul semestru, BNR a prelungit statu-quo-ul ratelor dobânzilor reprezentative⁵¹ și a operat două reduceri a câte 0,25 puncte procentuale asupra acestora în iulie și august, iar în intervalul octombrie 2024 – ianuarie 2025 a menținut neschimbate rata dobânzii de politică monetară, la nivelul de 6,50 la sută, precum și ratele dobânzilor aferente facilității de creditare și celei de depozit, la 7,50 la sută, respectiv la 5,50 la sută. Totodată, ratele rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost păstrate la nivelurile în vigoare (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Acțiunile și abordarea BNR au vizat asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

⁵⁰ În data de 24 noiembrie 2024 s-a desfășurat primul tur ale alegerilor prezidențiale, iar la 1 decembrie 2024 au avut loc alegerile parlamentare.

⁵¹ Rata dobânzii de politică monetară a fost mărită cu încă 0,25 puncte procentuale în ianuarie 2023, iar în următoarele 12 luni a fost a menținută la 7,00 la sută. În mod corespunzător, rata dobânzii la facilitatea de creditare și cea aferentă facilității de depozit au fost mărite la 8,00 la sută, respectiv la 6,00 la sută în luna ianuarie 2023 și au fost menținute apoi neschimbate.

Pe acest fond, principalele cotații ale pieței monetare interbancare au avut un parcurs cvasiliniar în prima jumătate a anului, iar după scăderile consemnate sub influența reducerilor ratelor dobânzilor reprezentative efectuate de BNR în iulie și august au rămas relativ constante, înregistrând însă creșteri însemnate în a doua parte a lunii noiembrie, în contextul incertitudinilor asociate evenimentelor electorale, de natură să sporească temporar îngrijorările investitorilor legate de perspectiva consolidării bugetare. În același timp, cursul de schimb leu/euro a tins să se mențină pe palierul mai înalt pe care a urcat în luna ianuarie 2024⁵². Totodată, față de dolarul SUA, leul a manifestat o tendință de depreciere în semestrul I, care, după o scurtă întrerupere, s-a reluat și s-a accentuat în ultimele trei luni ale anului, în condițiile întăririi pronunțate a monedei americane pe piețele financiare internaționale⁵³.

Autoritatea monetară a utilizat intens și în anul 2024 instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor de politică monetară. Prin intermediul lor, au fost evidențiate resorturile continuării scăderii ratei anuale a inflației în 2024 și în perspectivă, într-un ritm mult încetinit totuși, precum și rolul conduitei politicii monetare și determinarea băncii centrale de a acționa pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu. Totodată, au fost subliniate în mod repetat necesitatea unui mix echilibrat de politici macroeconomice, precum și importanța atragerii și utilizării eficiente a fondurilor europene, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU”, considerate esențiale pentru realizarea reformelor structurale necesare și a tranziției energetice, dar și pentru contrabalansarea, cel puțin parțială, a impactului contracționist al conflictelor geopolitice, precum și pentru sporirea potențialului de creștere și întărirea rezilienței economiei românești.

Adecvarea conduitei politicii monetare și acțiunile întreprinse de BNR au susținut descreșterea dinamicii inflației pe ansamblul anului 2024 și au creat premisele coborârii acesteia pe termen mediu în linie cu ținta de inflație, în condițiile continuării creșterii economiei, dar într-un ritm mai temperat, pe fondul comprimării severe a producției agricole și al slăbirii cererii externe.

Privite mai în detaliu, deciziile Consiliului de administrație al BNR din primul semestru al anului 2024 au fost justificate de întreruperea descreșterii ratei anuale a inflației în trimestrul I 2024, la un nivel semnificativ deasupra intervalului țintei, precum și de reconfirmarea perspectivei reluării și continuării scăderii acesteia de-a lungul orizontului proiecției într-un ritm mult încetinit comparativ cu 2023 și în contextul unor incertitudini și riscuri crescute la adresa dezinflației.

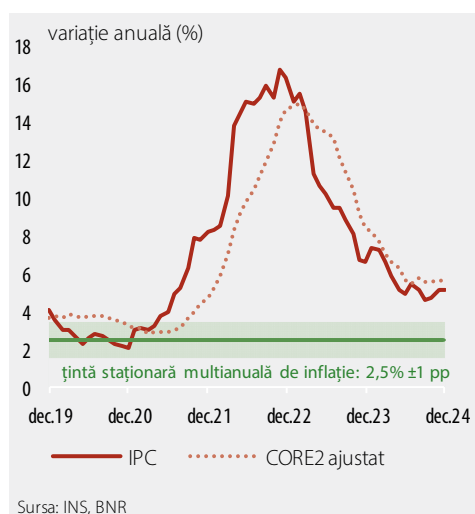
Astfel, rata anuală a inflației a urcat în ianuarie 2024 la 7,41 la sută⁵⁴, așa cum s-a anticipat, iar în următoarele două luni s-a redus în pași mai mici, coborând

⁵² Pe ansamblul anului 2024, leul s-a depreciat cu 0,1 la sută față de euro (pe baza valorilor medii ale cursului de schimb din luna decembrie). În același interval, coroana cehă s-a depreciat cu 2,6 la sută față de moneda unică europeană, iar forintul cu 7,3 la sută, în timp ce zlotul s-a apreciat cu 1,5 la sută.

⁵³ În aceste condiții, pe ansamblul anului 2024, leul s-a depreciat cu 4,0 la sută în raport cu dolarul SUA (pe baza valorilor medii ale cursului de schimb din luna decembrie).

⁵⁴ Sub impactul majorării și introducerii unor taxe și impozite indirecte, precum și pe fondul efectului de bază asociat evoluției prețului la energie electrică. Măsurile aplicate în ianuarie au constat în: majorarea accizei la combustibili; introducerea accizei la băuturi cu zahăr; majorarea cotei TVA pentru alimente cu zahăr, de la 9 la sută, la 19 la sută; majorarea, de la 5 la sută la 19 la sută, a cotei TVA pentru centre de fitness/baze sportive, activități recreative și evenimente sportive; modificarea calendarului majorării accizei la produse din tutun.

Grafic 3.2
Rata inflației

în martie la 6,61 la sută, nivel similar celui de la finele anului trecut⁵⁵. La rândul ei, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a încetinit descreșterea în acest interval comparativ cu precedentele două trimestre, coborând în martie la 7,1 la sută, de la 8,4 la sută în decembrie 2023, în condițiile temperării ritmului dezinflației mai ales pe segmentul produselor alimentare, dar și în cazul mărfurilor nealimentare și în cel al serviciilor, caracterizate prin dinamici anuale foarte ridicate⁵⁶ (Grafic 3.2).

Activitatea economică s-a comprimat cu 0,5 la sută în trimestrul IV 2023⁵⁷, însă era așteptată să crească mai solid în semestrul I 2024 decât în proiecția precedentă, evoluție ce făcea probabilă mărirea ușoară a excedentului de cerere agregată și revenirea acestuia la mijlocul anului în apropierea valorilor anticipate anterior. Totodată, tendința de detensionare a pieței muncii evidențiată în a doua parte a anului 2023 s-a inversat temporar în trimestrul I 2024, iar dinamica anuală de două cifre a salariului brut nominal a continuat să se mărească în acest interval – deopotrivă pe seama evoluțiilor din sectorul privat⁵⁸ și din cel public⁵⁹ –, implicând menținerea dinamicii similare a costului unitar cu forța de muncă din industrie la un nivel foarte înalt, inclusiv pe fondul reamplificării pierderilor de productivitate a muncii.

În același timp, prognozele pe termen mediu actualizate în primul semestru⁶⁰ au evidențiat perspectiva descreșterii ratei anuale a inflației pe orizontul proiecției într-un ritm mult încetinit comparativ cu 2023, dar și mai lent decât cel previzionat în noiembrie 2023, în condițiile în care traiectoria anticipată a acesteia a fost revizuită ușor în sens ascendent pe segmentul mai îndepărtat de timp în februarie, și pe termen scurt în luna mai. Potrivit previziunilor din mai, rata anuală a inflației era

⁵⁵ Revenirea la valoarea din decembrie 2023 a fost consecința efectelor de sens opus, relativ egale, generate în trimestrul I 2024, pe de o parte, de creșterile de dinamică consemnate de prețurile energiei electrice, combustibililor și produselor din tutun – pe fondul unui efect de bază, al majorărilor de accize și al ascensiunii cotației țițeiului –, și, pe de altă parte, de decelerarea inflației de bază și de scăderea dinamicii prețurilor LFO.

⁵⁶ Decelerarea inflației de bază a avut ca determinanți și în acest interval efecte de bază dezinflaționiste, corecții ale cotațiilor mărfurilor agroalimentare și măsura de plafonare a adaosului comercial la produse alimentare de bază, precum și dinamica în scădere a prețurilor importurilor. Influențe moderate de sens opus au venit din efectele directe și indirecte ale măsurilor fiscale aplicate în debutul anului curent și din nivelul mai ridicat al anticipațiilor inflaționiste pe termen scurt, precum și din noile creșteri de costuri salariale consemnate spre finele anului trecut, transferate, cel puțin parțial, asupra prețurilor unor servicii și bunuri, inclusiv pe fondul redinamizării consumului privat.

⁵⁷ Dinamica anuală a PIB s-a mărit însă la 3,0 la sută în trimestrul IV 2023, de la 1,9 la sută în trimestrul precedent, cu aportul tuturor componentelor cererii interne, mai cu seamă cu cel al formării brute de capital fix, dar și cu o contribuție semnificativă adusă de consumul gospodăriilor populației. Ca regulă generală, datele statistice menționate sunt cele disponibile la momentul efectuării analizelor de politică monetară.

⁵⁸ Dinamica salariilor din sectorul public a rămas deosebit de ridicată, reducându-se doar ușor față de trimestrul anterior și în bună măsură pe fondul efectului de bază asociat majorării salariului minim pe economie în ianuarie 2023.

⁵⁹ În luna ianuarie, s-a aplicat majorarea cu 5 la sută față de luna precedentă a salariilor personalului plătit din fonduri publice, iar personalului din învățământ i s-a acordat prima tranșă de majorări salariale din cele două aprobate pentru 2024, cumulând 20 la sută.

⁶⁰ Publicate în edițiile din februarie și mai 2024 ale *Raportului asupra inflației*.

așteptată să se reducă în decembrie 2024 la 4,9 la sută, față de nivelul de 4,7 la sută anticipat în luna februarie⁶¹, și să coboare doar marginal în interiorul intervalului țintei la finele orizontului proiecției, respectiv la 3,4 la sută în luna martie 2026⁶².

Descrescerea se anticipa a fi antrenată pe mai departe prioritar de factorii pe partea ofertei, a căror acțiune dezinflaționistă urma să slăbească însă progresiv, și mai pronunțat pe termen scurt decât s-a anticipat anterior, în contextul influențelor în atenuare decurgând din efecte de bază și din corecții descendente ale cotațiilor mărfurilor agroalimentare⁶³, precum și pe fondul unor dinamici relativ mai ridicate previzionate pe segmentele combustibili și produse din tutun în următoarele trimestre. Totodată, evoluția cotației țițeiului și a altor materii prime rămânea o sursă de riscuri inflaționiste, cel puțin pe termen scurt, mai ales în contextul tensiunilor geopolitice.

La rândul lor, presiunile inflaționiste ale factorilor fundamentali erau anticipate să persiste și să se atenueze doar ușor pe orizontul proiecției, în condițiile în care economia era așteptată să-și accelereze progresiv creșterea în 2024 și 2025, și ceva mai pronunțat decât s-a previzionat anterior, în contextul temperării inflației și al redresării treptate a cererii externe, dar mai ales pe fondul conduitei politicii fiscale în contextul noii legi a pensiilor⁶⁴ și al utilizării fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”. Perspectiva implica o restrângere foarte lentă a excedentului de cerere agregată, îndeosebi pe parcursul anului 2025, și menținerea acestuia la o valoare semnificativă la finele orizontului prognozei⁶⁵, față de proiecția din noiembrie 2023 care indica intrarea *gapului* PIB în teritoriul negativ încă din trimestrul IV 2024.

În același timp, consumul gospodăriilor populației se anticipa să redevină în 2024 și să rămână în 2025 principalul determinant al avansului PIB, iar deficitul de cont curent era așteptat să-și încetinească puternic corecția descendentă ca pondere în PIB, menținându-se mult deasupra standardelor europene în 2024-2025. De asemenea, creșterea costului unitar cu forța de muncă se prefigura a rămâne vizibil mai alertă în 2024 decât s-a anticipat anterior, încetinind doar ușor față de anul precedent.

Totodată, incertitudini și riscuri crescute decurgeau din conduita politicii fiscale și a celei de venituri, având ca surse pe termen scurt rezultatul execuției bugetare din primele luni ale anului, dinamica salariilor din sectorul public și impactul integral al noii legi a pensiilor. Dincolo de acest orizont de timp, riscurile erau asociate însă măsurilor fiscale și bugetare potențial implementate în viitor în scopul

⁶¹ Precum și față de nivelul de 4,8 la sută indicat de proiecția din noiembrie 2023 pentru același orizont de timp.

⁶² Prognoza din luna noiembrie 2023 anticipa descrescerea ratei anuale a inflației la 3,3 la sută în septembrie 2025, iar cea din februarie 2024 indica un nivel de 3,5 la sută pentru luna decembrie 2025.

⁶³ Anticipate a fi resimțite și pe mai departe, cu precădere la nivelul subcomponentelor inflației de bază și pe segmentul prețuri administrate.

⁶⁴ Aceasta a fost aprobată de Parlament în data de 20 noiembrie 2023 și a fost promulgată la finele lunii noiembrie.

⁶⁵ Pe acest fond, dar și sub influența factorilor pe partea ofertei și a plafonării adaosului comercial la alimente de bază, precum și ca efect al descreșterii anticipațiilor inflaționiste pe termen scurt și a dinamicii prețurilor importurilor, rata anuală a inflației CORE2 ajustat era așteptată să scadă în continuare ceva mai alert decât dinamica inflației *headline*, dar pe o traiectorie ușor mai ridicată decât cea anticipată anterior, coborând la 5,3 la sută în decembrie 2024 și la 3,5 la sută la finele orizontului proiecției.

realizării corecției fiscale și al poziționării deficitului bugetar pe o traiectorie descrescătoare sustenabilă și compatibilă cu cerințele procedurii de deficit excesiv și condiționalitățile atașate altor acorduri încheiate cu CE.

Incertitudini și riscuri la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, continuau să genereze și războiul din Ucraina și conflictul din Orientul Mijlociu, precum și evoluțiile economice din Europa, dar și absorbția fondurilor europene, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU”, date fiind condiționalitățile atașate.

În aceste condiții, în cadrul ședințelor din lunile ianuarie, februarie, aprilie și mai 2024, Consiliul de administrație al BNR a decis menținerea ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 7,00 la sută, precum și menținerea ratei dobânzii pentru facilitatea de creditare la 8,00 și a ratei dobânzii pentru facilitatea de depozit la 6,00 la sută. De asemenea, Consiliul de administrație al BNR a hotărât păstrarea ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit la nivelurile de 8 la sută, respectiv 5 la sută.

Rata anuală a inflației și-a accelerat peste așteptări scăderea în aprilie și mai, reducându-se în trimestrul II 2024 mai mult decât s-a anticipat, până la 4,94 la sută în iunie, în principal ca urmare a ieftinirii substanțiale a energiei, îndeosebi a gazelor naturale, sub influența modificărilor legislative aplicate începând cu aprilie 2024, precum și pe fondul continuării scăderii dinamicii prețurilor alimentelor. La rândul ei, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a accentuat trendul descendent, inclusiv față de previziuni, reducându-se la 5,7 la sută în iunie⁶⁶, în condițiile în care încetinirea ritmului dezinflației pe segmentul alimentelor procesate a fost însoțită de accelerarea acestuia pe segmentul mărfurilor nealimentare și pe cel al serviciilor, ale căror dinamici anuale au rămas însă ridicate.

De asemenea, activitatea economică a crescut sub așteptări în trimestrul I 2024, cu 0,4 la sută⁶⁷, astfel încât excedentul de cerere agregată a continuat să se restrângă în acest interval, contrar așteptărilor. Totodată, avansul în termeni anuali al PIB s-a redus semnificativ⁶⁸, în principal pe seama scăderii ample a dinamicii formării brute de capital fix, în timp ce consumul gospodăriilor populației a continuat să își accelereze creșterea în raport cu perioada similară a anului trecut, iar evoluția exportului net și-a mărit influența contracționistă.

În același timp, efectivul salariaților din economie s-a redus semnificativ în luna mai, după ce s-a mărit ceva mai pronunțat în aprilie, iar intențiile de angajare pe orizontul foarte scurt de timp s-au diminuat în luna iulie, concomitent cu scăderea deficitului de forță de muncă de la nivelul în creștere raportat de companii în primele două

⁶⁶ Decelerarea inflației de bază a avut ca determinanți și în acest interval efecte de bază dezinflaționiste și corecții descendente ale cotațiilor mărfurilor. Influențe suplimentare au decurs din scăderea dinamicii prețurilor importurilor și din reintrarea pe un trend ușor descrescător a așteptărilor inflaționiste pe termen scurt, în timp ce în sens opus au acționat moderat majorările de costuri unitare cu forță de muncă consemnate în primele luni ale anului 2024, transferate, cel puțin parțial, asupra unor prețuri de consum, inclusiv pe fondul unei cereri robuste de bunuri.

⁶⁷ După comprimarea cu 0,6 la sută în trimestrul IV 2023, conform datelor revizuite

⁶⁸ La 0,1 la sută, de la 3,0 la sută în precedentele trei luni

trimestre din acest an. Dinamica anuală de două cifre a salariului brut nominal și mai cu seamă cea a costului unitar cu forța de muncă din industrie au înregistrat o scădere în intervalul aprilie-mai, rămânând însă înalte.

În acest context, prognoza trimestrială actualizată în luna august a relevat o ameliorare a perspectivei inflației în raport cu proiecția precedentă, mai cu seamă pe orizontul apropiat de timp, indicând scăderea ratei anuale a inflației la valori semnificativ mai joase la finele anului 2024 și al trimestrului I 2025, precum și coborârea și menținerea acesteia ușor sub limita de sus a intervalului țintei în a doua parte a orizontului proiecției, după o temporară creștere consemnată în trimestrul II 2025. Astfel, rata anuală a inflației urma să se reducă la 4,0 la sută în decembrie 2024, la 3,4 la sută în ultima lună a anului 2025 și la 3,2 la sută la finele orizontului prognozei, față de valorile de 4,9 la sută, 3,5 la sută și, respectiv, 3,4 la sută indicate de proiecția precedentă pentru aceleași momente de referință.

Descreșterea se anticipa a fi antrenată în continuare prioritar de factorii pe partea ofertei, a căror acțiune dezinflaționistă se prefigura a rămâne mai intensă pe termen scurt decât s-a previzionat anterior, sub impactul unor efecte de bază dezinflaționiste⁶⁹ și al modificărilor legislative în domeniul energiei aplicate începând cu luna aprilie 2024.

Presiunile inflaționiste ale factorilor fundamentali erau însă așteptate să persiste pe întregul orizont de prognoză și să se atenueze doar ușor în raport cu prima parte a anului 2024 și cu prognoza precedentă, în condițiile în care, după o mică restrângere în semestrul II 2024, excedentul de cerere era așteptat să rămână aproape constant pe parcursul a șase trimestre, la o valoare semnificativă, marginal inferioară celei previzionate anterior. Totodată, dinamica anuală de două cifre a costului unitar cu forța de muncă din sectorul privat era anticipată să-și prelungească ascensiunea pe ansamblul anului curent și să depășească astfel nivelul în ușoară scădere prognozat anterior.

În același timp, incertitudini și riscuri mari decurgeau din conduita politicii fiscale și a celei de venituri în anul curent, pe fondul rezultatului execuției bugetare din prima jumătate a anului, al dinamicii salariilor din sectorul public și al impactului integral al noii legi a pensiilor. Riscuri mari de sens opus erau însă asociate măsurilor fiscal-bugetare ce puteau fi implementate în perspectivă în scopul consolidării bugetare, în contextul planului fiscal-structural pe termen mediu prezumat a fi transmis CE în toamna anului 2024.

Totodată, incertitudini și riscuri la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, continuau să genereze războiul din Ucraina și conflictul din Orientul Mijlociu, precum și evoluțiile economice din Europa, dar și absorbția fondurilor europene, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU”.

⁶⁹ Efectele de bază dezinflaționiste urmau să se manifeste cu precădere la nivelul subcomponentelor non-alimentare ale inflației de bază, precum și pe segmentele prețuri administrate și combustibili, în timp ce mici efecte de bază de sens opus erau așteptate să afecteze în perspectivă apropiată dinamica prețurilor alimentelor procesate, ce urma să cunoască astfel o inflexiune în trimestrul III 2024, inclusiv sub influența inversării traiectoriei cotațiilor unor materii prime agroalimentare.

Un asemenea context, caracterizat prin coborârea ratei anuale a inflației la valori semnificativ mai joase decât cele anticipate anterior, inclusiv în perspectivă apropiată, dar și prin incertitudini încă ridicate asociate previziunilor pe orizontul mai îndepărtat de timp, a justificat o ajustare prudentă a ratelor dobânzilor reprezentative ale BNR, în vederea adecvării restrictivității politicii monetare din perspectiva asigurării și menținerii stabilității prețurilor pe termen mediu într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile. Astfel, în ședințele din iulie și august, Consiliul de administrație al BNR a decis reducerea cu câte 0,25 puncte procentuale a ratei dobânzii de politică monetară, până la 6,50 la sută, precum și a ratei dobânzii pentru facilitatea de creditare și a celei aferente facilității de depozit, până la 7,50 la sută și, respectiv, la 5,50 la sută. Concomitent, s-a decis menținerea neschimbată a ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit (la 8 la sută, respectiv 5 la sută).

Datele și evaluările ulterioare au arătat că rata anuală a inflației și-a încetinit peste așteptări scăderea în trimestrul III 2024⁷⁰, iar în ultimele trei luni ale anului a înregistrat creșteri, mărindu-se pe ansamblul intervalului mai mult decât s-a anticipat, până la 5,14 la sută în decembrie 2024, în principal ca urmare a scumpirii substanțiale, inclusiv în raport cu previziunile, a bunurilor alimentare⁷¹, în contextul secetei severe din vară ce a afectat recoltele agricole pe plan local și în regiune, dar și pe fondul măririi cotațiilor unor mărfuri.

La rândul ei, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a temperat descreșterea în trimestrul III, inclusiv în raport cu prognoza, iar apoi și-a întrerupt-o, menținându-se până la finele anului la nivelul de 5,6 la sută, superior previziunilor, în condițiile reaccelerării creșterii prețurilor alimentelor procesate în semestrul II și ale încetinerii dezinflației pe segmentul mărfurilor nealimentare și pe cel al serviciilor, ale căror dinamici anuale au rămas ridicate. Evoluția a fost consecința influențelor contrare venite în acest interval, pe de o parte, din efectele de bază dezinflaționiste de la nivelul subcomponentelor non-alimentare și din scăderea dinamicii prețurilor importurilor, și, pe de altă parte, din majorarea cotațiilor unor mărfuri agroalimentare, precum și din costurile salariale crescute, transferate cel puțin parțial asupra unor prețuri de consum, inclusiv pe fondul cotelor înalte și în creștere ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt și al cererii solide de bunuri.

Activitatea economică și-a încetinit creșterea în trimestrul II 2024⁷², iar în trimestrul următor a stagnat, astfel încât excedentul de cerere agregată a continuat să se restrângă în acest interval. Avansul în termeni anuali al PIB s-a mărit însă în ambele perioade⁷³, iar creșterea consumului privat a accelerat considerabil în aprilie-iunie și a rămas alertă în trimestrul III, deși s-a temperat întrucâtva, în timp ce dinamica

⁷⁰ Aceasta s-a redus în septembrie la 4,62 la sută.

⁷¹ Influențe suplimentare au decurs din creșterea prețului energiei electrice, în principal pe fondul secetei, precum și din scumpirea combustibililor în trimestrul IV 2024, prioritar ca urmare a aprecierii semnificative a dolarului SUA pe piața financiară internațională, în timp ce un impact consistent de sens opus a exercitat scăderea amplă consemnată în trimestrul III de dinamica prețurilor administrate, pe seama unui efect de bază.

⁷² Economia a crescut cu 0,1 la sută, conform primei variante provizorii a seriilor de date, respectiv cu 0,3 la sută conform celei de a doua variante, ce a revizuit însă dinamica din trimestrul precedent la o valoare negativă (-0,4 la sută).

⁷³ Acesta s-a mărit în trimestrul III la 1,2 la sută.

anuală a formării brute de capital fix și-a prelungit descreșterea abruptă de-a lungul intervalului. Totodată, exportul net și-a mărit substanțial impactul contracționist în trimestrul II, însă și l-a diminuat chiar mai mult în trimestrul următor, pe fondul descreșterii sensibil mai pronunțate a variației anuale a volumului importurilor de bunuri și servicii în raport cu cea evidențiată în cazul volumului exporturilor. Drept urmare, ritmul anual al deficitului comercial și cel al deficitului de cont curent s-au redus semnificativ în trimestrul III față de intervalul precedent, dar s-au menținut la niveluri deosebit de înalte pe ansamblul primelor trei trimestre.

Tensiunile de pe piața muncii și-au reluat tendința de atenuare în trimestrul III, dar și-au stopat-o din nou în ultimele luni ale anului, rămânând relativ ridicate, inclusiv în contextul decalajelor persistente dintre cererea și oferta de forță de muncă din anumite sectoare și al deficiențelor structurale ale pieței. Totodată, dinamica anuală de două cifre a salariului brut nominal și cea similară a costului unitar cu forța de muncă din industrie s-au mărit în trimestrul III – la 16,7 la sută, respectiv la 18,6 la sută, în principal sub impactul noii majorări a salariului minim brut pe economie⁷⁴ –, și au înregistrat o scădere moderată ulterior, generând pe mai departe presiuni inflaționiste, dar și riscuri la adresa competitivității externe.

În același timp, variația anuală a creditului acordat sectorului privat și-a accentuat ușor trendul ascendent în a doua parte a anului, în principal pe seama împrumuturilor populației, a căror componentă în lei a continuat să-și accelereze creșterea, în condițiile maximelor istorice atinse în acest interval de fluxul lunar al creditului pentru consum și de cel al creditului pentru locuințe (Caseta 5).

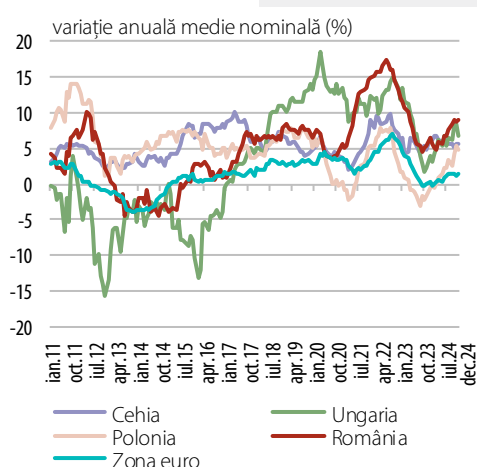
Caseta 5. Evoluția creditului acordat sectorului privat și a lichidității din economie⁷⁵

Dinamica și structura creditului acordat sectorului privat – relevante din perspectiva formulării și transmisiei politicii monetare, dar și a convergenței cu evoluțiile din zona euro și din regiune – s-au caracterizat în 2024 prin următoarele:

1. Dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat a reintrat în trimestrul II și s-a menținut apoi pe o pantă ascendentă, dar moderată, iar spre finele anului s-a plafonat – evoluție care s-a sincronizat în linii mari cu cele din regiune și din zona euro (Grafic A).

Ca valoare medie anuală, dinamica creditului acordat sectorului privat a continuat totuși să scadă în 2024, însă mult mai lent decât în anul precedent – la 6,9 la sută, de la 7,3 la sută în 2023 și 15,4 la sută în 2022 –, rămânând astfel ridicată din

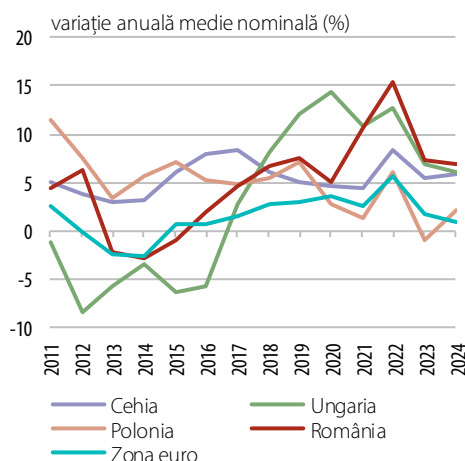
Grafic A
Creditul acordat sectorului privat
(evoluție lunară)

Sursa: BCN

⁷⁴ Salariul minim brut a fost majorat în luna iulie 2024 cu 12 la sută, la 3 700 lei.

⁷⁵ Pentru o evidențiere mai clară, schimbările de dinamică au fost analizate, de regulă, sub forma indicatorilor calculați ca medie a ratelor de creștere anuală exprimate în termeni nominali. Analiza din această secțiune este realizată pe baza datelor disponibile înaintea depunerii bilanțurilor contabile auditate.

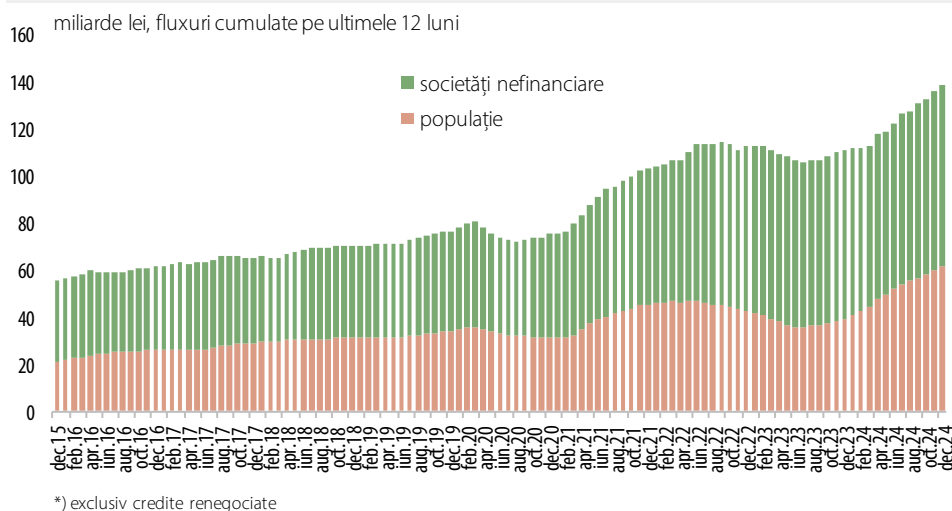
Sursa: BCN

Grafic BCreditul acordat sectorului privat
(evoluție anuală)

perspectiva evoluțiilor anterioare pandemiei și, totodată, superioară ritmurilor din regiune, îndeosebi celui din Polonia (Grafic B)⁷⁶.

Evoluția dinamicii medii a creditului acordat sectorului privat s-a corelat cu continuarea încetinirii semnificative a creșterii economice în 2024, dar în condițiile dinamizării puternice a consumului privat și ale majorării considerabile a costurilor salariale ale firmelor, în principal sub impactul caracterului accentuat expansionist al politicii fiscale și al celei de venituri. Astfel, evoluția a fost marcată de intensificarea fără precedent a creditării în monedă națională pe segmentul populației⁷⁷ (Grafic C), concretizată într-o valoare anuală record a fluxului de credite, în contextul efectelor stimulative exercitate asupra

cererii și ofertei de credite de: (i) creșterea puternică a venitului disponibil al gospodăriilor populației; (ii) relaxarea, pe ansamblul intervalului, a standardelor de creditare aplicate de bănci pentru împrumuturile persoanelor fizice; (iii) dinamica încă înaltă, deși în scădere, a inflației; (iv) continuarea descreșterii raportului credite/depozite la nivelul sistemului bancar (la 66,6 la sută în decembrie 2024, de la 67,6 la sută în urmă cu 12 luni); (v) conservarea calității activelor bancare⁷⁸; (vi) reaccelerarea ușoară a creșterii prețurilor pe piața imobiliară rezidențială⁷⁹.

*) exclusiv credite renegociate

Grafic CCreditele noi* acordate populației
și societăților nefinanciare

Influențe de sens opus, resimțite cu precădere pe segmentul creditelor în lei ale societăților nefinanciare, au decurs, în schimb, din: (i) scăderea volumului fondurilor europene atrase și a fluxului de investiții străine directe; (ii) trenarea

⁷⁶ În termeni reali, dinamica anuală medie a creditului acordat sectorului privat a revenit în teritoriul pozitiv, după doi ani de scădere, urcând la 1,3 la sută (-2,9 la sută în 2023). Valoarea este ceva mai redusă decât cele din Ungaria și Cehia, dar superioară ritmurilor ușor negative consemnate în Polonia și zona euro.

⁷⁷ Dinamica anuală medie a fluxului de credite în lei acordate populației, ajustată cu volumul creditelor renegociate, s-a mărit în 2024 la 62,2 la sută, de la -2,5 la sută în anul anterior.

⁷⁸ Rata creditelor neperformante calculată conform definiției ABE s-a majorat doar foarte ușor, la 2,46 la sută în decembrie 2024, de la 2,37 la sută în decembrie 2023.

⁷⁹ Creșterea medie anuală a prețurilor locuințelor s-a majorat la 5,0 la sută în 2024, de la 3,3 la sută în 2023.

redresării economice pe plan european; (iii) încetarea programului „IMM Invest” la jumătatea anului⁸⁰; (iv) înăsprirea în a doua parte a anului a standardelor de creditare aplicate împrumuturilor firmelor; (v) deteriorarea încrederii firmelor spre finele anului, pe fondul creșterii incertitudinii, inclusiv în context electoral; (vi) nivelul relativ ridicat al ratelor dobânzilor și temperarea tendinței lor descendente.

În condițiile decelerării considerabile a creșterii economiei în termeni nominali, raportul dintre soldul creditului acordat sectorului privat și PIB și-a cvasistopat scăderea – ajungând la 23,9 la sută în 2024, de la 24,1 la sută în anul precedent –, relativ în linie cu evoluțiile din regiune și din zona euro, unde acesta și-a încetinit semnificativ descreșterea, însă de la niveluri sensibil mai ridicate⁸¹.

2. Ponderea componentei în lei în totalul creditului acordat sectorului privat și-a accentuat ușor tendința crescătoare pe parcursul anului, mărindu-se la 70,0 la sută în decembrie 2024, de la 68,4 la sută la finele anului anterior.

Evoluția s-a produs în condițiile în care dinamica anuală a creditului în lei și-a prelungit ascensiunea, urcând din trimestrul III la un nivel de două cifre (11,4 la sută în decembrie), în principal pe seama celui acordat populației, în timp ce ritmul creditului în valută a continuat să se reducă, deși mult mai lent decât în anul precedent (până la 3,3 la sută în decembrie⁸²), pe fondul decelerării pronunțate a creșterii împrumuturilor societăților nefinanciare, dar și cu aportul accentuării puternice a contracției creditului populației.

Drept urmare, ponderea componentei în lei în soldul creditului și-a accelerat creșterea pe segmentul populației, atingând un nou maxim istoric (90,8 la sută în decembrie 2024, față de 87,7 la sută cu 12 luni în urmă), iar în sectorul societăților nefinanciare aceasta s-a mărit (la 55,5 la sută în decembrie 2024, de la 54,3 la sută la finele anului anterior), după doi ani de scădere.

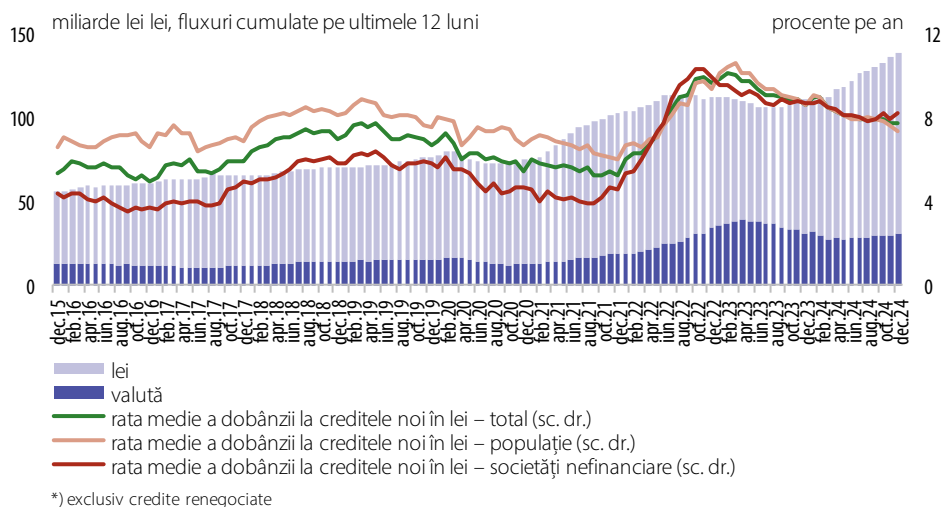
În termeni de flux⁸³, ponderea componentei în monedă națională a urcat la 77,6 la sută în decembrie 2024, de la 71,6 la sută la finele anului 2023, în condițiile în care dinamica anuală a împrumuturilor noi în lei a crescut alert până spre jumătatea anului și s-a diminuat doar ușor ulterior, în timp ce volumul creditelor noi în valută și-a accentuat puternic contracția în termeni anuali în semestrul I, iar apoi și-a atenuat-o treptat (Grafic D).

⁸⁰ Programul de ajutor de stat „IMM Invest” a fost introdus în contextul crizei pandemice și a presupus garantarea de către stat a până la 90 la sută din valoarea unor credite în lei acordate IMM și microîntreprinderilor și subvenționarea dobânzii pe o perioadă de până la 12 luni, precum și a altor costuri ale finanțării (comisioane de administrare și risc) pe toată durata creditului. Programul a fost prelungit până la data de 30 iunie 2024, plafonul garanțiilor fiind redus la 12,4 miliarde lei (de la 24,25 miliarde lei în 2023).

⁸¹ Excepția a constituit-o raportul credit sector privat/PIB în Cehia, care s-a majorat ușor în 2024.

⁸² Valoare calculată pe baza soldului exprimat în euro.

⁸³ Evaluare pe baza fluxurilor cumulate pe 12 luni, ajustate cu volumul creditelor renegociate.

3. Ponderea în total a creditului acordat populației și-a stopat trendul descendent amorsat la mijlocul anului 2020, menținându-se ușor peste valoarea de 45 la sută atinsă în 2023⁸⁴, însă considerabil sub nivelurile, relativ constante la rândul lor, din Polonia, Cehia și din zona euro.

Relativa stabilizare a ponderii a reflectat divergența dintre reaccelerarea creșterii creditului populației pe ansamblul anului (la 6,0 la sută, de la 1,2 la sută în anul precedent) și încetinirea semnificativă a ascensiunii împrumuturilor societăților nefinanciare (la 6,3 la sută, de la 12,4 la sută în 2023).

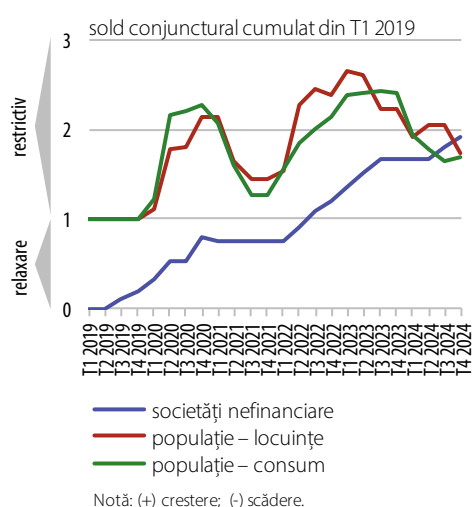
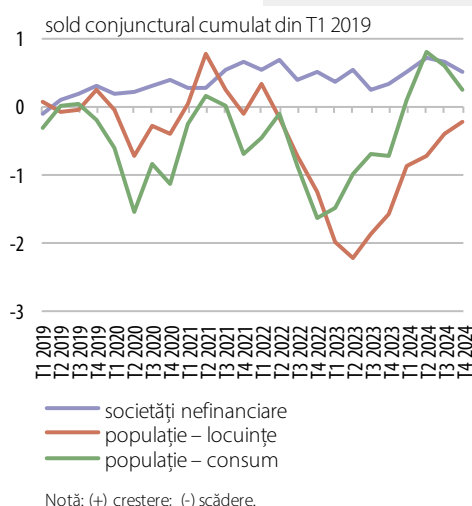
Cvasiînjumătățirea, pentru al doilea an consecutiv, a dinamicii creditului acordat societăților nefinanciare a avut de această dată ca resort ritmul componentei în valută, care a înregistrat o amplă scădere pe ansamblul anului (la 3,9 la sută, de la 30,4 la sută în anul precedent, pe baza soldului exprimat în euro), prioritar pe seama împrumuturilor pe termen mediu și lung. În schimb, variația împrumuturilor în lei s-a reamplificat, la 8,1 la sută, de la 0,9 la sută în anul anterior, chiar și în condițiile unui aport mult diminuat al programului „IMM Invest”, în contextul expirării acestuia la jumătatea anului. Contribuția majoră a fost adusă de împrumuturile pe termen scurt, a căror dinamică a revenit la un nivel de două cifre deosebit de ridicat, în timp ce soldul creditului pe termen mediu și lung s-a comprimat de-a lungul celei mai mari părți a anului, față de perioada similară din 2023, variația sa medie continuând astfel să se reducă.

Volumul creditelor noi acordate firmelor a crescut totuși mai pronunțat în 2024 decât în anul precedent, în pofida contracției consemnate în industrie, în corelație cu slăbirea pe mai departe a activității acestui sector. Structura pe destinații a rămas însă, în linii mari, neschimbată în raport cu anii precedenți, sectorul industrial și cel al serviciilor continuând să concentreze circa 80 la sută din fluxul total de credite.

84 Reprezentând minimul ultimilor 17 ani și jumătate.

Din perspectiva structurii pe maturități, scăderea dinamicii stocului creditului acordat societăților nefinanciare s-a datorat frânării creșterii creditului pe termen mediu și lung (rată medie de 1,9 la sută în 2024, față de 12,3 la sută în anul anterior), în consonanță cu scăderea abruptă a ritmului investițiilor, în timp ce creditul pe termen scurt și-a reaccelerat puternic ascensiunea în 2024 (la 18,8 la sută, de la 13,1 la sută în 2023).

Grafic E
Cererea de credite

Grafic F
Standardele de creditare

Evoluțiile s-au corelat parțial cu edițiile succesive ale *Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*, potrivit cărora cererea de credite a societăților nefinanciare a continuat să se mărească în prima parte a anului, dar s-a redus treptat ulterior (Grafic E), iar standardele de creditare au rămas constante în semestrul I, însă s-au înăspriț ușor în următoarele două trimestre (Grafic F). Termenii creditării și-au accentuat restrictivitatea pe tot parcursul anului, sub influența modificării clauzelor contractuale, a căror acțiune a fost suplimentată, în a doua jumătate a intervalului analizat, de cea a *spreadului* ratei medii de dobândă și a plafonului maxim pentru valoarea creditului, iar în ultimul trimestru al anului și de restul factorilor⁸⁵.

Pe segmentul populației, rezultatele sondajului au relevat o creștere relativ abruptă a cererii pentru ambele categorii de credite în prima parte a anului, care a continuat ulterior în cazul împrumuturilor pentru locuințe, dar s-a corectat ușor pentru creditele de consum. Totodată, standardele de creditare aferente creditelor pentru locuințe și-au prelungit tendința generală de relaxare amorsată în semestrul II 2023, iar cele aplicate împrumuturilor pentru consum au intrat și s-au menținut pe un trend similar în primele trei trimestre ale anului. De asemenea, termenii creditării populației și-au diminuat restrictivitatea, sub influența *spreadului* ratei medii de dobândă față de IRCC, care a acționat constant în această direcție în cazul creditelor de consum și de-a lungul celei mai mari părți a anului pentru creditele ipotecare⁸⁶, în timp ce restul factorilor au tins să rămână neschimbați.

4. Creditul pentru locuințe și-a redus, pentru al doilea an consecutiv, ponderea majoritară în totalul creditului acordat populației, la 58,0 la sută în decembrie 2024⁸⁷, de la 60,8 la sută în decembrie 2023, în contextul unor evoluții mixte pe

⁸⁵ Prima solicitată pentru creditele mai riscante, cerințele de colateral/garanții, scadența maximă, costurile creditării, altele decât dobânzile.

⁸⁶ Cu excepția trimestrului III, când acesta a acționat în sensul unei ușoare înăspriți.

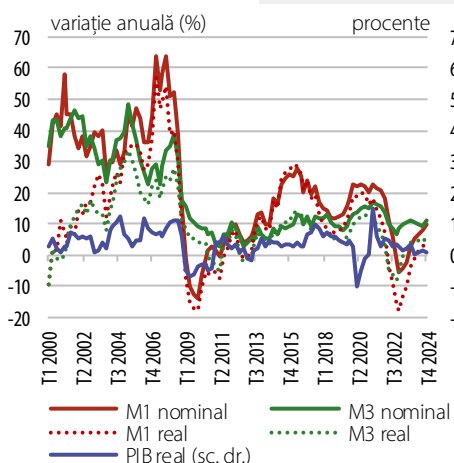
⁸⁷ Scăderea a fost constantă până în decembrie, când această pondere s-a majorat la 58,0 la sută de la 57,8 la sută în noiembrie – minimul perioadei post-martie 2020.

plan regional – scădere moderată a ponderii în Cehia și creștere în Polonia și Ungaria – și cvasistabile în zona euro.

Ambele categorii majore de credite acordate populației și-au reamplificat dinamica în 2024, dar mult mai accentuat în cazul creditului pentru consum și alte scopuri, a cărui dinamică s-a mărit pe ansamblul anului la 12,2 la sută, de la 2,2 la sută în anul anterior. Evoluția a fost rezultanta accelerării considerabile a creșterii alerte a componentei în lei (la 15,5 la sută pe ansamblul perioadei⁸⁸, de la 4,3 la sută în 2023) – în corelație cu majorarea substanțială a veniturilor populației, în principal a celor salariale, asociată cu o ameliorare a încrederii consumatorilor, precum și pe fondul relaxării standardelor de creditare aplicate de bănci –, care a fost în mică măsură contrabalansată de accentuarea contracției deosebit de ample în termeni anuali a creditului în valută.

Variația creditului pentru locuințe s-a mărit la 2,1 la sută pe ansamblul anului, de la 0,6 la sută în 2023, tot pe seama ritmului componentei în lei. Acesta și-a prelungit ascensiunea treptată pe parcursul anului⁸⁹, în pofida unei noi diminuări a aportului programului „Noua casă”, urcând ca valoare medie la 5,5 la sută (2,6 la sută în anul anterior), inclusiv în contextul maximelor istorice atinse de fluxul de împrumuturi în trimestrul IV⁹⁰ și sub influența relaxării standardelor de creditare în acest interval. În schimb, soldul creditului în valută (exprimat în euro) și-a readâncit puternic declinul față de perioada similară a anului precedent, astfel încât ponderea componentei în lei în totalul creditului pentru locuințe a continuat să se majoreze în 2024, până la 88,8 la sută în decembrie 2024, de la 85,7 la sută în urmă cu 12 luni.

Grafic G
Masa monetară și PIB

Sursa: INS, BNR

Comparativ cu nivelurile din regiune și din zona euro, ponderea deținută în România de creditul pentru locuințe a rămas apropiată de cea din Polonia, vizibil superioară celei din Ungaria, dar inferioară celor din Cehia și din zona euro.

În cazul lichidității din economie, cele mai importante evoluții au constat în:

1. Creșterea ușoară a gradului de monetizare a economiei, în premieră pentru ultimii trei ani (la 42,1 la sută, de la 41,5 la sută în 2023), în relativ sincron cu evoluțiile din statele din regiune și din zona euro – caracterizate prin niveluri totuși mult mai ridicate ale raportului dintre M3 și PIB.

Dinamica medie a masei monetare (M3) s-a reamplificat la 10,5 la sută în 2024⁹¹, de la 9,0 la sută în anul precedent

⁸⁸ În luna decembrie, aceasta a ajuns la 20,5 la sută – un vârf al ultimilor 16 ani.

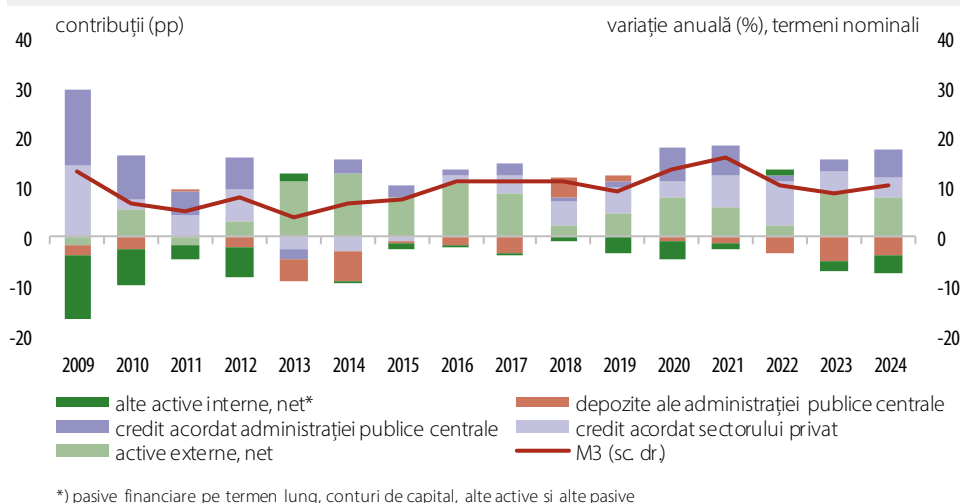
⁸⁹ Până la 7,9 la sută în luna decembrie 2024, de la 2,0 la sută la finele anului anterior

⁹⁰ Atât în cazul împrumuturilor noi efective, cât și în cel al împrumuturilor incluzând operațiunile de renegociere, care au continuat să se intensifice în acest an.

⁹¹ Nivel similar celui înregistrat în 2022

(Grafic G), în condițiile relaxării pronunțate a execuției bugetare, ale cărei efecte au fost compensate totuși în bună măsură de cele exercitate de accentuarea dezechilibrului extern, inclusiv în consonanță cu scăderea intrărilor de fonduri europene, precum și de descreșterea dinamicii medii a creditului sectorului privat și de majorarea mai alertă a deținerilor de instrumente financiare alternative ale sectorului nebanca (în principal, titluri de stat).

Din perspectiva contrapartidelor M3 (Grafic H), plusul de ritm al expansiunii monetare a fost generat integral de creditul net al administrației publice centrale, al cărui aport a redevenit semnificativ pozitiv în 2024, prioritar ca efect al accelerării puternice a creșterii plasamentelor în titluri de stat ale instituțiilor financiare monetare, dar și pe fondul scăderii pronunțate a variației soldului depozitelor sectorului public. În schimb, un impact contracționist semnificativ mărit a venit din partea pasivelor financiare pe termen lung⁹², iar creditul sectorului privat și mai cu seamă activele externe nete ale sistemului bancar și-au redus contribuția pozitivă la dinamica M3.

Grafic H
M3 și contrapartidele sale

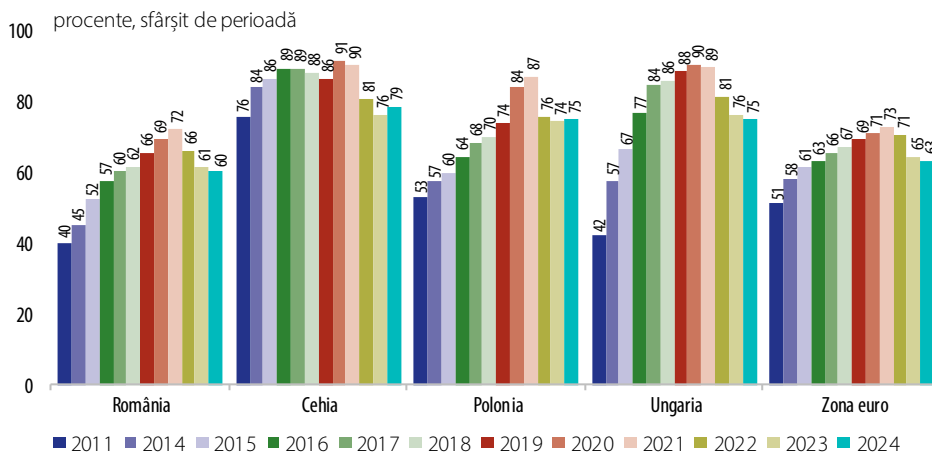
2. Încetinirea considerabilă a scăderii ponderii majoritare deținute de masa monetară în sens restrâns (M1) în agregatul monetar M3 comparativ cu precedentii doi ani, aceasta ajungând la 60,4 la sută, de la 61,4 la sută în 2023 (Grafic I).

Ca amplitudine, scăderea a fost în linii mari similară celor din zona euro și din Ungaria, dar a contrastat cu evoluțiile consemnate în Cehia și în Polonia, astfel încât indicatorul și-a mărit ecartul negativ considerabil față de unele țări din regiune, însă și l-a conservat pe cel foarte modest în raport cu zona euro.

Încetinirea scăderii ponderii în M3 a celei mai lichide componente a fost rezultanta accentuării divergenței conturate în prima parte a anului dintre dinamica anuală ascendentă a M1 și cea descendentă a depozitelor la termen sub doi ani, în condițiile creșterii ample a veniturilor populației și ale dinamizării consumului privat, în principal

⁹² Inclusiv conturi de capital

pe fondul conduitei politicii fiscale și a celei de venituri, dar și în contextul slăbirii activității investiționale și al costurilor salariale mari ale firmelor.

Grafic I
Ponderea M1 în M3,
comparații internaționale

Sursa: BCN

Astfel, după schimbarea de direcție pe care a suferit-o în trimestrul II 2023, variația anuală a masei monetare în sens restrâns (M1) a continuat să se mărească în 2024, ajungând spre finele anului la un nivel de două cifre. Ca medie a perioadei, aceasta a urcat la 7,2 la sută de la -3,5 la sută în 2023, în condițiile în care dinamica depozitelor ON s-a mărit la 6,1 la sută, de la -6,9 la sută – deopotrivă pe seama reaccelerării creșterii plasamentelor în lei și a atenuării contracției anuale a celor în valută⁹³ –, iar cea a numerarului și-a accentuat parcursul ascendent (urcând la 10,1 la sută pe ansamblul anului 2024, de la 7,1 la sută în 2023).

În schimb, dinamica anuală foarte înaltă a depozitelor la termen sub 2 ani și-a prelungit descreșterea amorsată în semestrul I 2023, într-un ritm relativ alert, reducându-se la 14,2 la sută în decembrie 2024 (25,4 la sută la finele anului trecut) și la 16,2 la sută pe ansamblul anului, de la 38,9 la sută în anul anterior, deopotrivă pe seama plasamentelor populației și a celor ale societăților nefinanciare.

În aceste condiții, ponderea în M3 a depozitelor ON și-a temperat considerabil scăderea comparativ cu anul anterior, ajungând la 43,5 la sută în decembrie 2024⁹⁴, de la 44,9 la sută în urmă cu 12 luni, iar greutatea relativă a numerarului în circulație s-a mărit ușor, la 17,0 la sută în decembrie 2024, după trei ani de scăderi consecutive, până la nivelul de 16,5 la sută în decembrie 2023.

3. Creșterea ponderii depozitelor populației în totalul depozitelor sectorului nebancar – la 60,1 la sută în decembrie 2024, de 59,0 la sută la finele anului 2023 – după doi ani de relativă stabilitate.

⁹³ Variația anuală a acestora și-a accentuat mersul ascendent în ultimele două luni ale anului, redevenind pozitivă în decembrie 2024, în premieră pentru ultimii doi ani.

⁹⁴ Minimul ultimilor șapte ani (din perspectiva datelor anuale, sfârșit de perioadă)

Majorarea ponderii s-a produs în condițiile în care dinamica depozitelor totale ale populației s-a menținut pe parcursul anului în proximitatea valorilor de două cifre la care a urcat în trimestrul IV 2023, surclasând-o astfel pe cea în scădere semnificativă a plasamentelor societăților nefinanciare.

Ca medie anuală, variația depozitelor totale ale populației a continuat să se mărească, dar mai puțin decât în anul precedent (la 12,3 la sută, de la 10,4 la sută în 2023) și exclusiv pe seama plasamentelor ON, într-un context în care accelerarea pronunțată a creșterii venitului disponibil real al populației și a celei a creditelor de consum s-a asociat cu dinamizarea puternică a consumului privat, dar și cu majorarea de-a lungul perioadei a ritmului plasamentelor în titluri de stat ale acestui sector⁹⁵.

Variația medie anuală a depozitelor totale ale societăților nefinanciare s-a redus însă ușor, la 9,2 la sută, de la 9,6 la sută în 2023, inclusiv pe fondul continuării creșterii costurilor salariale și al scăderii ritmului creditului acordat sectorului, precum și în corelație cu deteriorarea soldului tranzacțiilor comerciale cu străinătatea și a structurii finanțării externe, dar și în condițiile creșterii pronunțate a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul.

La rândul ei, piața financiară internă a resimțit pregnant în ultimele luni ale anului influențele venite din volatilitatea ridicată a apetitului global pentru risc, precum și din sporirea temporară, în contextul evenimentelor electorale, a îngrijorărilor investitorilor financiari legate de dimensiunea deficitului bugetar și a celui de cont curent, de natură să accentueze traiectoria ascendentă a randamentelor pe termen lung ale titlurilor de stat și să provoace, pe fondul riscurilor induse la adresa cursului de schimb leu/euro, creșteri ale principalelor cotații ale pieței monetare interbancare.

Totodată, prognoza pe termen mediu din noiembrie 2024 și evaluările din ianuarie 2025 au relevat înrăutățiri succesive ale perspectivei pe termen scurt a inflației în raport cu previziunile precedente, pe fondul efectelor adverse persistente exercitate asupra prețurilor alimentelor și energiei de condițiile meteorologice nefavorabile din 2024, de majorarea cotațiilor unor mărfuri și de creșterea consumului de energie în lunile de iarnă, dar și ca urmare a evoluției prețului combustibililor din ultimele luni ale anului 2024. Astfel, prognoza din noiembrie indica menținerea ratei anuale a inflației în semestrul I 2025 deasupra intervalului țintei și semnificativ peste valorile anticipate în august 2024, în contextul unei ample fluctuații, precum și reluarea descreșterii acesteia ulterior pe o traiectorie mai ridicată decât cea previzionată anterior, ce cobora abia în debutul anului 2026 sub limita de sus a intervalului țintei⁹⁶.

Traectoria prețurilor energiei și alimentelor rămânea pe mai departe o sursă importantă de riscuri inflaționiste, în contextul legislației în domeniu și al secetei prelungite

⁹⁵ Ca medie a perioadei, ritmul de creștere a deținerilor de titluri de stat ale persoanelor fizice s-a redus totuși față de anul precedent.

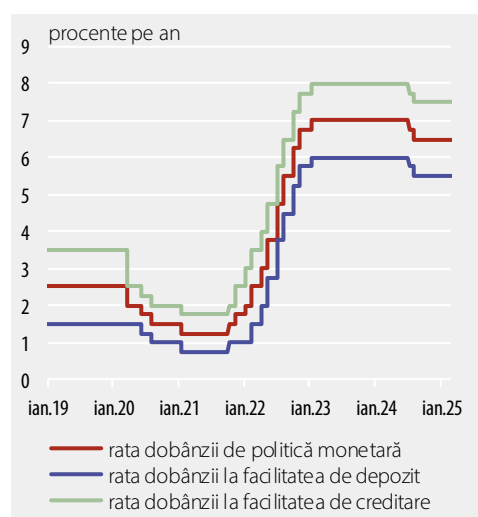
⁹⁶ Prin urmare, după ce creștea, probabil, la 4,9 la sută la finele anului 2024, rata anuală a inflației era așteptată să se reducă la 3,5 la sută în decembrie 2025 și la 3,3 la sută la finele orizontului de prognoză, comparativ cu valorile de 4,0 la sută, 3,4 la sută, respectiv 3,2 la sută indicate de prognoza precedentă pentru aceleași momente de referință.

din 2024, ca și cea a cotațiilor țițeiului și altor materii prime, în condițiile escaladării tensiunilor geopolitice.

Din partea factorilor fundamentali erau însă de așteptat presiuni inflaționiste mai moderate și în atenuare mai rapidă decât în prognoza din luna august 2024, în condițiile în care excedentul de cerere agregată este anticipat să se restrângă progresiv în următoarele șase trimestre, până aproape de închidere, implicit la valori semnificativ inferioare celor previzionate anterior⁹⁷. Pe termen scurt, presiunile se anticipau a rămâne totuși apreciable, inclusiv în contextul dinamizării puternice a consumului privat în semestrul I 2024 și, probabil, pe ansamblul anului, precum și ca urmare a nivelului crescut și peste așteptări atins în ultima perioadă de dinamica anuală a costului unitar cu forța de muncă din sectorul privat.

Incertitudini și riscuri însemnate decurgeau din conduita viitoare a politicii fiscale și a celei de venituri, având în vedere probabila implementare începând cu anul 2025 a unui pachet de măsuri fiscal-bugetare în scopul poziționării deficitului bugetar pe o traiectorie descrescătoare sustenabilă și compatibilă cu noul cadru de guvernare economică al UE⁹⁸.

În același timp, incertitudini și riscuri mari la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, continuau să genereze războiul din Ucraina și conflictul din Orientul Mijlociu, precum și mersul economiei globale/europene și al comerțului internațional, în contextul escaladării tensiunilor geopolitice și al măsurilor de politică economică aplicate de state dezvoltate. Totodată, o sursă majoră de incertitudini rămânea absorbția fondurilor europene, în principal a celor aferente programului „Next Generation EU”.

Grafic 3.3
Ratele dobânzilor BNR

În acest context, în ședințele din lunile octombrie, noiembrie 2024 și ianuarie 2025, Consiliul de administrație al BNR a decis să mențină rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 6,50 la sută și ratele dobânzilor aferente facilității de creditare și celei de depozit la 7,50 la sută, respectiv 5,50 la sută (Grafic 3.3). Totodată, ratele rezervelor minime obligatorii aplicabile pasivelor în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost păstrate la nivelurile în vigoare (de 8 la sută, respectiv 5 la sută).

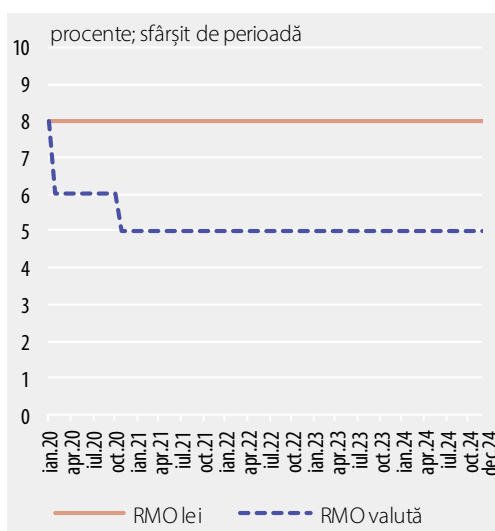
⁹⁷ Creșterea economică era așteptată să-și reducă sensibil ritmul în 2024 – inclusiv ca urmare a performanțelor mai slabe ale agriculturii –, iar în 2025 să cunoască o redresare moderată, în condițiile revigorării cererii externe, precum și pe fondul utilizării fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”, într-un volum totuși mai mic decât cel previzionat anterior.

⁹⁸ Pachetul de măsuri a fost aprobat prin OUG nr. 156 din 30 decembrie 2024.

3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

În anul 2024, BNR a continuat să utilizeze într-o manieră flexibilă componentele cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării condițiilor monetare din perspectiva readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-un context caracterizat prin:

- (i) creșterea la valori fără precedent a excedentului de lichiditate din sistemul bancar în prima parte a anului, ca efect al amplificării volumului operațiunilor în valută ale Trezoreriei, succedată de restrângerea acestuia, graduală inițial, dar accelerată în trimestrul IV 2024, în condițiile sporirii temporare a îngrijorărilor investitorilor financiari legate de poziția fiscală și cea externă a economiei, pe fondul incertitudinii generate de evenimentele electorale interne, de natură să inducă riscuri la adresa primei de risc suveran, precum și a cursului de schimb al leului;
- (ii) atractivitate relativă încă ridicată a plasamentelor în monedă națională și fluctuații moderate ale apetitului global pentru risc în prima parte a anului 2024, dar și o creștere ulterioară a volatilității pe piața financiară internațională, pe fondul revizuirilor așteptărilor investitorilor privind perspectiva ratei dobânzii Fed, precum și în contextul tensiunilor geopolitice și al evoluțiilor economice și politice din Europa și din SUA, având ca efect și deteriorări episodice ale percepției asupra riscului asociat regiunii;
- (iii) continuarea creșterii rezervei internaționale, deși într-un ritm mai temperat decât în anul precedent, și prelungirea trendului de îmbunătățire a indicatorilor de adecvare a acesteia, în condițiile majorării la un nivel record a emisiunilor de euroobligațiuni efectuate de MF pe piețele externe⁹⁹, ce a surclasat cu mult ca influență diminuarea volumului fondurilor europene atrase.

Grafic 3.4
Ratele RMO

În aceste condiții, BNR a acompaniat statu-quo-ul ratei dobânzii de politică monetară și reducerile de câte 0,25 puncte procentuale operate asupra acesteia în lunile iulie și august cu măsuri similare aplicate ratelor dobânzilor la facilitățile permanente. Totodată, banca centrală a păstrat pe parcursul întregului an ratele RMO pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit la nivelurile de 8 la sută, respectiv 5 la sută, în corelație cu dimensiunea excedentului de lichiditate din

⁹⁹ Pe parcursul anului 2024, MF a efectuat emisiuni de euroobligațiuni denominate în euro, dolari SUA și yeni în valoare totală de aproximativ 18 miliarde euro, față de circa 10 miliarde euro în 2023.

sistemul bancar și cu evoluția creditului în valută acordat sectorului privat¹⁰⁰, dar și cu obiectivul general de armonizare a mecanismului RMO cu reglementările și standardele în materie ale BCE, în direcția căruia banca centrală a făcut pași consecvenți în ultimii peste 15 ani¹⁰¹. O etapă majoră a procesului de armonizare s-a finalizat în anul 2024, prin aprobarea de către Consiliul de administrație al BNR a unui nou regulament privind regimul RMO¹⁰², intrat în vigoare la 1 ianuarie 2025, în contextul căruia mai multe caracteristici principale ale mecanismului RMO au cunoscut modificări importante¹⁰³ (Grafic 3.4).

Din perspectiva adecvării condițiilor monetare, importantă a continuat să fie și gestionarea lichidității de pe piața monetară, banca centrală drenând pe mai departe prin intermediul facilității de depozit excedentul de lichiditate din sistemul bancar, inclusiv în condițiile valorilor fără precedent atinse de acesta în 2024. Astfel, surplusul de lichiditate a continuat să se mărească în debutul anului și s-a menținut în semestrul I la cote deosebit de ridicate, sub influența operațiunilor în valută ale Trezoreriei asociate execuției bugetare și finanțării datoriei publice, pentru ca ulterior să se restrângă relativ rapid, mai cu seamă în ultimul trimestru¹⁰⁴, ca urmare a creșterii puternice a impactului contracționist al factorilor autonomi ai lichidității, în contextul volatilității ridicate a apetitului global pentru risc¹⁰⁵, dar și pe fondul incertitudinii asociate evenimentelor electorale interne, de natură să amplifice temporar îngrijorările investitorilor financiari legate de poziția fiscală și cea externă a economiei și să inducă riscuri la adresa cursului de schimb al leului.

Într-un astfel de context, ratele dobânzilor ON de pe piața monetară interbancară au tins să se mențină în apropierea ratei dobânzii la facilitatea de depozit – redusă de către BNR cu câte 0,25 puncte procentuale în iulie și august –, coborând totuși frecvent sub nivelul acesteia în primele două luni din an, similar evoluției din trimestrul IV 2023, și consemnând creșteri recurente în a doua jumătate a trimestrului IV 2024, moderate totuși ca amplitudine.

¹⁰⁰ Dinamica anuală a creditului în valută și-a prelungit traiectoria pronunțat descendentă în primul trimestru al anului 2024, iar ulterior a crescut ușor, rămânând în decembrie la un nivel relativ scăzut (3,2 la sută, pe baza soldului exprimat în euro), în condițiile în care ritmul împrumuturilor societăților nefinanciare s-a mărit treptat, în timp ce creditul în valută acordat populației și-a accentuat contracția în termeni anuali.

¹⁰¹ Condiționați însă de evoluțiile macroeconomice și financiare interne.

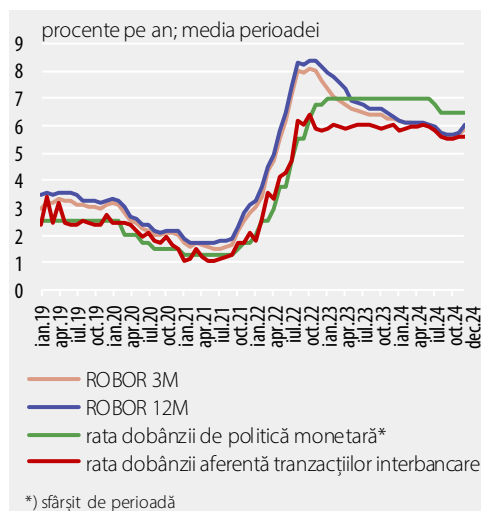
¹⁰² Regulamentul nr. 5 din 25 iunie 2024. Prin intermediul acestuia s-a urmărit creșterea substanțială a gradului de armonizare a mecanismului RMO al BNR cu reglementările și standardele în materie ale BCE, de natură să mărească robustețea, claritatea și transparența cadrului de reglementare al acestui instrument de politică monetară, precum și să permită o tranziție lină a sistemului bancar românesc la regimul RMO al Eurosistemului odată cu adoptarea euro de către România.

¹⁰³ Acestea au inclus: (i) baza de calcul a RMO (definiția și sursa datelor pentru determinarea acesteia); (ii) definirea ratelor RMO și a bazelor de calcul cărora li se aplică; (iii) perioada de observare a mecanismului RMO; (iv) conținutul și modalitatea raportării RMO; (v) condițiile privind exceptarea instituțiilor de credit de la cerințele privind RMO; (vi) regimul sancțiunilor aplicate pentru neîndeplinirea cerințelor privind constituirea RMO.

¹⁰⁴ Stocul mediu zilnic al plasamentelor la facilitatea de depozit a băncii centrale a atins un maxim istoric în luna ianuarie, de 60,7 miliarde de lei, și s-a menținut la valori ridicate în primul semestru, pentru ca în a doua parte a anului să se reducă, ajungând în luna decembrie la 18,3 miliarde de lei.

¹⁰⁵ Aceasta a avut ca resorturi principale incertitudinile privind rezultatul scrutinului prezidențial din SUA și politicile economice ale viitoarei administrații – de natură să determine o nouă revizuire a expectațiilor investitorilor privind ritmul/amplitudinea reducerii ratei dobânzii de către Fed, precum și o accentuare a trendului de apreciere a dolarului SUA –, dar și cele asociate escaladării conflictului ruso-ucrainean.

Grafic 3.5
Rata dobânzii de politică monetară
și ratele ROBOR

La rândul lor, cotațiile ROBOR 3M-12M au avut un parcurs cvasiliniar în semestrul I, iar după scăderile consemnate sub influența reducerilor ratelor dobânzilor reprezentative efectuate de BNR în iulie și august au rămas o vreme relativ constante, pentru ca în a doua jumătate a lunii noiembrie să crească semnificativ și să se stabilizeze apoi la noile niveluri. Mediile lunare ale cotațiilor și-au încetinit astfel descreșterea pe ansamblul anului 2024 comparativ cu evoluția din 2023, nivelurile atinse în luna decembrie – de 5,91 la sută în cazul ROBOR 3M, respectiv 5,97 la sută

și 6,02 la sută pe termenele de 6 luni și 12 luni –, fiind cu 0,33 puncte procentuale inferioare celor din ultima lună a anului precedent (Grafic 3.5).

Indicele de referință pentru creditele acordate consumatorilor, IRCC, a rămas nemodificat în trimestrul I 2024, la 5,97 la sută, și s-a redus ușor în următoarele două trimestre, la 5,90 la sută, respectiv 5,86 la sută, dar a revenit în ultimele trei luni din an la o valoare mai ridicată, de 5,99 la sută.

Pe piața titlurilor de stat, cotațiile de referință¹⁰⁶ pe termen mediu și lung ale segmentului secundar s-au reînscris în debutul anului și s-au menținut în semestrul I pe o traiectorie crescătoare, însă fluctuantă – similar evoluțiilor din state dezvoltate și din regiune –, pe fondul revizuirilor succesive ale așteptărilor investitorilor privind perspectiva ratei dobânzii Fed, cu impact și asupra apetitului global pentru risc, precum și în contextul deteriorării spre finele intervalului a percepției asupra riscului asociat regiunii.

Totodată, după ce s-au redus ușor pe ansamblul trimestrului III¹⁰⁷, în octombrie cotațiile și-au reluat și apoi accentuat ascensiunea, urcând în a doua parte a lunii decembrie la maxime ale ultimilor aproape doi ani, în contextul volatilității ridicate a apetitului global pentru risc¹⁰⁸, dar și pe fondul incertitudinii generate de evoluțiile politice interne¹⁰⁹, de natură să amplifice temporar îngrijorările investitorilor financiari legate de poziția fiscală și cea externă a economiei.

¹⁰⁶ Medii ale cotațiilor *bid-ask*

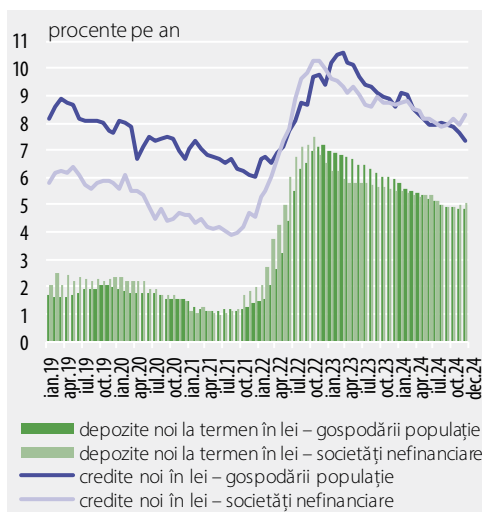
¹⁰⁷ Evoluția cotațiilor de referință s-a corelat în prima parte a trimestrului III cu mișcarea randamentelor similare din economiile avansate, care a redevenit pronunțat descrescătoare, în contextul așteptărilor revizuite ale investitorilor privind traiectoria ratei dobânzii Fed.

¹⁰⁸ Randamentul titlurilor de stat pe termen lung (10 ani) din SUA și-a reluat și și-a prelungit ascensiunea în prima jumătate a trimestrului IV, pe care și-a corectat-o doar ușor ulterior, iar după decizia de politică monetară a Fed din luna decembrie a înregistrat un nou salt, atingând maximum ultimelor șapte luni. La rândul lor, randamentele pe termen lung din zona euro și din țările din regiune au urmat o traiectorie relativ similară, fără a depăși însă în decembrie nivelurile atinse în prima parte a lunii precedente.

¹⁰⁹ În data de 24 noiembrie 2024 s-a desfășurat primul tur al alegerilor prezidențiale, iar în data de 1 decembrie au avut loc alegerile parlamentare. În data de 6 decembrie, Curtea Constituțională a decis anularea procesului electoral privind alegerile prezidențiale și reluarea în integralitate a acestuia conform unui calendar stabilit ulterior.

În consecință, nivelurile medii din luna decembrie 2024 ale cotațiilor de referință pe scadențele de 3 ani, 5 ani și 10 ani s-au majorat față de luna similară a anului anterior cu valori cuprinse între 0,71 puncte procentuale și 0,85 puncte procentuale, ajungând la 7,00 la sută, 7,15 la sută, respectiv 7,31 la sută. Creșteri sensibil mai modeste au fost consemnate în cazul maturităților de 6 luni și 12 luni (+0,40 puncte procentuale, până la 6,37 la sută, respectiv +0,47 puncte procentuale, la nivelul de 6,46 la sută).

Alături de mișcarea cotațiilor relevante ale pieței monetare interbancare și ale IRCC, evoluția ratelor dobânzilor la creditele noi ale clienților nebancari a reflectat în 2024 influențele pregnante venite din intensificarea concurenței pe segmentul creditării persoanelor fizice, precum și din probabila ameliorare a percepției instituțiilor de credit privind riscul asociat acestei categorii de debitori, în contextul creșterii ample a veniturilor și al îmbunătățirii așteptărilor privind situația financiară a populației.

Grafic 3.6
Ratele dobânzilor
în sistemul bancar

Pe acest fond, dar și în condițiile unor modificări produse în structura fluxului de credite¹¹⁰, rata medie a dobânzii la creditele noi acordate populației și-a accentuat scăderea în anul 2024, coborând în decembrie la 7,35 la sută, cu 1,23 puncte procentuale sub nivelul din ultima lună a anului anterior, cu aportul ambelor categorii principale de împrumuturi. Astfel, rata medie a dobânzii la creditele noi pentru locuințe a urmat o traiectorie gradual descendentă, reducându-se pe ansamblul anului cu 0,81 puncte procentuale, până la 6,01 la sută în

luna decembrie (Grafic 3.6). Evoluția a reflectat scăderea consistentă, și mult mai pronunțată decât cea a IRCC, consemnată de costul mediu cu dobânda al creditelor acordate la rată variabilă a dobânzii (-0,86 puncte procentuale, până la 6,98 la sută, după un avans de 0,49 puncte procentuale în anul anterior), precum și diminuarea mai moderată, inclusiv față de anul precedent, a celui aferent creditelor acordate la rată a dobânzii fixată pentru o anumită perioadă de timp.

Pe segmentul creditelor de consum, evoluția a fost mai puțin uniformă pe parcursul anului, în condițiile în care rata medie a dobânzii aferentă finanțărilor noi și-a accelerat coborârea în prima parte a intervalului, dar a înregistrat ulterior mici creșteri. Pe ansamblul anului, aceasta și-a dublat practic pasul de scădere (-1,97 puncte procentuale), ajungând în luna decembrie la 9,80 la sută.

Rata medie a dobânzii la creditele noi ale societăților nefinanciare și-a prelungit evoluția cvasiliniară în primele două luni ale anului, dar și-a reluat apoi și și-a continuat descreșterea până la mijlocul trimestrului III, pentru ca în ultimele patru luni

¹¹⁰ Ponderea creditelor noi pentru locuințe în fluxul adresat acestui segment s-a redus considerabil în prima parte a anului în raport cu vârful istoric atins la finele anului 2023, dar a înregistrat o creștere similară ca amplitudine în semestrul II.

ale anului să cunoască ajustări crescătoare, probabil, inclusiv pe fondul relativei deteriorări a percepției instituțiilor de credit asupra riscului asociat acestei categorii de debitori. Pe ansamblul anului, indicatorul s-a redus astfel cu 0,43 puncte procentuale, coborând în luna decembrie la 8,26 la sută. Evoluțiile au fost relativ similare pe segmentul creditelor de valoare mare, peste echivalentul a 1 milion de euro, al căror cost mediu cu dobânda, relativ mai fluctuant totuși, s-a redus în decembrie la 7,97 la sută (-0,46 puncte procentuale față de perioada similară a anului trecut), și pe cel al creditelor de valoare mică, sub respectivul prag, în cazul cărora rata medie a dobânzii s-a diminuat cu 0,43 puncte procentuale, la 8,50 la sută.

Rata medie a dobânzii la depozitele noi la termen ale populației și-a prelungit în 2024 mișcarea gradual descendentă, ce a cunoscut totuși o încetinire spre finele perioadei. Pe ansamblul anului, aceasta și-a moderat întrucâtva scăderea, diminuându-se în decembrie cu 1,08 puncte procentuale față de ultima lună a anului trecut, la 4,82 la sută. Randamentul plasamentelor similare ale societăților nefinanciare a scăzut mai lent de-a lungul celei mai mari părți a anului, iar în ultimul trimestru a înregistrat chiar o ușoară creștere; pe ansamblul perioadei, acesta și-a temperat astfel semnificativ scăderea (-0,43 puncte procentuale), situându-se în luna decembrie la 5,09 la sută.

Pe acest fond, ecartul dintre rata medie a dobânzii la creditele noi și cea aferentă depozitelor noi la termen s-a restrâns ușor pe ansamblul anului în raport cu anul precedent, rămânând totuși superior minimului istoric atins în semestrul II 2022. Din perspectivă sectorială, indicatorul s-a redus pe segmentul populației, apropiindu-se de minimele istorice atinse în ultimele luni ale anului 2022, dar a rămas constant pe cel al societăților nefinanciare.

4. Orientările politicii monetare

BNR va continua să acționeze consecvent pentru asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară o poate aduce la creșterea economică sustenabilă; totodată, pe orizontul de timp mediu spre lung, autoritatea monetară va urmări coborârea și consolidarea ratei anuale a inflației la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

Pentru a adecva din această perspectivă conduita politicii monetare, în ședințele derulate pe parcursul semestrului I 2025¹¹¹, Consiliul de administrație al BNR a decis menținerea neschimbată a ratei dobânzii de politică monetară, la nivelul de 6,50 la sută. În mod corespunzător, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost menținută la 7,50 la sută și cea aferentă facilității de depozit la 5,50 la sută, iar ratele rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost păstrate la nivelurile în vigoare, de 8 la sută, respectiv 5 la sută.

¹¹¹ Acestea au avut loc în lunile ianuarie, februarie, aprilie și mai 2025.

Deciziile au fost adoptate în condițiile în care evoluția și perspectiva inflației au continuat să se înrăutățească în raport cu previziunile, iar incertitudinile și riscurile asociate prognozelor actualizate în acest interval au rămas ridicate sau chiar s-au mărit.

Astfel, după ce a crescut peste așteptări în trimestrul IV 2024, până la 5,14 la sută în decembrie, rata anuală a inflației a avut o evoluție oscilantă în primele trei luni din 2025, reducându-se pe ansamblul trimestrului I mai puțin decât s-a previzionat, la 4,86 la sută în martie, dată fiind accelerarea pronunțată a creșterii prețurilor energiei, prețurilor administrate și a prețurilor alimentelor procesate, care a contrabalansat în bună măsură scăderile de dinamică consemnate în acest interval pe segmentele combustibili, produse din tutun și la nivelul subcomponentelor non-alimentare ale inflației de bază¹¹².

La rândul ei, rata anuală a inflației CORE2 ajustat și-a reluat descreșterea într-un ritm inferior previziunilor, coborând în martie la 5,2 la sută, de la 5,6 la sută în decembrie 2024, în condițiile influențelor contrare venite și în acest interval, pe de o parte, din efectele de bază dezinflaționiste de la nivelul subcomponentelor non-alimentare și din descreșterea dinamicii prețurilor importurilor, și, pe de altă parte, din majorarea cotațiilor unor mărfuri agroalimentare, precum și din transferarea treptată asupra unor prețuri de consum a costurilor salariale crescute, inclusiv pe fondul cotelor ridicate ale așteptărilor inflaționiste pe termen scurt¹¹³.

Activitatea economică s-a intensificat peste așteptări în trimestrul IV 2024¹¹⁴ și a stagnat în trimestrul I 2025¹¹⁵, astfel încât deficitul de cerere agregată s-a deschis probabil doar marginal în primele luni ale anului curent, implicit mai puțin decât s-a previzionat. Totodată, consumul gospodăriilor populației și-a accelerat creșterea alertă în ultimul trimestru din 2024 față de perioada similară a anului anterior¹¹⁶, iar deficitul comercial și cel de cont curent și-au mărit considerabil în trimestrul I 2025 ritmul de creștere în termeni anuali, ca urmare a amplificării decalajului nefavorabil dintre dinamica anuală a importurilor și cea a exporturilor.

De asemenea, tensiunile de pe piața muncii au rămas relativ ridicate în primele luni ale anului 2025¹¹⁷, date fiind și decalajele persistente dintre cererea și oferta de forță

¹¹² În luna aprilie 2025, rata anuală a inflației s-a menținut practic constantă, la 4,85 la sută, într-un context în care influențele noilor scăderi de dinamică consemnate pe segmentele combustibili, produse din tutun și la nivelul subcomponentelor non-alimentare ale inflației de bază au fost egalate de cele de sens opus decurgând din continuarea creșterii variației prețurilor alimentelor și a prețurilor energiei, inclusiv pe fondul unui efect de bază nefavorabil.

¹¹³ Pe acest fond, dinamica prețurilor a continuat să crească pe segmentul alimentelor procesate, și-a încetinit scăderea pe cel al serviciilor și și-a accentuat trendul descendent pe cel al mărfurilor nealimentare, rămânând ridicată în cazul subcomponentelor non-alimentare.

¹¹⁴ Potrivit variantei provizorii (2) a datelor privind evoluția PIB în trimestrul IV 2024, activitatea economică a crescut în termeni trimestriali cu 0,6 la sută, după comprimarea cu 0,1 la sută în precedentele trei luni, și și-a redus dinamica anuală la 0,5 la sută, de la 1,5 la sută în trimestrul III 2024.

¹¹⁵ Potrivit datelor preliminare, activitatea economică a stagnat în trimestrul I 2025, iar dinamica ei anuală s-a redus la 0,2 la sută, de la 0,5 la sută în trimestrul IV 2024.

¹¹⁶ Formarea brută de capital fix a consemnat însă un amplu declin în trimestrul IV 2024, contribuind decisiv la scăderea avansului în termeni anuali al PIB la 0,5 la sută, iar evoluția exportului net și-a mărit impactul contracționist.

¹¹⁷ Efectivul salariaților din economie și-a accelerat creșterea în ianuarie-februarie 2025 în raport cu trimestrul precedent, iar rata șomajului BIM s-a redus pe ansamblul primelor trei luni ale anului, de la o valoare medie de 5,7 la sută în semestrul II 2024.

de muncă din anumite sectoare, precum și deficiențele structurale ale pieței. În același timp, dinamica anuală a salariului brut nominal și-a încetinit scăderea în trimestrul I 2025, menținându-se la un nivel de două cifre – inclusiv pe fondul majorării salariului minim brut pe economie¹¹⁸ și al compensării parțiale de către angajatori a impactului eliminării unor facilități fiscale –, iar cea a costului salarial unitar nominal din industrie s-a mărit la 16,6 la sută pe ansamblul intervalului, după ce s-a redus considerabil în precedentele trei luni, generând pe mai departe presiuni inflaționiste, dar și riscuri la adresa competitivității externe.

În acest context, prognozele pe termen mediu actualizate în semestrul I 2025¹¹⁹ au relevat noi înrăutățiri succesive ale perspectivei inflației în raport cu previziunile precedente, în special pe termen scurt în februarie și preponderent pe segmentul de mijloc al orizontului proiecției în luna mai. Astfel, cea din urmă prognoză¹²⁰ indica prelungirea evoluției fluctuante a ratei anuale a inflației până în trimestrul III 2025 și descreșterea ulterioară a acesteia timp de patru trimestre pe o traiectorie semnificativ mai ridicată decât cea anticipată în februarie, implicând coborârea ei abia în trimestrul III 2026 și doar marginal sub limita de sus a intervalului țintei, succedată de o cvasistabilizare pe acest palier până la finele orizontului proiecției. Prin urmare, rata anuală a inflației era așteptată să se reducă la 4,6 la sută în ultima lună a anului curent și la 3,4 la sută în decembrie 2026, față de nivelurile corespundente de 3,8 la sută, respectiv 3,1 la sută previzionate anterior¹²¹, iar în luna martie 2027 să ajungă la 3,3 la sută.

Valorile semnificativ mai înalte anticipate a fi atinse de rata anuală a inflației în următoarele patru trimestre comparativ cu proiecția precedentă, dar și trendul general descendent pe care aceasta era așteptată să se plaseze din ultimul trimestru al anului curent, erau atribuibile într-o bună măsură factorilor pe partea ofertei, a căror acțiune se prefigura să devină și să rămână inflaționistă în perspectivă apropiată¹²², iar spre finele anului curent să redobândească un ușor caracter dezinflaționist¹²³. În plus, evoluția viitoare a prețurilor energiei și alimentelor rămâne o sursă de riscuri inflaționiste, în contextul măsurilor de plafonare care urmau să expire și al potențialelor evoluții ale cotațiilor materiilor prime, iar riscuri notabile decurgeau din măsurile de politică comercială adoptate de state dezvoltate, care puteau afecta prețurile internaționale ale unor bunuri intermediare și finale.

În același timp, presiunile factorilor fundamentali erau așteptate să rămână inflaționiste pe termen scurt, în atenuare treptată, și să-și evidențieze caracterul dezinflaționist abia din a doua parte a orizontului prognozei, în condițiile manifestării cu un decalaj

¹¹⁸ Salariul minim brut a fost majorat cu 9,5 la sută, la 4 050 lei, de la 1 ianuarie 2025.

¹¹⁹ Prognozele pe termen mediu publicate în edițiile din februarie și mai 2025 ale *Raportului asupra inflației*

¹²⁰ Încorporând datele disponibile până la data de 30 aprilie 2025

¹²¹ Prognoza din noiembrie 2024 anticipa scăderea ratei anuale a inflației la 3,5 la sută în decembrie 2025 și la 3,3 la sută la finele orizontului de prognoză (septembrie 2026).

¹²² În principal sub impactul unor efecte de bază nefavorabile, al expirării schemei de plafonare a prețului la energia electrică și al creșterii cotațiilor unor mărfuri agroalimentare

¹²³ Pe fondul efectelor de bază manifestate la nivelul subcomponentelor inflației de bază și pe segmentele combustibili și prețuri administrate, precum și ca urmare a descreșterii cotațiilor altor materii prime, inclusiv în contextul tensiunilor comerciale globale

de timp a efectelor dezinflaționiste ale deficitului de cerere agregată anticipat să se deschidă și să crească moderat în anul curent¹²⁴, precum și pe fondul persistenței presiunilor costurilor salariale, a căror dinamică era așteptată să se mențină în acest an la un nivel de două cifre în sectorul privat, superior celui în scădere treptată previzionat anterior. Totodată, deficitul de cont curent se anticipa să cunoască o corecție descendentă modestă pe orizontul de doi ani al proiecției, rămânând mult deasupra standardelor europene ca pondere în PIB.

Incertitudini și riscuri crescute decurgeau însă din conduita viitoare a politicii fiscale și a celei de venituri, date fiind, pe de o parte, dimensiunea atinsă de deficitul bugetar în primele luni din 2025, chiar și în condițiile măsurilor corective implementate în debutul anului¹²⁵, și, pe de altă parte, cerința consolidării bugetare în conformitate cu Planul bugetar-structural pe termen mediu convenit cu CE, precum și cu procedura de deficit excesiv. Incertitudinile și riscurile erau amplificate de contextul electoral prelungit și de tensionarea pe acest fond a mediului politic intern, care a sporit îngrijorările investitorilor financiari legate de perspectiva poziției fiscale și a situației macroeconomice de ansamblu, antrenând în prima decadă a lunii mai ieșiri substanțiale de capital, sub diverse forme, cu impact major asupra condițiilor de pe piața financiară locală. Astfel, după ce s-au menținut practic constante în ianuarie-aprilie 2025, principalele cotații ale pieței monetare interbancare au înregistrat creșteri considerabile în zilele imediat următoare primului tur al alegerilor prezidențiale¹²⁶, iar randamentele titlurilor de stat au urcat relativ abrupt, îndeosebi pe maturitățile mai scurte, întrerupându-și astfel mișcarea ușor oscilantă ce le-a caracterizat în precedentele trei luni. Totodată, cursul de schimb leu/euro a cunoscut o creștere semnificativă și a tins să rămână apoi pe noul palier, iar raportul leu/USD s-a mărit chiar mai pronunțat, în condițiile accentuării tendinței de întărire a monedei americane pe piețele financiare internaționale.

Incertitudini și riscuri mari la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, proveneau, de asemenea, din mediul extern, în condițiile prelungirii războiului din Ucraina și a situației din Orientul Mijlociu, dar mai cu seamă în contextul incertitudinii și efectelor potențial generate de politica comercială a SUA și de măsurile adoptate ca răspuns de alte state, de natură să afecteze mersul economiei globale și al comerțului internațional. O sursă importantă de riscuri și incertitudini rămânea absorbția și utilizarea fondurilor europene, îndeosebi a celor aferente programului „Next Generation EU” – esențiale pentru contrabalansarea, cel puțin parțială, a efectelor contracționiste ale consolidării bugetare și ale conflictelor geopolitice/comerciale, precum și pentru realizarea reformelor structurale necesare, inclusiv a tranziției energetice.

¹²⁴ Potrivit noilor date și evaluări, creșterea economică era așteptată să se redreseze în 2025-2026, dar mai modest decât s-a anticipat anterior, accelerând gradual, în condițiile temperării ușoare a inflației și ale utilizării fondurilor europene aferente instrumentului „Next Generation EU”, dar și pe fondul unei reveniri relativ mai lente a cererii externe, inclusiv în contextul tensiunilor comerciale globale. Evoluțiile făceau probabile deschiderea și creșterea moderată a deficitului de cerere agregată în anul curent, dar și restrângerea mai lentă a acestuia în 2026, inclusiv în raport cu previziunile precedente, implicând menținerea *gapului* negativ al PIB la o valoare semnificativă la finele orizontului proiecției.

¹²⁵ Pachetul de măsuri a fost aprobat prin OUG nr. 156 din 30 decembrie 2024.

¹²⁶ Desfășurat în data de 4 mai 2025

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea durabilă a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de inflație, de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, în condițiile unor costuri cât mai reduse în termenii creșterii economice.

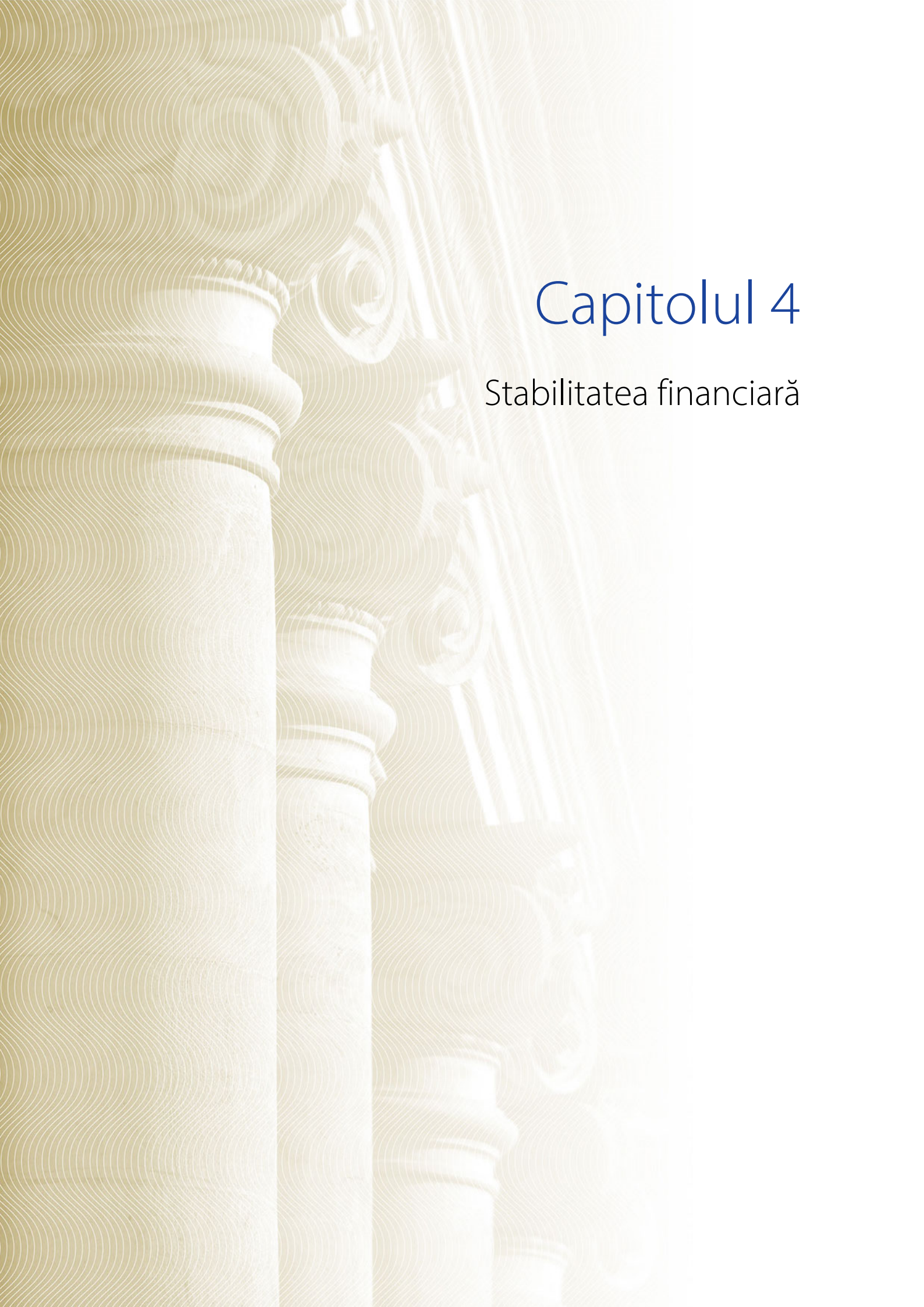
Calibrarea parametrilor politicii monetare, inclusiv a ratei dobânzii-cheie a BNR, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, va fi corelată în principal cu natura/intensitatea presiunilor factorilor fundamentali – anticipate să redevină dezinflaționiste pe orizontul mai îndepărtat de timp –, precum și cu nivelurile și traiectoria previzionată ale ratei anuale a inflației și cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, implicit cu riscurile la adresa acestuia.

Un rol major în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină incertitudinile și riscurile asociate perspectivei inflației, având printre surse conflictele geopolitice/comerciale și evoluțiile economice din Europa. Relevante vor rămâne, de asemenea, deciziile de politică monetară ale băncilor centrale majore și evoluțiile de pe piața financiară internațională, precum și atitudinea băncilor centrale din regiune.

Totodată, repere însemnate vor fi, pe mai departe, caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, mai ales ale procesului de creditare a sectorului privat și ale comportamentului de economisire, precum și particularitățile funcționării diferitelor segmente ale pieței financiare interne, având o relevanță aparte pentru maniera de utilizare de către BNR a componentelor cadrului operațional al politicii monetare în scopul adecvării caracterului condițiilor monetare.

Deosebit de importante din perspectiva formulării politicii monetare vor continua să fie conduita politicii fiscale și a celei de venituri, în contextul procesului de consolidare bugetară – cu implicații inclusiv asupra dezechilibrului extern, a primei de risc suveran și a costurilor de finanțare –, precum și absorbția și utilizarea fondurilor europene, mai ales a celor aferente programului „Next Generation EU”, prezumată a accelera și a extinde reformele structurale. Un mix echilibrat de politici macroeconomice, împreună cu sporirea potențialului și întărirea rezilienței economiei românești, sunt esențiale pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile.

The background of the slide features a photograph of classical columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light beige color. The columns are white and have ornate capitals. The pattern consists of many thin, wavy lines that create a sense of depth and movement.

Capitolul 4

Stabilitatea financiară

1. Rolul BNR în implementarea cadrului macroprudențial

În România, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 12/2017 privind supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național¹, a fost înființat Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) ca structură de cooperare interinstituțională, fără personalitate juridică, din care fac parte reprezentanți ai Băncii Naționale a României (BNR), ai Autorității de Supraveghere Financiară (ASF) și ai Guvernului (prin Ministerul Finanțelor), fiecare instituție având câte trei membri cu drept de vot. Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare (FGDB) participă, de asemenea, la ședințele Consiliului general al CNSM, dar fără drept de vot. Obiectivul principal al CNSM este salvagardarea stabilității financiare, prin consolidarea capacității sistemului financiar de a rezista șocurilor și prin diminuarea acumulării de riscuri sistemice, asigurând pe această cale o contribuție sustenabilă a sistemului financiar la creșterea economică. În sprijinul activității CNSM, BNR realizează evaluări și analize pentru componentele sistemului financiar aflate în sfera sa de competență și asigură activitatea de secretariat a CNSM.

Tabloul economic recent a fost marcat de o serie de teme majore interconectate, precum tensiunile geopolitice, temperarea inflației la nivel global și fragilitatea redresării economice postpandemice. În domeniul politicilor macroprudențiale se observă o tranziție de la un regim axat pe accelerarea implementării de noi măsuri către unul de consolidare a politicilor adoptate în ultimii doi ani. Deciziile recente au urmărit în special creșterea capacității de absorbție a șocurilor de către sectorul bancar, având în vedere necesitatea unei abordări prudente, ca urmare a vulnerabilităților în creștere și a riscului de materializare a unor scenarii adverse în perioada următoare. Totodată, deciziile de recalibrare a instrumentelor macroprudențiale au fost influențate și de modificările legislative recente, în special de transpunerea în legislația națională a prevederilor CRD V. Printre principalele modificări cu impact asupra amortizoarelor de capital se numără: (i) extinderea flexibilității amortizorului de risc sistemic (SyRB), fiind permisă aplicarea acestuia și la nivel sectorial, prin raportare directă la anumite categorii/subcategorii de expuneri – ca urmare, unele state membre au introdus amortizoare sectoriale pentru expunerile imobiliare, (ii) clarificarea rolului diferit al SyRB și al amortizorului O-SII² (acesta rămânând unicul instrument macroprudențial dedicat diminuării riscului sistemic generat de dimensiunea instituțiilor financiare) și (iii) cumularea obligatorie a amortizoarelor SyRB și O-SII (în contextul în care aceste instrumente acoperă riscuri diferite), precum și majorarea ratelor maxime aplicabile – astfel, statele membre care

¹ Publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 192 din 17.03.2017

² *Other Systemically Important Institutions (O-SII)*

utilizau anterior amortizorul SyRB, în completarea amortizorului O-SII, pentru abordarea riscului aferent instituțiilor de dimensiuni mari au recurs la recalibrarea ratelor celor două amortizoare. Mai mult, experiența recentă a demonstrat necesitatea constituirii din timp a unor rezerve de capital care să poată fi eliberate în cazul materializării unui șoc, abordare susținută și de CERS. În acest context, restructurarea cerințelor privind amortizoarele de capital printr-o mai bună echilibrare a raportului dintre amortizoarele destinate riscurilor de natură ciclică (CCyB) și cele cu o componentă structurală (SyRB, O-SII) a reprezentat una dintre măsurile vizate de modificările recente în domeniul politicii macroprudențiale.

Pe parcursul anului 2024, au avut loc patru ședințe ale Consiliului general al CNSM, desfășurate cu participarea membrilor la sediul BNR³. În cadrul acestor ședințe au fost prezentate, pentru analiză și decizie sau pentru informare, lucrări care au vizat atât politica macroprudențială, cât și identificarea riscurilor sistemice la adresa stabilității financiare pe plan național. După fiecare ședință, autoritatea macroprudențială a publicat, pe website-ul propriu, un comunicat de presă pentru a informa asupra subiectelor discutate și deciziilor adoptate. Totodată, în anul 2024, CNSM a emis șase recomandări și șapte decizii, care au avut în vedere măsuri de politică macroprudențială, adresate autorităților membre ale CNSM. Măsurile recomandate de CNSM sunt în linie cu cele implementate la nivelul Spațiului Economic European de autoritățile desemnate ale statelor membre, principalul obiectiv fiind acela de creștere a rezilienței sectorului bancar în fața diferitelor tipuri de șocuri.

În urma evaluărilor trimestriale supuse analizei și deciziei, CNSM a recomandat BNR menținerea ratei amortizorului anticiclic de capital (CCyB) la 1 la sută⁴, ca urmare a: (i) persistenței riscurilor sistemice de natură ciclică, alimentate de numeroase surse de incertitudine geopolitică, (ii) tendinței la nivel european de consolidare a rezilienței sectorului bancar, inclusiv prin utilizarea extinsă a instrumentelor macroprudențiale, (iii) menținerea la niveluri adecvate a indicatorilor de profitabilitate, lichiditate și solvabilitate ai sectorului bancar, care permit acumularea rezervelor de capital fără a afecta accesul la finanțare al sectorului real, în linie cu recomandările europene, dar și a (iv) persistenței tensiunilor la nivelul echilibrelor macroeconomice interne. Nivelul acestui amortizor a fost majorat pentru prima dată prin Recomandarea CNSM nr. R/7/2021 privind amortizorul anticiclic de capital în România, care prevedea introducerea unei rate a CCyB de 0,5 la sută începând cu 17 octombrie 2022, ulterior aceasta fiind recalibrată la 1 la sută, măsură aplicabilă începând cu 23 octombrie 2023, conform Recomandării CNSM nr. R/4/2022 privind amortizorul anticiclic de capital în România⁵.

³ Mai multe detalii asupra conținutului ședințelor CNSM pot fi regăsite în Raportul anual al CNSM 2024, precum și în comunicatele de presă publicate pe website-ul CNSM (<https://www.cnsmro.ro/>).

⁴ Recomandarea CNSM nr. R/1/2024 privind amortizorul anticiclic de capital în România, Recomandarea CNSM nr. R/2/2024 privind amortizorul anticiclic de capital în România, Recomandarea CNSM nr. R/4/2024 privind amortizorul anticiclic de capital în România și Recomandarea CNSM nr. R/5/2024 privind amortizorul anticiclic de capital în România se regăsesc pe website-ul CNSM.

⁵ Recomandarea CNSM nr. R/4/2022 privind amortizorul anticiclic de capital în România a fost implementată de BNR prin emiterea Ordinului nr. 7/2022 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 12/2015 privind amortizorul de conservare a capitalului și amortizorul anticiclic de capital.

În ceea ce privește amortizorul O-SII, în urma evaluării efectuate în anul 2024 pe baza informațiilor având data de referință 30 septembrie 2024, au fost identificate un număr de șapte instituții de credit de importanță sistemică (O-SII), iar aplicarea metodologiei de calibrare pe bază de intervale de valoare adoptate în 2021⁶ a condus la aplicarea, de la 1 aprilie 2025, a unor cerințe ale amortizorului O-SII, după cum urmează: (i) 2,5 la sută pentru Banca Transilvania S.A. (nivel consolidat), (ii) 1,5 la sută pentru UniCredit Bank S.A. (nivel consolidat), Banca Comercială Română S.A. (nivel consolidat), BRD – Groupe Société Générale S.A. (nivel consolidat), (iii) 1 la sută pentru Raiffeisen Bank S.A. (nivel consolidat), CEC Bank S.A. (nivel consolidat) și (iv) 0,5 la sută pentru Exim Banca Românească S.A. (nivel individual). Stabilirea amortizorului de capital aplicabil instituțiilor de importanță sistemică în cursul anului 2025 a făcut obiectul Recomandării CNSM nr. R/6/2024⁷.

Un alt amortizor de capital aplicat în România încă din anul 2018⁸ este amortizorul pentru risc sistemic (SyRB). Acesta este calibrat pe baza unor indicatori de evaluare a calității activelor, respectiv rata creditelor neperformante și gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante. În funcție de media înregistrată de cei doi indicatori pentru o perioadă de 12 luni anterioare aplicării, amortizorul SyRB este stabilit la 0 la sută, 1 la sută sau 2 la sută. Încadrarea în una dintre aceste rate ale amortizorului se face prin raportare la pragurile de referință stabilite prin metodologia aplicabilă – 5 la sută pentru rata creditelor neperformante și 55 la sută pentru gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante. Conform analizei semestriale prezentate în ședința CNSM din octombrie 2024, în primul semestru al anului 2025 o instituție de credit va aplica o rată a SyRB de 2 la sută, iar cinci bănci vor aplica o rată de 1 la sută, restul instituțiilor de credit nefiind supuse obligației de constituire a acestui amortizor, ca urmare a practicilor prudente de creditare implementate. Numărul relativ scăzut de instituții cărora le este aplicabil acest amortizor de capital reflectă o îmbunătățire semnificativă a calității portofoliilor de credite acordate clienților față de momentul introducerii SyRB. Această evoluție este rezultatul unui proces activ de curățare a bilanțului băncilor și al unei orientări înspre politici de provizionare prudente. Astfel, numărul instituțiilor care aplică o rată de 0 la sută a crescut de la doi, în al doilea semestru al anului 2018 (anul implementării SyRB pentru prima dată), până la 13 în primul semestru al anului 2025.

Al patrulea amortizor de capital constituit de băncile din România este amortizorul de conservare a capitalului (CCoB), care are o rată de 2,5 la sută⁹, aplicabilă în mod uniform în Uniunea Europeană încă din 2019, potrivit cadrului de reglementare

⁶ Metodologia de calibrare a amortizorului pentru alte instituții de importanță sistemică (amortizorul O-SII) este publicată pe website-ul BNR (<https://www.bnr.ro/2070-sinteza-metodologiei-de-evaluare-a-bancilor-sistemic-si-de-calibrare-a-amortizorului-pentru-alte-institutii-de-importanta-sistemic-amortizorul-o-sii>).

⁷ Recomandarea CNSM nr. R/6/2024 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică din România a fost implementată de BNR prin Ordinul nr. 1/2025 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII), care a fost publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 168 din 25 februarie 2025.

⁸ Recomandarea CNSM nr. 9/18.12.2017 privind amortizorul de capital pentru risc sistemic în România

⁹ La nivel național, amortizorul de conservare a capitalului a fost implementat începând cu 1 ianuarie 2016, în trepte procentuale de 0,625 la sută pe an, de-a lungul perioadei 2016-2019, astfel: (i) de la 1 ianuarie 2016 – 0,625 la sută; (ii) de la 1 ianuarie 2017 – 1,25 la sută; (iii) de la 1 ianuarie 2018 – 1,875 la sută; (iv) de la 1 ianuarie 2019 – 2,5 la sută.

CRD IV pentru toate instituțiile de credit, indiferent de mărime, model de afaceri sau poziție financiară și prudentțială.

În anul 2024, Consiliul general al CNSM a aprobat o serie de decizii, precum neaplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale adoptate de Italia, Portugalia și Danemarca. Deciziile s-au bazat pe faptul că expunerile sectorului bancar din România față de statele menționate se situează mult sub pragul stabilit de autorități pentru implementarea măsurilor și nu sunt de natură a genera riscuri sistemice pentru sectorul bancar autohton. Tot în anul 2024 a fost realizată analiza privind identificarea țărilor terțe semnificative pentru sectorul bancar românesc, în scopul recunoașterii și stabilirii ratelor amortizoarelor anticiclice de capital. În urma acestei analize, membrii Consiliului general al CNSM au decis, cu unanimitate de voturi exprimate, menținerea Republicii Moldova ca țară terță semnificativă pentru sectorul bancar autohton în ceea ce privește recunoașterea și stabilirea ratelor amortizoarelor anticiclice de capital. Monitorizarea nu a indicat necesitatea impunerii unui amortizor anticiclic de capital pentru expunerile față de Republica Moldova. Cu toate acestea, Banca Națională a României va continua să monitorizeze evoluțiile economico-financiare din această țară, atât timp cât își menține statutul de țară terță semnificativă în urma exercițiului anual de identificare.

În ședința din iunie 2024 a fost emisă Recomandarea CNSM nr. R/3/2024 privind conformarea cu prevederile Ghidului EBA/GL/2023/10 de modificare a Ghidului EBA/GL/2020/14 privind detalierea și publicarea indicatorilor de importanță sistemică, prin care li s-a recomandat Băncii Naționale a României și Autorității de Supraveghere Financiară, în calitate de autorități de supraveghere sectoriale, să se conformeze prevederilor Ghidului EBA/GL/2023/10 de la data la care vor exista instituții relevante (instituții de tip G-SII) în cadrul jurisdicției lor și să asigure opozabilitatea prevederilor acestuia față de instituțiile vizate. Este de menționat faptul că, până în prezent, în sectorul bancar românesc nu au fost identificate instituții de importanță sistemică globală (G-SII), ca urmare a dimensiunii relativ reduse a instituțiilor care activează pe piața bancară națională, comparativ cu băncile de talie internațională. Pragul de la care o entitate poate fi clasificată în categoria G-SII, astfel cum este stabilit la punctul 6 din Ghidul EBA/GL/2020/14, este de 200 miliarde euro, pe bază consolidată sau individuală, aplicabil la indicatorul de măsurare a expunerii utilizat pentru calcularea indicatorului efectului de levier.

În cadrul ședinței CNSM din data de 16 decembrie 2024, BNR a informat Consiliul general al CNSM cu privire la măsurile macroprudențiale adoptate de statele membre ale SEE în anul 2024, atât din perspectiva amortizoarelor de capital, cât și din cea a măsurilor adresate debitorilor. Astfel, la nivelul statelor membre se remarcă o tendință generală de înăsprire a acestor măsuri, având ca scop consolidarea rezilienței sistemelor financiar-bancare naționale. Totodată, în aceeași ședință, Consiliul general al CNSM a fost informat cu privire la posibilitatea de utilizare a amortizoarelor de capital în raport cu alte cerințe minime aplicate instituțiilor de credit. Rezultatele obținute au confirmat faptul că, în prezent, nu există o suprapunere între cele trei tipuri de cerințe care să afecteze eficiența politicii macroprudențiale (mai multe detalii tehnice privind suprapunerea cerințelor cadrului de reglementare se regăsesc în Caseta 6).

Caseta 6. Suprapunerile dintre amortizoarele de capital și alte cerințe minime de capital aplicate instituțiilor de credit

Legislația europeană include trei cadre paralele care privesc cerințele de capital aplicabile băncilor (Tabel A), respectiv: (i) un cadru al cerințelor determinate în funcție de risc (engl. *risk-weighted framework*), care vizează reziliența băncilor în funcție de riscul asumat, printre instrumentele utilizate fiind incluse și amortizoarele de capital, (ii) cadrul indicatorului efectului de levier (engl. *leverage ratio framework*), care limitează acumularea îndatorării, venind în completarea primului prin considerarea expunerilor bilanțiere și extrabilanțiere neajustate în funcție de risc și (iii) cadrul de redresare și rezoluție (engl. *recovery and resolution framework*).

Cerința de reglementare	Scopul	Numitorul raportului pentru determinarea cerințelor de reglementare	Numărătorul raportului pentru determinarea cerințelor de reglementare
Cerința de capital ponderată la risc (RW)	Prevenirea instituțiilor din a-și asuma mai multe riscuri pentru creșterea profitabilității, fără a deține un nivel adecvat de fonduri proprii pentru acoperirea riscului.	Totalitatea expunerilor ponderate la risc	Fonduri proprii de nivel 1 de bază (CET1), fonduri proprii de nivel 1 suplimentare (AT1) și fonduri proprii de nivel 2 (T2)
Cerința de capital privind efectul de levier (LR)	Limitarea acumulării unui grad ridicat de îndatorare în faza de expansiune a ciclului și atenuarea riscurilor care pot decurge din cerințele de capital subestimate, determinate pe baza modelelor interne.	Totalitatea expunerilor	Fonduri proprii de nivel 1 (T1): CET 1 și AT1
Cerințe privind fondurile proprii și datoriile eligibile (MREL)	Permite instituțiilor de credit absorbirea pierderilor în caz de rezoluție și recapitalizarea după implementarea acțiunilor prevăzute în planul de rezoluție.	Totalitatea expunerilor ponderate la risc (MREL-RW) și totalitatea expunerilor (MREL-LR)	Fonduri proprii (CET1, AT1, T2) și datorii eligibile (datorii eligibile subordonate și alte datorii eligibile)

Tabel A

Prezentare generală
a cadrelor paralele stabilite
de legislația europeană

Sursa: prelucrare BNR

Suprapunerea cerințelor ar putea deriva din faptul că aceleași elemente de fonduri proprii de nivel 1 de bază (CET1) pot fi folosite pentru acoperirea simultană a celor trei categorii de cerințe. Astfel, dacă în primul cadru cerințele sunt cumulative, respectiv amortizoarele de capital se adaugă cerințelor de Pilon 1 și 2, nu există o distincție/un impediment referitoare/referitor la utilizarea fondurilor proprii de nivel 1 de bază (adică acele fonduri din care se constituie amortizoarele de capital) pentru acoperirea cerințelor privind efectul de levier (LR) sau cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile bazată pe efectul de levier (MREL-LR¹⁰). Suprapunerea cerințelor este relevantă în special în contextul utilizării/eliberării

¹⁰ Cerința MREL este calculată în raport de două baze de calcul, activele ponderate la risc (RWA) și expunerea aferentă efectului de levier (LRE).

amortizoarelor de capital – un element definitoriu al modului de funcționare al acestora. În practică, utilizarea efectivă a amortizoarelor poate fi limitată, deoarece aceleași fonduri CET1, alocate inițial pentru amortizoare, sunt necesare și pentru îndeplinirea altor cerințe minime, precum cele privind efectul de levier sau MREL. Astfel, doar partea din rezervele de capital aferente amortizoarelor care nu este deja utilizată pentru alte obligații rămâne disponibilă. În concluzie, folosirea acelorași elemente de CET1 în scopuri multiple poate afecta în mod direct capacitatea băncilor de a-și utiliza amortizoarele de capital și eficiența politicii macroprudențiale, mai ales dacă alte cerințe impun constrângeri suplimentare.

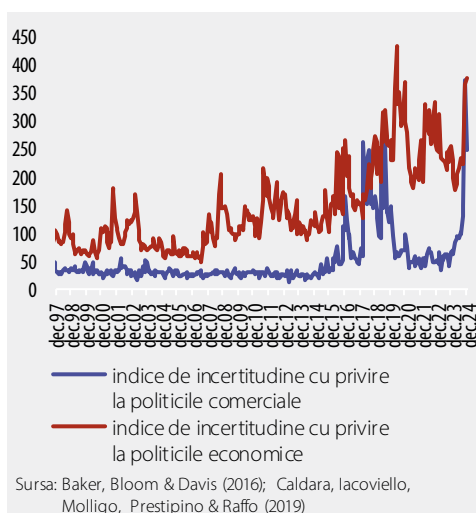
Pentru fiecare cadru legislativ, reglementările europene aplicabile stabilesc o autoritate competentă sau impun statelor membre obligația de a desemna o autoritate cu atribuții specifice în domeniul respectiv. În acest context, este deosebit de importantă adoptarea unei abordări coerente și asigurarea unei colaborări eficiente atât la nivel intrainstituțional, cât și interinstituțional, între autoritățile responsabile cu implementarea diferitelor cerințe de capital. În România, BNR acționează în calitate de autoritate de supraveghere microprudențială și de autoritate de rezoluție pentru instituțiile de credit, în timp ce Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) este autoritatea desemnată pentru stabilirea amortizoarelor de capital.

La nivel național, analiza derulată în cursul anului 2024 cu privire la acest subiect a confirmat că nu există o suprapunere între cerințele de capital care să afecteze eficiența amortizoarelor de capital.

2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

La nivel național, principalele riscuri la adresa stabilității financiare s-au menținut ridicate pe parcursul anului 2024, similar evoluțiilor de pe plan internațional, remarcându-se intensificarea incertitudinilor de natură externă, pe fondul escaladării

conflictului din Orientul Mijlociu și al continuării războiului din Ucraina, precum și în contextul unui an electoral important pe plan internațional, cu implicații considerabile asupra politicilor economice implementate în principalele economii ale lumii. La începutul anului 2025, evenimentele geopolitice continuă să reprezinte o sursă majoră de risc pentru stabilitatea financiară, prin impactul lor asupra schimburilor comerciale în plan internațional, respectiv volatilității piețelor financiare. Indicatorul privind incertitudinea politicilor economice la

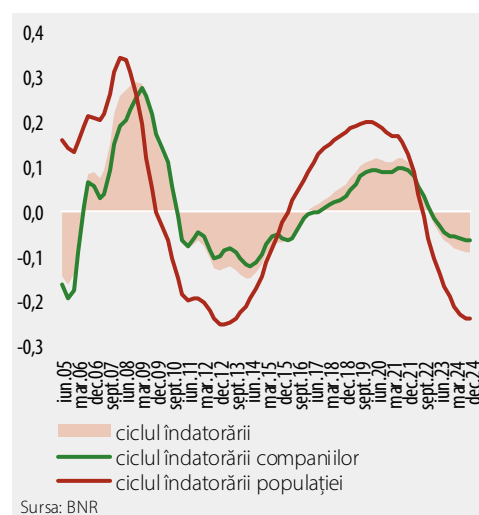

Grafic 4.1
Indici de incertitudine cu privire la politicile economice și comerciale la nivel global

nivel global¹¹, construit utilizând știrile unor publicații de renume internațional, se plasează în prezent la un prag record pentru ultimele trei decenii, în timp ce indicele care urmărește în mod special politicile comerciale¹² a înregistrat recent cea mai ridicată valoare din 1960 (Grafic 4.1). În aceste condiții, riscul asociat incertitudinilor pe plan global, în contextul multitudinii de evenimente geopolitice, a continuat să fie evaluat la nivel sever, cu perspective de accentuare. Pe plan intern, deteriorarea echilibrului macroeconomic, în contextul adâncirii deficitelor gemene pe parcursul anului 2024, precum și al întâzierii reformelor și al absorbției fondurilor europene, a rămas un factor de risc important, acesta fiind în continuare evaluat la un nivel sever, cu perspective de menținere. Pe lângă cele două riscuri sistemice evaluate la nivel sever, s-au remarcat alte două riscuri sistemice de nivel moderat, cu perspective de menținere, respectiv: (i) riscul de nerambursare a creditelor contractate de sectorul neguvernamental și (ii) riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare.

Similar rapoartelor anterioare, este important de remarcat că impactul materializării acestor riscuri ar putea fi amplificat de unele dintre vulnerabilitățile structurale preexistente la nivelul economiei românești, în special: (i) disciplina laxă la plată în economie și gradul scăzut de capitalizare a unei părți importante a sectorului companiilor nefinanciare, (ii) nivelul redus al intermedierei financiare, (iii) problema demografică și lipsa forței de muncă calificate și (iv) problemele determinate de schimbările climatice.

2.1. Îndatorarea companiilor nefinanciare și a populației

Grafic 4.2
Ciclul îndatorării¹³

Sursă: BNR

Ciclul îndatorării s-a aflat, pe parcursul anului 2024, într-o fază descendentă, atât la nivel agregat, cât și pe cele două segmente principale – companii nefinanciare și populație, Grafic 4.2. Datoria totală a sectorului privat a urcat la 776 miliarde lei în decembrie 2024, după o revitalizare a dinamicii anuale până la 8,9 la sută (față de 4,5 la sută în decembrie 2023), reprezentând echivalentul a 44 la sută din PIB. Pe fondul creșterii cererii pentru consum și al relaxării condițiilor financiare, datoria sectorului populației față de instituții financiare a crescut

într-un ritm mai alert în anul 2024 (8,9 la sută în decembrie 2024 față de 2,4 la sută în decembrie 2023, în termeni anuali), în timp ce în cazul companiilor nefinanciare ritmul de creștere a îndatorării financiare și-a încetinit marginal cadența (7,7 la sută în decembrie 2024).

¹¹ <https://www.policyuncertainty.com/index.html>

¹² https://www.policyuncertainty.com/trade_cimpr.html

¹³ Ciclu este calculat folosind filtrul Christiano-Fitzgerald, considerând lungimea maximă a unui ciclu de 14 ani.

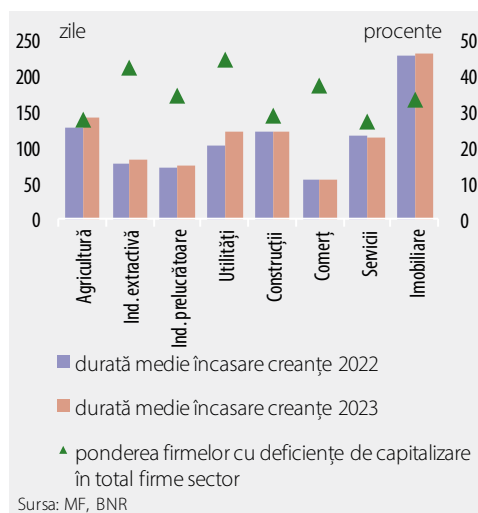
Datoria companiilor și populației este finanțată preponderent de bănci (51 la sută, decembrie 2024) și într-o mai mică măsură de IFN (7 la sută, decembrie 2024). Deși creditele acordate de instituțiile financiare firmelor reprezintă aproape 59 la sută din totalul datoriei financiare a sectorului real, în structura pasivului sectorului societăților comerciale creditele interne reprezintă 9 la sută (date disponibile la 2023). În plus, companiile nefinanciare se finanțează într-o mai mare măsură de la instituții financiare nerezidente față de populație, circa 88 la sută din datoria financiară externă a sectorului real fiind asociată acestora, reprezentând 13 la sută din totalul datoriei financiare a firmelor. În contrast, populația se finanțează preponderent de la instituții financiare autohtone, datoria financiară externă a acestora reprezentând numai 2,5 la sută din total (decembrie 2024).

O componentă importantă a îndatorării este reprezentată de creditele externe de tip mamă-fiică, care cumulează 44 la sută din datoria financiară a sectorului companiilor nefinanciare și 31,6 la sută din îndatorarea totală a sectorului real (decembrie 2024), cu o creștere anuală mai alertă comparativ cu cea aferentă datoriei financiare (10,5 la sută față de 8,9 la sută în cazul datoriei totale în decembrie 2024, în termeni anuali).

Ca urmare a diminuării ecartului de rată a dobânzii între creditele în lei și cele în euro, pe fondul deciziilor de politică monetară la nivelul zonei euro și în plan local, ritmul de creștere a datoriei în valută a companiilor nefinanciare a încetinit gradual pe parcursul anului 2024 (6,7 la sută în decembrie 2024 față de 9,6 la sută în decembrie 2023). Totuși, datoria financiară denominată în monedă străină a firmelor reprezintă 56 la sută din datoria sectorului companiilor nefinanciare și o treime din cea a sectorului real (decembrie 2024). În contrast, creditele în valută ale populației sunt în continuă scădere (-12 la sută, decembrie 2024, în termeni anuali), noile acordări de împrumuturi denominate în monedă străină reprezentând mai puțin de 0,5 la sută din fluxul de credit. La baza acestei evoluții au stat măsurile macroprudențiale privind debitorii, implementate de Banca Națională a României diferențiat, în funcție de moneda de denominare a creditului. În perioadele recente caracterizate de multiple incertitudini și evenimente adverse, acestea și-au dovedit eficiența în a spori reziliența debitorilor și în a sprijini o îndatorare sustenabilă. Astfel, gradul median de îndatorare la acordare se situează la nivelul de 35 la sută pentru creditele în lei și la 25 la sută

pentru creditele în valută (decembrie 2024), în scădere cu 10 puncte procentuale față de momentul implementării limitei privind gradul de îndatorare în ianuarie 2019.

De la începutul pandemiei COVID-19 și continuând cu izbucnirea conflictelor geopolitice, reziliența companiilor nefinanciare a fost pusă la încercare în mod repetat, principalele provocări constând în majorarea costurilor cu forța de muncă, a cheltuielilor cu materiile prime și materialele, dar și a celor de finanțare, fără a exista

Grafic 4.3

Durata medie de încasare a creanțelor și ponderea firmelor cu deficiențe de capitalizare la nivel sectorial

și o creștere proporțională a productivității. Astfel, conform datelor pentru anul 2023, sănătatea financiară a firmelor din România s-a deteriorat comparativ cu anul 2022, deși a înregistrat o îmbunătățire față de anul 2021. Percepția firmelor asupra situației economice și financiare a propriei companii în perioada aprilie-septembrie 2024¹⁴ indică o evoluție relativ constantă în cazul a jumătate dintre companiile nefinanciare la nivel național, în timp ce 40 la sută dintre firme semnalează o înrăutățire.

Modelul de finanțare al companiilor, respectiv într-o mare măsură prin credite comerciale (31 la sută din datorii), a trenat și în 2023, fiind de natură a genera provocări în ceea ce privește lichiditatea și disciplina la plată a firmelor, cu potențial ridicat de contagiune, îngreunând totodată accesul la creditul bancar. Astfel, durata de încasare a creanțelor se menține semnificativ peste termenul maxim de 60 de zile prevăzut de cadrul legal și peste media la nivel european (55 de zile), respectiv de 86 de zile. În funcție de sectorul de activitate, firmele din domeniul imobiliar consemnează cele mai mari dificultăți la încasarea creanțelor (232 de zile), urmate de cele din agricultură (142 de zile), Grafic 4.3. Totodată, capacitatea firmelor de a-și acoperi cheltuielile cu dobânzile din profit (EBIT/cheltuielile cu dobânzile) s-a deteriorat, o proporție importantă din firme, respectiv circa o treime, fiind vulnerabile la rata dobânzii (nivel EBIT/cheltuieli cu dobânzile mai mic de 2,5), cu 35 la sută mai multe față de anul precedent.

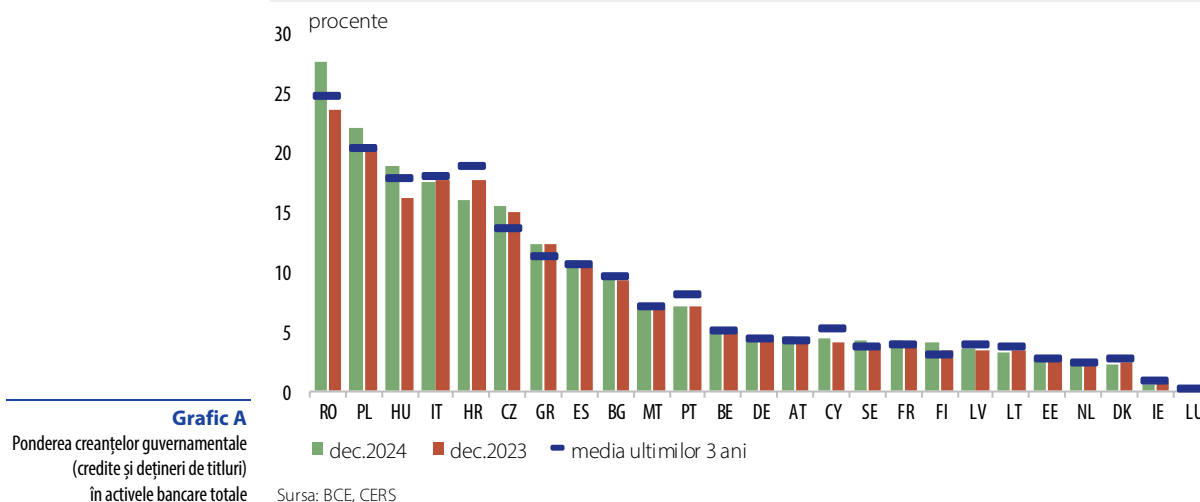
Gradul de îndatorare a firmelor (engl. *debt-to-equity*, calculat ca raport între datorii și capital) s-a îmbunătățit în 2023, diminuându-se la 158 la sută (-9 puncte procentuale comparativ cu 2022). Majoritatea firmelor care activează în economia autohtonă se regăsesc fie în categoria celor cu grad de îndatorare subunitar (46 la sută din totalul firmelor), fie în categoria celor cu capitaluri negative (31 la sută din total). Astfel, subcapitalizarea firmelor se menține cronică și este în strânsă legătură cu tiparul de finanțare și nivelul modest al educației financiare a companiilor din România. Numărul firmelor cu deficiențe de capitalizare a crescut cu 9 la sută în 2023 în termeni anuali, ajungând la circa 260,5 mii, reprezentând o treime din totalul firmelor din economie. Necesarul de recapitalizare al acestor firme se ridică la 147 miliarde lei, echivalentul a 29,5 miliarde euro, o valoare care depășește nivelul fondurilor alocate României prin Planul de Redresare și Reziliență (PNRR, 28,5 miliarde euro).

Caseta 7. Caracteristicile și riscurile asociate expunerilor sectorului bancar asupra sectorului guvernamental

Interconexiunea sectorului bancar cu sectorul guvernamental s-a intensificat în ultimii ani, deținerile de creanțe directe (credite și titluri de stat) de către bănci plasând România pe primul loc în UE din perspectiva ponderii creanțelor suverane în activul bancar total, Grafic A. Pe lângă expunerile directe, legătura băncilor din România cu sectorul guvernamental îmbracă, de asemenea, forma expunerilor indirecte, respectiv partea garantată de stat a creditelor către sectorul real, dar și a celor rezultate din calitatea de acționar principal în cazul a două instituții de credit.

¹⁴ Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România, decembrie 2024

Deși schemele de garantare a creditelor de către stat pot contribui la îmbunătățirea intermedierei financiare, intervenția statului pe piața creditului poate determina sporirea riscurilor la adresa stabilității financiare prin mai multe canale: (i) prin supraîncălzirea anumitor piețe (de exemplu, piața imobiliară) și suprastimularea cererii pentru anumite categorii de bunuri (de exemplu, locuințe, autovehicule), (ii) prin intensificarea legăturii dintre sectorul bancar și stat, (iii) prin limitarea efectului măsurilor macroprudențiale privind debitorii și, nu în ultimul rând, (iv) prin adâncirea deficitului bugetar.

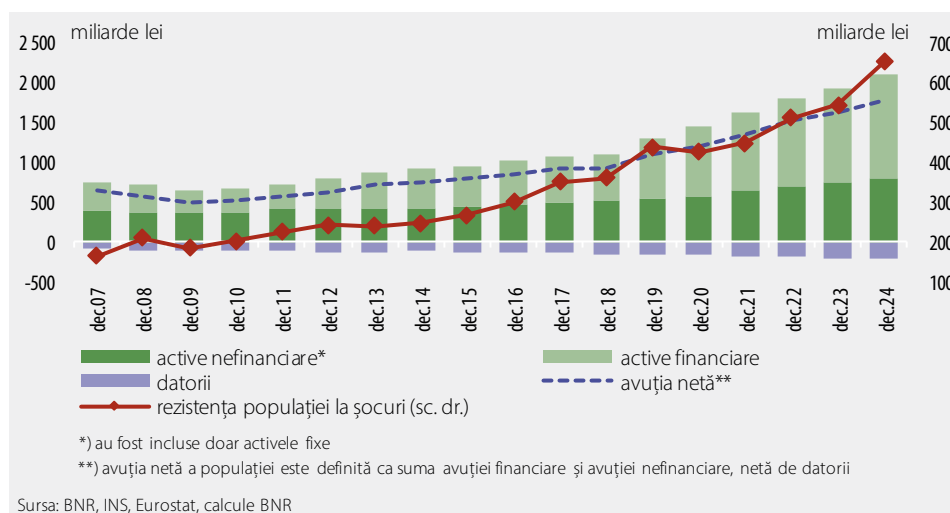
Grafic A
Ponderea creanțelor guvernamentale
(credite și dețineri de titluri)
în activele bancare totale

Creditele cu garanții de stat acordate de bănci companiilor nefinanciare au înregistrat o creștere exponențială începând cu a doua jumătate a anului 2020, pe fondul apariției, și ulterior continuării, programelor guvernamentale de sprijin al firmelor în contextul pandemiei COVID-19. Ca urmare a acestor programe de finanțare, soldul creditelor bancare cu garanții de stat în decembrie 2024 este de peste 10 ori mai mare decât cel înregistrat în luna iunie 2020 (ajungând la 35,8 miliarde lei în decembrie 2024). Aceste programe au deținut un rol important în susținerea creditării bancare în perioada scursă de la introducerea lor, însă generează o serie de vulnerabilități la adresa stabilității financiare. Un potențial risc al expunerilor garantate de stat este generat de concentrarea acestora la nivelul instituțiilor de credit, circa 80 la sută din totalul creditelor cu garanții oferite prin intermediul FNGCMM (de stat, dar și în nume propriu de FNGCMM) fiind acordate de șase bănci. În plus, riscul de credit asociat acestor expuneri s-a majorat semnificativ pe parcursul anului 2024, de la sub 3 la sută la începutul anului la circa 5 la sută în decembrie 2024, depășind rata medie de neperformanță pentru sectorul companiilor nefinanciare. Firmele cu credite garantate de stat au o îndatorare mai ridicată comparativ cu restul firmelor cu credite, iar majoritatea se încadrează în categoria IMM, care este mai vulnerabilă în cazul apariției unor condiții nefavorabile în mediul economic.

În cazul populației, cea mai importantă categorie a creditelor cu garanții de stat, atât din punctul de vedere al volumului, cât și al perioadei de desfășurare a programului, este reprezentată de creditele ipotecare „Prima casă”/„Noua casă”. În ultimii ani s-a înregistrat un declin semnificativ al volumului de astfel de credite noi, în anul 2022 valoarea acestora înjumătățindu-se față de valoarea consemnată în anul 2018 (2 miliarde lei versus 4,2 miliarde lei, conform FNGCMM), iar în anul 2023

nivelul a coborât la mai puțin de un sfert din cel aferent 2018 (572 milioane lei). Pe de o parte, aceste evoluții s-au consemnat pe fondul reducerii treptate a plafonului, și, în consecință, diminuării treptate a intervenției statului, de la aproximativ 2,5 miliarde lei în 2017 la 1 miliard lei în 2024. Pe de altă parte, piața creditului ipotecar s-a dezvoltat semnificativ, în contextul inversării decalajului de costuri dintre cele două categorii de produse și nevoii de a accesa sume mai mari ca urmare a majorării prețurilor proprietăților rezidențiale și veniturilor, respectiv a îmbunătățirii accesibilității populației la produsele imobiliare standard ale băncilor.

Avuția și rezistența¹⁵ sectorului populației în fața șocurilor au continuat să se consolideze pe parcursul anului 2024, ca urmare a majorării deținerilor de active financiare (+9,4 la sută în T4 2024 în termeni anuali), coroborat cu diminuarea ponderii serviciului datoriei în venitul disponibil, Grafic 4.4. Măsurile macroprudențiale privind debitorii implementate de BNR au avut un rol esențial în acest parcurs, gradul de îndatorare la nivelul agregat al sectorului (raportul dintre serviciul datoriei și venitul brut disponibil) fiind de 3 ori mai mic comparativ cu nivelul înregistrat în urma crizei financiare din 2007-2008 (3,9 la sută în decembrie 2024 față de 11,4 la sută în decembrie 2009).

Economisirea populației sub forma depozitelor s-a majorat la 380 miliarde lei în decembrie 2024, cu o dinamică anuală de 12,4 la sută, direcționată în special către depozite la termen (53 la sută din volumul depozitelor). Totuși, portofoliul de investiții al populației a cunoscut o diversificare în ultimii ani, interesul pentru titlurile de natura datoriei fiind în creștere, încurajat de randamentele atractive ale emisiunilor de titluri de stat „Fidelis” și „Tezaur”. În plus, în contextul accentuării îmbătrânirii populației și creșterii presiunii asupra sistemului public de pensii, deținerile de pensii private se conturează ca o alternativă de economisire tot mai preferată de populație, cu o creștere anuală de 19 la sută în T4 2024. În acest context, sectorul populației continuă să își mențină poziția de creditor net față de sectorul bancar, raportul

¹⁵ Rezistența este definită ca valoarea veniturilor disponibile rămase la dispoziția populației după acoperirea serviciului datoriei și cheltuielilor de consum de subzistență. Cheltuielile de consum de subzistență sunt definite conform OCDE ca 50 la sută din venitul median.

credite/depozite pentru acest sector fiind de 50 la sută în decembrie 2024, în scădere semnificativă în perioada postpandemică (de la 64 la sută în decembrie 2019). La baza acestei evoluții, inclusiv pe fondul stabilizării ratelor de dobândă la niveluri mai ridicate, stă o creștere mai alertă a depozitelor față de cea a creditelor bancare (12,4 la sută în cazul depozitelor față de 9,2 la sută în cazul creditelor în decembrie 2024, în termeni anuali).

La nivel agregat, capacitatea sectorului real de onorare a serviciului datoriei se menține adecvată, deși a înregistrat evoluții mixte pe parcursul anului 2024. Pe de o parte, capacitatea sectorului populației de onorare a serviciului datoriei s-a îmbunătățit spre finalul anului 2024, rata creditelor neperformante coborând sub 3 la sută în decembrie 2024, de la circa 3,2 la sută în urmă cu un an. Pe de altă parte, calitatea portofoliului de credite acordate companiilor nefinanciare a cunoscut o ușoară deteriorare, ajungând la 4,1 la sută în luna decembrie 2024, de la 3,7 la sută în decembrie 2023. La baza acestei evoluții a stat în mare măsură creșterea ratei creditelor neperformante în cazul împrumuturilor cu garanții de stat (de la 2,5 la sută în decembrie 2023 la 4,9 la sută în decembrie 2024), deși peste jumătate din aceste credite nu au întârzieri la plată, ci au fost clasificate ca neperformante pe baza criteriului improbabilității de plată. În acest context, riscurile asociate interconexiunii excesive între administrația publică centrală și sectorul bancar (engl. *bank-sovereign nexus*) necesită o monitorizare atentă (Caseta 7). Totodată, riscul de credit este mai accentuat în cazul unor segmente de creditare, respectiv în cel al împrumuturilor acordate IMM (rata NPL 4,8 la sută față de 2,7 la sută pentru corporații, decembrie 2024), al expunerilor față de piața imobiliară comercială (4,8 la sută față de 4,1 la sută la nivelul agregat al companiilor nefinanciare), precum și în cel al creditelor de consum contractate de sectorul populației (rata NPL 5 la sută față de 1,6 la sută la creditul ipotecar, decembrie 2024).

Perspectivile privind materializarea riscului de credit aferent sectorului neguvernamental depind în mare măsură de evoluțiile macroeconomice, marcate de incertitudini ridicate în contextul intensificării tensiunilor geopolitice la nivel global. Astfel, estimările pe un orizont de 12 luni indică o continuare a trendului ascendent al ratei de nerambursare, atât în cazul creditelor acordate firmelor (de la 3,2 la sută în decembrie 2024 la 5,3 la sută în decembrie 2025), cât și al împrumuturilor destinate populației, pe ambele segmente principale de credit (de la 0,22 la sută în decembrie 2024 până la 0,25 la sută în decembrie 2025 în cazul creditului ipotecar și de la 2,9 la sută până la 3,1 la sută în cazul creditului de consum, în același interval de timp).

Piața imobiliară s-a revitalizat pe parcursul anului 2024, atât pe segmentul rezidențial, cât și pe cel comercial. În cazul pieței imobiliare rezidențiale, oferta de proprietăți disponibile pentru vânzare s-a restrâns pe fondul creșterii susținute a costurilor de construcție, pe când cererea s-a menținut robustă în contextul creșterilor de venituri salariale. Astfel, prețul proprietăților imobiliare rezidențiale a continuat tendința de creștere, însă într-un ritm mai lent comparativ cu prima jumătate a anului (4 la sută în T4 2024 anual față de 6,8 la sută în T2 2024 anual). Totuși, România înregistrează una dintre cele mai scăzute dinamici anuale pozitive la nivel european, la distanță semnificativă față de economiile similare din regiune (18,3 la sută în Bulgaria, 10,4 la sută în Polonia, 13 la sută în Ungaria și 8,4 la sută în Cehia). Expunerea sectorului bancar

față de piața imobiliară rezidențială se menține importantă (116,1 miliarde lei, 63 la sută din totalul creditelor acordate de bănci populației, decembrie 2024), iar calitatea portofoliului de credite imobiliare este adecvată (rata creditelor neperformante de 1,6 la sută, decembrie 2024). Măsurile macroprudențiale privind debitorii implementate de Banca Națională a României au un rol esențial în acest sens, reglementând gradul de acoperire a creditelor prin garanțiile imobiliare rezidențiale în funcție de numărul de proprietăți deținute de debitor și de moneda de denominare a creditului.

Și în cazul pieței imobiliare comerciale evoluțiile au fost favorabile, volumul investițiilor ajungând la 733 milioane euro în anul 2024, depășind cuantumul tranzacționat în 2023 cu 47 la sută¹⁶. Principalul segment generator de capital (40 la sută din volumul investițiilor) a fost cel al spațiilor industriale și logistice, avantajele date de prețurile terenurilor și costul forței de muncă încă mai scăzute în plan regional, precum și lucrările de infrastructură și apartenența la spațiul Schengen continuând să atragă numeroase investiții pe piața industrială și logistică din România. Conform celor mai recente evaluări ale vulnerabilităților dinspre sectorul imobiliar comercial din România, riscurile se mențin la un nivel gestionabil și pe o tendință de îmbunătățire, date fiind evoluțiile favorabile din anul 2024. România a fost evaluată ca deplin conformă cu subrecomandarea A din Recomandarea Comitetului European pentru Riscuri Sistemice privind vulnerabilitățile din sectorul imobiliar comercial din Spațiul Economic European¹⁷, cadrul de monitorizare a riscurilor sistemice care decurg din piața bunurilor imobile comerciale fiind considerat adecvat și în continuă îmbunătățire¹⁸.

2.2. Sectorul bancar

Sectorul bancar românesc și-a menținut poziția adecvată din perspectivă financiară și prudențială pe parcursul anului 2024. Este recomandat însă ca băncile să adopte o conduită prudentă în perioada următoare, în contextul menținerii unui cadru macrofinanciar complex dat de necesitatea adresării dezechilibrelor economice interne, dar și de un nivel ridicat al incertitudinii pe plan internațional. Provoacărilor asociate pot contribui la accentuarea riscului de credit, a riscului de rata dobânzii sau la amplificarea riscului cibernetic.

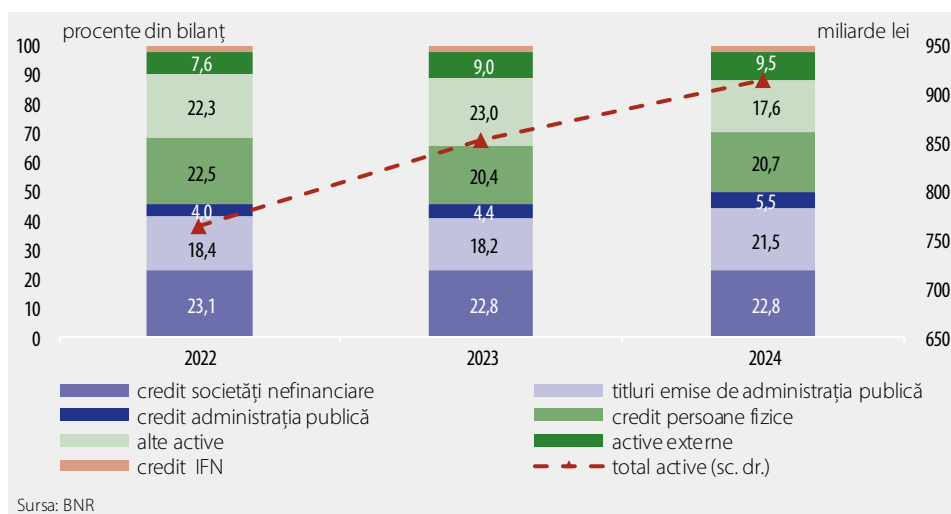
Evoluțiile structurale la nivel bilanțier au favorizat capacitatea de a genera profit a băncilor, contribuind la consolidarea pozițiilor de lichiditate și solvabilitate. Activele¹⁹ sectorului bancar românesc la valoare brută au crescut cu 7,4 la sută în anul 2024 (la 915,6 miliarde lei, decembrie 2024, Grafic 4.5). Instituțiile de credit cu capital majoritar românesc cumulează o proporție în creștere a cotei de piață a activelor (37,5 la sută din totalul activelor brute, decembrie 2024), inclusiv pe fondul proceselor de fuziuni și achiziții derulate în ultimii ani.

¹⁶ [CBRE, Romania Real Estate Investment Volumes Q4 2024](#)

¹⁷ <https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/recommendations/esrb.recommendation221201.cre~65c7b70017.ro.pdf>

¹⁸ [Summary Compliance Report for Recommendations ESRB/2022/9 and ESRB/2016/14](#)

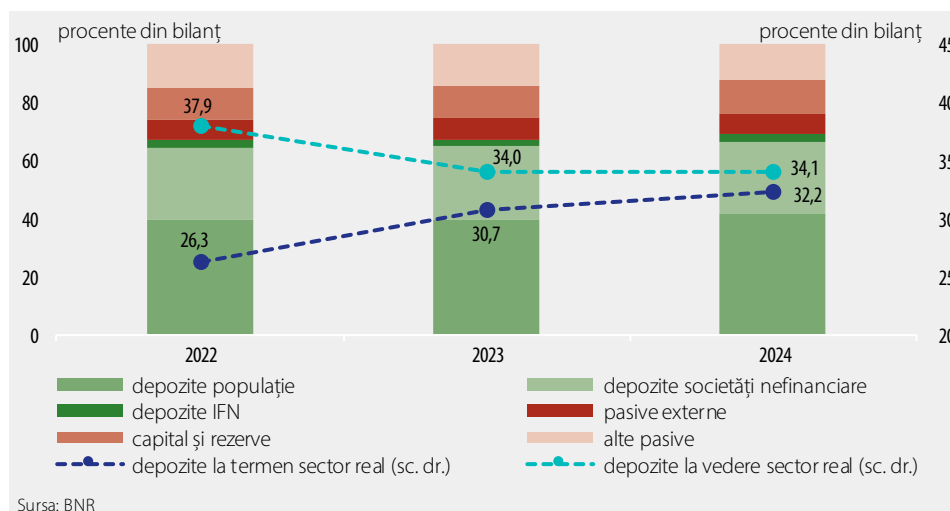
¹⁹ Au fost utilizate activele la valoare brută ale sectorului bancar, conform raportărilor de statistică monetară.

Grafic 4.5
Evoluția structurii activelor
sectorului bancar

Creditele acordate sectorului neguvernamental reprezentau 46 la sută din bilanț (Grafic 4.5). Dinamica anuală a acestor credite, de 8,8 la sută, a fost semnificativ inferioară celei specifice deținerilor de titluri de stat (26,7 la sută), marcând o creștere a interconexiunii bancare cu sectorul de stat. Structura pe monede arată că cea mai mare parte a soldului creditelor neguvernamentale este denominată în lei (70 la sută), creditele populației fiind acordate în lei într-o proporție mai ridicată (90,8 la sută din sold). Creditele acordate societăților nefinanciare și instituțiilor financiare nemonetare cumulează 25,3 la sută din active și au avut o dinamică anuală de 8,6 la sută în 2024, un ritm de creștere relativ similar celui aferent creditării populației (9,2 la sută, decembrie 2024). Activele externe au înregistrat o majorare în totalul activelor, până la 9,5 la sută.

Evoluția structurii activelor indică o tendință accentuată de orientare către expuneri față de administrația publică centrală (27 la sută din bilanț, decembrie 2024), în special prin instrumente de datorie emise de statul român (21,5 la sută din active, Grafic 4.5). Titlurile de stat (196,9 miliarde lei) au devenit principalul determinant al creșterii activelor sectorului bancar în anul 2024, în vreme ce creditele acordate administrației publice au cunoscut, de asemenea, majorări (34,5 la sută dinamică anuală, până la nivelul de 50,1 miliarde lei). Deși deținerile de titluri de stat produc efecte favorabile asupra indicatorilor de lichiditate, acestea accentuează o vulnerabilitate recurentă a sectorului bancar românesc, cea a adâncirii interdependenței dintre sectorul bancar și statul român. Un procent de 21,1 la sută din titlurile de stat deținute de bănci sunt denominate în valută, aspect stimulat inclusiv de tratamentul prudențial favorabil conform prevederilor tranzitorii ale Regulamentului UE 1623/2024. Conexiunea cu statul se manifestă, în plus, și prin intermediul garanțiilor furnizate prin diverse programe guvernamentale destinate stimulării creditării anumitor segmente din sectorul real (4,8 la sută din active, decembrie 2024, detalii în Caseta 7), respectiv prin creșterea cotei de piață a băncilor cu acționar majoritar de stat (14,2 la sută).

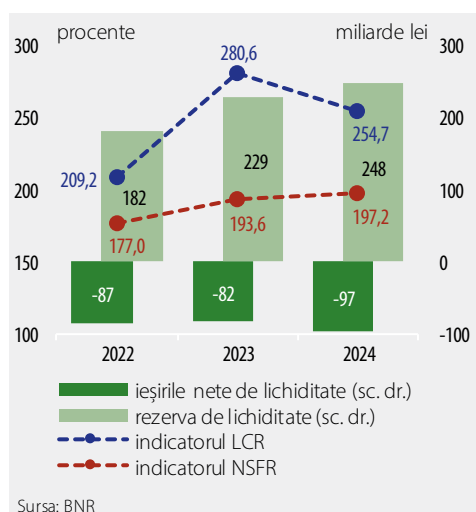

Grafic 4.6
Evoluția structurii pasivelor
sectorului bancar

Structura pasivelor sectorului bancar este dominată de depozite (80,8 la sută, decembrie 2024). Dintre aceste depozite, 82 la sută erau constituite de sectorul real din economia locală. Raportate la totalul pasivelor, acestea din urmă reprezentau 66 la sută (Grafic 4.6). Depozitele la vedere sunt majoritare (51,4 la sută din totalul depozitelor sectorului real). Soldul depozitelor de această natură s-a majorat pe parcursul anului 2024, favorizând scăderea costului mediu de finanțare și implicit profitabilitatea, dar dinamica anuală a fost inferioară celei aferente depozitelor la termen (7,4 la sută, respectiv 12,8 la sută). Costul mediu de finanțare aferent soldului depozitelor la termen ale sectorului real în lei – cea mai importantă componentă a depozitelor la termen ale sectorului real – a scăzut în anul 2024 (5,1 la sută, decembrie 2024, față de 6,1 la sută în perioada similară a anului 2023), menținându-se însă semnificativ peste cel aferent depozitelor la vedere (remunerate cu 0,73 la sută în anul 2024).

Comparativ cu finalul anului 2023, se remarcă o tendință de creștere a economisirii populației, soldul depozitelor constituite la bănci de acest sector majorându-se cu 12,4 la sută. Aportul acestor depozite în pasive este de 41,5 la sută (Grafic 4.6). Depozitele societăților nefinanciare au înregistrat de asemenea creșteri, până la nivelul de 226,7 miliarde lei (decembrie 2024), iar depozitele instituțiilor financiare

nemonetare s-au majorat, însă se mențin reduse.

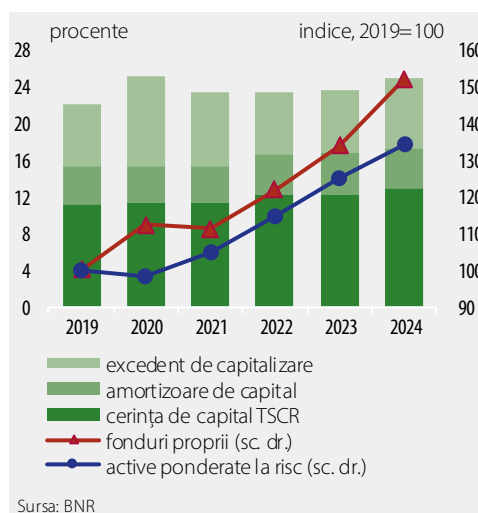

Grafic 4.7
Evoluția principalilor indicatori
ai poziției de lichiditate

Pe fondul acestor evoluții structurale favorabile, poziția de lichiditate a sectorului bancar românesc s-a menținut adecvată în anul 2024, cu indicatori confortabil peste valorile minime reglementate și peste mediile europene. Indicatorul LCR se situa la 254,7 la sută în luna decembrie 2024 față de 163,4 la sută în UE. Scăderea valorii agregate a indicatorului LCR (de la 280,6 la sută în decembrie 2023, Grafic 4.7) este atribuibilă majorării de

o manieră mai accentuată a ieșirilor nete de lichiditate (19,1 la sută), comparativ cu ritmul de creștere a rezervei de lichiditate, numărătorul considerat în cadrul indicatorului (8,1 la sută).

Indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR) s-a îmbunătățit marginal pe parcursul anului 2024, până la 197,2 la sută, comparându-se favorabil în raport cu media europeană (127,1 la sută, decembrie 2024).

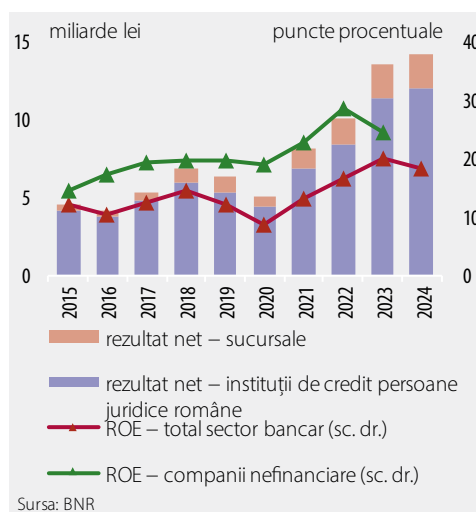
Grafic 4.8
Evoluția structurii ratei fondurilor proprii totale și a determinantilor acesteia

Indicatorii adecvați de solvabilitate atestă reziliența sectorului bancar din România. Rata fondurilor proprii totale a continuat creșterea în anul 2024 comparativ cu anul anterior (24,9 la sută, decembrie 2024, Grafic 4.8), fiind superioară mediei UE de 20,2 la sută. Dinamica ascendentă postpandemică a ratei fondurilor proprii totale s-a datorat creșterii persistente a fondurilor proprii, pe fondul unei profitabilități adecvate, într-un ritm mai alert comparativ cu activele ponderate la risc (Grafic 4.8). Amplificarea conexiunii cu sectorul guvernamental s-a transpus

în reducerea ratei generale de risc (27,4 la sută în anul 2024 față de 37,5 la sută în anul 2019), cu efecte pozitive asupra cerințelor de capital. Politicile macro- și microprudențiale au stimulat atitudinea conservatoare în privința distribuirii de dividende, instituțiile de credit consemnând o rată medie de reținere anuală a profitului de 59 la sută de-a lungul ultimului deceniu, ceea ce a dus la întărirea fondurilor proprii. Cerințele globale de capital s-au majorat permanent din anul 2019, fiind susținute atât de rațiuni microprudențiale, cât și de politicile macroprudențiale reflectate în nivelul amortizorului combinat de capital. Excedentul față de cerințele globale de capital (rata cerințelor globale de capital – rata OCR – 17,3 la sută, decembrie 2024) asigură resurse sectorului bancar pentru creșterea intermedierei financiare, precum și pentru absorbirea efectelor unor eventuale șocuri macroeconomice.

În structură, activele ponderate la risc provin dominant din cerințele pentru riscul de credit, iar cerințele aferente riscului operațional (care includ și expunerea la riscul cibernetic) nu s-au majorat semnificativ în ultimii ani. Cu toate acestea, mediul digital de funcționare a activității bancare, precum și situația geopolitică actuală pot amplifica impactul riscului cibernetic dintr-o perspectivă mai largă, sistemică (Caseta 8). Tratatamentul riscurilor va fi influențat de adoptarea Directivei 1619/2024 și a Regulamentului 1623/2024, care implementează cadrul Basel III în UE. Printre altele, se introduc cerințe mai granulare pentru calculul riscului de credit în abordarea standardizată, ajustări în privința modelelor interne pentru riscul de credit cu limitări în raport cu abordarea standardizată, se modifică tratamentul riscului de piață odată cu implementarea *Fundamental Review of the Trading Book* sau al riscului operațional (prin utilizarea unui model standardizat revizuit). În plus, sunt prevăzute o serie de măsuri tranzitorii care au ca scop facilitarea unei tranziții graduale a instituțiilor de credit la cerințele de capital mai stricte prevăzute de regulament.

Exercițiul de testare la stres a solvabilității bancare derulat în anul 2024 evidențiază reziliența sectorului bancar românesc, alimentată de o capacitate operațională robustă și de o poziție inițială solidă, în special în cazul băncilor mari. Anumite instituții de credit de talie mică, cu eficiență operațională scăzută, ar putea înregistra deficite până la finalul orizontului de prognoză în cazul manifestării scenariilor testate. La nivel agregat, în scenariul de bază, rata fondurilor proprii totale ar crește treptat până la 28,2 la sută în anul 2026 (sub ipoteza nedistribuirii dividendelor), în timp ce conform scenariului advers, rata solvabilității ar putea scădea până la 20,2 la sută în anul 2026, ca urmare a reducerii veniturilor operaționale, respectiv a pierderilor din manifestarea accentuată a riscului de credit. O potențială materializare a scenariilor macroeconomice ar determina deteriorarea calității activelor, rata creditelor neperformante aferentă sectorului real crescând atât în scenariul de bază, cât și în cel advers.

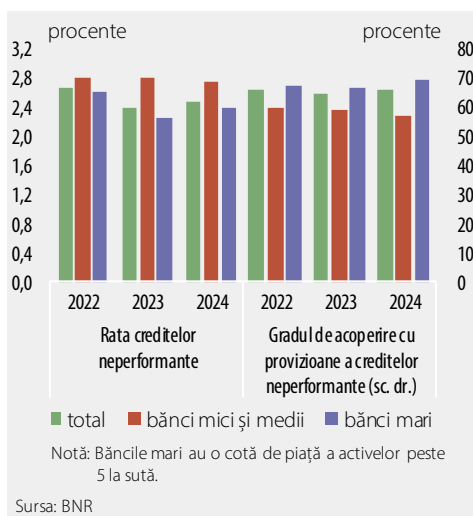
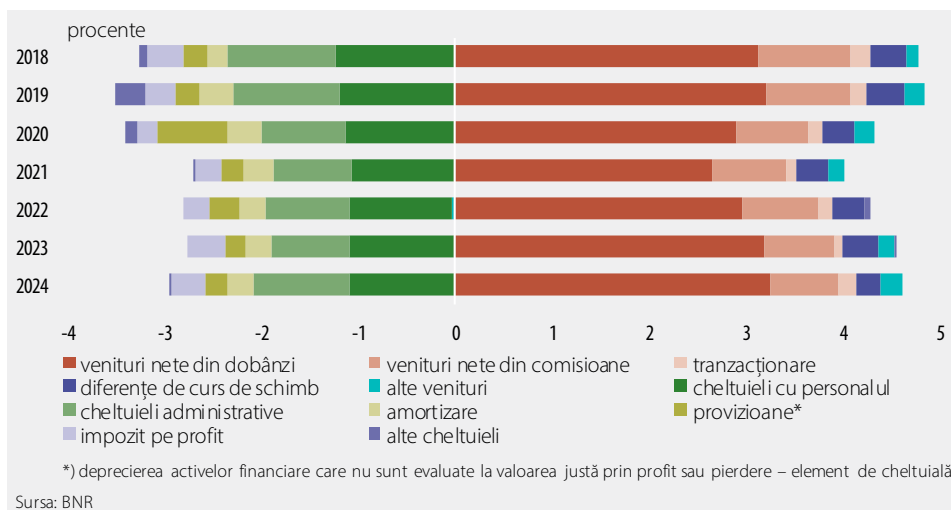
Grafic 4.9
Evoluția profitabilității
sectorului bancar în comparație
cu cea a companiilor nefinanciare

Capacitatea băncilor de a obține profit s-a consolidat în anul 2024, cu precădere în cazul instituțiilor de credit persoane juridice române, iar profitul net agregat a crescut la 14,2 miliarde lei. Profitabilitatea asigură resurse pentru majorarea fondurilor proprii și întărirea indicatorilor prudențiali și financiari bancari. Există și bănci care au înregistrat pierderi în anul 2024, cota de piață a acestora cumulând doar 0,26 la sută din active. Indicatorii de profitabilitate bancară s-au diminuat ușor în anul 2024 (rentabilitatea financiară ROE, 18,4 la sută, Grafic 4.9,

respectiv rentabilitatea activelor ROA, 1,7 la sută). Rentabilitatea financiară bancară se menține superioară mediei europene (10,5 la sută, decembrie 2024), dar se poziționează în mod persistent semnificativ sub mediile înregistrate istoric de companiile nefinanciare (24,3 la sută în 2023, Grafic 4.5). Eficiența operațională s-a deteriorat pe parcursul anului 2024 la 50,8 la sută, reintrând în zona de risc mediu conform ABE. Taxa pe cifra de afaceri aplicată sectorului bancar, de circa 1,29 miliarde lei în anul 2024, a contribuit la creșterea cheltuielilor operaționale și a afectat negativ indicatorii de eficiență.

Determinanții profitabilității relevă, pe partea de venituri, o creștere a aportului dominant al veniturilor nete din dobânzi (3,3 la sută, prin raportare la activele medii ale sectorului bancar, cea mai ridicată pondere a ultimilor ani, Grafic 4.10). A doua componentă a veniturilor operaționale, veniturile nete din taxe și comisioane, a crescut în termeni nominali cu 6 la sută în 2024, reprezentând 0,7 la sută din active. Pe partea cheltuielilor operaționale, importanța cheltuielilor cu personalul s-a menținut la un nivel constant raportat la activele medii (1,1 la sută în ultimii trei ani, Grafic 4.10), acest tip de cheltuială cumulând 46 la sută din totalul cheltuielilor operaționale. Așadar, creșterile salariale au contribuit la menținerea unor costuri constante cu personalul, în pofida reducerilor de personal operate de bănci în mod permanent

în ultimul deceniu. Tendința de eficientizare observată în perioada postpandemică s-a aplanat în anul 2024, cheltuielile administrative majorându-se anual cu 38 la sută, inclusiv datorită introducerii taxei pe cifra de afaceri. O altă sursă a creșterii cheltuielilor administrative a fost componenta de cheltuieli IT, care s-a intensificat ca urmare a accelerării eforturilor de digitalizare. În ultimii ani, un factor determinat al dinamicii pozitive a profitabilității este menținerea la un nivel redus a cheltuielilor cu deprecierea activelor financiare (0,23 la sută din active, decembrie 2024).

Indicatorii de calitate a activelor consolidează poziția financiară și prudențială a sectorului bancar românesc, prin valori amplasate în zona de risc scăzut, conform ABE (Grafic 4.11), atât la nivel agregat, cât și pentru grupa de bănci mari, respectiv pentru categoria băncilor cu o cotă de piață de sub 5 la sută. Rata creditelor neperformante (2,5 la sută, decembrie 2024) a cunoscut o majorare marginală față de anul anterior, iar gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante s-a menținut la un nivel mediu adecvat (66,0 la sută, decembrie 2024) și

mai prudent în comparație cu media europeană (41,2 la sută, decembrie 2024). Rata restructurărilor a scăzut, de asemenea, la un nivel care reflectă un risc scăzut (1,4 la sută, decembrie 2024).

Variabilitatea ratei creditelor neperformante între bănci s-a diminuat în anul 2024. Se menține o discrepanță între băncile de talie mare și celelalte bănci din perspectiva calității activelor. Băncile mari prezintă o rată a creditelor neperformante mai redusă (2,4 la sută), respectiv un grad de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante mai ridicat (69 la sută) în raport cu celelalte bănci.

Caseta 8. Impactul riscului cibernetic asupra sectorului bancar

Procesul de digitalizare intens al sectoarelor bancare europene, concretizat în folosirea tehnologiilor avansate și a unor infrastructuri digitale, alături de implicațiile tensiunilor geopolitice actuale, a contribuit la creșterea relevanței riscului cibernetic.

Conform ENISA (*European Union Agency for Cybersecurity*), sectorul financiar european înregistrează circa o treime din incidentele cibernetice cu impact semnificativ raportate de-a lungul perioadei 2020-2024 în virtutea Directivei 2055/2022 (referitoare la măsurile privind securitatea cibernetică în UE). Acestor incidente li se adaugă numeroase alte atacuri cibernetice de relevanță mai redusă. În perioada iulie 2023 – iunie 2024, conform unui raport ENISA²⁰ bazat atât pe surse publice, cât și pe sursele ENISA, băncile europene au cumulată 46 la sută din incidentele cibernetice analizate asociate sectorului financiar. Chestionarul ABE²¹ de evaluare a riscurilor semnalează, de asemenea, o creștere a numărului de incidente cibernetice în prima jumătate a anului 2024 la nivelul instituțiilor financiare, comparativ cu anul 2023. Mai mult de jumătate din băncile chestionate au raportat faptul că au făcut obiectul cel puțin al unui atac cibernetic în prima parte a anului 2024.

Riscul cibernetic este tratat din perspectivă prudențială ca parte a riscului operațional, acesta poate însă amplifica și alte riscuri, conducând potențial la implicații sistemice. În acest context, autoritățile de reglementare europene au abordat riscul cibernetic printr-o serie de inițiative menite să contribuie la reducerea riscurilor. Pe de o parte, intrarea în vigoare a prevederilor Directivei europene 2022/2554 (DORA – *Digital Operational Resilience Act*) în luna ianuarie 2025 are rolul de a stimula creșterea rezilienței operaționale digitale. DORA solicită instituțiilor care oferă servicii financiare, inclusiv bănci, firme de investiții, furnizori de criptoactive, să gestioneze riscurile asociate tehnologiei informației și comunicării (ICT), să raporteze incidentele majore și să îmbunătățească gestiunea riscurilor legate de terțe părți, cu scopul general de a întări reziliența entităților în cazul unei rupturi operaționale. Pe de altă parte, din perspectivă macroprudențială, CERS a investigat caracteristicile-cheie întrunite de incidentele cibernetice care ar putea deveni sistemice și a identificat instrumente de politică financiară, precum și instrumente operaționale de răspuns care ar putea fi folosite de statele europene. În acest sens a emis Recomandarea ESRB/2021/17 privind un cadru paneuropean de coordonare sistemică a incidentelor cibernetice pentru autoritățile relevante.

La nivel european, cadrul de analiză a riscului cibernetic implică monitorizarea măsurilor de prevenție și manifestării riscului cibernetic. În cazul unor bănci centrale, acesta este dezvoltat și extins prin exerciții de testare la stres a riscului cibernetic din perspectivă micro- sau macroprudențială. Autorități precum Banca Angliei (BoE), Autoritatea Daneză de Supraveghere Financiară (DFSA), Banca Centrală Europeană (BCE) sau Banca Centrală a Portugaliei (BdP) au derulat

²⁰ ENISA threat landscape: finance sector January 2023 to June 2024

²¹ Operational risks and resilience | European Banking Authority

în ultimii ani astfel de exerciții, iar BNR a inițiat un astfel de exercițiu în anul 2024. Natura sistemică, canalele de contagiune și modelarea interconexiunilor cauzate de riscul cibernetic constituie o preocupare a multor autorități europene în vederea dezvoltării unor tehnici robuste de testare a rezilienței cibernetice.

În România, BNR abordează riscul cibernetic, care ar putea afecta buna funcționare a sectorului bancar din mai multe perspective. Sunt avute în vedere implementarea și aplicarea legislației europene în domeniu, precum și dezvoltarea unui cadru de monitorizare, analiză și reacție specific riscului cibernetic, inclusiv alături de alte entități relevante pentru interconectivitatea manifestării riscului cibernetic. Atacurile cibernetice nu au cauzat până în prezent întreruperi majore în furnizarea de servicii bancare clienților sau scăderea calității acestora în cazul sectorului bancar din România. Cu toate acestea, ele au potențialul de a crea instabilitate economică (prin efectele de contagiune către sectorul real și public), ca urmare a pierderilor financiare și reputaționale care ar putea surveni în cazul băncilor afectate. Aceste pierderi au potențial de afectare a încrederii în sectorul bancar, conducând la fenomene de tipul fugă a depozitelor (*bank run*). Ca urmare, se recomandă monitorizarea acestor riscuri cibernetice de către autoritățile relevante. Totodată, la nivelul băncilor și a infrastructurii financiare este necesară implementarea unor acțiuni de prevenție și de detectare a acestor incidente, precum și a unor strategii de răspuns și redresare în urma unor atacuri.

Pentru evaluarea implicațiilor asupra stabilității financiare generate de digitalizarea sectorului bancar și de riscul cibernetic, BNR a adresat un chestionar tuturor instituțiilor de credit din România, la sfârșitul anului 2023. Conform răspunsurilor furnizate de cele 27 de instituții de credit respondente (din totalul de 34 de bănci), cele mai frecvente atacuri cibernetice cu care s-au confruntat băncile în perioada recentă au fost cele de tip DDoS (engl. *distributed denial-of-service*, o încercare frauduloasă de a indisponibiliza sau bloca resursele unui calculator), care nu au avut un impact semnificativ asupra instituțiilor sau a clienților acestora. Un număr de 16 bănci respondente (cu o cotă de piață cumulată de 40 la sută) nu au avut parte de atacuri cibernetice în cursul anului 2023. Din restul de 11 bănci care au făcut obiectul unor atacuri cibernetice, doar 2 la sută (cu o cotă de piață cumulată de 22 la sută) au reușit să contracareze fără pierderi aceste atacuri, nouă fiind afectate de aceste atacuri. Printre măsurile suplimentare întreprinse de instituțiile de credit în vederea evaluării rezilienței cibernetice se numără: diverse exerciții de tip *Table Top*²², testări ale eficacității protecției DDoS, simularea unor atacuri de tip phishing, exerciții de testare a securității rețelei, precum și exerciții de tip *Ransomware Readiness Evaluation*²³.

Un pas suplimentar în dezvoltarea cadrului de analiză s-a realizat în cursul anului 2024, când BNR a derulat un exercițiu de testare la stres a sectorului bancar din perspectiva riscului cibernetic. Scenariile au fost elaborate în colaborare cu

²² Reprezintă o simulare a unui atac cibernetic într-un mediu controlat și fără a afecta direct sistemele reale. Participanții discută și analizează scenarii de securitate cibernetică, identificând vulnerabilități și elaborând strategii de răspuns.

²³ Reprezintă o simulare a unor atacuri de tip *Ransomware*, prin care un software de tip *malware* împiedică accesarea dispozitivelor, precum și a datelor stocate prin criptarea acestora.

autoritățile naționale relevante, iar chestionarul transmis majorității băncilor din România a încorporat anumite elemente din exercițiul derulat de BCE. Din perspectivă microprudențială, exercițiul a avut un rol de conștientizare, rezultatele fiind utilizate și pentru informarea suplimentară în procesul de supraveghere a instituțiilor de credit. Din perspectivă macroprudențială, exercițiul derulat a fost axat pe surprinderea efectelor asupra stabilității sectorului bancar în eventualitatea manifestării unor atacuri cibernetice care ar putea conduce la retrageri de depozite aferente sectorului real. Acest exercițiu a oferit premisele pentru îmbunătățirea cadrului de testare la stres a lichidității sectorului bancar, dar și pentru identificarea unor politici de reacție în cazul apariției unor scenarii extreme asociate riscului cibernetic. Pentru prevenirea manifestării riscului cibernetic este utilă stimularea prevenției, atât prin pregătirea instituțiilor de credit, cât și prin sporirea eforturilor de conștientizare a publicului asupra riscurilor cauzate de utilizarea pe scară largă a unor căi digitale de fraudare (exemplele includ accesarea informațiilor personale prin intermediul unor clone ale website-urilor legitime ale instituțiilor de credit, furnizarea de date personale unor persoane neautorizate sau transmiterea de informații cu un caracter „urgent” la solicitarea instituțiilor de credit confruntate cu atacuri cibernetice).

2.3. Sectorul financiar nebanca

Rolul instituțiilor financiare nebanca în creditarea sectorului real s-a accentuat în ultimii ani, volumul creditelor acordate de IFN înregistrând dinamici de două cifre în perioada postpandemică (13,6 la sută în 2024, 14,2 la sută în 2023 și 15,2 la sută în 2022). O proporție semnificativă a creditelor acordate de IFN este direcționată către companiile nefinanciare (78 la sută, decembrie 2024), acestea comportând un risc valutar, dat fiind faptul că sunt predominant denominate în monedă străină (84 la sută din creditul acordat de IFN firmelor și 66 la sută din totalul creditului acordat de IFN companiilor și populației, decembrie 2024). În contrast, creditele acordate de IFN populației sunt preponderent în moneda națională (90 la sută, decembrie 2024), acestea fiind reprezentate aproape în totalitate de credite pentru consum.

Creditele acordate de IFN comportă un risc de credit mai ridicat, ecartul în ceea ce privește calitatea activelor IFN comparativ cu sectorul bancar fiind vizibil atât la nivel agregat, cât și pe principalele segmente de credit. Astfel, calitatea portofoliului de credite acordate de IFN populației este inferioară comparativ cu cea asociată aceluiași tip de credite bancare (rata NPL 7,9 la sută față de 1,4 la sută, conform definiției întârzierilor la plată de peste 90 de zile, decembrie 2024). În cazul împrumuturilor pentru consum rata creditelor neperformante este cu 5 puncte procentuale mai ridicată (7,9 la sută față de 3 la sută în cazul creditelor de consum bancare, decembrie 2024).

Creditele acordate de IFN companiilor nefinanciare prezintă o performanță mai bună comparativ cu cele acordate populației (2,7 la sută față de 7,9 la sută), însă inferioară celei aferente aceluiași tip de credite acordate de bănci (2,7 la sută versus 1,9 la sută în decembrie 2024, conform definiției întârzierilor la plată de peste 90 de zile). Creditele acordate de IFN firmelor sunt direcționate în mare măsură către sectoarele servicii și comerț (55 la sută), urmate de agricultură (17 la sută) și construcții (14 la sută), acestea

fiind preponderent de tip leasing, indiferent de ramura de activitate. În funcție de sectorul de activitate, cele mai ridicate rate ale creditelor neperformante sunt asociate firmelor din agricultură (3,9 la sută, decembrie 2024) și celor din construcții (3,5 la sută).

2.4. Piețele financiare

Sentimentul investitorilor pe piețele financiare internaționale a rămas, în general, relativ favorabil pe parcursul anului 2024, în pofida unui context macroeconomic și geopolitic marcat de incertitudini persistente, inclusiv în condițiile unui an electoral important la nivel global. Astfel, deși riscul de ajustare bruscă a primei de risc pe piețele financiare internaționale s-a menținut la un nivel înalt de-a lungul anului 2024, activele cu profil mai ridicat de risc au înregistrat, în ansamblu, evoluții ascendente, în pofida unor episoade de volatilitate mai crescută²⁴, care au avut un impact limitat asupra sistemului financiar. Piețele de capital au încheiat evoluția anuală în teritoriu pozitiv, atât în SUA și Europa, cât și la nivel regional și pe plan autohton (indicele BET consemnând, la finele anului 2024, o creștere de 8,8 la sută în raport cu sfârșitul anului precedent). Evoluțiile de la începutul anului 2025 au fost marcate de o volatilitate ridicată, pe fondul incertitudinilor generate de politicile comerciale globale, determinate de noua administrație din SUA, cu ajustări semnificative pe toate piețele de capital la începutul lunii aprilie 2025.

Similar evoluțiilor pe plan internațional, randamentele titlurilor de stat pe termen lung de pe piața secundară au consemnat în prima parte a anului 2024 o serie de oscilații episodice, atât sub impactul unor factori globali, în contextul revizuirilor succesive ale așteptărilor investitorilor cu privire la perspectiva conduitei politicii monetare a principalelor bănci centrale, cât și pe fondul unor factori interni, ca urmare a incertitudinilor asociate procesului de consolidare bugetară, inclusiv în context electoral. Începând cu luna noiembrie, randamentele pe termen lung s-au înscris pe o traiectorie pronunțat ascendentă, dar puternic fluctuantă, atât pe fondul volatilității ridicate a apetitului global pentru risc din această perioadă, cât și ca urmare a incertitudinilor sporite generate de derularea evenimentelor electorale la nivel național, de natură a intensifica temerile investitorilor cu privire la poziția fiscală și cea externă a economiei (reflected inclusiv în costul asigurării riscului de credit asociat titlurilor de stat²⁵). Relevantă din această perspectivă a fost și decizia agenției Fitch din luna decembrie de a revizui perspectiva ratingului suveran al României (BBB-), de la „stabilă”, la „negativă”.

Piața valutară nu a consemnat fluctuații semnificative, moneda națională rămânând printre cele mai stabile din regiune. În raport cu euro, moneda națională s-a menținut în intervalul 4,96-4,98 de-a lungul anului 2024. Dolarul american s-a apreciat cu 4,2 la sută față de leu în decembrie 2024 comparativ cu decembrie 2023 (pe baza mediei lunare).

²⁴ În acest sens, se remarcă volatilitatea ridicată de la începutul lunii august, manifestată în special la nivelul piețelor de capital din Japonia și SUA, dar și la nivelul piețelor valutare și de obligațiuni, în contextul reversării semnificative a tranzacțiilor de tip *carry trade* având ca monedă de finanțare yenul japonez – pentru o discuție mai detaliată, a se vedea, de exemplu „The market turbulence and carry trade unwind of August 2024”, *BIS Bulletin*, no. 90.

²⁵ Făcând referire la cotațiile CDS asociate titlurilor de stat, care au consemnat în cazul României o majorare de aproape 25 de puncte de bază de la începutul lunii noiembrie până la sfârșitul anului, rămânând cvasiconstante pentru celelalte state din regiune în același interval de timp.

3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară

3.1. Centrala Riscului de Credit²⁶

În anul 2024, sectorul financiar-bancar a continuat să își majoreze expunerile față de populație și companii, dinamica procesului de creditare a instituțiilor de credit și a instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul special (IFN) care raportează informații privind riscul de credit la CRC fiind una pozitivă, cu creșteri pentru numărul de debitori, numărul de credite și angajamente, precum și pentru suma datorată (cu 9,8 la sută, cu 9,5 la sută, respectiv cu 11,5 la sută față de anul anterior).

Din perspectiva indicatorilor analizați, activitatea instituțiilor de credit deține ponderea semnificativă, componenta IFN, ca raport în totalul informațiilor de risc de credit transmise la CRC, având un nivel relativ scăzut (12,1 la sută din totalul debitorilor, 12,2 la sută din numărul creditelor și angajamentelor, 8,4 la sută din totalul sumei datorate, respectiv 7,7 la sută din totalul sumei restante).

Principalii indicatori calculați și monitorizați pe baza informațiilor raportate la CRC de instituțiile de credit și instituțiile financiare nebankare sunt prezentați în Tabelele 4.1-4.3, respectiv în Graficul 4.12.

	31 decembrie 2023	31 decembrie 2024	variație procentuală dec. 2024/dec. 2023
Număr instituții de credit	32	32	0,0
Număr debitori (mii), <i>din care:</i>	1 713	1 871	9,2
– persoane fizice	1 585	1 741	9,8
– persoane juridice	128	131	2,3
Ponderea debitorilor persoane fizice în total debitori	92,5	93,1	0,6
Număr debitori cu restanțe (mii)	206	205	-0,5
Număr credite și angajamente (mii)	3 104	3 386	9,1
Număr credite restante (mii)	297	300	1,0
Total sumă datorată (milioane lei), <i>din care:</i>	525 247	584 812	11,3
– persoane fizice	168 148	185 989	10,6
– persoane juridice	357 100	398 823	11,7
Ponderea sumei datorate de persoanele fizice în total sumă datorată	32,0	31,8	-0,6
Suma restantă (milioane lei)	16 146	17 542	8,6
Sursa: CRC			

Tabel 4.1
Principalii indicatori
utilizați de CRC – instituții de credit

²⁶ Centrala Riscului de Credit funcționează în baza Regulamentului BNR nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit, republicat. Persoanele declarante la CRC sunt instituțiile de credit, instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special deschis la BNR, instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată care desfășoară activități de creditare legate de serviciile de plată. Informațiile despre un debitor persoană fizică sau persoană juridică non bancară sunt raportate la CRC în situația în care valoarea creditelor acordate și a angajamentelor asumate în numele acestuia de o persoană declarantă este de minimum 20 000 lei.

Tabel 4.2
Principalii indicatori utilizați de CRC –
instituții financiare nebankare
și instituții de plată

	31 decembrie 2023	31 decembrie 2024	variație procentuală dec. 2024/dec. 2023
Număr instituții financiare nebankare înscrise în Registrul special	79	76	-3,8
Număr debitori (mii), <i>din care:</i>	218	248	13,8
– persoane fizice	101	114	12,9
– persoane juridice	117	134	14,5
Pondere de debitorilor persoane fizice în total debitori	46,3	46,0	-0,6
Număr debitori cu restanțe (mii)	26	29	11,5
Număr credite și angajamente (mii)	418	469	12,2
Număr credite restante (mii)	47	52	10,6
Total sumă datorată (milioane lei), <i>din care:</i>	47 427	53 477	12,8
– persoane fizice	4 970	6 052	21,8
– persoane juridice	42 458	47 425	11,7
Pondere de sumei datorate de persoanele fizice în total sumă datorată	10,5	11,3	7,6
Suma restantă (milioane lei)	1 190	1 458	22,5

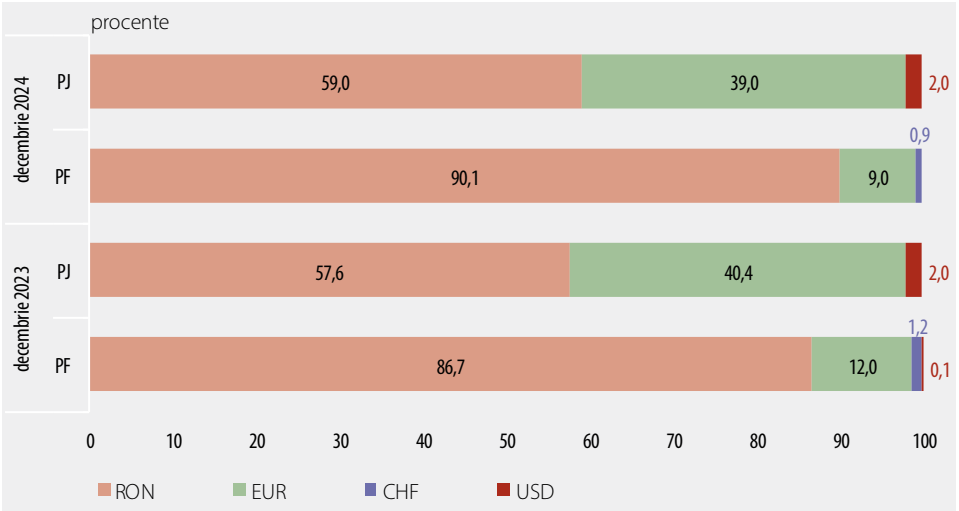
Sursa: CRC

Tabel 4.3
Alte informații privind
activitatea CRC

	31 decembrie 2023	31 decembrie 2024	variație procentuală dec. 2024/dec. 2023
Număr grupuri de clienți*	1 317 070	1 376 427	4,5
Total număr consultări (milioane)	2,2	2,1	-4,5
Pondere de consultărilor efectuate de persoanele declarante pentru debitori potențiali	51,5	57,2	11,1
Număr petenți care au solicitat informațiile raportate pe numele lor în baza de date a CRC	524	549	4,8

*) la stabilirea sferei de cuprindere a grupului, persoanele declarante au în vedere următoarele: a) criteriile prevăzute în legislația în vigoare pentru includerea persoanelor fizice și/sau juridice în categoria grup de clienți aflați în legătură, respectiv Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012; b) persoana declarantă să înregistreze expunere față de cel puțin una dintre persoanele din grup

Grafic 4.12
Distribuția în funcție de monedă
a creditelor acordate persoanelor
fizice (PF) și persoanelor juridice (PJ)
de instituțiile de credit

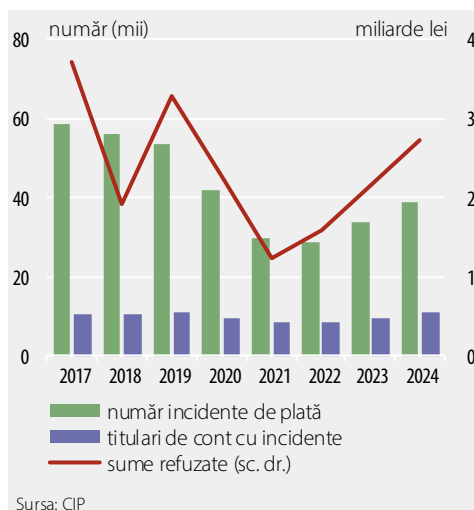

3.2. Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)²⁷

Pentru anul 2024, analiza informațiilor din baza de date a CIP evidențiază creșteri ale indicatorilor reprezentând numărul incidentelor de plată, numărul titularilor de cont care le-au generat și suma refuzată la plată. Principalii indicatori calculați și monitorizați pe baza informațiilor raportate la CIP de instituțiile de credit sunt prezentați în Tabelul 4.4 și Graficul 4.13.

	2023	2023	variație anuală 2024/2023
Număr titulari de cont înregistrați cu incidente de plată	9 630	10 715	11,3
Numărul incidentelor de plată	33 761	38 797	14,9
Numărul mediu de incidente produse de un titular de cont	3,5	3,6	2,9
Număr titulari de cont declarați în interdicție bancară	190	225	18,4
Număr persoane fizice care au produs incidente de plată	57	75	31,6
Sumă refuzată la plată (milioane lei)	2 134,7	2 719,8	27,4
Valoarea medie a sumei refuzate la plată (mii lei)	63	70	11,1
Număr consultări ale bazei de date CIP (milioane)	13,7	14,3	4,3
Număr petenți care au solicitat informațiile raportate pe numele lor în baza de date a CIP	33	37	12,1

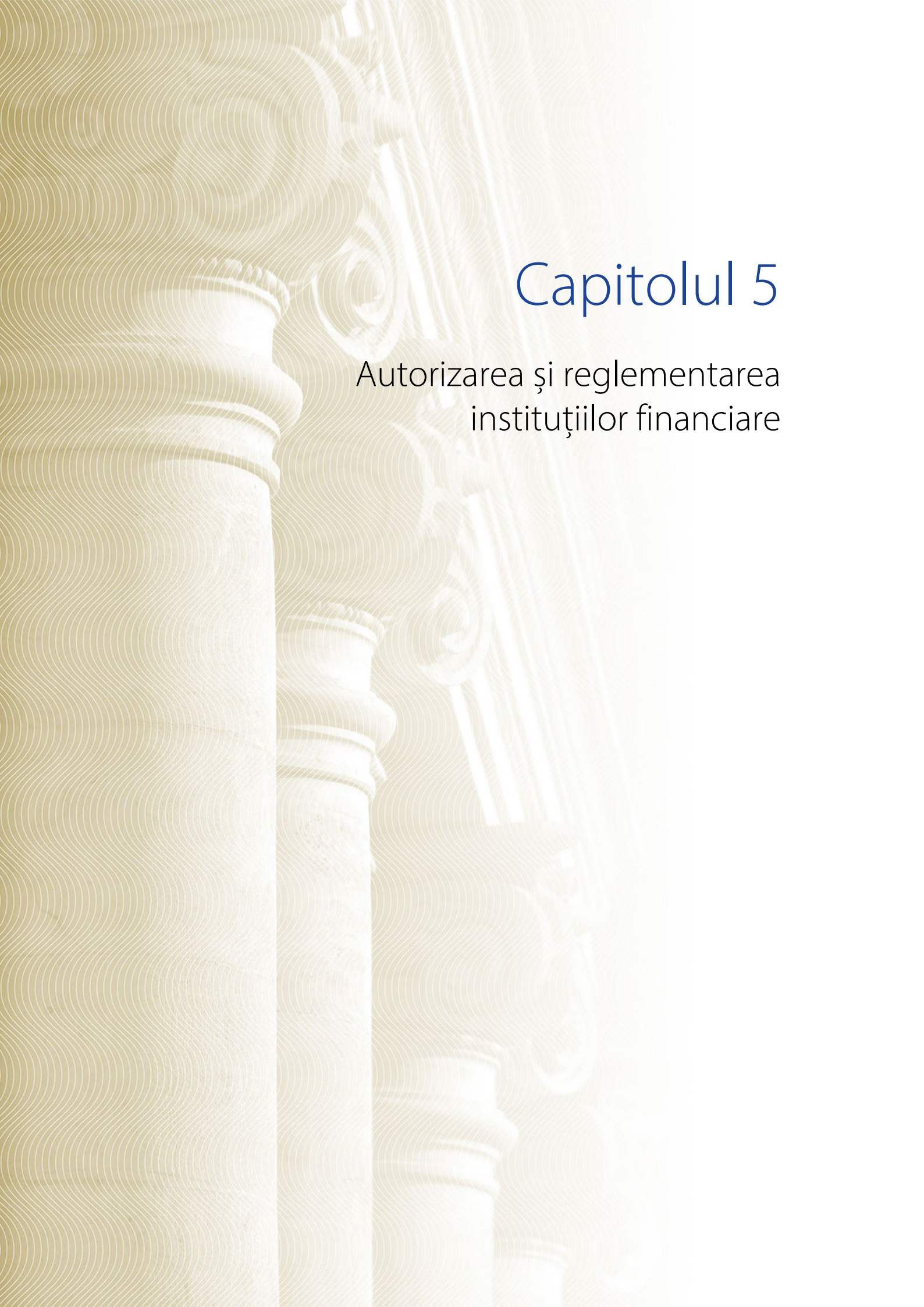
Tabel 4.4
Principalii indicatori utilizați de CIP

Grafic 4.13
Principalii indicatori privind incidentele de plăți (2017-2024)

În ceea ce privește distribuția incidentelor de plată raportate la CIP, 15 instituții de credit (60 la sută dintre persoanele declarante) au raportat 99,1 la sută din numărul total al incidentelor de plată, reprezentând 94,7 la sută din valoarea totală a sumei refuzate la plată. Cel mai frecvent motiv al refuzului la plată este lipsa totală sau parțială de disponibil în cont (cu o pondere de 56,6 la sută din totalul motivelor de refuz la plată în anul 2024 față de 60,8 la sută în 2023).

²⁷ Centrala Incidentelor de Plăți funcționează în conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 7/2023 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți, care a fost modificat prin Regulamentul BNR nr. 3/2024 și gestionează informația specifică incidentelor de plăți cu cecuri, cambii și bilete la ordin. Persoanele declarante la Centrala Incidentelor de Plăți sunt instituțiile de credit și sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine.

The background of the slide features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a government building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 5

Autorizarea și reglementarea
instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2024, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție de credit.

În cursul anului 2024 a fost înscrisă în Registrul instituțiilor de credit sucursala în România a unei instituții de credit dintr-un alt stat membru (Țările de Jos), respectiv Credit Europe Bank N.V. – Sucursala București.

Totodată, au fost radiate din Registrul instituțiilor de credit Banca Cooperatistă Danubius Brăila, ca urmare a fuziunii prin absorbție de către Banca Cooperatistă Putna Focșani (banca absorbantă), și Alior Bank S.A. Varșovia – Sucursala București.

De asemenea, începând cu data de 3 ianuarie 2025, Banca de Investiții și Dezvoltare S.A. a fost înscrisă în Registrul băncilor de dezvoltare.

Autorizarea instituțiilor de plată

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, potrivit dispozițiilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative și, respectiv, ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi, cu modificările și completările ulterioare, în cursul anului 2024 Banca Națională a României a autorizat și a înscris în Registrul instituțiilor de plată și al furnizorilor specializați în servicii de informare cu privire la conturi – Secțiunea 1, Instituții de plată – instituția de plată TOKEN PAYMENT SERVICES S.R.L. (cerere de autorizare depusă în cursul aceluiași an).

De asemenea, în cursul anului 2024 au fost înregistrate alte 11 cereri de autorizare în calitate de instituție de plată, dintre care una a fost respinsă în cursul aceluiași an, iar celelalte (10) se aflau în instrumentare la sfârșitul anului.

Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor emitente de monedă electronică sunt stabilite prin Legea nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică și Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 5/2019 privind instituțiile emitente de monedă electronică. În cursul

anului 2024 Banca Națională a României a autorizat și a înscris în Registrul instituțiilor emitente de monedă electronică – Secțiunea 1, Instituții emitente de monedă electronică – instituția emitentă de monedă electronică FILBO PAY S.A.

Notificarea instituțiilor financiare nebancale

În anul 2024 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancale nou înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancale, cu modificările și completările ulterioare, au fost înscrise în Registrul general 4 instituții financiare nebancale, în Registrul special 7 instituții financiare nebancale și în Registrul de evidență 117 instituții financiare nebancale.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 9 instituții financiare nebancale, din Registrul special 6 instituții financiare nebancale, iar din Registrul de evidență 39 de instituții financiare nebancale. De asemenea, în cursul anului 2024 au fost respinse 6 cereri de înscriere în Registrul general.

2. Cadrul legislativ pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României

Prin Ordonanța de urgență nr. 135/2024 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale s-au adus clarificări competențelor BNR în domeniul măsurilor restrictive și s-a corelat regimul sancționatoriu aplicat de BNR cu cel în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

2.1. Reglementarea prudențială și în domeniul redresării și rezoluției bancare

În domeniul reglementării prudențiale și cel al redresării și rezoluției bancare, din anul 2024 și până în prezent s-au consemnat următoarele progrese:

- a) În ceea ce privește transpunerea și/sau implementarea actelor normative europene în domeniu, s-au realizat următoarele demersuri:
 - Transpunerea la nivel primar a prevederilor Directivei (UE) 2022/2556 de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE, 2014/65/UE, (UE) 2015/2366 și (UE) 2016/2341 privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar.

Astfel, a fost adoptată Legea nr. 16/2025 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 234 din 17 martie 2025. Prin această lege a fost amendat cadrul legislativ primar, reprezentat de:

- (i) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare (OUG nr. 99/2006), în sensul introducerii unor prevederi care să instituie următoarele obligații:
 - (i) completarea cadrului de administrare a activității instituțiilor de credit pentru a răspunde inclusiv cerințelor privind sistemele informatice. Aceste sisteme informatice trebuie să fie instituite și gestionate în conformitate cu Regulamentul DORA; (ii) includerea, în mod explicit, a riscurilor evidențiate de testarea rezilienței operaționale digitale în procesul de supraveghere și evaluare realizat de BNR, în calitate de autoritate competentă cu supravegherea prudențială a instituțiilor de credit; (iii) furnizarea de informații, la solicitarea BNR, de către furnizorii terți de servicii privind tehnologia informației și comunicațiilor, către care instituțiile de credit au externalizat anumite activități.

Transpunerea la nivel național a prevederilor din Rectificarea la Directiva (UE) 2019/878 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește entitățile exceptate, societățile financiare holding, societățile financiare holding mixte, remunerarea, măsurile și competențele de supraveghere și măsurile de conservare a capitalului.

Astfel, prevederile care au caracter tehnic din Rectificarea la Directiva (UE) 2019/878 au fost transpuse la nivel secundar prin Regulamentul BNR nr. 8/2024 privind modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 809 din 14.08.2024.

- (ii) Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative și Legea nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică în sensul alinierii terminologice cu Regulamentul DORA, precum și restrângerea sferei de aplicare a măsurilor de diminuare și mecanismelor de control adecvate pentru gestionarea riscurilor operaționale și de securitate din Legea nr. 209/2019 doar la furnizorii de servicii poștale giro care prestează servicii de plată potrivit cadrului legislativ național aplicabil pentru a permite, astfel, aplicarea în mod corespunzător, a Regulamentului DORA de către restul prestatorilor de servicii de plată.
- Transpunerea Directivei (UE) 2024/1174 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 de modificare a Directivei 2014/59/UE și a Regulamentului (UE) nr. 806/2014 în ceea ce privește anumite aspecte ale cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile (Directiva *Daisy Chain*). Directiva face parte din pachetul de reformă privind gestionarea crizelor și asigurarea depozitelor (CMDI), adăugând cerințe specifice de proporționalitate tratamentului aplicat cerinței minime interne de fonduri proprii și datorii eligibile în grupurile de rezoluție bancară. Transpunerea s-a finalizat prin publicarea Legii nr. 40/2025 în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 304 din 7 aprilie 2025.

b) Reglementări emise de BNR

- Regulamentul BNR nr. 4/2024 privind autorizarea instituției de credit-punte publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 621 la data de 1.07.2024. Regulamentul stabilește condițiile de autorizare și documentația în baza căreia BNR, în calitate de autoritate competentă, autorizează o instituție de credit-punte, cu luarea în considerare inclusiv a cadrului european în domeniul autorizării instituțiilor de credit reprezentat de Regulamentul delegat (UE) 2022/2580 al Comisiei Europene, act legislativ de directă aplicare prin care sunt stabilite informațiile care trebuie să însoțească o cerere de autorizare a unei instituții de credit, inclusiv situațiile în care autoritățile competente pot deroga de la cerințele acestui regulament. Odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 4/2024 au fost abrogate prevederile referitoare la autorizarea instituției de credit-punte din Regulamentul BNR nr. 12/2020 privind autorizarea instituțiilor de credit și modificările în situația acestora.
- Regulamentul BNR nr. 8/2024 privind modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit. Pe lângă transpunerea prevederilor din Rectificarea la Directiva (UE) 2019/878, regulamentul a adus modificări în domeniul externalizării, prin preluarea prevederilor din Ghidul Autorității Bancare Europene privind externalizarea (EBA/GL/2019/02 din 25 februarie 2019).
- Regulamentul BNR nr. 11/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 987 din 2.10.2024. Regulamentul stabilește tratamentul preferențial în relația instituțiilor de credit cu băncile de dezvoltare constituite în baza Legii nr. 207/2022 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil constituirii și funcționării băncilor de dezvoltare din România, în contextul determinării cerințelor de capital pentru riscul de credit, respectiv aplicării unor ponderi de risc echivalente cu cele aplicabile administrației centrale pentru expunerile față de băncile de dezvoltare.
- Regulamentul BNR nr. 1/2025 privind modificarea și completarea unor acte normative emise de Banca Națională a României, publicat în *Monitorul Oficial* Partea I nr. 489/26.05.2025. Regulamentul vizează ajustarea cadrului de reglementare secundar în vigoare la nivel național, pentru a acomoda conformarea instituțiilor de credit, instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică cu cerințele din domeniul securității cibernetice instituite de Regulamentul (UE) 2022/2554 privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar.
- BNR a continuat demersurile pentru elaborarea cadrului de reglementare prudențial secundar aplicabil băncilor naționale de dezvoltare, având ca referință cadrul prudențial aplicabil instituțiilor de credit universale.

Astfel, în anul 2024 a fost emis Regulamentul BNR nr. 12/2024 privind cerințe prudențiale pentru băncile de dezvoltare, care modifică și completează Regulamentul BNR nr. 4/2023 privind cerințe prudențiale pentru băncile de dezvoltare, prin care au fost introduse prevederi potrivit cărora băncile de dezvoltare trebuie să fie înregistrate de BNR într-un registru publicat pe website-ul oficial al Băncii Naționale a României, similar cerinței privind evidența într-un registru a instituțiilor de credit

prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare.

- În vederea implementării recomandării Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială nr. R/6/2024 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică din România a fost emis Ordinul nr. 1/2025 privind amortizorul aferent instituțiilor de credit autorizate în România și identificate drept alte instituții de importanță sistemică (O-SII).

2.2. Reglementări contabile

În cursul anului 2024 au fost emise Ordinul BNR nr. 2/2024 și Ordinul BNR nr. 4/2024, publicate în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 494 din 29 mai 2024, respectiv nr. 808 din 14 august 2024, cu scopul actualizării cerințelor de raportare anuală și semestrială pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor (Ordinul BNR nr. 2/2020 și Ordinul BNR nr. 10/2012), în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale.

În vederea elaborării cadrului de raportare contabilă aplicabil instituțiilor financiare nebancare pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor, în contextul aplicării IFRS ca bază a contabilității, începând cu data de 1.01.2023 a fost emis Ordinul BNR nr. 3/2024, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 495 și nr. 495bis din 29 mai 2024.

În vederea transpunerii în cadrul reglementărilor contabile (Ordinul BNR nr. 27/2010 și Ordinul BNR nr. 6/2015) aplicabile entităților care intră în aria de reglementare contabilă a băncii centrale a prevederilor:

- Directivei (UE) 2022/2464 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 537/2014, a Directivei 2004/109/CE, a Directivei 2006/43/CE și a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește raportarea privind durabilitatea de către întreprinderi (CSRD), a fost emis Ordinul BNR nr. 1/2024, publicat în *Monitorul Oficial al României* nr. 499 din 30 mai 2024.
- Directivei delegate (UE) 2023/2775 de modificare a Directivei 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește ajustarea criteriilor de mărime pentru microîntreprinderi și întreprinderi sau grupuri mici, mijlocii și mari a fost emis Ordinul BNR nr. 5/2024, publicat în *Monitorul Oficial al României* nr. 1108 din 6 noiembrie 2024.

În vederea actualizării cadrului de raportare FINREP la nivel individual, aplicabil instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 9/2017), precum și a cadrului de raportare a informațiilor statistice de natură financiar-contabilă raportate de sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre (Ordinul BNR nr. 10/2017), corespunzător modificărilor aduse cadrului de raportare FINREP a fost emis Ordinul BNR nr. 8/2024, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1219 și nr. 1219bis din 4 decembrie 2024.

În vederea actualizării cadrului de raportare aplicabil instituțiilor financiare nebankare pentru scopuri de monitorizare/supraveghere (Ordinul BNR nr. 4/2022) a fost emis Ordinul BNR nr. 7/2024, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1219 și nr. 1219bis din 4 decembrie 2024.

2.3. Alte acte normative aplicabile instituțiilor care intră în aria de competență a BNR

A fost emis Regulamentul BNR nr. 9/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2019 privind instituțiile de plată și furnizorii specializați în servicii de informare cu privire la conturi, cu modificările și completările ulterioare, publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 752 din 1.08.2024 în vederea acoperirii riscului de credit care decurge din activitatea de creditare auxiliară serviciilor de plată, derulată de aceste categorii de entități. Acesta cuprinde măsuri pentru întărirea cadrului de reglementare a riscului de credit prin introducerea unei cerințe pentru instituțiile de plată care acordă credite legate de serviciile de plată de a menține un nivel al fondurilor proprii care să acopere, în orice moment, în plus față de necesarul de fonduri proprii aferent serviciilor de plată, cel puțin 8 la sută din expunerea totală ponderată la risc a instituției de plată creditării auxiliare serviciilor de plată.

- În data de 13.03.2025 a fost publicată în *Monitorul Oficial al României*, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 10/2025 privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. Aceasta a fost elaborată în scopul transpunerii modificărilor aduse Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea și combaterea spălării banilor prin art. 38 din Regulamentul (UE) 2023/1113 privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri și de anumite criptoactive și include unele modificări operate în scopul corelării cu Regulamentul (UE) 2023/1114 privind piețele criptoactivelor, precum și măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2023/1113.

2.4. Convergența instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european

În vederea asigurării convergenței instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european, s-a continuat preluarea în cadrul de reglementare național a ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană (ABE) în domeniul prudenței bancare, precum și al redresării și rezoluției bancare. În acest sens, dispozițiile cu caracter prescriptiv din cuprinsul ghidurilor ABE sunt preluate prin cadrul de reglementare secundar, în timp ce recomandările din ghiduri care au scopul de clarificare și exemplificare a dispozițiilor cu caracter normativ din regulamentele BNR sunt preluate prin instrucțiuni. Totodată, pentru acele prevederi ale ghidurilor care includ cerințe de conformare pentru autoritățile competente, BNR, în calitate de autoritate competentă, și-a transparentizat decizia de aplicare a acestor prevederi prin comunicate postate pe website-ul oficial,

informând, în acest fel, cu privire la luarea în considerare a prevederilor acestor ghiduri în cadrul activităților desfășurate în calitate de autoritate competentă.

Din anul 2024 și până în prezent, BNR a analizat și a preluat în cadrul de reglementare următoarele ghiduri:

- Prevederi cu caracter tehnic conținute de Ghidul Autorității Bancare Europene privind externalizarea (EBA/GL/2019/02 din 25 februarie 2019), preluat prin Instrucțiunile BNR nr. 3 din 5.08.2024 privind externalizarea;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind analiza comparativă a practicilor în materie de diversitate, inclusiv a politicilor privind diversitatea și a diferenței de remunerare între femei și bărbați, în temeiul Directivei 2013/36/UE și al Directivei (UE) 2019/2034 (EBA/GL/2023/08 din 18 decembrie 2023), preluat prin Instrucțiunile BNR nr. 1 din 27.06.2024 privind analiza comparativă a practicilor în materie de diversitate și a diferenței de remunerare între membrii personalului de gen masculin și membrii personalului de gen feminin;
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind capacitatea generală de redresare în planificarea redresării (EBA/GL/2023/06 din 19 iulie 2023), preluat prin Instrucțiunile BNR nr. 5 din 26.09.2024 privind capacitatea generală de redresare în planificarea redresării și prin Comunicatul din 3.10.2024 referitor la Ghidul Autorității Bancare Europene privind capacitatea generală de redresare în planificarea redresării (EBA/GL/2023/06);
- Ghidul Autorității Bancare Europene privind retransmiterea datelor istorice în temeiul cadrului de raportare al ABE (EBA/GL/2024/04 din 9 aprilie 2024), preluat prin Instrucțiunile BNR nr. 1/2025 privind retransmiterea datelor raportate în mod periodic de instituțiile de credit în temeiul cadrului de raportare al Autorității Bancare Europene, precum și al cadrului de raportare național și prin Comunicatul din 5.02.2025 referitor la Ghidul Autorității Bancare Europene privind retransmiterea datelor istorice în temeiul cadrului de raportare al ABE (EBA/GL/2024/04).

Prin reprezentanții săi în cadrul instituțiilor și organismelor europene, BNR participă activ și contribuie cu poziții la formularea strategiilor europene în domeniile de competență ale băncii centrale. În acest context, menționăm participarea la procesul de negociere a cadrului legislativ european în domeniul: (i) serviciilor de plată (propunerea de Directivă privind serviciile de plată și serviciile cu monedă electronică în cadrul pieței interne și propunerea de Regulament privind serviciile de plată în cadrul pieței interne (PSD3/PSR)), (ii) cadrului de gestiune a crizelor și garantare a depozitelor (CMDI), (iii) pachetului Basel III care conține două acte normative europene, respectiv Directiva (UE) 2024/1619 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește competențele de supraveghere, sancțiunile, sucursalele din țări terțe și riscurile de mediu, sociale și de guvernanță (CRD VI) și Regulamentul (UE) 2024/1623 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 în ceea ce privește cerințele referitoare la riscul de credit, riscul de ajustare a evaluării creditului, riscul operațional, riscul de piață și în ceea ce privește pragul minim privind cerințele de capital (CRR 3), precum și (iv) pachetului privind prevenirea și combaterea spălării banilor (AML).

3. Orientări ale activității de reglementare în anul 2025

- Referitor la transpunerea la nivel național a Directivei (UE) 2024/1619 de modificare a Directivei 2013/36/UE în ceea ce privește competențele de supraveghere, sancțiunile, sucursalele din țări terțe și riscurile de mediu, sociale și de guvernare (CRD VI), BNR se va implica prin: (i) acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru elaborarea și finalizarea proiectului de act normativ (reglementare primară) și (ii) elaborarea proiectelor de acte normative (reglementare secundară) care asigură transpunerea unor prevederi cu caracter tehnic din directiva europeană;
- Modificarea și completarea cadrului de reglementare aplicabil instituțiilor de credit în domenii precum autorizarea, fuziunea băncilor de economisire și creditare în domeniul locativ, cadrul de administrare a activității, evaluarea adecvării membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie în cazul instituțiilor de credit, administrarea riscurilor, evaluarea și raportarea riscului de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare, aprobarea utilizării modelelor interne de rating pentru riscul de credit;
- Formularea de propuneri referitoare la revizuirea cadrului legislativ care asigură transpunerea Directivei (UE) 2023/2225 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 octombrie 2023 privind contractele de credit de consum și de abrogare a Directivei 2008/48/CE, privind aspecte care intră în aria de competență a BNR;
- Completarea cadrului legislativ și de reglementare pentru transpunerea Directivei (UE) 2023/2864 de modificare a anumitor directive în ceea ce privește înființarea și funcționarea punctului unic de acces european (ESAP);
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru finalizarea proiectului de act normativ primar prin care se asigură transpunerea art. 146 din Regulamentul (UE) 2023/1114 privind piețele criptoactivelor și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 1095/2010 și a Directivelor 2013/36/UE și (UE) 2019/1937 (MiCAR) care modifică Directiva 2013/36/UE;
- În anul 2023 a fost publicat Regulamentul (UE) 2023/1114 privind piețele criptoactivelor și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 1095/2010 și a Directivelor 2013/36/UE și (UE) 2019/1937 (MiCAR), prin care se reglementează piața criptoactivelor, fiind stabilite cerințe specifice pentru emitenții și furnizorii de servicii cu astfel de criptoactive. Regulamentul este de directă aplicare, dar necesită adoptarea la nivel național a unui act normativ care să permită punerea în aplicare a acestui regulament. În ceea ce privește implicarea BNR pe piața de criptoactive, instituția noastră și-a asumat competențele obligatorii care rezultă din Regulamentul MiCAR, respectiv competențe exercitate în calitate de bancă centrală, în calitate de autoritate competentă cu supravegherea prudențială a emitenților de tokenuri de monedă electronică (EMT), respectiv a instituțiilor de credit și a instituțiilor emittente de monedă electronică care emit EMT și în calitate de autoritate de rezoluție a instituțiilor de credit emittente de EMT și ART;
- Ca atare, pe piața criptoactivelor, BNR va continua să acorde suport tehnic inițiatorului legislativ pentru definitivarea proiectului de act normativ care să asigure punerea în aplicare a MiCAR în domeniile de competență asumate de BNR;

- Continuarea procesului de elaborare a cadrului de reglementare prudențial secundar aplicabil băncilor de dezvoltare, având ca referință cadrul prudențial aplicabil instituțiilor de credit universale (CRD/CRR/alte regulamente UE/standarde tehnice/ghiduri ABE, regulamente naționale – Regulamentul BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare) și recomandările Băncii Mondiale;
- În vederea îmbunătățirii cadrului actual de reglementare în domeniul serviciilor de plată pe palierul externalizării unor funcții operaționale prin alinierea cerințelor naționale la prevederile Ghidului Autorității Bancare Europene EBA/GL/2019/02 privind externalizarea, pentru a acomoda o serie de aspecte identificate în cadrul procesului de autorizare, precum și pentru a prelua recomandările Autorității Bancare Europene făcute în contextul *EBA/REP/2023/01 Report on the peer review on authorisation under PSD2*, banca centrală are în vedere adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile de plată;
- Banca centrală are în vedere adaptarea cadrului secundar de reglementare privind instituțiile emitente de monedă electronică în vederea: (i) transparentizării modului de aplicare a principiului proporționalității în vederea facilitării accesului la piață pentru acest tip de entități, (ii) acoperirii riscului de credit care decurge din activitatea de creditare auxiliară serviciilor de plată, derulată de aceste categorii instituționale, respectiv (iii) preluării recomandărilor Autorității Bancare Europene făcute în contextul *EBA/REP/2023/01 Report on the peer review on authorisation under PSD2*, având în vedere aplicabilitatea acestora și în cazul instituțiilor emitente de monedă electronică;
- Asigurarea, în continuare, a participării la procesul de negociere a cadrului legislativ european în domeniul serviciilor de plată (propunerea de Directivă privind serviciile de plată și serviciile cu monedă electronică în cadrul pieței interne și propunerea de Regulament privind serviciile de plată în cadrul pieței interne), context în care Banca Națională a României urmărește, printre altele, clarificarea aspectelor care au suscitat interpretări diferite la nivel european în aplicarea actualului cadru de reglementare în materie, identificate în activitatea proprie de autorizare și supraveghere;
- Analiza solicitărilor venite din partea Reprezentanței Permanente a României în contextul procesului de negociere cu Parlamentul European pe marginea propunerii Comisiei Europene de revizuire a cadrului de gestionare a crizelor bancare și de garantare a depozitelor (CMDI) și formularea de poziții pentru a răspunde acestor solicitări;
- Acordarea de sprijin tehnic inițiatorului legislativ în contextul demersurilor pentru corelarea cadrului legislativ național în domeniul garanțiilor financiare (OUG nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară care transpune Directiva 2002/47/CE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 6 iunie 2002 privind contractele de garanție financiară) cu legislația specială aplicabilă FGDB;
- Acordarea de suport tehnic inițiatorului legislativ pentru elaborarea proiectelor de acte normative primare care să asigure transpunerea prevederilor noii Directive AML, respectiv punerea în aplicare a Regulamentului AML, precum și amendarea cadrului de reglementare secundar, potrivit competențelor băncii centrale;

- Acordarea de sprijin tehnic inițiatorului legislativ în contextul demersurilor parlamentare pentru modificarea Legii nr. 129/2019 în vederea eliminării deficiențelor constatate de experții evaluatori, ca urmare a celei de a V-a Runde de evaluare mutuală coordonată de Secretariatul Moneyval la nivelul sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- Acordarea de sprijin tehnic inițiatorului legislativ în contextul demersurilor parlamentare pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2025 privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;
- Continuarea procesului de conformare cu ghidurile emise de Autoritatea Bancară Europeană (ABE) în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și în scopul asigurării convergenței instrumentelor și practicilor de supraveghere prudențială utilizate la nivel național cu cele mai bune practici la nivel european, în domenii precum: autorizarea instituțiilor de credit, cadrul de administrare a activității, evaluarea adecvării membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie în cazul instituțiilor de credit, administrarea riscurilor de mediu, sociale și de guvernanță (ESG), ghidurile emise în temeiul Regulamentului (UE) 2023/1114 (MiCAR), potrivit competențelor asumate de BNR, cadrul de redresare și rezoluție, reziliența operațională, securitizarea înscrisă în bilanț;
- Revizuirea cadrului de reglementare emis de BNR și a instrumentelor și practicilor de supraveghere în scopul acomodării la noile cerințe din domeniul măsurilor restrictive (Ordonanța de urgență nr. 135/2024 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, Ghidul EBA/GL/2024/14 privind politicile, procedurile și controalele interne de asigurare a implementării măsurilor restrictive naționale și ale Uniunii, Ghidul EBA/GL/2024/15 privind politicile, procedurile și controalele interne pentru a asigura implementarea măsurilor restrictive naționale și ale Uniunii în temeiul Regulamentului (UE) 2023/1113);
- Formularea de propuneri referitoare la revizuirea cadrului legislativ și de reglementare privind sectorul instituțiilor financiare nebancare în vederea aplicării principiului „aceeași activitate, același risc, aceeași reglementare”, respectiv instituirea de reguli uniforme pentru activități cu același profil de risc, prin care să se asigure atât prevenirea arbitrajului de reglementare, cât și o reziliență sporită a acestor instituții la riscurile cu care se confruntă, în vederea asigurării și menținerii stabilității financiare a sectorului.

În domeniul cadrului contabil și de raportare financiară, obiectivele vizează:

- actualizarea reglementărilor contabile aplicabile entităților care intră în sfera de reglementare a BNR (Ordinul BNR nr. 27/2010 și Ordinul BNR nr. 6/2015), în vederea preluării modificărilor aduse cadrului de reglementare contabilă la nivel comunitar (ESAP – Directiva (UE) 2023/2864 de modificare a anumitor directive în ceea ce privește înființarea și funcționarea punctului unic de acces european) și național, a altor modificări legislative de impact, dar și a unor propuneri rezultate din aplicarea efectivă a reglementărilor;

- actualizarea cadrului de reglementare privind raportările întocmite pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor (raportarea contabilă anuală și raportarea contabilă semestrială), pentru instituțiile din sfera de reglementare BNR pentru asigurarea unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- reglementarea obligației raportării de către instituțiile de credit la BNR a informațiilor privind creditele neperformante cesionate, în contextul transpunerii Directivei (UE) 2021/2167 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/UE prin OUG nr. 15/2024;
- actualizarea cadrului de raportare FINREP la nivel individual, în vederea preluării eventualelor modificări care pot fi aduse de ABE cadrului de raportare FINREP la nivel consolidat, precum și a cadrului de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre ale UE și a celui privind întocmirea situațiilor financiare periodice la nivel individual, conforme cu IFRS, aplicabile IFN, ca urmare a actualizării reglementărilor contabile aplicabile și a propunerilor rezultate din aplicarea efectivă a cerințelor de raportare;
- actualizarea reglementării privind regimul valutar în funcție de evoluția cadrului de reglementare național și european cu incidență asupra domeniului;
- participarea în cadrul grupurilor de lucru ale Consiliului Uniunii Europene, Comisiei Europene și ale Autorității Bancare Europene atunci când, în cadrul acestora, sunt supuse discuției aspecte care intră în sfera activității de reglementare și autorizare și transmiterea de puncte de vedere.

The background of the page features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a government or institutional building. The columns are light-colored and have ornate capitals. Overlaid on the left side of the image is a pattern of thin, wavy, horizontal lines in a light beige or gold color, creating a textured effect.

Capitolul 6

Supravegherea prudențială
a instituțiilor financiare

1. Supravegherea instituțiilor de credit

La 31 decembrie 2024, în România activau 24 de instituții de credit, persoane juridice române, ale căror active contabile nete totalizau 780 037,0 milioane lei. În funcție de natura capitalului, 6 dintre acestea aveau capital majoritar privat autohton, 2 instituții de credit dețineau capital integral sau majoritar de stat, iar restul de 16 reprezentau instituții de credit cu capital majoritar străin. În ceea ce privește prezența sucursalelor instituțiilor de credit străine, pe teritoriul României desfășurau activitate bancară, la aceeași dată, un număr de 8 sucursale ale instituțiilor de credit din state membre UE, acestea însumând active în valoare de 101 811,5 milioane lei.

De asemenea, un număr de 327 de instituții de credit și-au manifestat intenția de a furniza servicii bancare în mod direct pe teritoriul României, potrivit notificărilor primite de Banca Națională a României, până la data de 12 mai 2025, de la autorități de supraveghere competente din alte state membre ale UE.

1.1. Dimensiunea și structura sectorului bancar

La 31 decembrie 2024, activele nete bilanțiere din sistemul bancar românesc însumau 881 848,5 milioane lei, în creștere cu 9,8 la sută față de sfârșitul anului 2023.

Numărul total al instituțiilor de credit care desfășoară activitate bancară în România a rămas neschimbat la finele anului 2024, modificările intervenite fiind localizate în structură, la nivelul instituțiilor de credit clasificate în funcție de natura capitalului. (Tabel 6.1).

	număr de bănci, sfârșitul perioadei	
	2023	2024
Instituții de credit, persoane juridice române, din care:	24	24
Instituții de credit cu capital integral sau majoritar de stat	2	2
Instituții de credit cu capital majoritar privat, din care:	22	22
– cu capital majoritar autohton	4	6
– cu capital majoritar străin	18	16
Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	8	8
Total instituții de credit	32	32

Tabel 6.1
Componența sistemului bancar
pe forme de proprietate

Cota de piață în funcție de activul net, deținută de instituțiile de credit cu capital majoritar de stat, s-a majorat de la 13,7 la sută la 31 decembrie 2023 la 14,3 la sută la 31 decembrie 2024 (Tabel 6.2). O creștere importantă s-a semnalat în cazul instituțiilor de credit cu capital majoritar privat autohton, a căror pondere în totalul activelor nete s-a majorat de la 20,7 la sută la 23,3 la sută în același interval, odată cu trecerea în această categorie a două instituții de credit cu capital majoritar de străin ca urmare

a vânzării acestora. În cazul instituțiilor de credit cu capital majoritar străin (inclusiv sucursalele instituțiilor de credit din străinătate) trendul a fost de scădere a ponderii deținute în sistemul bancar local, de la 65,6 la sută la 62,4 la sută, în principal pe fondul reducerii numărului de instituții de credit aflate în această categorie.

Tabel 6.2
Cota de piață
a instituțiilor de credit

	sfârșitul perioadei			
	Activ net bilanțier			
	2023		2024	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, din care:	276 277,8	34,4	331 179,4	37,6
– cu capital majoritar de stat	110 074,1	13,7	126 075,3	14,3
– cu capital majoritar privat	166 203,7	20,7	205 104,1	23,3
Instituții de credit cu capital majoritar străin	433 928,9	54,0	448 857,6	50,9
I. Instituții de credit, persoane juridice române	710 206,7	88,4	780 037,0	88,5
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	93 133,9	11,6	101 811,5	11,5
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	693 266,5	86,3	755 773,2	85,7
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	527 062,8	65,6	550 669,1	62,4
Total instituții de credit (I+II)	803 340,6	100,0	881 848,5	100,0

Modificările intervenite la nivelul instituțiilor de credit s-au reflectat și în cota de piață în funcție de mărimea capitalului (Tabel 6.3). Astfel, ponderea instituțiilor de credit cu capital românesc în totalul capitalului sistemului bancar a crescut de la 41,6 la sută la 31 decembrie 2023 la 51,6 la sută la 31 decembrie 2024, iar a celor cu capital majoritar străin (inclusiv sucursalele instituțiilor de credit străine) a scăzut de la 58,4 la sută la 31 decembrie 2023 la 48,4 la sută la 31 decembrie 2024.

Tabel 6.3
Ponderea instituțiilor de credit
în volumul agregat al capitalului

	sfârșitul perioadei			
	Capital social/de dotare			
	2023		2024	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Instituții de credit cu capital românesc, din care:	12 787,5	41,6	16 381,1	51,6
– cu capital majoritar de stat	4 014,8	13,1	4 014,8	12,6
– cu capital majoritar privat	8 772,7	28,5	12 366,3	39,0
Instituții de credit cu capital majoritar străin	17 330,4	56,3	14 958,2	47,2
I. Instituții de credit, persoane juridice române	30 117,9	97,9	31 339,3	98,8
II. Sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	630,8	2,1	380,5	1,2
Total instituții de credit cu capital majoritar privat, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	26 733,9	86,9	27 705,0	87,4
Total instituții de credit cu capital majoritar străin, inclusiv sucursale ale unor instituții de credit, persoane juridice străine	17 961,2	58,4	15 338,7	48,4
Total instituții de credit (I+II)	30 748,7	100,0	31 719,8	100,0

Rețeaua teritorială a instituțiilor de credit s-a redus în anul 2024, în contextul transformărilor intervenite la nivelul sistemului bancar pe fondul tendințelor de digitalizare a activității, precum și al finalizării unor achiziții și fuziuni între instituțiile de credit.

În anul 2024, în structura acționariatului instituțiilor de credit din sistemul bancar românesc au avut loc o serie de modificări importante, ca urmare realizării unor achiziții și fuziuni, astfel:

- în cursul lunii mai 2024 Intesa Sanpaolo S.p.A., societatea-mamă a Intesa Sanpaolo România S.A., a achiziționat în mod direct o participație de control reprezentând 99,98 la sută din capitalul social și din drepturile de vot în cadrul First Bank S.A.; achiziția a marcat demararea procesului de integrare treptată a First Bank S.A. în Grupul Intesa Sanpaolo, proces ce urmează a se finaliza cu fuziunea prin absorbție a First Bank S.A. cu Banca Comercială Intesa Sanpaolo România S.A., estimată a avea loc în ultimul trimestru al anului 2025;
- în cursul lunii iulie 2024 Banca Transilvania S.A. a achiziționat, în mod direct, o participație de control reprezentând 100 la sută din capitalul social și din drepturile de vot în cadrul OTP Bank România S.A.. Achiziția a fost urmată de fuziunea prin absorbție între cele două bănci, proces care s-a finalizat în data de 28.02.2025;
- la sfârșitul lunii iulie 2024 s-a finalizat achiziția Porsche Bank România S.A. de către un grup de investitori români. Anterior, în luna iunie 2024, banca achiziționată și-a schimbat denumirea în Credex Bank S.A.;
- în noiembrie 2024, UniCredit S.p.A. a achiziționat de la Alpha International Holdings Single Member S.A. 90,1 la sută din capitalul social al Alpha Bank România S.A. Achiziția a marcat demararea procesului de integrare treptată a Alpha Bank România S.A. în Grupul UniCredit, proces ce urmează a se finaliza cu fuziunea prin absorbție a Alpha Bank România S.A. în cadrul UniCredit Bank S.A., estimată a avea loc în a doua parte a anului 2025;
- în luna noiembrie 2024, Banca Națională a României a aprobat fuziunea transfrontalieră prin absorbție a Credit Europe Bank (România) S.A., persoană juridică română, în calitate de entitate absorbită, cu instituția de credit Credit Europe Bank N.V., persoană juridică înființată și funcționând în conformitate cu legislația din Țările de Jos, în calitate de entitate absorbantă, data efectivă a fuziunii fiind 1 ianuarie 2025. Credit Europe Bank N.V, societatea absorbantă din cadrul operațiunii de fuziune transfrontalieră menționate și-a continuat activitatea în România începând cu 1 ianuarie 2025, ca rezultat al fuziunii, prin intermediul Credit Europe Bank N.V. Amsterdam Sucursala București;
- Revolut Bank UAB Vilnius Sucursala București, sucursala românească a entității lituaniene Revolut Bank UAB, și-a început efectiv activitatea la data de 25 noiembrie 2024;
- Alior Bank S.A. Varșovia Sucursala București și-a încetat activitatea pe teritoriul României la data de 6 decembrie 2024, fiind radiată din evidențele Oficiului Registrului Comerțului.

1.2. Performanța sectorului bancar

Sectorul bancar românesc și-a menținut reziliența în fața provocărilor anului 2024, marcat de deteriorarea echilibrului macroeconomice, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale. În pofida acestor provocări, încadrarea în

cerințele de prudență și menținerea unor niveluri adecvate ale indicatorilor au contribuit la asigurarea unei bune funcționări a sistemului bancar.

Profitabilitatea s-a consolidat, cu un rezultat financiar superior celui înregistrat în anul anterior, ponderea instituțiilor de credit care au încheiat anul 2024 cu profit fiind de 78 la sută. Indicatorii de solvabilitate s-au poziționat peste cerințele reglementate, iar calitatea activelor plasează sectorul bancar în categoria de risc scăzut conform criteriilor stabilite de Autoritatea Bancară Europeană (ABE), ca urmare a menținerii la un nivel redus a ratei creditelor neperformante și a ratei creditelor cu măsuri de restructurare, precum și a unui grad ridicat de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante.

Monitorizarea cerințelor de fonduri proprii. Adecvarea capitalului

Pe parcursul anului 2024, instituțiile de credit au menținut niveluri adecvate în raport cu cerințele reglementate pentru indicatorii de solvabilitate, respectiv rata fondurilor proprii totale, rata fondurilor proprii de nivel 1 și rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază. La nivelul sistemului bancar, la sfârșitul anului 2024, rata fondurilor proprii totale a înregistrat o creștere, de la 23,6 la sută în decembrie 2023 la 24,9 la sută în decembrie 2024 (Tabel 6.4). În contextul acestei evoluții, valoarea totală a fondurilor proprii a cunoscut o dinamică superioară față de cea a expunerii la risc.

Denumirea indicatorului	procente	
	2023	2024
Adecvarea capitalului		
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	23,6	24,9
Rata fondurilor proprii de nivel 1	20,7	22,2
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	20,2	21,7
Efectul de levier	8,1	8,6
Calitatea activelor		
Credite și avansuri acordate clienței nebankare (valoare brută)/Total activ (valoare brută)	52,4	53,0
Credite și avansuri acordate clienței bancare (valoare brută)/Total activ (valoare brută)	19,9	16,5
Active depreciate ale clienței nebankare (valoare netă)/Total portofoliu credite aferent clienței nebankare (valoare netă)	0,9	0,9
Active depreciate ale clienței nebankare (valoare netă)/Total activ (valoare netă)	0,5	0,5
Active depreciate ale clienței nebankare (valoare netă)/Total datorii	0,5	0,5
Rata creditelor și avansurilor neperformante, potrivit definiției ABE ¹	2,4	2,5
Profitabilitate		
ROA (Profit net, valoare anualizată/Total active la valoare medie)	1,8	1,7
ROE (Profit net, valoare anualizată/Capitaluri proprii la valoare medie)	20,1	18,4
Lichiditate		
Lichiditate imediată	49,6	49,4
(1) Odată cu implementarea, începând cu 1 ianuarie 2018, a noului standard contabil IFRS 9 și în conformitate cu prevederile Ordinului BNR nr. 9/2017, indicatorul „Rata creditelor și avansurilor neperformante, potrivit definiției ABE” se calculează ca raport între valoarea contabilă brută aferentă creditelor și avansurilor neperformante și totalul valorii contabile brute aferente creditelor și avansurilor.		

Tabel 6.4
Principalii indicatori de analiză
a sistemului bancar

Astfel, în timp ce expunerea la risc s-a majorat cu 7,6 la sută, fondurile proprii totale au crescut cu 13,5 la sută. În ceea ce privește volumul acestora, fondurile proprii totale ale instituțiilor de credit însumau 79 110,6 milioane lei la 31 decembrie 2024, în timp ce valoarea totală a expunerii de risc era de 317 765,7 milioane lei la aceeași dată.

Structural, fondurile proprii totale sunt reprezentate preponderent de componente de calitate ridicată a capitalului, respectiv de fondurile proprii de nivel 1 și implicit de fondurile proprii de nivel 1 de bază, cu ponderi de 89,0 la sută și, respectiv, 87,3 la sută.

Ponderea importantă a acestor componente în fondurile proprii totale creează premisele unei bune reziliențe a sistemului bancar românesc, cel puțin pe termen scurt și mediu.

În acest sens, fondurile proprii de nivel 1 și cele de nivel 1 de bază au consemnat valori de 70 400,0 milioane lei, respectiv de 69 049,1 milioane lei, în decembrie 2024, cu 15,4 la sută, respectiv 15,7 la sută, peste cele din perioada similară a anului anterior.

În ceea ce privește nivelul efectului de levier raportat de instituțiile de credit din România, la sfârșitul anului 2024 acesta a fost de 8,6 la sută în conformitate cu definiția tranzitorie și de 8,1 la sută în conformitate cu definiția integrală, cu mult peste cerințele minime reglementate (3 la sută).

Monitorizarea calității activelor

În anul 2024, sectorul bancar românesc a prezentat o imagine pozitivă din perspectiva indicatorilor de calitate a activelor. Principalii indicatori de măsurare a calității activelor la nivel de sistem bancar, precum rata creditelor neperformante și gradul de acoperire cu provizioane (2,5 la sută și 66,0 la sută, decembrie 2024), plasează sectorul bancar în categoria de risc scăzut conform criteriilor stabilite de Autoritatea Bancară Europeană (ABE). Rata creditelor cu măsuri de restructurare și-a continuat tendința de îmbunătățire, atingând un nivel de 1,4 la sută în luna decembrie 2024 și o clasificare pentru prima oară în categoria de risc redus conform ABE (sub 1,5 la sută).

Rata creditelor neperformante, ca medie pe sistem bancar, a rămas relativ stabilă pe parcursul anului, oscilând în jurul valorii de 2,5 la sută, în ușoară creștere față de nivelul lunii decembrie 2023 (2,4 la sută). Dinamica ratei creditelor neperformante la nivelul sectorului bancar a avut la bază majorarea soldului creditelor neperformante, cu 10,4 la sută față de decembrie 2023, peste creșterea consemnată de credite, de 5,5 la sută.

Gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante la nivelul sectorului bancar s-a îmbunătățit pe parcursul anului 2024, în creștere cu 1,4 puncte procentuale față de nivelul de la finele anului 2023 (64,6 la sută), constituindu-se într-o bună rezervă pentru acoperirea pierderilor potențiale. Totodată, nivelul indicatorului se poziționează confortabil peste media europeană (41,2 la sută la decembrie 2024), România ocupând locul doi (după Croația) în rândul celor 30 de țări care raportează la ABE.

Rata creditelor cu măsuri de restructurare s-a îmbunătățit, în perioada analizată, indicatorul fiind în scădere de la 1,6 la sută la 31 decembrie 2023 la 1,4 la sută la 31 decembrie 2024. Dinamica este datorată în principal reducerii soldului de credite restructurate cu 9,2 la sută comparativ cu luna decembrie 2023, dar și creșterii creditării cu 5,5 la sută comparativ cu 31 decembrie 2023.

Ponderea creditelor clasificate în stadiul 2 de depreciere conform IFRS 9 în totalul creditelor și-a continuat tendința de îmbunătățire, atingând nivelul de 11,4 la sută în luna decembrie 2024 (față de 13,7 la sută în luna decembrie 2023). Ajustările aferente acestei categorii de credite au totalizat circa 5 miliarde lei în decembrie 2024. Evoluția indicatorului oferă un semnal în privința așteptărilor de deteriorare a calității activelor, scăderea lui fiind astfel un posibil indiciu pozitiv în estimarea evoluției viitoare a ratei creditelor neperformante.

Monitorizarea cerințelor de lichiditate

Pe parcursul anului 2024, sectorul bancar românesc și-a menținut o bună capacitate de a gestiona posibile șocuri de lichiditate, cu un nivel adecvat de lichiditate, în condițiile menținerii unor incertitudini multiple la nivel global, atât ca urmare a escaladării tensiunilor geopolitice și a intensificării conflictelor armate, cât și pe fondul unui an electoral important pe plan internațional.

Lichiditatea sistemului bancar, determinată potrivit ratei de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR), s-a menținut considerabil peste nivelul cerinței reglementate în cazul indicatorului agregat (254,7 la sută la 31 decembrie 2024, față de minimul reglementat de 100 la sută), ceea ce a indicat un stoc semnificativ de active lichide de calitate ridicată pentru un scenariu de stres de 30 de zile, și cu mult peste nivelul sistemului bancar european, de 163,4 la sută la aceeași dată.

Indicatorul de finanțare stabilă netă (NSFR) a consemnat la decembrie 2024 o valoare de 197,2 la sută, situându-se în continuare peste media europeană de 127,1 la sută, semnificând o bună capacitate a instituțiilor bancare din România de a gestiona eventuale vulnerabilități în ceea ce privește finanțarea stabilă. Cerința reglementată la nivel european privind indicatorul de finanțare stabilă netă este de cel puțin 100 la sută.

Finanțarea băncilor se bazează în principal pe depozite atrase din partea sectorului real (societăți nefinanciare și populație) și astfel, în condițiile orientării către forme tradiționale de finanțare, riscul de finanțare rămâne redus la nivelul sectorului bancar românesc. Depozitele atrase de la clientela nebancaară au crescut cu 11,1 la sută față de sfârșitul anului 2023 (de la 636 285,1 milioane lei în decembrie 2023 la 706 675,5 milioane lei în decembrie 2024), în timp ce finanțarea de la băncile-mamă s-a diminuat pe parcursul anului 2024 cu aproximativ 10,8 la sută, ajungând la 18 364,2 milioane lei.

Deși sectorul bancar din România se plasează favorabil în raport cu cel al celorlalte țări europene din perspectiva activelor lichide din portofoliu, menținându-se o bună capacitate de a gestiona posibile șocuri de lichiditate în condițiile unui cadru macroeconomic volatil, este necesar ca băncile să păstreze o atitudine prudentă în perioada următoare, atât ca urmare a tensiunilor geopolitice și a incertitudinilor, cu posibil impact negativ asupra bonității debitorilor, cât și din cauza amplificării riscului cibernetic, odată cu accentuarea digitalizării serviciilor financiare, pentru preîntâmpinarea transformării unei potențiale crize operaționale într-una de lichiditate.

Profitabilitatea¹

În anul 2024, sistemul bancar din România a înregistrat o evoluție pozitivă din punctul de vedere al profitului obținut, reflectând o consolidare a performanței financiare a instituțiilor de credit. La finalul anului, profitul net însuma 14 197,4 milioane lei la nivelul întregului sistem bancar. În planul rentabilității, tendințele au fost de ușoară reducere, atât ROE cât și ROA poziționându-se sub nivelul anului anterior.

Dintre cele 32 de instituții de credit prezente pe piața românească, un număr de 25 de entități au înregistrat rezultate financiare pozitive, profitul net cumulat fiind în valoare de 14 610,6 milioane lei, în timp ce un număr de șapte instituții de credit au consemnat pierderi în sumă de 413,2 milioane lei, ceea ce indică o performanță generală solidă la nivel de sistem, în pofida unor dificultăți punctuale.

Comparativ cu anul precedent, profitul net a crescut cu 5,0 la sută (669,7 milioane lei), în principal ca urmare a majorării profitului operațional cu 1 182,7 milioane lei, atenuată de creșterea deprecierii activelor financiare cu 15,1 la sută, de la 1 560,7 milioane lei la sfârșitul anului 2023 la 1 796,7 milioane lei la sfârșitul anului 2024.

Profitul operațional din anul 2024 a fost cu 6,6 la sută mai mare decât cel realizat în anul anterior. Cu toate acestea, s-a consemnat o creștere mai mare pe partea de cheltuieli operaționale (cu 21,1 la sută, reprezentând un plus de 3 434,6 milioane lei, în principal din creșterea cheltuielilor administrative) comparativ cu veniturile operaționale (cu 13,5 la sută, reprezentând o majorare cu 4 617,3 milioane lei).

Analiza structurii veniturilor operaționale evidențiază menținerea predominanței veniturilor nete din dobânzi, care au avut o pondere de 70,9 la sută în totalul veniturilor operaționale la sfârșitul anului 2024, ușor peste nivelul anului anterior, de 70,3 la sută. De asemenea, veniturile nete din taxe și comisioane au continuat să reprezinte un element important în structura veniturilor operaționale, cu o pondere de 15,3 la sută, în scădere însă față de ponderea din anul anterior, de 16,3 la sută.

În ceea ce privește indicatorii de rentabilitate, la finele anului 2024 rata rentabilității economice (ROA) a înregistrat valoarea de 1,7 la sută, în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de anul anterior. Această evoluție a fost determinată de expansiunea activelor la valoare medie, care au crescut cu 12,0 la sută, (de la 752 174,7 milioane lei la 842 597,9 milioane lei), în timp ce majorarea profitului net a fost de 5,0 la sută.

Rata rentabilității financiare (ROE) a înregistrat o ușoară scădere față de sfârșitul anului 2023, cu 1,7 puncte procentuale, atingând 18,4 la sută la finele anului 2024. Factorii determinanți au constat în majorarea mai accentuată a capitalurilor proprii la valoare medie decât cea a profitului net, cu 14,6 la sută, valoarea acestora fiind de aproximativ 76 996,9 milioane lei la sfârșitul anului 2024.

¹ Analiza din această secțiune acoperă instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine.

	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1. Instituții de credit cu capital majoritar românesc, din care:	331 179,4	37,56	28 555,4	36,09
1.1. Instituții de credit din sectorul de stat, din care:	126 075,3	14,30	9 037,7	11,42
1. CEC Bank	99 335,5	11,27	6 955,6	8,79
2. Exim Banca Românească	26 739,8	3,03	2 082,1	2,63
1.2. Instituții de credit cu capital majoritar privat, din care:	205 104,1	23,26	19 517,7	24,67
1. Banca Transilvania	184 272,3	20,90	16 391,6	20,72
2. OTP Bank	16 781,4	1,90	2 400,8	3,04
3. Banca Centrală Cooperatistă Creditcoop	1 846,3	0,21	373,5	0,47
4. Salt Bank	1 262,3	0,14	192,2	0,24
5. Techventures Bank	806,0	0,09	39,9	0,05
6. Credex Bank	135,8	0,02	119,7	0,15
2. Instituții de credit cu capital majoritar străin, din care:	448 857,6	50,90	50 555,2	63,91
1. Banca Comercială Română	120 676,7	13,69	13 476,9	17,04
2. BRD – Groupe Société Générale	85 945,2	9,75	10 214,5	12,91
3. Raiffeisen Bank	82 131,0	9,31	7 988,0	10,10
4. UniCredit Bank	72 576,0	8,23	8 537,6	10,79
5. Alpha Bank	22 483,2	2,55	2 411,3	3,05
6. Garanti Bank	16 693,4	1,89	2 077,2	2,63
7. Libra Internet Bank	12 714,6	1,44	1 554,6	1,97
8. Vista Bank	8 793,5	1,00	818,1	1,03
9. Banca Comercială Intesa Sanpaolo	8 005,3	0,91	1 043,2	1,32
10. First Bank	7 531,8	0,85	786,2	0,99
11. Patria Bank	4 486,2	0,51	490,1	0,62
12. Credit Europe Bank	2 935,8	0,33	766,8	0,97
13. ProCredit Bank	2 872,4	0,33	246,7	0,31
14. BCR Banca pentru Locuințe	561,7	0,06	71,9	0,09
15. Banca Română de Credite și Investiții	390,0	0,04	42,7	0,05
16. Aedificum Banca pentru Locuințe	60,8	0,01	29,4	0,04
I. Total instituții de credit, persoane juridice române (1+2)	780 037,0	88,46	79 110,6	100,00
II. Sucursale ale instituțiilor de credit, persoane juridice străine, din care:	101 811,5	11,54	...	...
1. ING Bank N.V., Amsterdam	78 085,7	8,85	...	...
2. Citibank Europe plc, Dublin	15 679,1	1,78	...	...
3. BNP Paribas S.A. Paris	3 327,1	0,38	...	...
4. TBI Bank EAD Sofia	2 692,0	0,30	...	...
5. Banque Banorient France S.A. Paris	839,8	0,10	...	...
6. Revolut Bank UAB Vilnius	646,3	0,07	...	...
7. BNP Paribas Personal Finance S.A. Paris	464,7	0,05	...	...
8. Bank of China (CEE) Ltd	76,8	0,01	...	...
Total instituții de credit (I+II)	881 848,5	100,00	...	...

*) sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine nu raportează fondurile proprii

Tabel 6.5
Valoarea activului net bilanțier
și a fondurilor proprii
la 31 decembrie 2024

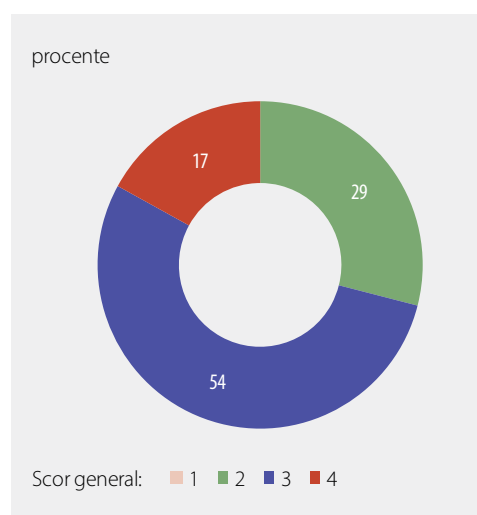
1.3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

În exercitarea atribuțiilor care îi revin potrivit cadrului de reglementare pe linia supravegherii instituțiilor de credit, Banca Națională a României asigură, prin desfășurarea activității de supraveghere și a procesului de supraveghere și evaluare

SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*), evaluarea continuă a riscurilor și a viabilității instituțiilor de credit și aplică, atunci când se impun, măsurile necesare în vederea prevenirii și limitării riscurilor specifice activității bancare.

La finalul anului 2024, ca urmare a desfășurării procesului de evaluare SREP, situația ratingurilor atribuite se prezenta astfel: 29 la sută dintre cele 24 de instituții de credit erau încadrate în scor general 2 (nivel de risc mediu scăzut), 54 la sută în scor general 3

(nivel de risc mediu ridicat), 17 la sută în scor general 4 (nivel de risc ridicat) și niciuna în scor general 5 (Grafic 6.1).

Grafic 6.1
Distribuția instituțiilor de credit
supuse evaluării SREP
în funcție de scorul general

Totodată, cerințele totale de capital (TSCR) la nivelul sistemului bancar au avut un nivel mediu de 12,9 la sută și un nivel median de 12,8 la sută.

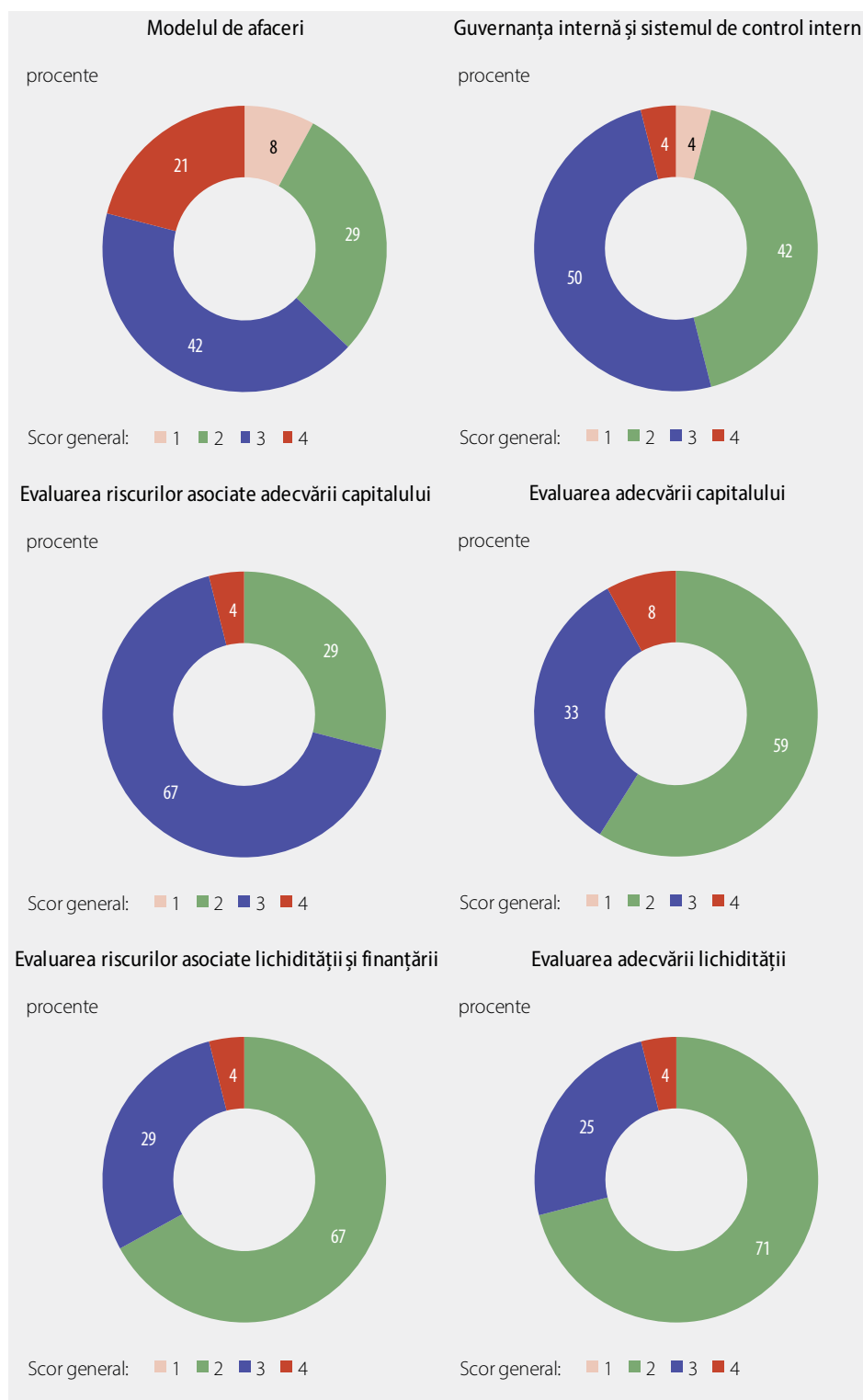
Distribuția instituțiilor de credit în funcție de încadrarea elementelor componente SREP pe categorii de risc (Grafic 6.2) relevă că adecvarea lichidității, riscurile pentru lichiditate și finanțare, precum și adecvarea capitalului au fost evaluate în cele mai multe dintre cazuri cu scor 2 (71 la sută, 67 la sută și, respectiv, 59 la sută dintre instituțiile evaluate), iar riscurile pentru capital, guvernanța internă și modelul de afaceri au fost evaluate în cea mai mare parte cu scor 3 (67 la sută, 50 la sută și, respectiv, 42 la sută dintre instituțiile evaluate).

În conformitate cu programul de supraveghere prudențială a instituțiilor de credit pentru anul 2024 au fost desfășurate pe parcursul anului 18 acțiuni de supraveghere, la nivelul instituțiilor de credit persoane juridice române (17 acțiuni), respectiv al sucursalelor unor instituții de credit persoane juridice străine (o acțiune). Din totalul celor 18 acțiuni de supraveghere planificate, 15 acțiuni au constatat în evaluare *on-site* și *off-site* a instituțiilor de credit, 2 acțiuni *off-site*, precum și 1 acțiune *on-site*.

Suplimentar acțiunilor programate, au mai fost efectuate 5 acțiuni de supraveghere ad-hoc (4 acțiuni *off-site* și o acțiune *on-site*) la instituții de credit, cu obiective de verificare specifice (Tabel 6.6).

Obiectivele prioritare ale activității de supraveghere pentru anul 2024, stabilite în concordanță cu cele definite de Autoritatea Bancară Europeană în Programul de supraveghere prudențială la nivel european aferent anului 2024, au vizat: riscul de

lichiditate și de finanțare; riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare; operaționalizarea planurilor de redresare.

Grafic 6.2
Elementele SREP repartizate
în funcție de scorul atribuit

Pentru elaborarea programului de supraveghere aferent anului analizat au fost luate în considerare atât prioritățile definite de Autoritatea Bancară Europeană în

Programul pentru supravegherea prudențială la nivel european aferent anului 2024, cât și rezultatele procesului de analiză și evaluare derulat în anii precedenți.

Tabel 6.6
Tematica acțiunilor
de supraveghere ad-hoc
în anul 2024

Nr.	Tematică acțiuni punctuale	Număr de acțiuni
1	Respectarea prevederilor cadrului legal referitoare la fondurile proprii și nivelul minim al acestora pentru acoperirea riscurilor	1
2	Îndeplinirea cerinței de acoperire a necesarului de lichiditate	1
3	Respectarea modalității de calcul al indicatorului de acoperire a necesarului de lichiditate	1
4	Respectarea prevederilor legale privind întocmirea raportărilor cu privire la fondurile proprii și la cerințele de fonduri proprii, pe bază individuală și consolidată	1
5	Respectarea Planului de capital al instituției de credit	1
Total		5

Evaluarea pe bază continuă a riscurilor a cuprins: (i) evaluarea modelului de afaceri și a strategiei instituțiilor de credit; (ii) evaluarea cadrului de administrare a activității și a mecanismelor de control la nivelul instituției; (iii) evaluarea riscurilor individuale pentru capital; (iv) evaluarea adecvării capitalului; (v) evaluarea riscurilor individuale pentru lichiditate și finanțare; (vi) evaluarea adecvării lichidității, precum și evaluarea generală SREP.

Tabel 6.7
Măsurile de supraveghere dispuse
conform OUG nr. 99/2006 privind
instituțiile de credit, cu modificările
și completările ulterioare
în anul 2024

Nr.	Măsurile de supraveghere dispuse	Număr de cazuri
1	Mentținerea de fonduri proprii în plus față de cerințele de capital minim	15
2	Consolidarea dispozițiilor privind guvernanța și administrarea capitalului intern	14
3	Impunerea de cerințe de lichiditate specifice	12
4	Diminuarea riscului inerent activităților, produselor și sistemelor	3
5	Limitarea operațiunilor instituției de credit	2
Total		46

În vederea îmbunătățirii cadrului de administrare, a strategiilor, proceselor și mecanismelor implementate, precum și a asigurării unei organizări adecvate a activității desfășurate de instituțiile de credit, în baza rapoartelor întocmite ca urmare a activității de supraveghere, Banca Națională a României a dispus măsuri de supraveghere (Tabel 6.7) și a aplicat sancțiuni, respectiv avertismente scrise și amenzi (Tabel 6.8).

Tabel 6.8
Sancțiuni aplicate în baza
OUG nr. 99/2006 în anul 2024

Tipul sancțiunii	Număr de cazuri	Bănci	Administratori	Conducători	Directori
Avertisment scris	5	4	-	-	-
Amendă	2	2	-	-	-
Total	7	6	-	-	-

Informații privind sancțiunile care au fost aplicate instituțiilor de credit potrivit prevederilor art. 229 alin. (1) din OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare, care nu au fost contestate în condițiile art. 275 sau în privința cărora contestațiile au fost respinse în mod definitiv, respectiv informații privind tipul și natura încălcării săvârșite și identitatea persoanei

fizice sau juridice sancționate se regăsesc pe website-ul BNR, în cadrul secțiunii „Supraveghere”, fiind publicate în conformitate cu cerințele legale de transparență aferente autorității de supraveghere prevăzute la art. 234 alin. (4) din OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare.

	TOTAL, din care:		Respinși pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute de legea specială*	Respinși în urma evaluării BNR efectuate în temeiul art. 109 din OUG nr. 99/2006	Solicitare de aprobare retrasă de instituția de credit
		Aprobați de BNR			
Conducători	36	32	2	-	2
Administratori	46	41	3	-	2
Persoane care dețin funcții-cheie	47	44	-	1	2
Total	129	117	5	1	6

Tabel 6.9
Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2024

*) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată

În procesul de aprobare prealabilă derulat de Banca Națională a României, potrivit cadrului legal în materie (art. 108 din OUG nr. 99/2006), în decursul anului 2024 au fost instrumentate 129 de solicitări de aprobare prealabilă a membrilor consiliilor de administrație, conducătorilor instituțiilor de credit și persoanelor care dețin funcții-cheie, inclusiv a persoanelor cărora le-au fost alocate noi responsabilități (Tabel 6.9).

2. Supravegherea schemelor de garantare

În vederea garantării depozitelor, în România funcționează Fondul de garantare a depozitelor bancare, ca schemă statutară de garantare a depozitelor înființată conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În prezent, activitatea Fondului este reglementată prin Legea nr. 311/2015 privind schemele de garantare a depozitelor și Fondul de garantare a depozitelor bancare, cu modificările și completările ulterioare.

La 31 decembrie 2024 volumul depozitelor la instituțiile de credit acoperite la Fondul de garantare a depozitelor bancare se situa la un nivel de 335 013,3 milioane lei, în creștere cu 10,3 la sută față de sfârșitul anului 2023, menținându-se astfel tendința de creștere din ultimii cinci ani.

3. Supravegherea instituțiilor financiare nebancare, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică

Potrivit mandatului acordat prin prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, atât pe baza informațiilor furnizate prin intermediul raportărilor transmise, cât și prin inspecții la sediul central și la unitățile teritoriale ale acestora, precum și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general, în principal pe baza informațiilor furnizate de aceste entități prin raportările transmise.

Totodată, potrivit prevederilor Legii nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative, precum și ale Legii nr. 210/2019 privind activitatea de emisie de monedă electronică, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor de plată autorizate, persoane juridice române, inclusiv pentru activitatea de plăți desfășurată prin sucursalele și agenții acestora, precum și supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică autorizate, inclusiv pentru activitatea de emisie de monedă electronică și de prestare de servicii de plată desfășurată prin sucursalele și agenții acestora.

În cursul anului 2024, sectorul instituțiilor financiare nebancare s-a caracterizat printr-o tendință de stabilizare (atât din punct de vedere numeric, cât și al principalilor indicatori financiari agregați), similar anului precedent. De asemenea, în sectorul instituțiilor de plată (IP) și în cel al instituțiilor emitente de monedă electronică (IEME) s-a menținut tendința de stabilizare constatată din anii anteriori.

3.1. Instituțiile financiare nebancare

Față de sfârșitul anului 2023, la data de 31 decembrie 2024 numărul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general a scăzut de la 184 la 179.

Din punctul de vedere al activităților de creditare desfășurate, corespunzător secțiunilor Registrului general, 165 de instituții (92,2 la sută) erau înscrise la secțiunea „Activități multiple de creditare”, pondere ușor mai crescută față de cea de la sfârșitul anului precedent (91,3 la sută).

Capitalul social al instituțiilor financiare nebancare a crescut cu 7,9 la sută față de sfârșitul anului 2023, totalizând 4 641 milioane lei la 31 decembrie 2024, în timp ce activul bilanțier agregat net al acestora a înregistrat un nivel de 64 962,3 milioane lei, în creștere cu 12,8 la sută comparativ cu finele anului anterior.

Creditele și avansurile, la valoare contabilă netă, au însumat 60 635,08 milioane lei, din care 27 920,28 milioane lei reprezintă creanțe din operațiuni de leasing financiar, iar 26 748,49 milioane lei creanțe din operațiuni cu clientela.

Tipul activității	Registrul special (1)		Registrul general* (2)		Registrul general (1+2)	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	77	93,9	88	90,7	165	92,2
Leasing financiar	0	0,0	7	7,2	7	3,9
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	2	2,4	0	0,0	2	1,1
Credite de consum	2	2,4	1	1,0	3	1,7
Microcreditare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Factoring	0	0,0	1	1,0	1	0,6
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	1	1,2	0	0,0	1	0,6
Credite ipotecare și/sau imobiliare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Scontare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Forfetare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Alte forme de finanțare de natura creditului	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Total	82	100,0	97	100,0	179	100,0

*) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

Tabel 6.10
Distribuția instituțiilor financiare
nebancare pe tipuri de activități
la 31 decembrie 2024

Activele depreciate din operațiunile de creditare a clientelei nebancare, la valoare netă, reprezentau 3,6 la sută din totalul portofoliului de credite aferent clientelei nebancare (valoare netă) și 3,05 la sută din valoarea activelor (valoare netă).

Denumirea indicatorului	milioane lei**		
	Registrul special	Registrul general***	Registrul general
Capital social/de dotare*	4 167,1	473,9	4 641,0
Active totale (net)	63 203,7	1 758,6	64 962,3
Credite și avansuri (valoare contabilă), din care:	59 215,0	1 420,1	60 635,1
– creanțe din operațiuni cu clientela	25 737,3	1 011,2	26 748,5
– creanțe din operațiuni cu instituțiile de credit	5 408,0	272,8	5 680,7
– creanțe din operațiuni de leasing financiar	27 811,8	108,5	27 920,3
Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/			
Total portofoliu credite aferent clientelei nebancare (valoare netă), %	3,4	12,6	3,6
Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/			
Total activ (valoare netă), %	2,9	8,0	3,0
Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/			
Total datorii (%)	3,5	13,1	3,6
Rezultatul reportat	3 532,2	60,9	3 593,2
Rezultat aferent anului 2024	1 617,6	83,1	1 700,6
Rata rentabilității economice (ROA), profit net/total activ (%)	2,56	4,72	2,62
Rata rentabilității financiare (ROE), profit net/capitaluri proprii (%)	16,23	12,28	15,98
Număr de contracte	1 732 638	139 491	1 872 129
Număr de clienți, din care:	1 592 574	124 264	1 716 838
– persoane fizice	1 375 813	120 071	1 495 884
– persoane juridice	216 761	4 193	220 954

*) inclusiv datele raportate de instituțiile financiare nebancare care dețin și calitatea de instituție de plată

**) cu excepția indicatorilor „ROA”, „ROE”, „Număr de contracte”, „Număr de clienți”, „Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/Total portofoliu credite aferent clientelei nebancare (valoare netă)”, „Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/Total activ (valoare netă)” și „Active depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă)/Total datorii”

***) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

Tabel 6.11
Principalii indicatori ai sectorului
instituțiilor financiare nebancare
la 31 decembrie 2024*

În anul 2024, ratele de rentabilitate economică și financiară ale instituțiilor financiare nebancare au fost similare celor înregistrate în anul precedent.

Profitul agregat al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special a fost de 1 617,57 milioane lei, în timp ce instituțiile înscrise doar în Registrul general au înregistrat un profit de 83,06 milioane lei, rezultând un profit total al sectorului financiar nebanca în sumă de 1 700,63 milioane lei.

Distribuția capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine a instituțiilor înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2024 este sintetizată în tabelul următor.

Țara de origine	procente	
	Ponderea capitalului social/de dotare	
	în total capital	în total capital străin
România	62,71	
Germania	11,73	31,45
Austria	5,29	14,18
Marea Britanie	4,33	11,62
Italia	3,58	9,59
Cipru	3,37	9,03
Suedia	2,37	6,37
Țările de Jos	1,84	4,94
Letonia	0,96	2,56
Franța	0,86	2,31
Luxemburg	0,86	2,31
Alte state	2,10	5,64

Tabel 6.12
Ponderile capitalului social/
de dotare în funcție de țara
de origine la 31 decembrie 2024

Comparativ cu sfârșitul anului 2023, ponderea capitalului românesc a crescut ușor de la 61,5 la sută la 62,7 la sută.

În ceea ce privește celelalte state care dețin participații la capitalul social/de dotare al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, Germania ocupa, la 31 decembrie 2024, prima poziție investițională (31,45 la sută în total capital străin), următoarele poziții fiind ocupate de Austria (14,18 la sută), Marea Britanie (11,62 la sută), Italia (9,59 la sută) și Cipru (9,03 la sută). Aceste cinci poziții cumulează 75,86 la sută din capitalul străin.

Structura capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine relevă, astfel, influența semnificativă a industriei financiare europene asupra sectorului românesc al instituțiilor financiare nebancare, dar și o posibilă sensibilitate a acestui sector la evoluțiile economice din celelalte state europene.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare a constat atât în urmărirea modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice și a modificărilor în situația acestora, cât și în inspecții *on-site* desfășurate la sediul instituțiilor financiare nebancare și verificări efectuate *off-site* de la sediul Băncii Naționale a României de personalul specializat, prin intermediul poștei electronice și al

aplicațiilor securizate de transfer de date. Aceste acțiuni s-au finalizat prin încheierea de rapoarte de supraveghere și aplicarea/dispunerea, după caz, a unor sancțiuni/măsură prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

În conformitate cu programul de supraveghere prudențială pentru anul 2024, au fost efectuate 12 acțiuni de inspecție la instituții financiare nebancare, 10 dintre acestea având ca obiective modul de organizare și conducere a contabilității, precum și verificarea respectării modului de întocmire a raportărilor efectuate către BNR, respectiv organizarea și controlul intern, administrarea riscurilor semnificative, precum și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor financiare nebancare, iar celelalte două având ca obiectiv administrarea riscului de credit.

De asemenea, ca urmare a monitorizării/supravegherii *off-site* a modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice, a modificărilor în situația acestor instituții, precum și a modului de respectare a cerințelor prudențiale stabilite de reglementări, au fost întocmite 23 de rapoarte de supraveghere.

Pe baza constatărilor consemnate în rapoartele sus-menționate, *on-site și off-site*, în 22 de situații instituțiile au fost sancționate cu amendă sau avertisment scris, în 10 cazuri fiind dispuse, de asemenea, și măsuri de remediere a deficiențelor constatate.

Pe parcursul anului 2024, șapte instituții financiare nebancare au fost sancționate cu suspendarea activității de creditare, iar pentru patru instituții s-a dispus sancționarea cu radierea din registrele ținute de Banca Națională a României și interzicerea activității de creditare.

3.2. Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2024, în Registrul instituțiilor de plată erau înscrise 11 instituții de plată și 20 de agenți prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate. Totodată, dintre instituțiile de plată autorizate, patru dețin și calitatea de instituție financiară nebanară, fiind înscrise în Registrul general. Pe parcursul anului 2024, supravegherea prudențială a instituțiilor de plată a fost realizată prin analiza raportărilor și a modificărilor în situația acestora, transmise de instituțiile de plată conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Pe parcursul anului 2024, au fost instrumentate 12 solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de prestare de servicii de plată în cadrul instituțiilor de plată și agenților prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate.

3.3. Instituțiile emitente de monedă electronică

La 31 decembrie 2024, în Registrul instituțiilor emitente de monedă electronică erau înscrise trei astfel de instituții, dintre care una are și calitatea de instituție financiară nebanară.

Pe parcursul anului 2024, supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică a fost realizată prin analiza raportărilor transmise și a modificărilor în situația acestora, conform prevederilor actelor normative aplicabile.

Pe parcursul anului 2024, au fost instrumentate trei solicitări de aprobare prealabilă a persoanelor responsabile pentru conducerea și administrarea activității de emitere de monedă electronică.

4. Supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale

Banca Națională a României asigură supravegherea modului de aplicare a cadrului legislativ în domeniul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și supravegherea modului de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale, la nivelul următoarelor categorii de entități: (i) instituțiile de credit persoane juridice române, inclusiv sucursalele din străinătate ale acestora, agenții, distribuitorii și filialele deținute în proporție majoritară din străinătate ale acestora, precum și activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine care își desfășoară activitatea pe teritoriul României; (ii) instituțiile de plată persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, și sucursalele instituțiilor de plată din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iii) instituțiile emitente de monedă electronică persoane juridice române, inclusiv activitatea prestată de acestea în mod direct pe teritoriul unui alt stat membru, și sucursalele instituțiilor emitente de monedă electronică din alte state membre, precum și agenții și distribuitorii acestora; (iv) instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special și instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul general, care au și statut de instituție de plată sau de instituție emitentă de monedă electronică.

În anul 2024, Banca Națională a României a fost reprezentată în cadrul Comitetului interinstituțional pentru elaborarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a planului de acțiune aferent, numit prin Decizia prim-ministrului nr. 2/04.01.2024, care a elaborat și aprobat documentele menționate anterior.

Totodată, au continuat demersurile de întărire a supravegherii instituțiilor de credit și a instituțiilor financiare, care intră în aria sa de responsabilitate, din perspectiva riscurilor la care sunt expuse acestea. Pentru atingerea obiectivelor, au fost avute în vedere, printre altele, rezultatele evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, respectiv Planul strategic de acțiune pentru atenuarea riscurilor identificate cu ocazia realizării evaluării naționale a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, adoptat de Consiliul interinstituțional la data de 23 februarie 2023, precum și rezultatele evaluării Comitetului Moneyval (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing*

of Terrorism), din structura Consiliului Europei, conform Raportului de evaluare aferent Runderi a V-a de evaluare mutuală Moneyval, adoptat în cadrul reuniunii plenare din mai 2023 și publicat pe website-ul FATF la data de 24 iulie 2023, respectiv Planul de acțiune pentru atenuarea riscurilor rezultate și, nu în ultimul rând, Strategia națională pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și planul de acțiune aferent.

Astfel, reprezentative pentru activitatea din anul 2024 au fost, în continuare: (i) atenția acordată întăririi capacităților de cooperare interinstituțională, națională și internațională, referitor la care menționăm participarea Băncii Naționale a României la un număr de 21 de reuniuni ale colegiilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului înființate de autoritățile competente din Uniunea Europeană și (ii) concentrarea eforturilor instituționale în direcția evoluțiilor strategice în domeniu.

În cursul anului 2024, au fost derulate 45 de acțiuni de supraveghere cu obiective ce au vizat activitatea desfășurată de instituțiile supravegheate în domeniul prevenirii spălării banilor, finanțării terorismului și al aplicării sancțiunilor internaționale. Din totalul acestora, 23 au fost efectuate la nivelul instituțiilor de credit și sucursalelor din România ale instituțiilor de credit străine, iar 22 la nivelul instituțiilor financiare nebankare, instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică și sucursalelor din România ale instituțiilor străine. În conformitate cu programul și tematica de evaluare și verificare a entităților supravegheate de banca centrală, aprobate de Comitetul de supraveghere al Băncii Naționale a României, acțiunile desfășurate au constat în 15 acțiuni de inspecție *on-site* și 12 acțiuni de monitorizare *off-site*. Totodată, suplimentar acțiunilor de supraveghere planificate, în contextul desfășurării activității de monitorizare *off-site*, au fost efectuate și alte 18 acțiuni de supraveghere ad-hoc.

Ca urmare a verificărilor efectuate, au fost dispuse 19 ordine de măsuri pentru remedierea deficiențelor și trei scrisori de recomandări. Totodată, în urma deficiențelor constatate au fost aplicate entităților supravegheate 13 sancțiuni administrative, dintre care cinci avertismente și opt amenzi, în valoare totală de 490 000 lei. De asemenea, conform prevederilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în cursul anului 2024 au fost transmise Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor un număr de 36 de adrese de informare cu privire la aspectele de nerespectare a prevederilor anterior menționate constatate în cadrul acțiunilor de inspecție/supraveghere.

În contextul actual al securității internaționale, complexitatea crescută a reglementărilor privind sancțiunile internaționale, frecvența adoptării acestora și impactul asupra sistemului bancar și financiar național au necesitat o capacitate de reacție rapidă și au reprezentat o provocare atât pentru entitățile supravegheate și autoritățile naționale competente, cât și pentru Uniunea Europeană, care a încercat în mod consecvent să asigure mecanisme funcționale și suport statelor membre, sens în care menționăm lansarea unui serviciu de asistență în domeniul respectării măsurilor restrictive ale Uniunii Europene (*EU Sanctions Helpdesk*).

La nivel național, în cursul anului 2024, Banca Națională a României a contribuit semnificativ în procesul de actualizare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale.

În ceea ce privește supravegherea modului în care entitățile aplică sancțiunile internaționale, Banca Națională a României a continuat să aibă în vedere:

- (a) transmiterea unor recomandări pentru îmbunătățirea cadrului intern de administrare a riscului de neaplicare a sancțiunilor internaționale către toate instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine, precum și către două sucursale ale instituțiilor de plată din alte state membre;
- (b) corespondența cu entitățile care fac obiectul supravegherii de către banca centrală cu privire la sancțiunile internaționale dispuse de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite și de Uniunea Europeană, diseminarea unor informații relevante, cu titlu de exemplu, privind Lista comună a articolelor de prioritate ridicată (*Common High Priority Items List*) elaborată de Comisia Europeană, modul de aplicare a Regulamentului (UE) 2022/263 etc.;
- (c) organizarea unor întâlniri de lucru cu reprezentanți ai unor entități supravegheate, în scopul asigurării aplicării corespunzătoare a măsurilor sancționatorii specifice sectorului bancar;
- (d) efectuarea unor analize, la solicitarea Comisiei Europene, din perspectiva noilor reglementări care vizează sancțiunile impuse împotriva Federației Ruse și a Republicii Belarus;
- (e) publicarea pe website-ul Băncii Naționale a României, secțiunea „Supraveghere”, subsecțiunea „Implementarea sancțiunilor internaționale”, a listelor de sancțiuni internaționale consolidate ale organizațiilor internaționale cu vocație în materie, precum și a ghidurilor și notelor relevante în domeniu.

Totodată, în cursul anului 2024, reprezentanții băncii centrale au participat la:

- (i) lucrările reuniunilor Consiliului interinstituțional pentru asigurarea cadrului general de cooperare în domeniul punerii în aplicare în România a sancțiunilor internaționale (CISI), constituit în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, cu modificările și completările ulterioare; (ii) ședințele Comitetului interministerial „Sancțiuni internaționale”, constituit în temeiul Deciziei prim-ministrului nr. 269/2022; (iii) lucrările grupului de experți al Comisiei Europene, privind măsurile sancționatorii, care implică și aspecte de extrateritorialitate.

Prin raportare la atribuțiile specifice în materie de sancțiuni internaționale, Banca Națională a României a cooperat, în limitele cadrului legal aplicabil, cu celelalte autorități și instituții publice, inclusiv prin furnizarea de informații din perspectiva domeniului de competență.

La nivel internațional, a avut, de asemenea, caracter permanent participarea Băncii Naționale a României, în calitate de membru cu drept de vot, la reuniunile Comitetului intern permanent pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului

(AMLSC), constituit la nivelul Autorității Bancare Europene, contribuind astfel la schimbul de informații relevante privind riscurile curente și emergente specifice domeniului și la armonizarea practicilor în activitatea de supraveghere, la nivelul UE, precum și la aprobarea proiectelor de opinii, ghiduri, standarde tehnice de reglementare și de punere în aplicare, recomandări și alte publicații, după caz, conlucrate la nivelul AMLSC și adoptate de Autoritatea Bancară Europeană.

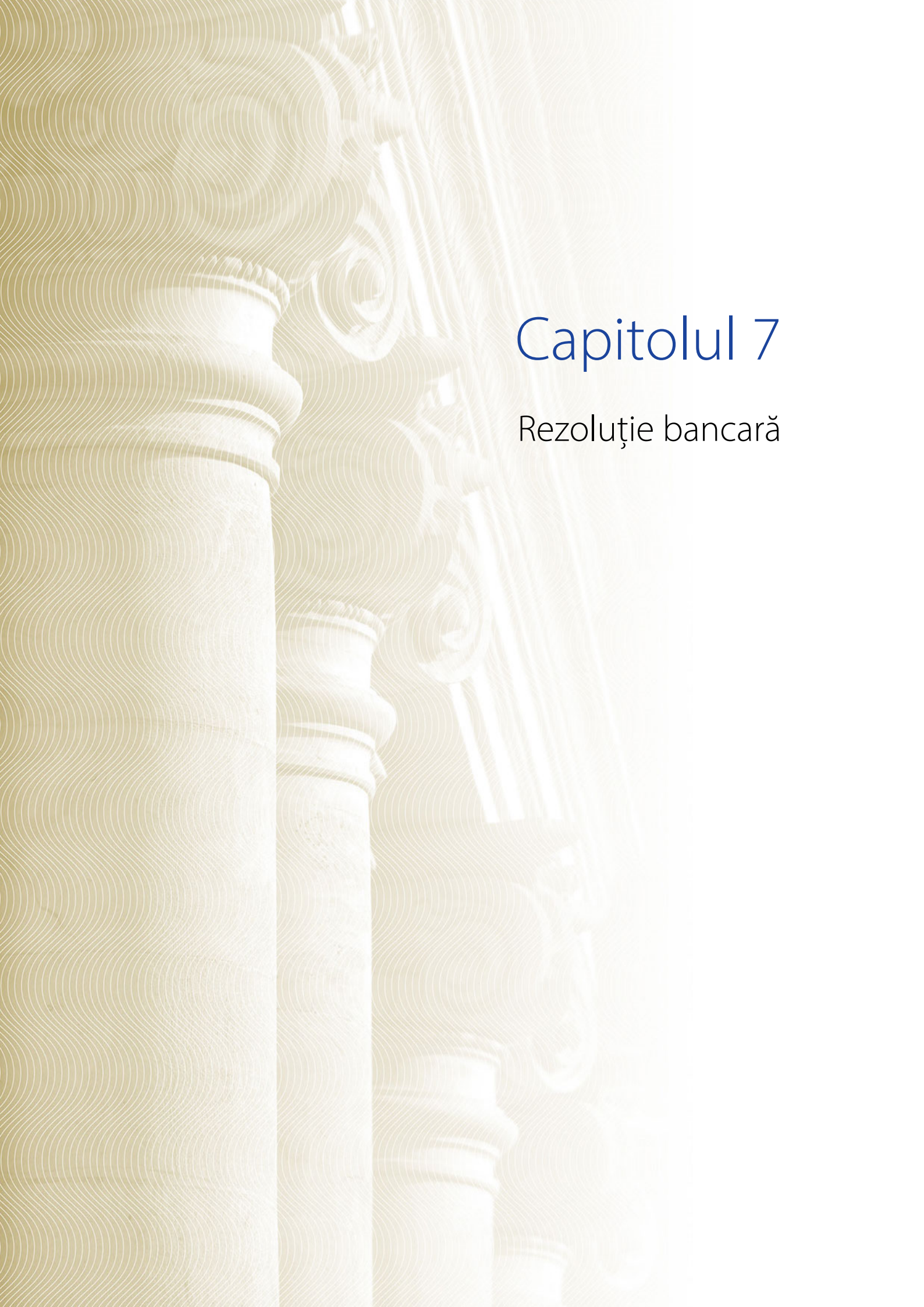
În continuare, Banca Națională a României a participat, în calitate de membru, la reuniunile Grupului de Experți în Prevenirea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului, care funcționează la nivelul Comisiei Europene. Totodată, a participat cu puncte de vedere necesare în cadrul reuniunilor grupului de lucru constituit la nivelul Consiliului Uniunii Europene, cu privire la proiectele legislative de consolidare a normelor UE referitoare la domeniul combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului, adoptate sau aflate în etapele de negociere².

Tot în cursul anului 2024, Banca Națională a României a semnat Memorandumul cu tema „Desemnarea reprezentantului comun unic al autorităților de supraveghere CSB/CFT din România în cadrul Consiliului General din cadrul Autorității Europene pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului – AMLA”, potrivit dispozițiilor art. 57 din Regulamentul (UE) 2024/1620. Prin intermediul acestuia a fost agreată numirea unui reprezentant din conducerea executivă a Băncii Naționale a României în calitate de reprezentant comun unic al autorităților de supraveghere CSB/CFT din România în componența Consiliului General reunit al AMLA, în formațiunea consacrată supravegherii, precum și a directorului Direcției Supraveghere, în calitate de supleant.

Direcția Supraveghere monitorizează activitățile în dosarul AMLA și asigură cooperarea la nivel european și național, atât în cadrul forumurilor, cât și bilateral, prin participarea activă, inclusiv cu puncte de vedere, pentru asigurarea eficienței proceselor de supraveghere și a activităților specifice domeniului AML/CFT.

² (i) Regulamentul (UE) 2024/1113 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2024 privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri și de anumite criptoactive și de modificare a Directivei (UE) 2015/849 (reformare), (ii) Regulamentul (UE) 2024/1620 de instituire a Autorității pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010, (UE) nr. 1094/2010 și (UE) nr. 1095/2010, (iii) Regulamentul (UE) 2024/1624 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului și (iv) Directiva (UE) 2024/1640 privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivelor (UE) 2015/849 și (UE) 2019/1937 și de abrogare a Directivei (UE) 2015/849.

The background of the slide features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a government building, with a warm, golden-yellow color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a slightly darker shade of yellow.

Capitolul 7

Rezoluție bancară

1. Planificarea și pregătirea rezoluției

1.1. Activitatea curentă de planificare a rezoluției

Activitatea definitorie a BNR în calitate de autoritate de rezoluție (BNR/AR) a continuat și în anul 2024 să fie cea de planificare, în contextul derulării fără dificultăți a operațiunilor instituțiilor de credit din România.

Actualizarea planurilor de rezoluție pentru instituțiile de credit locale s-a desfășurat potrivit calendarului uzual. Totodată, în cazul filialelor și sucursalelor semnificative din România ale grupurilor bancare transfrontaliere, BNR/AR a continuat să elaboreze contribuțiile aferente planurilor de rezoluție ale grupurilor și să participe, conform prevederilor legale, la activitățile Colegiilor de rezoluție, în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup și a cerințelor MREL.

Strategiile de soluționare stabilite în ciclul de planificare anterior au fost menținute. În condițiile în care cele patru evenimente corporative majore¹ din perioada analizată au avut termene de finalizare a integrării instituțiilor preluate care au depășit finalul anului 2024, instituțiile de credit cu strategii de rezoluție în caz de dificultate majoră au rămas, ca număr, la jumătate din totalul băncilor, persoane juridice române, în timp ce din punctul de vedere al activelor totale, ponderea lor s-a apropiat de 96 la sută. Recapitalizarea internă continuă să reprezinte instrumentul preferat de rezoluție în cazul băncilor locale de talie mare și al filialelor cu strategii de rezoluție de tip MPE ale grupurilor transfrontaliere, respectiv aplicarea competenței de reducere a valorii sau de conversie a instrumentelor de capital relevante și a datoriilor eligibile în cazul filialelor grupurilor transfrontaliere cu strategii de rezoluție de tip SPE. În schimb, în cazul instituțiilor de credit locale de talie medie soluționabile prin rezoluție, setul de instrumente considerat preferabil prevede în continuare vânzarea afacerii sau instrumentul bancă-punte.

Operaționalizarea strategiilor de rezoluție a continuat să reprezinte linia principală de activitate în planificarea rezoluției bancare. Monitorizarea progresului înregistrat de instituțiile de credit în asigurarea posibilității de soluționare a vizat concordanța cu orientările cuprinse în Ghidul Autorității Bancare Europene privind îmbunătățirea posibilității de soluționare (EBA/GL/2022/01), în condițiile intrării în vigoare a prevederilor acestuia la începutul anului 2024. Complementar, a fost elaborat

¹ Preluările OTP Bank, Alpha Bank, First Bank de către alte instituții de credit persoane juridice române și transformarea în sucursală a Credit Europe Bank

formatul pentru bănci al raportului de autoevaluare privind posibilitatea de soluționare, inclusiv, după caz, cu privire la nivelul de îndeplinire a capabilităților prevăzute de Ghidul Autorității Bancare Europene privind transferabilitatea în vederea completării evaluării posibilității de soluționare pentru strategiile de transfer (EBA/GL/2022/11). Concluziile analizei acestor documente vor contribui la elaborarea programelor de testare a posibilității de soluționare pentru instituțiile aflate în sfera de competență a BNR în calitate de autoritate de rezoluție, în conformitate cu prevederile Ghidului de modificare a Ghidului ABE pentru a introduce o nouă secțiune privind testarea posibilității de soluționare (EBA/GL/2023/05).

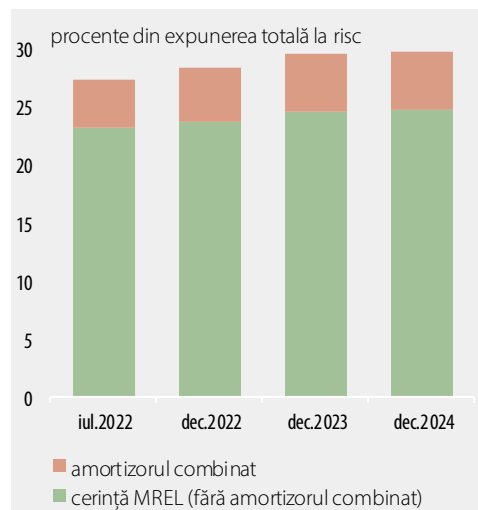
În scopul întăririi cadrului instituțional pentru soluționarea eventualelor situații de dificultate bancară majoră, a fost demarat, împreună cu Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare și Banca Națională a Ungariei în calitate de autoritate de rezoluție, un proiect de asistență tehnică referitor la operaționalizarea strategiilor de transfer, cu finanțare obținută prin intermediul Instrumentului de Suport Tehnic gestionat de Comisia Europeană.

1.2. Adoptarea deciziilor privind cerința minimă de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL)

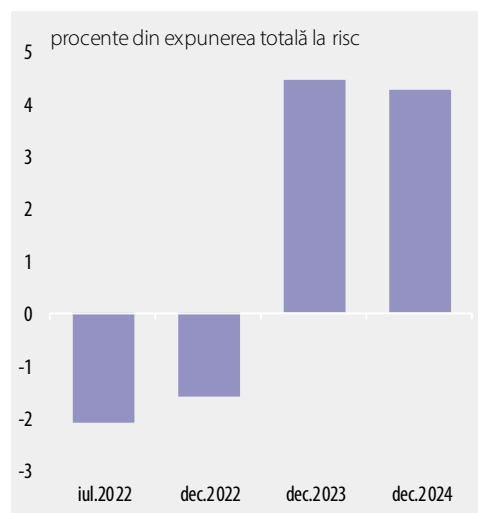
În cursul anului 2024 a fost actualizată Politica privind stabilirea cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) pentru instituțiile de credit din aria de responsabilitate a Băncii Naționale a României, în calitate de autoritate de rezoluție, principala modificare vizând determinarea cuantumului suplimentar pe care autoritatea de rezoluție îl consideră necesar în vederea menținerii unui grad suficient de încredere a pieței (engl. *Market Confidence Charge* – MCC) în cazul entităților de rezoluție care se soluționează prin recapitalizare internă, similar abordării Comitetului Unic de Rezoluție (*Single Resolution Board*). Astfel, începând din ciclul de planificare aferent anului 2024, în cazul acestor entități de rezoluție pentru care este incidentă stabilirea MCC la nivelul valorii implicite, BNR/AR poate aplica o ajustare, în sensul reducerii MCC față de valoarea implicită cu maxim 20 la sută, cu luarea în considerare a elementelor specifice fiecărui caz și a situației fiecărei instituții de credit, în particular a progreselor înregistrate în privința posibilității de soluționare. Complementar, actualizarea politicii MREL a mai vizat abordarea privind determinarea cerinței MREL pentru entitățile soluționabile prin lichidare în perspectiva transpunerii Directivei (UE) nr. 2024/1174 (Directiva *Daisy Chain*), precum și aspecte privind verificarea îndeplinirii condițiilor de eligibilitate a instrumentelor de datorie în etapa de monitorizare de către BNR/AR, pe baza unui formular de autoevaluare, inclusiv prin furnizarea de către acestea, de la caz la caz, a unei opinii legale care să certifice faptul că instrumentul emis respectă condițiile legale de eligibilitate MREL.

În condițiile intrării în vigoare a cerinței finale de fonduri proprii și datorii eligibile începând cu 1 ianuarie 2024, ca urmare a încetării perioadei tranzitorii prevăzute de legislația în vigoare, demersurile BNR/AR privind urmărirea consolidării resurselor interne care să permită finanțarea unei eventuale măsuri de rezoluție s-au concentrat pe activități de monitorizare a conformării pe bază continuă cu nivelul cerințelor MREL actualizate.

BNR/AR a emis noile ordine administrative de implementare a cerințelor MREL, atât pentru instituțiile de credit locale, cât și pentru cele care fac parte din grupuri transfrontaliere.

Grafic 7.1
Cerința MREL

Grafic 7.2
Deviația față de cerința finală
cu amortizorul combinat inclus

În cazul instituțiilor soluționabile prin rezoluție, a căror cerință MREL include și componenta de recapitalizare, valoarea medie ponderată a cerinței MREL era la 31 decembrie 2024 de 24,74 la sută din expunerea totală la risc (fără cerința pentru amortizorul combinat), cvasisimilar cu nivelul consemnat la finalul anului precedent, respectiv 24,63 la sută din expunerea totală la risc (Grafic 7.1).

În termeni nominali, pe fondul majorării în anul 2024 cu 11,3 la sută a bazei de calcul (expunerea totală la risc) la 335,8 miliarde lei, valoarea cerinței MREL agregate a crescut în anul 2024 cu 8,76 miliarde lei, la 83,1 miliarde lei pentru instituțiile de credit soluționabile prin măsuri de rezoluție, din care 42 miliarde lei reprezintă cerința impusă de BNR/AR suplimentar cerințelor de fonduri proprii.

Resursele MREL ale instituțiilor de credit soluționabile prin măsuri de rezoluție au înregistrat la 31 decembrie 2024 un surplus cumulat de 14,34 miliarde lei față de cerința MREL (plus cerința de amortizor combinat de capital),

în creștere cu 0,88 miliarde lei față de finalul anului 2023. Majorarea capacității MREL a fost determinată de creșterea stocului de instrumente de datorie eligibile cu 5,77 miliarde lei, la 40,54 miliarde lei, complementar celei a fondurilor proprii cu 5,61 miliarde lei, la 73,69 miliarde lei. Deși surplusul resurselor eligibile față de cerința MREL (cu includerea amortizorului combinat) s-a majorat în valori nominale, nivelul relativ a înregistrat o ușoară ajustare, pe fondul creșterii mai alerte a bazei de calcul (Grafic 7.2).

Atragerea resurselor eligibile MREL s-a realizat în continuare prin emisiunea de instrumente de datorie cu rang senior neprivilegiate (engl. *Senior Non-Preferred*, SNP) pe piața de capital internațională și prin împrumuturi cu rang SNP obținute de la băncile-mamă de instituțiile de credit care nu sunt entități de rezoluție, respectiv filialele grupurilor bancare transfrontaliere cu strategii de soluționare de tip *Single*

Point of Entry (SPE). Volumul noilor emisiuni de instrumente eligibile în anul 2024, inclusiv reînnoiri, s-a ridicat la 8,98 miliarde lei.

Totodată, au fost acordate aprobări prelabile (ad-hoc) de reducere a instrumentelor de datorii eligibile MREL cu sau fără înlocuirea cu alte instrumente, la solicitarea a patru instituții de credit, pentru prima dată, în baza prevederilor Regulamentului delegat (UE) nr. 827/2023 de stabilire a standardelor tehnice de reglementare de modificare a Regulamentului delegat (UE) nr. 241/2014 în ceea ce privește aprobarea prealabilă pentru reducerea fondurilor proprii și cerințele referitoare la instrumentele de pasive eligibile (regimul permisiunilor).

2. Comunicare și cooperare națională și internațională

În anul 2024, BNR/AR a continuat cooperarea cu alte instituții europene pe subiecte din domeniul rezoluției bancare, participând activ la reuniunile Comitetului de rezoluție al ABE (ResCo) și la reuniunile subgrupurilor de lucru aferente acestui comitet, formulând, de asemenea, elemente de poziție la nivel tehnic în ceea ce privește diverse subiecte abordate, care se regăsesc în aria de activități specifice rezoluției bancare, precum: (i) documentele ABE de reglementare (standarde tehnice de reglementare, standarde tehnice de punere în aplicare, ghiduri etc.); (ii) manualul privind evaluatorii independenți; (iii) aprofundarea lecțiilor desprinse din episoadele de stres bancar din prima jumătate a anului 2023² în planificarea rezoluției, respectiv în conținutul planurilor, evaluarea posibilității de soluționare și activitatea colegiilor de rezoluție; (iv) evaluarea instrumentelor MREL; (v) raportările integrate.

La finalul lunii noiembrie 2024, o delegație a Comitetului Unic de Rezoluție (*Single Resolution Board* – SRB) condusă de domnul Dominique Laboureix, președintele SRB, a efectuat o întâlnire de lucru (*country visit*) în România, la Banca Națională a României, în contextul vizitelor pe care reprezentanții SRB le desfășoară în statele membre UE care nu fac parte din Uniunea Bancară. Principalele aspecte abordate au vizat riscurile, vulnerabilitățile și perspectivele sectorului bancar, priorități strategice și politici în domeniul rezoluției bancare, precum și evoluții ale reglementărilor naționale și europene. Mesajele-cheie au evidențiat importanța pregătirii autorităților pentru a putea gestiona o eventuală criză financiară, rolul încrederii în autorități și între autorități și importanța cooperării intrainstituționale. Delegația SRB a avut întâlniri de lucru inclusiv cu conducerea Ministerului Finanțelor și cea a Asociației Române a Băncilor. Vizita a demonstrat angajamentul ferm al ambelor instituții de a consolida relația de cooperare existentă, cu scopul îmbunătățirii gradului de pregătire al autorităților de a face față unei eventuale crize bancare și acela de a proteja stabilitatea financiară.

Notabilă în planul cooperării internaționale a fost inclusiv continuarea participării la programul Autorității Bancare Europene de monitorizare a practicilor autorităților de

² Manifestate în SUA și Elveția

rezoluție „European Resolution Examination Programme” (EREP), respectiv implicarea în derularea ediției secunde³ și, complementar, pregătirea celei de a treia⁴. Prioritățile EREP pentru anul 2024 au reprezentat o continuare firească a celor stabilite pentru anul anterior, a căror îndeplinire se întinde pe mai mulți ani, însă cu actualizări pentru a reflecta încheierea perioadei de tranziție a cadrului de rezoluție, în contextul intrării în vigoare a ghidurilor privind îmbunătățirea posibilității de soluționare și, respectiv, transferabilitatea. Astfel, prioritățile EREP stabilite pentru anul 2024 au vizat următoarele: (i) monitorizarea MREL, (ii) operaționalizarea strategiei de rezoluție, (iii) dezvoltarea sistemelor informaționale (MIS) pentru furnizarea datelor necesare derulării evaluării în rezoluție și (iv) necesarul de lichiditate în rezoluție.

BNR, în calitate de autoritate competentă și, respectiv, de rezoluție bancară, a semnat un memorandum de înțelegere cu Banca Centrală Europeană și Comitetul Unic de Rezoluție în ceea ce privește cooperarea și schimbul de informații pentru îndeplinirea atribuțiilor în materie de redresare și rezoluție bancară.

În scopul creșterii gradului de diseminare, precum și al sporirii eficacității și impactului mesajelor băncii centrale asupra categoriilor de public-țintă vizate, a fost organizată cea de a V-a ediție a conferinței „Cadrul de rezoluție bancară. Actualități și perspective”. Subiectele aduse în atenția instituțiilor de credit au inclus: dezvoltări la nivelul autorității europene de rezoluție – noua viziune strategică; încheierea perioadei de tranziție pentru atingerea nivelului-țintă al cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile (MREL) de către bănci; progresele înregistrate în pregătirea rezoluției și așteptările autorității de rezoluție cu privire la îmbunătățirea posibilității de soluționare; tranziția de la acțiunile de construire/dezvoltare a capacităților instituțiilor de credit la cele de testare a acestora; evoluții așteptate ale cadrului de reglementare etc. Printre participanți s-au regăsit reprezentanți ai instituțiilor de credit, dar și ai altor instituții din România care dețin responsabilități în cadrul actual de rezoluție (Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Ministerul Finanțelor).

3. Fondul de rezoluție bancară

Constituirea resurselor Fondului de rezoluție bancară (FRB) a continuat în perioada analizată. Suma acumulată a crescut cu 0,36 miliarde lei față de nivelul consemnat pentru sfârșitul anului 2023, ajungând la 3,37 miliarde lei. Contribuțiile tuturor instituțiilor de credit stabilite pentru anul 2024 au fost achitate integral.

Astfel, nivelul-țintă al FRB de cel puțin 1 la sută din suma depozitelor acoperite ale instituțiilor de credit autorizate pe teritoriul României a fost îndeplinit în termenul prevăzut de reglementările aplicabile, în condițiile în care cuantumul total al bazei

³ EBA 2024 Resolution Convergence Report, publicat în August 2024

⁴ EBA 2025 Resolution Convergence Report, care va fi publicat în cursul anului 2025.

de calcul a fost de 335,01 miliarde lei la finalul perioadei de referință, iar gradul de acoperire a cerinței legale minime a ajuns la 100,62 la sută la finalul anului 2024.

Similar abordării din anii precedenți, nivelul estimativ, neangajant, pentru anul următor al contribuțiilor la FRB a fost, de asemenea, comunicat instituțiilor de credit pentru a facilita întocmirea bugetelor anuale ale acestora.

4. Cadrul de reglementare în domeniul rezoluției bancare

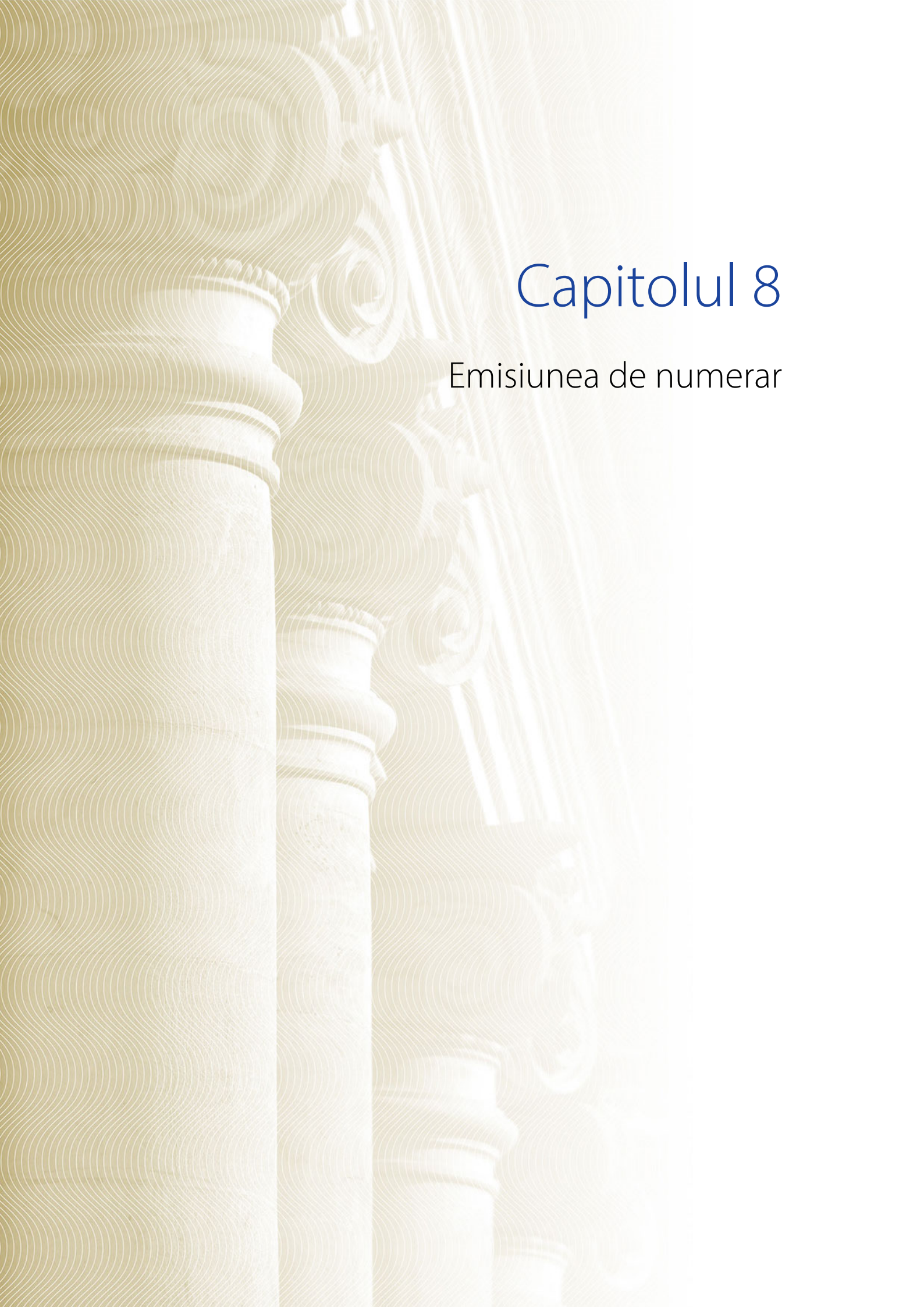
Cadrul de rezoluție bancară a fost extins în planul legislației primare prin transpunerea Directivei (UE) nr. 2024/1174 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 de modificare a Directivei nr. 2014/59/UE și a Regulamentului (UE) nr. 806/2014 în ceea ce privește anumite aspecte ale cerinței minime de fonduri proprii și datorii eligibile (Directiva *Daisy Chain*). De la data intrării în vigoare a actului normativ de modificare a Legii nr. 312/2015, autoritatea de rezoluție nu mai determină și nu impune o cerință MREL instituțiilor de credit destinate lichidării, cu excepția cazului în care va considera necesar un nivel al MREL care să depășească nivelul fondurilor proprii, respectiv capacitatea de absorbție a pierderilor, având în vedere, în special, orice impact potențial asupra stabilității financiare și a riscului de contagiune în cadrul sistemului financiar, inclusiv în ceea ce privește capacitatea financiară a schemelor de garantare a depozitelor. Totodată, entitățile destinate lichidării pentru care nu se determină cerința MREL nu fac obiectul permisiunii de reducere a datoriilor eligibile în contextul art. 77 alin. (2) și art. 78a din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu modificările și completările ulterioare, iar deținerile de instrumente în entitățile destinate lichidării pentru care nu se determină cerința MREL nu sunt deduse la nivelul entității intermediare din grupul de rezoluție respectiv. În ceea ce privește grupurile de rezoluție, Directiva privind subscrierile indirecte în serie prevede posibilitatea pentru autoritatea de rezoluție de a permite unei instituții de credit-entitate intermediară într-un grup de rezoluție îndeplinirea cerinței de MREL intern pe bază consolidată (și nu individuală), dacă instituția de credit-entitate intermediară face obiectul cerinței de fonduri proprii suplimentare doar pe bază consolidată și dacă sunt îndeplinite toate celelalte condiții prevăzute de cadrul legal.

Completări relevante la nivelul cadrului primar de reglementare sunt așteptate inclusiv în planul aspectelor vizând reziliența operațională, odată cu transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2022/2556 privind reziliența digitală pentru sectorul financiar (Directiva DORA), care va aduce elemente suplimentare în planificarea rezoluției și evaluarea posibilității de soluționare a instituțiilor de credit. Principalele modificări propuse în domeniul rezoluției bancare vizează demonstrarea capacității de asigurare a rezilienței operaționale digitale și evaluarea fiabilității contractelor de servicii de tehnologia informației și comunicații din perspectiva robusteții și capacității de funcționare în caz de rezoluție, cu precădere a rețelelor și

sistemelor care sprijină funcțiile critice și liniile de activitate esențiale ale instituției de credit. Astfel, Legea pentru transpunerea Directivei DORA a fost adoptată și publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 234 din 17 martie 2025 – Legea nr. 16/2025 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar și se aplică împreună cu Regulamentul de directă aplicare aferent.

Legislația secundară a fost extinsă cu Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 4/2024 privind autorizarea instituției de credit-punte. Acesta stabilește condițiile de autorizare, precum și documentația care însoțește cererea de autorizare în baza căreia Banca Națională a României, în calitate de autoritate competentă, autorizează o instituție de credit-punte.

Pe același palier legislativ se înscrie și intrarea în vigoare a Regulamentului BNR nr. 8/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit, care, împreună cu Instrucțiunile nr. 3/2024 privind externalizarea, asigură preluarea în plan național a Ghidului ABE privind externalizarea. Din perspectiva problematicii rezoluției bancare, cerințele în cauză sunt subscrise cadrului privind asigurarea posibilității de soluționare.

The background of the slide features a photograph of classical columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light tan color. The columns are white and have ornate capitals. The pattern consists of many thin, overlapping lines that create a sense of depth and movement.

Capitolul 8

Emisiunea de numerar

În anul 2024, BNR a asigurat din punct de vedere cantitativ, valoric și în structura pe cupiuri numerarul necesar bunei desfășurări a circulației monetare și a întreprins măsurile corespunzătoare pentru creșterea nivelului de calitate a însemnelor monetare aflate în circulație.

1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar

În anul 2024, valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar s-a majorat cu 14,2 la sută (până la 131 429,9 milioane lei¹), ritmul de creștere fiind superior cu 5,5 puncte procentuale celui înregistrat în 2023.

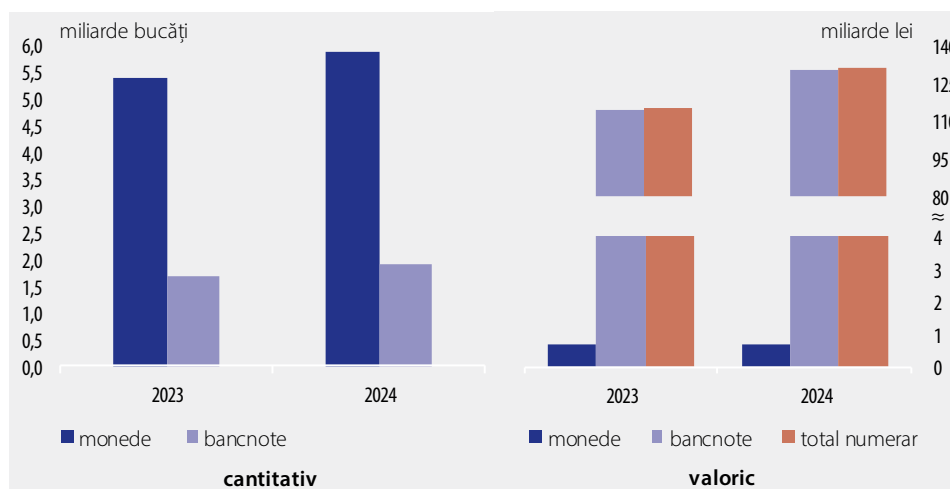
În anul 2024, numerarul aflat în afara sistemului bancar și-a păstrat o serie de tipare sezoniere. Astfel, factorii sezonieri cu frecvență anuală au avut un rol important în evoluția acestui indicator, rate lunare ridicate de creștere fiind consemnate în următoarele perioade: (i) aprilie (4,2 la sută), sub influența sărbătorilor pascale; (ii) noiembrie (1,6 la sută) și decembrie (2,7 la sută), pe fondul solicitărilor ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă; (iii) iunie (1,6 la sută) și august (1,5 la sută), sub influența efectuării concediilor. În restul lunilor, valoarea numerarului în afara sistemului bancar a consemnat creșteri de amplitudine mai mică (0,9 la sută în iulie și septembrie, 0,7 la sută în februarie, 0,6 la sută în martie și octombrie) sau chiar a scăzut (-1,6 la sută în mai și -0,2 la sută în ianuarie).

Valoarea maximă a numerarului aflat în afara sistemului bancar în cursul anului 2024, respectiv 134 553 milioane lei (+14,7 la sută față de vârful anului 2023), a fost atinsă în data de 20 decembrie 2024, pe fondul solicitărilor ridicate de numerar specifice perioadei sărbătorilor de iarnă.

La finele anului 2024, în afara sistemului bancar se aflau 1 939,9 milioane bancnote, în creștere cu 13,3 la sută față de sfârșitul anului 2023 și 5 872,9 milioane monede, în creștere cu 3,9 la sută față de sfârșitul anului 2023. Valoarea bancnotelor aflate în afara sistemului bancar la finele anului 2024 a fost cu 14,3 la sută mai mare față de anul anterior, iar valoarea monedelor era cu 5,8 la sută mai mare față de anul anterior (Grafic 8.1).

¹ 127 445,8 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM și ASV

Grafic 8.1
Structura numerarului aflat în afara
sistemului bancar în 2023 și 2024

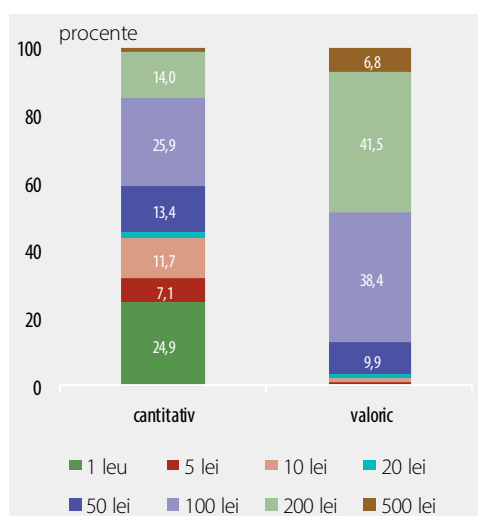

Creșteri ale numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat la toate cupiurile: 1 leu (+16,1 la sută), 5 lei (+5,4 la sută), 10 lei (+5,4 la sută), 50 lei (+11,1 la sută), 100 lei (+8,8 la sută), 200 lei (+20,4 la sută) și 500 lei (+12,3 la sută).

La cupiura de 20 lei, pusă în circulație la data de 1 decembrie 2021, numărul de bancnote aflate în afara sistemului bancar la finele anului 2024 a fost cu 188,4 la sută mai mare decât la finele anului anterior.

Cupiura de 100 lei a fost cel mai intens folosită, ponderea acesteia în numărul total de bancnote în afara sistemului bancar fiind de 25,9 la sută, aceasta fiind urmată de cupiurile de 1 leu (24,9 la sută) și de 200 lei (14,0 la sută). Cea mai mică pondere în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar a revenit cupiurii de 500 lei (0,9 la sută). Având în vedere momentul lansării în circulație a noii bancnote cu valoarea nominală de 20 lei, ponderea acesteia în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar, la finele anului 2024, a fost de 2,1 la sută.

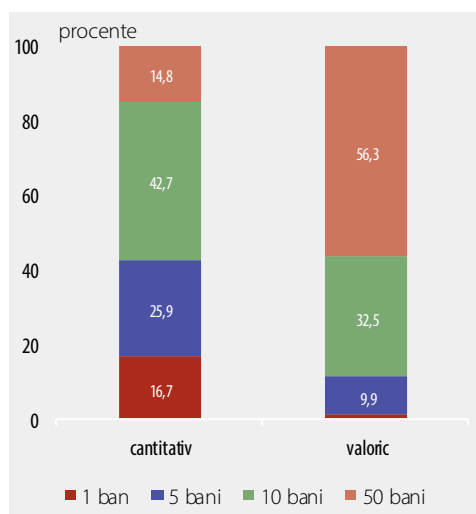
Grafic 8.2
Structura pe cupiuri a bancnotelor
aflate în circulație în anul 2024

Bancnotele utilizate preponderent la alimentarea ATM au continuat să fie dominante în valoarea totală a bancnotelor aflate în afara sistemului bancar: cupiura de 200 lei a avut o pondere de 41,5 la sută, fiind urmată de cea de 100 lei (38,4 la sută) și de cea de 50 lei (9,9 la sută) (Grafic 8.2).

Numărul de monede a crescut față de 2023 la toate cupiurile, procentele fiind cuprinse între 1,8 la sută în cazul monedei de 1 ban și 7,5 la sută în cel al monedei de 50 bani. Cele mai mari

Grafic 8.3
Structura pe cupiuri a monedelor
aflate în circulație în anul 2024

ponderi în numărul total de monede aflate în afara sistemului bancar au revenit monedei de 10 bani (42,7 la sută) și celei de 5 bani (25,9 la sută).

Din punct de vedere valoric, cupiurile de 50 bani și 10 bani acopereau 88,8 la sută din valoarea monedelor în afara sistemului bancar, ponderea dominantă revenind monedei de 50 bani (56,3 la sută; Grafic 8.3).

În anul 2024, fiecărui locuitor îi reveneau 102 bancnote și 308 monede din cele aflate în afara sistemului bancar,

cu 12 bancnote, respectiv cu 11 monede mai mult decât la sfârșitul anului 2023.

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria Statului

Plăți

Valoarea numerarului utilizat în plățile efectuate de banca centrală în cursul anului 2024 către instituțiile de credit/Trezoreria Statului a fost de 32 090,3 milioane lei, cu 39,0 la sută mai mare față de cea aferentă anului 2023.

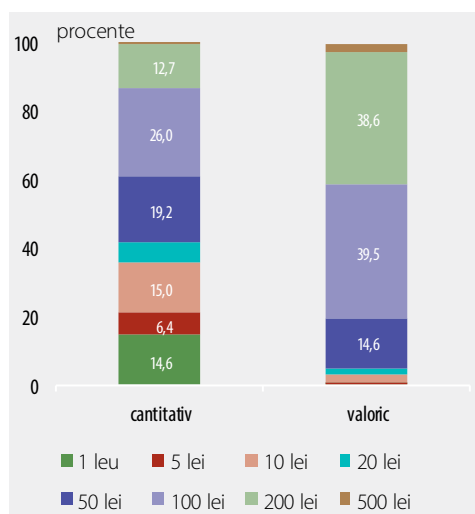
Numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a fost de 487,7 milioane bucăți, cu 38,2 la sută mai mare decât în 2023, iar valoarea acestora a fost de 32 048,3 milioane lei (+39,1 la sută).

Numărul de bancnote puse în circulație prin intermediul plăților a crescut în cazul tuturor cupiurilor: 1 leu (+30,9 la sută), 5 lei (+53,8 la sută), 10 lei (+14,0 la sută), 20 lei (+302,1 la sută), 50 lei (+44,8 la sută), 100 lei (+27,2 la sută), 200 lei (+50,8 la sută) și 500 lei (+14,9 la sută).

O asemenea evoluție a condus la diminuarea ponderilor bancnotelor puse în plăți de banca centrală în cazul bancnotelor de 1 leu, 10 lei, 100 lei și 500 lei (cu până la 3,2 puncte procentuale față de 2023) și la ponderi în creștere ale bancnotelor de 5 lei, 20 lei, 50 lei și 200 lei (cu până la 3,8 puncte procentuale față de 2023).

Din punct de vedere valoric, cupiurile de 5 lei, 20 lei, 50 lei și 200 lei și-au consolidat ponderile în totalul bancnotelor puse în circulație prin intermediul plăților (cu 0,1 puncte procentuale în cazul bancnotelor de 5 lei, 1,1 puncte procentuale în cazul bancnotei de 20 lei, 0,6 puncte procentuale în cazul bancnotei de 50 lei și

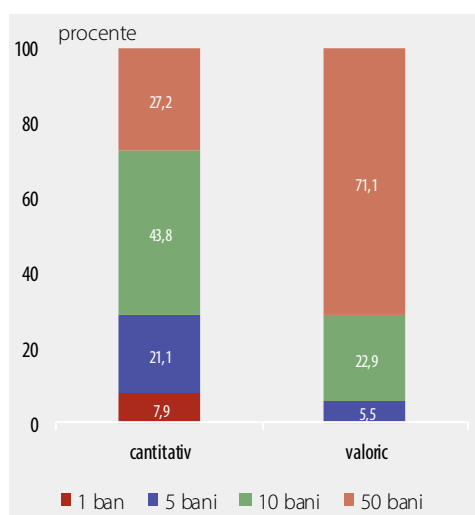
Grafic 8.4
Structura pe cupiuri a bancnotelor
plătite în anul 2024

cu 3,0 puncte procentuale în cazul bancnotei de 200 lei). În cazul bancnotelor de 1 leu, 10 lei, 100 lei și 500 lei s-au înregistrat diminuări ale ponderii acestora în plățile efectuate de banca centrală cu până la 3,7 puncte procentuale (Grafic 8.4).

Cantitatea totală de monede retrase de instituțiile de credit/Trezoreria Statului de la banca centrală a fost în anul 2024 de 219,5 milioane bucăți, cu 6,5 la sută mai mare decât cea din 2023. Cantitățile de monede metalice retrase de la banca centrală au crescut la aproape toate cupiurile: 1 ban (+23,1 la sută), 10 bani (+3,1 la sută) și 50 bani (+16,8 la sută). În schimb, o scădere a numărului de monede retrase față de anul anterior a fost înregistrată la valoarea nominală de 5 bani (-2,7 la sută). Moneda de 10 bani și-a păstrat statutul de cea mai utilizată monedă în plăți (cu o pondere de 43,8 la sută), fiind urmată de moneda de 50 de bani (cu o pondere de 27,2 la sută).

Grafic 8.5
Structura pe cupiuri a monedelor
plătite în anul 2024

Din punct de vedere valoric, structura cupiurilor utilizate în plățile către

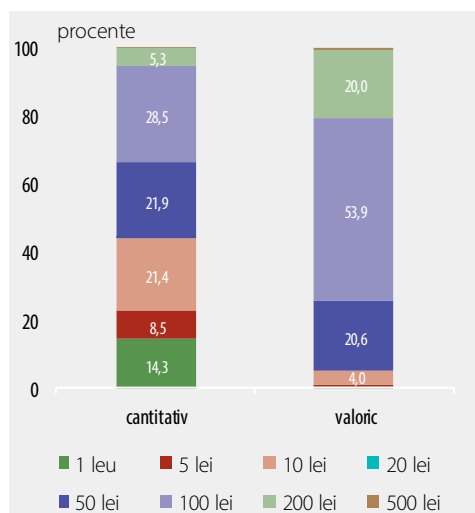
instituțiile de credit/Trezoreria Statului s-a modificat față de anul 2023, mai evident în cazul monedei de 50 bani, a cărei pondere a crescut cu 2,8 puncte procentuale (până la 71,1 la sută; Grafic 8.5).

Încasări

Valoarea totală a încasărilor de numerar din anul 2024 a fost de 14 702,5 milioane lei, cu 4,3 la sută mai mare decât cea din 2023. Prin intermediul depunerilor efectuate de instituțiile de credit/Trezoreria Statului s-au reîntors la banca centrală 277,6 milioane bancnote, cu 7,7 la sută mai multe decât în anul anterior. Numărul de bancnote încasate a crescut față de 2023 pentru cupiurile de 1 leu (+17,2 la sută), 5 lei (+13,8 la sută), 10 lei (+16,0 la sută), 100 lei (+4,1 la sută), 200 lei (+10,1 la sută) și 500 lei (+5,1 la sută). În schimb, o scădere a numărului de bancnote încasate față de anul anterior a fost înregistrată la cupiura de 50 lei (-3,0 la sută).

În cazul noii bancnote de 20 lei, numărul de bancnote din această valoare nominală depuse de instituțiile de credit/Trezoreria Statului la banca centrală în anul 2024 a fost de 367 303 bucăți, acestea fiind din categoria celor necorespunzătoare circulației monetare (uzate și deteriorate).

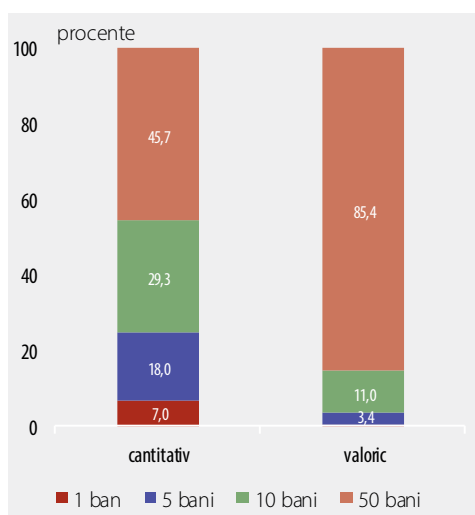
Grafic 8.6
Structura pe cupiuri a bancnotelor
încasate în anul 2024

Cea mai ridicată pondere în numărul total de bancnote încasate de la instituțiile de credit/Trezoreria Statului a deținut-o bancnota cu valoarea nominală de 100 lei (28,5 la sută), urmată de cupiura de 50 lei, cu o pondere de 21,9 la sută.

Din punct de vedere valoric, cupiura de 100 lei a deținut 53,9 la sută din totalul bancnotelor încasate, urmată de cupiura de 50 lei, cu o pondere de 20,6 la sută (Grafic 8.6).

Grafic 8.7
Structura pe cupiuri a monedelor
încasate în anul 2024

Cantitatea de monedă metalică depusă la banca centrală în anul 2024 a fost de 0,3 milioane bucăți, cu 56,2 la sută mai mică decât în 2023. Au fost înregistrate scăderi ale cantităților depuse în cazul tuturor cupiurilor: 1 ban (-25,0 la sută), 5 bani (-49,1 la sută), 10 bani (-69,0 la sută) și 50 bani (-48,6 la sută). Ponderea cea mai ridicată în numărul total de monede încasate s-a înregistrat la valoarea nominală de 50 bani (45,7 la sută), urmată de cea de 10 bani (29,3 la sută).

Valoarea monedelor depuse de instituțiile de credit/Trezoreria Statului

la sucursalele regionale ale Băncii Naționale a României în anul 2024 a fost de 0,1 milioane lei, cu 52,0 la sută mai mică decât în 2023, monedele de 10 și 50 bani deținând împreună o pondere de 96,4 la sută (Grafic 8.7).

3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător

Pe parcursul anului 2024, în cadrul centrelor de procesare ale Băncii Naționale a României s-a procesat și verificat o cantitate totală de 447,2 milioane bancnote (cu 65,7 milioane bancnote mai mult față de anul 2023), dintre care 95,3 milioane bancnote au fost sortate ca improprie circulației monetare, înregistrându-se astfel un grad de uzură de circa 21,3 la sută, cu 3,8 puncte procentuale mai mic față de cel din anul 2023.

Aproape toate cupiurile au consemnat modificări ale gradului de uzură, comparativ cu anul anterior, dar de amploare diferită: majorare cu 9 puncte procentuale la bancnota de 1 leu, cu 21 de puncte procentuale la bancnota de 5 lei, cu 14 puncte procentuale la bancnota de 10 lei și cu 0,8 puncte procentuale la bancnota de 20 lei și cu 0,6 puncte procentuale la bancnota de 200 lei. Diminuări s-au înregistrat doar la bancnota de 50 lei cu 11 puncte procentuale, la cea de 100 lei cu 5 puncte procentuale și la bancnota de 500 lei cu 0,3 puncte procentuale.

Totodată, în anul 2024 s-a procesat o cantitate de 1,5 milioane monede metalice (cu 51 de mii de monede mai puțin față de anul 2023), dintre care 236 de mii de monede au fost sortate ca improprie circulației monetare.

4. Emisiunile numismatice

În anul 2024, Banca Națională a României a lansat 16 emisiuni numismatice monetare, concretizate în 20 de monede, dintre care 5 din aur, 13 din argint și 2 din tombac. Tirajele maxime au fost diferențiate în funcție de metalul din care au fost confecționate, respectiv au fost emise 5 000 de piese din aur, 65 000 de piese din argint și 10 000 de piese din tombac.

Banca Națională a României a lansat în circuitul numismatic o bancnotă aniversară pentru colecționare, cu tema „185 de ani de la nașterea regelui Carol I”, cu un tiraj de 30 000 de bancnote și o coală specială formată din patru bancnote cu valoarea nominală de 10 lei, cu un tiraj de 5 000 de exemplare.

A fost lansat, de asemenea, într-un tiraj maxim de 5 000 de exemplare, setul de monetărie dedicat Jocurilor Olimpice de vară din 2024.

În tabelul următor sunt prezentate date privind emisiunile numismatice realizate în anul 2024.

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
Constantin Brâncuși – Surse românești și perspective universale	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
270 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
200 de ani de la nașterea lui Avram Iancu	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei monedă din tombac cu valoare nominală de 1 leu
90 de ani de la înființarea Spitalului Clinic de Urgență București	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
20 de ani de la aderarea României la NATO	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei monedă din tombac cu valoare nominală de 1 leu
100 de ani de la cucerirea primei medalii olimpice a României	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
125 de ani de la nașterea lui George Călinescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei

— continuare —

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
125 de ani de la nașterea lui George Matei Cantacuzino	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
130 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
145 de ani de la nașterea Ceciliei Cuțescu-Storck	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
145 de ani de la acordarea cetățeniei române lui Mauriciu Brociner, primul ofițer evreu din armata română	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la nașterea lui Constantin I. Parhon	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
80 de ani de la desfășurarea Operațiunii „Neptun”	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
300 de ani de la înălțarea Bisericii Mănăstirii Stavropoleos din București	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Istoria aurului – Tezaurul de la Apahida	monedă din aur cu valoare nominală de 10 lei
400 de ani de la nașterea Mitropolitului Dosoftei	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Jocurile Olimpice de vară din 2024	setul de monetărie conține monedele românești aflate în circulație respectiv 1 ban, 5 bani, 10 bani și 50 bani, precum și o medalie din argint

Tabel 8.1
Emisiunile numismatice
lansate în anul 2024

5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale

În anul 2024, falsurile de bancnote românești expertizate la BNR au totalizat 2 048 de bucăți, în scădere cu 34,92 la sută față de anul 2023. Distribuția pe luni a acestora a fost următoarea:

2024											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
418	341	199	174	303	80	151	60	126	134	34	28

Tabel 8.2
Distribuția lunară a falsurilor

Pe cupiuri, situația se prezintă astfel:

Cupiura	Numărul de bancnote falsificate
1 leu	0
5 lei	0
10 lei	4
20 lei	0
50 lei	38
100 lei	1 956
200 lei	45
500 lei	5

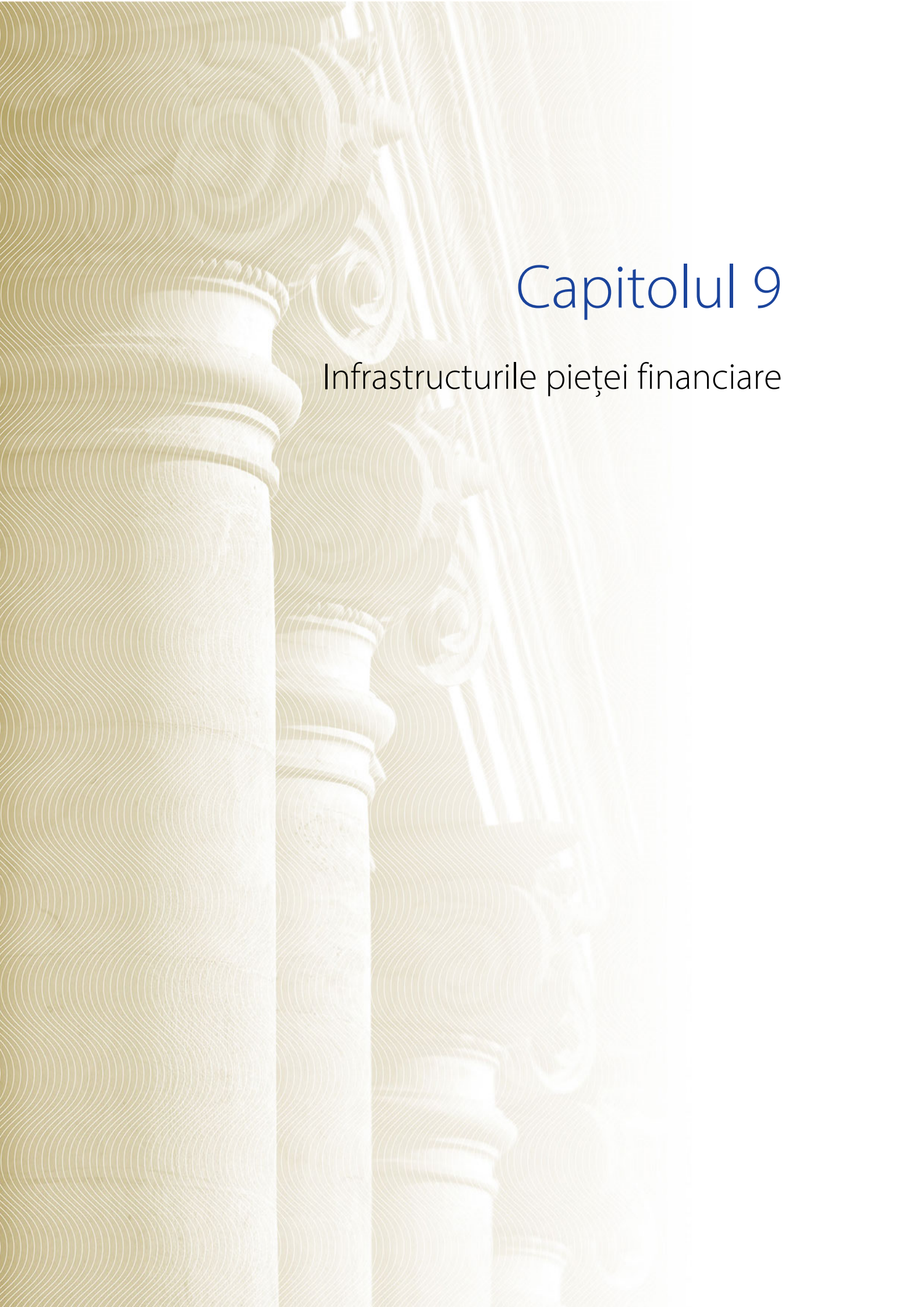
Tabel 8.3
Structura pe cupiuri a falsurilor

Din numărul total de bancnote false, 214 au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, înainte de a fi puse în circulație, iar 1 834 de falsuri au fost depistate în circulație.

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, cu 1 956 de bucăți (dintre care 214 bucăți capturate de poliție), urmată de bancnota de 200 lei, cu un număr de 45 de falsuri și bancnota de 50 lei, cu un număr de 38 de falsuri.

Numărul de falsuri la 1 milion de bancnote autentice în circulație a fost de 0,97 bucăți, față de 3,07 bucăți în anul 2023.

The background of the slide features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a government building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 9

Infrastructurile pieței financiare

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, pe lângă funcția de reglementare, autorizare și monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și de decontare eficiente și robuste.

În acest scop, Banca Națională a României operează o serie de infrastructuri ale pieței financiare, respectiv sistemele ReGIS, SaFIR și TARGET-România, prin intermediul cărora oferă la nivel național servicii de decontare a fondurilor și/sau instrumentelor financiare.

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

ReGIS este sistemul național de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real¹ (engl. *Real Time Gross Settlement* – RTGS) pentru plăți în lei, deținut și operat de Banca Națională a României, prin intermediul căruia se decontează operațiunile de politică monetară ale băncii centrale, transferurile interbancare, plățile efectuate pe contul clienților (indiferent de valoare), precum și operațiunile altor infrastructuri ale pieței financiare naționale. Sistemul asigură procesarea și decontarea în timp real, în mod individual, a instrucțiunilor de plată, decontarea fiind realizată în banii băncii centrale, cu finalitate imediată.

Sistemul ReGIS este o infrastructură de importanță majoră pentru piața financiară națională, datorită rolului crucial pe care îl are în realizarea operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale și în interacțiunile cu toate celelalte infrastructuri de piață financiară existente la nivel național. Din acest motiv, sistemul este desemnat, prin ordin al guvernatorului Băncii Naționale a României², ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare (care transpune în legislația română Directiva 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare).

În data de 5 februarie 2024, Banca Națională a României a lansat cu succes o versiune îmbunătățită a aplicației informatice a sistemului ReGIS. Noua versiune a aplicației ReGIS respectă standardul internațional pentru schimbul de mesaje între instituțiile

¹ Sistemul asigură procesarea și decontarea în timp real, în mod individual, a operațiunilor, decontarea fiind realizată în „banii băncii centrale”, cu finalitate imediată.

² În prezent este în vigoare Ordinul guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 65 din 7 martie 2024.

financiare ISO 20022 și dispune de facilități avansate pentru gestionarea lichidității, permițând optimizarea resurselor financiare ale participanților, precum și de o nouă schemă de comisionare, în linie cu practicile de la nivel european. De asemenea, sistemul oferă noi funcționalități pentru transmiterea și recepționarea mesajelor de plată, inclusiv în situații de contingență, asigurând continuitatea decontării operațiunilor. Totodată, prin această modernizare s-au îmbunătățit semnificativ viteza și siguranța tranzacțiilor procesate prin sistemul ReGIS, reducându-se riscurile operaționale și costurile asociate procesării.

În anul 2024, sistemul ReGIS a continuat să contribuie la buna funcționare a piețelor monetară și valutară, precum și la implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2024, în sistemul ReGIS erau înregistrați 38 de participanți, dintre care 30 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria Statului și șase sisteme auxiliare (SENT, SENT-PI, SaFIR, RoClear, VISA Europe și MasterCard Europe), toți participanții beneficiind de o infrastructură optimizată, capabilă să susțină cerințele pieței financiare naționale.

Operațiunile sistemului ReGIS

Volumul și valoarea plăților decontate în sistemul ReGIS în anul 2024 au crescut comparativ cu anul precedent cu 20,84 la sută, respectiv cu 28,49 la sută, iar valoarea medie pe tranzacție s-a majorat cu aproximativ 27,47 la sută (Tabel 9.1).

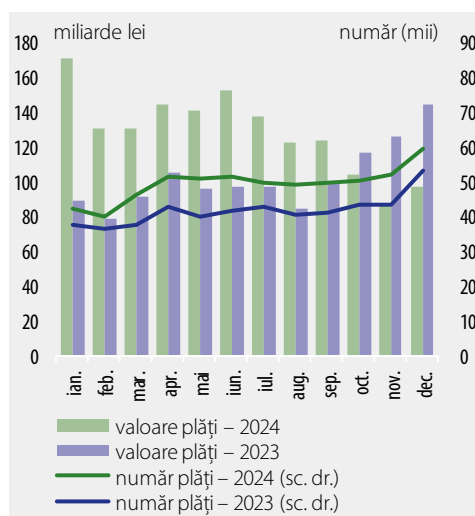
Tabel 9.1
Traficul de plăți
în sistemul ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2023	10 307	41,23	25 206	100,82	2,45
2024	12 455	49,42	32 388	128,52	2,60
Variație (%)	20,84	19,87	28,49	27,47	6,34

Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna decembrie 2024, respectiv 90 065 de tranzacții/zi, iar valoarea maximă a plăților decontate zilnic s-a înregistrat în luna ianuarie 2024, respectiv 197 miliarde lei/zi.

În ceea ce privește structura³ plăților procesate prin sistemul ReGIS în anul 2024 (Tabel 9.2), aceasta reflectă faptul că plățile efectuate de participanți pe contul clienților (utilizând mesaje SWIFT de tip pacs.008) au fost preponderente (92,71 la sută din volumul plăților decontate), însă valoarea totală a acestora a rămas relativ scăzută (doar 11,20 la sută din valoarea plăților decontate). În schimb, volumul plăților efectuate de participanți în nume și pe cont propriu (utilizând mesaje SWIFT de tip pacs.009/pacs.009 cov) a fost relativ scăzut (6,56 la sută din volumul plăților

³ Valorile includ și plățile inițiate prin mesaje de tip FIN MT103 și MT/202 (conform standardului de mesaje utilizat de vechiul sistem ReGIS, înaintea înlocuirii sale în data de 5 februarie 2024), aferente perioadei 1 ianuarie – 3 februarie 2024. Începând cu data de 5 februarie 2024, toate mesajele inițiate în sistemul ReGIS sunt de tip ISO20022.

Grafic 9.1
Plățile din sistemul ReGIS,
indiferent de valoare,
2024 vs. 2023 (medii zilnice)

decontate), însă acestea au avut o valoare mai mare (respectiv 22,05 la sută din valoarea plăților decontate în sistem).

De asemenea, un volum scăzut (respectiv 0,73 la sută din volumul plăților decontate în sistem) și o valoare semnificativ ridicată (66,75 la sută din valoarea totală a plăților decontate în sistem) au înregistrat operațiunile de plată care implică debitarea/creditarea directă a conturilor de decontare ale participanților la sistem (transfer direct).

Plăți*	procente		
	pacs.008	pacs.009/pacs.009 cov	Transfer direct
Volum total	92,71	6,56	0,73
Valoare totală	11,20	22,05	66,75

*) valorile includ și mesaje de tip FIN MT aferente perioadei 1 ianuarie – 3 februarie 2024, în care plățile decontate în sistemul ReGIS au fost de tip MT103/202 (conform standardului de mesaje utilizat de vechiul sistem ReGIS, care a fost înlocuit în data de 5 februarie 2024)

Tabel 9.2
Structura plăților în sistemul ReGIS
în anul 2024

Gradul de concentrare a pieței s-a menținut comparabil cu cel din anul precedent, atât din punctul de vedere al volumului plăților decontate în sistemul ReGIS (primele cinci instituții de credit deținând 63,56 la sută din piață), cât și al valorii acestora (primele cinci instituții de credit deținând 61,07 la sută din piață).

În anul 2024, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, a fost de 100 la sută.

În cursul anului 2024 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidităților la nivelul participanților, valoarea lichidității furnizate de Banca Națională a României pe parcursul zilei (*repo intraday*) reprezentând 0,20 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate în sistem.

2. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

SaFIR este sistemul de depozitare și decontare a instrumentelor financiare (engl. *Securities Settlement System* – SSS) deținut și operat de Banca Națională a României, în calitate de depozitar central de instrumente financiare (engl. *Central Securities Depository* – CSD). În acest sistem sunt depozitate titlurile de stat emise pe piața interbancară, certificatele de depozit emise de Banca Națională a României și alte instrumente financiare cu venit fix stabilite de conducerea băncii centrale.

Sistemul SaFIR este o infrastructură de importanță majoră pentru piața financiară națională, datorită interacțiunilor pe care acesta le are cu toate celelalte sisteme de plăți și de decontare, precum și rolului crucial pe care îl are în realizarea operațiunilor de politică monetară ale băncii centrale și a celor aferente facilităților de creditare acordate de banca centrală în scopul fluidizării decontării în sistemul ReGIS. Din acest motiv, sistemul este desemnat, prin Ordinul guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 65 din 7 martie 2024, ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare (care transpune în legislația română Directiva 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare).

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2024, în sistemul SaFIR erau înregistrați 33 de participanți, dintre care 28 de instituții de credit, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor și trei sisteme de depozitare și decontare a instrumentelor financiare, operate de Depozitarul Central S.A., Clearstream Banking S.A. și Euroclear Bank S.A./N.V.

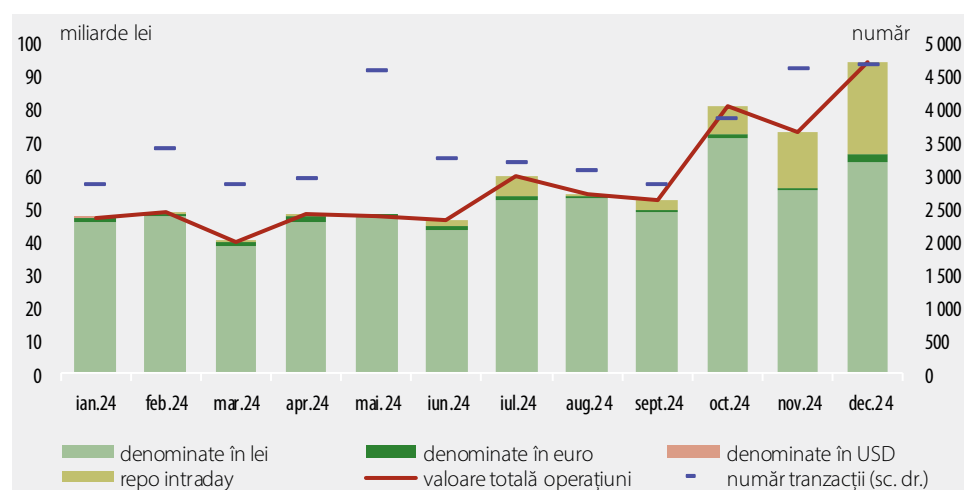
Valoarea nominală a emisiunilor de titluri de stat depozitate în sistemul SaFIR

La sfârșitul anului 2024, valoarea nominală totală în circulație a emisiunilor de titluri de stat denuminate în lei a fost de 379,68 miliarde lei, în creștere cu 21,32 la sută față de finele anului 2023, în timp ce valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denuminate în euro a fost de 2,81 miliarde euro, în scădere cu 1,75 la sută față de sfârșitul anului precedent.

Activitatea sistemului

Sistemul SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/opționale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

Grafic 9.2
Volumul și valoarea operațiunilor
cu titluri de stat decontate
(livrare contra plată)
în sistemul SaFIR în anul 2024,
valoarea operațiunilor *repo intraday*

În Graficul 9.2 sunt ilustrate volumul și valoarea tranzacțiilor de vânzare/cumpărare, în care sunt incluse și operațiunile reversibile, iar în Tabelul 9.3 situația comparativă a acestora în anul 2024 față de 2023.

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mld. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2023	33 598	135	123	0,5
2024	42 324	168	140	0,6

Tabel 9.3
Operațiuni cu titluri de stat
decontate în sistemul SaFIR

În cursul anului 2024, Banca Națională a României a menținut un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților, asigurând permanent lichiditatea necesară acestora pentru decontarea plăților și operațiunilor cu instrumente financiare prin intermediul operațiunilor *repo intraday*. În anul 2024 valoarea totală a lichidității furnizate de Banca Națională a României pe parcursul zilei (*repo intraday*) a reprezentat 10 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate în sistem. În funcție de nevoile individuale zilnice ale participanților pentru asigurarea fluxurilor de lichiditate și de nivelul deficitului de lichiditate din sistemul bancar, valoarea și volumul operațiunilor *repo intraday* au fluctuat, cele mai ridicate niveluri înregistrându-se în lunile noiembrie și decembrie 2024.

3. Sistemul TARGET-România

Aspecte generale

Serviciile TARGET sunt servicii de decontare furnizate de Eurosistem (Banca Centrală Europeană și băncile centrale ale statelor membre ale Uniunii Europene care au adoptat moneda euro), cu scopul de a permite libera circulație a fondurilor, a instrumentelor financiare și a colateralului în Europa. Acestea sunt compuse din serviciile T2 (serviciile de decontare RTGS a plăților), serviciile T2S (serviciile de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare) și serviciile TIPS (serviciile de decontare a plăților instant).

Din punct de vedere juridic, TARGET este structurat ca o multitudine de sisteme de plăți, fiind compus din toate sistemele componente ale TARGET. În calitate de bancă centrală conectată la TARGET, Banca Națională a României administrează componenta națională, denumită TARGET-România și, în acest context, furnizează serviciile TARGET pe teritoriul României.

Având în vedere importanța sistemului TARGET la nivel european, componentele naționale ale acestuia sunt desemnate ca intrând sub incidența legislațiilor naționale de transpunere a Directivei 98/26/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, cu modificările ulterioare. Astfel și TARGET-România a fost desemnat, prin Ordinul guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 65 din 7 martie 2024, ca intrând sub incidența Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv

al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, cu modificările ulterioare.

Participarea la sistem

Participarea la TARGET-România este guvernată de regulile de sistem stabilite prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 3/2022 privind regulile de sistem ale TARGET-România, cu modificările și completările ulterioare, care transpune la nivel național prevederile relevante din Orientarea (UE) 2022/912 a Băncii Centrale Europene din 24 februarie 2022 privind sistemul transeuropean automat de transfer rapid cu decontare pe bază brută în timp real (TARGET) de nouă generație și de abrogare a Orientării 2013/47/UE (BCE/2012/27) (BCE/2022/8), cu modificările și completările ulterioare.

La sfârșitul anului 2024, sistemul TARGET-România avea înregistrați 21 de participanți, respectiv 18 instituții de credit, sistemul auxiliar SENT (administrat de TRANSFOND S.A.), sistemul de decontare a titlurilor de valoare RoClear (administrat de Depozitarul Central S.A.) și Banca Națională a României, care utilizau serviciile TARGET după cum urmează:

- 19 participanți erau titulari de conturi de fonduri dedicate T2;
- 8 participanți erau titulari de conturi de fonduri dedicate T2S;
- 2 participanți erau titulari de conturi de fonduri dedicate TIPS.

Activitatea sistemului

Referitor la serviciile T2 (servicii de decontare pe bază brută în timp real a plăților), volumul plăților decontate prin aceste servicii a crescut în anul 2024 față de anul 2023 cu 1,9 la sută, în timp ce valoarea plăților decontate a înregistrat o creștere cu 44,4 la sută (Tabel 9.4).

	Volum (nr. tranzacții)		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2023	160 231	623	175 449	683
2024	163 210	643	253 373	998
Variație (%)	1,9	3,1	44,4	46,1

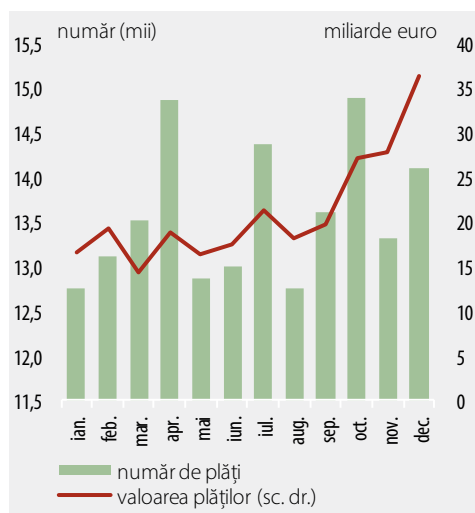
Tabel 9.4

Traficul de plăți prin componenta de decontare pe bază brută în timp real a plăților (T2)

În ceea ce privește evoluția lunară a volumului plăților decontate în anul 2024 prin T2, acesta a înregistrat fluctuații, media lunară fiind de 13 601 plăți. Maximul volumului plăților din anul 2024 s-a înregistrat în luna octombrie, când au fost decontate 14 892 de plăți, iar minimul în luna august – 12 755 de plăți (Grafic 9.3).

Totodată, valoarea lunară a oscilat pe parcursul anului 2024, înregistrând în luna martie cea mai mică valoare a plăților decontate din întregul interval (14 360,92 milioane euro), iar în luna decembrie cea mai mare valoare (36 377,49 milioane euro) (Grafic 9.3).

Grafic 9.3
Evoluția plăților prin componenta de decontare pe bază brută în timp real a plăților (T2)

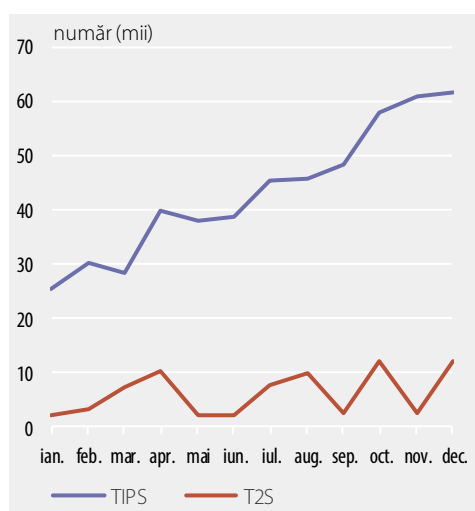

Analiza structurii pe categorii a plăților decontate în T2 în anul 2024 reflectă preponderența plăților transfrontaliere față de cele naționale, respectiv 75,44 la sută din volumul total al plăților procesate prin acest serviciu și 82,72 la sută din valoare. Acest comportament este normal însă având în vedere că prin acest sistem se procesează doar plăți denominate în euro, majoritatea plăților naționale fiind denominate în lei.

În ceea ce privește serviciile TIPS (servicii de decontare a plăților instant),

media lunară a volumului tranzacțiilor celor doi titulari de conturi de fonduri dedicate TIPS în anul 2024 a fost de 43 310 plăți, maximul volumului plăților fiind înregistrat în luna decembrie (61 425 de plăți), iar minimul în luna ianuarie, 25 501 plăți (Grafic 9.4).

Grafic 9.4
Evoluția tranzacțiilor aferente serviciilor TIPS și T2S

În privința operațiunilor aferente serviciilor T2S (servicii de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare), volumul tranzacțiilor procesate a oscilat pe parcursul anului 2024, înregistrând în luna mai un minim de 2 021 de plăți, iar în luna octombrie un maxim de 12 072 de plăți, media lunară a volumului plăților decontate în anul 2024 fiind de 6 142 de tranzacții. (Grafic 9.4)

Pe parcursul anului 2024 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților,

neînregistrându-se blocaje în sistem cauzate de lipsa de fonduri în conturile de decontare ale participanților.

4. Monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a plăților

Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Banca Națională a României își exercită atribuțiile legale privind reglementarea, autorizarea, supravegherea și monitorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, precum și

a administratorilor acestora, în vederea promovării funcționării lor sigure și eficiente, precum și a evitării manifestării riscului sistemic.

În anul 2024, societatea BLIK România S.A. a depus o cerere pentru autorizarea sistemului de plăți instant denumit BLIK ROMANIA, dedicat cu precădere plăților efectuate la comercianți din mediul online. Cererea a fost însoțită de documentația justificativă, conform prevederilor Regulamentului BNR nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată (Regulamentul BNR nr. 3/2018). În urma analizei documentației, precum și a inspecțiilor *on-site* efectuate de BNR pe parcursul anului 2024, la sediile BLIK ROMANIA S.A. din România și Polonia, BNR a emis autorizația de funcționare împreună cu un set de demersuri necesare care vor fi întreprinse de BLIK ROMANIA S.A. până cel târziu la momentul lansării efective în producție a sistemului.

În decursul anului 2024, în colaborare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) și Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA), BNR a participat la Colegiul constituit pentru procesul de autorizare a contrapărții centrale la nivel național – CCP.RO Bucharest SA, în linie cu cerințele Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții (EMIR).

Activitatea Colegiului de autorizare pentru CCP.RO Bucharest S.A. s-a concretizat în desfășurarea a cinci reuniuni între autoritățile implicate (două în anul 2023 și trei pe parcursul anului 2024), atât în format fizic, cât și online. Discuțiile din cadrul Colegiului vizează informațiile care trebuie furnizate de CCP.RO în vederea completării documentației, cu precădere în ceea ce privește validitatea modelului de risc, respectarea cerințelor de reziliență operațională prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 2022/2554 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar (DORA) și realizarea de testări de funcționalitate și de reziliență operațională de către CCP.RO. În paralel cu sprijinirea procesului de autorizare, BNR a fost implicată, de asemenea, în discuții tehnice bilaterale cu reprezentanții CCP.RO Bucharest SA în vederea alinierii la cerințele mai sus menționate. În anul 2024 BNR a continuat să analizeze documentația de autorizare în baza prevederilor EMIR, fiind necesare clarificări, actualizări, completări și documente suplimentare. Totodată, BNR a participat activ la testele operaționale și de continuitate realizate de CCP.RO în decursul anului 2024, formulând observații cu privire la funcționalitățile sistemului, adecvarea modelului de risc în condiții normale și în condiții de criză, testarea continuității activităților în caz de dezastru, funcționarea sistemului în condiții de siguranță și asigurarea trasabilității.

Având în vedere necesitatea de conformare cu legislația în vigoare, respectiv noua versiune de regulament EMIR și noul regulament DORA, precum și rezultatele testelor care au relevat probleme operaționale care necesitau remediere, CCP.RO Bucharest S.A. urmează să completeze dosarul de autorizare și să îl redeponă, după rezolvarea tuturor deficiențelor evidențiate.

În anul 2024, au fost aduse modificări și completări ale Regulilor de sistem ale SENT administrat și operat de Transfond S.A. Aceste modificări au vizat operaționalizarea noului serviciu furnizat cu privire la Componenta Plăți Instant în lei (CPI lei), în baza

Schemei RoPay, care asigură inițierea prin intermediul dispozitivelor electronice mobile a unei plăți imediate (instant) între conturile bancare ale clienților participanților. De asemenea, BNR a avizat, în calitate de autoritate relevantă pentru autorizare și supraveghere, o serie de modificări ale regulilor sistemului de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – RoClear, administrat de Depozitarul Central S.A. Aceste modificări au vizat în principal finalizarea operaționalizării Fondului de Garantare utilizat pentru acoperirea tranzacțiilor cu instrumente financiare, cu decontare pe bază netă, prin sistemul Depozitarului Central, în cazul materializării riscului de contrapartidă, precum și efectuarea unor actualizări și completări pentru o mai bună înțelegere și corelare a dispozițiilor codului cu modificările legislative în domeniu.

Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței acestora

Conform atribuțiilor statutare, BNR a monitorizat continuu funcționarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare. Această activitate specifică băncilor centrale urmărește atingerea următoarelor obiective: menținerea stabilității financiare, asigurarea unui canal adecvat de transmisie a politicii monetare, asigurarea eficienței și eficacității sistemelor, respectarea de către operatorii de sisteme a cadrului legal, precum și menținerea încrederii publicului în sistemele de plăți, în instrumentele de plată și în moneda națională.

Pe parcursul anului 2024, sistemele de plăți și de decontare au continuat să funcționeze în condiții de normalitate și siguranță. Incidentele operaționale înregistrate au fost minore. Din perspectiva monitorizării participanților critici la sistemele de plăți și de decontare monitorizate de BNR, au fost înregistrate câteva incidente operaționale la doi participanți critici. Acestea au fost investigate de BNR, fiind propuse planuri de măsuri de remediere a acestora cu termene de implementare specifice.

A fost finalizată evaluarea completă a sistemului de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare – SaFIR, administrat și operat de BNR din perspectiva cerințelor Regulamentului BNR nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată (Regulamentului BNR nr. 3/2018). Concluziile evaluării au indicat că nu există riscuri majore care să afecteze buna funcționare a sistemului SaFIR și a participanților la acest sistem, însă au fost identificate anumite zone în care sunt necesare îmbunătățiri referitoare la cadrul de gestionare a riscurilor, fiind propuse recomandări, cu termene de implementare aferente, pentru a se alinia la modificările legislative în materie de reziliență cibernetică și operațională.

Derularea testelor TIBER-RO

În conformitate cu Regulamentul BNR nr. 6/2022 privind cadrul de desfășurare a testelor de reziliență cibernetică TIBER-RO, BNR coordonează testele de tip TIBER-RO pe tot parcursul desfășurării acestora. Conform acestui regulament, administratorii infrastructurilor pieței financiare aflate în aria de monitorizare a BNR, precum și

instituțiile de credit desemnate drept participanți critici la aceste infrastructuri, au obligația de a efectua periodic teste externe de reziliență cibernetică (teste de penetrare bazate pe amenințări), prin care se simulează atacuri de natură cibernetică avansate și persistente din partea unor entități, inclusiv grupări de crimă organizată sau actori statali. Aceste teste se bazează pe informațiile obținute de o echipă specializată în analiza amenințărilor și vulnerabilităților de natură cibernetică specifice entității testate și durează aproximativ 6-9 luni. Pe parcursul anului 2024, BNR a coordonat nouă teste TIBER-RO, organizate de entități financiare aflate în aria sa de competență. De asemenea, BNR a participat în calitate de observator la desfășurarea a două teste TIBER-EU, organizate sub coordonarea unor bănci centrale din UE. Rezultatele testelor au indicat un nivel general bun de reziliență a instituțiilor testate iar vulnerabilitățile identificate în cadrul testelor au făcut obiectul unor planuri de remediere, fiind prevenite astfel posibile incidente cibernetică viitoare.

Protecția infrastructurilor critice naționale din sectorul financiar-bancar aflat în sfera de competență a BNR

Banca Națională a României, în calitate de autoritate publică responsabilă în domeniul protecției infrastructurilor critice naționale (ICN) pentru sectorul „financiar-bancar”, subsectoarele „bănci” și „sisteme de plăți”, a desfășurat procesul anual de identificare a ICN din aria de responsabilitate, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (1) din OUG nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice.

La nivelul anului 2024, reprezentanții BNR au participat la șase ședințe ale Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice. În cadrul acestui grup, s-a elaborat și finalizat proiectul de lege privind reziliența entităților critice, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, al cărui scop a fost transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului. Ca urmare a acestor demersuri, în luna noiembrie 2024 a fost publicată Legea nr. 294/2024 privind reziliența entităților critice, precum și pentru modificarea unor acte normative, act ce transpune la nivel național prevederile Directivei (UE) 2022/2557. Conform prevederilor acestui act normativ, Banca Națională a României este autoritatea competentă sectorială pentru entitățile critice din sectorul bancar, și îi revin o serie de obligații, printre care identificarea și sprijinirea entităților critice din sectorul bancar.

De asemenea, banca centrală a verificat modul de îndeplinire de către proprietarii/operatorii/administratorii de ICN a obligațiilor stabilite prin OUG nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice și a avizat un plan de securitate operațională.

Supravegherea conduitei instituțiilor de credit din România privind activitățile și serviciile de investiții și raportarea tranzacțiilor cu instrumente financiare ale pieței monetare și valutare

De la momentul reglementării în sarcina Băncii Naționale a României a atribuțiilor de monitorizare a conduitei instituțiilor de credit care oferă servicii de investiții cu instrumente ale pieței monetare și valutare, banca centrală a finalizat o primă serie

de inspecții *on-site* la toate instituțiile de credit autorizate să presteze servicii și activități de investiții. Aceste inspecții, desfășurate în perioada 2019-2020 și 2022-2023 au vizat, în principal, conformitatea procedurilor și organizării instituțiilor de credit cu cerințele privind protecția investitorilor, raportarea tranzacțiilor și prevenirea abuzurilor de piață pe piața monetară și valutară.

Inspecțiile organizate în cursul anului 2024 au vizat, în plus față de obiectivele din anii anteriori, alinierea cadrului procedural al instituțiilor de credit la ghidurile emise de ESMA în domeniu și implementate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 354/2023 privind conduita instituțiilor de credit care prestează servicii și activități de investiții pe piața monetară și valutară potrivit art. 2 alin. (2) și (3) din Legea nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare și verificarea, prin sondaj, a conformității documentației și înregistrărilor aferente unor tranzacții specifice. Complementar, echipele de inspecție au analizat raportările zilnice de tranzacții transmise de instituțiile de credit conform obligațiilor legale, pentru a evalua și identifica posibile discrepanțe. Ca urmare a misiunilor de inspecție desfășurate pe parcursul anului 2024, au fost identificate deficiențe privind conformarea instituțiilor de credit la prevederile Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare și a regulamentelor emise în aplicarea acesteia. Recomandările formulate de Banca Națională a României au vizat corelarea reglementărilor interne ale instituțiilor de credit inspectate cu serviciile și activitățile de investiții prestate în fapt. Nu au fost identificate probleme majore, iar aspectele deficitare au fost remediate operativ de respectivele instituții de credit, pe baza recomandărilor formulate de Banca Națională a României.

Pe parcursul anului 2024, BNR a desfășurat un proiect de dezvoltare software care facilitează analiza datelor din raportările de tranzacții, prin uniformizarea surselor de date și construirea de vizualizări și alerte pentru a asigura analiza rapidă a volumelor mari de date granulare privind tranzacțiile, pentru monitorizarea funcționării pieței monetare și valutare, identificarea potențialelor abuzuri de piață și aplicarea rapidă a măsurilor legale care se impun.

Participare la procesul de reglementare la nivel european

Având în vedere competențele de supraveghere în legătură cu indicii de referință pe rata dobânzii, Banca Națională a României a fost implicată în anul 2024 în negocierile desfășurate la nivelul Consiliului Uniunii Europene referitoare la modificarea Regulamentului (UE) nr. 1011/2016 privind indicii utilizați ca indici de referință în cadrul instrumentelor financiare și al contractelor financiare sau pentru a măsura performanțele fondurilor de investiții. Modificările vizează reducerea poverii administrative pentru administratorii și participanții la toate tipurile de indici, inclusiv cei bazați pe rate ale dobânzilor. În acest context, modificările propuse au vizat, printre altele, scoaterea categoriilor de indici de referință semnificativi și nesemnificativi din scopul regulamentului. Așadar, doar indicii de dobândă desemnați drept critici ar fi rămas în scopul regulamentului. Însă, pentru a putea fi desemnat critic, un indice de referință trebuie să îndeplinească anumite cerințe, precum o valoare cumulată de peste 500 miliarde euro și lipsa posibilității de a fi substituit de un alt indice de referință din piață, criterii pe care, spre exemplu, indicele ROBID-ROBOR

nu le îndeplinește. Prin urmare, România a ridicat problema indicilor de referință bazați pe rate ale dobânzii care, în urma modificărilor, nu ar mai fi intrat în scopul regulamentului. Având în vedere argumentele, cu suportul altor state membre, s-a agreat păstrarea indicilor semnificativi, nu doar a celor critici, în scopul regulamentului. Autoritatea competentă națională are posibilitatea să desemneze un indice drept semnificativ, dacă apreciază că acesta are o importanță deosebită pentru economia națională. Modificările regulamentului european au fost aprobate și urmează să intre în vigoare începând cu 1 ianuarie 2026.

De asemenea, BNR a fost implicată în anul 2024 în procesul de definitivare a textului Regulamentului (UE) 2024/2987 al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 575/2013 și (UE) 2017/1131 în ceea ce privește măsurile de diminuare a expunerilor excesive față de contrapărți centrale din țări terțe și de îmbunătățire a eficienței piețelor de compensare din Uniune, ca urmare a participării în anul 2023 la negocierile tehnice în cadrul Consiliului Uniunii Europene.

În cursul anului 2024, BNR a fost implicată în procesul de negociere a proiectelor legislative la nivel european, pe teme care vizează: (i) revizuirea cadrului de reglementare prevăzut de Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 și de abrogare a Directivei 2007/64/CE cu scopul îmbunătățirii funcționării pieței plăților din perspectiva abordării barierelor pentru noile tipuri de servicii de plată și îmbunătățirea nivelului de protecție și securitate a utilizatorilor de servicii de plată, (ii) dezvoltarea unei monede digitale emise de Banca Centrală Europeană, sub denumirea de *euro digital*, cu scopul de a veni în completarea plăților cu bancnotele și monedele euro, sub o formă inovativă pe piața plăților bazate pe tehnologie și (iii) dezvoltarea plăților instant în euro, care reprezintă o inovație tehnologică majoră în domeniul plăților, care permite transferul fondurilor, inclusiv în afara programului normal de lucru, făcându-le imediat disponibile utilizatorilor finali – consumatori și comercianți din UE – pentru consum și investiții.

În anul 2024 s-a finalizat programul organizat și susținut de Comisia Europeană în vederea acordării de asistență Băncii Naționale a Moldovei (BNM), pe linia reglementării monitorizării infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată. Acesta avut în vedere finalizarea demersurilor referitoare la armonizarea cadrului legal și de reglementare din Republica Moldova cu acquis-ul comunitar, adoptarea celor mai bune practici și standarde în materie de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată, pregătirea personalului BNM și crearea unui cadru intern de proceduri de lucru în vederea desfășurării activităților de monitorizare a infrastructurilor pieței financiare și a serviciilor de plată din Republica Moldova. De asemenea, programul a vizat și acordarea de asistență tehnică către BNM cu privire la aderarea la Zona Unică de Plăți în Euro (SEPA) prin elaborarea dosarului solicitat de Consiliul European al Plăților, proces finalizat prin acceptarea Republicii Moldova în zona SEPA.

Participare la procesul de reglementare la nivel național

Pe parcursul anului 2024, BNR a participat activ la procesul de consultare interinstituțională preliminară și avizare a proiectului de ordonanță de urgență privind instituirea unui cadru normativ pentru securitatea cibernetică a rețelelor și sistemelor informatice din cadrul spațiului cibernetic național civil, inițiat de Directoratul Național de Securitate Cibernetică (DNSC), care reprezintă transpunerea Directivei (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 și a Directivei (UE) 2018/1972 și de abrogare a Directivei (UE) 2016/1148 (Directiva NIS 2). Ca urmare a consultărilor tehnice și a corespondenței purtate cu DNSC, versiunea finală a proiectului de ordonanță de urgență a reflectat în totalitate observațiile și propunerile BNR, care a acordat aviz favorabil asupra formei finale a actului normativ.

În perioada analizată au fost întreprinse cu succes demersuri privind modificarea prevederilor Legii nr. 126/2018, inclusiv în sensul clarificării competențelor Băncii Naționale a României pentru tranzacțiile și serviciile de investiții prestate de instituții de credit cu instrumente financiare, cum ar fi titlurile de stat, indiferent de locul în care acestea din urmă sunt tranzacționate efectiv sau admise la tranzacționare. Modificările au adus certitudine juridică cu privire la segregarea competențelor BNR și ASF, consolidând aria de supraveghere a BNR în domeniul pieței monetare.

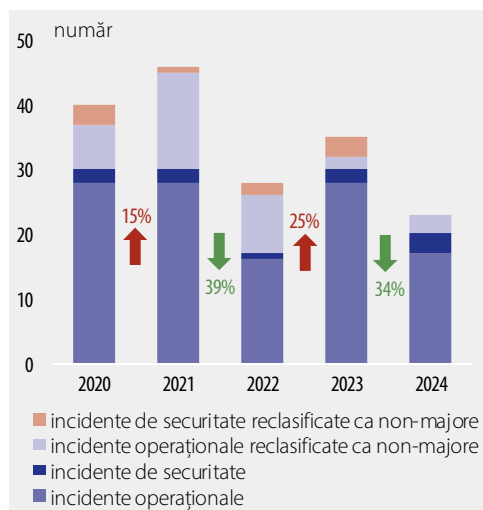
BNR a fost de asemenea implicată în elaborarea proiectului de Lege privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 909/2014 și (UE) 2016/1011 (Regulamentul DORA). Prin proiectul de act normativ se stabilesc, la nivel național, autoritățile competente cu gestionarea riscurilor tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) în sectorul financiar și regimul sancționator aplicabil. Astfel, BNR a fost desemnată autoritate publică unică pentru sectorul financiar la nivel național, responsabilă de coordonarea testelor de penetrare bazate pe amenințări (TLPT), precum și recepționarea incidentelor majore operaționale și de securitate, respectiv transmiterea acestora către autoritățile europene.

Securitate, monitorizare și inovație în domeniul plăților

Banca Națională a României efectuează, pe bază continuă, un proces de actualizare a reglementărilor în domeniul plăților, cu scopul asigurării siguranței și eficienței instrumentelor/serviciilor de plată, în vederea menținerii încrederii publicului în sistemul financiar și promovării unei piețe a plăților eficientă și sigură.

Din această perspectivă, în cursul anului 2024 a fost emis Regulamentul nr. 1/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată, cu scopul completării prevederilor referitoare la informațiile care trebuie comunicate de prestatorii de servicii de plată la notificarea punerii în circulație

a instrumentelor electronice de plată, având ca obiectiv principal creșterea securității plăților digitale.

Grafic 9.5
Evoluția incidentelor majore,
inclusiv a celor reclassificate
ca non-majore

În ceea ce privește incidentele operaționale și de securitate majore raportate de prestatorii de servicii de plată⁴, în decursul ultimilor patru ani se poate observa, în Graficul 9.5, că evoluția incidentelor majore raportate BNR (inclusiv incidentele care au fost reclassificate ca non-majore în urma evaluării ulterioare) este în general în scădere, fiind înregistrată o scădere de 43 la sută în anul 2024 raportat la anul 2020.

Evoluția în scădere se justifică prin faptul că prestatorii de servicii de plată

(PSP) continuă să introducă măsuri adecvate pentru gestionarea riscurilor operaționale și de securitate asociate serviciilor oferite.

Incidentele majore au afectat:

- disponibilitatea serviciilor de: (i) emitere a instrumentelor de plată, (ii) inițiere a plăților, (iii) informare cu privire la conturi, (iv) acceptare la plată a instrumentelor de plată, (v) depuneri și retrageri de numerar dintr-un cont de plăți, (vi) plată inițiată cu card de plată și a operațiunilor de transfer credit, (vii) debitare directă, (viii) funcționare a unui cont de plăți și (ix) remitere de bani;
- ariile funcționale: (i) compensare; (ii) comunicare; (iii) decontare indirectă; (iv) decontare directă; (v) autentificare/autorizare.

În anul 2024, numărul utilizatorilor de servicii de plată afectați de un singur incident major (inclusiv cele reclassificate ulterior ca non-majore) a variat între 54 și 308 732 de utilizatori, iar numărul operațiunilor de plată afectate de un incident major a înregistrat un minim de 88 și un maxim de 617 463 de operațiuni. Aceste cifre reprezintă valori orientative, întrucât, în situația în care prestatorii de servicii de plată nu pot furniza valori efective pentru aceste criterii, aceștia au posibilitatea să transmită valori estimative, reprezentând nivelul obișnuit aferent anului anterior.

Din perspectiva impactului incidentelor majore raportate în anul 2024, comparativ cu anul 2023, a fost înregistrată o scădere a numărului de utilizatori de servicii de plată afectați de incidente cu aproximativ 23 la sută, dar s-a înregistrat o creștere de aproximativ 15 la sută a numărului de operațiuni de plată afectate de incidente. Cumulând aceste informații, se constată o scădere de circa 38 la sută a impactului produs la nivelul consumatorilor față de anul precedent. Din analiza plăților raportate la nivelul semestrului I din 2024 (reprezentând suma operațiunilor de plată de tip

⁴ Conform prevederilor art. 219 din Legea nr. 209/2019 privind serviciile de plată și pentru modificarea unor acte normative

transfer credit și a celor inițiate cu cardul emis de emitent), se constată că numărul operațiunilor de plată afectate de incidente reprezintă 0,0715 la sută din totalul plăților, respectiv 0,0334 la sută din valoarea plăților afectate de incidente.

Cauzele incidentelor majore au fost diverse, precum: eșecul sistemului sau al procesului, eșecul aplicației/software, eșec la nivelul unui furnizor/prestator de servicii tehnice, erori umane și atac de tip DDoS (*Distributed Denial-of-Service*). Precizăm că opt incidente majore raportate au fost cauzate de evenimente apărute la nivelul furnizorilor/prestatorilor terți care oferă servicii tehnice prestatorilor de servicii de plată.

Banca centrală monitorizează continuu măsurile de securitate aplicate de prestatorii de servicii de plată pentru gestionarea acestor riscuri, atât prin inspecții la fața locului (*on-site*), cât și prin verificări la distanță (*off-site*). În acest proces au fost analizate măsurile de securitate adoptate de anumiți prestatori, luând în considerare factori precum evoluțiile din domeniu, amenințările, vulnerabilitățile și riscurile asociate resurselor utilizate în furnizarea serviciilor de plată.

Banca Națională a României monitorizează, pe bază continuă, soluțiile inovatoare dezvoltate în domeniul serviciilor și instrumentelor de plată prin intermediul punctului de contact *FinTech Innovation Hub*. Dintre acestea, două entități de tip *Fintech* au primit autorizarea în calitate de instituție de plată, respectiv în calitate de instituție emitentă de monedă electronică. De asemenea, alte 14 entități au intrat în procesul de consultare prealabilă sau de autorizare în calitate de instituție de plată sau instituție emitentă de monedă electronică.

Totodată, activitatea entităților de tip *Fintech*, autorizate de Banca Națională a României în calitate de instituție de plată, din categoria prestatorilor de servicii de inițiere a plății, a înregistrat o creștere semnificativă în anul 2023, reflectată într-o dublare a volumului de operațiuni de plată, căreia îi corespunde o creștere a valorii operațiunilor de circa 41 de ori. Această tendință de creștere a accelerat pe parcursul anului 2024, înregistrând o creștere de 14 ori a volumelor și de circa 132 ori a valorii, raportat la anul anterior.

De asemenea, în cursul anului 2024, Banca Națională a României a avizat schema de plăți *RoPay*, dezvoltată la nivelul comunității bancare, cu implicarea Asociației Române a Băncilor și a Transfond S.A.. Schema *RoPay* oferă prestatorilor de servicii de plată posibilitatea de a pune la dispoziția utilizatorilor servicii moderne de plată instant inițiate inclusiv la punctele de vânzare, prin scanarea unui cod QR, utilizarea numărului de telefon pentru identificarea beneficiarului plății, utilizarea tehnologiei *deep-link* și utilizarea tehnologiei contactless. Serviciile sunt disponibile în cadrul aplicațiilor de *mobile banking* instalate pe dispozitivele utilizatorilor.

Evoluții înregistrate pe piața plăților

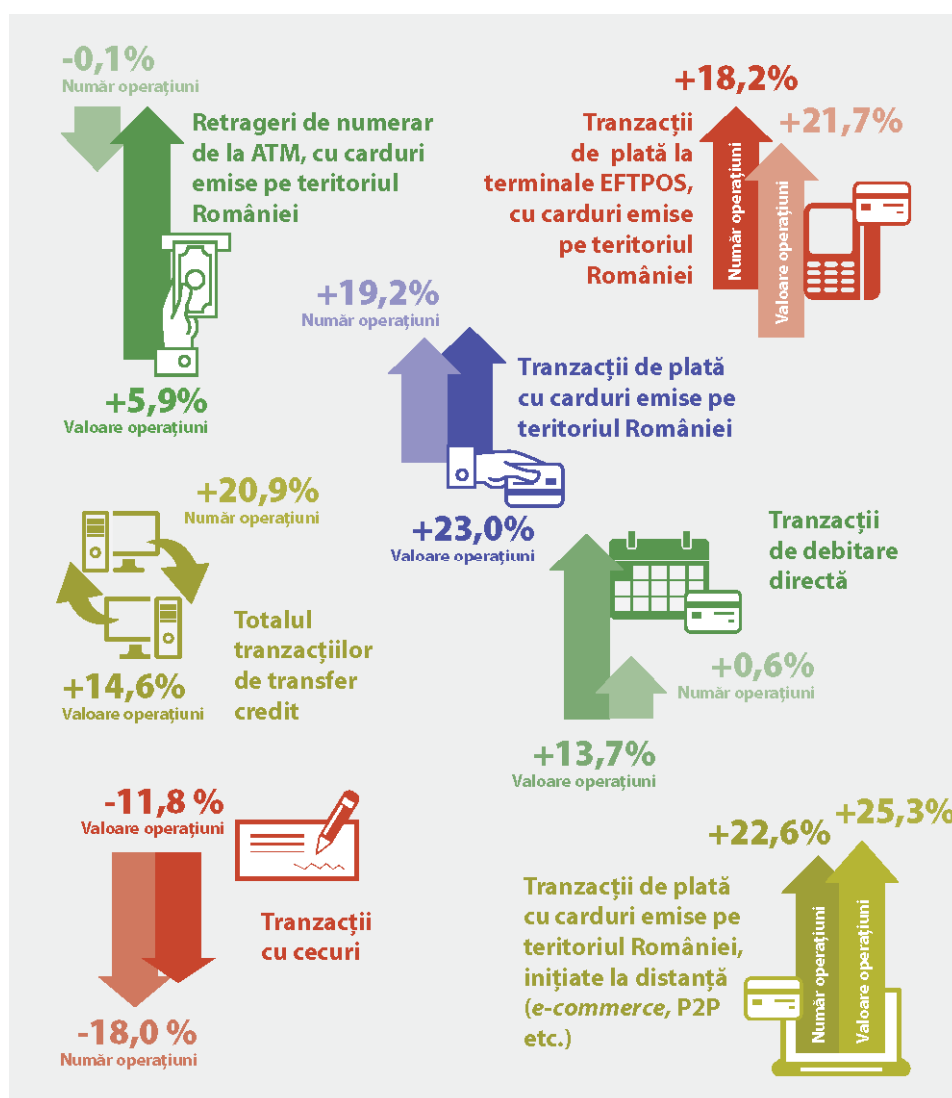
Pe parcursul anului 2024, raportat la anul 2023, BNR a recepționat cu aproximativ 3 la sută mai puține sesizări prin care sunt reclamate și/sau contestate anumite aspecte legate de serviciile de plată utilizate. Ca urmare a analizei solicitărilor primite,

a rezultat că 83 la sută din totalul fraudelor sesizate astfel au la bază scenarii diverse de inginerie socială prin care plătitorii sunt manipulați să divulge elemente de securitate personalizate sau să ofere acces la conturile de plăți, aflându-se în creștere cu 28 la sută față de perioada anterioară. Scenariile de manipulare a plătitorului se bazează pe diverse scheme de inginerie socială prin care atacatorii întreprind acțiuni:

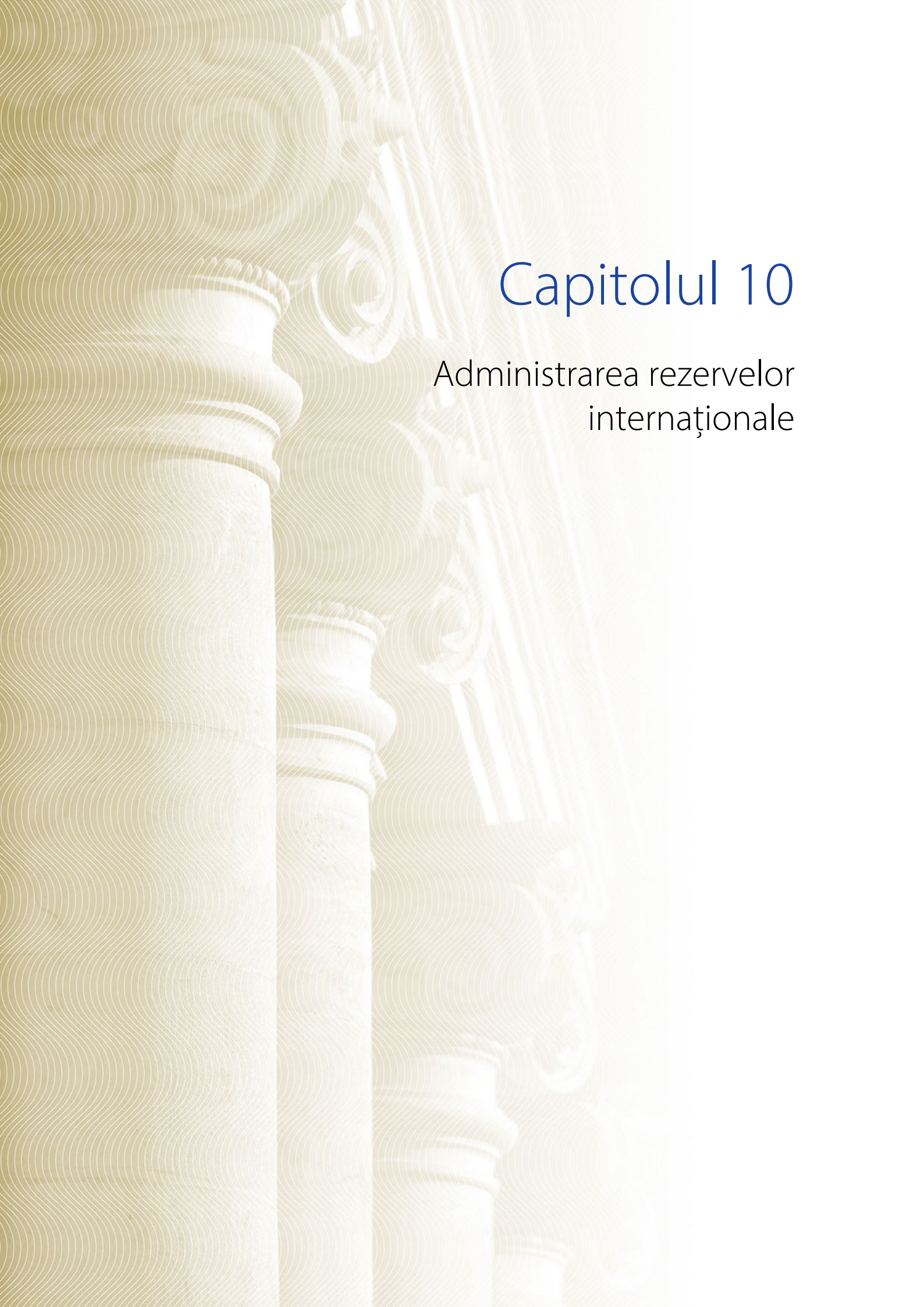
- (a) în vederea obținerii accesului la contul de plăți prin aplicațiile de *mobile banking* și/sau *mobile token*. Aceste scenarii se bazează pe faptul că unele aplicații activează utilizând elemente care pot fi compromise prin intermediul tehnicilor de manipulare de tip phishing;
- (b) folosind tehnologii de tip *deep fake*, *vishing* obțin acces la conturile de plăți ale utilizatorilor de servicii de plată prin intermediul aplicațiilor de acces la distanță.

BNR monitorizează continuu evoluția fraudelor și a tiparelor de fraudă și emite recomandări și îndrumări prestatorilor de servicii de plată privind măsurile de securitate suplimentare care pot fi implementate în vederea identificării și evitării fraudelor. Printre recomandările adresate prestatorilor de servicii de plată de BNR, în cursul anului 2024, se regăsesc:

- (a) implementarea serviciului SANB (Serviciul Afișare Nume Beneficiar), ca urmare a nevoii sectorului bancar de a preveni fraudele legate de alterarea informațiilor necesare plăților, mai precis a corelării codurilor IBAN cu numele beneficiarilor plăților). Acest serviciu este oferit în prezent de 19 prestatori de servicii de plată;
- (b) implementarea limitelor zilnice de tranzacționare și a unor instrumente de monitorizare în timp real a tranzacțiilor, aplicarea unui mecanism de autentificare strictă a clienților pentru situațiile în care plătitorul inițiază o acțiune de: (i) modificare a limitelor de tranzacționare, (ii) schimbare a parolei de acces la instrumente de plată cu acces la distanță de tip *internet/mobile banking* sau (iii) orice proces de reînnoire sau reactivare a unui element de securitate personalizat, inițiat la distanță, precum și derularea unor campanii publice de informare și conștientizare;
- (c) măsuri suplimentare care pot fi aplicate de prestatorii de servicii de plată la înrolarea/activarea aplicațiilor de *mobile banking* și de securitate de tip *software token*, după cum urmează: (i) dezvoltarea unor instrumente și mecanisme care să permită verificarea identității utilizatorului de servicii de plată în cadrul aplicării procedurii de autentificare strictă a clienților la momentul instalării unor aplicații de *mobile banking* și a aplicațiilor de securitate de tipul *software token*; (ii) aplicarea unor proceduri suplimentare de verificare a identității utilizatorului; (iii) transmiterea de notificări de atenționare a utilizatorilor de servicii de plată cu privire la instalarea/activarea aplicațiilor mobile/de securitate, în special în situația înrolărilor din alte locații geografice decât cele utilizate în mod uzual de clienți.

⁵ Fluctuațiile reprezintă ratele anuale de creștere/scădere înregistrate în anul 2024 față de datele raportate în 2023.

The background of the slide features a photograph of classical architectural columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light beige color.

Capitolul 10

Administrarea rezervelor
internaționale

Rezervele internaționale ale României au un rol-cheie în atenuarea volatilității pieței valutare, prin aceasta contribuind la asigurarea condițiilor pentru atingerea de către banca centrală, prin politicile sale specifice, a obiectivelor referitoare la stabilitatea prețurilor și la stabilitatea financiară. Rezervele internaționale sunt constituite din active lichide, tranzacționabile pe piețele internaționale, astfel că un volum adecvat al acestora conferă nu numai posibilitatea gestionării corespunzătoare a serviciului datoriei publice externe, dar și o credibilitate sporită în capacitatea autorităților de a gestiona situații de criză și, dată fiind calitatea politicilor economice, contribuie la ameliorarea costurilor asociate împrumuturilor externe ale statului.

Țările emergente cu acces la piețele de capital la costuri rezonabile, cum este și cazul României, folosesc de regulă rezervele valutare – parte a rezervelor internaționale – în scop preventiv, pentru combaterea riscurilor care derivă dintr-o eventuală deteriorare a soldului contului curent.

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale, BNR urmărește asigurarea unui nivel adecvat al acestora, astfel încât să fie îndeplinite cumulativ o serie de obiective. Sunt urmărite în primul rând lichiditatea și siguranța, iar în subsidiar obținerea de profit, administrarea rezervelor internaționale de către BNR fiind efectuată în condiții de apetit redus față de risc. Astfel, maximizarea valorii rezervelor internaționale are loc în condițiile respectării unor limite de risc prudente, care asigură disponibilitatea permanentă a acestora pentru utilizare în caz de necesitate.

Ultimele tendințe la nivel global vizează un rol activ al băncilor centrale în promovarea investițiilor sustenabile. La nivelul administrării rezervelor internaționale, acesta poate fi îndeplinit prin investirea unei părți a rezervelor în astfel de active.

1. Evoluția rezervelor internaționale ale României în anul 2024

La 31 decembrie 2024, rezervele internaționale ale României însumau 70 491 milioane euro (Grafic 10.1), din care 88,2 la sută reprezentau rezerve valutare și 11,9 la sută aur monetar, în creștere cu 4 508 milioane euro față de sfârșitul anului 2023. Rezerva de aur s-a menținut la 103,6 tone, dintre care 61,2 tone se află în custodie la Banca Angliei. Din punct de vedere valoric, rezerva de aur a României a înregistrat o creștere de 2 142,2 milioane euro față de finele anului 2023 (până la 8 356 milioane euro), ca urmare a creșterii prețului aurului pe piețele internaționale.

Anul 2024 a fost unul marcant pentru piața aurului, cu o creștere semnificativă a prețului, care a atins nivelul maxim istoric de 2 787 USD/uncie, depășind estimările medii de preț cuprinse între 1 947 și 2 170 USD/uncie, publicate de analiști la începutul anului. Creșterea prețului cu peste 35 la sută a fost influențată de manifestarea unor riscuri sporite pe piețele financiare internaționale, generate de factori precum tensiunile geopolitice, politicile monetare ale băncilor centrale și, spre finalul anului, incertitudinea legată de rezultatul alegerilor prezidențiale din SUA.

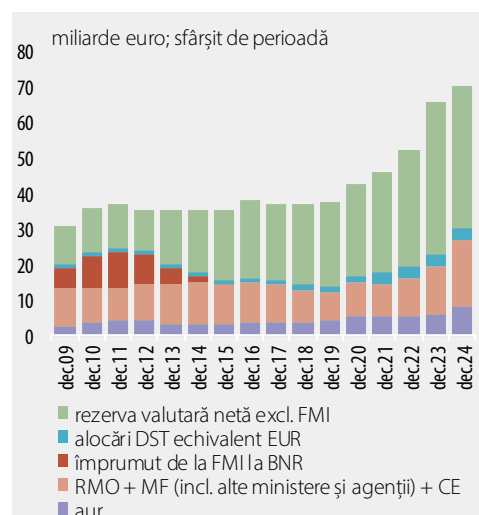
Din anul 2010, băncile centrale au schimbat abordarea față de rezervele de aur, oprind vânzările și devenind cumpărători neți. În 2024, pentru al cincisprezecelea an consecutiv, acestea au continuat achizițiile, în pofida prețurilor ridicate, alături de cumpărătorii tradiționali din Asia și Orientul Mijlociu adăugându-se țări din Europa și America Latină. Achizițiile au depășit 1 000 de tone pentru al treilea an consecutiv, parte a unei strategii de diversificare pasivă a investitorilor suverani față de dolarul american și de consolidare a rezervelor cu un activ considerat stabil pe termen lung.

Pe plan geopolitic, anul 2024 a fost marcat de escaladarea conflictului dintre Rusia și Ucraina, precum și de tensiuni sporite în Orientul Mijlociu. Aceste evenimente au condus la creșterea indicelui de risc geopolitic, corelată adesea cu scăderi pe piețele bursiere și cu aprecierea aurului ca activ de refugiu. În perioadele de criză și incertitudine, investitorii se orientează către aur, consolidându-i capacitatea de a oferi protecție împotriva instabilității globale.

Rezervele valutare au crescut în perioada de referință cu 2 365 milioane euro, până la 62 135 milioane euro la sfârșitul anului 2024. Principalii factori care au determinat

variația rezervelor au fost: încasări aferente emisiunilor de obligațiuni interne și externe ale Ministerului Finanțelor, intrări în contul Comisiei Europene, rambursări aferente împrumuturilor și garanțiilor externe, plăți de dobânzi și rambursări de capital aferente datoriei publice denuminate în valută, modificări ale rezervelor minime obligatorii constituite de instituțiile de credit.

Evoluția valutelor din cadrul rezervelor administrate de BNR a avut pe parcursul anului 2024 un efect cumulat pozitiv asupra valorii de piață a

Grafic 10.1
Rezerve internaționale
ale României

rezervelor internaționale exprimate în echivalent euro. Randamentul mediu la care au fost investite activele în valută pe parcursul anului 2024 a crescut ușor comparativ cu 2023, în pofida evoluției în scădere a randamentelor pe piețele financiare internaționale, în special în a doua jumătate a anului, pe măsură ce tot mai multe bănci centrale au operat scăderi ale dobânzilor de referință. În aceste condiții, diferențialul dintre rentabilitatea obținută prin plasarea activelor în valută și ratele dobânzilor asociate pasivelor externe ale băncii centrale s-a menținut pozitiv,

dar a scăzut comparativ cu anul 2023, ca urmare a creșterii pasivelor în valută în prima jumătate a anului, când dobânzile erau încă la niveluri mai ridicate. Politica investițională practică de BNR, în conformitate cu strategia de administrare a rezervelor internaționale pentru anul 2024, a continuat să fie prudentă.

2. Administrarea rezervelor internaționale într-un climat economico-financiar deosebit de incert

2.1. Evoluțiile economice și financiare externe

În anul 2024, mediul investițional a fost caracterizat de menținerea atât a volatilității indicatorilor macroeconomici, cât și a volatilității piețelor financiare. Aceste evoluții au făcut extrem de dificil de prognozat distribuția probabilităților randamentelor așteptate ale activelor financiare și au făcut și mai dificilă activitatea de administrare a rezervelor internaționale ale României. Mai mult decât atât, noul mediu economic și financiar a generat o creștere semnificativă a incertitudinii, o remodelare a regimurilor de corelație și, implicit, o reducere sau chiar dispariție – pentru anumite perioade – a posibilităților de diversificare.

Anul 2024 a fost caracterizat de o schimbare completă a narațiunii economice și, implicit, a retoricii băncilor centrale din economiile dezvoltate cu privire la conduita dezirabilă a politicii monetare.

Astfel, pe parcursul anului 2024, majoritatea băncilor centrale din economiile dezvoltate au recurs la o relaxare a politicii monetare, singura excepție reprezentând-o Banca Japoniei, care a decis să încheie politica de rate negative ale dobânzilor și să inițieze ciclul de normalizare a conduitei de politică monetară.

Banca Centrală Europeană a inițiat ciclul de relaxare a politicii monetare în luna iunie 2024, când a redus rata dobânzii de referință cu 25 puncte de bază. Au urmat noi ajustări descendente cu câte 25 puncte de bază ale principalului instrument de politică monetară în cadrul ședinței din lunile septembrie și noiembrie 2024, ceea ce a condus la o scădere cumulată de 75 puncte de bază, până la nivelul de 3,25 la sută la finalul anului 2024.

Într-o manieră similară, Banca centrală a Canadei a inițiat ciclul de scădere a ratei dobânzii în luna iunie 2024 și a operat, pe parcursul anului, trei scăderi succesive de câte 25 de puncte de bază și, respectiv, două scăderi de 50 puncte de bază, până la nivelul de 3,25 la sută, iar Banca Angliei a inițiat ciclul de scădere a ratei dobânzii în luna august 2024 și a operat, până la finalul anului, două scăderi succesive de câte 25 de puncte de bază, până la nivelul de 4,75 la sută.

În pofida semnalelor evidente oferite de deciziile menționate anterior cu privire la perspectiva reversării conduitelor de politică monetară la nivel global, atenția participanților la piață a fost concentrată cu precădere pe momentul și pasul de

relaxare a politicii monetare de către Sistemul Federal de Rezerve (FED). Astfel, FED a decis în cadrul ședinței din luna septembrie 2024 să reducă rata dobânzii de referință cu 50 puncte de bază, până la 5 la sută, în condițiile în care majoritatea participanților la piață prognozează un pas de ajustare inferior, de doar 25 puncte de bază. Potrivit comunicatului de presă asociat deciziei de politică monetară, decidenții au optat pentru un pas superior care să asigure o ajustare preemptivă a politicii monetare, de natură să limiteze deteriorarea condițiilor pe piața forței de muncă și să favorizeze procesul de ajustare lină a economiei. Ulterior, în cadrul ședinței de politică monetară din lunile noiembrie și decembrie 2024, FED a decis să recurgă la o nouă ajustare a ratei dobânzii de referință, cu câte 25 puncte de bază, până la 4,50 la sută.

Piețele instrumentelor cu venit fix au reacționat în consecință. Structura la termen a randamentelor titlurilor de valoare eligibile în cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale BNR a consemnat o inflexiune în zona segmentului de maturitate de 2 ani. Astfel, pe parcursul anului 2024, în timp ce expectațiile de scădere a ratelor dobânzilor de referință au operat cu precădere în segmentul scurt de maturități, iar apoi s-au disipat spre segmentul mediu și lung, creșterea vitezei de reducere (pasivă) a bilanțului prin reinvestirea parțială a obligațiunilor deținute de băncile centrale și, începând cu noiembrie 2024, măsurile economice preconizate de noua administrație americană în ceea ce privește reducerile de taxe și impunerea de restricții tarifare și netarifare au contribuit mecanic la creșterea randamentelor titlurilor aferente segmentului lung – care prezintă o sensibilitate ridicată la riscul de durată.

În aceste condiții, randamentele titlurilor de valoare emise de Trezoreria SUA au consemnat scăderi de amploare, cuprinse între 50 puncte de bază și 100 puncte de bază în cazul maturităților de până la 2 ani, respectiv creșteri de până la 50 puncte de bază în cazul maturităților cuprinse între 3 și 10 ani. Evoluții cu profiluri similare, dar cu amplitudine ușor inferioară au fost consemnate pe piețele de profil din Germania și zona euro în general. În mod contrar, în Marea Britanie, curba randamentelor obligațiunilor guvernamentale a consemnat o deplasare cvasiparalelă, în sus, de aproximativ 100 puncte de bază, în principal pe fondul revizuirii traiectoriei așteptate a ratelor dobânzilor de politică monetară ale Băncii Angliei.

Pe piețele valutare internaționale, dolarul american a înregistrat în prima parte a anului o serie de episoade de apreciere în raport cu majoritatea valutelor de rezervă care s-au transpus într-o tendință clară pe parcursul trimestrului IV 2024. În general, exceptând episoadele tranzitorii de aversiune la risc, evoluțiile consemnate pe piețele valutare internaționale au fost determinate de divergențele ciclurilor economice și, implicit, de diferențialul așteptat al ratelor dobânzilor de politică monetară.

2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În anul 2024, au fost urmăriți principalii parametri strategici pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale stabiliți de Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul anului 2023 pentru anul 2024. Aceștia au continuat să vizeze un cadru centrat pe diversificarea riscurilor bilanțiere ale instituției, pe siguranța și lichiditatea plasamentelor, care să permită obținerea unei performanțe investiționale cât mai

ridicate pe ansamblul perioadei de aplicare a strategiei prin practicarea unui management prudent și eficace al rezervelor.

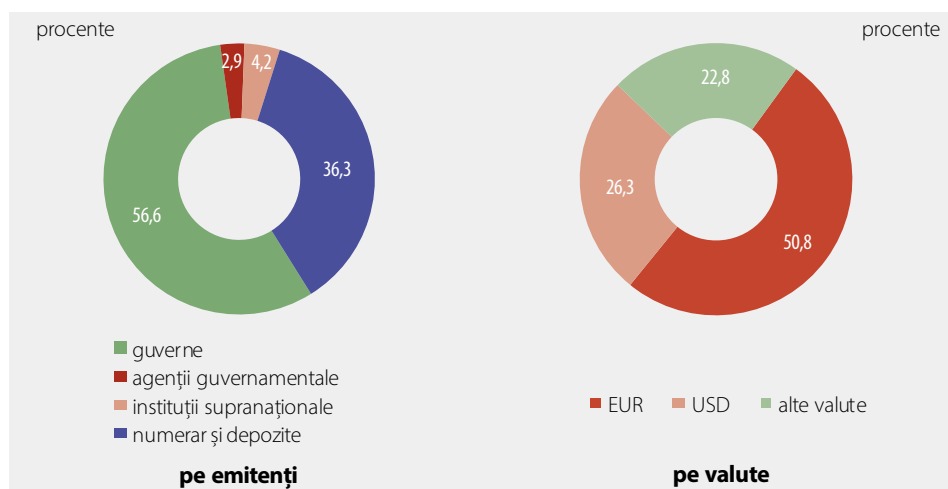
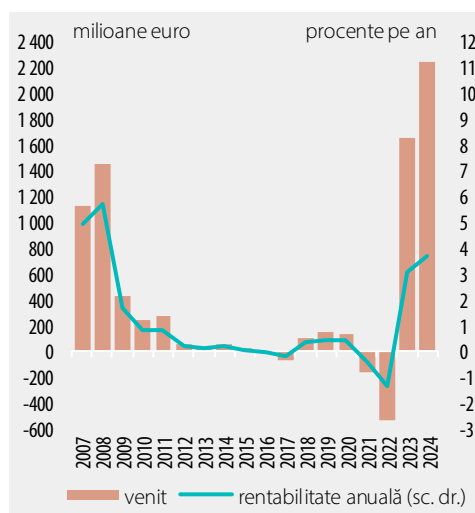
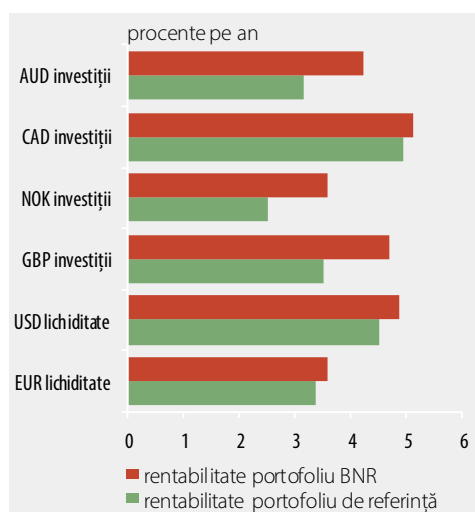
Principalii parametri strategici urmăriți de BNR în activitatea de administrare a rezervelor internaționale, în cursul anului 2024, au fost:

- compoziția rezervei valutare: euro – între 40 la sută și 75 la sută din total; dolarul SUA – între 10 la sută și 35 la sută din total; alte valute – maximum 35 la sută din total;
- o durată medie de până la 1 an și 7 luni pentru întreaga rezervă valutară;
- o tranșă de investiții care vizează îmbunătățirea rezultatelor din activitatea de administrare a rezervelor internaționale;
- categorii de emitenți eligibili: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale UE; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;
- limita de expunere față de entități private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entități private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale.

În cursul anului 2024, BNR a continuat procesul de investire în obligațiuni sustenabile emise de emitenții deja aprobați, care beneficiază de același risc de credit ca și obligațiunile convenționale emise de aceștia.

A fost practicat în continuare un management dinamic și flexibil al rezervelor valutare, orientat către identificarea și valorificarea oportunităților apărute pe piețele financiare internaționale, care să nu periclitizeze însă obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor. În vederea obținerii unor venituri suplimentare, au avut loc ajustări tactice ale compoziției valutare a rezervelor, precum și ale alocărilor pe clase de emitenți de titluri cu venit fix. Totodată, a fost menținută preferința pentru un management relativ dinamic în ceea ce privește duratele portofoliilor și expunerile pe curbele de randamente. Asumarea de riscuri suplimentare a fost realizată într-o manieră prudentă și eficace, avându-se în vedere încadrarea în obiectivele și parametrii de risc definiți prin strategia anuală de administrare a rezervelor internaționale, precum și prin alte dispoziții și considerente relevante.

Similar structurii valutare a pasivelor în valută ale BNR, a serviciului datoriei publice și celei public garantate ale României, precum și a schimburilor comerciale internaționale ale statului, euro și-a menținut și la sfârșitul anului 2024 ponderea dominantă în totalul rezervelor valutare (50,8 la sută), poziția următoare revenind dolarului SUA (26,3 la sută, Grafic 10.2).

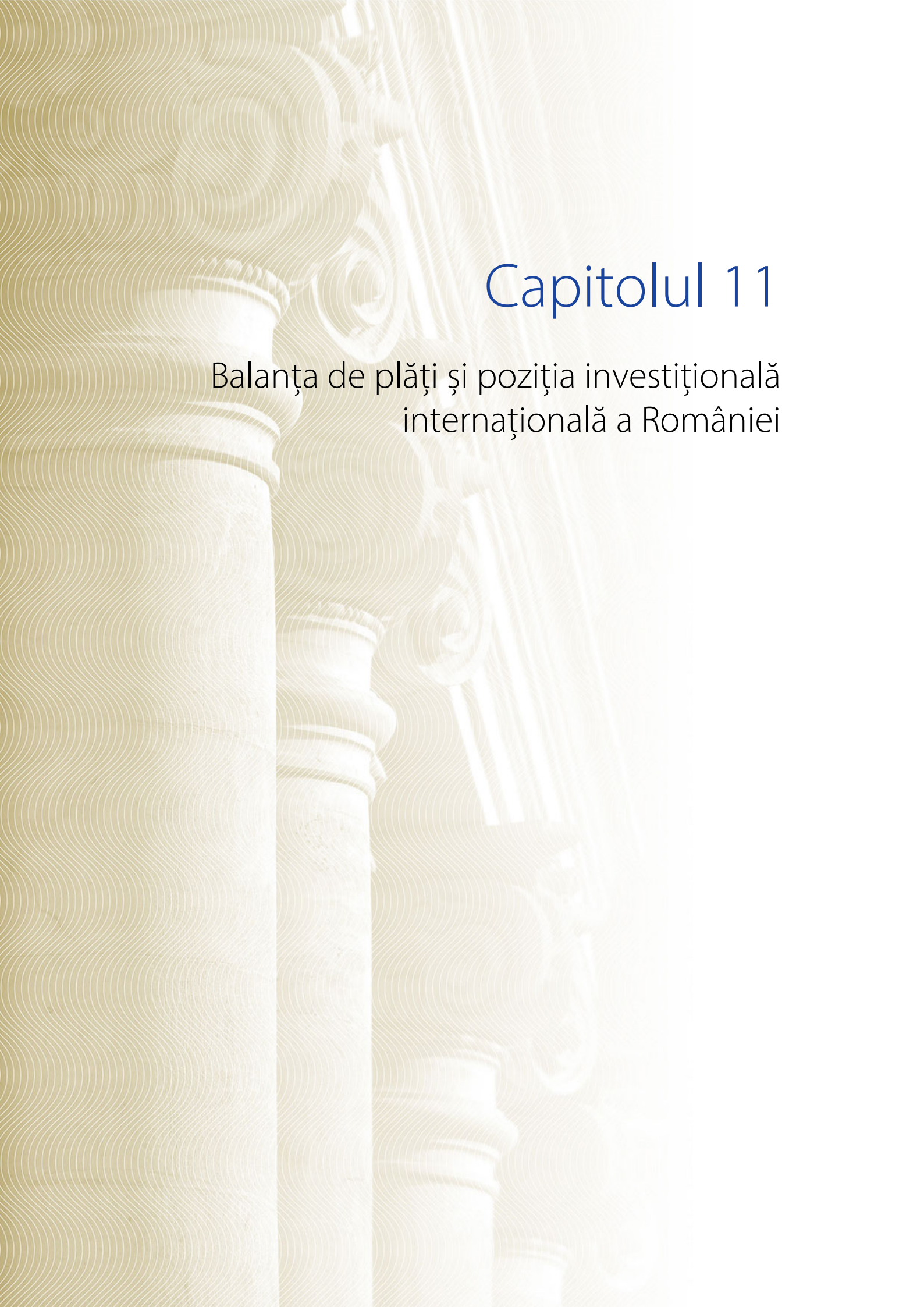
Grafic 10.2Structura rezervei valutare
a României la 31 decembrie 2024**Grafic 10.3**Rezultatele din administrarea
portofoliilor**Grafic 10.4**Rentabilitate comparativă –
portofolii BNR față de portofoliile
de referință în anul 2024

Nivelul superior al randamentelor la care au fost remunerate investițiile realizate în cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale pe parcursul anului 2024, comparativ cu 2023, precum și efectul pozitiv al aprecierii de capital ca urmare a scăderii randamentelor titlurilor cu venit fix pe parcursul anului, au determinat creșterea veniturilor din plasamente și a rentabilității anuale din administrarea portofoliilor de la 3,04 la sută în 2023 la 3,65 la sută în anul 2024 (Grafic 10.3). În același interval de timp, veniturile economice aferente activității de administrare a portofoliilor au crescut de la 1 655 milioane echivalent euro la 2 241 milioane echivalent euro.

Rentabilitățile anuale ale portofoliilor de lichiditate ale BNR, denumite în euro și dolari SUA, s-au situat la nivelurile de 3,58 la sută și, respectiv, 4,89 la sută. Portofoliile de investiții – denumite în lire sterline, coroane norvegiene, dolari canadieni și dolari australieni – au înregistrat rentabilități anuale de 4,68 la sută, 3,59 la sută, 5,11 la sută, respectiv

4,24 la sută (Grafic 10.4), în timp ce deținerile de JPY, CNY și NZD au fost plasate la un randament mediu de 0,03 la sută, 1,46 la sută și, respectiv, 4,82 la sută.

Capitolul 11

Balanța de plăți și poziția investițională
internațională a României

1. Contul curent și contul de capital

Contul curent

În anul 2024, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 29 586 milioane euro, reprezentând 8,4 la sută din PIB comparativ cu 6,6 la sută din PIB în anul anterior (Tabel 11.1).

	milioane euro	
	2023	2024
Bunuri, net	-29 012	-32 933
Export (FOB)	86 531	86 263
Import (FOB)	115 543	119 196
Servicii, net	13 307	11 353
Venituri primare, net	-8 012	-9 385
Venituri secundare, net	2 226	1 379
Sold cont curent	-21 491	-29 586

Tabel 11.1
Contul curent

Evoluția deficitului contului curent a fost influențată de majorarea deficitelor înregistrate de balanța bunurilor și de cea a veniturilor primare, concomitent cu comprimarea excedentelor balanței serviciilor și balanței veniturilor secundare.

Deficitul balanței bunurilor a crescut cu 13,5 la sută comparativ cu anul 2023, până la 32 933 milioane euro, iar ca pondere în PIB a urcat de la 8,9 la sută la 9,3 la sută. Aproape jumătate din deficitul balanței bunurilor (47,8 la sută) provine de la două grupe de mărfuri: produse chimice și plastice (-10 556 milioane euro) și produse minerale (-5 182 milioane euro). Structura geografică indică faptul că deficitul a fost generat în proporție de 78,2 la sută de comerțul intracomunitar (-25 757 milioane euro).

Exporturile s-au redus cu 0,3 la sută, până la 86 263 milioane euro, consemnând o creștere negativă pentru prima dată după anul 2020, în condițiile scăderii cererii externe în principalele state partenere ale României din Uniunea Europeană. Ca pondere în PIB, exportul de bunuri a coborât de la 26,7 la sută la 24,4 la sută. Structura bunurilor exportate reflectă scăderi ale ponderii în exportul total la patru grupe de mărfuri (cea mai semnificativă, cu 1,6 puncte procentuale, până la 12,4 la sută, regăsindu-se la produse agroalimentare), respectiv creșteri de pondere la celelalte patru grupe (cea mai importantă la mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport, de la 45,1 la sută la 47,3 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 119 196 milioane euro, în creștere cu 3,2 la sută față de anul 2023, respectiv cu 3 653 milioane euro, fiind stimulat de majorarea consumului intern și de evoluția cursului de schimb, dar înglobând și efectul de bază al scăderii

pe care o înregistraseră în anul anterior (-2,1 la sută). Ponderea importului de bunuri în PIB s-a diminuat însă cu 1,9 puncte procentuale, până la 33,7 la sută. Din punct de vedere structural se observă o relativă stabilitate, excepție făcând creșterea ponderii importului de produse agroalimentare (cu 0,3 puncte procentuale, până la 11,6 la sută din importul total), compensată de reducerea ponderii importului de produse minerale (de la 8,6 la sută la 8,3 la sută).

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a coborât de la 74,9 la sută în anul anterior la 72,4 la sută, iar gradul de deschidere a economiei¹ s-a redus cu 4,2 puncte procentuale, până la 58,8 la sută.

Excedentul balanței serviciilor a însumat 11 353 milioane euro, scăderea cu 14,7 la sută provenind din comprimarea exportului de servicii de transport, concomitent cu majorarea importului de servicii de turism și transport. Ca pondere în PIB, excedentul serviciilor s-a redus cu 0,9 puncte procentuale, până la 3,2 la sută.

Deficitul balanței veniturilor primare s-a accentuat, însumând 9 385 milioane euro comparativ cu 8 012 milioane euro în anul 2023, în principal ca efect al majorării plăților de dobândă aferente obligațiunilor emise de administrația publică și al scăderii încasărilor din remunerarea salariaților. Ponderea deficitului balanței veniturilor primare în PIB a fost de 2,7 la sută, nivel comparabil cu cel înregistrat în anul anterior (2,5 la sută).

Excedentul balanței veniturilor secundare a totalizat 1 379 milioane euro, în scădere cu 38,0 la sută față de anul precedent, pe fondul reducerii influxurilor de fonduri europene de natura transferurilor curente (Fondul Social European – FSE). Ponderea excedentului balanței veniturilor secundare în PIB s-a restrâns de la 0,7 la sută la 0,4 la sută.

Acoperirea deficitului de cont curent s-a realizat în proporție de aproximativ o treime prin investiții directe, transferuri de capital și alte influxuri nete de natura contului de capital, diferența fiind finanțată prin emisiuni de titluri de stat și alte instrumente de natura datoriei.

Contul de capital

În anul 2024, soldul pozitiv al contului de capital a însumat 4 218 milioane euro, mai puțin de jumătate din nivelul anului anterior, trendul provenind de la scăderea intrărilor de fonduri europene de natura transferurilor de capital, în special din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și din Mecanismul de Redresare și Reziliență (PNRR). Excedentul contului de capital s-a redus față de anul 2023 ca pondere în PIB de la 2,7 la sută la 1,2 la sută.

¹ Gradul de deschidere a economiei a fost calculat conform următoarelor formule: $(\text{Export} + \text{Import de bunuri})/\text{PIB} \times 100$.

2. Contul financiar

În anul 2024, soldul negativ al contului financiar a fost de 21 167 milioane euro, valoare dublă față de cea din anul anterior, reflectând intrări nete de fluxuri financiare pentru al nouălea an consecutiv. Evoluția față de anul anterior a fost marcată de temperarea creșterii activelor de rezervă, simultan cu o ușoară majorare a influxurilor nete de natura altor investiții.

	milioane euro	
	2023	2024
Contul financiar	-10 456	-21 167
Achiziția netă de active	20 793	5 023
Acumularea netă de pasive	31 249	26 190
Investiții directe	-6 365	-5 698
Achiziția netă de active	1 703	1 067
Acumularea netă de pasive	8 068	6 765
Investiții de portofoliu	-13 772	-12 518
Achiziția netă de active	1 489	1 196
Acumularea netă de pasive	15 261	13 714
Derivate financiare	188	63
Achiziția netă de active	188	63
Acumularea netă de pasive	0	0
Alte investiții	-3 777	-3 804
Achiziția netă de active	4 143	1 907
Acumularea netă de pasive	7 920	5 711
Active de rezervă	13 270	790
Achiziția netă de active	13 270	790
Acumularea netă de pasive	0	0

Tabel 11.2
Contul financiar

Investițiile directe au înregistrat influxuri nete în valoare de 5 698 milioane euro, cu 10,5 la sută mai mici față de anul precedent. Investițiile nerezidenților în România au atins 5 730 milioane euro, cu un nivel al participațiilor la capital² de 4 332 milioane euro, diferența provenind din valoarea netă a instrumentelor de natura datoriei³ (1 398 milioane euro). Peste trei sferturi din investițiile directe ale nerezidenților în România⁴ au provenit, în anul 2024, din Țările de Jos, Germania, Elveția, Italia și Belgia.

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2024 intrări nete de 12 518 milioane euro, în scădere cu 9,1 la sută față de anul 2023, ca urmare a restrângerii participațiilor nerezidenților la capitalul companiilor nefinanciare rezidente și a scăderii volumului instrumentelor de natura datoriei emise de societăți bancare rezidente și cumpărate de nerezidenți.

² Inclusiv profitul reinvestit net estimat

³ Include creditele de orice natură dintre investitorul străin și firma rezidentă, precum și alte instrumente de natura datoriei.

⁴ Din punctul de vedere al ponderii în influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România în anul 2024 (date preliminare)

Componenta „alte investiții” a consemnat influxuri nete în valoare de 3 804 milioane euro, în ușoară creștere față de anul 2023 (3 777 milioane euro), pe fondul unui volum mai redus al creanțelor aferente fondurilor europene.

3. Poziția investițională internațională a României

Poziția investițională internațională, net debitoare, s-a deteriorat comparativ cu anul 2023, ajungând la 150,3 miliarde euro la sfârșitul anului 2024 (față de 133,5 miliarde euro).

Structura activelor și pasivelor externe

Comparativ cu anul 2023, soldul activelor externe a fost de 147,9 miliarde euro, în creștere cu 7,5 la sută. Structura activelor externe pe componente principale s-a menținut la nivelul anului precedent, activele de rezervă continuând să dețină ponderea majoritară (47,7 la sută, respectiv 70,5 miliarde euro), urmate de „alte investiții” (29,1 la sută, respectiv 43 miliarde euro), investițiile directe (14,7 la sută, respectiv 21,7 miliarde euro) și investițiile de portofoliu (8,4 la sută, respectiv 12,4 miliarde euro).

Soldul pasivelor externe, la 31 decembrie 2024, a fost de 298,2 miliarde euro, în creștere cu 10 la sută față de finele anului anterior. Structura pasivelor externe a avut aceeași configurație și pe parcursul anului 2024, o pondere majoritară înregistrând investițiile străine directe (47,4 la sută din total, respectiv 141,2 miliarde euro). Comparativ cu anul 2023, soldul investițiilor de portofoliu s-a majorat semnificativ, însumând, la 31 decembrie 2024, 82,3 miliarde euro (27,6 la sută din total), iar componenta „alte investiții” a înregistrat un sold de 74,2 miliarde euro (24,9 la sută din totalul pasivelor externe).

Datoria externă brută

La 31 decembrie 2024 soldul datoriei externe brute s-a majorat cu 11,8 la sută, totalizând 204,9 miliarde euro.

Datoria externă pe termen lung a crescut față de sfârșitul anului 2023 cu 13,1 la sută, ajungând la 155 miliarde euro, ca urmare a tranzacțiilor nete (+19,3 miliarde euro) și a variației cursurilor de schimb ale valutelor (+1,1 miliarde euro). Variația prețurilor titlurilor de valoare și alte modificări au fost de -2,4 miliarde euro.

Serviciul datoriei externe pe termen lung a însumat 24,7 miliarde euro, cu 17 la sută mai mare comparativ cu anul 2023. Ratele de capital rambursate au totalizat 19,6 miliarde euro (față de 17,1 miliarde euro în anul 2023), iar costul cu dobânzi și comisioane a fost de 5 miliarde euro (față de 4 miliarde euro în 2023).

Structura pe sectoare instituționale a datoriei externe pe termen lung arată că, la sfârșitul anului 2024, sectorul administrația publică a continuat să dețină ponderea cea mai ridicată, înregistrând 68,7 la sută (106,4 miliarde euro), în creștere cu 17 la sută față de anul anterior, fiind urmat de alte sectoare cu o pondere de 23,6 la sută (36,5 miliarde euro). În structura pe instrumente financiare a datoriei sectorului administrația publică s-a consemnat o creștere netă de 12,3 miliarde euro a instrumentelor financiare de portofoliu sub forma titlurilor de stat și, respectiv, de 2,1 miliarde euro în cazul împrumuturilor externe. Față de anul 2023, sectorul societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală cu o pondere de 5,6 la sută din datoria externă pe termen lung a înregistrat în anul 2024 un sold asemănător, respectiv 8,6 miliarde euro. Autoritatea monetară (2,2 la sută din totalul datoriei externe pe termen lung) a consemnat, comparativ cu anul precedent, un nivel similar al soldului alocărilor de drepturi speciale de tragere (DST) de la FMI de 3,4 miliarde euro.

Analiza datoriei externe pe termen lung pe tipuri de creditori relevă o majorare cu 9,7 la sută a soldului împrumuturilor de la organisme internaționale (22,5 miliarde euro la 31 decembrie 2024, respectiv 20,6 miliarde euro la sfârșitul anului 2023), în principal ca urmare a tranzacțiilor nete efectuate în contul datoriei externe de creditori multilaterali precum Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană de Investiții (1,7 miliarde euro). Ponderea surselor private de finanțare a înregistrat un nivel semnificativ și în anul 2024, prin susținerea accesului la piețele private externe de capital în lunile ianuarie, februarie, mai și septembrie, cu emisiuni de titluri de stat care au însumat 10,4 miliarde euro și 6,1 miliarde USD. Valoarea cuponului a înregistrat procente diferențiate în funcție de data emisiunii, cuprinse între 5,125 și 6, aferente titlurilor denominate în euro și, respectiv, între 5,75 și 6,375 în cazul emisiunilor denominate în USD. Titlurile de stat lansate pe piața externă de capital pe parcursul anului 2024 au avut maturități cuprinse în intervalul 5-20 ani.

În ceea ce privește clasificarea pe scadența originală la 31 decembrie 2024, datoria externă cu maturitate peste 5 ani și-a menținut poziția majoritară în datoria externă pe termen lung (86,2 la sută), în creștere față de perioada anterioară (84,2 la sută), menținând impactul favorabil asupra maturității medii în strategia de îndatorare. Datoria publică externă al cărei sold este scadent peste 5 ani are o pondere de 64,6 la sută (100,1 miliarde euro), în timp ce datoria privată reprezintă 21,6 la sută din total (33,5 miliarde euro).

Structura pe valute a datoriei externe pe termen lung la sfârșitul perioadei analizate relevă o pondere majoritară a monedei euro (72,1 la sută), urmată de leu (13,7 la sută), dolarul SUA (11,1 la sută), DST (2,2 la sută), francul elvețian (0,5 la sută) și de alte valute (0,4 la sută).

Datoria externă pe termen lung a reprezentat 43,8 la sută din PIB la finele anului 2024 (în creștere cu 1,6 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent). Rata serviciului datoriei externe pe termen lung s-a majorat cu 2,9 puncte procentuale, de la 16,7 la sută la finele anului 2023 la 19,6 la sută la 31 decembrie 2024 (Tabel 11.3).

Tabel 11.3
Principalii indicatori
de îndatorare externă

	procente	
	2023	2024
Datoria externă brută/PIB	56,5	57,9
Datoria externă netă/PIB	19,1	21,8
Datoria externă brută pe termen lung/PIB	42,2	43,8
Datoria externă brută pe termen lung/exportul de bunuri și servicii	108,5	123,1
Rata serviciului datoriei externe brute pe termen lung	16,7	19,6

Datoria externă pe termen scurt a însumat 49,9 miliarde euro la finele anului 2024, soldul acesteia fiind cu 7,9 la sută mai mare față de anul 2023, ca urmare a unor intrări nete de capital, a variației prețului titlurilor de valoare și a altor modificări ce au însumat 3,4 miliarde euro. Variația cursului de schimb al valutei a consemnat o valoare de 289 milioane euro. Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 67,7 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a fost de 53,8 la sută la 31 decembrie 2024, cu 2,7 puncte procentuale mai mică față de finele anului 2023. Diminuarea s-a produs pe fondul încetirii ieșirilor de capital către investitorii direcți cu scadență de până la un an, semnificativ mai mici, a căror valoare a scăzut de la 34,4 miliarde euro în anul 2023 la 30,6 miliarde euro la finalul anului 2024. Aceeași tendință de diminuare a fluxurilor de ieșire au înregistrat creditele comerciale pe termen scurt acordate de nerezidenți, care au scăzut de la 13,9 miliarde euro la 12,6 miliarde euro, la sfârșitul anului 2024. Rambursarea în contul depozitelor pe termen scurt ale nerezidenților a înregistrat o majorare cu 1,4 miliarde euro la finele anului anterior.

Datoria externă netă

Comparativ cu anul precedent, la finele anului 2024 datoria externă netă a înregistrat o creștere de la 62 miliarde euro la 77,2 miliarde euro, în principal din cauza majorării datoriei externe nete a administrației publice. Datoria externă netă provenită din investiții directe, precum și cea a altor sectoare, a consemnat, de asemenea, o evoluție crescătoare comparativ cu anul 2023 (Tabel 11.4).

La sfârșitul anului 2024, datoria externă netă a administrației publice a crescut până la 91,5 miliarde euro (față de 76,2 miliarde euro în anul 2023), pe fondul emisiunilor noi de titluri de stat denumite în euro și dolari SUA, în valoare de aproximativ 16 miliarde euro.

Datoria externă netă a societăților care acceptă depozite exclusiv banca centrală a însumat -4,3 miliarde euro (comparativ cu -2,5 miliarde euro în anul 2023), pe seama creșterii volumului activelor externe sub formă de depozite cu 1,7 miliarde euro. Pasivele externe sub forma investițiilor de portofoliu ale acestui sector s-au majorat la sfârșitul anului 2024 cu 1,4 miliarde euro.

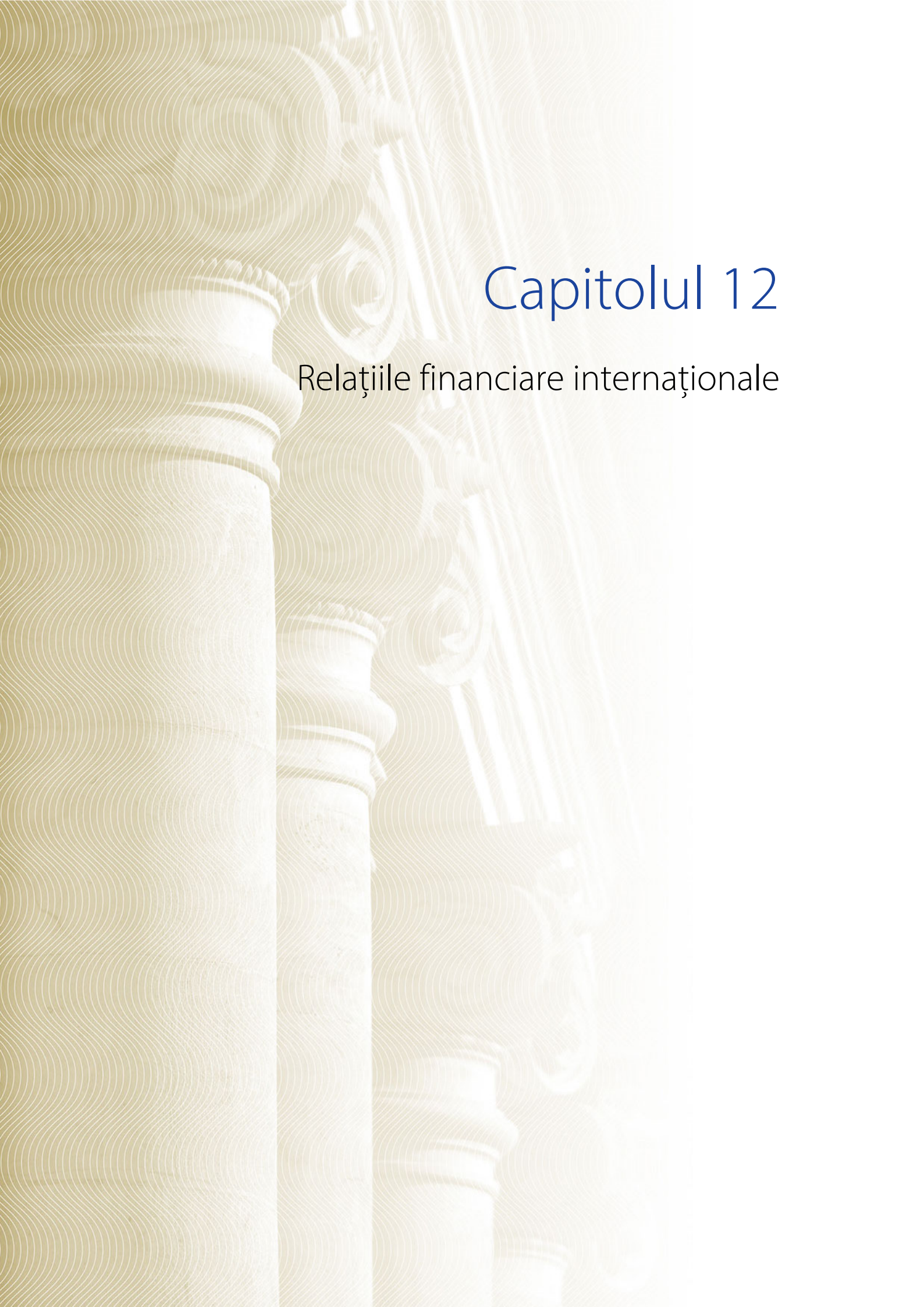
Componenta alte sectoare a înregistrat o creștere a datoriei externe nete care a totalizat 13,6 miliarde euro (față de 12,9 miliarde euro în anul 2023), fiind determinată în principal de majorarea soldului împrumuturilor externe cu 1,3 miliarde euro.

	milioane euro					
	2023			2024		
	Datoria externă brută	Active externe care au la bază instrumente de datorie	Datoria externă netă	Datoria externă brută	Active externe care au la bază instrumente de datorie	Datoria externă netă
	(1)	(2)	(3) =(1)-(2)	(1)	(2)	(3) =(1)-(2)
Administrația publică	91 816	15 619	76 197	107 361	15 853	91 507
Numerar și depozite	391	27	363	183	30	153
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	61 265	656	60 609	73 638	638	73 000
Împrumuturi	15 117	1 829	13 288	17 213	1 926	15 286
Credite comerciale și avansuri	137	3 939	-3 802	396	4 924	-4 529
Alte creanțe/angajamente externe	14 906	9 168	5 738	15 931	8 335	7 596
Banca centrală	3 307	60 326	-57 019	4 533	62 506	-57 973
Drepturi speciale de tragere	3 305	3 326	-21	3 411	3 433	-22
Numerar și depozite	1	21 022	-21 021	1 122	19 470	-18 348
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei		35 977	-35 977		39 603	-39 603
Împrumuturi	0		0	0		0
Alte creanțe/angajamente externe	0	0	0	0	0	0
Societăți care acceptă depozite exclusiv banca centrală	12 870	15 365	-2 494	12 887	17 229	-4 342
Numerar și depozite	8 603	9 616	-1 013	7 265	11 312	-4 046
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	4 174	4 765	-591	5 536	5 075	460
Împrumuturi	0	837	-837	0	782	-782
Alte creanțe/angajamente externe	93	146	-53	86	61	25
Alte sectoare	27 937	14 992	12 945	29 425	15 874	13 551
Numerar și depozite		3 650	-3 650		4 103	-4 103
Investiții de portofoliu – instrumente de natura datoriei	863	1 830	-967	830	1 633	-803
Împrumuturi	13 662	78	13 584	14 980	63	14 916
Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	206	706	-500	242	868	-626
Credite comerciale și avansuri	13 120	8 699	4 421	13 285	9 171	4 115
Alte creanțe/angajamente externe	86	29	57	88	35	53
Investiții directe – Instrumente de natura datoriei	47 309	14 988	32 321	50 687	16 212	34 475
Total	183 239	121 289	61 950	204 893	127 674	77 218

Tabel 11.4
Datoria externă a României

Majorarea datoriei net creditoare a băncii centrale, până la -58 miliarde euro (de la -57 miliarde euro în 2023), a fost generată de lărgirea portofoliului de investiții de natura titlurilor de valoare cu 3,6 miliarde euro.

Instrumentele de datorie de natura investiției directe au înregistrat o creștere, de la nivelul de 32,3 miliarde euro în anul 2023 la 34,5 miliarde euro la 31 decembrie 2024, pe fondul majorării accentuate a soldului instrumentelor de datorie de tipul împrumuturilor și creditelor comerciale intragrup.

The background of the slide features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a government building, with a warm, golden-yellow color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 12

Relațiile financiare internaționale

Conform Statutului său, BNR poate participa, din împuternicirea Parlamentului, la organizații/instituții internaționale cu caracter financiar, bancar, monetar sau de plăți și poate să devină membru al acestora.

Astfel, BNR a acordat de-a lungul timpului o atenție deosebită relațiilor financiare internaționale, atât în calitate de instituție membră sau de reprezentant al României, cât și în calitate de depozitar pentru participațiile statului român la instituțiile financiare internaționale. Printre beneficiile colaborării cu aceste organizații se numără accesarea unor resurse financiare, obținerea de asistență tehnică și schimbul de experiență privind cele mai bune practici ale băncilor centrale, precum și participarea activă la dezbaterile referitoare la sistemul financiar și monetar global, prin reprezentarea la nivelul conducerii acestor foruri și în cadrul diverselor reuniuni organizate de acestea.

De asemenea, BNR a consolidat relațiile de cooperare cu băncile centrale din alte state, inclusiv cu cele care nu fac parte din Sistemul European al Băncilor Centrale, atât la nivel bilateral, cât și multilateral, prin întâlniri de lucru între reprezentanții BNR și omologii acestora sau participări la reuniunile organizate la nivel regional.

1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional din anul 1972, cota de participare (capital subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 811,4 milioane DST, reprezentând 0,38 la sută din cotele totale ale Fondului. În anul 2024, în contul dobânzilor nete, s-a încasat de la FMI suma de 0,695 milioane DST.

2. Grupul Băncii Mondiale

România este membră a tuturor instituțiilor care fac parte din Grupul Băncii Mondiale, respectiv Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) – care, împreună cu BIRD, reprezintă Banca Mondială, Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (AGMI) și Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (CIRDI).

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

România a devenit membră BIRD în 1972 și deține 9 050 de acțiuni (0,30 la sută din capitalul băncii), având o putere de vot reprezentând 0,32 la sută din total.

Cadrul de parteneriat de țară cu România (*Country Partnership Framework* – CPF) pentru perioada 2025-2029, aprobat de Consiliul Directorilor Executivi ai Grupului Băncii Mondiale în data de 18 septembrie 2024, urmărește trei obiective generale: (i) rezultate îmbunătățite ale capitalului uman, (ii) locuri de muncă mai bune într-o economie mai competitivă prin deblocarea capitalului privat și (iii) rezistență sporită și tranziție verde accelerată. Printre obiectivele specifice se regăsesc: (i) îmbunătățirea tranziției către educația terțiară pentru categoriile sărace și vulnerabile; (ii) îmbunătățirea accesului la servicii de sănătate moderne; (iii) conectarea categoriilor sărace și vulnerabile la locurile de muncă; (iv) consolidarea capacității de construire a infrastructurii de transport; (v) îmbunătățirea capacității de atragere a investițiilor private la nivel regional și local; (vi) accelerarea ritmului de dezvoltare a pieței de capital și accesul la finanțare; (vii) îmbunătățirea gradului de pregătire națională în fața dezastrelor naturale și a schimbărilor climatice.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare

România a devenit membră AID la data de 12 aprilie 2014 și are în prezent o putere de vot în cadrul instituției de 0,30 la sută.

Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale

România a aderat la CFI în anul 1990 și are în prezent o putere de vot în cadrul organizației de 0,22 la sută. Activitatea acestei organizații este complementară celei derulate de BIRD și AID, axându-se exclusiv pe sectorul privat. De asemenea, România a devenit membră a AGMI în 1992 și are în prezent o putere de vot de 0,55 la sută.

3. Banca Reglementelor Internaționale

BNR este membră a Băncii Reglementelor Internaționale (BRI) din 1930, anul înființării acesteia, și deține 8 564 de acțiuni din capitalul total, pentru care încasează dividende. În anul 2024, pentru exercițiul financiar încheiat la 31 martie 2024, BNR a încasat dividende în valoare de 4,171 milioane dolari SUA (echivalentul a 3,168 milioane DST).

Grupul consultativ regional pentru Europa al Consiliului pentru Stabilitate Financiară

Consiliul pentru stabilitate financiară (*Financial Stability Board* – FSB) este un organism internațional care monitorizează sistemul financiar global și face recomandări cu privire la acesta. BRI asigură finanțarea FSB, pe baza contribuțiilor voluntare ale membrilor, și găzduiește secretariatul acestuia. În anul 2011, în scopul extinderii activității FSB dincolo de țările G-20, pentru a reflecta natura globală a sistemului financiar, în cadrul FSB au fost înființate șase grupuri consultative regionale (RCG). România, prin reprezentanți ai BNR și ai Ministerului Finanțelor, este membră a FSB-RCG Europa începând cu data de 25 iunie 2018.

4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

România este membră fondatoare a BERD, statul român deținând în prezent 14 407 acțiuni, în valoare de 163,43 milioane euro, contribuție care reprezintă 0,52 la sută din capitalul total subscris al BERD.

BERD investește în țările de operațiuni în baza unei strategii de țară. În cazul României, pentru perioada 2020-2025 aceasta are în vedere trei priorități: (i) promovarea investițiilor în infrastructura durabilă și dezvoltarea regională; (ii) sprijinirea productivității prin expansiunea sectorului corporativ, inovare și îmbunătățirea competențelor; (iii) extinderea procesului de intermediere financiară și dezvoltarea piețelor de capital. BERD este în proces de consultare cu autoritățile române pentru elaborarea unui nou Diagnostic de țară în vederea reanalizării priorităților strategice pentru perioada 2025-2030.

Până la data de 31 ianuarie 2025, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de aproximativ 11,644 miliarde euro, în cadrul a 560 de proiecte, dintre care 83 la sută s-au îndreptat către sectorul privat.

5. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Pe parcursul anului 2024 au fost continuate demersurile de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), în principal prin organizarea misiunilor de evaluare a alinierii legislației naționale la cerințele Organizației în diferite domenii de activitate și susținerea prezentărilor de țară aferente. BNR s-a implicat în procesul de aderare, în limitele competențelor care îi revin conform Statutului, în principal prin:

Activitate		Perioada
1	Participarea la evaluarea derulată în cadrul Comitetului pentru Evaluare Economică și Dezvoltare privind Studiul de țară pentru România, ediția 2024, și la realizarea prezentării aferente. Studiul de țară reprezintă o analiză amplă referitoare la evoluțiile economice din România, care acoperă provocările economice reprezentative și recomandările de politici publice.	ianuarie 2024
2	Organizarea misiunii OCDE de evaluare a alinierii României la prevederile instrumentelor juridice care intră în responsabilitatea Comitetului pentru piețe financiare al OCDE	februarie 2024
3	Participarea la evaluarea derulată de Grupul de lucru privind protecția consumatorilor de servicii financiare și la redactarea prezentării aferente	martie 2024
4	Participarea la evaluarea derulată de Rețeaua Internațională pentru Educație Financiară și la redactarea prezentării aferente	martie 2024
5	Coordonarea elaborării prezentării raportului de evaluare aferent în cadrul reuniunii Comitetului pentru piețe financiare al OCDE	mai 2024

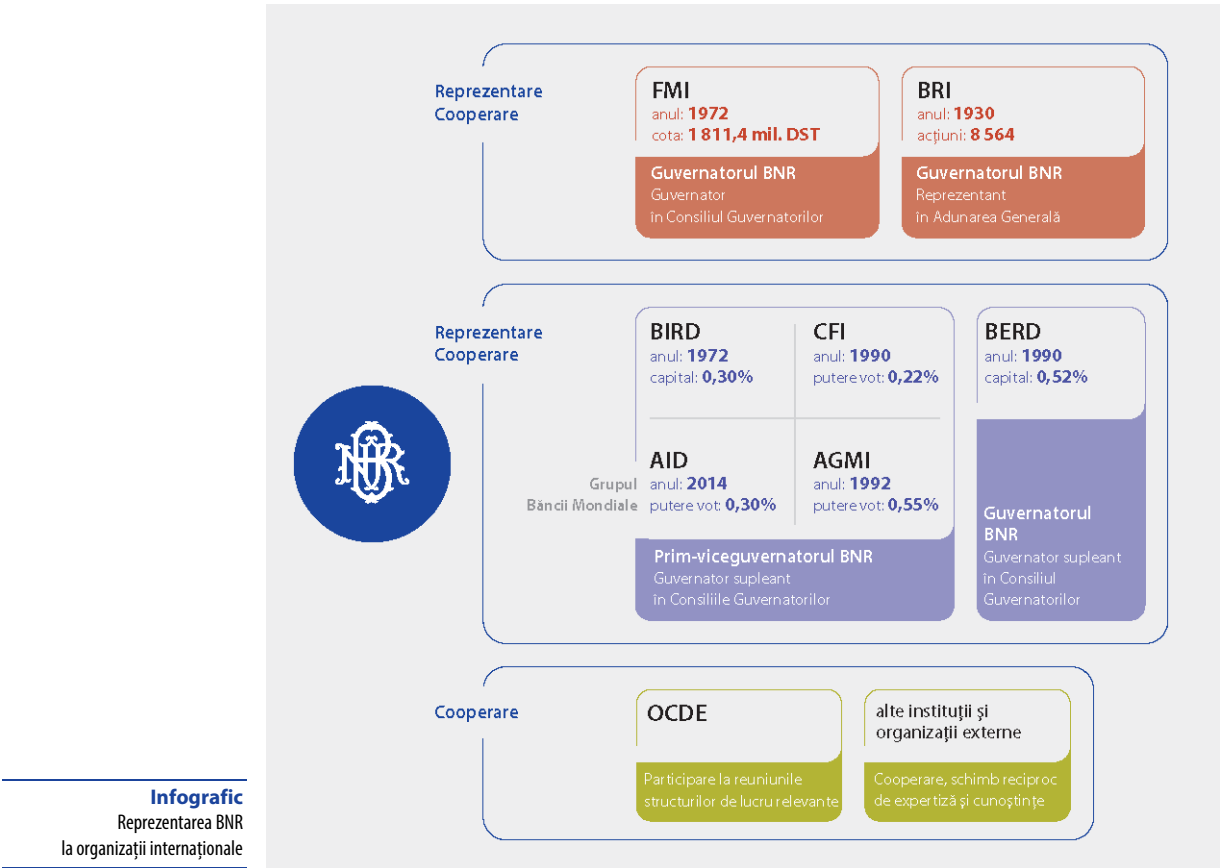
Tabel 12.1
Demersurile de aderare
a României la OCDE

Implicarea BNR în aceste demersuri a presupus, pe lângă contribuțiile la elaborarea rapoartelor de evaluare pentru acele domenii care vizau activitatea băncii centrale, și susținerea unor prezentări referitoare la alinierea României la diferite instrumente

juridice ale OCDE. În acest sens, precizăm că au fost susținute: (i) prezentarea raportului de evaluare referitor la alinierea României la prevederile instrumentelor juridice care intră în responsabilitatea Comitetului pentru piețe financiare al OCDE, în cadrul reuniunii Comitetului din data de 23 mai 2024 și (ii) prezentarea raportului de evaluare referitor la alinierea României la cerințele Rețelei Internaționale pentru Educație Financiară, în cadrul reuniunii Rețelei din data de 26 martie 2024. Totodată, s-a urmărit implicarea și în activitatea structurilor de lucru ale OCDE relevante pentru activitatea BNR (Comitetul pentru piețe financiare și subgrupul de lucru consultativ privind codurile OCDE de liberalizare, cele patru grupuri de lucru din cadrul Comitetului pentru statistică și politici statistice), prin participarea la reuniunile acestora, precum și la alte evenimente punctuale.

De asemenea, începând cu anul 2018, BNR este membră a Rețelei Internaționale pentru Educație Financiară a OCDE și participă la reuniunile unor structuri de lucru ale acesteia.

Totodată, BNR participă în calitate de invitat permanent la lucrările Comitetului național pentru aderarea României la OCDE, condus de prim-ministrul României, care asigură coordonarea politicii generale a procesului de aderare.

6. Participarea Băncii Naționale a României la instituții și organizații externe

Banca Națională a României urmărește promovarea cooperării, la nivel internațional, cu entități care desfășoară activități, în general, în domeniul cercetării economice și financiare și, în special, în domeniul bancar, pentru asigurarea unui schimb reciproc de expertiză și cunoștințe.

În anul 2024, Banca Națională a României a continuat colaborarea cu diverse organisme din străinătate, grupuri de cercetare și reflecție în domeniul economic la nivel internațional și instituții internaționale relevante în domeniul cercetării științifice, facilitând diseminarea pe plan intern a rezultatelor studiilor științifice care au fost obținute la nivel global și a cunoștințelor dobândite în cadrul unor evenimente și reuniuni internaționale pe teme economice și financiar-monetare. În baza cooperării cu aceste entități, reprezentanți ai băncii centrale au participat la aceste evenimente, mijlocind un schimb de informații de specialitate.

În anul 2024, Banca Națională a României¹ a continuat participarea la activitatea structurilor de lucru constituite la nivelul Rețelei pentru Ecologizarea Sistemului Financiar² (*Network for Greening the Financial System* – NGFS), în baza calității de membru instituțional cu drepturi depline al acestei organizații internaționale, iar NGFS a diseminat rezultatele cercetării în domeniul ecologizării sistemului financiar la nivel internațional³. Cu ocazia Conferințelor Organizației Națiunilor Unite privind biodiversitatea (UNEP COP16)⁴, precum și a Conferinței privind schimbările climatice (UNFCCC COP29)⁵, NGFS a reafirmat angajamentul colectiv de a aborda provocările care decurg din schimbările climatice, pierderea biodiversității și degradarea naturii⁶. În acest sens, NGFS s-a angajat să continue să aibă un rol de sprijin în efortul colectiv de ecologizare a sistemului financiar la nivel global și de aliniu fluxurile financiare internaționale la obiectivele Acordului de la Paris⁷ și la Cadrul

¹ Banca Națională a României a devenit, în data de 16 septembrie 2020, membru instituțional al NGFS (<https://www.bnro.ro/Re%C8%9Beaua-pentru-ecologizarea-sistemului-financiar--21812.aspx>)

² NGFS reprezintă un organism internațional al băncilor centrale și autorităților de supraveghere a sistemelor financiare, care își propun, pe bază voluntară, să realizeze schimb de experiență, să împărtășească cele mai bune practici și să contribuie la dezvoltarea gestionării riscurilor de mediu și climatice în sectorul financiar în procesul de tranziție spre o economie durabilă. Structurile de lucru NGFS sunt disponibile pe pagina de internet a organizației (<https://www.ngfs.net/en/about-us/governance/general-information>)

³ Publicațiile NGFS privind rezultatele activităților de cercetare economică sunt disponibile pe website-ul organizației, fiind accesibile pentru consultare (<https://www.ngfs.net/en/publications-and-statistics/ngfs-publications>)

⁴ COP16 s-a desfășurat în perioada 21 octombrie – 1 noiembrie 2024, la Cali, Columbia (<https://www.cbd.int/article/agreement-reached-cop-16>)

⁵ COP29 s-a desfășurat în perioada 11-22 noiembrie 2024, la Baku, Azerbaidjan (<https://cop29.az/en/media-hub/news/statement-from-the-cop29-presidency>)

⁶ Declarația comună a NGFS a fost publicată în data de 25 octombrie 2024 (https://www.ngfs.net/system/files/import/ngfs_medias/documents/ngfs_publishes_the_cali_baku_pledge_to_enable_action.pdf)

⁷ România a semnat și a ratificat Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice prin Legea nr. 24/1994 și Acordul de la Paris prin Legea nr. 57/2017 (<https://gov.ro/ro/romania-ca-stat-parte-in-procesul-climatic-international>)

Global pentru Biodiversitate⁸. De asemenea, NGFS s-a angajat să continue să îmbunătățească capacitatea sistemului financiar internațional de a gestiona riscurile climatice și pe cele legate de natură, precum și de a facilita acțiuni în acest scop prin instrumente și cercetări relevante.

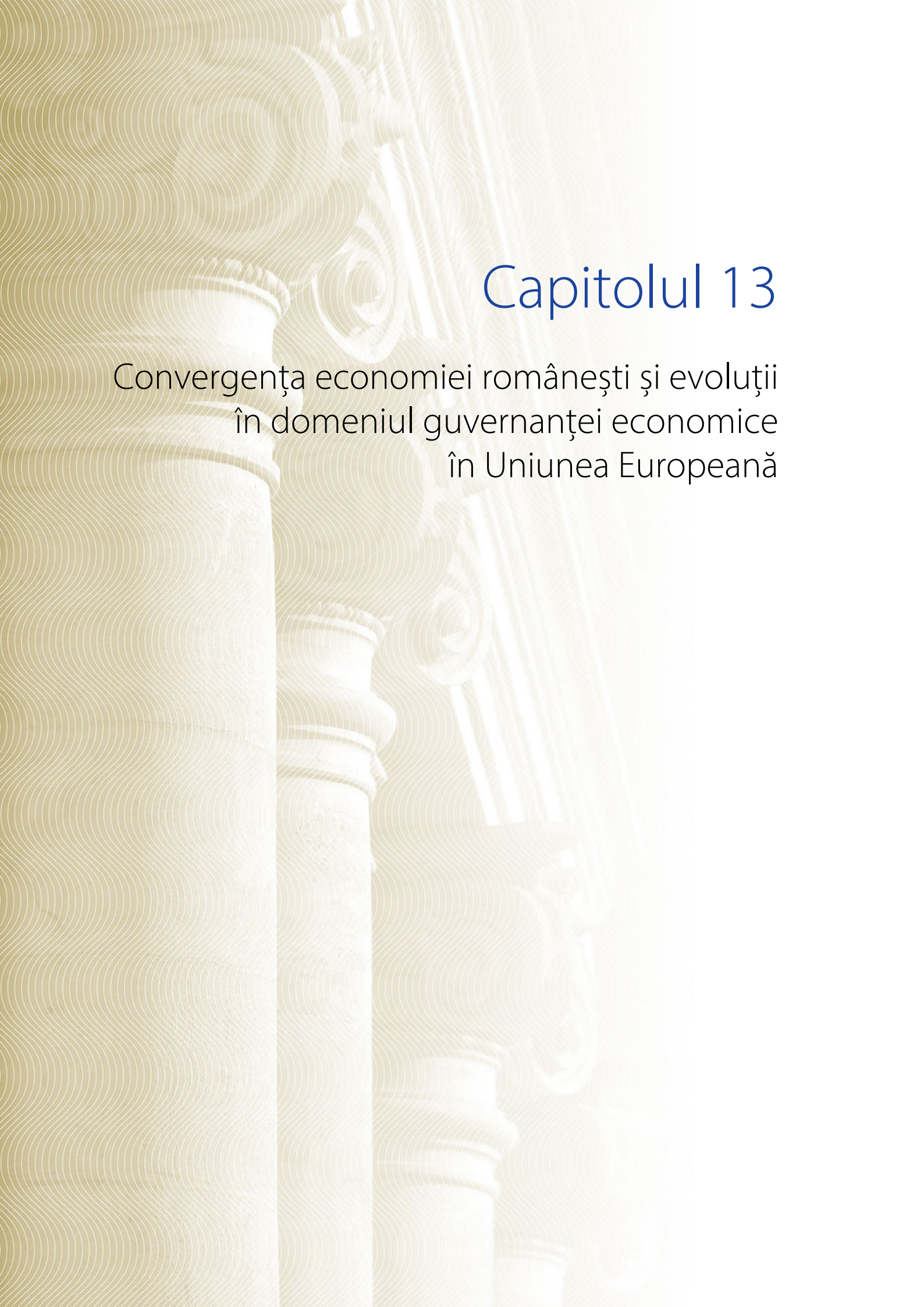
Începând cu anul 2023, Banca Națională a României, în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai (UBB) din Cluj-Napoca și Asociația ERMAS, organizează anual Conferința științifică a economiștilor români din mediul academic din străinătate (ERMAS). Cea de a zecea ediție a conferinței ERMAS a fost organizată la Cluj-Napoca, în perioada 24-26 iulie 2024, de Universitatea Babeș-Bolyai în parteneriat cu Banca Națională a României⁹. În acest context, au fost organizate evenimente conexe care au contribuit la promovarea internațională a cercetării românești în domeniul economic și financiar. Conferința a cuprins cinci sesiuni plenare, o sesiune specială de prezentări și dezbateri ale rezultatelor cercetării economice realizate de studenți doctoranzi și nouă seturi de sesiuni paralele care au facilitat prezentări și discuții tematice în cadrul a 17 grupuri de dezbateri pe teme de cercetare științifică economică¹⁰.

⁸ Cadru global pentru biodiversitate Kunming-Montreal (GBF) a fost adoptat sub președinția rotativă deținută de China în timpul celei de a cincisprezecea reuniuni a Conferinței părților (COP 15) organizate în Canada în perioada 7-22 decembrie 2022, în urma unui proces de consultare și negociere sub egida Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP). Acest cadru istoric, care sprijină atingerea Obiectivelor de dezvoltare durabilă și se bazează pe planurile strategice anterioare ale Convenției, stabilește o cale ambițioasă pentru atingerea viziunii globale a unei lumi care trăiește în armonie cu natura până în 2050. Printre elementele-cheie ale Cadrlui se numără patru obiective pentru 2050 și 23 de ținte pentru 2030 (<https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>).

⁹ <https://www.bnro.ro/Cuvant-de-deschidere-in-cadrul-conferintei-ermas-2024-28153.aspx>

¹⁰ Detalii privind ediția din anul 2024 a Conferinței ERMAS se regăsesc pe pagina de internet a BNR (<https://www.bnro.ro/Conferinta-ermas-2024-28133.aspx>)

Capitolul 13

Convergența economiei românești și evoluții
în domeniul guvernancei economice
în Uniunea Europeană

1. Convergența economiei românești

Evaluarea procesului de convergență evidențiază o accentuare a volatilității principalilor indicatori monitorizați începând cu anul 2020, evoluție determinată de o succesiune de șocuri economice asociate crizei sanitare globale și escaladării tensiunilor geopolitice.

Stadiul îndeplinirii criteriilor instituite prin Tratatul de la Maastricht (pe baza cărora se evaluează progresul convergenței nominale) la nivelul anului 2024 este prezentat în Tabelul 13.1.

Criterii Maastricht		România 2024
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	≤1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹	5,8 (referință: 2,5)
Deficitul bugetului consolidat* (procente în PIB)	sub 3 la sută	9,3
Datoria publică* (procente în PIB)	sub 60 la sută	54,8
Cursul de schimb față de euro (apreciere/deprecieri procentuală maximă pe doi ani)	±15 la sută	+0,8/-1,1 ²
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală)	≤2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE ¹ din perspectiva stabilității prețurilor	6,3 (referință: 5,1)
*) metodologie SEC 2010		
1) La calcularea nivelului de referință pentru finalul anului 2024 au fost luate în considerare Italia, Lituania și Finlanda.		
2) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro în intervalul ianuarie 2023 – decembrie 2024.		
Calculul este efectuat pe baza seriilor cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii decembrie 2022.		
Sursa: Eurostat, calcule BNR		

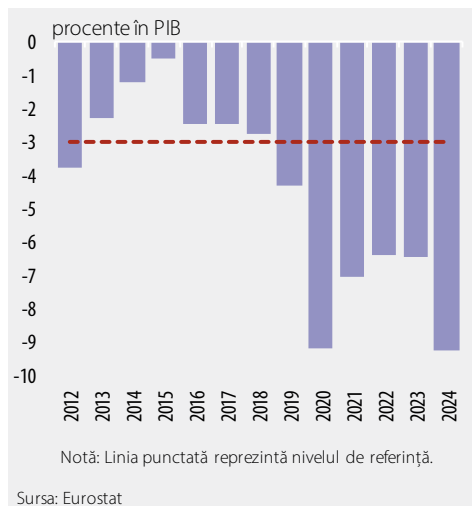
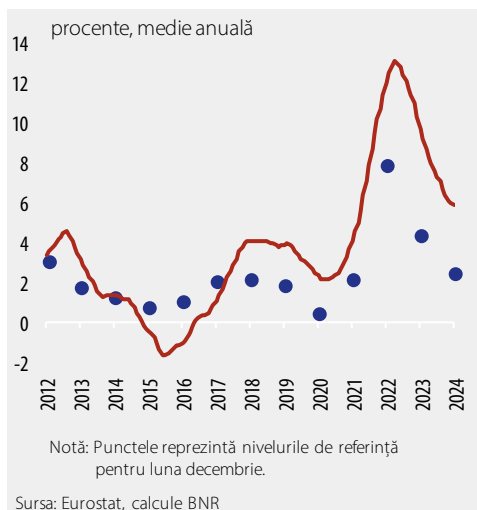
Tabel 13.1
Criteriile de la Maastricht
(indicatori de convergență nominală)

După ce, în perioada iulie 2015 – noiembrie 2017, România a îndeplinit toate criteriile prevăzute în Tratatul de la Maastricht (fără a participa însă la ERM II), în ultimii ani indicatorii privind rata inflației, ratele dobânzilor pe termen lung și ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat au continuat să depășească valorile de referință, ecarturile consemnate în anul 2024 menținându-se în continuare la niveluri ridicate. În ceea ce privește datoria publică raportată la PIB, deși aceasta se află sub pragul stabilit prin Tratat, tendința a fost una ascendentă în ultimii ani.

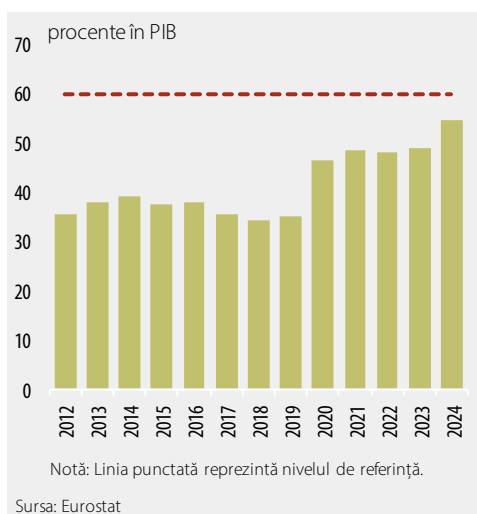
Anul 2024 a fost marcat de o continuare a temperării presiunilor inflaționiste pe plan global – inclusiv în România – în urma scumpirilor substanțiale din 2022 generate de o serie de șocuri preponderent de ofertă, care au afectat prețurile la energie, alimente și materii prime non-energetice. Scăderea ratei inflației în anul 2024 a fost determinată, în principal, de efectele întăririi politicilor monetare adoptate de băncile centrale și de corecțiile favorabile la nivelul prețurilor bunurilor energetice, în special energie electrică și gaze naturale.

În acest context, în România, rata medie anuală a inflației, calculată pe baza indicelui armonizat (IAPC), s-a redus la 5,8 la sută în luna decembrie 2024, de la 9,7 la sută în luna decembrie 2023, rămânând însă peste valoarea de referință de 2,5 la sută a criteriului privind stabilitatea prețurilor. Totuși, ecartul față de această referință s-a diminuat comparativ cu anul anterior.

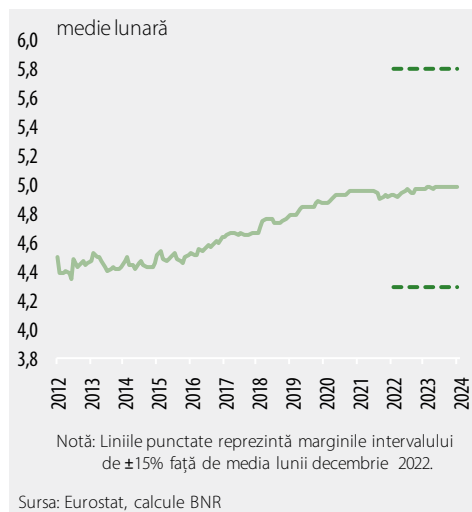
Grafic 13.1
Rata inflației (IAPC)

Grafic 13.2
Soldul bugetului general consolidat
(metodologie SEC 2010)

Grafic 13.3
Datoria publică
(metodologie SEC 2010)

Grafic 13.4
Cursul de schimb EUR/RON

După creșterea semnificativă a ponderii deficitului bugetului general consolidat în PIB în anul 2020, pe fondul declanșării crizei pandemice (Grafic 13.2), aceasta a înregistrat ulterior o tendință de temperare, ca urmare a inițierii procesului de consolidare fiscal-bugetară. Totuși, în anul 2024, s-a produs o inversare a acestei traiectorii, reflectată prin adâncirea dezechilibrului fiscal și printr-o abatere semnificativă de la ținta de deficit stabilită prin bugetul inițial.

Astfel, deficitul bugetului general fusese programat la un nivel de 5 la sută din PIB (4,9 la sută din PIB conform metodologiei ESA 2010), însă ținta a fost revizuită la 6,9 la sută din PIB în contextul rectificării bugetare din luna septembrie 2024. Execuția bugetară la final de an a indicat însă un deficit în termeni cash de 8,6 la sută din PIB, respectiv 9,3 la sută din PIB în termeni ESA 2010. Acest nivel a depășit cu mult prognoza din

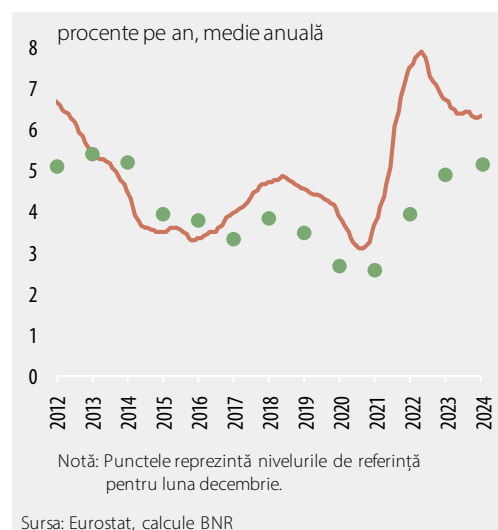
toamna anului 2024 a Comisiei Europene (7,9 la sută din PIB) și rămâne semnificativ peste plafonul de 3 la sută din PIB stabilit prin criteriile de convergență.

Majorarea deficitului a fost alimentată de expansiunea cheltuielilor bugetare, în principal a celor cu investițiile, dar și a celor curente, în condițiile majorărilor salariale din sectorul public și ale sporirii cheltuielilor cu asistența socială. Acest avans al cheltuielilor s-a produs în pofida unei îmbunătățiri notabile a veniturilor fiscale, inclusiv a celor din contribuții sociale, exprimate ca procent din PIB, comparativ cu anul anterior.

În acest context, Guvernul României a elaborat Planul Bugetar-Structural Național pe Termen Mediu¹ pentru perioada 2025-2031, având ca obiectiv corectarea dezechilibrelor bugetare și readucerea deficitului bugetului general consolidat sub pragul de referință de 3 la sută din PIB.

Ponderea datoriei publice în PIB (Grafic 13.3) a crescut la 54,8 la sută în anul 2024, înregistrând un avans de aproape 6 puncte procentuale față de anul 2023. Deși nivelul se menține sub plafonul de referință prevăzut de criteriile de convergență, dinamica acestui indicator relevă o poziționare pe un palier mai ridicat începând cu anul 2020, în corelație cu deteriorarea poziției fiscale.

În ultimii zece ani, cursul de schimb al leului față de euro a avut o evoluție relativ stabilă (Grafic 13.4), cu variații semnificativ mai reduse decât marja de fluctuație permisă de banda de referință de ± 15 la sută, chiar și în contextul incertitudinii politice și al persistenței deficitelor gemene din economie. Această stabilitate a fost reflectată inclusiv în evoluția unor indicatori sintetici, precum prima de risc suveran.

Rata dobânzii pe termen lung a continuat să depășească nivelul de referință și în 2024, pe fondul dezechilibrelor macroeconomice acumulate și al incertitudinilor economice și politice. Ca urmare, agențiile de rating au revizuit perspectiva României la negativă. Revenirea la o perspectivă stabilă este condiționată de o corecție substanțială a deficitelor gemene. Totuși, în 2024, s-a observat o reducere a ecartului față de valoarea de referință (Grafic 13.5), în contextul scăderii așteptărilor inflaționiste în România.

Îndeplinirea într-o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală este condiționată de realizarea unui grad ridicat de aliniere structurală, evaluabil prin

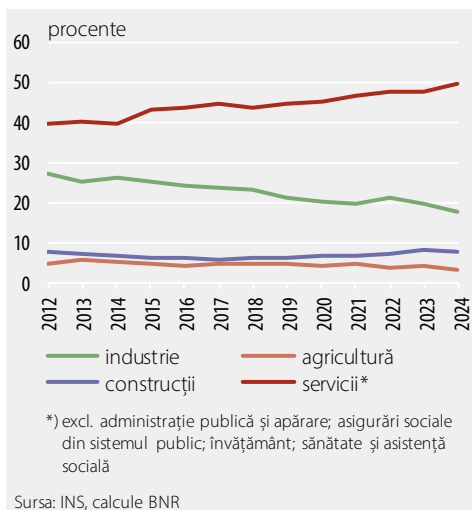
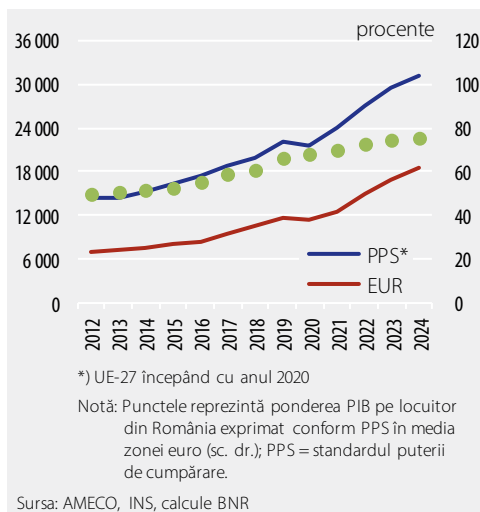
¹ Sursa: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/64332c57-5463-4390-aa2a-10b3384c798e_ro?filename=national_medium-term_fiscal-structural_plan_romania_ro.pdf&preflang=en

indicatori precum nivelul PIB pe locuitor, structura sectorială a economiei, gradul de deschidere externă și intensitatea schimburilor comerciale cu Uniunea Europeană.

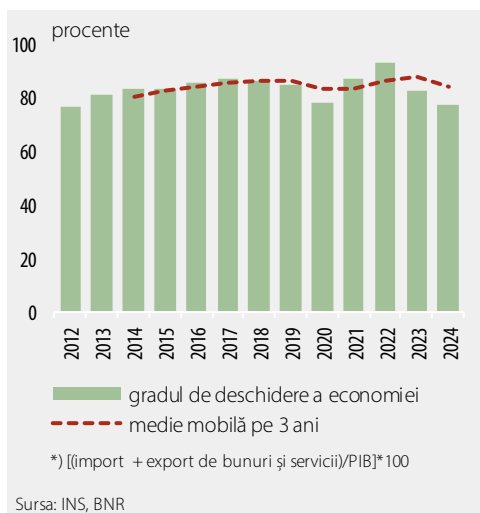
Traectoria ascendentă a nivelului PIB pe locuitor, temporar stopată în 2020, în contextul crizei pandemice, a continuat pe parcursul anului 2024 (Grafic 13.6), când nivelul PIB pe locuitor al României a ajuns la aproximativ 75 la sută din media zonei euro, în creștere cu 1 punct procentual față de 2023.

Grafic 13.6

Evoluția PIB pe locuitor în România

Grafic 13.7

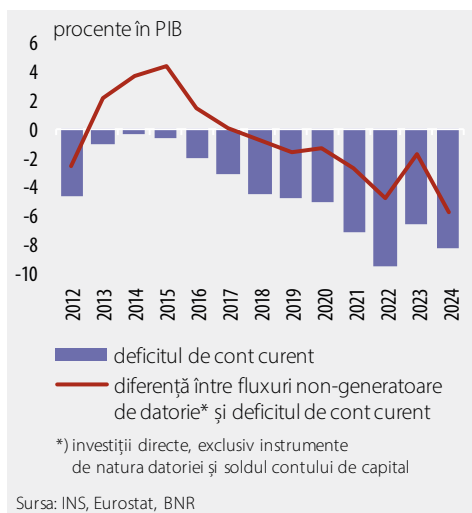
Ponderea sectoarelor economice în PIB

Grafic 13.8

Gradul de deschidere a economiei*

La nivel structural, în ultimul deceniu s-a observat o convergență treptată spre configurația zonei euro, în special prin creșterea cvasicontinuuă a ponderii serviciilor (Grafic 13.7), care a atins 49 la sută din PIB în 2024 – nivel apropiat de cel din zona euro. În schimb, ponderea industriei a scăzut la 18 la sută, cu 1,6 puncte procentuale sub nivelul din 2023, iar cea a agriculturii s-a redus la 3 la sută din PIB.

După maximul istoric de 93 la sută din anul 2022 și scăderea din 2023, gradul de deschidere a economiei a continuat să se reducă, atingând 77 la sută în 2024 (Grafic 13.8). Niveluri similare au mai fost înregistrate doar în 2020, în contextul șocului pandemic. În ceea ce privește gradul de integrare comercială cu UE, ponderea

Grafic 13.9

Deficitul de cont curent și finanțarea prin fluxuri stabile

schimburilor comerciale cu statele membre a ajuns la 73 la sută în 2024, în creștere pentru al doilea an consecutiv, deși se situează încă sub nivelurile pre pandemice.

Dată fiind complexitatea procesului de convergență reală, cadrul de analiză poate fi extins prin monitorizarea mai multor dimensiuni, printre care sustenabilitatea poziției externe sau gradul de dezvoltare a sistemului financiar-bancar și nivelul integrării acestuia în cel european. Analiza este completată de tabloul de bord (prezentat în cadrul următoarei secțiuni) pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice, cu rol de monitorizare a unor indicatori (care includ și alte dimensiuni, precum piața muncii) prin comparație cu un set de criterii aferente.

Deficitul de cont curent s-a adâncit în 2024 până la 8,3 la sută din PIB (Grafic 13.9), după o reducere în 2023. Astfel, media pe ultimii trei ani a depășit cu 4,1 puncte procentuale valoarea-referență de 4 la sută din PIB stabilită de Comisia Europeană pentru sustenabilitate externă². Gradul de acoperire a deficitului prin fluxuri non-generatoare de datorie a scăzut abrupt la 30 la sută, reprezentând cel mai redus nivel din ultimul deceniu.

Integrarea sectorului bancar cu cel al zonei euro este ridicată, în principal datorită prezenței masive a capitalului din țările membre în acționariatul instituțiilor de credit din România. Totuși, intermedierea financiară indirectă (ponderea în PIB a creditului acordat sectorului privat, excluzând IFN) s-a menținut la un nivel redus, de 23 la sută din PIB în 2024 comparativ cu 78 la sută în zona euro. Intermedierea financiară directă (capitalizarea bursieră ca pondere în PIB) a rămas, pe întreaga perioadă postaderare, semnificativ sub nivelul din zona euro.

2. Evoluții în domeniul guvernanței economice în Uniunea Europeană

Pe parcursul anului 2024, Comisia Europeană a continuat să studieze și să evalueze principalele evoluții macroeconomice de pe plan comunitar, concentrându-și atenția asupra potențialelor dezechilibre care pot apărea în contextul redresării economice graduale din perioada postpandemică. Ediția din decembrie 2024 a *Raportului privind mecanismul de alertă* (RMA) reprezintă un instrument fundamental pentru identificarea și corectarea acestor dezechilibre, îndeosebi prin analiza realizată asupra indicatorilor încadrați în Tabloul de bord, care cuprinde date efective pentru anii 2023 și 2024 (parțial) și prognoze pentru anii următori. Totodată, această ediție a *Raportului* este prima care se bazează pe o versiune revizuită a componentei Tabloului de bord³.

² Detalii pot fi regăsite pe website-ul Comisiei Europene, secțiunea „Macroeconomic Imbalance Procedure Scoreboard”.

³ Principalele modificări aduse Tabloului de Bord sunt detaliate în Caseta 1 din Comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European referitoare la *Raportul privind mecanismul de alertă 2025*.

Ca urmare a studierii condițiilor climatului macroeconomic din țările comunitare, Raportul privind mecanismul de alertă a evidențiat necesitatea realizării unor analize detaliate pentru zece dintre acestea, respectiv Cipru, Estonia, Germania, Grecia, Italia, Țările de Jos, România, Slovacia, Suedia și Ungaria.

În cazul României, datele disponibile la momentul realizării *Raportului* semnalau depășiri ale valorilor-limită din Tabloul de bord pentru poziția investițională internațională netă (PIIN), soldul contului curent și costurile unitare cu forța de muncă. PIIN s-a menținut în 2023 la o valoare similară celei atinse în anul anterior, în jur de -40 la sută din PIB. Este puțin probabilă însă o reintrare în limitele Tabloului de bord în perioada următoare, pe fundalul unor perspective mai puțin optimiste privind creșterea nominală, dar și al menținerii unei nevoi pronunțate de finanțare externă (transferurile de capital de la Uniunea Europeană și investițiile străine directe acoperind doar jumătate din nevoia de finanțare externă a statului în 2023). Totuși, soldul negativ al PIIN are la bază, în principal, un nivel ridicat al instrumentelor nesupuse riscului (*non-defaultable instruments*), în special investiții străine directe. În ceea ce privește deficitul de cont curent, acesta s-a adâncit, depășind limita stabilită în Tabloul de bord, pe fondul cererii interne ridicate, alimentată la rândul său de deficitele fiscale pronunțate. Costurile unitare cu forța de muncă au continuat să afișeze dinamici foarte mari în 2023 și 2024⁴, în contextul creșterilor salariale revendicate pe fundalul accelerării inflației (alături de majorarea repetitivă a salariului minim) și al stagnării productivității muncii.

Cadrul european de guvernanță vizează, pe lângă asigurarea echilibrului macroeconomic, și creșterea performanței și a stabilității sectorului bancar. În acest context, în martie 2024 Consiliul European a amendat atât Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare (BRRD), cât și Regulamentul privind mecanismul unic de rezoluție (RMUR) pentru a include noi condiții referitoare la subscrierile în serie (*Daisy Chains*). Noua directivă a îmbunătățit cadrul legislativ referitor la cerința minimă internă de fonduri proprii și datorii eligibile pentru instituțiile de credit din Uniunea Europeană, conferind autorităților de rezoluție competența de a stabili această cerință pe bază consolidată, sub rezerva anumitor condiții. În plus, noile norme prevăd că, în cazul entităților aflate în lichidare, condiția pragului minim nu trebuie îndeplinită decât dacă autoritatea de rezoluție consideră necesar.

Continuând seria reformelor, Consiliul Uniunii Europene a adoptat în mai 2024 noi reglementări privind sporirea rezilienței instituțiilor bancare la șocurile economice, prin consolidarea supravegherii și îmbunătățirea gestiunii riscurilor. Amendând prevederi din Standardele Basel III, noile norme vizează limitarea riscului unor reduceri excesive ale cerințelor de capital ale băncilor, armonizează cerințele minime privind autorizarea sucursalelor băncilor în țări terțe și introduc un regim prudențial de tranziție pentru criptoactive și o serie de măsuri pentru gestionarea prudențială a riscurilor sociale, de mediu și de guvernanță.

⁴ Indicatorul privind ULC (creștere procentuală medie pentru ultimii trei ani) nu s-a mai situat în interiorul limitelor prevăzute de Tabloul de bord din 2016.

Zona de anticipare a riscurilor în sectorul bancar și de management al crizelor a fost consolidată și în vara anului 2024. Astfel, în iunie, Consiliul Uniunii Europene a stabilit un mandat de negociere pentru revizuirea cadrului de gestionare a crizelor și pentru asigurarea depozitelor bancare. Scopul principal al acestei reforme este cel de a crește reziliența sectorului bancar european prin introducerea de garanții suplimentare privind utilizarea fondurilor sistemelor naționale de garantare a depozitelor (SGD) sau a Fondului unic de rezoluție (pentru a evita consecințele nedorite sau hazardul moral), dar și a unei repartizări adecvate a eforturilor acestora.

Reuniți în cadrul întâlnirii informale a Consiliului European din noiembrie 2024 de la Budapesta, șefii de state și de guverne din UE au susținut, încă o dată, necesitatea de a finaliza Uniunea Bancară, pentru a permite armonizarea deplină a regulilor, instrumentelor și politicilor instituțiilor financiare din spațiul comunitar. Agenda dezbaterilor din cadrul Summitului din noiembrie 2024 a subliniat și importanța realizării unei Uniuni a economiilor și investițiilor, Comisia Europeană adoptând de altfel, câteva luni mai târziu, în martie 2025, strategia pentru dezvoltarea acestei uniuni. Inițiativa vizează realizarea unei piețe unice pentru finanțare la nivel european, care să permită direcționarea fondurilor economisite către cele mai productive proiecte de investiții, obiectiv inclus totodată în strategia de răspuns a UE la provocările din perioada actuală, prezentată în *Raportul* lui Mario Draghi intitulat „The Future of European Competitiveness”.

Potrivit acestui document, evenimentele derulate în ultimii ani la nivel mondial aduc în prim-plan necesitatea angajării Uniunii Europene într-un amplu proces de transformare, care vizează trei direcții majore: (i) accelerarea inovației și identificarea de noi motoare de creștere, (ii) decarbonizarea și reducerea prețurilor la energie, menținând, în egală măsură, trecerea la economia circulară, precum și (iii) reducerea gradului de dependență în raport cu țările non-UE, în special în zona securității, în contextul creșterii instabilității geopolitice la nivel global. Cadrul strategic de răspuns este definit de patru piloni, care se concentrează în jurul unor aspecte precum necesitatea de a crea o piață comună a energiei și a transportului, regândirea politicilor comerciale, industriale și competiționale, creșterea integrării piețelor de capital sau reformarea guvernancei în spațiul comunitar. Prin acest ultim pilon se urmărește îndeosebi reducerea birocrăției din mediul de afaceri, în condițiile în care, în anul 2024, mai bine de 60 la sută dintre companiile europene au identificat reglementările administrative ca fiind un obstacol în calea investițiilor.

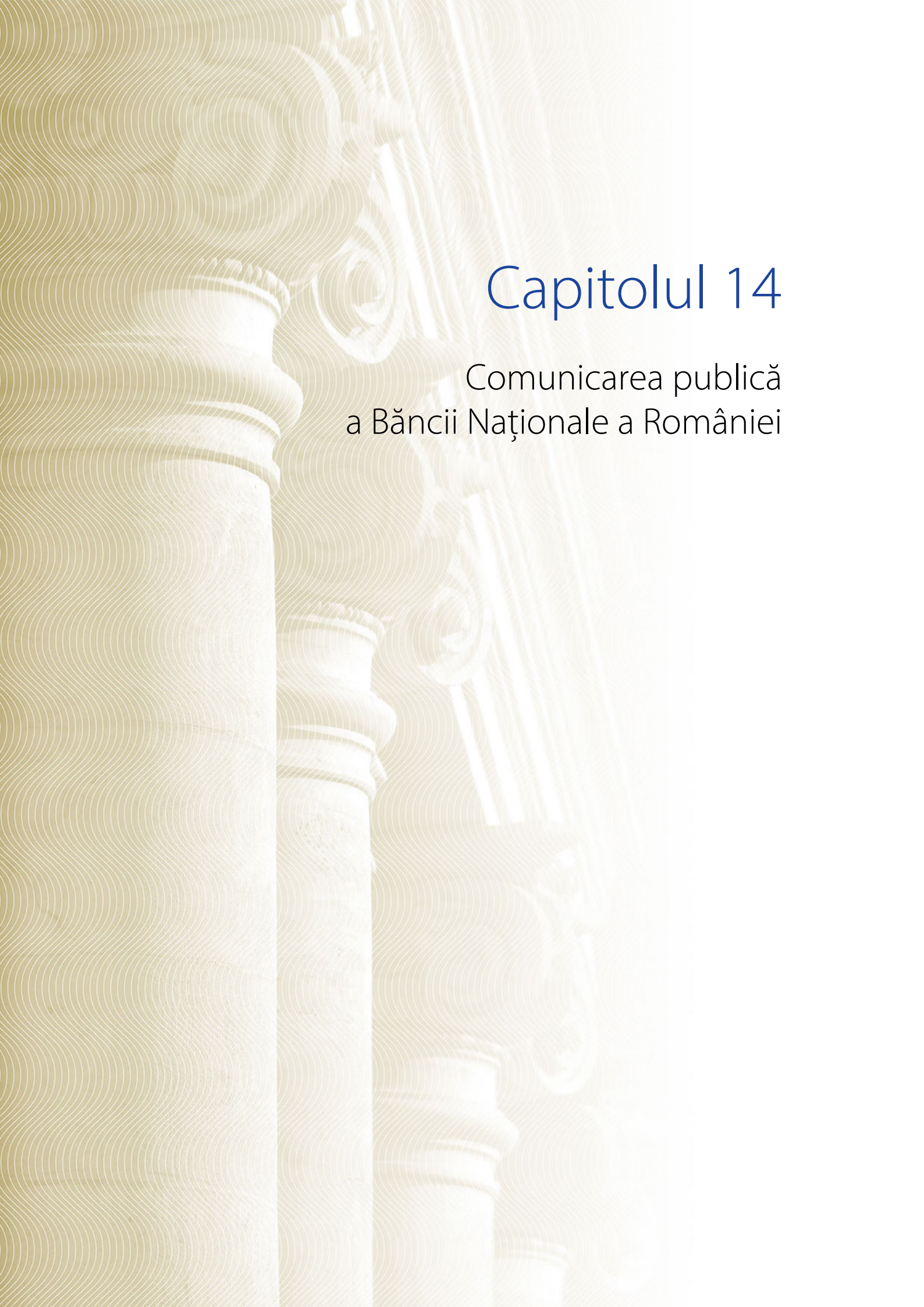
În anul 2024, Banca Națională a României a continuat cooperarea cu celelalte autorități de supraveghere prin intermediul Colegiilor de supraveghere, structuri care asigură atât o diseminare optimă a informațiilor, cât și adoptarea unor decizii comune cu privire la adecvarea capitalului și lichidității sau la planurile de redresare ale instituțiilor de credit supravegheate. Totodată, banca centrală a participat la reuniunile Colegiilor de rezoluție – guvernate de Comitetul unic de rezoluție sau de autorități de rezoluție la nivel de grup din alte state membre în care se află și supraveghetorul consolidant – constituite în vederea adoptării deciziilor comune asupra planurilor de rezoluție la nivel de grup.

În domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului, Banca Națională a României cooperează cu omologii străini prin intermediul comunicărilor oficiale, al participării la colegiile de supraveghere AML și prudențiale și la alte foruri de supraveghere/reglementare, precum și prin întâlniri bilaterale, comunicări informale privind bunele practici etc. Un element de noutate în acest domeniu a fost publicarea, la data de 19 iunie 2024, a Regulamentului (UE) 2024/1620 de instituire a Autorității pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010, (UE) nr. 1094/2010 și (UE) nr. 1095/2010, care a intrat în vigoare la data de 26 iunie 2024. Regulamentul vizează crearea Autorității Europene pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului (AMLA), care are printre atribuții și supravegherea CSB/CFT a entităților obligate care prezintă un risc ridicat în ceea ce privește spălarea banilor/finanțarea terorismului în Uniunea Europeană, precum și facilitarea analizelor comune și cooperarea dintre Unitățile de Informații Financiare (Financial Intelligence Unit – FIU).

Astfel, în cursul anului 2024, Banca Națională a României a semnat Memorandumul cu tema „Desemnarea reprezentantului comun unic al autorităților de supraveghere CSB/CFT din România în cadrul Consiliului General din cadrul Autorității Europene pentru Combaterea Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului – AMLA, potrivit dispozițiilor art. 57 din Regulamentul (UE) 2024/1620”. Prin intermediul acestuia a fost agreată numirea unui reprezentant din conducerea executivă a Băncii Naționale a României în calitate de reprezentant comun unic al autorităților de supraveghere CSB/CFT din România în componența Consiliului General reunit al AMLA, în formațiunea consacrată supravegherii, precum și a directorului Direcției Supraveghere, în calitate de supleant. Direcția Supraveghere monitorizează activitățile în dosarul AMLA și asigură cooperarea la nivel european și național, atât în cadrul forumurilor, cât și bilateral, prin participarea activă, inclusiv cu puncte de vedere, pentru asigurarea eficienței proceselor de supraveghere și a activităților specifice domeniului AML/CFT.

De asemenea, un aspect esențial în alinierea la standardele europene în materie de guvernare digitală și în consolidarea securității cibernetice a sistemului financiar românesc îl reprezintă introducerea Regulamentului (UE) 2022/2554 privind reziliența operațională digitală (DORA), aplicabil începând cu 17 ianuarie 2025. Acesta stabilește un cadru unitar pentru gestionarea riscurilor legate de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) în sectorul financiar european. Scopul principal al DORA este de a asigura faptul că toate entitățile financiare, inclusiv furnizorii lor critici de servicii IT, sunt capabile să rămână reziliente în urma incidentelor cibernetice și operaționale.

The background of the page features a low-angle photograph of several classical columns, likely from a grand building. The columns are light-colored and have fluted shafts. Overlaid on this image is a pattern of thin, wavy, horizontal lines in a light beige or gold color, creating a textured effect.

Capitolul 14

Comunicarea publică
a Băncii Naționale a României

1. Relații publice

Activitatea de comunicare și relații publice desfășurată de Banca Națională a României în anul 2024 a vizat informarea corectă, promptă și adecvată a publicului larg, a specialiștilor, a instituțiilor statului și a mass-mediei în legătură cu deciziile și politicile adoptate pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Contextul intern în care s-a desfășurat activitatea BNR, reflectat și în mesajele publice transmise de oficialii băncii centrale pe parcursul anului 2024, a fost definit de fluctuațiile ratei inflației – de la 7,41 la sută în ianuarie 2024, în linie cu previziunile, la 5,14 la sută în decembrie 2024 –, de vulnerabilitățile economice generate de deficitul bugetar, precum și de măsurile autorităților în contextul electoral.

În anul 2024, reprezentanții Băncii Naționale a României au oferit constant publicului informații și explicații referitoare la evoluția și perspectivele inflației, evoluția dobânzilor și a cursului de schimb, precum și avertismente cu privire la deficitul bugetar și la măsurile fiscale previzionate.

Reperle strategice ale activității de comunicare și relații publice au fost informarea transparentă, rapidă și cu un grad înalt de accesibilitate a informațiilor privind deciziile de politică monetară și măsurile care vizează menținerea stabilității financiare, precum și rolul și funcțiile băncii centrale. În acest sens, au fost oferite explicații argumentate de oficialii și specialiștii BNR – prin intermediul aparițiilor în cadrul conferințelor de presă, al declarațiilor de presă și prin publicarea a numeroase articole pe blogul *OpiniiBNR.ro* sau în mass-media – cu scopul de a crește nivelul de înțelegere a temelor principale: politica monetară, creditarea, sistemul bancar, cursul valutar și evoluția economiei.

Potrivit mandatului său, și respectând principiile transparenței și responsabilității instituționale, BNR comunică în spațiul public, într-o manieră proactivă, informații rezultate din raportările și datele statistice de care instituția dispune conform cadrului legal în vigoare, evaluări și argumentări pentru o informare corectă a publicului larg.

Comunicarea constantă cu publicul și cu mass-media a fost realizată, în anul 2024, prin intermediul a 121 de comunicate de presă despre: deciziile de politică monetară (opt comunicate), supravegherea macroprudențială și evoluția unor indicatori statistici relevanți pentru sectorul bancar și economie în general, emisiuni numismatice, situația rezervei de aur aflate în contul deținut de BNR la Banca Angliei, evenimentele dedicate expozițiilor BNR etc.

De asemenea, Banca Națională a României a informat publicul cu privire la aranjamentul-cadru încheiat cu Banca Centrală Europeană, de furnizare de lichiditate în euro pentru BNR prin linie repo până la 31 ianuarie 2025.

Comunicarea instituțională directă a Băncii Naționale a României s-a realizat și prin organizarea de evenimente pentru presă, precum cele patru conferințe de presă pentru prezentarea *Raportului trimestrial asupra inflației* în cadrul cărora au fost explicate deciziile de politică monetară.

De asemenea, Banca Națională a României a găzduit sau organizat evenimente, cu participarea mass-mediei și a specialiștilor din diferite domenii, în vederea informării publicului cu privire la subiecte de interes pentru societate și pentru mediul economic: Seminarul anual pe tema stabilității financiare organizat de Banca Națională a României și Fondul Monetar Internațional, Conferința „Challenges of the Modern Central Banks”, Conferința Științifică Anuală a Economistilor Români din Mediul Academic din Străinătate – 2024, Forumul educației financiare – Ediția a II-a – „Siguranța digitală a utilizatorilor de produse și servicii financiare” etc.

BNR a marcat 144 de ani de la înființarea instituției și a celebrat Anul Avram Iancu printr-un eveniment special, în prezența mass-mediei, la care au participat guvernatorul BNR și președintele Academiei Române, în cadrul căruia a fost vernisată expoziția cu tema „Avram Iancu. Omul. Eroul. Legenda. 200 de ani de la naștere” și a fost prezentată moneda aniversară „200 de ani de la nașterea lui Avram Iancu”.

Un eveniment semnificativ pentru Banca Națională a României a fost reprezentat de organizarea expoziției itinerante „Tezaurul de aur al Băncii Naționale a României trimis la Moscova și niciodată returnat – o creanță mai veche de un secol”. În 2024, expoziția a fost prezentată la Bruxelles – la sediul Parlamentului European, Washington DC, Chișinău și Sibiu. Manifestări pe această temă au avut loc de-a lungul timpului și în Cracovia, Varșovia, Viena, Bremen, Tel Aviv, campania debutând după 1990 cu republicarea documentelor păstrate la Banca Națională a României cu privire la transportul tezaurului la Moscova, în timpul Primului Război Mondial. Interesul mass-mediei pentru evenimentul de la Bruxelles, din 5 martie 2024, a fost demonstrat de cele 426 de materiale de presă generate. Dintre acestea, peste 130 de materiale au preluat comunicatul de presă transmis de BNR (cu tonalitate echilibrată), iar celelalte articole s-au referit la adoptarea rezoluției Parlamentului European privind recuperarea Tezaurului trimis în Rusia și au preluat comentariile ulterioare din mediul internațional.

Comunicarea oficială a BNR a fost susținută și de blogul *OpiniiBNR.ro*, prin articole publicate de specialiștii Băncii Naționale a României. În 2024, 19 reprezentanți ai băncii centrale au scris editoriale, comentarii și opinii – pe blogul BNR și în alte publicații – care au generat 772 de apariții în presă. Acestea au furnizat explicații privind deciziile de politică monetară (implicații și impact asupra inflației), deficitul bugetar, monedele digitale, impactul inteligenței artificiale etc. Printre cele mai citate și preluate articole scrise de reprezentanții BNR s-au aflat: *Raportul Draghi – Concluzii de interes și ocazii de dezvoltare pentru România/Politici regionale și globale în domeniul*

schimbărilor climatice. Provocări și oportunități pentru România/Premise pentru creșterea investițiilor străine directe în Europa Centrală și de Est. Cazul României (Leonardo Badea), Viitorul României este în Europa (Cristian Popa), Poate inteligența artificială (AI) preveni crizele financiare? (Daniel Dăianu), Cum am pregătit noi viitoarea recesiune (Lucian Croitoru).

De asemenea, BNR a răspuns unui număr de 89 de solicitări de informații și clarificări primite din partea jurnaliștilor, în creștere față de anul anterior (77).

Din punctul de vedere al expunerii mediatice, în anul 2024 activitatea Băncii Naționale a României a fost prezentată în cadrul a 9 823 de materiale de presă. Majoritatea (95,6 la sută) au avut o tonalitate echilibrată, în timp ce 3,9 la sută dintre materiale (379) au avut tonalitate negativă, iar 0,5 la sută dintre materiale (54) tonalitate pozitivă.

Și în 2024, cele mai multe materiale de presă cu referire la BNR au fost difuzate de televiziuni prin 4 305 materiale (știri, emisiuni, talk-show-uri), dar și în 3 483 de materiale din mediul online.

Reprezentanții băncii centrale au beneficiat de 1 171 de apariții televizate (interviuri, declarații, preluări din conferințe de presă etc.), oferind constant publicului informații și explicații referitoare la evoluția inflației, a dobânzilor și a cursului de schimb, precum și avertismente cu privire la deficitul bugetar și măsurile fiscale proiectate. 102 materiale TV au inclus declarații și explicații oferite presei de purtătorul de cuvânt al BNR.

Punctul de maxim interes al mass-mediei a rămas și în 2024 politica monetară, cu 3 094 de materiale de presă pe acest subiect (97,7 la sută în tonalitate echilibrată, 1,3 la sută în tonalitate negativă, 0,9 la sută în tonalitate pozitivă). Aproape jumătate dintre articole (49,7 la sută) se referă la deciziile de politică monetară (inclusiv critici și comentarii), impactul lor și proiecții privind dobânda-cheie. Alte 48,6 la sută dintre știri vizează evoluția și proiecțiile inflației, precum și factorii cu impact asupra inflației.

O altă categorie majoră de informații oferită publicului de BNR o reprezintă indicatorii economici și datele privind evoluția economiei. Aceste informații, prezentate în comunicate de presă, dar și prin intermediul declarațiilor reprezentanților BNR au generat, în 2024, 1 780 de știri și articole de presă (97,1 la sută în tonalitate echilibrată, 2,7 la sută în tonalitate negativă și 0,1 la sută în tonalitate pozitivă). Cele mai multe articole evaluate (48 la sută) analizează indicatorii economici (balanța de plăți și datoria externă, ISD, deficitul bugetar etc.), 12 la sută vizează declarațiile oficialilor BNR privind semnele de recesiune sau criză, iar restul au abordat alte teme de interes: aderarea României la OCDE, evoluția companiilor românești, deteriorarea condițiilor financiar-monetare.

În ceea ce privește activitatea de comunicare online a BNR în anul 2024, aceasta a fost marcată de lansarea unei noi versiuni a website-ului oficial și a aplicației BNR Direct, precum și de consolidarea strategiei de transmitere a mesajelor către publicul larg, reflectată printr-o creștere semnificativă a audienței și vizibilității, preponderent pe rețelele de socializare Instagram și LinkedIn¹.

Principalul canal de comunicare al băncii centrale a rămas website-ul oficial www.bnr.ro, unde au fost diseminate în timp real date statistice (curs de schimb, ratele dobânzilor, indicatori ai piețelor financiare) și au fost promovate alte tipuri de informații, precum comunicate de presă, publicații, conferințe sau discursuri. La finalul anului 2024 a fost lansată o nouă versiune a website-ului, pentru realizarea căreia s-au luat în considerare tendințele actuale și bunele practici din domeniu, inclusiv implementarea interfețelor grafice de tip *mobile first* și aplicarea principiilor UX (*user experience*), orientate către concizie, claritate și centrarea pe nevoile utilizatorului. Cu un design modern și optimizat pentru dispozitive mobile, noua interfață este adaptată perfect pentru orice tip de ecran, asigurând o experiență fluidă atât pe desktop, cât și pe smartphone sau tabletă. Navigarea intuitivă și accesibilitatea îmbunătățită oferă acces la informațiile esențiale mai rapid și mai simplu, cu meniuri clare și o structură bine organizată. Interactivitatea crescută face ca utilizatorii să poată completa în mod direct formulare online, se pot abona la newsletter pentru a primi cele mai noi actualizări și pot interacționa mai ușor cu serviciile oferite de BNR. Funcționalitățile avansate ale website-ului integrează preluarea automată a cursurilor de schimb și afișarea acestora în timp real, alături de grafice interactive, pentru o mai bună analiză a datelor financiare.

Pe parcursul anului, în funcție de necesitățile identificate privind relevanța anumitor teme pe agenda publică sau accentul pus pe creșterea vizibilității principalelor categorii de informații desprinse din activitatea instituției (cum ar fi politică monetară, stabilitate financiară, emisiune de numerar și numismatică, sisteme de plăți, muzeu și educație financiară etc.), acestea au fost aduse în atenția publicului și prin intermediul

¹ Canalele de comunicare online utilizate de BNR în afara website-ului oficial sunt rețelele de socializare LinkedIn, YouTube, Instagram, X, blogul OpiniiBNR.ro, aplicațiile mobile Leul Românesc și BNR Direct.

rețelelor de socializare, cu mesaje adaptate specificului fiecărei platforme și audienței respective.

Prin urmare, în anul 2024, prezența BNR pe platformele de socializare online a continuat să se dezvolte, fiind promovate mai multe categorii de subiecte menite să faciliteze înțelegerea anumitor concepte economice, să sporească transparența instituțională și să consolideze încrederea în deciziile luate de banca centrală. În plus, s-a insistat pe dezvoltarea continuă a instrumentelor și canalelor de comunicare ale BNR, având în vedere nu doar informarea adecvată și rapidă a publicului larg cu privire la deciziile, activitățile și inițiativele băncii centrale, ci și obținerea unui feedback constant din partea acestuia. Astfel, abordările tematice și formulările mesajelor au fost ajustate în concordanță cu particularitățile fiecărui canal de comunicare și cu interesul exprimat de utilizatori și evaluat prin intermediul aprecierilor, nivelului de interacțiune sau distribuirea conținutului.

O creștere semnificativă a vizibilității a înregistrat, în anul 2024, contul de Instagram @bancanationala_romania. Aproximativ 8 000 de abonați noi au dus totalul la 36 000 de urmăritori la finalul anului (+28,6 la sută față de anul anterior). Au fost publicate 103 articole, care au reușit să atragă 97 507 aprecieri. O realizare notabilă a fost obținerea bifei albastre în iunie 2024, după multiple solicitări transmise pe parcursul anului. Această verificare indică faptul că Instagram a confirmat autenticitatea contului BNR, ceea ce consolidează credibilitatea și autoritatea instituției, protejează împotriva conturilor false și asigură publicul că informațiile provin direct de la BNR, îmbunătățind interacțiunea și impactul mesajelor transmise. Acest aspect a ajutat în special la desfășurarea unei campanii de conștientizare privind tentativele de fraudă, compusă din trei postări principale: simularea unei convorbiri telefonice frauduloase, o comparație discurs real versus *deepfake*² și o postare informativă despre fraude. Acestea au acumulat în total peste 1 000 de aprecieri, 18 comentarii, 69 de salvări și aproximativ 40 000 de vizualizări. Postarea din 10 iulie, despre conștientizarea operațiunii de preschimbare a bancnotelor arse la sucursalele BNR, a devenit virală, acumulând aproximativ 3 250 000 de vizualizări, 46 000 de aprecieri și peste 500 de comentarii, fiind preluată de multiple canale de știri, ceea ce a amplificat mesajul și a demonstrat impactul pe care social media îl poate avea în diseminarea informațiilor de interes public. Postările de tip *Reels* s-au impus ca format dominant, generând cea mai mare interacțiune și vizibilitate. Toate cele 15 postări de top din 2024 au fost *Reels*, indicând că acest tip de conținut este cel mai eficient în a atrage atenția publicului și a genera interacțiuni semnificative.

În ceea ce privește rețeaua profesională LinkedIn, contul @National Bank of Romania a rămas un reper de informație utilă pentru comunitatea economico-financiară a acestei rețele. Temele promovate s-au încadrat în următoarele categorii: economie (sinteze ale unor materiale tehnice de tipul rapoartelor și publicațiilor periodice, însoțite de elemente vizuale ilustrative, precum infografice sau bannere), cercetare (prezentarea lucrărilor științifice realizate de specialiștii din mediul economic și

² Un document video-audio *deepfake* prezintă conținut falsificat cu ajutorul inteligenței artificiale, înregistrări video sau audio trucate care însă arată și sună ca și cum ar fi reale.

financiar) și resurse umane (anunțuri de recrutare, respectiv participarea BNR la târgul de joburi organizat de Academia de Studii Economice – 15 mai 2024). În plus, au fost anunțate evenimentele organizate de BNR, categorie în care s-au înregistrat și cele mai multe impresii, evidențiindu-se rezumatele video ale conferințelor de presă susținute de guvernatorul BNR cu ocazia lansării *Raportului asupra inflației*, precum și alte articole dedicate participării reprezentanților instituției la conferințe internaționale sau la diverse manifestări realizate în cadrul proiectelor de educație financiară ale BNR. La finele anului 2024 s-a înregistrat un public de aproximativ 72 200 de urmăritori (cu 11,1 la sută mai mare față de 2023, adică o creștere absolută de 7 200 de urmăritori). Statisticile cantitative au relevat publicarea a 167 de articole noi, care au înregistrat 1 332 301 expuneri posibile, 19 986 de aprecieri și peste 1 465 de distribuiri (o ușoară scădere cantitativă a postărilor, dar o creștere semnificativă a interacțiunilor din partea urmăritorilor). Cele 112 087 de vizualizări video și peste 22 000 de minute de vizionare arată că formatul video este apreciat și pe această platformă și este eficient pentru comunicarea mesajelor complexe.

La nivelul rețelei X, contul @bnr_ro și-a menținut o activitate constantă pe parcursul anului 2024, informând prompt publicul (7 890 de urmăritori) în legătură cu deciziile, activitățile și inițiativele băncii centrale, printr-un conținut adaptat pentru a facilita preluarea lui de către agențiile de presă. În condițiile în care contul BNR pe X este urmărit în special de jurnaliști și experți străini, precum și de instituții guvernamentale, diplomați sau specialiști în domeniul economico-financiar, conținutul publicat este preponderent în limba engleză, iar unele mesaje sunt traduse și în limba română.

În plus, BNR utilizează canalul său de YouTube (@bnrro) pentru a încărca înregistrările video asociate briefingurilor/conferințelor de presă, seminarelor și simpoziunilor organizate la sediul băncii. Pe această platformă, BNR a înregistrat o creștere de peste 500 de abonați, ajungând la un total de 4 470 de abonați.

Aplicația mobilă „Leul Românesc”, care furnizează informații despre însemnele monetare emise de BNR în ultimii ani și oferă răspunsuri la cele mai frecvente solicitări primite din partea publicului în ceea ce privește verificarea autenticității bancnotelor, a înregistrat o performanță remarcabilă din perspectiva numărului de descărcări. Până în prezent, aplicația a fost descărcată de 10 912 utilizatori pe iOS și 1 475³ de utilizatori pe Android. Această evoluție confirmă interesul utilizatorilor pentru conținutul educațional digital oferit de BNR și indică oportunități de optimizare și promovare suplimentară pentru a crește gradul de utilizare a aplicației.

Anul 2024 a marcat finalizarea aplicației „BNR Direct”, un nou canal de comunicare digitală care facilitează accesul utilizatorilor la informații financiare esențiale, cum ar fi cursul de schimb și convertorul valutar, ratele dobânzilor de referință, dar și cele mai recente comunicate de presă, analize economice și informații de contact.

³ Această cifră reflectă exclusiv versiunea actuală a aplicației, publicată în urma unei actualizări majore realizate în anul 2024. Cu ocazia acestei actualizări, aplicația a fost reîncărcată în Google Play Store ca un nou pachet, ceea ce a implicat întreruperea distribuției versiunii anterioare și implicit resetarea statisticilor de descărcare.

O nouă versiune a platformei de blog www.opiniibnr.ro a fost lansată în iunie 2024, adaptată de asemenea tendințelor actuale în materie de tehnologie și bune practici din domeniu. În 2024, blogul OpiniibNR.ro a înregistrat o creștere semnificativă față de anul anterior în ceea ce privește vizibilitatea și angajamentul utilizatorilor. Deși numărul de articole publicate a fost mai redus decât în 2023 (30 față de 38), s-a remarcat o creștere importantă a numărului de vizualizări unice, care a depășit 29 000.

În anul 2024, BNR a continuat prezentarea *Rapoartelor asupra inflației* în format HTML și a extins numărul publicațiilor prezentate astfel și cu *Raportul anual* și *Balanța de plăți și poziția investițională internațională*. Acest nou format permite o vizualizare optimă a conținutului atât pe dispozitivele cu ecrane late (desktopuri), cât și pe cele cu ecrane înguste, precum telefoanele mobile sau tabletele.

La nivel general, printre cele mai relevante evenimente promovate online în 2024 s-au evidențiat conferințele dedicate prezentării *Raportului asupra inflației*, însoțite de rezumate video, precum și multe dintre evenimentele organizate la sediul băncii centrale. Dintre acestea, cele mai bune interacțiuni au fost generate de evenimentul *Zilele porților deschise*, precum și de vernisajele expozițiilor „Avram Iancu. Omul. Eroul. Legenda”, realizate în contextul aniversării bicentenarului nașterii marelui revoluționar pașoptist, și „Un alt fel de tezaur: Campionii României”, realizată pentru a celebra 100 de ani de la obținerea primei medalii olimpice de către România.

2. Publicațiile BNR

Prin intermediul portofoliului său de publicații, BNR continuă să furnizeze specialiștilor din domeniul financiar-bancar și publicului larg o gamă diversificată de informații, disponibile în mai multe formate (tipărit, pdf și HTML). Începând cu ediția din luna februarie 2023 a *Raportului asupra inflației*, s-a lansat noul format HTML al

publicațiilor BNR, iar portofoliul publicațiilor în acest format a fost extins treptat cu *Raportul anual* și *Raportul privind balanța de plăți și poziția investițională internațională a României*. Prin implementarea acestui nou format se urmăresc o mai mare accesibilitate la informațiile cuprinse în *Rapoartele* BNR, dar și creșterea flexibilității și sporirea numărului de opțiuni disponibile cititorilor.

Portofoliul de publicații al Băncii Naționale a României include o serie de *Rapoarte* cu periodicități diferite: (i) *Raport anual*, în care sunt prezentate în detaliu evoluțiile macroeconomice interne și contextul internațional, precum și activitățile desfășurate de banca centrală pe parcursul anului analizat; (ii) *Raport asupra inflației*, care prezintă, trimestrial, aspecte detaliate privind cadrul de analiză și, implicit, fundamentele deciziilor de politică monetară; (iii) publicațiile anuale consacrate sectorului extern, respectiv *Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României* și *Investițiile străine directe*; (iv) *Conturi naționale financiare*, care prezintă evoluția financiară a sectoarelor instituționale ale economiei; (v) *Raport asupra stabilității financiare*, care reflectă provocările pe plan intern la adresa stabilității financiare, dar și evoluțiile pe plan european privind reglementările prudențiale; (vi) *Buletin lunar*, care include o analiză sintetică a principalelor evoluții economice și de politică monetară din intervalul de referință și o secțiune statistică detaliată.

Totodată, în anul 2024 au fost publicate două ediții ale *Sondajului privind riscurile sistemice*, care sintetizează, trimestrial, opiniile celor mai importante 11 bănci din sistem (după valoarea activelor) cu privire la riscurile cu potențial sistemic, consecințele posibile asupra sistemului financiar și capacitatea băncilor de gestionare a acestora în ipoteza concretizării lor. De asemenea, s-a continuat realizarea sondajelor dedicate relației dintre sectorul real și cel bancar ale economiei – *Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România* și *Sondajul privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației*.

Tablou de monitorizare a riscurilor climatice asupra sectorului bancar din România a ajuns la a patra ediție în anul 2024, într-un format nou, rolul său fiind acela de a surprinde principalele evoluții în domeniul schimbărilor climatice și al finanțării verzi prin prisma unor indicatori grupați în cinci categorii, respectiv: (i) economia reală, (ii) riscul fizic, (iii) riscul de tranziție, (iv) finanțarea verde și (v) politicile guvernamentale.

Rezultatele activității de cercetare desfășurate în cadrul BNR în cursul anului 2024 și în prima parte a anului 2025 s-au concretizat prin apariția în cadrul seriei *Caiete de studii/Occasional Papers* a cinci lucrări.

În cadrul seriei noi a Colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României” a fost reeditată în 2024 lucrarea în trei volume „Sistemul bănesc al leului și precursorii lui”, elaborată de academicianul Costin C. Kirițescu. Lansarea noii ediții a acestei cărți de referință pentru istoria economică a României urmează a avea loc în cursul anului 2025.

3. Activitatea de informare publică

Comunicarea externă pe componenta informării publice directe a persoanelor este centrată pe gestionarea adecvată a procesului de furnizare, la cerere, a informațiilor de interes public, precum și a celui de soluționare a petițiilor adresate BNR, fiind desfășurată cu respectarea rigorilor instituite de legislația primară incidentă, respectiv de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002.

Din această perspectivă, pentru îndeplinirea obiectivului prioritar al activității de comunicare și relații publice, acela de informare corectă și promptă a publicului larg, instrumentele și resursele disponibile au vizat: (i) soluționarea petițiilor și a cererilor de acces la informații de interes public adresate BNR în scris (1 733 de cereri, dintre care 154 întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001), (ii) rezolvarea cererilor formulate telefonic (620 de cereri), precum și (iii) furnizarea informațiilor solicitate verbal, în mod direct, prin Punctul de informare-documentare (409 solicitări).

Din punct de vedere cantitativ, numărul total al solicitărilor scrise a înregistrat o ușoară scădere comparativ cu cel din anul anterior, atât din perspectiva petițiilor, cât și a cererilor formulate cu invocarea Legii nr. 544/2001. O tendință descrescătoare a avut și numărul total al solicitărilor verbale, dintre care numărul apelurilor telefonice a înregistrat cea mai mare scădere, de o treime. Comparativ, numărul de vizitatori ai Punctului de informare-documentare a scăzut cu aproximativ o zecime, acest nivel de variație fiind similar celui observat în cazul cererilor formulate în scris.

Evaluarea implementării la nivel instituțional a principiilor de transparență consacrate de cadrul legal incident este asigurată prin intermediul *Raportului privind accesul la informațiile de interes public și activitatea de soluționare a petițiilor* pentru anul 2024, elaborat, ca în fiecare an, cu luarea în considerare a reperelor prevăzute de legislația aplicabilă și diseminat pe website-ul BNR în cadrul secțiunii dedicate domeniului (<https://www.bnr.ro/12227-rapoarte-privind-informarea-publica>). În cuprinsul acestuia se regăsește o analiză detaliată a activității de informare publică directă a persoanelor, desfășurată la nivelul băncii centrale, inclusiv din perspectiva categoriilor de solicitanți, a modalității de transmitere a petițiilor și a volumului lucrărilor, a felului în care au fost tratate și soluționate cererile de acces la informații de interes public, dar și a celor mai relevante teme avute în vedere de petenți și de solicitanții de informații de interes public.

4. Arhiva și Biblioteca Băncii Naționale a României

Pe lângă activitățile de preluare și arhivare a documentelor create și primite de structurile instituției în activitatea curentă, Arhiva Băncii Naționale a României a

continuat și în anul 2024 să asigure conservarea, prelucrarea și valorificarea arhivei istorice a băncii centrale.

Sala de studiu a Arhivei BNR a fost deschisă publicului pe tot parcursul acestui an, cu excepția lunilor august și decembrie. S-au înscris pentru consultarea arhivei istorice 10 cercetători, fiindu-le acordată asistență de specialitate pentru documentarea unor lucrări științifice referitoare la: (i) situația monetară și financiară a României în perioada interbelică; emisiuni și retrageri ale bancnotelor românești (1881-1989); (ii) relațiile româno-maghiare între 1920 și 1960 (problema optanților și fondul agrar, respectiv creditele acordate Ungariei de România); relațiile româno-croate între 1941 și 1944; (iii) inventarierea cabanelor montane din Munții Făgăraș; colecții de artă și bunuri patrimoniale în perioada comunistă; accesul la patrimoniul documentar BNR; (iv) foametea din 1945-1947; Carol al II-lea și Mihai I în documentele BNR. Cercetătorii au consultat, în format fizic sau electronic, un număr de 195 de unități arhivistice și li s-au eliberat reproduceri de pe documente din 68 de unități arhivistice.

Comunicarea rezultatelor valorificării documentelor din Arhiva BNR s-a concretizat în: (i) realizarea materialelor pentru expoziția bilingvă (română și engleză): *Tezaurul BNR trimis la Moscova și nerecuperat – o creație mai veche de un secol*, care a fost itinerată la Bruxelles, Washington, New York, Chișinău și Sibiu; (ii) organizarea celei de a XXXII-a ediții a Simpozionului anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu” cu tema: *In memoriam Ioan G. Bibicescu și Dimitrie M. Burillianu*; (iii) participarea la emisiuni radiofonice cu temele: *Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova – un drept de creație mai vechi de un secol, Evoluția stocului de aur al BNR (1880-2020); Septembrie – decembrie 1944, primele luni ale colaborării româno-sovietice. O perspectivă financiară rezultată din documente păstrate în Arhiva BNR*; (iv) prezentarea unor personalități ale culturii și istoriei naționale reprezentate pe bancnote emise de BNR după 1990; comemorarea guvernatorilor mehedinteni Ioan G. Bibicescu și Dimitrie M. Burillianu etc.; (v) elaborarea, prezentarea și publicarea în reviste de specialitate a mai multor articole dedicate tezaurului Băncii Naționale a României trimis la Moscova în anii Primului Război Mondial, rolul rezervei de aur a BNR în susținerea orientărilor economice conturate prin declarația Partidului Muncitoresc Român din aprilie 1964, consecințele economice ale Convenției de armistițiu din septembrie 1944; (vi) soluționarea petițiilor privind eliberarea de informații/documente de arhivă în legătură cu drepturi ale solicitanților; (vii) continuarea culegerii datelor în vederea construirii unei baze de date statistico-istorice prin valorificarea bilanțurilor Băncii Naționale a României din perioada 1880-1947, în cadrul programului „South Eastern European Monetary History Network (SEEMHN)”.

Dotarea și organizarea depozitelor Arhivei BNR, evoluția și serviciile oferite de aceasta au reprezentat în anul 2024 subiectul prezentărilor susținute de personalul de specialitate în cadrul vizitelor organizate pentru studenții arhiviști de la instituțiile de învățământ de profil.

Activitatea Bibliotecii BNR a fost direcționată în vederea informării și documentării specialiștilor instituției, precum și a publicului extern, fiind solicitat acces la sala de lectură a Bibliotecii BNR de 22 de utilizatori externi, în vederea documentării pentru elaborarea unor lucrări cu teme precum: (i) Falsul de monedă și alte valori, Actori determinanți în evoluția veniturilor fiscale ale bugetului de stat; (ii) Impactul tehnologiei asupra operațiunilor de plată, Criminalitatea financiară în Metaverse; (iii) Palatul Chrissoveloni; Tezaurul BNR depus la Moscova în timpul Primului Război Mondial; (iv) *Business development: the key organ for the seizing of opportunities and the evolutionary growth of the firm*; (v) Fiscalitatea și diplomația românească; (vi) Colecții de artă și bunuri patrimoniale în perioada comunistă etc. De asemenea, au fost transmise opt solicitări referitoare la furnizarea de referințe bibliografice suplimentare, transmiterea de copii electronice după diverse documente deținute de Biblioteca BNR, informații despre disponibilitatea unor publicații etc.

Fondul de carte al Bibliotecii BNR a fost îmbogățit cu 598 de titluri din literatura de specialitate economică și financiar-bancară, reprezentând cărți românești și străine de nivel academic. La sfârșitul anului, colecția de documente a bibliotecii totaliza 23 907 unități bibliografice.

Gestionarea colecțiilor a presupus, pe lângă inventarierea noilor achiziții, realizarea de descrieri în catalogul online, fiind catalogate și indexate 2 341 de resurse noi, astfel încât la sfârșitul anului 2024 în catalog se regăseau 56 135 de înregistrări bibliografice.

Ca urmare a actualizării permanente a catalogului online, utilizatorii externi au avut acces facil la resursele bibliografice, ceea ce s-a concretizat într-un volum de 3 938 de interogări ale acestuia.

În vederea informării publicului, s-a redactat și s-a difuzat, lunar, pe website-ul instituției, un pliant care prezintă cele mai recente documente achiziționate de bibliotecă.

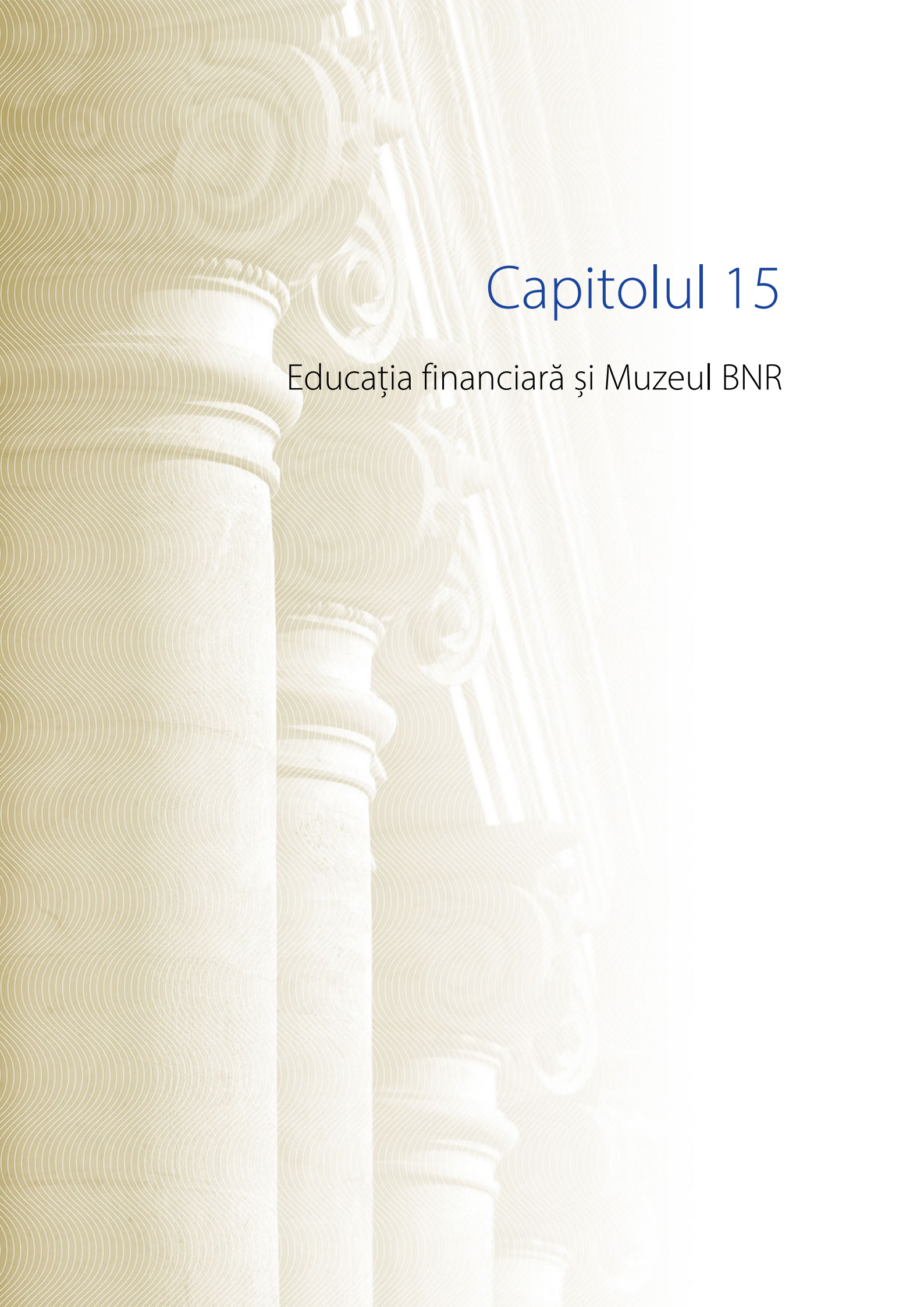
Data organizării	Denumirea și descrierea evenimentului
1 februarie 29 februarie 28 martie 26 aprilie 20 iunie 26 septembrie 31 octombrie	Seminarul de Analiză și Cercetare Economică
6 februarie	Eveniment de educație financiară în cadrul proiectului <i>Să vorbim despre bani și bănci</i>
14 februarie	Dezbateri asupra lucrării <i>O istorie morală a politicilor monetare și fiscale</i> , autor Valentin Lazea
15 februarie 15 mai 9 august 11 noiembrie	Conferința de presă pentru lansarea <i>Raportului asupra inflației</i>
28 februarie 21, 28 martie 25-26 aprilie 4 iunie 28-31 octombrie 18-21 noiembrie	Seminare de educație financiară în cadrul proiectului <i>BNR – EconomicHub</i> , organizate în centrala BNR (28 februarie), Agenția Prahova (21 martie), Agenția Brașov (28 martie), Agenția Sibiu (25-26 aprilie), Agenția Suceava (4 iunie), Agenția Mureș (28-31 octombrie), Agenția Galați (18-21 noiembrie)
29 februarie 18-22 martie 28-31 octombrie	Seminare în cadrul proiectului <i>Pro Oeconomia</i> , organizat în centrala BNR (29 februarie), Agenția Brașov (18-22 martie), Sucursala Regională Iași (28-31 octombrie)
4-8 martie	Eveniment din seria de manifestări internaționale cu tema <i>Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova – un drept de creație mai vechi de un secol</i> , organizat la Bruxelles, Belgia
12-13 martie 24 aprilie 30 mai	Conferința cu tema <i>Antreprenoriat de TOP</i> , organizată la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Universitatea de Vest din Timișoara, Sucursala Regională Cluj, Agenția Sibiu
16 mai	Annual anniversary conference AAFBR 2024 – XVI edition
20 mai	Conferința cu tema <i>Cadrul de rezoluție bancară. Actualități și perspective</i> – ediția a V-a
23 mai	Simpozionul anual de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu” – ediția a XXXII-a, cu tema <i>In memoriam Ioan G. Bibicescu și Dimitrie Burillianu</i>
19 martie	Conferința comună BNR – Banca Europeană de Investiții (BEI) cu tema <i>Transforming for Competitiveness</i>
11 aprilie	Forumul educației financiare cu tema <i>Siguranța banilor tăi depinde de cunoștințele financiare, atenția și comportamentul tău</i> – ediția a II-a
10-11 aprilie	Etapa finală a Concursului național de educație financiar-bancară „Eugeniu Carada”, desfășurată la Cumpătu-Sinaia
23 aprilie	Conferința anuală BNR-ASE – ediția a III-a
30 mai	Forumul anual al Plăților – ediția a III-a
13 iunie 18-19 iunie 9-10 iulie	Seminare de educație financiară în parteneriat cu Compania Națională Poșta Română S.A., organizate la Agenția Sibiu (13 iunie), Agenția Brașov (18-19 iunie), Sucursala Regională Cluj (9-10 iulie)
iunie-septembrie	Proiectul <i>Ateliere de educație financiară pentru profesori</i> , organizat în cadrul sucursalelor regionale și al agențiilor BNR
1-5 iulie 25-30 august	Tabăra urbană de educație financiară

– continuare –

Data organizării	Denumirea și descrierea evenimentului
4-5 iulie	Reuniunea Comitetului de Rezoluție al Autorității Bancare Europene (ResCo)
11 iulie	Dezbateri asupra lucrării <i>Stabilitatea financiară și politica macroprudențială</i> (elaborată de un colectiv de autori din cadrul Direcției Stabilitate financiară: Florian Neagu, director adjunct, Matei Kubinski și Alexie Alupoaei, experți principali)
23-28 iulie	Conferința științifică a economiștilor români din mediul academic din străinătate – ERMAS 2024
26-27 septembrie	Reuniunea tematică a Comitetului de Statistică al Sistemului European al Băncilor Centrale (STC)
1 octombrie	Conferința științifică internațională cu tema <i>Challenges of the Modern Central Banks</i> , susținută de guvernatorul Băncii Israelului, domnul Amir Yaron
2-5 octombrie	Seminarul anual de stabilitate financiară – ediția a XV-a cu tema, <i>On financial (in)stability and systemic risks in a world with high uncertainty and multiple disequilibria</i>
16-17 octombrie	Reuniunile de lucru ale reprezentanților autorităților de rezoluție pentru grupurile bancare Raiffeisen Bank International și Erste
24 octombrie	Conferința academică internațională <i>Strategica</i> , cu tema <i>Innovation and responsibility: leading people and building sustainable economies</i> , sub egida proiectului ACADEMICA BNR
7 noiembrie	Dezbateri asupra lucrărilor <i>Moneda și Finanțele Indiei</i> (1913), <i>Scurt tratat despre reforma monetară</i> (1923) și <i>Tratat despre bani</i> (1930), autor John Maynard Keynes, în colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, organizată la Sucursala Regională BNR Cluj
14-18 noiembrie	Eveniment din seria de manifestări internaționale cu tema <i>Tezaurul Băncii Naționale a României de la Moscova – un drept de creație mai vechi de un secol</i> , organizat la Chișinău, Republica Moldova
19-21 noiembrie	Seminarul cu tema <i>Monetary policy and research</i> din cadrul programului de asistență tehnică la nivel regional, destinat băncilor centrale ale statelor din Balcanii de Vest

Tabel 14.1

Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2024

The background of the slide features a photograph of classical columns, likely from a museum or historical building, with a warm, golden-brown color palette. Overlaid on the left side of the image is a decorative pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige color.

Capitolul 15

Educația financiară și Muzeul BNR

1. Muzeul BNR

Expozițiile organizate de Muzeul BNR în anul 2024, la sediul central al băncii, în rețeaua teritorială de sucursale și agenții, precum și la sediul partenerilor, au generat cel mai mare număr de vizitatori înregistrat până acum, nu mai puțin de 78 526 persoane fiind prezente în spațiile muzeale pentru a admira atât expoziția permanentă, cât și cele 10 expoziții temporare organizate în colaborare cu parteneri instituționali de prestigiu la nivel național.

Astfel, în contextul celebrării *Anului bicentenar Avram Iancu*, în perioada aprilie-mai 2024, publicul a avut prilejul să viziteze expoziția temporară *Avram Iancu. Omul. Eroul. Legenda*, realizată în parteneriat cu Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei – Cluj-Napoca, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” – Cluj-Napoca, Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale ale României. Vizitatorii au avut ocazia rară de a admira în același loc obiecte personale care i-au aparținut revoluționarului de la 1848. În premieră au fost prezentate și o parte dintre etapele de producție a bancnotei de 5 000 de lei, emisiunile 1992-1993 (clișee tipografice, coli cu bancnote și descompuneri de culoare), pe care a fost reprezentat portretul lui Avram Iancu.

În intervalul aprilie-iulie 2024, Muzeul BNR a organizat prima expoziție de amploare la sediul unui partener, Muzeul Național Brukenthal din Sibiu. Intitulată *Puterea leului. Istoria banilor în România*, expoziția a propus o incursiune în istoria monetară a României, de la primele monede emise în secolul al XIV-lea în Țara Românească și Moldova (ducații lui Vladislav Vlaicu, respectiv groșii lui Petru Mușat) până la emisiunile Băncii Naționale a României imprimate pe polimer. Istoria monedei naționale a fost redată prin intermediul a 504 obiecte, fiind marcate momente reprezentative: înființarea sistemului monetar național în anul 1867, emisiunea biletelor ipotecare din anul 1877, înființarea Băncii Naționale a României și emisiunile sale de bancnote începând cu anul 1880 și până în prezent, marile momente ale istoriei României și influența pe care acestea au avut-o asupra istoriei monetare (Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, instaurarea regimului comunist, regimul democratic instalat în anul 1990). Modul de organizare a expoziției le-a oferit vizitatorilor prilejul de a se raporta la bani nu doar ca la însemne monetare cu valoare și întrebuințare imediată, ci și din punctul de vedere al valorii artistice și al însemnătății sociale a acestora, care au reprezentat de-a lungul timpului un important mijloc de diseminare a mesajului autorităților.

Ca urmare a parteneriatului cu Muzeul Național Brukenthal și la solicitarea Muzeului Municipal „Regina Maria” din Iași, de la finalul lunii octombrie 2024 expoziția a fost

prezentă în capitala Moldovei, fiind găzduită de Palatul Braunstein până la începutul lunii mai 2025. Atât la Sibiu, cât și la Iași, expoziția a fost utilizată și ca suport de învățare în cadrul lecțiilor de educație financiară organizate de structurile teritoriale ale BNR.

Vernisată cu prilejul lansării în circuitul numismatic a monedei dedicate împlinirii a 100 de ani de la cucerirea primei medalii olimpice de către sportivii români (Jocurile Olimpice de la Paris din anul 1924), cea de a treia expoziție temporară intitulată *Un alt fel de tezaur: Campionii României* a fost organizată în parteneriat cu Comitetul Olimpic și Sportiv Român și în colaborare cu Muzeul Sportului și Muzeul Județean Argeș. Vizitatorii au putut admira nu mai puțin de 186 de medalii, diplome și trofee, alături de echipamente care au aparținut campionilor noștri olimpici. Evenimentul de vernisare a avut loc în prezența a 27 de campioni și medaliați olimpici români, precum și a președinților Comitetelor Olimpice Europene, iar expoziția a fost deschisă publicului în perioada 5 iunie – 2 decembrie 2024.

În intervalul noiembrie 2024 – februarie 2025, Muzeul BNR a organizat la sediul Muzeului Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos din Galați expoziția temporară *Inscripții creștine în emisiuni monetare (sec. IV-XXI)*. În cadrul acesteia au fost expuse câteva dintre cele mai valoroase monede bizantine aflate în colecția BNR, obiecte care, pe lângă utilitatea economică imediată au fost și un important mijloc de răspândire a religiei creștine începând cu epoca lui Constantin cel Mare, prin reprezentările și simbolurile pe care le poartă. Totodată, au fost prezentate și monede cu caracter jubiliar emise de Banca Națională a României în ultimele decenii, dedicate celebrării unor evenimente sau personalități ale bisericii, precum și unor personalități ale Galațiului, fiecare dintre ele însoțite de machete și de matrițele de batere, vizitatorii putând afla informații și despre procesul tehnologic de realizare a însemnelor monetare.

În contextul adoptării la 14 martie 2024 de către Parlamentul european a *Rezoluției referitoare la returnarea tezaurului național al României însușit ilegal de Rusia*, prin care este recunoscut dreptul de creanță valabil al statului român asupra celor 91,5 tone de aur fin evacuat la Moscova în anii Primului Război Mondial, Muzeul BNR a inițiat organizarea în întreaga rețea teritorială de sucursale și agenții a unor colțuri tematice dedicate acestei problematice. În paralel, a fost concepută o expoziție realizată într-o manieră inedită prin utilizarea unui modul expozițional vitrat, care a fost instalat în perioada decembrie 2024 – februarie 2025 în fața sediului central al instituției. Publicul a putut avea acces la informații și imagini referitoare la rezerva de aur a BNR din perioada 1881-1917, situația României în timpul Primului Război Mondial, cele două transporturi ale tezaurului la Moscova, confiscarea rezervei de aur de către bolșevici, evoluția problemei de-a lungul perioadei interbelice și în timpul regimului comunist, precum și eforturile depuse de banca centrală pentru recunoașterea pe plan internațional a dreptului său de creanță asupra celor 91,5 tone de aur fin. Pentru a sugera cât mai realist acest episod al istoriei instituționale a BNR, expunerea a fost completată cu câteva lăzi de transport conținând replici ale unor lingouri, precum și ale monedei de 20 lei emisiunea 1870, similare cu cele transportate în Rusia.

Și pe parcursul anului 2024 au continuat eforturile de transparentizare a activității BNR, fiind organizată cea de a patra ediție a *Zilelor Porților Deschise*, prilej cu care timp de două zile Palatul vechi al BNR a fost vizitat de 1 888 de persoane. În vederea creșterii gradului de vizibilitate la nivel teritorial și pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural al BNR, cu ocazia organizării acestui eveniment în luna aprilie 2024, Muzeul BNR a pregătit trei expoziții temporare adaptate spațiului disponibil în imobilele sucursalelor și agențiilor, după cum urmează: *Istoria bancnotei de 20 lei* (Sucursala Regională Cluj, Sucursala Regională Constanța, Agenția Suceava), *Bancnotele României* (Agenția Buzău, Agenția Brăila, Agenția Mureș) și *Începuturile monedei românești* (Sucursala Regională Dolj, Sucursala Regională Timiș, Agenția Maramureș). Totodată, expoziția *Istoria leului* a fost itinerată la Sucursala Regională Constanța, în timp ce expoziția *Zoomonetar: fauna lumii pe monede și bancnote* a fost prezentată publicului la sediul Agenției Prahova.

Pe lângă activitatea expozițională, a fost continuată și cea dedicată prelucrării colecției gestionate de Muzeul BNR, care în cursul anului 2024 s-a îmbogățit cu noi piese, ajungând să însumeze 51 000 de obiecte. A continuat și realizarea arhivei fotografice și a fost reorganizată maniera de depozitare a pieselor, unul dintre depozitele muzeale beneficiind de noi dotări.

Având în vedere lansarea noului website instituțional al BNR, a fost reorganizat conținutul informațional aferent subsite-ului dedicat Muzeului BNR (www.muzeu.bnr.ro), și a fost completat cu secțiunile dedicate expozițiilor temporare, pentru ca publicul să aibă toate informațiile necesare referitoare la conceptul expozițional (povestea obiectelor expuse și legătura dintre acestea și o anumită perioadă istorică sau personalitate căreia i-au aparținut), intervalul de vizitare, partenerii instituționali și condițiile de acces, cu scopul de a preîntâmpina întrebări frecvente referitoare la localizare, mijloace de transport din zonă, parcuri publice și reguli de vizitare. Secțiunea este încă în proces de transformare pentru a permite actualizări ale programului de vizitare în timp real.

2. Educația financiară

În anul 2024 programele, proiectele și evenimentele de educație economică și financiară derulate de Direcția muzeu și educație financiară au reunit 119 911 participanți atât la sediul central cât și la sediile sucursalelor și agențiilor băncii sau ale universităților partenere, astfel:

- 118 251 de persoane participante în cadrul proiectelor adresate elevilor și studenților;
- peste 1 660 de persoane care au participat în cadrul proiectelor și activităților adresate adulților.

Programe și proiecte educaționale și de comunicare ale BNR

Programul „Să vorbim despre bani și bănci” a continuat pe formatul și coordonatele deja consacrate, conținutul său fiind axat pe organizarea de dezbateri și prezentări

pentru elevi din școli și licee din mediile urban și rural, pe teme de interes din domeniul economico-financiar, susținute de lectori din cadrul direcției de specialitate și din sucursalele și agențiile BNR.

La sediul central, o parte dintre activitățile de educație financiară, respectiv întâlniri ale lectorilor din cadrul direcției cu elevi și studenți, dar și cu alte categorii de public, s-au desfășurat într-un spațiu special amenajat în acest sens în cadrul BNR.

În perioada februarie-aprilie 2024, BNR a organizat, în parteneriat cu Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare (FGDB) și cu sprijinul Ministerului Educației, cea de a doua ediție a Concursului național de educație financiar-bancară „Eugeniu Carada”, destinat elevilor de liceu din clasa a XI-a. Obiectivele acestui proiect au în vedere: creșterea gradului de înțelegere a unor noțiuni și procese economice precum: piața monetară, piața valutară, Uniunea Europeană – mecanisme de integrare economică; pregătirea elevilor din învățământul liceal pentru asumarea, în cunoștință de cauză, a calității de consumatori ai produselor și serviciilor financiar-bancare; creșterea nivelului de cunoaștere a drepturilor și obligațiilor pe care le au, pentru a fi pregătiți să acționeze responsabil atunci când își gestionează propriile finanțe.

În luna martie 2024, peste 6 000 de elevi, cu vârste între 13 și 15 ani, din 390 de școli, licee și colegii de la nivel național s-au înscris la ediția a VI-a a finalei naționale a concursului European Money Quiz organizată de Asociația Română a Băncilor în parteneriat cu Banca Națională a României, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Ministerul Finanțelor și Institutul Bancar Român. Dintre câștigătorii locului I, doi elevi cu cel mai bun punctaj, de la Colegiul Național „Spiru Haret” și Școala Gimnazială „Nicolae Labiș”, București, au reprezentat România în finala europeană a concursului de educație financiară European Money Quiz, care a avut loc în 19 aprilie 2024, la Bruxelles.

La prezentările de educație financiară realizate de lectorii BNR în cadrul proiectului internațional Global Money Week au participat peste 12 000 de elevi din 130 de unități de învățământ. Tema din acest an a fost „Protect your money, secure your future”.

În perioada 8-12 aprilie Banca Națională a României a sărbătorit Săptămâna educației financiare și a desfășurat o serie de activități educaționale cu participarea elevilor și profesorilor din mediul preuniversitar.

În contextul aniversării Zilei educației financiare, în data de 11 aprilie, a fost organizată la sediul Băncii Naționale a României a doua ediție a Forumului educației financiare, cu tema „Siguranța banilor tăi depinde de cunoștințele financiare, atenția și comportamentul tău”.

Banca Națională a României a fost prezentă, și pe parcursul anului 2024, pe platforma Joblandia, care își propune să faciliteze accesul liceenilor la vizite de informare sau documentare în cadrul companiilor înscrise pe această platformă, având obiectivul de a le oferi o perspectivă practică asupra organizațiilor și a pieței de muncă, cu scopul de a-i educa, informa și sprijini în alegerea unei cariere în domeniul economic sau financiar-bancar. Participanții au avut ocazia să descopere mediul de lucru specific

instituției și să discute cu angajații băncii într-un cadru organizat, cu scopul de a obține o perspectivă concretă asupra profesiei de economist.

Programul „BNR – StudentHub” – în anul 2024, lectori din cadrul serviciului de educație financiară și din sucursalele și agențiile BNR au susținut prezentări (în format fizic și online) pentru studenți economiști și non-economiști din mai multe universități din București și din țară, pe tot parcursul anului universitar. Interacțiunile s-au desfășurat sub formă de seminare și dezbateri și au vizat transmiterea de informații clare și corecte cu privire la funcțiile și rolul Băncii Naționale a României sau la concepte economice care au impact în viața cotidiană (de exemplu, politică monetară, inflație, curs de schimb, produse și servicii bancare etc.).

În data de 19 august 2024, la sediul BNR a fost organizat seminarul cu tema „Digital transformation for new business models”, eveniment derulat sub egida celei de a XVIII-a ediții a Școlii Internaționale de Vară a ASE București – Bucharest Summer University 2024. La eveniment au participat aproximativ 70 de persoane, studenți ai Facultății de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori din cadrul ASE București și ai unor facultăți cu profil economic din străinătate, cadre didactice și lectori din cadrul BNR.

Având în vedere succesul de care s-au bucurat primele două ediții, în perioada 14-22 septembrie 2024 s-a desfășurat cea de a treia ediție a „Școlii finanțelor moderne”. Au participat 30 de masteranzi specializați în economie, selectați prin concurs, din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova și din alte instituții de învățământ superior cu facultăți cu profil economic din Republica Moldova. Participanții la program au avut prilejul să asiste la prelegeri susținute de experți din cadrul BNR în colaborare cu ASE și să ia parte la întâlniri cu personalități din domeniul financiar-bancar din România, contribuind la aprofundarea cunoștințelor și competențelor de specialitate.

În data de 24 octombrie 2024 a fost organizată cea de a 12-a ediție a Conferinței internaționale *Strategica* (proiect realizat în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative), cu tema „Innovation and Responsibility: Leading People and Building Sustainable Economies”. Evenimentul a reunit aproximativ 100 de invitați, reprezentanți din mediul academic din țară și din străinătate, mediul financiar-bancar, mediul universitar, membri ai Consiliului de administrație al BNR, precum și specialiști ai băncii centrale.

BNR – EconomicHub – în cadrul acestui program au fost organizate șase evenimente în perioada februarie-octombrie, atât la sediul central al BNR, cât și la sediile agențiilor BNR din Ploiești, Brașov, Sibiu, Suceava și Târgu-Mureș, la care au participat în total 250 de reprezentanți ai comunităților de afaceri locale. Temele abordate au vizat în general aspecte legate de dezechilibrele structurale din economia românească și posibile soluții de corectare, inflație, evoluții recente ale economiei locale, avantaje și riscuri asociate instrumentelor de plată digitale. Dezbaterile au fost susținute de membri ai Consiliului de administrație al BNR, reprezentanți ai direcțiilor de specialitate din BNR, precum și de reprezentanți ai conducerii Asociației Române a Băncilor.

BNR – Pro Oeconomia – în cadrul acestui proiect au fost organizate trei evenimente în lunile februarie, martie și octombrie, la București, Brașov și Iași, la care au participat și susținut prezentări membri ai Consiliului de administrație al BNR și reprezentanți ai conducerii unor direcții de specialitate din BNR. Obiectivul general vizează creșterea gradului de înțelegere a unor noțiuni și fenomene economice fundamentale, inclusiv a aspectelor legate de rolul și funcțiile băncii centrale și a implicațiilor deciziilor acesteia în economia națională, precum și de transmitere a mesajelor de interes pentru BNR în rândul publicului general sau al grupurilor-țintă (reprezentanți ai autorităților locale, ai mediului academic, comunității studentești, corpurilor profesionale, mediului antreprenorial local).

Infografic
Programe și proiecte educaționale
și de comunicare ale BNR

Revista de educație financiară – în decembrie 2024 a apărut numărul 4, care a fost redactat în limba română, tema acestuia fiind: *Au nevoie studenții de educație financiară? Ne răspund chiar profesorii lor*. Articolele au tratat modul în care este percepută nevoia de educație financiară de reprezentanții Generației Z, avantajele pe care le oferă deținerea de informații din sfera economico-financiară și educația financiară ca o cale spre echilibru și depășire a incertitudinilor economico-sociale. Acest număr a beneficiat de contribuțiile profesorilor din cadrul unor universități din București, Iași, Craiova și Cluj-Napoca.

Proiecte derulate de BNR în parteneriat cu alte instituții

Tabăra urbană de educație financiară a ajuns la ediția a șasea, proiectul desfășurat în colaborare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, Asociația Română a Băncilor, Ministerul Finanțelor și Ministerul Educației s-a derulat în acest an pe parcursul a două sesiuni.

Prima sesiune a fost dedicată, în premieră, cadrelor didactice din București și s-a desfășurat în perioada 1-5 iulie 2024, la sediul CPPAS București. Activitățile s-au adresat cadrelor didactice din școli generale și licee. Cea de a doua sesiune

a fost organizată, pentru al treilea an consecutiv, pentru copii din medii defavorizate, în perioada 25-30 august 2024, la UPPAS Cumpătu-Sinaia.

La fiecare dintre evenimente au participat aproximativ 40 de persoane, respectiv cadre didactice, elevi și reprezentanți ai Ministerului Finanțelor/ANAF, Autorității de Supraveghere Financiară, Asociației Române a Băncilor și ai BNR.

În cadrul proiectului Antreprenoriat de Top s-au desfășurat trei evenimente care au avut ca obiectiv lansarea și prezentarea principalelor repere ale proiectului.

În data de 12 martie a avut loc Conferința de prezentare a proiectului privind creșterea gradului de educație financiară a antreprenorilor din România, în colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. În data de 13 martie, la sediul Sucursalei Regionale Cluj a BNR a fost organizat un atelier dedicat mediului antreprenorial clujean la care au participat reprezentanți ai mediului de afaceri (IMM), împreună cu reprezentanți ai Băncii Naționale a României, Asociației Române a Băncilor, Asociației Societăților Financiare din România și ai mediului universitar. Au fost dezbătute teme legate de digitalizarea activității companiilor, accesul la fonduri europene, accesul la finanțare prin produse și servicii bancare și de leasing, lecții de bun management financiar etc.

În datele de 24 aprilie 2024 și 30 mai 2024 au avut loc conferințe de prezentare a proiectului privind creșterea educației financiare a antreprenorilor din România, în colaborare cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu și Universitatea de Vest din Timișoara.

Parteneriatul încheiat între BNR și C.N. Poșta Română S.A. s-a realizat prin încheierea unui nou acord pe o perioadă de trei ani. Având în vedere infrastructura teritorială extinsă și distribuția geografică a centrelor regionale ale C.N. Poșta Română S.A., programul activităților va include câte două serii de interacțiuni în cadrul sucursalelor regionale și al agențiilor Brașov și Prahova și câte o serie în restul agențiilor (un total de 25 de interacțiuni).

În perioada iunie-noiembrie 2024, au fost organizate 12 seminare de educație financiară cu angajați ai companiei C.N. Poșta Română S.A. după cum urmează: câte două la sediile Sucursalelor Regionale Cluj, Constanța și Timiș și Agențiilor Brașov și Prahova și câte unul la sediile Agențiilor Sibiu și Maramureș.

Educație economico-financiară pentru profesori – prin acest program, derulat de BNR împreună cu Asociația Română a Băncilor și Ministerul Educației, prin intermediul Institutului Bancar Român, sunt pregătite grupe de formatori specializați (cadre didactice), care vor dispune de cunoștințele și abilitățile specifice domeniului economico-financiar, pe care le vor prezenta și transmite, la rândul lor, în instituțiile de învățământ, în cadrul orelor de Educație economico-financiară.

Pe parcursul anului 2024, 275 de cadre didactice din toată țara au participat la acest program acreditat de Ministerul Educației, pe platforma online pusă la dispoziție de IBR.

BNR și Patronatul Proiectanților în Construcții din România (PPC) au încheiat și semnat, în luna februarie 2024, un acord de parteneriat pe o perioadă de trei ani. Acesta are ca scop elaborarea unor studii, analize, cercetări și rapoarte cu obiectivul final de promovare a acestora în cadrul programelor de dezvoltare economică, precum și pentru diseminarea cunoștințelor economico-financiare.

În data de 3 aprilie reprezentanții PPC au propus organizarea la sediul BNR a unei conferințe la nivel înalt, cu titlul „Construcțiile și dezvoltarea durabilă a României”, la care au participat aproximativ 120 de persoane.

În cadrul evenimentului a avut loc și o dezbatere de tip panel, cu tema „Crearea unui mediu stabil pentru dezvoltare”, în care au fost invitați să aibă intervenții reprezentanți ai Bursei de Valori București, Asociației Române a Băncilor, Autorității de Supraveghere Financiară, Patronatului Proiectanților în Construcții din România, președinții Comisiei pentru Industree și Servicii din Camera Deputaților și Comisiei pentru Administrație Publică și Amenajarea Teritoriului din Camera Deputaților.

Proiecte noi lansate în cursul anului 2024

Ateliere de educație financiară pentru profesori – proiectul se adresează cadrelor didactice din școli generale și licee, atât în calitate lor de consumatori de produse și servicii financiare, cât și în cea de interlocutori, transmițători și multiplicatori de mesaje educaționale pentru elevi.

În perioada iulie-august 2024, Banca Națională a României, prin rețeaua teritorială din 17 orașe și în parteneriat cu Ministerul Educației, Asociația Română a Băncilor, Institutul Bancar Român și Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare a organizat un număr de 24 de ateliere de educație economică și financiară, la care au participat peste 600 de cadre didactice din învățământul preuniversitar.

Lectorii au transmis informații relevante privind atribuțiile băncii centrale, rolul și funcționarea sistemului bancar, principii și strategii de economisire, realizarea și monitorizarea unui buget personal cu recomandări pentru a face alegeri corecte și informate pentru îmbunătățirea situației financiare, utilizarea instrumentelor moderne de plată și riscurile de fraudă asociate acestora, principii și caracteristici ale produselor de creditare etc.

Prin intermediul proiectului a fost asigurat schimbul de experiență privind nevoile de educație economică și financiară ale elevilor și metodologiile potrivite pentru interacțiunile cu aceștia.

Profesorii și educația financiară – acest proiect-pilot și-a propus crearea unui canal de dialog între specialiștii băncii centrale și cadrele didactice din București care predau discipline din sfera economică: Educație economico-financiară la clasa a VIII-a, Educație antreprenorială la clasa a X-a și Economie la clasa a XI-a.

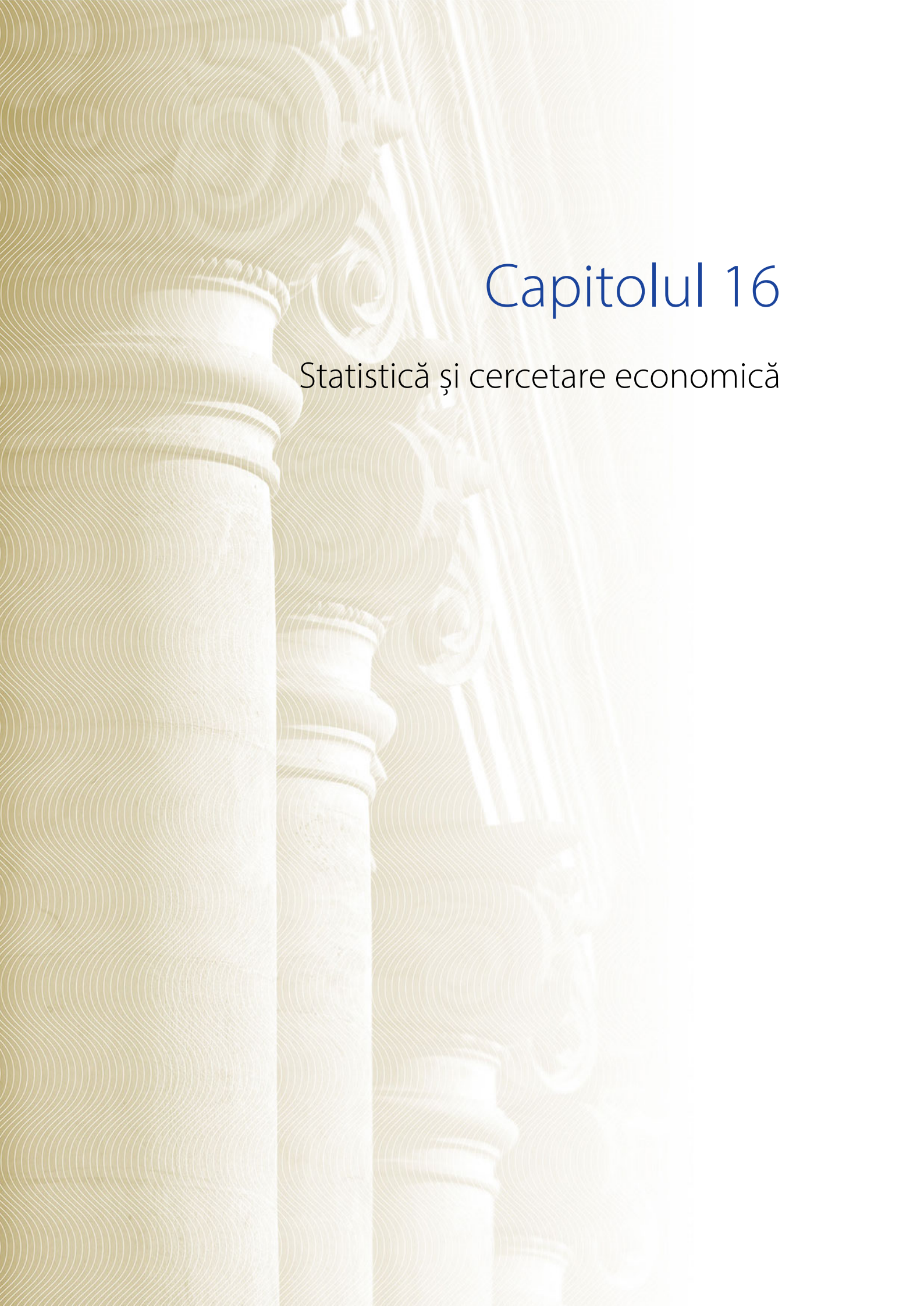
Astfel, în data de 18 octombrie 2024, la sediul BNR a fost organizată o masă rotundă cu profesorii de liceu din București, discuțiile având următoarele obiective: dezvoltarea schimburilor de experiență dintre specialiștii BNR și profesori; susținerea de prezentări de educație financiară destinate profesorilor; identificarea unor nevoi specifice ale elevilor care pot fi abordate de BNR pentru a fi găsite soluții de creștere a impactului proiectelor de educație financiară promovate de banca centrală.

Planificarea și desfășurarea proiectelor de educație financiară ale BNR, dar și a evenimentelor punctuale ale Direcției Muzeu și educație financiară s-au făcut cu participarea întregii rețele teritoriale a băncii, iar structura centrală în calitate de coordonator și evaluator al activității de educație financiar-bancară a organizat, în perioada 12-13 septembrie 2024, similar ultimilor trei ani, întâlniri de lucru cu toți colegii implicați în activități de educație financiară și comunicare din cadrul agențiilor BNR, la sediul central, unde au fost discutate problemele întâmpinate în activitatea curentă, strategii de abordare a diferitelor proiecte, precum și liniile directe pentru anul școlar 2024-2025.

Participarea la grupuri de lucru și proiecte internaționale

În ceea ce privește activitatea DMEF pe planul cooperării internaționale, cele mai importante aspecte de menționat sunt următoarele:

- Încheierea evaluării OCDE/INFE privind aderarea României în domeniul protecției consumatorilor și al educației financiare (anunțul formal a fost transmis în martie 2024), parte din procesul de pregătire a aderării României la OCDE; DMEF a fost direct implicată în toate etapele procesului (de la autoevaluarea situației curente până la interviul final cu țările membre);
- Continuarea cooperării cu INFE, care în contextul demersurilor de aderare a României la OCDE devine mai complexă; astfel, în cadrul reuniunii din noiembrie 2024 (care a avut loc în Indonezia), reprezentanții BNR au exprimat intenția ca una dintre edițiile viitoare ale reuniunii anuale să fie organizată în parteneriat cu INFE, la București, în anul 2026. Demersul a fost formalizat în luna decembrie 2024, printr-un mesaj electronic transmis către Secretariatul OCDE.

The background of the page features a photograph of classical columns, likely from a government building, with a wavy, concentric line pattern overlaid in a light beige color. The pattern is more prominent on the left side and fades towards the right.

Capitolul 16

Statistică și cercetare economică

1. Activitatea statistică

Principalele activități statistice desfășurate în cadrul Băncii Naționale a României cuprind colectarea, elaborarea și diseminarea unei game largi de date statistice, precum conturile naționale financiare, statisticile monetare și financiare, statisticile sectorului extern, statisticile titlurilor de valoare și statisticile privind riscul de credit și incidentele de plată. Aceste date sunt esențiale pentru fundamentarea deciziilor de politică macroeconomică, precum și în activitățile de analiză și cercetare desfășurate în cadrul instituției.

În cadrul procesului de aderare la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), Banca Națională a României a continuat să fie implicată în evaluarea alinierii României la Recomandarea Consiliului privind bunele practici statistice (OCDE/LEGAL/0417). Astfel, Banca Națională a României a participat, alături de Institutul Național de Statistică (INS), la misiunea de încheiere a acțiunii de *peer-review* în domeniul statistic a OCDE din luna noiembrie 2024 cu scopul definitivării raportului de evaluare programat la sfârșitul lunii ianuarie 2025 și pregătirii reuniunii Comitetului de Statistică și Politică Statistică. În cadrul sesiunii de încheiere a misiunii OCDE a fost prezentat planul de acțiuni comune INS-BNR privind dezvoltarea activităților necesare implementării recomandărilor formulate de reprezentanții OCDE, în special pentru realizarea anchetei statistice privind averea, finanțarea și consumul gospodăriilor populației (HFCS¹), pentru consolidarea sistemului de management al calității datelor statistice și a metadatelor aferente, precum și pentru identificarea noilor surse de date statistice, acțiuni care au avut termene stabilite pentru sfârșitul anului 2024.

Pe parcursul anului 2024, reprezentanții Direcției Statistică au participat la consultările inițiate de Fondul Monetar Internațional, Organizația Națiunilor Unite și OCDE în procesul demarat în anul 2021 de actualizare a standardelor statistice internaționale în vigoare (Sistemul Național de Conturi ediția 2008, *Manualul Balanța de Plăți și Poziția Investițională Internațională*, ediția a VI-a, respectiv *Manualul Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, ediția a IV-a).

De asemenea, în perioada 25-27 septembrie 2024 Banca Națională a României a găzduit reuniunea tematică anuală a Comitetului de Statistică al Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC) la sediul central al BNR, cu participarea a 79 de persoane,

¹ Prevederile Orientării Băncii Centrale Europene din 31 ianuarie 2025 privind informațiile statistice de raportat cu privire la averea, veniturile și consumul gospodăriilor populației (BCE/2025/3), disponibilă la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32025O0333&home=ecb>.

incluzând reprezentanți ai băncilor centrale naționale, BCE, Eurostat, CMFB², ABE, precum și autorități naționale din cadrul Mecanismului unic de supraveghere. La această reuniune s-au discutat principalele provocări din domeniul statisticilor produse de băncile centrale membre ale SEBC.

Principalele activități realizate pe parcursul anului 2024 în domeniul conturilor naționale financiare au vizat: (i) transmiterea periodică a seriilor de date conform strategiei pe termen mediu a BCE în domeniul conturilor financiare trimestriale, precum și a conturilor financiare anuale la Eurostat pe noua structură de date³; (ii) continuarea proiectului de extindere și actualizare a aplicației informatice pentru compilarea conturilor financiare din Data Warehouse – Business Intelligence, pentru includerea noilor cerințe curente de raportare ale Băncii Centrale Europene, Eurostat și OCDE și integrarea cerințelor și modificărilor din cadrele metodologice aferente⁴; (iii) elaborarea specificațiilor funcționale pentru preluarea automată a seriilor de date din statisticile monetare și financiare în sistemul informatic din Data Warehouse – Business Intelligence (DW-BI) și implementarea acestora în sistemele informatice care elaborează statistica bilanțului monetar, statistica fondurilor de investiții, statistica instituțiilor financiare nebankare înregistrate în Registrul general și statistica societăților de asigurare; (iv) pregătirea implementării reviziei *benchmark* a conturilor naționale financiare din anul 2025, inclusiv a noilor funcționalități din aplicația informatică.

În domeniul statisticilor sectorului extern, activitatea a fost orientată pe patru direcții principale: (i) actualizarea armonizată a cadrului metodologic al statisticii sectorului extern și al conturilor naționale, prin implicarea în consultările inițiate de instituțiile internaționale care coordonează acest proces (FMI, BCE, OCDE și Eurostat), (ii) pregătirea activităților specifice acestui domeniu statistic în perspectiva aderării României la OCDE, prin colaborarea cu experții OCDE la evaluarea producției statistice, precum și prin participarea, cu statut de observator, la reuniunile Grupului de lucru privind statisticile comerțului internațional cu bunuri și servicii (WPTGS), (iii) realizarea reviziei *benchmark* 2024 a seriilor de date din sfera statisticilor sectorului extern pentru perioada 2010-2023, în acord cu politica armonizată de revizuire aplicată la nivelul Uniunii Europene și (iv) transmiterea la Eurostat a seriilor de date privind comerțul internațional cu servicii, defalcate pe structurile corespunzătoare categoriilor de întreprinderi și modalităților de furnizare a serviciilor, conform prevederilor Regulamentului (UE) 2019/2152⁵.

² Comitetul pentru statisticile monetare, financiare și ale balanței de plăți, organism consultativ înființat ca urmare a Deciziei Consiliului UE nr. 856 din 13 noiembrie 2006, format din reprezentanți ai Băncii Centrale Europene, Eurostat, băncilor centrale naționale și institutelor naționale de statistică din statele membre.

³ Programul de Transmisie SEC 2010 actualizat (Anexa B a Sistemului de european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană conform prevederilor Regulamentului (UE) 2023/734 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 549/2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană și de abrogare a 11 acte juridice în domeniul conturilor naționale)

⁴ Orientarea (UE) 2021/827 a Băncii Centrale Europene din 29 aprilie 2021 de modificare a Orientării BCE/2013/24 privind cerințele de raportare statistică a Băncii Centrale Europene în domeniul conturilor financiare trimestriale (BCE/2021/20) Cerințele OCDE privind activele și pasivele financiare ale gospodăriilor populației și pe sectoare investiționale

⁵ Regulamentul (UE) 2019/2152 privind statisticile europene de întreprindere, de abrogare a 10 acte juridice în domeniul statisticilor de întreprindere

Totodată, în anul 2024, Direcția Statistică a asigurat, în calitate de administrator de business, funcționarea în condiții optime a următoarelor sisteme informatice (cu suportul tehnic al Direcției Servicii informatice):

- Sistemul informatic de raportare către Banca Națională a României SIRBNR, prin care instituțiile de credit transmit 36 de raportări statistice, financiare și prudențiale;
- Sistemul de raportări directe RAPDIR, prin care entități din toate sectoarele instituționale transmit 16 raportări statistice și prudențiale;
- Sistemul Data Warehouse – Business Intelligence (DW-BI), depozitul unic de date al BNR, în care sunt integrate date și informații agregate din surse interne și externe, punând astfel la dispoziția utilizatorilor din cadrul BNR un instrument optim de analiză și raportare;
- Centrala Riscului de Credit, prin care sunt gestionate informația de risc de credit și informația despre fraudele cu carduri;
- Centrala Incidentelor de Plăți, prin care este gestionată informația specifică incidentelor de plăți produse cu instrumente de plată (cec, cambie, bilet la ordin).

Analiza privind activitățile CRC și CIP este prezentată în Capitolul 4, secțiunea Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară.

Similar anilor anteriori, în anul 2024, Banca Națională a României a realizat patru cercetări statistice directe în rândul societăților rezidente, utilizând eșantioane reprezentative la nivel național, fiecare cuprinzând peste 6 000 de entități, în special din rândul companiilor nefinanciare. Trei dintre cercetările statistice, cu periodicitate trimestrială, au avut ca scop obținerea de informații necesare elaborării bilanței de plăți și a poziției investiționale internaționale, iar cea de a patra, cu periodicitate semestrială, s-a realizat pentru obținerea de informații necesare în scopuri de stabilitate financiară.

Cele patru cercetări statistice directe realizate la nivelul instituției sunt:

- cercetarea statistică pentru determinarea investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind comerțul internațional cu servicii;
- cercetarea statistică pentru obținerea de informații financiare în relația cu nerezidenții, altele decât cele de natura investițiilor străine directe;
- cercetarea statistică privind finanțarea companiilor nefinanciare din România.

2. Cercetarea economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României s-a concentrat și în 2024, similar anilor anteriori, asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acestora fiind de fundamentare a procesului decizional.

2.1. Modelare macroeconomică

Ultimii ani au fost marcați de șocuri economice de amploare – criza energetică, blocajele din lanțurile de aprovizionare globală și intensificarea tensiunilor geopolitice – care au impus dezvoltarea unor instrumente analitice noi pentru monitorizarea condițiilor macroeconomice. În acest cadru a fost construit un indicator conjunctural agregat pentru România (ICER), prin aplicarea analizei componentelor principale, proiect detaliat în Caietul de studii nr. 60/2024 intitulat „Indicatorul Conjunctural pentru Economia României (ICER) și semnalele conferite în contextul crizelor recente”. În plus, pentru evidențierea timpurie a dinamicilor atipice ale indicatorilor corelați cu activitatea economică, au fost dezvoltate hărți termice lunare și săptămânale. Criteriile de evidențiere a valorilor extreme au avut la bază poziționarea dinamicilor acestor indicatori raportat la distribuțiile statistice istorice.

Incertitudinile recente au relevat necesitatea de a evalua în timp real evoluția activității economice utilizând un spectru mai larg de informații. Astfel, pentru a investiga posibilitatea utilizării unor metode nonparametrice în formularea prognozelor pe termen scurt ale PIB și componentelor sale, un demers a vizat utilizarea unor abordări dezvoltate recent în literatura de specialitate, precum cea hibridă QFM (engl. *Quantile Factor Model*) și metodele de tipul *machine learning*, în particular modelul BART (engl. *Bayesian Additive Regression Trees*).

Multiplele șocuri externe, suprapuse tendinței ascendente a gradului de deschidere a economiei României, subliniază potențiala vulnerabilitate a acesteia din perspectiva transmisiei efectelor adverse prin intermediul cursului de schimb. În acest sens, s-a întreprins un demers de cercetare care a vizat analiza, din perspectivă microeconomică, a efectului unei modificări substanțiale a cursului de schimb nominal asupra mai multor indicatori de performanță a companiilor din România. Evenimentul considerat a fost deprecierea cursului de schimb al leului față de euro în preambulul Marii Recesiuni, efectul fiind testat prin intermediul canalului îndatorării în valută („efect de bilanț”). Pe baza metodologiei *Difference-in-Differences*, s-a constatat un impact negativ semnificativ al deprecierei asupra tuturor indicatorilor de performanță, acesta fiind însă mai redus sau, uneori, nesemnificativ statistic în cazul exportatorilor. Rezultatele sunt robuste la multiple specificații alternative.

Nivelul ridicat de incertitudine a presupus riscuri semnificative asupra prognozelor realizate. Prin urmare, este esențială elaborarea unui cadru alternativ empiric de analiză, centrat pe cuantificarea riscurilor. În acest sens, au fost întreprinse activități în scopul integrării procedurii *Macro-at-Risk* – care permite cuantificarea riscurilor la adresa evoluțiilor viitoare ale activității economice și prețurilor pe baza celor mai recente date statistice disponibile – în suita de abordări utilizate de BNR. Astfel, o direcție de cercetare, în contextul dinamicii accelerate a salariilor din ultimii ani și al procesului dezinflaționist lent, a presupus studierea interacțiunii dintre dinamica prețurilor și cea a salariilor din sectorul privat prin intermediul acestei metodologii. Analiza evoluțiilor istorice a fost realizată din perspectiva identificării riscului de apariție a efectului de „spirală prețuri-salarii”. Rezultatele principale sunt prezentate în Caseta 3 din *Raportul asupra Inflației*, ediția noiembrie 2024.

Analiza dinamicii creării și distrugerii locurilor de muncă joacă un rol esențial în înțelegerea pieței muncii și a activității economice în general. Astfel, au fost identificați mai mulți factori care au impact asupra dinamicii numărului de angajați și salariilor: dinamica profiturilor, deficitul de forță de muncă sau procesul de inovare. O parte dintre rezultatele acestei teme de cercetare au fost prezentate într-o serie de casete aferente *Raportului asupra inflației* pe parcursul anului 2024: Caseta „Efectul deficitului de forță de muncă asupra dinamicii salariale și numărului de angajați”, inclusă în *Raportul* din august 2024 și Caseta 2 „Efectul profiturilor asupra dinamicii salariale”, din ediția noiembrie 2024 a *Raportului*.

În cadrul modelului de analiză și prognoză pe termen mediu, metodologia de estimare a *gapului* productivității totale a factorilor de producție (engl. *Total Factor Productivity*, TFP) și, astfel, a descompunerii *gapului* PIB, a fost completată pentru a urmări îndeaproape abordarea Comisiei Europene. Cea din urmă are la bază, printre alte repere, stabilirea unei legături directe între *gapul* TFP și un indicator sintetic al capacității de producție și al încrederii în economie.

Pe parcursul anului 2024, conflictul din Orientul Mijlociu a căpătat noi valențe. Tensiunile geopolitice tindeau să se permanentizeze, iar escaladarea celor dintre Iran și Israel a indus noi provocări la adresa funcționării fără sincope a fluxurilor comerciale și investiționale. În acest context, seria investigațiilor economice privind impactul potențial al conflictului din această zonă a continuat și în anul 2024. Nu au fost identificate potențiale efecte directe de magnitudine ridicată provenind pe canalul comercial, financiar sau cel al migrației forței de muncă, în condițiile unui nivel relativ redus al expunerii nemijlocite a economiei României la evoluțiile din această regiune. În schimb, impactul indirect a fost apreciat ca fiind posibil mai semnificativ, bunurile energetice fiind susceptibile a resimți printre cele mai ample efecte, în contextul în care statele din Orientul Mijlociu reprezintă jucători importanți pe piața internațională a petrolului.

În acest context, o direcție de cercetare a urmărit aprofundarea analizei privind modul în care variațiile prețului petrolului se transmit asupra principalelor variabile macroeconomice interne, având în vedere atât rolul esențial al acestei resurse în mixul energetic național, cât și volatilitatea ridicată care a caracterizat piața petrolului în ultimii ani. Rezultatele sunt prezentate în Caseta 3. Un alt aspect de interes l-a constituit transmiterea variațiilor cursului de schimb asupra dinamicii diverselor categorii de prețuri. Evidențele empirice indică prezența unor asimetrii în funcție de direcția modificărilor (depreciere versus apreciere), precum și diferențe de magnitudine în funcție de etapa lanțului de producție.

Fondurile europene reprezintă un important instrument de amortizare a șocurilor adverse. Totuși, în cazul PNRR, au fost constatate abateri repetate de la calendarul de transmitere a cererilor de plată către CE, precum și întârzieri în implementarea proiectelor. Aceste disfuncționalități au impus realizarea unor analize detaliate asupra investițiilor expuse unui risc ridicat de nerealizare la termen, a cauzelor care au generat aceste evoluții și a posibilelor soluții pentru accelerarea absorbției fondurilor din PNRR. Cercetările interne au reliefat o dinamică mai favorabilă în implementarea

proiectelor din domeniul transportului sustenabil, al reformei fiscale și al reformei pensiilor.

Schimbările climatice și politicile de tranziție au efecte persistente asupra economiei. Anul 2024, unul dintre cei mai călduroși din istorie, a fost marcat de o succesiune de fenomene meteorologice extreme, care au evidențiat necesitatea integrării sistematice a riscurilor climatice în analiza macroeconomică. În acest context, au fost continuate o serie de demersuri vizând includerea impactului schimbărilor climatice în cadrul de prognoză utilizat de BNR. Astfel, pe parcursul anului 2024, a continuat explorarea instrumentarului de analiză existent în alte instituții, cu un accent mai mare pus pe utilizarea *Climate Policy Assessment Tool*, dezvoltat de Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. Pe baza acestuia, au fost formulate scenarii de impact al politicilor climatice, prezentate în publicația „România – Zona Euro Monitor” nr. 16/2024. Suplimentar, s-a urmărit și explorarea literaturii de specialitate în vederea identificării unor modele climatice regionale, care să permită studierea diferențiată a riscurilor fizice la nivelul României, pe de o parte, și a unor modele climatice cu politică monetară endogenă, pe de altă parte.

2.2. Stabilitate financiară

Principalele lucrări de cercetare în domeniul stabilității financiare realizate în anul 2024 au vizat următoarele teme:

- (a) *Accesul populației și companiilor la numerar sau la serviciile oferite de bănci.* Studiul se bazează pe un chestionar, adresat filialelor și sucursalelor bancare din România în anul 2024, care a colectat informații despre poziționarea bancomatelor și a unităților bancare, precum și despre disponibilitatea și retragerile de numerar. Analiza a examinat accesul la numerar în diverse regiuni ale României, evidențiind discrepanțele dintre mediul urban și cel rural, printr-o abordare inovatoare care integrează date de tip geospațial și utilizează instrumente avansate de analiză și vizualizare pentru o evaluare detaliată a distribuției infrastructurii bancare în teritoriu. Rezultatele au fost publicate în tema specială a *Raportului asupra stabilității financiare*, ediția decembrie 2024.

Se concluzionează că numerarul rămâne esențial în România, mai ales în zonele cu acces limitat la servicii financiare, educație financiară redusă și competențe digitale scăzute. Diferențele dintre urban și rural subliniază necesitatea extinderii infrastructurii bancare pentru a sprijini incluziunea financiară, în special în comunitățile izolate. Analiza geospațială evidențiază importanța unei acoperiri teritoriale echilibrate, iar identificarea regiunilor cu acces redus la numerar permite implementarea de măsuri corective care să susțină dezvoltarea economică locală. O distribuție strategică a infrastructurii bancare poate facilita accesul populației și firmelor la servicii financiare, contribuind la integrarea lor în sistemul economic.

- (b) În lucrarea *Trusting Deep Learning Networks for Credit Default Predictions under Imbalanced Data: Investigation of Potential Bias* sunt investigate probleme legate de etică asociate cu utilizarea învățării automate (ML) pentru a prognoza ratele de nerambursare. O serie de studii de specialitate au evidențiat existența unor fenomene

discriminatorii pe piețele de creditare. În acest caz, discriminarea se referă la respingerea eronată a unor persoane care solicită un credit sau la impunerea unor rate ale dobânzii mai mari pentru anumite categorii sociale. Metodele standard utilizate pentru detectarea discriminării, cum ar fi Paritatea Statistică (SP) și Impactul Disproporționat (DI), se bazează pe următorul principiu de bază: persoane egale, drepturi egale. De exemplu, Bartlett *et al.* (2019), utilizând seturi de date din SUA, subliniază că în perioada 2009-2015, între 0,74 și 1,3 milioane persoane aparținând minorităților au fost respinse din cauza discriminării atunci când au solicitat un împrumut.

Motivația din spatele acestei lucrări este de a propune o abordare robustă pentru a investiga dacă utilizarea tehnologiilor moderne de inteligență artificială și învățare automată este însoțită de probleme legate de etică. Abordarea propusă se bazează pe premisa că erorile de tip fals pozitiv pentru atributul protejat (caracteristică ce poate fi asociată cu discriminarea în procesul de creditare) și atributul neprotejat ar trebui să fie similare pentru debitorii cu caracteristici de risc asemănătoare. Mai precis, dacă sunt evaluate riscurile debitorilor folosind indicatorul DSTI (*Debt Service to Income* – Serviciul datoriei raportat la venit), se poate considera că nu există probleme legate de etică dacă, pentru erorile de tip fals pozitiv, distribuția indicatorului DSTI pentru atributul protejat este similară cu cea pentru atributul neprotejat.

Pentru a evalua similaritatea acestor două distribuții, se recurge la conceptul de dominanță stohastică, fiind utilizate o serie de metode, atât directe, cât și indirecte, pentru a asigura robustețea concluziilor. Spre deosebire de majoritatea studiilor din acest domeniu, a fost utilizat un set de date cuprinzător (874 de mii de credite de consum și ipotecare din România), pentru perioada iunie 2023 – iunie 2024 (rata de nerambursare aferentă setului de date fiind de 1,78 la sută). În ceea ce privește metodologia, este definită o arhitectură de rețea piramidală cu patru straturi ascunse de neuroni, iar rezultatele obținute subliniază că nu există dovezi statistice ale unor probleme de etică care să rezulte din utilizarea unui model de tip *Deep Learning*.

- (c) *Evaluarea politicii macroprudențiale din România – rolul amortizoarelor de capital*⁶ conține evaluarea amortizoarelor de capital aplicate instituțiilor de credit de la activarea acestor instrumente în legislația națională și până în prezent, ca parte a procesului decizional privind implementarea politicii macroprudențiale în România. Pe lângă prezentarea cadrului conceptual privind evaluarea periodică a conduitei politicii macroprudențiale în ansamblu, lucrarea detaliază fiecare dintre cele trei amortizoare (amortizorul anticiclic de capital – *Countercyclical Capital Buffer* sau CCyB, amortizorul pentru alte instituții de importanță sistemică – *Other Systemically Important Institutions Buffer* sau O-SII și amortizorul pentru riscul sistemic – *Systemic Risk Buffer* sau SyRB), din perspectiva: (i) descrierii instrumentului și a mecanismului de transmisie, (ii) experienței utilizării amortizorului în România și UE și (iii) eficienței și eficacității implementării amortizorului. Cel de al patrulea amortizor prevăzut de legislația europeană, amortizorul de conservare a capitalului, nu a fost evaluat individual întrucât acesta este implementat în mod unitar la nivelul UE, fiind aplicabil tuturor instituțiilor de credit, indiferent de dimensiune, model de afaceri sau de faza în care se află ciclul financiar.

⁶ [Caiete de studii, Nr. 62](#)

2.3. Studii și analize economice

Șocurile de ofertă manifestate mai ales în anul 2022 au determinat amplificări semnificative ale costurilor de producție ale companiilor, transmise mai departe în prețurile de consum. Dincolo de acest aspect, s-a pus problema măsurii în care intensificarea ratei inflației a reflectat doar evoluția costurilor sau a inclus și o majorare a marjelor practicate de operatorii economici, de natură a le îmbunătăți profitul. În aceste condiții, caseta „Evoluția profiturilor în perioada inflației ridicate” din ediția februarie 2024 a *Raportului asupra inflației* al BNR a evidențiat faptul că anul 2022, marcat de situarea ratei inflației la maximum ultimelor două decenii, nu s-a remarcat printr-o majorare sistematică a profitabilității firmelor din economie – ponderea profiturilor în valoarea adăugată s-a redus pentru circa 51 la sută dintre firme și a crescut pentru aproape 49 la sută dintre acestea. În majoritatea sectoarelor, profitabilitatea a fost în linii mari similară în anii 2021 și 2022, excepții vizibile fiind reprezentate de sectorul energetic și de cel IT&C, în cadrul cărora acest indicator s-a majorat. Astfel, ipoteza conform căreia nu a existat un comportament sistematic din partea firmelor locale în sensul utilizării șocurilor pozitive de costuri drept oportunitate pentru creșterea profiturilor pare mai plauzibilă.

Un alt factor relevant din perspectiva presiunilor inflaționiste în economia românească, cu caracter peren, vizează deficitul de forță de muncă, a cărui manifestare determină firmele să practice salarii mai mari, pentru a-și reține angajații, oglindite mai departe în amplificări ale ULC și ale dinamicii prețurilor de consum. Caseta „Impactul inflaționist al deficitului de forță de muncă” din ediția noiembrie 2024 a *Raportului asupra inflației* al BNR pune în evidență, pe de o parte, care sunt efectele deficitului de muncă asupra dinamicii salariale a fiecărui sector de activitate – printre domeniile care ies în evidență din această perspectivă numărându-se cele de poștă și curierat, HoReCa, dar și unele ramuri industriale. Pe de altă parte, analiza utilizează un model de echilibru general detaliat la nivel sectorial pentru a determina efectul deficitului de forță de muncă asupra ratei agregate a inflației, relevând faptul că amplitudinea contribuției acestui factor este cantitativ importantă, situându-se între 2 și 3 puncte procentuale în perioada 2017-2023 (respectiv 2,2 puncte procentuale în primul semestru din 2024).

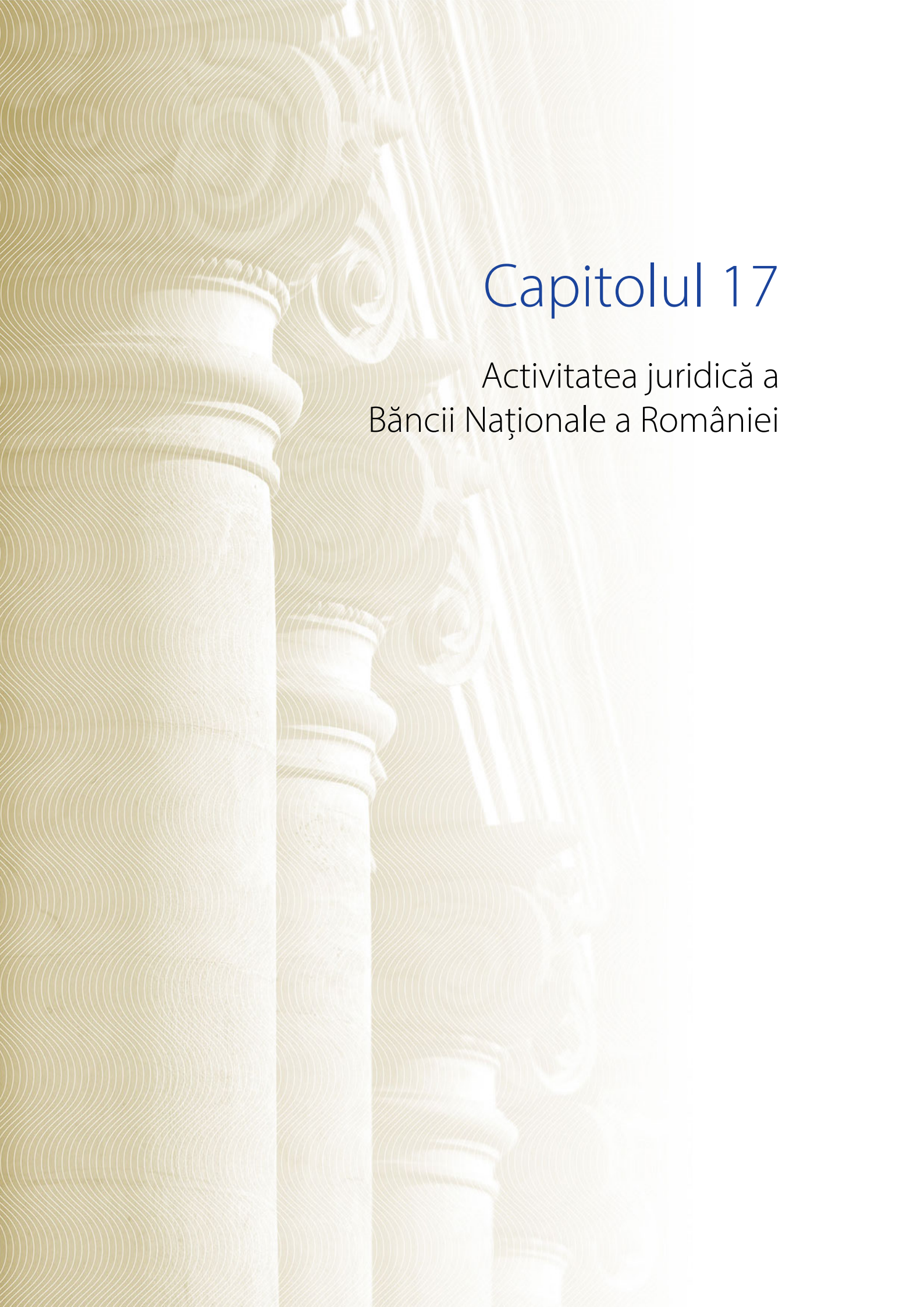
Repercusiunile turbulențelor de pe piețele materiilor prime au reprezentat un subiect de interes și din perspectiva rigidității prețurilor și a modului în care firmele răspund la diverse șocuri. Cu ajutorul unei baze de date constituite prin *web scraping* (este vorba despre prețuri ale principalelor categorii de alimente din coșul de consum, care au fost colectate cu frecvență zilnică), Caseta intitulată „Flexibilitatea prețurilor produselor alimentare în contextul șocurilor de ofertă din anul 2022”, publicată în *Raportul asupra inflației* al BNR ediția din mai 2023, a analizat schimbările intervenite în comportamentul prețurilor, concentrându-se asupra a trei grupe de produse – sortimente de ulei, lapte și produse lactate, carne și produse din carne (a căror pondere în coșul de consum alimentar este semnificativă). Rezultatele au indicat faptul că reacția sectorului de retail alimentar la un șoc pozitiv pe latura costurilor este relativ rapidă, aceasta vizând operarea unor scumpiri mai frecvente, fără ca amplitudinea acestora să fie modificată într-o manieră sesizabilă. Totodată, flexibilizarea prețurilor odată cu manifestarea turbulențelor consemnate pe parcursul anului 2022 a fost tranzitorie, iar influența șocurilor nominale asupra variabilelor reale nu s-a schimbat din această perspectivă.

Rolul inflației importate a făcut obiectul Casetei „Inflația importată, cât de importantă?”, publicată în *Raportul asupra inflației* al BNR, ediția din august 2023. Cadrul analizei a pus accentul pe trei canale de interes din perspectiva dinamicii IPC: canalul intern, cel al importurilor și cel al substituției dintre cele două categorii de bunuri. Bunurile importate au prezentat un diferențial de preț favorabil în perioada considerată (2018-2021) în cazul alimentelor și al industriei ușoare, în timp ce pentru alte grupe de bunuri prețurile autohtone au fost, în general, inferioare. În același timp, înclinația către importuri manifestă o tendință ascendentă, însă relativ lentă, astfel încât influențele directe (interne și externe) sunt dominante din perspectiva ratei inflației, iar canalul substituției are un rol mai restrâns. De asemenea, un exercițiu contrafactual a arătat că modificarea comportamentului de consum într-un mod extrem, reprezentat de renunțarea totală fie la produse autohtone, fie la produse de import, ar genera o rată mai mare a inflației comparativ cu situația actuală, în care consumul este diversificat.

2.4. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2025

Pe parcursul anului 2025, demersurile de cercetare vizează: (i) dezvoltarea unor modele BVAR pentru prognoza pe termen mediu a variabilelor macroeconomice (inflație, creștere economică, dinamica salariilor nominale); (ii) continuarea analizei privind integrarea instrumentarului aferent riscurilor climatice în cadrul de prognoză; (iii) evaluarea impactului concentrării de piață asupra nivelului salarial și al ocupării forței de muncă; (iv) implementarea metodologiei *Macro-at-Risk* pentru cuantificarea riscurilor la adresa evoluției activității economice și a inflației; (v) dezvoltarea unor modele de tipul *Term Structure of Growth-at-Risk*, aplicabile orizontului de prognoză pe termen mediu, în scopul obținerii unei perspective integrate asupra structurii la termen a riscurilor macroeconomice.

Tema reconfigurării politicii comerciale a SUA prin impunerea de tarife constituie un subiect de interes pentru banca centrală în anul 2025, fiind urmărite atât efectele care ar urma să decurgă din limitarea relației comerciale directe dintre România și SUA, precum și cele asociate reducerii importurilor americane provenind din zona euro, în condițiile în care economia autohtonă este foarte integrată în rețelele de producție comunitare. De asemenea, fenomenul inflaționist ar urma să facă în continuare obiectul activității de cercetare – sunt avute în vedere aspecte precum efectul schimbărilor climaterice asupra dinamicii prețurilor sau eventualele modificări de la nivelul mecanismului de stabilire a prețurilor consemnate în anii recenți, marcați de o rată ridicată a inflației.

Capitolul 17

Activitatea juridică a
Băncii Naționale a României

Obiectivul principal al funcției juridice din cadrul BNR este acela de a se asigura că dispozițiile legislației primare și secundare sunt corect interpretate și aplicate la nivel instituțional, în ceea ce privește exercitarea tuturor atribuțiilor stabilite prin lege în sarcina băncii centrale, iar abordările și soluțiile tehnice aplicate sunt fundamentate legal și prezintă riscuri juridice minime.

În decursul anului 2024, precum și în perioada ianuarie-februarie 2025, Direcția Juridică a răspuns solicitărilor Consiliului de administrație, ale conducerii executive și ale celorlalte structuri organizatorice din BNR, în condițiile asigurării unui standard înalt de calitate și promptitudine, prin:

- avizarea sau elaborarea unor puncte de vedere cu privire la proiectele de acte normative în domeniul financiar-bancar, inițiate de ministere și alte autorități sau aflate în dezbatere în cadrul Parlamentului României, precum și la proiectele de acte normative aferente legislației secundare;
- acordarea de asistență juridică în toate domeniile de activitate ale BNR, fie la solicitare, fie din proprie inițiativă, în cazul identificării unor riscuri juridice;
- reprezentarea intereselor BNR în relația cu organele judiciare, cu practicienii în insolvență, cu executorii judecătorești și cu notarii publici.

În perioada de referință au fost analizate în vederea avizării sau formulării de puncte de vedere:

- proiecte de acte normative transmise spre analiză BNR, care au fost adoptate și publicate în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, respectiv:
 - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de prevenire și combatere a publicității și a tehnicilor agresive de comunicare practicate de entitățile care nu sunt înscrise în Registrul Autorității de Supraveghere Financiară (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 591/25.06.2024);
 - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 121/2024 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2024 privind aprobarea schemei de ajutor de stat „Creditul fermierului”, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, precum și pentru modificarea art. 12 alin. (1) din Legea nr. 218/2005 privind stimularea absorbției fondurilor alocate României pentru agricultură, dezvoltare rurală, pescuit și afaceri maritime, gestionate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin instrumente financiare de garantare și creditare, precum și pentru susținerea obiectivelor naționale de politică agricolă și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2023 privind instituirea unui mecanism de consultare și reacție coordonată în contextul

implementării sistemului de autorizare la export introdus de Ucraina pentru produsele Agricole (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1039/16.10.2024);

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 135/2024 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale (*Monitorul Oficial al României*, Partea I nr. 1221/4.12.2024);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 155/2024 privind instituirea unui cadru pentru securitatea cibernetică a rețelelor și sistemelor informatice din spațiul cibernetic național civil (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1332/31.12.2024);
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 10/2025 privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 225/13.03.2025);
- Legea nr. 6/2024 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 12/8.01.2024);
- Legea nr. 145/2024 pentru modificarea și completarea Legii nr. 158/2020 pentru modificarea, completarea și abrogarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/2402 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017 de stabilire a unui cadru general privind securitizarea și de creare a unui cadru specific pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată și de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE și 2011/61/UE, precum și a Regulamentelor (CE) nr.1060/2009 și (UE) nr. 648/2012 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 473/22.05.2024);
- Legea nr. 243/2024 privind protecția consumatorilor cu privire la costul total al creditării și la cesiunea de creanțe (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 807/13.08.2024);
- Legea nr. 263/2024 pentru acceptarea majorării cotei de participare a României la Fondul Monetar Internațional (*Monitorul Oficial al României*, Partea I nr.1064/23.10.2024);
- Legea nr. 290/2024 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1163/21.11.2024);
- Legea nr. 294/2024 privind reziliența entităților critice, precum și pentru modificarea unor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I nr. 118/29.11.2024);
- Legea nr. 306/2024 pentru modificarea Legii nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare, pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 32/2012 privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare și societățile de administrare a investițiilor, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 297/2004 privind piața de capital, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 74/2015 privind administratorii de fonduri de investiții alternative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1228/6.11.2024);

- Legea nr. 11/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 193/5.03.2025);
 - Legea nr. 16/2025 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 234/17.03.2025);
 - Legea nr. 40/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 304/7.04.2025);
 - Legea nr. 87/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 482/23.05.2025);
 - Hotărârea Guvernului nr. 452/2024 pentru completarea art. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 924/2023 privind procedura de selecție, remunerarea președintelui executiv, a vicepreședinților executivi și a administratorilor neexecutivi ai Consiliului de administrație al Exim Banca Românească – S.A. (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 409/30.04.2024).
- proiecte de lege și propuneri legislative, aflate în diferite stadii ale procedurii legislative în Parlamentul României:
- proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 70 din 2 aprilie 2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată (Camera Deputaților PL-x nr. 154/2024);
 - proiect de lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2024 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind contractele de credit pentru consumatori (Camera Deputaților PL-x nr. 226/2024);
 - proiect de lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2024 pentru stabilirea unor măsuri de sprijin cu caracter temporar, destinate producătorilor agricoli în scopul gestionării efectelor fenomenului de secetă pedologică din anul 2023 și ca urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei (Camera Deputaților PL-x nr. 105/2024);
 - proiect de lege privind atribuțiile Băncii Naționale a României în domeniul protecției consumatorilor de produse și servicii financiar-bancare și pentru modificarea unor acte normative (Camera Deputaților PL-x nr. 350/2024);
 - proiect de lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 2/2025 pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (Camera Deputaților PL-x nr. 68/2025);

- propunere legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare (Camera Deputaților Pl-x nr. 279/2024);
- propunere legislativă pentru asigurarea dreptului de a plăti cu numerar pe teritoriul României prin abrogarea Legii nr. 70/2015 (Camera Deputaților Pl-x nr. 53/2024);
- propunere legislativă pentru conectarea românilor din afara granițelor cu țara (Camera Deputaților Pl-x nr. 621/2024 – a încetat procedura legislativă);
- proiect de lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2025 privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (Camera Deputaților Pl-x nr. [107/2025](#));
- propunere legislativă pentru instituirea Programului Subvenții pentru căminul familiei ([B625/2024](#) – clasată);
- propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic ([B715/2023](#) – retrasă de inițiator).
- alte proiecte de acte normative transmise BNR spre consultare și/sau avizare:
 - proiect de lege pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară;
 - proiect de lege privind statistica oficială în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;
 - proiect de lege privind reziliența entităților critice, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;
 - proiectul de Hotărâre de Guvern privind furnizorii de servicii de schimb monede virtuale/fiduciare;
 - proiectul de Hotărâre privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului interinstituțional pentru implementarea sancțiunilor internaționale, înființat pentru asigurarea cadrului general de cooperare în domeniul punerii în aplicare în România a sancțiunilor internaționale;
 - proiectul de Hotărâre de Guvern privind modificarea și completarea Normelor metodologice pentru aplicarea OUG nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată.
- reglementări secundare și proiecte de acte normative aferente legislației secundare emise de BNR sau transmise de alte instituții spre consultare:
 - Regulamentul nr. 1/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 3/2018 privind monitorizarea infrastructurilor pieței financiare și a instrumentelor de plată (*Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 134/16.02.2024);

- Regulamentul nr. 3/2024 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 7/2023 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 568/18.06.2024);
- Regulamentul nr. 4/2024 privind autorizarea instituției de credit-punte (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 621/1.07.2024);
- Regulamentul nr. 5/2024 privind regimul rezervelor minime obligatorii (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 617/1.07.2024);
- Regulamentul nr. 6/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 617/1.07.2024);
- Regulamentul nr. 7/2024 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 1/2000 privind operațiunile de piață monetară efectuate de Banca Națională a României și facilitățile permanente acordate de aceasta participanților eligibili (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 617/1.07.2024);
- Regulamentul nr. 8/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 809/14.08.2024);
- Regulamentul nr. 11/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 987/2.10.2024);
- Regulamentul nr. 12/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2023 privind cerințe prudențiale pentru băncile de dezvoltare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1286/19.12.2024);
- Ordinul nr. 1/2024 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 499/30.05.2024);
- Ordinul nr. 2/2024 privind modificarea și completarea anexei la Ordinul Băncii Naționale a României nr. 2/2020 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor Publice, aplicabile instituțiilor de credit (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 494/29.05.2024);
- Ordinul nr. 3/2024 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor, aplicabile instituțiilor financiare nebankare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I nr. 495/29.05.2024);
- Ordinul nr. 4/2024 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 10/2012 pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă

semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 808/14.08.2024);

- Ordinul nr. 5/2024 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1108/6.11.2024);
- Ordinul nr. 7/2024 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 4/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare periodice la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor financiare nebankare în scopuri de monitorizare/supraveghere prudențială (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1219/4.12.2024);
- Ordinul nr. 8/2024 privind modificarea și completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 9/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare FINREP la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor de credit în scopuri de supraveghere prudențială, precum și a Ordinului Băncii Naționale a României nr. 10/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportărilor periodice cuprinzând informații statistice de natură financiar-contabilă, aplicabile sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din alte state membre (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1219/4.12.2024);
- Ordinul nr. 970/2024 privind modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 318/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind operațiunile de piață cu titluri de stat pe piața internă (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 512/31.05.2024);
- Norma nr. 1/2024 privind modul unitar de completare a mențiunilor din ordinele de plată către Ministerul Finanțelor – Trezoreria Statului în mesajele electronice utilizate în sistemele de plăți (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 141/20.02.2024);
- Norma nr. 2/2024 pentru aplicarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 10/2024 privind piața secundară a titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 836/22.08.2024);
- Regulamentul nr. 1/2024 privind selectarea instituțiilor de credit mandatate de Fondul de garantare a depozitelor bancare pentru efectuarea plăților de compensații (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1234/9.12.2024);

Distinct, au făcut obiectul analizei juridice proiectele de acte normative care:

- stabilesc măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 909/2014 și (UE) nr. 2016/1011 (Regulamentul DORA), Regulamentului (UE) 2024/886 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 de modificare a Regulamentelor (UE)

nr. 260/2012 și (UE) nr. 2021/1230 și a Directivelor 98/26/CE și (UE) 2015/2366 în ceea ce privește transferurile credit instant în euro, care asigură transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2023/2864 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2023 de modificare a anumitor directive în ceea ce privește înființarea și funcționarea punctului unic de acces european, Directivei (UE) 2022/2464 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 537/2014, a Directivei 2004/109/CE, a Directivei 2006/43/CE și a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește raportarea privind durabilitatea de către întreprinderi.

Totodată, au fost elaborate puncte de vedere cu privire la problemele de natură legislativă din chestionarele adresate BNR de instituțiile internaționale și au fost exprimate poziții cu privire la implementarea în legislația națională a actelor emise de organisme europene (Autoritatea Bancară Europeană, Comitetul European pentru Risc Sistemic).

De asemenea, au fost formulate observații și propuneri cu privire la proiectele legislative aflate în dezbateri la nivel european, cu impact asupra domeniului de competență al BNR, în special cele vizând proiectele în domeniile: instituirea monedei euro digitale, piețele criptoactivelor și reziliența operațională digitală, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cadrul european de asigurare a depozitelor bancare, managementul crizelor în domeniul bancar.

Componenta juridică a activității BNR în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale a vizat, printre altele, participarea la reuniunile Comitetului Juridic (*Legal Committee*), colaborarea cu reprezentanții departamentelor corespondente din cadrul Băncii Centrale Europene și de la nivelul băncilor centrale naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene și analiza documentației relevante transmise de BCE prin intermediul procedurii scrise (*written procedure*).

În perioada de referință au fost înregistrate numeroase solicitări privind acordarea avizului juridic/asistenței juridice în domeniile de competență ale băncii, fiind emise, printre altele, 187 de puncte de vedere/avize pe reglementări interne, 121 de avize/puncte de vedere pe proiecte și propuneri legislative ale Parlamentului României și/sau ale Guvernului României, 128 de puncte de vedere/avize pe acte normative de nivel secundar emise de BNR, 433 de puncte de vedere/avize pentru diverse solicitări ale persoanelor fizice sau juridice, 677 de avize pe contracte de achiziții publice, 20 de puncte de vedere și avize pe solicitări în domeniul datelor personale administrate de banca centrală, 376 de lucrări aferente comitetelor directoare, 275 de adrese de înființare popriri, precum și 2 942 de puncte de vedere/opinii privind activitatea curentă a băncii.

Avizele și punctele de vedere au vizat:

- elaborarea și încheierea contractelor cu contrapărțile BNR, atât pe plan extern, cât și intern;

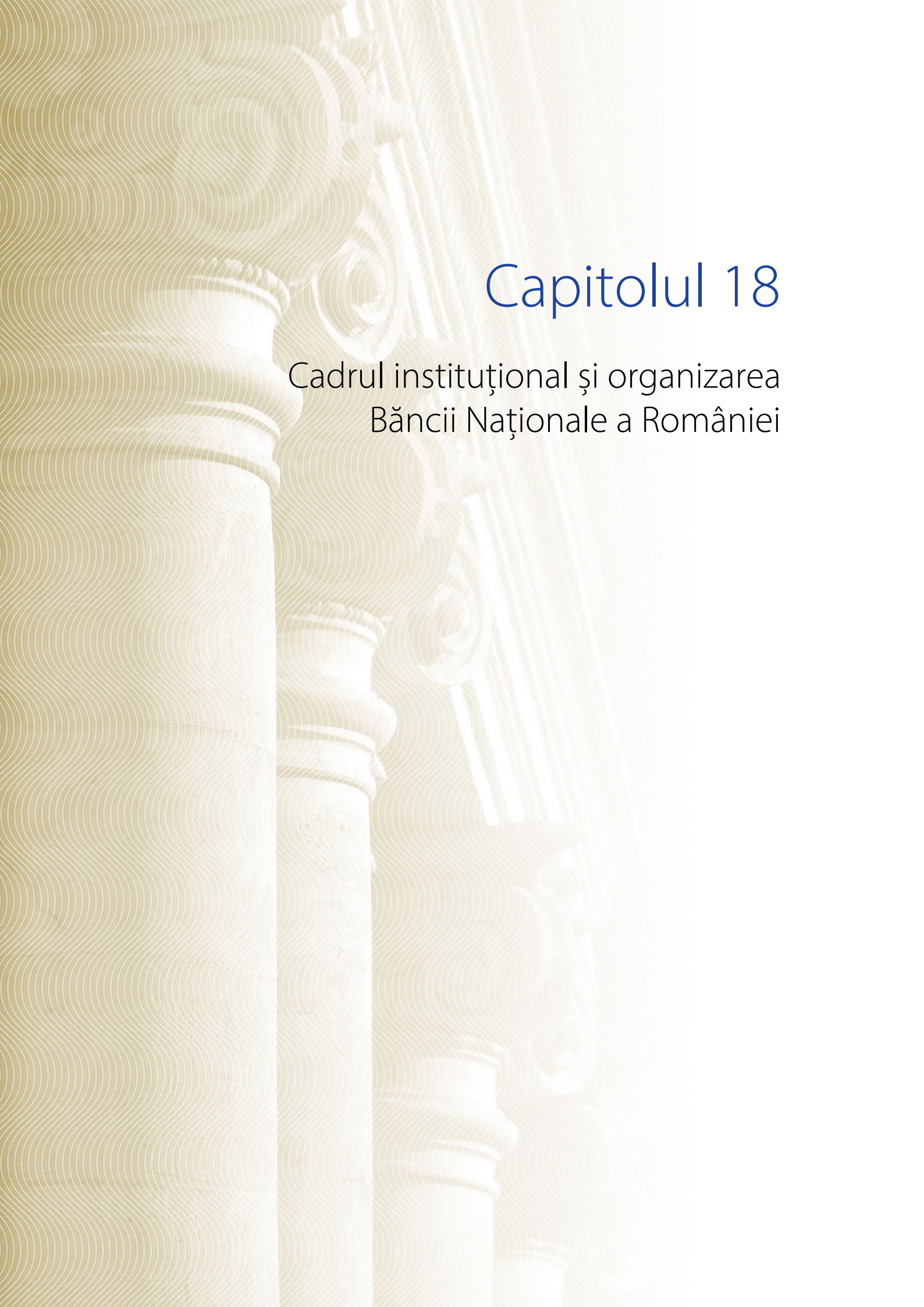
- contracte de achiziție publică de produse, servicii și lucrări și acte adiționale la acestea, încheiate atât sub incidența legislației privind achizițiile publice din România, cât și ca urmare a unor acorduri cadru EPCO;
- activitatea BNR în calitate de autoritate de supraveghere prudențială, autoritate competentă cu autorizarea instituțiilor financiare, altele decât instituțiile de credit sau în calitate de autoritate de rezoluție;
- diverse solicitări ale persoanelor fizice/juridice, ale instituțiilor publice, respectiv Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Public, solicitări în domeniul datelor personale administrate de banca centrală, avându-se în vedere și clarificarea modalității de interpretare și de aplicare a prevederilor legislației și reglementărilor de nivel secundar din domeniul de competență al BNR;
- aplicarea și interpretarea legislației din domeniul raporturilor de muncă, achizițiilor publice, proprietății publice și private, societăților, drepturilor de autor și drepturilor conexe, fiscal, inventariere, precum și în alte domenii de interes pentru desfășurarea în condiții optime a activității curente a BNR;
- îndeplinirea procedurilor legale în materia executării silite, analizând și soluționând documentațiile aferente cererilor de executare silită prin poprire asupra conturilor instituțiilor de credit/veniturilor salariale ale angajaților BNR transmise de executorii judecătorești.

În perioada de referință au fost gestionate 129 de dosare înregistrate pe rolul instanțelor de judecată din întreaga țară. În vederea soluționării favorabile a acestor litigii, au fost întocmite 173 de lucrări pentru fundamentarea poziției procesuale a BNR, în scopul apărării și valorificării drepturilor băncii centrale.

Totodată, activitatea desfășurată de Direcția Juridică s-a materializat și în formularea a 217 răspunsuri la solicitările adresate de instanțele judecătorești, alte instituții cu activitate administrativ-jurisdicțională, organele de urmărire penală, precum și de alte organisme, atât din București, cât și din teritoriu, în legătură cu comunicarea unor informații sau înscrieri în cauze în care BNR nu are calitatea de parte.

De asemenea, o altă componentă a activității juridice este reprezentată și de soluționarea contestațiilor depuse împotriva actelor emise de BNR pentru aplicarea de sancțiuni și dispunerea unor măsuri. În anul 2024, Direcția Juridică a reprezentat interesele băncii centrale în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, instanța supremă respingând contestația formulată împotriva unei hotărâri a Consiliului de administrație prin care s-a dispus sancțiunea radierii unei instituții financiare nebancale.

The background of the page features a faded, high-angle photograph of several classical columns, likely from a grand building. Overlaid on this image is a pattern of thin, concentric, wavy lines in a light beige or gold color, creating a textured, ripple-like effect across the left and central portions of the page.

Capitolul 18

Cadrul instituțional și organizarea
Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este banca centrală a României, fiind o instituție publică independentă. Activitatea sa este reglementată de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (denumită în continuare Statutul BNR).

Obiectivul fundamental al BNR este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Principalele atribuții ale instituției sunt:

- elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- administrarea rezervelor internaționale ale României.

1. Structura decizională și guvernanta corporativă

Banca Națională a României este condusă de un Consiliu de administrație, alcătuit din nouă membri numiți de Parlament – la propunerea comisiilor permanente de specialitate ale celor două Camere – cu nominalizarea conducerii executive. Numirile se fac pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Potrivit legii, membrii Consiliului de administrație nu pot fi parlamentari sau membri ai unui partid politic și nu pot face parte din autoritatea judecătorească sau din administrația publică. Consiliul de administrație al BNR este compus din: (i) un președinte, care este și guvernator al Băncii Naționale a României; (ii) un vicepreședinte, care este și prim-viceguvernator; (iii) șapte membri, dintre care doi sunt și viceguvernatori, iar ceilalți cinci membri nu sunt salariați ai BNR.

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României hotărăște, în condițiile legii: (i) politicile în domeniul monetar și al cursului de schimb, urmărind aducerea la îndeplinire a acestora; (ii) măsurile în domeniile autorizării, reglementării și supravegherii prudențiale sau, după caz, monitorizării instituțiilor de credit, instituțiilor de plată și instituțiilor financiare nebancale și monitorizării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, inclusiv administratorii acestora; (iii) organizarea internă a băncii. Consiliul de administrație stabilește, de asemenea, direcțiile principale în conducerea operațiunilor proprii și responsabilitățile care revin personalului Băncii Naționale a României.

În numele Consiliului de administrație, guvernatorul prezintă Parlamentului României, până la data de 30 iunie a anului următor, *Raportul anual* al Băncii Naționale a României, care cuprinde activitățile BNR, situațiile financiare anuale și raportul auditorului extern, dezbătut, fără a fi supus votului, în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului.

Mugur Constantin Isărescu
Guvernator,
Președinte al Consiliului
de administrație

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

numit de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 27 din 1 octombrie 2024

Leonardo Badea
Prim-viceguvernator,
Vicepreședinte al Consiliului
de administrație

Florin Georgescu
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

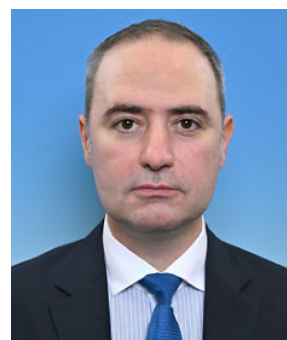
Cosmin Marinescu
Viceguvernator,
Membru al Consiliului
de administrație

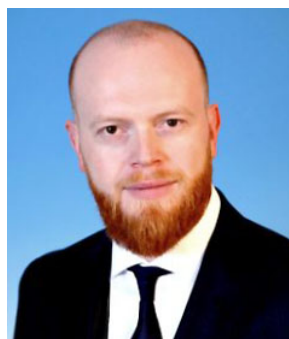
Aura-Gabriela Socol
Membru al Consiliului
de administrație

Roberta-Alma Anastase
Membru al Consiliului
de administrație

Alexandru Nazare
Membru al Consiliului
de administrație

Csaba Bálint
Membru al Consiliului
de administrație

Cristian Popa
Membru al Consiliului
de administrație

Act legislativ

Hotărâre nr. 27 din 2024

Monitorul Oficial, Partea I, nr. 988 din 02.10.2024

Intrare în vigoare la 11.10.2024

Hotărârea nr. 27/2024 pentru numirea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

În temeiul prevederilor art. 67 din Constituția României, republicată, ale art. 32 alin. (1) și art. 33 alin. (2)-(4) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, cu modificările ulterioare,

Parlamentul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. – Se numesc în Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României, cu nominalizarea conducerii executive a acesteia, pentru o perioadă de 5 ani, începând cu data de 11 octombrie 2024, membrii prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 1 octombrie 2024, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

PETRE-FLORIN MANOLE

p. PREȘEDINTELE SENATULUI

VIRGIL GURAN

București, 1 octombrie 2024.

Nr. 27.

ANEXĂ

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

1. Mugur Isărescu	– președinte al Consiliului de administrație și guvernator al Băncii Naționale a României
2. Leonardo Badea	– vicepreședinte al Consiliului de administrație și prim-viceguvernator al Băncii Naționale a României
3. Florin Georgescu	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
4. Cosmin Marinescu	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
5. Aura-Gabriela Socol	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
6. Roberta-Alma Anastase	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
7. Alexandru Nazare	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
8. Csaba Bálint	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
9. Cristian Popa	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României
în perioada 11 octombrie 2019 – 10 octombrie 2024

1. Mugur Isărescu	– președinte al Consiliului de administrație și guvernator al Băncii Naționale a României
2. Florin Georgescu	– vicepreședinte al Consiliului de administrație și prim-viceguvernator al Băncii Naționale a României
3. Leonardo Badea	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
4. Eugen Nicolăescu	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
5. Csaba Bálint	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
6. Gheorghe Gherghina	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
7. Cristian Popa	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
8. Dan-Radu Rușanu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
9. Virgiliu Stoenescu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

În vederea asigurării eficienței procesului decizional, în cadrul BNR funcționează trei structuri operative cu responsabilități în exercitarea principalelor funcții ale unei bănci centrale: Comitetul de politică monetară, Comitetul de supraveghere și Comitetul de administrare a rezervelor internaționale. La acestea se adaugă comitete de specialitate având regulamente de funcționare proprii prin care sunt detaliate componența, atribuțiile și responsabilitățile specifice.

Comitetul de politică monetară (CPM) reprezintă o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional. Este alcătuit din 13 membri și este condus de guvernatorul BNR. Atribuțiile comitetului se circumscriu obiectivului fundamental al băncii centrale, ele vizând, în principal, caracteristicile strategiei și cadrului operațional ale politicii monetare, configurarea și implementarea politicii monetare, precum și cercetarea economică adiacentă. Astfel, CPM dezbate și stabilește conținutul, structura și configurația materialelor/rapoartelor de analiză în domeniul politicii monetare, ale proiecțiilor evoluțiilor macroeconomice pe diferite orizonturi de timp, precum și ale propunerilor privind conduita politicii monetare, pe care le înaintează ulterior spre analiză și aprobare Consiliului de administrație al BNR. Totodată, CPM sprijină procesul de deliberare și adoptare a deciziilor de politică monetară prin discutarea, aprobarea și punerea periodică la dispoziția Consiliului de administrație a unor analize/studii întocmite de direcțiile de specialitate, abordând arii de cercetare/tematici relevante pentru conducerea politicii monetare. În același timp, membrii CPM discută, analizează și propun Consiliului de administrație, ori de câte ori este nevoie, revizuirii ale unor caracteristici ale strategiei și ale unor instrumente ale politicii monetare, în vederea adecvării acestora din perspectiva îndeplinirii obiectivului fundamental al BNR și a armonizării lor cu standardele în domeniu ale BCE. Conform calendarului

anual al ciclurilor trimestriale de prognoză aprobat de Consiliul de administrație al BNR, în cursul anului 2024 au avut loc 16 ședințe ale CPM, iar în primele cinci luni din 2025 s-au desfășurat opt ședințe.

Comitetul de supraveghere este o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional, compusă din nouă membri și condusă de guvernatorul BNR.

Atribuțiile sale vizează, în principal, activitățile de evaluare a funcționării entităților supravegheate sau monitorizate de BNR, pe baza studiilor, notelor de informare, a rapoartelor și analizelor elaborate și prezentate periodic de către direcțiile de specialitate, cu privire la: evoluția performanțelor financiare, a calității activelor, administrării riscurilor de operare și încadrării acestora în nivelul reglementat al indicatorilor de prudență bancară; evoluțiile privind stabilitatea financiară, identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice și ale instituțiilor de credit de importanță sistemică; necesitatea modificării prevederilor reglementărilor aplicabile entităților supravegheate sau monitorizate de BNR, în conformitate cu legislația specifică și cu practica internațională în materie; evoluția expunerii la nivel individual și sectorial la riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, inclusiv de conformare cu regimurile sancțiunilor internaționale.

În anul 2024, Comitetul de supraveghere a adoptat hotărâri în cadrul a 24 de ședințe, iar în primele cinci luni ale anului 2025 în cadrul a nouă ședințe, materialele analizate vizând, în principal, următoarele aspecte: (i) notificarea intenției privind dobândirea de participații calificate la capitalul social al instituțiilor de credit; (ii) cereri prezentate de instituțiile de credit, persoane juridice române, potrivit reglementărilor prudențiale, cu privire la modificările intervenite în situația acestora referitoare la persoanele desemnate să exercite responsabilități de administrare și/sau conducere, completarea obiectului de activitate, auditorul financiar, operațiunile în condiții de favoare prevăzute în pachetele de măsuri remuneratorii și stimulente pentru salariați, exceptare de la aplicarea unor ponderi de risc față de subsidiare, fuziuni, etc.; (iii) cereri ale instituțiilor de credit privind utilizarea abordărilor bazate pe modele interne/revenirea la utilizarea abordării standardizate pentru calcularea cerințelor de capital aferente riscurilor; (iv) propuneri de constatare a încetării de drept a valabilității autorizațiilor unor instituții de credit ca urmare a încheierii proceselor de fuziune prin absorbție, precum și propuneri de radiere a unor instituții financiare nebankare și, implicit, de interzicere a desfășurării activității de creditare; (v) programul de supraveghere prudențială și pe linia prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și a punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale, la nivelul instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebankare, instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică; (vi) proiecte de acte normative ale băncii centrale sau ale altor autorități care vizează activitatea instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebankare, instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică; (vii) implementarea Ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană în cadrul legislativ național și/sau practica de supraveghere, din perspectiva competențelor băncii centrale; (viii) propuneri legislative vizând transpunerea reglementărilor la nivelul UE în domeniul instituțiilor din aria de reglementare BNR; (ix) propuneri de poziții în cadrul negocierilor proiectelor legislative la nivelul UE, către structuri europene, pe domeniile specifice competențelor; (x) propuneri privind strategia BNR pentru asumarea de competențe în anumite domenii care vizează inclusiv entitățile aflate în competența

BNR, în vederea implementării la nivel național a unor acte normative europene de directă aplicare; (xi) propuneri privind cereri de autorizare în calitate de instituții emitente de monedă electronică și instituții de plată; (xii) monitorizarea evoluțiilor privind stabilitatea financiară, identificarea instituțiilor de credit de importanță sistemică, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice, analize referitoare la recalibrarea instrumentelor macroprudențiale - amortizoarele de capital, aplicarea prin reciprocitate a măsurilor macroprudențiale și analize specifice precum monitorizarea condițiilor și termenilor de creditare, testarea periodică la stres a solvabilității și lichidității sectorului bancar sau evoluții și perspective asociate procesului de digitalizare a instituțiilor de credit; (xiii) informări referitoare la activitatea Centralei Riscului de Credit și a Centralei Incidentelor de Plăți; (xiv) alte spețe legate de funcționarea sistemului bancar, a instituțiilor de plată și a instituțiilor emitente de monedă electronică.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) reprezintă o structură permanentă, responsabilă pentru îndeplinirea, prin decizii de natură tactică, a obiectivelor strategice fixate de Consiliul de administrație în domeniul administrării rezervelor internaționale. CARI este format din 11 membri și este condus de guvernatorul BNR. În conformitate cu atribuțiile stabilite de Consiliul de administrație, comitetul analizează permanent dinamica climatului economico-financiar global și formulează propuneri privind strategia de administrare a rezervelor, analizează încadrarea în limitele strategice și tactice și evaluează performanța lunară a portofoliilor, face recomandări privind implementarea de noi instrumente financiare și stabilește lista entităților cu care se pot derula tranzacții, a emitenților pentru plasamentele în hârtii de valoare, precum și a activelor acceptate pentru investire. CARI se reunește și ia decizii ori de câte ori evoluțiile de pe piețele financiare impun, la convocarea președintelui sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui.

Incertitudinile ridicate cu privire la politicile comerciale la nivel global au sporit riscul unei posibile desincronizări între evoluția inflației și a activității economice, care ar complica funcția de reacție a unor bănci centrale din economiile dezvoltate. Aceste evoluții, în măsura în care s-ar concretiza, ar determina o creștere notabilă a aversiunii față de risc și implicit a volatilității prețurilor principalelor clase de active financiare, ceea ce ar exercita un impact major asupra activității de administrare a rezervelor internaționale ale României. În aceste condiții, BNR a continuat să opteze pentru practicarea unui management conservator al rezervelor internaționale, în care obiectivele privind siguranța și lichiditatea investițiilor au avut prioritate.

Comitetul de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR reprezintă o structură cu rol consultativ și de analiză a activității de pregătire a adoptării euro, funcționând ca un cadru formalizat de dezbateri, cu rol de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară.

Comitetul de plăți, înființat în anul 2022, este o structură cu rol consultativ și care sprijină Consiliul de administrație al BNR în îndeplinirea atribuțiilor care îi revin cu privire la promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a instrumentelor de plată din România, precum și la autorizarea și supravegherea serviciilor și ale instrumentelor de plată. Printre obiectivele acestui comitet se numără:

identificarea măsurilor necesare pentru consolidarea pieței plăților de retail și dezvoltarea unei piețe integrate a plăților, formularea de propuneri de măsuri în vederea sprijinirii dezvoltării pieței plăților, inclusiv pentru creșterea gradului de siguranță a plăților și menținerea încrederii utilizatorilor în instrumentele și serviciile de plată sau identificarea barierelor care limitează creșterea gradului de incluziune financiară, din perspectiva serviciilor de plată, a instrumentelor utilizate și a costurilor aferente acestora. În funcție de subiectele dezbătute, la ședințele comitetului pot fi invitați reprezentanți ai prestatorilor de servicii de plată din România, inclusiv ai companiilor de tip *FinTech* și ai mediului de afaceri, ai autorităților administrației publice centrale, precum și ai altor entități cu atribuții relevante în domeniul plăților.

Comitetul de management al infrastructurilor pieței financiare operate de Banca Națională a României (CMIPF), înființat în anul 2017, este o structură permanentă, cu rol consultativ pentru Consiliul de administrație al BNR și decizional, în limitele impuse de acesta. CMIPF este responsabil pentru administrarea generală a infrastructurilor pieței financiare operate de banca centrală (denumite generic IPF-BNR). CMIPF este alcătuit din cinci membri și este prezidat de un membru al conducerii executive, acționând ca organism colectiv de conducere (colegiu), cu rolul de a formula propuneri Consiliului de administrație al BNR cu privire la aspecte de importanță strategică legate de dezvoltarea și funcționarea IPF-BNR și de a îndeplini sarcinile care i-au fost stabilite de Consiliu, inclusiv cele privind dezvoltarea și implementarea unor noi infrastructuri, precum și de gestionare a sistemului de management al securității informației aferent IPF-BNR.

Comitetul de risc funcționează ca o structură permanentă, cu rol consultativ, aflată în subordinea Consiliului de administrație, cu scopul de a acorda asistență acestuia în supervizarea procesului de management al riscurilor în banca centrală.

Comitetul de risc este format din 12 membri, conducerea acestuia fiind asigurată de guvernatorul BNR, în calitate de președinte, și de prim-viceguvernatorul BNR, în calitate de vicepreședinte.

Principalele atribuții ale comitetului vizează: (i) analiza și avizarea cadrului de reglementare a procesului de management al riscurilor în BNR și monitorizarea respectării și aplicării acestuia în cadrul instituției; (ii) analiza și avizarea materialelor în domeniu, adresate Consiliului de administrație; (iii) supervizarea situației generale, actualizate, a riscurilor și avizarea limitelor de expunere la acestea și a planurilor propuse pentru tratarea lor; (iv) formularea de recomandări în scopul îmbunătățirii performanțelor structurilor organizatorice din BNR în ceea ce privește managementul riscurilor asociate activităților gestionate.

Comitetul de audit este un organism independent de conducerea executivă a Băncii Naționale a României, cu funcție consultativă, constituit în scopul asistării Consiliului de administrație al BNR în realizarea responsabilităților de supervizare a proceselor de control intern, management al riscurilor și guvernanță ale băncii, precum și a mecanismelor sale de audit intern și extern.

Comitetul de audit este format din cei cinci membri ai Consiliului de administrație al BNR, care nu fac parte din conducerea executivă. Începând cu data de 11 octombrie 2024, în componența Comitetului de audit au survenit modificări, ca urmare a Hotărârii nr. 27 din 1 octombrie 2024 a Parlamentului României, prin care a fost nominalizat noul Consiliu de administrație al BNR.

Conform reglementării interne, Comitetul de audit se întrunește cel puțin trimestrial și ori de câte ori este necesar, iar Direcția Audit intern asigură secretariatul acestuia.

În anul 2024, Comitetul de audit s-a întrunit în patru ședințe și au avut loc patru consultări în cadrul cărora au fost analizate sau avizate, după caz, documente care țin de competența sa.

Comitetul de strategie, planificare și coordonare a inițiativelor și proiectelor.

Necesitatea unei mai bune alinieri a strategiei IT&C cu viziunea strategică a BNR, a unei utilizări cât mai eficiente a resurselor necesare pentru implementarea proiectelor și programelor cu componentă digitală, precum și crearea unui cadru adecvat organizării și funcționării activității de evaluare a inițiativelor și de coordonare a programelor și proiectelor, a determinat înființarea Comitetului de strategie, planificare și coordonare a inițiativelor și proiectelor al cărui secretariat este asigurat de Direcția Soluții digitale. Acest comitet asigură guvernanta atât a funcției IT&C și de securitate cibernetică, cât și a portofoliului de programe și proiecte cu componentă digitală, la nivelul BNR.

Niveluri de control extern

Statutul BNR prevede două niveluri de control extern, respectiv: (i) auditorul financiar, care auditează situațiile financiare anuale ale BNR, și (ii) Curtea de Conturi, care efectuează controlul ulterior asupra operațiunilor comerciale efectuate de BNR, ce sunt reflectate în bugetul de venituri și cheltuieli și în situațiile financiare anuale ale băncii.

Niveluri de control intern

În cadrul Băncii Naționale a României, pentru a asigura o guvernanta solidă și un sistem de control intern eficient, este aplicat modelul celor trei linii de apărare, structurat astfel:

- Prima linie de apărare este reprezentată de conducerea și angajații fiecărei structuri organizatorice, care sunt responsabili pentru identificarea și gestionarea riscurilor asociate activităților pe care le desfășoară, implementarea măsurilor de control intern, precum și respectarea reglementărilor aplicabile.
- A doua linie de apărare este formată din structurile organizatorice specializate, care oferă suport și expertiză primei linii și care includ funcții dedicate privind: managementul riscurilor operaționale, conformitatea, controlul de legalitate și regularitate, controlul financiar preventiv, securitatea cibernetică, protecția datelor cu caracter personal, continuitatea activității, gestionarea riscurilor financiare aferente administrării rezervei internaționale.

- A treia linie de apărare este reprezentată de funcția de audit intern, care oferă servicii de asigurare și de consultanță, în mod independent și obiectiv, destinate să adauge valoare și să îmbunătățească operațiunile desfășurate de BNR. Auditul intern sprijină banca în atingerea obiectivelor sale, prin evaluarea sistematică și metodică a proceselor de management al riscurilor, control și guvernanță și formularea de recomandări de îmbunătățire a eficacității acestora.

În conformitate cu cele mai bune practici internaționale în domeniul guvernancei corporative, Direcția Audit intern are o dublă subordonare, menită să îi asigure independența și obiectivitatea în îndeplinirea atribuțiilor. Astfel, aceasta se subordonează din punct de vedere administrativ guvernatorului BNR, iar din punct de vedere funcțional Comitetului de audit.

În anul 2024, au fost derulate 26 de misiuni de audit intern, în urma cărora au fost elaborate recomandări pentru îmbunătățirea și întărirea proceselor de guvernanță, management al riscurilor și control intern. Concluziile și recomandările formulate au fost comunicate managementului structurilor auditate, conducerii executive și Comitetului de audit.

De asemenea, Direcția Audit intern a continuat să acorde asistență echipei care efectuează auditarea externă a situațiilor financiare ale BNR, prin facilitarea schimbului de informații și documente cu structurile organizatorice implicate în procesul auditat.

În perioada de referință, pregătirea profesională continuă a angajaților a constituit o preocupare constantă, dată fiind importanța obținerii și menținerii certificărilor naționale și internaționale în domeniu.

În desfășurarea activității, Direcția Audit intern aplică Cadrul internațional de practici profesionale privind activitatea de audit intern, emis de Institutul Auditorilor Interni (IIA), metodologia de lucru din Manualul de audit intern al BNR și Manualul comitetului auditorilor interni de la nivelul Sistemului European al Băncilor Centrale, precum și cele mai bune practici în domeniu, inclusiv cele referitoare la auditul IT&C, securitatea și reziliența cibernetică.

Funcția de conformitate

În anul 2024, activitatea Compartimentului Conformitate a vizat cu prioritate actualizarea cadrului de reglementare intern în concordanță cu evoluțiile legislative aplicabile și implementarea politicii de conformitate în derularea proceselor privind integritatea în exercitarea funcției și prevenirea conflictului de interese. Din perspectiva atribuțiilor curente, principalele activități derulate au fost:

- Instituirea unor instrumente și mecanisme dedicate prevenirii și combaterii discriminării, promovării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, precum și prevenirii și combaterii hărțuirii pe criteriul de sex și a hărțuirii morale la locul de muncă, prin integrarea acestora în cadrul reglementărilor interne.

- Definitivarea revizuirii de fond a Codului de etică al salariaților Băncii Naționale a României nr. 1/04.06.2014, din perspectiva pachetului legislativ privind prevenirea și combaterea hărțuirii pe criteriul de sex precum și a hărțuirii morale la locul de muncă și a alinierii la Cadrul etic al BCE (*Ethics Framework*) și la bunele practici privind conformitatea în domeniul eticii și integrității.
- Continuarea implementării cadrului legal privind avertizorii în interes public, prin administrarea directă a canalelor de primire a raportărilor și investigarea situațiilor de neconformitate.
- Analiza și emiterea avizului de conformitate cu privire la potențiale conflicte de interese în cadrul proceselor de recrutare, promovare și mobilitate internă.
- Emiterea de opinii/puncte de vedere la solicitările structurilor organizatorice și ale salariaților, în sensul aprecierii existenței premiselor de materializare a unor potențiale conflicte de interese sau a unor situații de incompatibilitate (actuale sau potențiale).

În ceea ce privește asigurarea și promovarea unei culturi etice în cadrul BNR, activitățile derulate de Compartimentul conformitate au vizat informarea, consilierea și instruirea salariaților pe tematici specifice funcției de conformitate.

Pe întreg parcursul anului 2024, activitatea desfășurată în cadrul funcției de conformitate s-a realizat cu respectarea strictă a principiului independenței. În acest interval, nu au fost înregistrate ingerințe, presiuni sau alte forme de influență care să afecteze în mod direct sau indirect desfășurarea activităților specifice sau integritatea profesională a personalului implicat.

Compartimentul conformitate a continuat, în mod consecvent și eficient, colaborarea cu Biroul de Guvernanță și Conformitate (*Governance and Compliance Office*) din cadrul Băncii Centrale Europene, structură responsabilă cu exercitarea funcției de conformitate la nivelul instituției. Această colaborare s-a materializat atât prin contacte bilaterale directe, cât și prin participarea activă la conferințele și sesiunile de lucru organizate pe teme relevante pentru aria de conformitate.

Guvernanța regiilor autonome din subordinea Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este împuternicită să reprezinte interesele statului în consiliile de administrație ale regiilor autonome Monetăria Statului și Imprimeria Băncii Naționale a României, care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară în subordinea băncii centrale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 231/1991 privind înființarea regiilor autonome Monetăria Statului și Imprimeria Băncii Naționale a României.

Acestea sunt întreprinderi publice care desfășoară activități de interes național și contribuie la realizarea atribuției Băncii Naționale a României privind emiterea însemnelor monetare, sub formă de bancnote și monede, ca mijloace legale de plată pe teritoriul țării, astfel încât să fie asigurat necesarul de numerar în strictă concordanță cu necesitățile reale ale circulației bănești.

În anul 2024, guvernanta regiilor autonome din subordinea instituției a fost desfășurată în conformitate cu prevederile legale în vigoare, respectându-se principiile de transparență, responsabilitate și eficiență.

2. Relația BNR cu Parlamentul României și cu alte instituții ale statului

Pe linia comunicării instituționale, Banca Națională a României întreține un dialog constant cu Parlamentul României, colaborarea constând, în principal, în:

- (i) elaborare de puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative la solicitarea directă a comisiilor parlamentare sau, indirect, la cererea unor inițiatori (MF, ANPC, alte autorități publice) sau a Administrației Prezidențiale. Potrivit art. 3 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, autoritățile publice centrale solicită avizul Băncii Naționale a României pentru proiectele de acte normative care privesc domeniile în care aceasta are atribuții;
- (ii) formulare de puncte de vedere, realizare de materiale sau participare la discuții/reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului pe tematici precum politică monetară, stabilitate financiară, rezoluție bancară, afaceri europene, sisteme de plăți;
- (iii) realizare și transmitere de materiale în cadrul procedurii parlamentare de exercitare a controlului din perspectiva respectării principiilor subsidiarității și proporționalității de către proiectele de acte legislative ale Uniunii Europene;
- (iv) transmitere de opinii și participare la reuniuni ale comisiilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului, în cadrul procedurii parlamentare privind analiza proiectelor de documente elaborate de instituțiile Uniunii Europene;
- (v) transmitere către președinții celor două Camere ale Parlamentului și către comisiile economice atât a *Raportului anual* (obligație statutară), cât și a *Raportului asupra inflației* și a *Raportului asupra stabilității financiare* – două dintre principalele instrumente de comunicare ale băncii centrale, în care sunt explicate acțiunile acestora în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare;
- (vi) elaborare de materiale pentru pregătirea unor evenimente organizate de Parlament sau la care participă reprezentanți ai acestuia;
- (vii) răspunsuri la interpelări punctuale adresate BNR de senatori sau deputați.

Pe parcursul anului 2024, Banca Națională a României a fost implicată activ în furnizarea de informații, fundamentarea de puncte de vedere asupra unei serii de inițiative legislative alături de alte autorități publice, precum Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Oficiul Național de Prevenire și Combattere a Spălării Banilor: (i) proiectul de modificare a Legii nr. 129/2019 ca urmare a adoptării Regulamentului privind transferurile de fonduri și anumite criptoactive și a recomandărilor experților Moneyval; (ii) proiectul de modificare

a Ordonanței Guvernului nr. 9/2004; (iii) posibilitatea achiziționării, de către operatorii economici, de lingouri de aur și argint, precum și modalitatea de evaluare a acestora, din perspectiva competențelor Băncii Naționale a României; (iv) avizarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, însoțit de expunerea de motive aferentă; (v) fișele de lucru corespunzătoare propunerilor de texte de acte normative aferente domeniului de activitate al băncii centrale care ar urma să fie supuse aprobării Guvernului în cel de al doilea semestru al anului 2024, în contextul aplicării metodologiei de lucru pentru operaționalizarea Planului Anual de Lucru al Guvernului (PALG); (vi) consultarea preliminară interinstituțională a proiectului de lege privind completarea Anexei nr. 2 pct. 8 Servicii, produse și piețe financiare și prevenirea spălării banilor și prevenirea finanțării terorismului a Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, categoria Regulamente și expunerea de motive; (vii) avizarea în regim de urgență a proiectului de Lege privind reziliența entităților critice, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative; (viii) Ordonanța de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de prevenire și combatere a publicității și a tehnicilor agresive de comunicare practicate de entitățile care nu sunt înscrise în Registrul Autorității de Supraveghere Financiară; (ix) programul legislativ al Guvernului pentru anul 2025; (x) proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață; (xi) proiectul de ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor private; (xii) proiectul ordonanței de urgență privind aprobarea schemei de ajutor de stat Creditul Fermierului, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei; (xiii) observații și propuneri formulate, în cadrul procesului de consultare publică, de Asociația Română a Băncilor cu privire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar; (xiv) proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, însoțit de expunerea de motive aferentă; (xv) transpunerea parțială a Directivei (UE) 2023/2864 de modificare a anumitor directive în ceea ce privește înființarea și funcționarea punctului unic de acces european (ESAP); (xvi) scrisoarea nr. XXXV/5118/3.12.2024 privind solicitarea avizării propunerii legislative pentru instituirea Programului Subvenții pentru căminul familiei.

La acestea se adaugă reprezentarea BNR la ședințe ale comisiilor parlamentare din Camera Deputaților sau Senatul României pentru a prezenta opiniile băncii centrale asupra unor proiecte legislative.

Astfel, în cadrul Camerei Deputaților, BNR a fost reprezentată la ședințe ale Comisiei pentru buget, finanțe și bănci și Comisiei pentru politică economică, reformă și privatizare sau a prezentat puncte de vedere pe proiecte legislative care aveau printre subiecte: (i) propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare (PLx 279/2024); (ii) propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 312/2015 privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții; (iii) proiectul de lege pentru aprobarea OUG nr. 15/2024 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind contractele de credit pentru consumatori.

Printre comisiile din Senatul României la ale căror ședințe BNR a fost reprezentată se numără Comisia economică, industrii și servicii, Comisia pentru buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări, Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, Comisia pentru comunicații, tehnologia informației și inteligență artificială, în cadrul cărora s-au discutat: (i) propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare; (ii) proiectul de lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2025 pentru modificarea Legii nr. 129/2019; (iii) scrisoarea nr. XXXV/4136/7.10.2024 privind solicitarea avizării propunerii legislative pentru conectarea românilor din afara granițelor cu țara; (iv) proiectul de lege pentru aprobarea OUG nr. 15/2024 privind administratorii de credite și cumpărătorii de credite, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind contractele de credit pentru consumatori; (v) propunerea legislativă pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar, care asigură transpunerea Directivei (UE) 2022/2556 de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE, 2014/65/UE, (UE) 2015/2366 și (UE) 2016/2341 privind reziliența operațională digitală pentru sectorul financiar.

Pe lângă participările la ședințe se numără și o serie de opinii formulate la solicitarea Secretariatului General al Guvernului pe teme precum: (i) avizarea de către Banca Națională a României a propunerii legislative privind modificarea și completarea Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare (b81/26.02.2024); (ii) avizarea, respectiv comunicarea unei opinii motivate privind susținerea sau respingerea propunerii legislative privind atribuțiile Băncii Naționale a României în domeniul protecției consumatorilor de servicii financiar-bancare și pentru modificarea unor acte normative.

În cursul anului 2024, au fost formulate răspunsuri la patru întrebări primite din partea unor deputați și senatori, pe teme referitoare la demersurile întreprinse de BNR în ultimii 30 de ani pentru demararea procedurilor de repatriere a tezaurului BNR aflat în custodia Federației Ruse, participarea României la Corporația Financiară Internațională și efectele acesteia, modalitatea de monitorizare, din punct de vedere comparativ, a politicii în materie de dobânzi a băncilor comerciale din România și eventuale măsuri avute în vedere pentru prevenirea discrepanțelor dintre nivelul dobânzilor la credite din România și cele din alte state, respectarea de către BNR a reglementărilor europene referitoare la armonizarea politicilor în materie de dobânzi, precum și măsurile luate de BNR pentru prevenirea deprecierii monedei naționale dar și stadiul transpunerii, la nivelul băncii centrale, a directivelor delegate UE.

Direcția juridică a asigurat reprezentarea BNR în Grupul de lucru Contencios UE, în cadrul căruia, sub coordonarea Agentului Guvernamental pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene, au fost discutate aspecte legate de procedurile contencioase și precontencioase aferente legislației din domeniul financiar-bancar.

3. Evoluții organizatorice

3.1. Managementul resurselor umane

Evoluția structurii organizatorice a Băncii Naționale a României

În anul 2024 a continuat procesul de adaptare a structurii organizatorice a Băncii Naționale a României la modificările intervenite în activitatea structurilor organizatorice ale băncii, Consiliul de administrație adoptând o serie de măsuri de natură organizatorică menite să sprijine procesul decizional și să aducă mai multă claritate și coerență între denumirea unor structuri sau substructuri din cadrul băncii și atribuțiile specifice ale acestora, prezentate după cum urmează:

- înființarea Serviciului avizare acte de supraveghere și guvernanță bancară în cadrul Direcției Supraveghere

Pe fondul evoluțiilor recente ale cadrului de reglementare prudențială la nivel național și european, noul serviciu a preluat activitatea Biroului avizare acte de supraveghere și petiții, precum și evidența modificărilor în situația instituțiilor de credit, inclusiv evaluarea adecvării membrilor conducerii instituției și a persoanelor care dețin funcții-cheie, activitate derulată anterior la nivelul celor două servicii de supraveghere a instituțiilor de credit.

- reorganizarea Direcției Secretariat, prin desființarea Serviciului organizare evenimente și protocol și preluarea activității acestuia de către două noi servicii: Serviciul protocol și Serviciul organizare evenimente

Delimitarea activităților de organizare evenimente și protocol a fost justificată de necesitatea eliminării unor potențiale riscuri operaționale generate de suprapunerea unor activități distincte și complexe (întâlniri de lucru ale conducerii băncii, organizate în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Finanțelor și alte instituții, reuniuni ale structurilor/substructurilor SEBC etc.).

- înființarea Biroului STP în cadrul Serviciului operațiuni de politică monetară, modificare survenită la nivelul Direcției Operațiuni de piață.

Această modificare a fost adoptată în vederea asigurării continuității activității la parametri optimi și a diminuării riscurilor operaționale generate de administrarea sistemului integrat STP (*Straight Through Processing*) prin suprapunerea activităților de business cu cele tehnice.

- reorganizarea Direcției Juridice, prin:
 - (i) desființarea Serviciului drept financiar bancar și a Biroului legislație prudențială și drept societar și preluarea activității acestora la nivelul Serviciului drept financiar bancar și cooperare juridică internațională;
 - (ii) redenumirea celor două birouri din cadrul Serviciului drept financiar bancar și cooperare juridică internațională, după cum urmează:
 - Biroul legislație prudențială și activități financiar-bancare se redenumesc Biroul drept financiar bancar și piețe de instrumente financiare;

- Biroul legislație prudențială și drept societar se redenumesc Biroul drept monetar, guvernanta internă și cooperare internațională.

Restructurarea parțială a Direcției Juridice a avut drept catalizator nevoia de optimizare a proceselor interne în vederea evitării suprapunerii de atribuții și domenii de competență, respectiv cea de consolidare a coeziunii în activitatea de avizare și consultanță juridică.

- reorganizarea Cancelariei Băncii Naționale a României, prin fuzionarea serviciului Cabinetele conducerii executive și managementul documentelor cu Serviciul secretariat al Consiliului de administrație al BNR. Această măsură a urmărit optimizarea proceselor interne și creșterea coerenței în activitatea de asigurare a cadrului organizatoric și circuitul documentelor la nivelul cabinetelor conducerii executive și ale membrilor Consiliului de administrație.
- înființarea Biroului de documente electronice în cadrul Direcției Secretariat, cu scopul de a desfășura activitățile suplimentare de administrator funcțional al viitoarei aplicații de management electronic al documentelor. Noua platformă va realiza digitalizarea fluxurilor de documente care circulă la nivelul Băncii Naționale a României, inclusiv arhivarea acestora potrivit legii.
- redenumirea a trei dintre cele cinci servicii din cadrul Direcției Plăți, pentru a avea o mai bună corespondență între denumirea acestora și activitatea desfășurată, după cum urmează:
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare se redenumesc Serviciul administrare SaFIR;
- Serviciul procesare mesaje financiare se redenumesc Serviciul administrare infrastructuri de mesagerie financiară;
- Serviciul administrare TARGET2 se redenumesc Serviciul administrare TARGET¹.

Toate modificările menționate nu au afectat personalul existent în structurile respective.

Actualizarea reglementărilor interne specifice

În cursul anului 2024, în vederea asigurării conformității cu dispozițiile legale referitoare la combaterea discriminării, asigurarea egalității de șanse și tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea hărțuirii pe criteriul de sex și a hărțuirii morale la locul de muncă (Hotărârea Guvernului nr. 970/12.10.2023), au fost aprobate de Consiliul de administrație modificări ale reglementărilor interne care au vizat în principal:

- completarea obligațiilor care îi revin Băncii Naționale a României, în calitate de angajator, cu referire la asigurarea egalității de șanse și tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea hărțuirii pe criteriul de sex și a hărțuirii morale la locul de muncă;
- completarea drepturilor salariațelor cu dispozițiile care sunt impuse de legislația privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați.

¹ Începând cu data de 20 martie 2023, vechiului sistem TARGET2 a fost înlocuit de sistemul TARGET, ca urmare a finalizării Proiectului de consolidare T2-T2S al Eurosistemului.

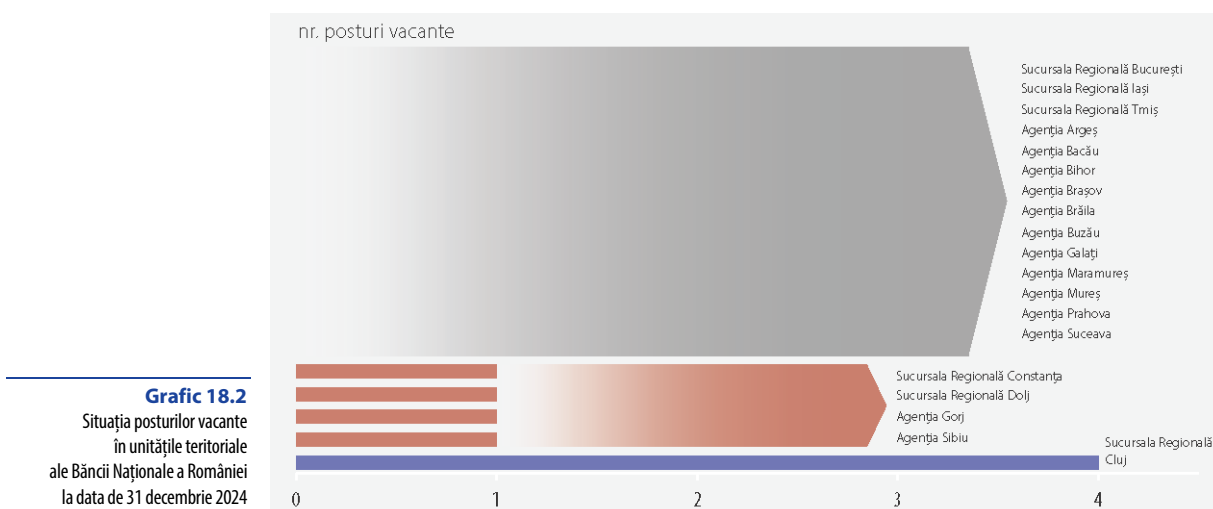
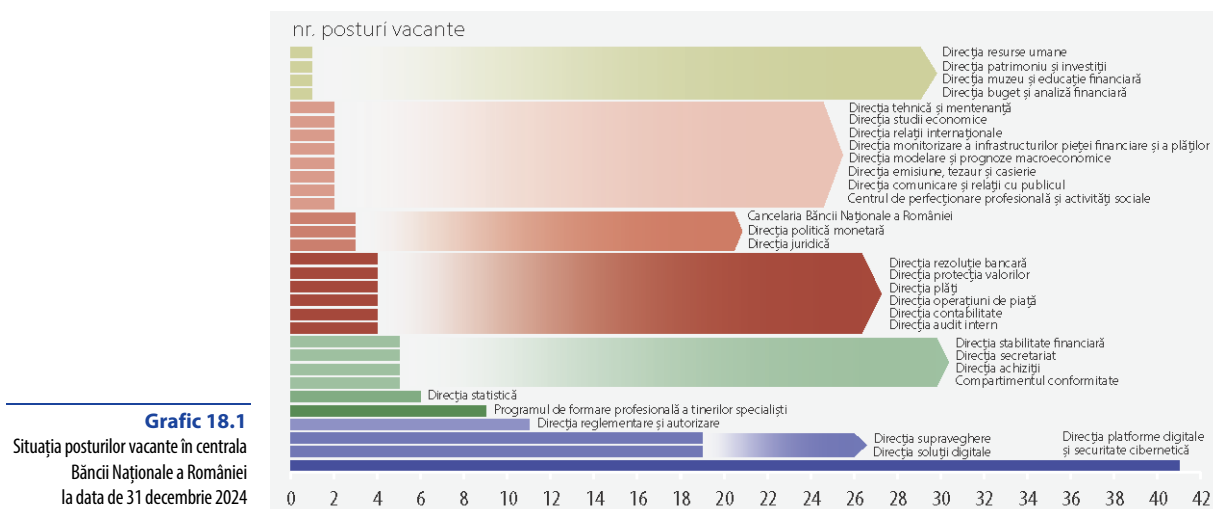
Date statistice privind personalul Băncii Naționale a României

Fluctuația de personal înregistrată în anul 2024 a fost de 3,7 la sută, numărul salariaților din Banca Națională a României fiind la 31 decembrie 2024 de 2 125 de persoane, față de 2 095 de salariați la sfârșitul anului 2023.

În intervalul 01 ianuarie – 31 decembrie 2024, Banca Națională a României a organizat 143 de procese de recrutare externă pentru un număr de 185 de posturi vacante, fiind admiși 101 candidați dintr-un total de 1 613 înscriși.

În aceeași perioadă, Banca Națională a României a organizat 59 de procese de recrutare internă pentru un număr de 66 de posturi vacante, fiind admiși 47 de candidați dintr-un total de 91 de înscriși.

În cursul anului 2024, 40 de salariați au fost promovați în funcții superioare de execuție, iar 12 în funcții de conducere.

Perfecționarea profesională a salariaților Băncii Naționale a României

În decursul anului 2024, 667 de salariați ai Băncii Naționale a României au cumulat 1 075 de participări la programe de perfecționare profesională, susținute de lectori externi (din țară sau din străinătate). Dintre acestea, 62 la sută din total au fost participări la cursuri de dezvoltare a competențelor tehnice și au vizat tematici precum: supraveghere, reglementare, piețe financiare (35,54 la sută), *cybersecurity*, *digital finance*, *new technologies and data* (38,55 la sută), audit și conformitate (6,17 la sută), managementul riscului (5,57 la sută), sustenabilitate și economie verde (4,97 la sută), juridic, resurse umane, relații internaționale, educație financiară și altele (9,94 la sută).

Banca Națională a României a continuat colaborarea cu Banca Centrală Europeană și a organizat în anul 2024 seminarul internațional „Enhancing Your Emotional Intelligence”. Menționăm că din 2009 și până în prezent, Banca Națională a României a găzduit, în total, 50 de forme de perfecționare profesională în colaborare cu Banca Centrală Europeană.

Prin încheierea unui parteneriat cu Datacamp, o platformă online de învățare specializată în educația digitală pentru știința datelor, programare și analiză statistică, care oferă cursuri interactive în limbaje precum Python, R și SQL, aproximativ 100 de salariați au primit acces la această platformă cu scopul de a dobândi abilități în domeniul prelucrării datelor. Cele mai accesate cursuri au fost *Introduction to Power BI*, *Introduction to Python*, *Introduction to ChatGPT*, *Introduction to Artificial Intelligence* și *Introduction to Data Literacy*. Astfel, se conturează o tendință clară către consolidarea cunoștințelor în domeniul analizei de date, AI și al instrumentelor asociate, ceea ce contribuie la dezvoltarea competențelor digitale în cadrul băncii.

Din totalul participărilor la forme de perfecționare ale salariaților Băncii Naționale a României, 38 la sută au fost înregistrate la cursuri adresate dezvoltării competențelor manageriale și celor de tip *soft skills*. Astfel, programe precum Leadership situațional, Reziliență emoțională, Managementul timpului, Managementul stresului, *Public Speaking*, Colaborare interpersonală și comunicare asertivă și trei programe de *team building* au cumulat un număr de 205 participări.

În ceea ce privește instruirile și alte forme de perfecționare profesională organizate cu lectori interni, 1 057 de salariați ai băncii au participat la astfel de programe organizate pe diverse teme precum: aspecte metodologice și practice privind cercetările statistice directe prin RAPDIR, planificarea și realizarea achizițiilor publice, implementarea procesului de management al riscurilor operaționale, noutăți în domeniul activității contabile, legislației fiscale și impactul asupra aplicațiilor informatice, planul de continuitate a activității, situații de urgență și securitate și sănătate în muncă etc.

Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2024

CONSILIUL DE

Guvernator

- Comitetul de politică monetară
- Comitetul de supraveghere
- Comitetul de administrare a rezervelor internaționale

Prim-viceguvernator **Leonardo Badea**

DIRECȚIA SUPRAVEGHERE

- Serviciul inspecție
- Serviciul supraveghere instituții de credit 1
- Serviciul supraveghere instituții de credit 2
- Serviciul analiză și politici de supraveghere
- Serviciul supraveghere instituții financiare nebancare și instituții de plată
- Serviciul supravegherea prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și aplicarea sancțiunilor internaționale
- Serviciul avizare acte de supraveghere și guvernanță bancară

DIRECȚIA JURIDICĂ

- Serviciul drept financiar bancar și cooperare juridică internațională
 - Biroul drept financiar bancar și piețe de instrumente financiare
 - Biroul drept monetar, guvernanță internă și cooperare internațională
- Serviciul contencios și asistență juridică
 - Biroul avizare și asistență juridică

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul sistemul bancar european
- Serviciul sistemul financiar internațional
- Serviciul analiza conjuncturii financiare internaționale

DIRECȚIA PLĂȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul administrare SaFIR
- Serviciul administrare infrastructuri de mesagerie financiară
- Serviciul administrare TARGET
- Serviciul continuitate operațională

DIRECȚIA SECRETARIAT

- Serviciul evidență documente, expedite și registratură
- Serviciul arhivă, bibliotecă și diseminare publicații
- Serviciul organizare evenimente
 - Biroul de deplasări
- Serviciul protocol
- Biroul de documente electronice

DIRECȚIA BUGET ȘI ANALIZĂ FINANCIARĂ

- Serviciul buget și analiză financiară
- Serviciul control financiar preventiv
- Serviciul monitorizare riscuri

DIRECȚIA TEHNICĂ ȘI MENTENANȚĂ

- Serviciul tehnic mentenanță imobile
- Serviciul tehnic mentenanță utilaje, echipamente și instalații
- Serviciul mentenanță administrativă și utilități

Viceguvernator **Florin Georgescu**

DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ

- Serviciul politici macroprudențiale
- Serviciul monitorizare riscuri sistemice
- Serviciul evaluări cantitative

DIRECȚIA REGLEMENTARE ȘI AUTORIZARE

- Serviciul reglementare activități financiare și instituții financiare nebancare
- Serviciul reglementare contabilă și valutară
- Serviciul autorizare
- Serviciul reglementare prudențială bancară 1
- Serviciul reglementare prudențială bancară 2

DIRECȚIA EMISIUNE, TEZAU ȘI CASIERIE

- Serviciul emisiune
- Serviciul gestionarea numerarului
- Serviciul tezaurul central
- Serviciul coordonare procesare numerar

DIRECȚIA CONTABILITATE

- Serviciul contabilitate operațională și norme contabile proprii
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – financiar
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – patrimoniu

DIRECȚIA REZOLUȚIE BANCARĂ

- Serviciul coordonare strategii și politici de rezoluție
- Serviciul pregătire și implementare decizii de rezoluție
- Serviciul monitorizarea implementării măsurilor de asigurare a soluționării instituțiilor de credit
- Serviciul planificare și implementare decizii de rezoluție

DIRECȚIA MONITORIZARE A INFRASTRUCTURILOR PIEȚEI FINANCIARE ȘI A PLĂȚILOR

- Serviciul monitorizare a infrastructurilor pieței financiare
- Serviciul monitorizare a plăților și a instrumentelor de plată

DIRECȚIA PATRIMONIU ȘI INVESTIȚII

- Serviciul investiții
- Serviciul patrimoniu mobilier
- Serviciul patrimoniu imobiliar și administrare

Notă:

Correspondența culorilor arată coordonarea structurilor.

*) Direcția audit intern este subordonată funcțional Comitetului de audit și administrativ guvernatorului Băncii Naționale a României

ADMINISTRAȚIE

Comitetul de audit

Mugur Isărescu

Viceguvernator **Cosmin Marinescu****DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ**

- Serviciul analiză și strategie de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul analiză economică și prognoze pe termen scurt
- Serviciul publicații
- Serviciul traducere și editare

DIRECȚIA MODELARE ȘI PROGNOZE MACROECONOMICE

- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA STATISTICĂ

- Serviciul statistică monetară și financiară
- Serviciul balanța de plăți
- Serviciul raportări statistice directe
- Serviciul procesare date statistice
- Serviciul administrare date SIRBNR
- Serviciul statistica riscului de credit

DIRECȚIA SOLUȚII DIGITALE

- Serviciul sisteme de aplicații și baze de date
- Serviciul analiză și integrare
- Serviciul dezvoltare software
- Serviciul testare software
- Serviciul managementul portofoliului de programe și proiecte

DIRECȚIA MUZEU ȘI EDUCAȚIE FINANCIARĂ

- Muzeul Băncii Naționale a României
- Serviciul educație financiară

CENTRUL DE PERFECTIONARE PROFESIONALĂ ȘI ACTIVITĂȚI SOCIALE

- Serviciul suport al organizării perfecționării profesionale
- Serviciul activități sociale
- Serviciul activități auxiliare
- Serviciul cantina salariaților
- Unități de perfecționare profesională și activități sociale

DIRECȚIA ACHIZIȚII

- Serviciul standardizare, planificare și monitorizare
- Serviciul realizare achiziții prin contracte
– Biroul de realizare achiziții EPCO
- Serviciul realizare achiziții prin comenzi
- Serviciul metodologie și elaborare contracte

COMPARTIMENTUL DE CONFORMITATE**SUCURSALE REGIONALE ȘI AGENȚII****DIRECȚIA AUDIT INTERN***

- Serviciul audit general 1
- Serviciul audit general 2

CANCELARIA BNR

- Biroul Euro
- Biroul economie financiară – economie reală
- Biroul bănci centrale – rol, evoluții, perspective
- Biroul criptomonede și monede digitale
- Biroul sustenabilitate și economie verde
- Serviciul cabinetele conducerii executive și secretariat al Consiliului de administrație al BNR
- Corpul de control al Guvernatorului
- Serviciul managementul și protecția informațiilor
- Serviciul administrare sisteme informatice speciale și protecția datelor cu caracter personal

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ

- Serviciul operațiuni de politică monetară – Biroul STP
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
- Serviciul execuția operațiunilor de piață
- Serviciul gestiunea riscului financiar aferent administrării rezervelor internaționale

DIRECȚIA RESURSE UMANE

- Serviciul organizare și planificare – Biroul de salarizare
- Serviciul management resurse umane
- Serviciul perfecționare profesională și dezvoltarea carierei

DIRECȚIA PROTECȚIA VALORILOR

- Serviciul managementul situațiilor de urgență și continuitatea activității
- Serviciul protecție internă
- Serviciul transport special
- Serviciul sisteme de securitate – Biroul de intervenții rapide
- Serviciul transport și mentenanță
- Serviciul coordonare rețea teritorială

DIRECȚIA PLATFORME DIGITALE ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ

- Serviciul strategie și arhitectură infrastructură și securitate informatică
- Serviciul sisteme de operare și de stocare date
- Serviciul rețele de date
- Serviciul operațiuni securitate informatică
- Serviciul testare securitate
- Serviciul administrare infrastructuri piață financiară
- Serviciul suport utilizatori
- Serviciul administrare active și suport

DIRECȚIA COMUNICARE ȘI RELAȚII CU PUBLICUL

- Serviciul relații mass-media
- Serviciul intranet și comunicare internă
- Serviciul comunicare online
- Serviciul suport multimedia
- Serviciul informare publică și documentare

3.2. Tehnologia informației

Pe parcursul anului 2024 au fost continuate activitățile de modernizare a infrastructurii hardware din centrele de date BNR și de adaptare a acestora la cerințele în creștere privind capacitățile de procesare, stocare și transport de date, după cum urmează:

- demararea proiectului de actualizare tehnologică a infrastructurii de comunicații date/voce din centrele de date BNR;
- creșterea capacității de transport a unor volume mari de date la viteze ridicate în vederea asigurării parametrilor necesari implementării mecanismelor de distribuire a încărcării între centrele de date BNR;
- implementarea unui nou sistem de acces WiFi în clădirea sediului central;
- finalizarea proiectului de actualizare tehnologică a infrastructurii de stocare, care prezintă viteze sporite de acces și capacități de replicare a datelor în timp real între centrele de date din București;
- dezvoltarea infrastructurii de procesare de la sediul de rezervă;
- implementarea infrastructurii de găzduire și sisteme de securitate pentru noua versiune a website-ului.

Având în vedere intensificarea riscurilor de securitate IT, a fost amplificată activitatea de monitorizare a alertelor de securitate colectate de toate platformele de apărare din componența sistemului informatic BNR. Plecând de la sistemul consolidat existent pentru protecția împotriva atacurilor cibernetice, au fost implementate următoarele măsuri suplimentare de protecție:

- dezvoltarea soluției care asigură protecția sistemelor BNR conectate la internet împotriva atacurilor tip DDoS (*Distributed Denial of Service*), soluție hibridă care a permis filtrarea unor atacuri volumetrice de peste 50Gbps;
- achiziționarea și implementarea serviciilor tip *threat intelligence*, de tip cloud SaaS (*Software as a Service*), care permit accesul la notificări privind identificarea unor noi vulnerabilități sau tipuri de atac, analize *malware*, indicatori de compromitere și rapoarte privind atacurile cibernetice care au avut loc la nivel internațional;
- reînnoirea subscripțiilor și a licențelor aferente echipamentelor utilizate pentru analiza fluxurilor de date de telemetrie și pentru protecția serviciilor de mesagerie electronică;
- extinderea soluției de securitate pentru traficul web al BNR prin adăugarea unor noi capacități în vederea îmbunătățirii posturii de securitate a sistemului informatic;
- inițierea unor proiecte-pilot de introducere în cadrul sistemului de protecție împotriva amenințărilor cibernetice a funcționalităților bazate pe inteligența artificială.

De asemenea, au fost continuate măsurile de perfecționare a cadrului de guvernare aferent securității IT și cibernetice, după cum urmează:

- asigurarea unui cadru adecvat de desfășurare a evaluărilor de securitate conform metodologiei TIBER-EU adoptate la nivel european și TIBER-RO la nivel național;

- asigurarea unui cadru eficient de management al riscului de securitate IT prin efectuarea analizelor de risc pentru toate proiectele inițiate, precum și pentru schimbările majore la nivelul infrastructurii IT a BNR;
- alinierea la cele mai bune standarde din domeniul securității IT;
- asigurarea unui nivel de conștientizare ridicat în ceea ce privește riscurile de securitate cibernetică.

Direcția Soluții digitale a fost înființată în luna decembrie 2023, având următoarele atribuții principale: administrarea bazelor de date, analiza, dezvoltarea și testarea aplicațiilor informatice, întreținerea acestora, administrarea și întreținerea serverelor de aplicații, precum și managementul de proiect, fiind vizate proiectele care au o componentă digitală.

În cursul anului 2024, activitatea prioritară a fost operaționalizarea direcției și actualizarea cadrului de funcționare, corespunzător noii organizări, fiind inițiate o serie de activități noi, cum sunt managementul programelor și proiectelor și testarea software, pentru care au fost definite procedurile specifice și pentru care s-a reușit atragerea de specialiști cu experiență. Astfel, gradul de ocupare a pozițiilor de specialitate din schema de personal aprobată a crescut de la 40 la sută la 60 la sută.

În ceea ce privește principalele proiecte pentru care este asigurată funcția de management de proiect de Direcția Soluții digitale, pe lângă contribuția experților cu roluri specifice: prima etapă a proiectului de extindere a infrastructurii pentru asigurarea continuității operaționale, platforma pentru managementul documentelor, platforma electronică pentru achiziții publice, platforma pentru educația antreprenorilor și soluția integrată pentru managementul resurselor umane și salarizare.

În anul 2024, direcția a derulat cu succes numeroase proiecte care au avut ca scop asigurarea conformității cu modificările prevederilor legale, implementarea cerințelor de raportare formulate de organismele interne și internaționale, creșterea eficienței diferitelor activități în cadrul instituției și optimizarea performanței sistemelor informatice aflate în exploatare. Dintre acestea menționăm:

- extinderea și actualizarea platformelor informatice de raportări: SIRBNR (raportări de la instituții de credit și alte tipuri de instituții financiare), RAPDIR (raportări statistice directe) și EBA-ITS (raportări ITS de supraveghere și de rezoluție), pentru a răspunde unor noi cerințe metodologice interne sau solicitate de Banca Centrală Europeană și de autoritățile europene de supraveghere;
- implementarea principiilor de democratizare a accesului la datele de raportare colectate și asigurarea suportului tehnic pentru extinderea utilizării instrumentelor interactive de vizualizare a datelor (tip Power BI) de către utilizatorii finali;
- actualizarea și completarea aplicației DW-BI, Conturi financiare naționale, pentru extinderea capacităților de analiză și raportare statistică;

- migrarea unor aplicații aflate în producție pe o infrastructură tehnologică mai eficientă, bazată pe Oracle EXADATA, și actualizarea componentelor software de tip baze de date și servere pentru analiza datelor, aferente sistemelor DW-BI și Centrala riscului de credit;
- dezvoltarea internă de aplicații solicitate de direcțiile de specialitate și mentenanța soluțiilor software în exploatare.

Toate activitățile desfășurate în anul 2024 în cadrul Direcției Soluții digitale au avut ca principal obiectiv asigurarea disponibilității platformelor aplicative existente în paralel cu actualizarea tehnologică a anumitor componente, creșterea securității cibernetice și a eficienței activităților la nivelul utilizatorilor finali.

De asemenea, au fost făcuți pași semnificativi în analiza și evaluarea noilor tehnologii, cum ar fi inteligența artificială, pentru identificarea modalităților în care acestea pot fi integrate în mod optim și sigur în strategia IT&C a BNR.

Direcția Soluții digitale este angajată în procesul de accelerare a adoptării noilor tehnologii și tendințe în proiectarea și dezvoltarea sistemelor informatice, ținând cont de strategia BNR, de necesitățile actuale și viitoare și de principiile de dezvoltare a funcției IT&C: modularitate, flexibilitate, securitate și reziliență.

Capitolul 19

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2024

1. Considerații generale

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar aferent anului 2005, BNR aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale naționale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene¹.

Prin acțiunile pe care le întreprinde, Banca Națională a României implementează o politică monetară adecvată realizării obiectivului său fundamental și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a urmări rezultate de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru utilizarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare. Astfel, cheltuielile de funcționare au fost în 2024 cu circa 13 la sută sub nivelul bugetat, iar ponderea lor în cheltuielile totale operaționale s-a redus la 8 la sută în 2024, de la 11 la sută în 2023. În plus, în anul 2024, *rezultatul operațional* al Băncii Naționale a României (excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea unor dețineri în valută, respectiv veniturile nete din reevaluarea construcțiilor și terenurilor) a înregistrat o valoare semnificativă, și anume: profit operațional în sumă de 5 646 954 mii lei.

Rezultatul financiar realizat la 31 decembrie 2024 a consemnat o evoluție semnificativ favorabilă față de anul anterior. Astfel, în 2024, BNR a înregistrat profit în sumă de 3 842 740 mii lei, cu 58 la sută (+1 414 087 mii lei) mai mare față de cel înregistrat în anul anterior (2 428 653 mii lei). Se remarcă, în principal, următoarele evoluții:

- obținerea unui *profit operațional* în sumă de 5 646 954 mii lei, cu 16 la sută (+798 533 mii lei) peste profitul operațional al anului anterior (4 848 421 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută în sumă de 259 774 mii lei, cu 0,3 la sută (-690 mii lei) mai puțin decât nivelul cheltuielilor similare consemnat la 31 decembrie 2023 (260 464 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor nete în valută în sumă de 1 548 606 mii lei, cu 28 la sută mai mici (-610 698 mii lei) decât nivelul cheltuielilor similare consemnat la 31 decembrie 2023 (2 159 304 mii lei);
- înregistrarea de venituri nete din reevaluarea construcțiilor și terenurilor la 31 decembrie 2024 în sumă de 4 166 mii lei (2023: zero).

¹ Orientarea BCE/2024/31

2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară și impactul asupra rezultatului financiar

Excedentul de lichiditate de pe piața monetară a continuat să crească în prima parte a anului 2024, dar s-a restrâns ulterior, mai accentuat în trimestrul IV, și a fost drenat pe mai departe de banca centrală prin intermediul *facilității de depozit*. Această evoluție a condus la înregistrarea de *cheltuieli semnificative cu dobânzile plătite*. În plus, s-au înregistrat *venituri din cupon* aferente titlurilor de stat în lei achiziționate de BNR – în principal în anul 2020 – în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar pentru a contribui la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public. Veniturile menționate au fost mai mici decât cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară (pentru *rezervele minime obligatorii în lei și facilitatea de depozit*), înregistrându-se un rezultat net aferent operațiunilor de politică monetară pentru anul 2024 însemnând *pierdere* în sumă de 2 533 787 mii lei. Aceasta reflectă costurile urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2024 (Tabel 19.1) evidențiază următoarele aspecte:

- 98 la sută din totalul activelor sunt active externe;
- 0,8 la sută din totalul activelor sunt active aferente politicii monetare (în principal, titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară);
- 38 la sută din totalul pasivelor constituie numerar în circulație;
- 17,6 la sută din totalul pasivelor reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit sub forma rezervelor minime obligatorii (în lei, EUR și USD);
- 4,2 la sută din totalul pasivelor reprezintă facilitatea de depozit utilizată de instituțiile de credit;
- 17,4 la sută din totalul pasivelor constau în disponibilități ale Trezoreriei Statului la Banca Națională a României (în lei și valută);
- 9,2 la sută din totalul pasivelor reprezintă pasive externe.

ACTIVE	Randament contabil mediu anual – % –	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii – % –
Active externe 98,0%	4,0	Numerar în circulație 38,0%	-
		Rezerve minime ale instituțiilor de credit 17,6% (în lei 11,8%, respectiv în valută 5,8%: EUR 5,81% și USD 0,01%)	lei: 0,79 EUR: 0,14 USD: 0,52
Active aferente politicii monetare 0,8%	5,5	Depozite ale instituțiilor de credit/facilitate de depozit 4,2%	5,95
		Disponibilitățile Trezoreriei Statului 17,4% (în lei 0,01%, respectiv în valută 17,39%: EUR 16,79%, USD 0,25% și alte valute 0,35%)	lei: 0,79 EUR: 3,72 USD: 5,17
		Pasive externe 9,2%	2,27
		Capital, rezerve ș.a. 13,1%	-
Alte active 1,2%	-	Alte pasive 0,5%	-

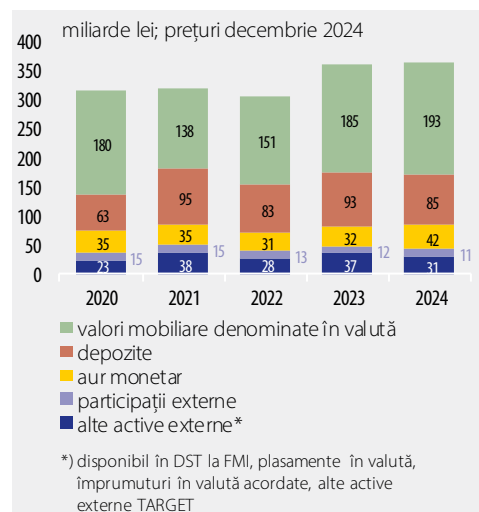
Tabel 19.1
Structura bilanțieră a BNR
la 31 decembrie 2024

Rezultatul operațional pozitiv al Băncii Naționale a României s-a înregistrat în condițiile urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, rezultând la 31 decembrie 2024 structura bilanțieră prezentată anterior.

În anul 2024, fructificarea activelor valutare a generat un randament contabil anual de 4,0 la sută, iar activele aferente politicii monetare au generat un randament contabil anual de 5,5 la sută. Pentru pasivele băncii (sursele activelor) s-au înregistrat – în majoritatea cazurilor – rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului anual al activelor. Astfel, BNR a obținut *profit operațional*.

Prin urmare, rezultatul financiar pozitiv al Băncii Naționale a României a fost susținut, în principal, de realizarea de venituri nete din administrarea activelor și pasivelor în valută; în anul 2024, veniturile nete din administrarea activelor și pasivelor în valută au fost de 8 928 968 mii lei, cu 21 la sută mai mari (+1 565 423 mii lei) decât cele aferente anului 2023, în sumă de 7 363 545 mii lei.

3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor externe și pasivelor în valută

Grafic 19.1
Activele externe ale BNR
la 31 decembrie 2020-2024

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2024 a crescut ușor față de 31 decembrie 2023, cu 6 la sută în termeni nominali (+21 503 478 mii lei), respectiv cu 1 la sută în termeni reali (+3 955 307 mii lei).

Existența unui nivel adecvat al rezervelor internaționale reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale credibilității externe a unui stat; în cazul Băncii Naționale a României, activele externe reprezentau la 31 decembrie 2024 circa 98,0 la sută din totalul activelor bilanțiere.

În conformitate cu raportul auditorului extern, situațiile financiare oferă o imagine fidelă și justă a poziției financiare a băncii la data de 31 decembrie 2024, precum și a performanței financiare a acesteia aferente exercițiului financiar respectiv.

Activitatea de administrare a activelor externe și pasivelor în valută în anul 2024 s-a concretizat în realizarea unor venituri în sumă de 12 609 413 mii lei și efectuarea de cheltuieli însumând 3 680 445 mii lei, rezultând venituri nete în sumă de 8 928 968 mii lei (Tabel 19.2), cu 21 la sută mai mari (+1 565 423 mii lei) decât cele aferente anului 2023, în sumă de 7 363 545 mii lei. Acest rezultat pozitiv a fost obținut printr-un management

performant al activelor externe (reprezentând cea mai mare parte din activele totale ale băncii centrale).

		mii lei		
		Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Tabel 19.2 Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2024	Titluri denominate în valută	7 346 417	75 750	7 270 667
	Alte dețineri și operațiuni în valută	5 261 908	3 604 181	1 657 727
	Aur	1 088	514	574
	Total	12 609 413	3 680 445	8 928 968

4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezervele internaționale

Dată fiind necesitatea obiectivă, din perspectiva asigurării credibilității externe, a menținerii unui nivel relativ ridicat al rezervelor valutare și a unei structuri diversificate a acestora din punctul de vedere al valutelor componente, mișcările înregistrate pe piețele internaționale de cursurile de schimb generează diferențe din reevaluarea pozițiilor valutare.

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale variației cursurilor de schimb – cursul de schimb al leului față de euro, dar și cursurile de schimb față de euro ale monedelor care intră în compoziția rezervelor valutare ale BNR – sunt cuantificate pe baza diferenței dintre cursul de reevaluare² și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală.

De asemenea, efectele contabile ale evoluției prețurilor de piață ale activelor din rezervele internaționale sunt cuantificate pe baza diferenței dintre prețul de piață al activelor (aur, titluri în valută) și costul mediu sau costul mediu net al acestora.

La 31 decembrie 2024 au avut loc evoluții favorabile față de 31 decembrie 2023:

- în contul special de reevaluare (Tabel 19.3) s-au înregistrat diferențe favorabile semnificative în sumă totală de 43 411 046 mii lei din reevaluarea deținerilor de aur și a unor dețineri în valută – cu 46 la sută peste valoarea la 31 decembrie 2023, consolidând astfel capitalul propriu al Băncii Naționale a României;
- diferențele nefavorabile reflectate la 31 decembrie 2024 în contul de profit și pierdere, pe partea de cheltuieli, au înregistrat suma totală de 1 808 380 mii lei – cu 25 la sută sub nivelul de la 31 decembrie 2023; acestea provin din reevaluarea la valoarea de piață a unor titluri în valută și din reevaluarea unor dețineri în valută.

² Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb calculat și publicat de BNR în ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare.

		mii lei	
		Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Tabel 19.3 Diferențe din reevaluare – rezerve internaționale – la 31 decembrie 2024	Titluri denuminate în valută	671 551	259 774
	Alte dețineri în valută	5 010 075	1 548 606
	Aur și alte metale prețioase	37 729 420	-
	Total	43 411 046	1 808 380

5. Bugetul de venituri și cheltuieli al BNR pentru anul 2024

Bugetul de venituri și cheltuieli definește cadrul financiar anual prin care sunt asigurate sursele de finanțare corespunzătoare desfășurării activității băncii centrale în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și a atribuțiilor legale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și cu respectarea principiului independenței financiare aplicabil băncilor centrale membre ale SEBC.

Banca Națională a României se finanțează integral din veniturile proprii generate ca urmare a desfășurării operațiunilor specifice băncilor centrale, iar printre preocupările constante pentru buna gestiune financiară a resurselor se află asigurarea echilibrului bugetar și limitarea cheltuielilor de funcționare ale băncii.

La elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 2024 s-a avut în vedere o abordare prudentă cu privire la dimensionarea veniturilor și a cheltuielilor. Acestea au fost proiectate astfel încât să se asigure menținerea echilibrului bugetar, chiar și în condițiile unor incertitudini substanțiale legate de dinamica variabilelor macroeconomice pe baza cărora s-a realizat proiecția bugetară, de contextul economic, financiar și geopolitic global și climatul investițional, precum și de creșterea costurilor medii ale valutei deținute.

Un aspect semnificativ care a acționat în sensul limitării nivelului planificat al rezultatului financiar estimat a fost probabilitatea materializării la finalul anului a unor variații ale componentelor exogene, cu impact în ceea ce privește înregistrarea pe conturile corespunzătoare de cheltuieli a diferențelor nefavorabile din reevaluarea titlurilor cu venit fix și a pozițiilor valutare.

Rezultatul financiar înregistrat la 31 decembrie 2024 a reprezentat profit în sumă de 3 842 740 mii lei, cu 2 605 051 mii lei mai mare față de cel planificat, în valoare de 1 237 689 mii lei, evoluția având loc pe fondul unei construcții bugetare prudente și cu aportul favorabil exercitat de veniturile totale care au înregistrat o creștere mai amplă față de nivelul prognozat, în timp ce cheltuielile totale au consemnat un grad de realizare mai redus (Tabel 19.4).

Indicatori	2024		Grad de realizare
	Planificat	Realizat	
	mii lei	mii lei	%
	(1)	(2)	(3)=(2)/(1)
Venituri totale,	11 529 084	12 993 882	112,7
<i>din care:</i>			
Venituri din dobânzi	10 383 916	11 539 076	111,1
Venituri din taxe și comisioane	226 035	254 395	112,5
Venituri din operațiuni valutare	832 881	974 873	117,0
Venituri din operațiuni cu titluri	54 702	184 090	336,5
Venituri din operațiuni cu metale prețioase	-	1 088	-
Venituri din provizioane	5	32	640,0
Alte venituri din operațiuni specifice	7 700	10 543	136,9
Venituri din reevaluarea construcțiilor și terenurilor	-	4 254	-
Alte venituri	23 844	25 531	107,1
Cheltuieli totale,	(10 291 395)	(9 151 142)	88,9
<i>din care:</i>			
Cheltuieli cu dobânzile	(6 100 670)	(6 235 605)	102,2
Cheltuieli cu taxe și comisioane	(11 279)	(9 801)	86,9
Cheltuieli din operațiuni valutare	(9 157)	(79 057)	863,3
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(14 371)	(3 199)	22,3
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(797)	(514)	64,5
Cheltuieli (pierderi) din diferențe nefavorabile din reevaluare	(3 000 000)	(1 808 380)	60,3
Cheltuieli cu emisiunea monetară	(262 163)	(240 354)	91,7
Cheltuieli cu provizioane	-	(4 448)	-
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane	-	-	-
Alte cheltuieli din operațiuni specifice	(15 743)	(8 314)	52,8
Cheltuieli cu personalul	(559 914)	(553 669)	98,9
Cheltuieli administrative	(165 513)	(87 909)	53,1
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor	(42 957)	(55 697)	129,7
Cheltuieli din reevaluarea construcțiilor și terenurilor	-	(88)	-
Alte cheltuieli generale	(108 831)	(64 107)	58,9
Profit aferent exercițiului financiar	1 237 689	3 842 740	310,5

Tabel 19.4
Bugetul de venituri și cheltuieli
aferent anului 2024

Veniturile totale realizate în anul 2024 au fost în cuantum de 12 993 882 mii lei, valoare ce indică un grad de realizare de 112,7 la sută față de valoarea planificată a perioadei. Această evoluție favorabilă a fost susținută de dinamica similară a tuturor categoriilor de venituri. Veniturile din dobânzi, veniturile din operațiuni valutare și veniturile din operațiuni cu titluri au consemnat un aport mai consistent în execuția bugetară a veniturilor totale, pe seama evoluției ratelor dobânzilor de politică monetară ale băncilor centrale relevante pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, a diferențelor de curs aferente ieșirilor de valută din pozițiile valutare, care s-au situat pe traiectorii mai ridicate decât cele anticipate, precum și a efectului prețului de piață la vânzarea titlurilor denominate în valută.

Cheltuielile totale efectuate în anul 2024 au fost în valoare de 9 151 142 mii lei, ceea ce reprezintă 88,9 la sută din prevederile bugetare, evoluție realizată în principal pe seama nivelului mai redus decât cel anticipat al cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la 31 decembrie 2024,

care au înregistrat un cuantum de 1 808 380 mii lei, valoare ce reprezintă 60,3 la sută din prevederile bugetare.

Prin raportare la proiecția bugetară, în cazul anumitor categorii de cheltuieli s-au realizat valori superioare celor planificate, un impact mai pronunțat fiind exercitat de cheltuielile cu dobânzile și de cheltuielile din operațiuni valutare. Variația acestora s-a consemnat în principal pe seama înregistrării unui volum mediu efectiv al disponibilităților în euro din contul curent al Trezoreriei statului peste cel proiectat, la care s-a adăugat efectul de sens contrar exercitat de realizarea unui nivel inferior celui planificat al cheltuielilor cu dobânzile plătite la depozite atrase de la instituțiile de credit.

Componentele reprezentate de cheltuielile administrative, alte cheltuieli generale și cheltuielile cu personalul au înregistrat un nivel mai redus decât cel planificat, ceea ce reflectă preocuparea constantă pentru buna gestiune financiară a resurselor proprii de funcționare.

Detalii privind conținutul categoriilor de venituri și cheltuieli realizate în anul 2024 sunt prezentate în notele explicative aferente contului de profit și pierdere din cadrul secțiunii ce conține situațiile financiare.

6. Concluzii

Poziția financiară a Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2024 a înregistrat o consolidare considerabilă, capitalul propriu al instituției (Tabel 19.5) consemnând un nivel semnificativ pozitiv (48 516 886 mii lei) – cu 43 la sută mai mare (+14 488 294 mii lei) față de 31 decembrie 2023 (34 028 592 mii lei); acesta include următoarele elemente:

- *capitalul statutar*, asigurat integral de stat, în sumă de 30 000 mii lei;
- *rezervele proprii create prin activitatea băncii*, în sumă totală de 4 768 413 mii lei (cu 16 la sută mai mare față de 31 decembrie 2023), reflectând o administrare eficientă a resurselor aflate la dispoziția instituției; acestea includ: rezervele create prin repartizări anuale, de-a lungul timpului, din profitul băncii (la pozițiile *rezerve statutare* și *surse proprii de finanțare a investițiilor*), rezervele din reevaluarea imobilizărilor aflate în patrimoniul băncii și alte rezerve;
- *contul special de reevaluare*, care prezintă un sold substanțial, respectiv 43 411 046 mii lei (cu 46 la sută mai mare față de 31 decembrie 2023), format, în principal, din diferențele favorabile semnificative rezultate din reevaluarea deținerilor de aur și a unor dețineri în valută;
- *profitul exercițiului financiar*, în sumă de 3 842 740 mii lei;
- *repartizarea profitului la 31 decembrie* pentru destinațiile anuale stabilite de lege (plata sumei de 3 074 171 mii lei către bugetul de stat, reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii, respectiv majorarea rezervelor statutare cu valoarea de 461 142 mii lei).

Tabel 19.5
Capitalul propriu

	31 decembrie 2024 (mii lei)	31 decembrie 2023 (mii lei)	Variație procentuală (%)
Capital	30 000	30 000	-
Rezerve	4 768 413	4 100 988	16
Cont special de reevaluare	43 411 046	29 703 311	46
Rezultatul exercițiului financiar	3 842 740	2 428 653	58
Repartizarea profitului	-3 535 313	-2 234 360	58
Total	48 516 886	34 028 592	43

De asemenea, se evidențiază nivelul substanțial al **rezultatului financiar operațional** al anului 2024 (excluzând cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a unor dețineri în valută, precum și veniturile nete din reevaluarea construcțiilor și terenurilor); acesta a fost profit în sumă de 5 646 954 mii lei, cu 16 la sută peste cel din 2023 (Tabel 19.6); în acest context, se remarcă creșterea profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută față de anul 2023 – parțial compensată de majorarea pierderii rezultate din operațiunile de politică monetară (reprezentând costul urmăririi obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor). După înregistrarea la 31 decembrie 2024 a cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea unor dețineri în valută și a veniturilor nete din reevaluarea construcțiilor și terenurilor, rezultatul financiar final realizat la 31 decembrie 2024 a fost profit în sumă de 3 842 740 mii lei, cu 58 la sută (+1 414 087 mii lei) mai mare față de cel înregistrat în anul anterior (2 428 653 mii lei).

Tabel 19.6
Rezultatul operațional

Activitatea	Rezultat operațional (mii lei)		Variație anuală
	2024	2023	%
Politică monetară	-2 533 787	-1 833 062	38
Administrarea activelor și pasivelor în valută	8 928 968	7 363 545	21
Emisiunea monetară și decontarea plăților	-7 960	-27 087	-71
Alte operațiuni	-740 267	-654 975	13
Rezultat operațional total	5 646 954	4 848 421	16

Repartizarea profitului corespunzător exercițiului financiar 2024. Conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, principala destinație a constituit-o cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii plătită bugetului de stat, în valoare de 3 074 171 mii lei. De asemenea, suma de 461 142 mii lei a fost repartizată pentru majorarea rezervelor statutare ale băncii (reprezentând 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei destinate bugetului de stat – de 80 la sută din veniturile nete). Profitul rămas, în sumă de 307 427 mii lei, urmează a fi repartizat în anul 2025 conform prevederilor legale.

Situațiile financiare
ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2024

(auditate de KPMG)

KPMG Audit SRL
Soseaua București-Ploiești nr. 89A
Sector 1, București
013685, P.O. Box 18-191
Romania
Tel: +40 (372) 377 800
Fax: +40 (372) 377 700
www.kpmg.ro

Raportul auditorului independent

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

strada Lipscani, nr. 25, sector 3, Bucuresti
Cod unic de inregistrare: 361684

Opinie

- Am auditat situatiile financiare ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2024, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, si note, cuprinzand politicile contabile semnificative si alte note explicative.
- Situatiile financiare la data de si pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2024 se identifica astfel:

• Total capitaluri, fonduri si rezerve:	48.516.886 mii lei
• Profitul exercitiului financiar:	3.842.740 mii lei
- In opinia noastra, situatiile financiare anexate ofera o imagine fidela a pozitiei financiare a Bancii la data de 31 decembrie 2024, precum si a performantei sale financiare pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, in conformitate cu Norma 1/2007 privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei ("Norma 1/2007"), cu modificarile si completarile ulterioare.

Baza opiniei

- Am desfasurat auditul nostru in conformitate cu Standardele Internationale de Audit („ISA”) si Legea nr.162/2017 („Legea”). Responsabilitatile noastre in baza acestor standarde si reglementari sunt descrise detaliat in sectiunea *Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare* din raportul nostru. Suntem independenti fata de Banca, conform *Codului Etic International pentru Profesioniștii Contabili (inclusiv Standardele Internationale privind Independenta)* emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili („codul IESBA”) si conform cerintelor de etica profesionala relevante pentru auditul situatiilor financiare din Romania, inclusiv Legea, si ne-am indeplinit celelalte responsabilitati de etica profesionala, conform acestor cerinte si conform codului IESBA. Credem ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre.

© 2025 KPMG Audit SRL, a Romanian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Fiscal registration code
RO12997279
Trade Registry
no. J40/4439/2009
Share Capital 2,000 RON

CF

Responsabilitatile conducerii si ale persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situatiile financiare

5. Conducerea Bancii este responsabila pentru intocmirea situatiilor financiare care sa ofere o imagine fidela in conformitate cu Norma 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare si pentru controlul intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare.
6. In intocmirea situatiilor financiare, conducerea este responsabila pentru evaluarea capacitatii Bancii de a-si continua activitatea, pentru prezentarea, daca este cazul, a aspectelor referitoare la continuitatea activitatii si pentru utilizarea contabilitatii pe baza continuitatii activitatii, cu exceptia cazului in care conducerea fie intentioneaza sa lichideze Banca sau sa opreasca operatiunile, fie nu are nicio alternativa realista in afara acestora.
7. Persoanele responsabile cu guvernanta sunt responsabile pentru supravegherea procesului de raportare financiara al Bancii.

Responsabilitatile auditorului intr-un audit al situatiilor financiare

8. Obiectivele noastre constau in obtinerea unei asigurari rezonabile privind masura in care situatiile financiare, in ansamblu, sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare si in emiterea unui raport al auditorului care include opinia noastra. Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garantie a faptului ca un audit desfasurat in conformitate cu ISA va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa, daca aceasta exista. Denaturarile pot fi cauzate de fraudă sau de eroare si sunt considerate semnificative daca se poate preconiza, in mod rezonabil, ca acestea, individual sau cumulat, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor, luate in baza acestor situatii financiare.
9. Ca parte a unui audit efectuat in conformitate cu ISA, exercitam rationamentul profesional si ne mentinem scepticismul profesional pe parcursul auditului. De asemenea:
 - Identificam si evaluam riscurile de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, cauzata fie de fraudă, fie de eroare, proiectam si executam proceduri de audit ca raspuns la respectivele riscuri si obtinem probe de audit suficiente si adecvate pentru a furniza baza opiniei noastre. Riscul de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de fraudă este mai ridicat decat cel de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de eroare, deoarece fraudă poate presupune complicitate, fals, omisiuni intentionate, declaratii false si eludarea controlului intern.
 - Obtinem o intelegere a controlului intern relevant pentru audit, in vederea proiectarii de proceduri de audit adecvate circumstantelor, dar fara a avea scopul de a exprima o opinie cu privire la eficacitatea controlului intern al Bancii.
 - Evaluam gradul de adecvare al politicilor contabile utilizate si caracterul rezonabil al estimarilor contabile si al prezentarilor de informatii aferente realizate de catre conducere.
 - Concluzionam cu privire la gradul de adecvare a utilizarii de catre conducere a contabilitatii pe baza continuitatii activitatii si, pe baza probelor de audit obtinute, daca exista o incertitudine semnificativa cu privire la evenimente sau conditii care ar putea pune in mod semnificativ la indoiala capacitatea Bancii de a-si continua activitatea. In cazul in care concluzionam ca exista o incertitudine semnificativa, trebuie sa atragem atentia in raportul auditorului asupra prezentarilor de informatii aferente din situatiile financiare sau, in cazul in care aceste prezentari sunt neadecvate, sa ne modificam opinia. Concluziile noastre se bazeaza pe probele de audit obtinute pana la data raportului auditorului. Cu toate acestea, evenimente sau conditii viitoare pot determina Banca sa nu isi mai desfasoare activitatea in baza principiului continuitatii activitatii.

2

CF

- Evaluăm în ansamblu prezentarea, structura și conținutul situațiilor financiare, inclusiv prezentările de informații, și măsura în care situațiile financiare reflectă tranzacțiile și evenimentele care stau la baza acestora într-o manieră care să rezulte într-o prezentare fidelă.
10. Comunicăm cu persoanele responsabile cu guvernanta, printre alte aspecte, cu privire la aria planificată și programarea în timp a auditului, precum și principalele constatări ale auditului, inclusiv orice deficiențe semnificative ale controlului intern, pe care le identificăm pe parcursul auditului.

Pentru și în numele KPMG Audit S.R.L.:

C. Furtuna

FURTUNA CEZAR-GABRIEL

înregistrat în registrul public
electronic al auditorilor financiari și
firmelor de audit cu numărul AF1526

KPMG Audit SRL

înregistrat în registrul public
electronic al auditorilor financiari și
firmelor de audit cu numărul FA9

București, 15 mai 2025

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2024

mii lei

	Nota	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Disponibilități bănești și alte valori		41 870	42 539
Metale și pietre prețioase,		478 070	359 187
<i>din care:</i>			
Aur la alte standarde		399 683	299 171
Alte metale și pietre prețioase		78 387	60 016
Active externe,		362 907 575	341 404 097
<i>din care:</i>			
Disponibil în DST la FMI	4	17 075 856	16 546 760
Aur monetar	5	41 532 654	30 885 609
Depozite la vedere	6	46 816 597	49 101 810
Depozite la termen	7	38 679 044	39 470 165
Plasamente în valută	8	3 048 458	2 748 413
Valori mobiliare denuminate în valută	9	192 976 358	175 586 264
Împrumuturi în valută acordate	10	9 458 542	13 173 144
Participații externe,	11	11 477 242	11 128 276
<i>din care: participații la FMI</i>		11 308 598	10 964 228
Alte active externe TARGET	24	1 842 824	2 763 656
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară,		3 039 743	3 968 441
<i>din care:</i>			
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	12	3 039 743	3 968 441
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în valută		-	-
Credite acordate instituțiilor de credit,	13	-	-
<i>din care:</i>			
Credite în litigiu		21 787	21 787
Provizioane specifice de risc de credit-principal		(21 787)	(21 787)
Alte active		2 475 894	2 817 025
Imobilizări	14	1 399 712	1 315 080
Stocuri		4 987	5 130
Titluri de participare	15	3 099	2 713
Decontări cu bugetul statului	16	955 061	1 395 470
Conturi de regularizare		79 265	66 153
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului		616	2 589
Alte active,		110 287	102 613
<i>din care:</i>			
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.		32 225	29 477
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	17	(77 133)	(72 723)
Dobânzi de încasat		1 306 557	1 201 054
Dobânzi de încasat	18	1 312 625	1 207 122
Provizioane de risc de credit-dobândă	19	(6 068)	(6 068)
Total active		370 249 709	349 792 343

Notele prezentate în paginile 323-357 fac parte integrantă din situațiile financiare.

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2024			
		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Numerar în circulație	20	140 679 099	123 294 176
Pasive externe,		33 885 986	27 462 809
<i>din care:</i>			
Obligații față de instituții financiare internaționale	21	11 309 338	10 971 784
Depozite atrase la vedere	22	5 589 945	21 603
Alocări de DST de la FMI	23	16 986 703	16 469 422
Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR,	24	82 530 707	110 348 941
<i>din care:</i>			
Conturi curențe ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)		43 692 928	57 442 039
Disponibilități în regim special		2 340	2 752
Depozite ale instituțiilor de credit		15 416 325	37 540 640
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR		6	11
Rezerve obligatorii în valută		21 575 817	12 598 900
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment		467	943
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET		1 842 824	2 763 656
Disponibilități ale Trezoreriei statului	25	64 414 322	54 383 209
Alte pasive		77 516	87 783
Creditori		56 504	68 584
Personal și conturi asimilate		93	78
Decontări cu bugetul statului		17 933	15 412
Conturi de regularizare		252	1 166
Alte pasive		2 734	2 543
Dobânzi de plătit	26	145 193	186 833
Capital, fonduri și rezerve,		48 516 886	34 028 592
<i>din care:</i>			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	28	4 768 413	4 100 988
Cont special de reevaluări	29	43 411 046	29 703 311
Rezultatul exercițiului financiar		3 842 740	2 428 653
Repartizarea profitului	41	(3 535 313)	(2 234 360)
Total pasive		370 249 709	349 792 343

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 14 mai 2025 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 323-357 fac parte integrantă din situațiile financiare.

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2024

		mii lei	
	Nota	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Venituri din dobânzi	30	11 539 076	9 018 187
Cheltuieli cu dobânzile	31	(6 235 605)	(5 071 661)
Rezultat net din dobânzi		5 303 471	3 946 526
Venituri din taxe și comisioane	32	254 395	226 083
Cheltuieli cu taxe și comisioane	33	(9 801)	(11 184)
Rezultat net din taxe și comisioane		244 594	214 899
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	34	895 816	1 389 155
Câștiguri realizate din operațiuni cu titluri	35	180 891	172 868
Câștiguri/pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase	36	574	(436)
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	37	(1 808 380)	(2 419 768)
Rezultat net al operațiunilor financiare		(731 099)	(858 181)
Cheltuieli cu emisiunea monetară	38	(240 354)	(221 373)
Cheltuieli/venituri din provizioane		(4 416)	2 991
Alte cheltuieli cu operațiuni specifice		(8 314)	(5 576)
Alte venituri cu operațiuni specifice		10 543	7 333
Rezultat net al operațiunilor specifice		(242 541)	(216 625)
Alte venituri		25 531	23 110
Cheltuieli cu personalul		(553 669)	(496 024)
Cheltuieli administrative		(87 909)	(76 861)
Cheltuieli cu amortizarea imobilizărilor		(55 697)	(49 312)
Venituri nete din reevaluarea construcțiilor și terenurilor		4 166	-
Alte cheltuieli generale		(64 107)	(58 879)
Profit aferent exercițiului financiar		3 842 740	2 428 653
Cotă datorată la bugetul statului		3 074 171	1 942 922

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 14 mai 2025 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator
DI. Mugur Isărescu

Notele prezentate în paginile 323-357 fac parte integrantă din situațiile financiare.

Note la situațiile financiare pentru anul încheiat la 31 decembrie 2024

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca” sau „BNR”) a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație format din 9 membri. Conform legii, conducerea executivă este exercitată de către guvernator (dl. Mugur Isărescu), prim-viceguvernator (dl. Leonardo Badea) și doi viceguvernatori (dl. Florin Georgescu și dl. Cosmin Marinescu). Ceilalți 5 membri ai Consiliului de Administrație sunt: dna. Aura-Gabriela Socol, dna. Roberta-Alma Anastase, dl. Alexandru Nazare, dl. Cristian Popa, și dl. Csaba Bálint. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani, ultima numire având loc în octombrie 2024. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul Român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2024 este de 2 125 persoane (31 decembrie 2023: 2 095 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2024 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004”), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența băncii centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite în conformitate cu Norma privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010, nr. 2/2010, nr. 4/2011, nr. 1/2014, nr. 1/2017, nr. 1/2019 și nr. 2/2021) și cuprind bilanțul contabil, contul de profit și pierdere și notele explicative. Norma BNR nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile standardelor contabile aplicabile băncilor centrale recunoscute de Banca Centrală Europeană (BCE), respectiv Orientarea BCE/2024/31, cu excepția prevederilor privind modelele de raportare, acestea fiind obligatorii doar în cadrul

raportării periodice către BCE a datelor financiare de către băncile centrale din țările care au adoptat EURO ca monedă națională.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei. Acestea sunt întocmite pe baza convenției costului istoric, exceptând aurul și titlurile în valută prezentate la valoarea de piață, respectiv construcțiile și terenurile prezentate la valoarea justă. Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada în care apar conform principiului contabilității de angajamente.

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din profitul fiscal (profitul contabil rămas după excluderea cheltuielilor aferente provizioanelor pentru debitori diverși – vezi Nota 17b) și deducerea pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse).

Regularizările aferente exercițiului financiar sunt efectuate până la termenul de depunere a situațiilor financiare anuale, conform legii, în baza unei declarații speciale rectificative.

d) Principii contabile

Prevalența economicului asupra juridicului: Tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu doar cu forma juridică a acestora.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor, sunt realizate în mod prudent. Exercițarea prudenței este făcută fără subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Continuitatea activității: Banca Națională a României în calitate de bancă centrală prezintă o continuitate previzibilă a activității.

Comparabilitatea: Criteriile pentru evaluarea posturilor bilanțiere și recunoașterea rezultatelor trebuie să fie aplicate în mod consecvent în sensul asigurării caracterului comun și continuu al abordării pentru a asigura comparabilitatea datelor din situațiile financiare.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt aprobate de către Consiliul de administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor

situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor în note.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

Reprezentarea fidelă: pentru a fi credibilă, informația trebuie să prezinte cu fidelitate tranzacțiile și alte evenimente pe care aceasta și-a propus să le prezinte.

Neutralitatea: informațiile cuprinse în situațiile financiare trebuie să fie neutre, adică lipsite de influențe și fără scopul de a realiza un rezultat sau un obiectiv predeterminat.

Independența exercițiilor: se vor lua în considerare toate veniturile și cheltuielile corespunzătoare exercițiului financiar pentru care se face raportarea, fără a se ține seama de data încasării sumelor sau a efectuării plăților.

Intangibilitatea bilanțului de deschidere: bilanțul de deschidere al unui exercițiu financiar trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului precedent, cu excepția corecțiilor impuse de legislația în vigoare.

Necompensarea elementelor de activ cu cele de pasiv, respectiv a veniturilor cu cheltuielile: valorile elementelor de activ nu pot fi compensate cu valorile elementelor de pasiv, respectiv veniturile cu cheltuielile, cu excepția compensărilor permise de legislația în vigoare.

Abateri de la principiile contabile: abaterile de la aceste principii generale vor fi permise numai în cazuri excepționale. În notele explicative se vor prezenta abaterile, motivele acestora și o evaluare a efectului abaterilor asupra datoriei, poziției financiare și rezultatului financiar.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei BNR nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoașterea activelor și datoriilor

Activele/datoriile financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil că un beneficiu economic viitor asociat cu activul/datoria respectiv(ă) va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;
- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/datoria respectiv(ă) au fost transferate efectiv către/de la Bancă; și
- valoarea activului/datoriei respectiv(ă) poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și datoriile financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutară) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului.

Valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST sunt tranzacții denominate în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu);
- titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară.

Poziția valutară lungă/scurtă reprezintă diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă – când totalul creanțelor este mai mare/mic decât totalul angajamentelor.

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași

metodă. În cazul unei poziții valutare scurte, se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii totale. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (vezi Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (vezi Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) **Tranzacții valutare**

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data situațiilor financiare sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Depozitele denominate în valută (la vedere și la termen) aflate în conturi deschise la instituții internaționale, bănci centrale, bănci din străinătate etc., sunt prezentate în situațiile financiare la valoare nominală. Dobânzile de încasat sunt înregistrate conform contabilității de angajamente.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor swap valută/lei sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

j) Titluri denominate în valută

Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Eșalonarea discountului/amortizarea primei se înregistrează zilnic în conturi, conform principiilor contabilității de angajamente și este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor (cupoanele) se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Câștigul/pierdere din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării – la poziția „câștiguri/pierderi nete realizate din operațiuni cu titluri”;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat zilnic prin procedura de amortizare/eșalonare a primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută – regăsit în contul de profit și pierdere la poziția „cheltuieli/venituri din dobânzi”.

Câștigul/pierdere din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

Banca efectuează operațiuni de împrumut de titluri de valoare, realizate în cadrul unui program de împrumut de titluri desfășurat de o bancă europeană. Banca înregistrează pe venituri comisioanele aferente acestui program și evidențiază în conturi extrabilanțiere titlurile date cu împrumut și titlurile primite ca garanție. Operațiunile de împrumut de titluri se înregistrează în bilanț cel puțin la finalul

perioadei de raportare dacă a fost depusă o garanție în numerar într-un cont al Băncii Naționale a României și dacă acest numerar este încă neinvestit.

k) Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară

Titlurile deținute de BNR în scopuri de politică monetară în lei/valută sunt contabilizate cu metoda costului mediu (vezi Nota 2h). La final de lună, acestea pot fi evaluate la valoarea de piață în funcție de considerentele de politică monetară. Titlurile evaluate la cost sunt supuse la final de an unui test de depreciere. Toate primele și discounturile sunt amortizate, respectiv eşalonate. Zilnic, creanțele de încasat aferente titlurilor (cupoanele) se calculează și înregistrează în conturi conform principiilor contabilității de angajamente.

l) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

m) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost de achiziție conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare.

n) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau valoarea justă minus amortizarea cumulată.

BNR reevaluează imobilizările corporale de natura construcțiilor și terenurilor cel puțin o dată la 3 ani. Diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează la poziția bilanțieră „Rezerve”, dacă nu a existat o descreștere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă aceluși activ, caz în care diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează pe venit pentru a compensa cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile anterioare se înregistrează pe cheltuieli. BNR efectuează teste de depreciere pentru construcții și terenuri, în exercițiile când nu face reevaluarea acestora.

Lucrările de întreținere și reparații curente (care nu intervin asupra caracteristicilor inițiale ale imobilizărilor), reviziile ocazionale și cele periodice, operațiunile de service – indiferent de valoarea acestora, sunt costuri recunoscute în contul de profit și pierdere; valoarea acestora nu majorează valoarea imobilizărilor pentru care sunt efectuate. Costurile aferente lucrărilor de reparații, altele decât cele menționate anterior, se înregistrează în contul de profit și pierdere dacă au valoarea individuală mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014; dacă acestea au valoarea

individuală mai mare sau egală cu plafonul menționat și au ca rezultat îmbunătățirea parametrilor tehnici sau sunt indispensabile pentru asigurarea continuității în exploatare a activelor la parametrii normali, costurile aferente se includ în valoarea activului respectiv.

Cheltuielile ocazionate de înlocuirea la diverse intervale de timp a unor componente/piese de schimb sunt recunoscute în contul de profit și pierdere – dacă au o valoare mai mică decât plafonul prevăzut în Norma BNR nr. 1/2014, iar cele cu o valoare mai mare decât plafonul majorează valoarea imobilizărilor corporale pentru care sunt efectuate.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de utilizare economică pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele pe categorii sunt următoarele:

Clădiri și alte construcții	5-80 ani
Echipament	3-25 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic (hardware și software)	3-5 ani

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor puse efectiv în circulație.

Costurile cu imprimarea bancnotelor și baterea monedelor metalice sunt înregistrate pe cheltuieli fiind recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv plătite.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocările și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur la standarde internaționale și titlurile denominate în valută de la poziția bilanțieră

„active externe”, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la valoarea de piață se înregistrează în bilanț în conturile de ajustare a valorii activelor la valoarea de piață. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza prețului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotației fixing de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor se efectuează prin compararea prețului de piață la final de lună cu costul mediu net al deținerii de titluri. Titlurile pe termen scurt de tip efecte comerciale (pentru care nu există o piață secundară de tranzacționare) sunt înregistrate la cost plus discountul cumulat. Titlurile deținute în scopuri de politică monetară sunt evidențiate la valoarea de piață sau la cost, în funcție de considerentele de politică monetară.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei dețineri de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor dețineri de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

q) **Pensiile și beneficiile angajaților**

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2024, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării și de vechimea în muncă la BNR. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestor salariați le încetează contractul individual de muncă.

r) **Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor**

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile sau câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt înregistrate într-un cont special de reevaluare.

Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare favorabile și cele nefavorabile pentru diferitele dețineri de titluri, valută și aur. La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în contul de profit și pierdere dacă depășesc câștigurile anterioare din reevaluare înregistrate în contul special de reevaluare.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul Băncii Naționale a României este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite inițial la data de 1 ianuarie 2005, în conformitate cu Legea nr. 312/2004 prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă.

La data de 31 decembrie 2024 și 2023, rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după deducerea cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente.

t) Repartizarea profitului

Profitul rămas al anului 2024 după distribuirea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale BNR se repartizează conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea Nota 41).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate, riscul de piață și riscul operațional. Riscul de piață include riscul de dobândă, riscul valutar și riscul de preț.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Riscul de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a rezervei internaționale. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri care îndeplinesc criteriile de eligibilitate, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Conform strategiei de administrare a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii pentru perioada 2024, categoriile de emitenți eligibili sunt următoarele: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) Guvernul Chinei; (vii) alte guverne care beneficiază de rating minim A-; (viii) instituții supranaționale; (ix) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active. La data de 31 decembrie 2024, expunerea la nivelul rezervei internaționale prezintă un rating minim A (S&P), diferit de ratingul minim AA (S&P), asociat expunerii la nivelul rezervei internaționale la data de 31 decembrie 2023.

Structura activelor externe și a dobânzilor aferente pe zone geografice ale contrapartidelor este prezentată în tabelul următor.

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Zona euro	177 357 254	194 205 698
SUA	97 428 987	68 703 305
Altele	89 369 716	79 615 742
Total	364 155 957	342 524 745

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Riscul de credit asociat cu activitatea de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituțiile de credit interne, inclusiv facilitatea de credit, este gestionat cu instrumente specifice. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanțul contabil. Creditele pe termen scurt în lei, operațiunile repo, facilitatea de credit și alte credite acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu active eligibile (ex.: titluri de stat emise de Guvernul României). Totuși, Banca poate, în cazuri extraordinare, să acorde credite negarantate băncilor și altor instituții de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice. Banca monitorizează de asemenea eventuale indicii de depreciere pentru titlurile de valoare în lei deținute în scopuri de politică monetară, în vederea gestionării riscului de credit aferent. La data de 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 nu au fost determinate deprecieri de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară.

Banca constituie provizioane de risc de credit care sunt tratate conform normelor contabile proprii aprobate de către Consiliul de administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice. Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat. Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, valoarea acestuia este trecută pe pierderi și înregistrată în contul de profit și pierdere.

Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca

estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii activelor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a activelor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea unei lichidități corespunzătoare pe piața internă. Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

Tabloul de mai jos prezintă scadențele pentru datoriile Băncii, după cum urmează:

La 31 decembrie 2024:

	Scadență				Total
	Până la 1 lună, inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni, inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	
Numerar în circulație	-	-	-	140 679 099	140 679 099
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	11 309 338	11 309 338
Depozite atrase la vedere	5 589 945	-	-	-	5 589 945
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 986 703	16 986 703
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	43 692 928	-	-	-	43 692 928
Disponibilități în regim special	2 340	-	-	-	2 340
Depozite ale instituțiilor de credit	15 416 325	-	-	-	15 416 325
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR	6	-	-	-	6
Rezerve obligatorii în valută	21 575 817	-	-	-	21 575 817
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	467	-	-	-	467
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET	1 842 824	-	-	-	1 842 824
Disponibilități ale Trezoreriei statului	64 414 322	-	-	-	64 414 322
Alte pasive și dobânzi de plătit	222 709	-	-	-	222 709
Total*	152 757 683	-	-	168 975 140	321 732 823
*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii					

La 31 decembrie 2023:

mii lei					
	Scadență				Total
	Până la 1 lună, inclusiv	Peste 1 lună până la 3 luni, inclusiv	Peste 3 luni	Fără scadență	
Numerar în circulație	-	-	-	123 294 176	123 294 176
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	-	10 971 784	10 971 784
Depozite atrase la vedere	21 603	-	-	-	21 603
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 469 422	16 469 422
Conturi curente instituții de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei)	57 442 039	-	-	-	57 442 039
Disponibilități în regim special	2 752	-	-	-	2 752
Depozite ale instituțiilor de credit	37 540 640	-	-	-	37 540 640
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR	11	-	-	-	11
Rezerve obligatorii în valută	12 598 900	-	-	-	12 598 900
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	943	-	-	-	943
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET	2 763 656	-	-	-	2 763 656
Disponibilități ale Trezoreriei statului	54 383 209	-	-	-	54 383 209
Alte pasive și dobânzi de plătit	274 616	-	-	-	274 616
Total*	165 028 369	-	-	150 735 382	315 763 751
*) nu cuprinde capitalurile, fondurile și rezervele Băncii					

c) Riscul de piață – generat de modificările survenite în valoarea activelor și pasivelor deținute, datorită celor prezentate în continuare:

(i) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal, datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, ceea ce afectează valoarea de piață a activelor/pasivelor purtătoare de dobândă. Astfel, la 31 decembrie 2024, BNR a înregistrat cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor în valută în sumă totală de 259 774 mii lei (31 decembrie 2023: 260 464 mii lei).

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale României, riscul de rată a dobânzii este gestionat atât prin stabilirea duratelor medii țintă ale portofoliilor și a limitelor de deviație de la acestea, cât și prin diversificarea expunerilor pe scadențe și emitenți.

Pentru identificarea parametrilor optimi de risc de natură strategică, se are în vedere rolul rezervelor internaționale ale României, obiectivele și toleranța față de risc a BNR, profilul activelor și pasivelor instituției, perspectivele ratelor de dobândă și alte considerente relevante. În cadrul strategiei rezervelor internaționale ale României, aprobate de către Consiliul de administrație al BNR pentru perioada 2024, respectiv pentru perioada 2022-2023, s-a stabilit o durată medie de un an și 7 luni (1,6 ani)

pentru întreaga rezervă valutară, respectiv două limite suplimentare de durată astfel: agregat pentru tranșele MMKT (Money Market) și de lichiditate – un an și 5 luni (1,4 ani); pentru tranșa de investiții – doi ani și 6 luni (2,5 ani).

Pentru activele și datoriile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

(ii) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacțiile de schimb valutar și prin activele și pasivele deținute în moneda străină. La 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023, principalele active nete deținute de Bancă au fost exprimate în EUR și USD. Datorită volatilității cursului de schimb pe piețele financiare, există un risc de pierdere/creștere de valoare în ceea ce privește activele/pasivele monetare denominate în valută. Pozițiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a reduce potențialele pierderi care pot fi generate de fluctuațiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaționale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obține o distribuție echilibrată pe valute. Activele și pasivele denominate în EUR, USD și alte valute la data bilanțului sunt prezentate în Nota 39.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine și aurului monetar la final de an au fost:

Valuta	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023	% variație
Euro: lei/1 EUR	4,9741	4,9746	-0,01
Dolar: lei/1 USD	4,7768	4,4958	+6,25
Aur: lei/gram	401,0611	298,2747	+34,46

(iii) Riscul de preț

Banca este expusă acestui risc datorită fluctuațiilor prețului de piață aferent activelor deținute, ca urmare a variației ratelor de dobândă, cursurilor de schimb și altor factori. Aurul monetar și valorile mobiliare denominate în valută sunt înregistrate la valoarea de piață (Notele 5 și 9), iar titlurile de politică monetară au valoarea de piață prezentată în Nota 12.

d) Riscul operațional și alte riscuri

Războiul din Ucraina și sancțiunile asociate din perioada 2022-2024, respectiv conflictul din Orientul Mijlociu din 2023-2024 au generat incertitudini și au indus riscuri la adresa perspectivei activității economice, influențând negativ apetitul global de risc. Banca însă nu a înregistrat un impact direct asupra rezultatelor operațiunilor sale sau asupra continuității activității sale.

Potrivit statutului său (Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR), Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Totodată, Banca Națională a României sprijină politica economică generală a statului, fără prejudicierea îndeplinirii obiectivului său fundamental.

BNR a menținut neschimbate ratele dobânzilor reprezentative în primul semestru al anului 2024 și a efectuat două reduceri a câte 0,25 puncte procentuale ale acestora în iulie și august, iar ulterior a păstrat nemodificate rata dobânzii de politică monetară, la nivelul de 6,50 la sută, precum și ratele dobânzilor aferente facilității de creditare și celei de depozit, la 7,50 la sută, respectiv la 5,50 la sută. Totodată, ratele rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit au fost menținute la nivelurile în vigoare (de 8 la sută, respectiv 5 la sută). Măsurile au vizat asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

De asemenea, pentru a preveni o eventuală apariție a unui necesar de lichiditate în euro, în contextul disfuncționalităților pieței manifestate pe fondul continuării pandemiei COVID-19, în anul 2020, BCE și BNR au convenit asupra unui aranjament-cadru de furnizare de lichiditate în euro – prin intermediul unei linii repo. Inițial, s-a convenit ca linia repo să rămână în vigoare până la data de 31 decembrie 2020, după care aranjamentul financiar a fost prelungit succesiv de mai multe ori până la 15 ianuarie 2024, iar ulterior până la 31 ianuarie 2027. În cadrul unei linii repo, BCE poate furniza lichiditate în euro unei bănci centrale în schimbul unor garanții adecvate; în baza liniei repo, BNR poate împrumuta până la 4,5 miliarde euro de la BCE. BNR nu a realizat efectiv vreun împrumut.

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al Fondului Monetar Internațional (FMI) are un cont curent în DST la FMI utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut și a altor operațiuni aferente între statele membre și FMI. Acest cont este purtător de dobândă la același nivel ca și dobânzile la alocările de DST de la FMI. La data de 31 decembrie 2024, soldul contului curent al BNR la FMI este în valoare de 2 738 754 mii DST reprezentând 17 075 856 mii lei (31 decembrie 2023: 2 738 079 mii DST reprezentând 16 546 760 mii lei).

5. Aur monetar

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Lingouri de aur în formă standard	11 192 039	8 323 673
Monede	5 777 612	4 294 088
Depozite în străinătate	24 563 003	18 267 848
Total	41 532 654	30 885 609

Stocul deținut de Bancă la 31 decembrie 2024, în greutate totală de 103 556,92 Kg, a fost reevaluat la prețul de reevaluare a aurului de 401,0611 lei/g (la 31 decembrie 2023, pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 547,53 Kg, prețul a fost de 298,2747 lei/g). La 31 decembrie 2024, Banca are în străinătate, în custodie, aur la standarde internaționale în valoare de 24 563 003 mii lei (31 decembrie 2023: 18 267 848 mii lei). Aurul aflat în custodie în străinătate nu este gajat și nu există restricții privind repatrierea acestuia.

6. Depozite la vedere

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Depozite la vedere		
– la instituții internaționale	4 715 052	2 618 638
– la bănci centrale	42 101 213	46 482 961
– la alte bănci din străinătate	332	211
Total	46 816 597	49 101 810

La data de 31 decembrie 2024, poziția „depozite la vedere la instituții internaționale” cuprinde disponibilul la BRI în sumă de 4 715 052 mii lei (31 decembrie 2023: 2 618 638 mii lei) ce reprezintă 175 439 mii AUD (31 decembrie 2023: 15 084 mii AUD), 510 105 mii CAD (31 decembrie 2023: 358 474 mii CAD), 5 575 494 mii NOK (31 decembrie 2023: 2 634 793 mii NOK), 7 210 mii GBP (31 decembrie 2023: 18 470 mii GBP), 19 048 mii USD (31 decembrie 2023: 14 025 mii USD), 3 155 mii NZD (31 decembrie 2023: 6 278 mii NZD), 0,37 mii EUR (31 decembrie 2023: 0,35 mii EUR), 7 431 mii CNY (31 decembrie 2023: 5 599 mii CNY) și 2 mii CHF (31 decembrie 2023: 2 mii CHF).

Poziția „depozite la vedere la bănci centrale” cuprinde, în principal, trei depozite la vedere constituite la instituții în afara Uniunii Europene în sumă de 12 070 677 mii lei reprezentând 396 318 633 mii JPY (31 decembrie 2023: 14 353 450 mii lei reprezentând 452 290 855 mii JPY), în sumă de 2 803 mii lei reprezentând 587 mii USD (31 decembrie 2023: 2 696 mii lei reprezentând 600 mii USD) și, respectiv, în sumă de 277 mii lei reprezentând 93 mii AUD (31 decembrie 2023: 281 mii lei reprezentând 92 mii AUD); de asemenea, poziția include și trei depozite la vedere constituite la bănci centrale europene în sumă de 29 569 827 mii lei reprezentând 5 944 759 mii EUR (31 decembrie 2023: 30 099 022 mii lei reprezentând 6 050 541 mii EUR), 56 534 mii lei reprezentând 11 366 mii EUR (31 decembrie 2023: 1 050 053 mii lei reprezentând 211 083 mii EUR) și, respectiv în sumă de 392 149 mii lei reprezentând 74 262 mii CHF (31 decembrie 2023: 970 771 mii lei reprezentând 180 891 mii CHF), respectiv disponibilul Băncii ca participant direct în TARGET în sumă de 6 723 mii lei reprezentând 1 352 mii EUR (31 decembrie 2023: 5 055 mii lei reprezentând 1 016 mii EUR), precum și alte depozite. La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET (sistemul trans-european de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbancară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților acestora.

La data de 31 decembrie 2024, poziția „depozite la vedere la alte bănci din străinătate” cuprinde depozite în valută constituite la o instituție din Uniunea Europeană, echivalente a 332 mii lei (31 decembrie 2023: 211 mii lei).

Structura pe valute a depozitelor la vedere se regăsește la Nota 39.

7. Depozite la termen

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Depozite la termen		
– la instituții internaționale	6 211 564	7 050 200
– la bănci centrale	32 467 480	32 419 965
Total	38 679 044	39 470 165

La 31 decembrie 2024, această poziție include depozitele la termen constituite la o instituție internațională în sumă totală de 6 211 564 mii lei alcătuită din: 2 256 371 mii lei (reprezentând 3 448 000 mii CNY), 1 898 100 mii lei (reprezentând 4 500 000 mii NOK), 2 057 093 mii lei (reprezentând 766 000 mii NZD), respectiv depozitele la termen la bănci centrale în sumă totală de 32 467 480 mii lei alcătuită din: 296 780 mii lei (reprezentând 100 000 mii AUD), 332 300 mii lei (reprezentând 100 000 mii CAD), 19 896 400 mii lei (reprezentând 4 000 000 mii EUR), 11 942 000 mii lei (reprezentând 2 500 000 mii USD). Depozitele au scadență sub un an.

La 31 decembrie 2023, această poziție include depozitele la termen constituite la o instituție internațională în sumă totală de 7 050 200 mii lei alcătuită din: 2 148 848 mii lei (reprezentând 3 399 000 mii CNY), 2 214 000 mii lei (reprezentând 5 000 000 mii NOK), 1 788 192 mii lei (reprezentând 630 000 mii NZD), 899 160 mii lei (reprezentând 200 000 mii USD), respectiv depozite la termen la bănci centrale în sumă totală de 32 419 965 mii lei alcătuită din: 1 009 404 mii lei (reprezentând 330 000 mii AUD), 220 434 mii lei (reprezentând 65 000 mii CAD), 25 345 587 mii lei (reprezentând 5 095 000 mii EUR), 5 844 540 mii lei (reprezentând 1 300 000 mii USD). Depozitele au scadență sub un an.

8. Plasamente în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Plasamente la Banca Mondială,		
din care:		
– în depozite	95 083	85 083
– în titluri	2 953 375	2 663 330
Total	3 048 458	2 748 413

Conform contractului de asistență tehnică și administrare active semnat cu Banca Mondială în anul 2017, Banca Mondială a continuat să acorde asistență tehnică BNR și să administreze și în anul 2024 portofoliul de active denominat în dolari americani, alocat de către BNR în cadrul programului *Reserves Advisory and Management Program* (RAMP).

La 31 decembrie 2024, plasamentele administrate de Banca Mondială sunt următoarele:

- depozite în valoare de 95 083 mii lei reprezentând 19 905 mii USD (31 decembrie 2023: 85 083 mii lei – echivalentul a 18 925 mii USD);
- titluri cu valoarea de 2 953 375 mii lei, echivalentul a 618 275 mii USD (31 decembrie 2023: 2 663 330 mii lei, echivalentul a 592 403 mii USD).

Acestea sunt administrate în conformitate cu politicile de administrare a rezervelor internaționale descrise la Nota 3.

9. Valori mobiliare denominate în valută

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Titluri cu discount		
emise de:		
– Trezorerii din Uniunea Europeană	50 447 455	66 591 918
– Trezorerii din afara Uniunii Europene	4 516 914	3 467 728
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	475 869	743 907
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	1 261 451	4 344 717
Titluri cu cupon		
emise de:		
– Trezorerii din Uniunea Europeană	46 291 956	53 047 630
– Trezorerii din afara Uniunii Europene	71 096 614	31 855 750
– Bănci din străinătate și instituții internaționale	7 564 738	5 595 170
– Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD, BRI)	11 321 361	9 939 444
Total	192 976 358	175 586 264

La 31 decembrie 2024, portofoliul Băncii include titluri în valută în valoare totală de 192 976 358 mii lei (31 decembrie 2023: 175 586 264 mii lei), din care titluri împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană în sumă totală de 24 442 415 mii lei formată din 587 982 mii lei (198 121 mii AUD), 435 132 mii lei (130 945 mii CAD), 23 192 427 mii lei (4 662 638 mii EUR), 59 739 mii lei (9 965 mii GBP) și 167 135 mii lei (396 242 mii NOK). La data de 31 decembrie 2023, titlurile împrumutate în cadrul programului „GC Access” desfășurat de o bancă europeană erau în sumă totală de 20 849 922 mii lei formată din 1 521 651 mii lei (497 467 mii AUD), 112 151 mii lei (33 070 mii CAD), 18 988 204 mii lei (3 817 031 mii EUR), 225 759 mii lei

(39 451 mii GBP) și 2 156 mii lei (4 870 mii NOK). Titlurile cu cupon emise de trezoreriile din Uniunea Europeană, trezoreriile din afara Uniunii Europene, bănci din străinătate și alte instituții financiare au rată de dobândă fixă sau variabilă.

La data de 31 decembrie 2024, în cadrul portofoliului de titluri sunt cuprinse și titluri de tip efecte comerciale, acestea reprezentând titluri cu cupon zero și titluri cu discount pe termen scurt (scadența mai mică de un an) în valoare de 70 784 666 mii lei – echivalentul a 12 951 553 mii EUR, 1 790 143 mii NOK, 528 861 mii CAD, 54 981 400 mii JPY, 386 332 mii USD și 55 021 mii GBP (31 decembrie 2023: 96 038 704 mii lei – echivalentul a 18 138 082 mii EUR, 3 821 726 mii NOK, 1 022 537 mii CAD și 113 414 mii GBP).

10. Împrumuturi în valută acordate

La data de 31 decembrie 2024, Banca are plasată (*overnight*) la Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii o sumă de 9 458 542 mii lei – echivalentul a 1 980 100 mii USD (31 decembrie 2023: 13 173 144 mii lei – echivalentul a 2 930 100 mii USD), înregistrând venituri din dobânzile aferente.

11. Participații externe

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Cota de participare a României la FMI	11 308 598	10 964 228
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale (BRI)	110 314	106 922
Participații la Banca Centrală Europeană	58 330	57 126
Total	11 477 242	11 128 276

Banca are înregistrată în această categorie cota de participare la instituții financiare internaționale. În conformitate cu Legea nr. 97/1997 și Legea nr. 312/ 2004, Banca exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI.

La 31 decembrie 2024, cota de participare totală a României la FMI este de 1 811 milioane DST, la același nivel ca cel de la 31 decembrie 2023 (1 811 milioane DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

12. Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei

Începând cu anul 2020, BNR a adoptat măsuri menite să atenueze impactul situației generate de epidemia de coronavirus asupra populației și companiilor românești și să asigure stabilitatea macroeconomică și buna funcționare a sistemului bancar, a piețelor financiare în folosul populației și a companiilor românești. Una dintre măsuri a fost cumpărarea de către BNR de titluri de stat în lei de pe piața secundară în vederea consolidării lichidității structurale din sistemul bancar care să contribuie la finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public.

La 31 decembrie 2024, Banca a înregistrat în această categorie titluri în sumă de 3 039 743 mii lei (31 decembrie 2023: 3 968 441 mii lei); acestea sunt evidențiate la cost. La data de 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 nu au fost determinate deprecieri de valoare ale titlurilor în lei deținute în scopuri de politică monetară. Menționăm că, la 31 decembrie 2024, valoarea de piață aferentă titlurilor de valoare deținute în scop de politică monetară este de 2 959 272 mii lei (31 decembrie 2023: 3 926 072 mii lei).

13. Credite acordate instituțiilor de credit

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Credite în litigiu	21 787	21 787
Provizioane specifice de risc de credit – principal	(21 787)	(21 787)
Total	-	-

Creditele în litigiu aflate în sold la data la 31 decembrie 2024 se compun din creditul rămas în sumă de 8 578 mii lei acordat băncii Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2023: 8 578 mii lei) și creditul rămas în sumă de 13 209 mii lei (31 decembrie 2023: 13 209 mii lei) acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment a băncii, ambele fiind acordate până în anul 2000.

Provizioanele specifice de risc de credit în sold la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 includ provizioanele înregistrate de către Bancă pentru creditele menționate anterior.

14. Imobilizări

	mii lei				
	Terenuri și clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
<i>Cost sau cost reevaluat</i>					
La 31 decembrie 2023	1 196 060	273 691	50 874	198 367	1 718 992
Intrări	23 913	33 155	25 620	22 945	105 633
Ieșiri	(5)	(7 050)	(31 472)	(143)	(38 670)
Ajustare cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(37 401)	-	-	-	(37 401)
Diferențe nete din reevaluare	66 169	-	-	-	66 169
La 31 decembrie 2024	1 248 736	299 796	45 022	221 169	1 814 723
<i>Amortizare cumulată</i>					
La 31 decembrie 2023	31 032	198 279	-	174 601	403 912
Amortizarea în cursul anului	13 507	19 584	-	22 606	55 697
Ieșiri	(4)	(7 050)	-	(143)	(7 197)
Ajustare cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(37 401)	-	-	-	(37 401)
La 31 decembrie 2024	7 134	210 813	-	197 064	415 011
<i>Valoare contabilă netă</i>					
La 31 decembrie 2023	1 165 028	75 412	50 874	23 766	1 315 080
La 31 decembrie 2024	1 241 602	88 983	45 022	24 105	1 399 712

La data de 31 decembrie 2024 și 2023, categoria „echipamente” nu conține mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar.

La data de 31 decembrie 2024, terenurile și construcțiile au fost reevaluate la valoarea justă de către un evaluator membru ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (SEV 300 – Evaluări pentru raportarea financiară). La data de 31 decembrie 2024, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată. Diferențele favorabile/nefavorabile din reevaluare au fost înregistrate la postul bilanțier „Rezerve”. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile înregistrate anterior se înregistrează pe cheltuieli (31 decembrie 2024: 87 mii lei). Diferențele favorabile aferente unui activ reevaluat, care compensează cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ se înregistrează pe venituri (31 decembrie 2024: 4 253 mii lei). În plus, evaluatorul a revizuit și duratele de viață aferente unor clădiri (pentru opt clădiri au fost majorate duratele cu 5 ani).

15. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei BNR nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare în sumă de 3 099 mii lei (31 decembrie 2023: 2 713 mii lei) includ acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (participare 33 la sută din capital reprezentând 2 240 mii lei la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a unor operațiuni interbancare pentru băncile din România, respectiv 31 acțiuni la SWIFT– din care 8 acțiuni achiziționate prin realocările din 2006 (și nemodificate la realocarea din 2008), 13 acțiuni achiziționate prin realocările din 2021 și 10 acțiuni achiziționate prin realocările din 2024, în valoare totală de 173 mii EUR, respectiv 859 mii lei (31 decembrie 2023: 95 mii EUR, respectiv 473 mii lei). Nu au fost necesare ajustări de deprecieri.

Sintetic, informațiile financiare ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Capitaluri proprii	114 002	95 024
Total active	130 245	108 646
Profit net pentru exercițiul financiar	77 246	58 268

16. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2024, soldul este format, în principal, din valoarea de recuperat (949 788 mii lei) de la bugetul de stat din sumele plătite anterior de Bancă pentru a îndeplini obligația legală privind cota de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii (31 decembrie 2023 – de recuperat: 1 390 513 mii lei).

17. Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Provizioane pentru:		
Garanții plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (a)	75 417	70 981
Alte provizioane aferente activelor (b)	1 716	1 742
Total	77 133	72 723

- La 31 decembrie 2024, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 75 417 mii lei (31 decembrie 2023: 70 981 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023.
- Această poziție este formată în principal din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși.

Provizioanele de la punctele a) și b) corectează grupa bilanțieră „Alte active”.

18. Dobânzi de încasat

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	1 027 960	725 574
Depozitelor și plasamentelor în valută	220 422	395 074
Titlurilor în lei deținute în scop de politică monetară	58 175	80 406
Creditelor acordate băncilor	6 068	6 068
Total	1 312 625	1 207 122

19. Provizioane de risc de credit-dobândă

La data de 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 s-a menținut provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” S.A. – Credit Bank S.A.

20. Numerar în circulație

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Bancnote	139 857 511	122 514 374
Monede	821 588	779 802
Total	140 679 099	123 294 176

21. Obligații față de instituții financiare internaționale

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Depozite de la FMI	11 308 621	10 964 249
Alte obligații	717	7 535
Total	11 309 338	10 971 784

La 31 decembrie 2024, depozitele de la FMI înregistrează un sold în valoare de 11 308 621 mii lei, echivalent a 1 811 404 mii DST (31 decembrie 2023: 10 964 249 mii lei, echivalent a 1 811 404 mii DST). Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare.

22. Depozite atrase la vedere

La 31 decembrie 2024, banca înregistrează la această poziție depozite atrase la vedere de la Comisia Europeană, în valoare de 5 589 945 mii lei, echivalent a 1 123 810 mii EUR (31 decembrie 2023: 21 603 mii lei, echivalent a 4 343 mii EUR).

23. Alocări de DST de la FMI

Banca înregistrează la această poziție alocări de DST, cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2024 alocările de DST de la FMI sunt în sumă de 2 720 913 mii DST, echivalent a 16 986 703 mii lei (31 decembrie 2023: 2 720 913 mii DST, echivalent a 16 469 422 mii lei) cu o rată de dobândă de 3,159 la sută la sfârșitul anului 2024 și de 4,103 la sută la sfârșitul anului 2023.

24. Alte active externe TARGET/Disponibilități ale instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR

La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat în România sistemul TARGET (sistemul trans-european de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbancară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților. La 31 decembrie 2024, Banca are în bilanț atât la active, cât și la pasive alte disponibilități ale instituțiilor de credit în sistemul TARGET în sumă de 1 842 824 mii lei, reprezentând 370 484 mii EUR (31 decembrie 2023: 2 763 656 mii lei, reprezentând 555 553 mii EUR).

La 31 decembrie 2024, disponibilitățile instituțiilor de credit și ale altor instituții financiare la BNR înregistrează un sold total în valoare de 82 530 707 mii lei (31 decembrie 2023: 110 348 941 mii lei). Principalele componente sunt prezentate în continuare.

La 31 decembrie 2024, Banca are în evidențele sale conturi curente în lei ale instituțiilor de credit (inclusiv rezervele obligatorii în lei) în sumă de 43 692 928 mii lei (31 decembrie 2023: 57 442 039 mii lei) – conturi prin care efectuează decontarea finală irevocabilă și necondiționată a transferurilor de fonduri. Banca stabilește regimul rezervelor minime obligatorii în lei pe care instituțiile de credit trebuie să le mențină în aceste conturi.

La 31 decembrie 2024, rezervele minime obligatorii în valută ale instituțiilor de credit sunt în sumă de 21 575 817 mii lei reprezentând 4 326 603 mii EUR și 11 485 mii USD (31 decembrie 2023: 12 598 900 mii lei reprezentând 2 522 841 mii EUR și 10 849 mii USD). Banca stabilește regimul rezervelor minime obligatorii în valută pe care instituțiile de credit trebuie să le mențină în aceste conturi.

La data de 31 decembrie 2024, Banca are în evidențele sale depozite ale instituțiilor de credit în sumă de 15 416 325 mii lei (31 decembrie 2023: 37 540 640 mii lei). Excedentul de lichiditate de pe piața monetară a continuat să crească în prima parte

a anului 2024, dar s-a restrâns ulterior, mai accentuat în trimestrul IV, și a fost drenat în continuare de către banca centrală prin intermediul facilității de depozit.

25. Disponibilități ale Trezoreriei statului

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Cont curent al Trezoreriei statului		
– în lei	31 273	1 511 338
– în valută	64 383 049	52 871 871
Total	64 414 322	54 383 209

La disponibilitățile în lei ale Trezoreriei statului, atât în anul 2024 cât și în anul 2023, s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente rezervelor minime obligatorii în lei ale instituțiilor de credit; pentru disponibilitățile în EURO s-a aplicat rata dobânzii pe termen scurt în euro (Euro Short-Term Rate – €STR) atât în anul 2024, cât și în anul 2023; pentru disponibilitățile în USD s-a aplicat rata de dobândă „FED funds rate” (rata medie ponderată de dobândă overnight a FED).

26. Dobânzi de plătit

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Dobânzi de plătit aferente:		
Depozitelor atrase, alocărilor de DST și altor disponibilități	138 199	168 273
Disponibilităților instituțiilor de credit	6 915	18 441
Disponibilităților Trezoreriei statului	79	119
Total	145 193	186 833

27. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei statului, are conturi curente deschise la Bancă ale căror operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și facilitează efectuarea de plăți și încasări aferente datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor numiți în Consiliile de administrație, o influență semnificativă asupra altor două instituții de stat: R.A. Imprimeria BNR (Consiliul de administrație format din 5 membri din care 3 reprezentanți ai BNR) și R.A. Monetăria Statului (Consiliul de administrație format din 5 membri din care 3 reprezentanți ai BNR).

Totalul achizițiilor de bancnote, monede și alte achiziții specifice efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2024 s-a ridicat la 248 854 mii lei (2023: 229 275 mii lei). Totalul vânzărilor către cele două entități în decursul anului 2024 s-a ridicat la 244 mii lei (2023: 18 mii lei). Banca a înregistrat, la data de 31 decembrie 2024, creanțe în sumă de 51 635 mii lei față de Imprimeria BNR și în sumă de 6 274 mii lei față de Monetăria Statului, precum și o datorie față de Monetăria Statului în sumă de 2 098 mii lei și, respectiv, față de Imprimeria BNR în sumă de 3 271 mii lei – toate acestea fiind stinse ulterior conform clauzelor contractuale. Tranzacțiile efectuate s-au desfășurat în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 având ca obiect de activitate decontarea operațiunilor interbancare. Până la data de 19 martie 2018, TRANSFOND S.A. a administrat sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă) – preluate de la această dată de BNR. În prezent, TRANSFOND S.A. administrează în continuare sistemul SENT (modul pentru plăți de mică valoare).

28. Rezerve

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Rezerve statutare	1 901 356	1 440 214
Alte rezerve	1 570 620	1 425 227
Diferențe favorabile din reevaluare – imobilizări și alte active	1 296 437	1 235 547
Total	4 768 413	4 100 988

La sfârșitul exercițiilor financiare 2024 și 2023, au fost majorate rezervele statutare ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas după plata cotei aferente bugetului de stat.

Poziția „Alte rezerve”, nedistribuibile, este compusă din următoarele elemente:

- a) La 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 – rezerve constituite din preluarea anterioară a:
 - (i) fondului imobilizărilor corporale (14 451 mii lei);
 - (ii) fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei);
 - (iii) fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei);
 - (iv) fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei);
- b) Rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor în sumă de 971 530 mii lei la data de 31 decembrie 2024 (31 decembrie 2023: 825 810 mii lei);
- c) Alte rezerve în sumă de 163 928 mii lei la data de 31 decembrie 2024 (31 decembrie 2023: 164 255 mii lei).

Diferențe favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea contabilă netă a acestora, cu excepția diferențelor înregistrate în contul de profit și pierdere.

29. Cont special de reevaluări

	mii lei	
	31 decembrie 2024	31 decembrie 2023
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	37 729 420	26 961 957
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	5 010 075	2 400 332
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	671 551	341 022
Total	43 411 046	29 703 311

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023.

În cursul exercițiilor financiare 2024 și 2023, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total datorii în valuta respectivă).

30. Venituri din dobânzi

	mii lei	
	2024	2023
Operațiuni în valută		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare denominate în valută	7 089 776	5 733 191
Plasamente în valută	3 617 487	2 405 954
Disponibilități în DST	644 150	638 435
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută	11 351 413	8 777 580
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Titluri de valoare în lei deținute în scopuri de politică monetară	186 420	208 411
Credite acordate instituțiilor de credit	4	38
Alte venituri	1 239	32 158
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	187 663	240 607
Total venituri din dobânzi (valută și lei)	11 539 076	9 018 187

În exercițiul financiar 2024, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din veniturile nete aferente titlurilor în valută în sumă de 7 089 776 mii lei (determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 2 402 027 mii lei și eşalonare discount în sumă de 4 760 300 mii lei minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 72 551 mii lei), din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă

de 3 617 487 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 644 150 mii lei.

În exercițiul financiar 2023, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută au provenit, în principal, din veniturile nete aferente titlurilor în valută în sumă de 5 733 191 mii lei (determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 1 529 140 mii lei și eşalonare discount în sumă de 4 269 629 mii lei minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 65 578 mii lei), din dobânzi aferente plasamentelor în valută în sumă de 2 405 954 mii lei și din dobânda aferentă disponibilităților în DST în sumă de 638 435 mii lei.

În exercițiul financiar 2024, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din venituri nete aferente titlurilor în lei deținute în scop de politică monetară în sumă de 186 420 mii lei (2023: 208 411 mii lei) – determinate ca sumă între venituri din cupon în sumă de 160 118 mii lei (2023: 196 576 mii lei) și eşalonare discount în sumă de 36 524 mii lei (2023: 29 671 mii lei) minus cheltuieli cu amortizare primă în sumă de 10 222 mii lei (2023: 17 836 mii lei), din operațiunile repo/credite cu instituțiile de credit în sumă de 4 mii lei (2023: 38 mii lei), precum și alte venituri în sumă de 1 239 mii lei (2023: 32 158 mii lei).

31. Cheltuieli cu dobânzile

	mii lei	
	2024	2023
Operațiuni în valută		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Rezerve minime obligatorii, depozite și alte dobânzi	22 508	20 054
Operațiuni cu Fondul Monetar Internațional	640 029	634 496
Contul curent al Trezoreriei statului	2 852 854	2 375 568
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	3 515 391	3 030 118
Operațiuni în lei		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Depozite atrase de la instituțiile de credit	2 403 319	1 774 728
Rezerve minime obligatorii	298 497	239 780
Contul curent al Trezoreriei statului	18 398	27 035
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	2 720 214	2 041 543
Total cheltuieli cu dobânzi (valută și lei)	6 235 605	5 071 661

În exercițiul financiar 2024, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzile plătite la contul curent al Trezoreriei statului în sumă de 2 852 854 mii lei, respectiv din dobânzile datorate pentru alocările de DST de la FMI în sumă de 640 029 mii lei.

În exercițiul financiar 2023, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzile plătite la contul curent al Trezoreriei statului în sumă de 2 375 568 mii lei, respectiv din dobânzile datorate pentru alocările de DST de la FMI în sumă de 634 496 mii lei.

32. Venituri din taxe și comisioane

	mii lei	
	2024	2023
Venituri din comisioane și taxe		
– în lei	230 235	192 535
– în valută	24 160	33 548
Total venituri din comisioane și taxe	254 395	226 083

Veniturile din comisioane și taxe în lei în sumă de 230 235 mii lei (2023: 192 535 mii lei) reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria statului.

Veniturile din comisioane și taxe în valută în sumă de 24 160 mii lei (2023: 33 548 mii lei) provin din operațiunile de împrumut de titluri în valută (prin agent).

33. Cheltuieli cu taxe și comisioane

	mii lei	
	2024	2023
Cheltuieli cu taxe și comisioane		
– în lei	69	6
– în valută	9 732	11 178
Total cheltuieli cu taxe și comisioane	9 801	11 184

Cheltuielile din comisioane și taxe în valută în sumă de 9 801 mii lei (2023: 11 184 mii lei) provin, în principal, din valoarea comisioanelor plătite pentru operațiunile derulate prin sistemul de decontare pentru plăți în moneda EURO (Target), din operațiunile de împrumut de titluri în valută prin agent și din operațiunile cu FMI.

34. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

	mii lei	
	2024	2023
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	955 236	1 387 774
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	19 637	14 839
Total venituri din operațiuni valutare	974 873	1 402 613
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli din diferențe de curs	(76 477)	(10 938)
Alte cheltuieli din operațiuni valutare	(2 580)	(2 520)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(79 057)	(13 458)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	895 816	1 389 155

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs aferente exercițiilor financiare 2024 și 2023 sunt aferente ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

35. Câștiguri realizate din operațiuni cu titluri

	mii lei	
	2024	2023
Venituri din operațiuni cu titluri	184 090	179 888
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(3 199)	(7 020)
Câștiguri realizate din operațiuni cu titluri	180 891	172 868

Veniturile/cheltuielile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denuminate în valută, acestea fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

36. Câștiguri/pierderi realizate din operațiuni cu metale prețioase

	mii lei	
	2024	2023
Venituri din operațiuni cu metale prețioase	1 088	-
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(514)	(436)
Câștiguri/pierderi din operațiuni cu metale prețioase	574	(436)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

37. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

	mii lei	
	2024	2023
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută	259 774	260 464
Diferențe nefavorabile din reevaluarea pozițiilor valutare	1 548 606	2 159 304
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	1 808 380	2 419 768

Pierderile din diferențe nefavorabile din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile dintre valoarea de piață a titlurilor denuminate în valută la 31 decembrie și costul mediu net al acestora, precum și diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea pozițiilor valutare la cursul de reevaluare (vezi Nota 2p).

38. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice. În anul 2024 acestea au fost în sumă de 240 354 mii lei, iar în anul 2023 în sumă de 221 373 mii lei.

39. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2024 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	41 668	96	106	-	-	-	41 870
Aur la alte standarde	-	-	-	-	399 683	-	399 683
Alte metale și pietre prețioase	78 387	-	-	-	-	-	78 387
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	17 075 856	-	-	17 075 856
Aur monetar	-	-	-	-	41 532 654	-	41 532 654
Depozite la vedere	-	29 633 111	94 058	-	-	17 089 428	46 816 597
Depozite la termen	-	19 896 400	11 942 000	-	-	6 840 644	38 679 044
Plasamente în valută	-	-	3 048 458	-	-	-	3 048 458
Valori mobiliare denuminate în valută	-	107 170 096	56 429 551	-	-	29 376 711	192 976 358
Împrumuturi în valută acordate	-	-	9 458 542	-	-	-	9 458 542
Participații externe	-	58 330	-	11 418 912	-	-	11 477 242
Alte active externe TARGET	-	1 842 824	-	-	-	-	1 842 824
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	3 039 743	-	-	-	-	-	3 039 743
Credite în litigiu	21 787	-	-	-	-	-	21 787
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(21 787)	-	-	-	-	-	(21 787)
Imobilizări	1 399 712	-	-	-	-	-	1 399 712
Stocuri	4 987	-	-	-	-	-	4 987
Titluri de participare	2 240	859	-	-	-	-	3 099
Decontări cu bugetul statului	955 061	-	-	-	-	-	955 061
Conturi de regularizare	79 265	-	-	-	-	-	79 265
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	616	-	-	-	-	-	616
Alte active,	110 287	-	-	-	-	-	110 287
din care:		-	-	-	-	-	
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.	32 225	-	-	-	-	-	32 225
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	(77 133)	-	-	-	-	-	(77 133)
Dobânzi de încasat	64 244	476 487	392 298	94 930	-	284 666	1 312 625
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	5 693 009	159 078 203	81 365 013	28 589 698	41 932 337	53 591 449	370 249 709

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2024 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	140 679 099	-	-	-	-	-	140 679 099
Obligații față de instituții financiare internaționale	-	-	717	11 308 621	-	-	11 309 338
Depozite atrase la vedere	-	5 589 945	-	-	-	-	5 589 945
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 986 703	-	-	16 986 703
Conturi curente ale instituțiilor de credit	43 692 928	-	-	-	-	-	43 692 928
Disponibilități în regim special	2 340	-	-	-	-	-	2 340
Depozite ale instituțiilor de credit	15 416 325	-	-	-	-	-	15 416 325
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR	6	-	-	-	-	-	6
Rezerve obligatorii în valută	-	21 520 955	54 862	-	-	-	21 575 817
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	467	-	-	-	-	-	467
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET	-	1 842 824	-	-	-	-	1 842 824
Disponibilități ale Trezoreriei statului	31 273	62 177 980	910 577	-	-	1 294 492	64 414 322
Creditori	56 504	-	-	-	-	-	56 504
Personal și conturi asimilate	93	-	-	-	-	-	93
Decontări cu bugetul statului	17 933	-	-	-	-	-	17 933
Conturi de regularizare	252	-	-	-	-	-	252
Alte pasive	2 734	-	-	-	-	-	2 734
Dobânzi de plătit	6 574	43 355	884	94 311	-	69	145 193
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	199 906 528	91 175 059	967 040	28 389 635	-	1 294 561	321 732 823
Active nete / (datorii nete)*	(194 213 519)	67 903 144	80 397 973	200 063	41 932 337	52 296 888	48 516 886

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2023 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	42 361	84	94	-	-	-	42 539
Aur la alte standarde	-	-	-	-	299 171	-	299 171
Alte metale și pietre prețioase	60 016	-	-	-	-	-	60 016
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	16 546 760	-	-	16 546 760
Aur monetar	-	-	-	-	30 885 609	-	30 885 609
Depozite la vedere	-	31 154 148	65 758	-	-	17 881 904	49 101 810
Depozite la termen	-	25 345 587	6 743 700	-	-	7 380 878	39 470 165
Plasamente în valută	-	-	2 748 413	-	-	-	2 748 413
Valori mobiliare denuminate în valută	-	122 782 158	23 827 842	-	-	28 976 264	175 586 264
Împrumuturi în valută acordate	-	-	13 173 144	-	-	-	13 173 144
Participații externe	-	57 127	-	11 071 149	-	-	11 128 276
Alte active externe TARGET	-	2 763 656	-	-	-	-	2 763 656
Titluri de valoare deținute în scopuri de politică monetară în lei	3 968 441	-	-	-	-	-	3 968 441
Credite în litigiu	21 787	-	-	-	-	-	21 787
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(21 787)	-	-	-	-	-	(21 787)
Imobilizări	1 315 080	-	-	-	-	-	1 315 080
Stocuri	5 130	-	-	-	-	-	5 130
Titluri de participare	2 240	473	-	-	-	-	2 713
Decontări cu bugetul statului	1 395 470	-	-	-	-	-	1 395 470
Conturi de regularizare	66 153	-	-	-	-	-	66 153
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	2 589	-	-	-	-	-	2 589
Alte active,	102 613	-	-	-	-	-	102 613
din care:							
Bunuri de importanță numismatică, filatelică, istorică, culturală, artistică etc.	29 477	-	-	-	-	-	29 477
Provizioane pentru creanțe îndoielnice aferente activelor	(72 723)	-	-	-	-	-	(72 723)
Dobânzi de încasat	86 475	469 179	264 875	114 966	-	271 627	1 207 122
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	6 967 777	182 572 412	46 823 826	27 732 875	31 184 780	54 510 673	349 792 343

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a datoriilor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2023 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	123 294 176	-	-	-	-	-	123 294 176
Obligații față de instituții financiare internaționale	6 860	-	675	10 964 249	-	-	10 971 784
Depozite atrase la vedere	-	21 603	-	-	-	-	21 603
Alocări de DST de la FMI	-	-	-	16 469 422	-	-	16 469 422
Conturi curente ale instituțiilor de credit	57 442 039	-	-	-	-	-	57 442 039
Disponibilități în regim special	2 752	-	-	-	-	-	2 752
Depozite ale instituțiilor de credit	37 540 640	-	-	-	-	-	37 540 640
Depozite ale instituțiilor financiare la BNR	11	-	-	-	-	-	11
Rezerve obligatorii în valută	-	12 550 127	48 773	-	-	-	12 598 900
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	943	-	-	-	-	-	943
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET	-	2 763 656	-	-	-	-	2 763 656
Disponibilități ale Trezoreriei statului	1 511 338	45 535 903	7 296 898	-	-	39 070	54 383 209
Creditori	68 584	-	-	-	-	-	68 584
Personal și conturi asimilate	78	-	-	-	-	-	78
Decontări cu bugetul statului	15 412	-	-	-	-	-	15 412
Conturi de regularizare	1 166	-	-	-	-	-	1 166
Alte pasive	2 543	-	-	-	-	-	2 543
Dobânzi de plătit	18 312	45 068	9 065	114 245	-	143	186 833
Total pasive exclusiv capital, fonduri și rezerve	219 904 854	60 916 357	7 355 411	27 547 916	-	39 213	315 763 751
Active nete / (datorii nete)*	(212 937 077)	121 656 055	39 468 415	184 959	31 184 780	54 471 460	34 028 592

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

40. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2024, Banca deține în custodie următoarele bilete la ordin:

- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 601 mii USD, echivalentul a 2 869 mii lei (31 decembrie 2023: 601 mii USD, echivalentul a 2 700 mii lei);
- trei bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (IDA) în valoare totală de 16 174 mii lei (31 decembrie 2023: 16 174 mii lei).

41. Repartizarea profitului

În anul 2024, Banca a înregistrat profit în valoare de 3 842 740 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 3 074 171 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 768 569 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (461 142 mii lei). Suma de 307 427 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2024 urmează a fi repartizată în anul 2025, conform legii, în următoarea ordine de prioritate:

- a) sursele proprii de finanțare a investițiilor;
- b) fondul de participare a salariaților la profit;
- c) rezervele la dispoziția Consiliului de administrație.

În anul 2023, Banca a înregistrat profit în valoare de 2 428 653 mii lei. Potrivit legii, cota de 80 la sută din veniturile nete în sumă de 1 942 922 mii lei a fost regularizată cu bugetul de stat. Din profitul rămas la dispoziția BNR în valoare de 485 731 mii lei, o proporție de 60 la sută s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare (291 438 mii lei). Suma de 194 293 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2023 a fost repartizată în anul 2024, conform legii.

Guvernator

DI. Mugur Isărescu

Abrevieri

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
AIE	Agenția Internațională a Energiei
AML	<i>Anti-money laundering</i>
ANCOM	Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BRRD	<i>Bank Recovery and Resolution Directive</i>
CE	Comisia Europeană
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CFI	Corporația Financiară Internațională
CIP	Centrala Incidentelor de Plăți
CNSM	Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială
CRC	Centrala Riscului de Credit
CSB/CFT	Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului
Eurostat	Oficiul de Statistică al Comunităților Europene
FAO	Organizația pentru Alimentație și Agricultură
FATF	Grupul de Acțiune Financiară (<i>Financial Action Task Force</i>)
FBCF	formarea brută de capital fix
FDS	Fondul de Dezvoltare Socială al Consiliului Europei
FMI	Fondul Monetar Internațional
GISC	Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice
IAPC	indicele armonizat al prețurilor de consum
IFN	instituții financiare nebankare
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IMM	întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPC	indicele prețurilor de consum
IRCC	indicele de referință pentru creditele consumatorilor
MF	Ministerul Finanțelor
MUR	Mecanism unic de rezoluție
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OECD	<i>The Overseas Economic Cooperation Fund</i>
OPCOM	Operatorul pieței de energie electrică și de gaze naturale din România
PIB	produsul intern brut
PIIN	poziția investițională internațională netă
RMO	rezervele minime obligatorii
ROBOR	rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
TIC	tehnologia informației și a comunicațiilor
TiVA	<i>Trade in Value Added</i>
UE	Uniunea Europeană

Lista tabelelor din text

Caseta 4

Tabel A	Evoluții macroeconomice și conduita politicii monetare în țări dezvoltate și din regiune	76
---------	--	----

Caseta 6

Tabel A	Prezentare generală a cadrelor paralele stabilite de legislația europeană	113
Tabel 4.1	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit	131
Tabel 4.2	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancare și instituții de plată	132
Tabel 4.3	Alte informații privind activitatea CRC	132
Tabel 4.4	Principalii indicatori utilizați de CIP	133
Tabel 6.1	Componența sistemului bancar pe forme de proprietate	147
Tabel 6.2	Cota de piață a instituțiilor de credit	148
Tabel 6.3	Ponderele instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	148
Tabel 6.4	Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar	150
Tabel 6.5	Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2024	154
Tabel 6.6	Tematica acțiunilor de supraveghere ad-hoc în anul 2024	157
Tabel 6.7	Măsurile de supraveghere dispuse conform OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare în anul 2024	157
Tabel 6.8	Sanțiuni aplicate în baza OUG nr. 99/2006 în anul 2024	157
Tabel 6.9	Numărul persoanelor din categoria celor prevăzute la art. 108 din OUG nr. 99/2006, supuse aprobării BNR în anul 2024	158
Tabel 6.10	Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2024	160
Tabel 6.11	Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2024	160
Tabel 6.12	Ponderile capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2024	161
Tabel 8.1	Emisiunile numismatice lansate în anul 2024	183
Tabel 8.2	Distribuția lunară a falsurilor	183
Tabel 8.3	Structura pe cupiuri a falsurilor	183
Tabel 9.1	Traficul de plăți în sistemul ReGIS	188
Tabel 9.2	Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2024	189
Tabel 9.3	Operațiuni cu titluri de stat decontate în sistemul SaFIR	191
Tabel 9.4	Traficul de plăți prin componenta de decontare pe bază brută în timp real a plăților (T2)	192

Tabel 11.1	Contul curent	213
Tabel 11.2	Contul financiar	215
Tabel 11.3	Principalii indicatori de îndatorare externă	218
Tabel 11.4	Datoria externă a României	219
Tabel 12.1	Demersurile de aderare a României la OCDE	223
Tabel 13.1	Criteriile de la Maastricht (indicatori de convergență nominală)	229
Tabel 14.1	Evenimente pe teme monetare, bancare și financiare organizate de Banca Națională a României în anul 2024	251
Tabel 19.1	Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2024	308
Tabel 19.2	Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2024	310
Tabel 19.3	Diferențe din reevaluare – rezerve internaționale – la 31 decembrie 2024	311
Tabel 19.4	Bugetul de venituri și cheltuieli aferent anului 2024	312
Tabel 19.5	Capitalul propriu	314
Tabel 19.6	Rezultatul operațional	314

Lista graficelor din text

Grafic 1.1	Activitatea economică la nivel mondial	19
Grafic 1.2	Perspective privind evoluția activității economice	21
Caseta 1		
Grafic A	Evoluția cheltuielilor de apărare în ultimul deceniu	22
Grafic B	Cheltuielile de apărare și deficitul bugetar în UE (2023)	24
Grafic 1.3	Cotațiile principalelor materii prime pe piețele internaționale	26
Grafic 1.4	Evoluția prețului aurului în raport cu incertitudinea	27
Grafic 1.5	Prețurile de consum la nivel internațional	27
Grafic 1.6	Ratele dobânzilor de politică monetară	28
Grafic 1.7	Cursul de schimb al euro	28
Grafic 1.8	Principalele activități economice (VAB)	29
Grafic 1.9	Cererea	29
Grafic 1.10	Consumul populației	30
Grafic 1.11	Formarea brută de capital fix	30
Grafic 1.12	Investiții directe și absorbția de fonduri europene	31
Caseta 2		
Figura A	Calendarul transmiterii cererilor de plată conform PNRR al României	32
Grafic A	Stadiul implementării ȋntelor și jaloanelor	34

Grafic B	Stadiul PNRR la nivel european	34
Figura B	Posibile efecte asupra soldului bugetar ale perturbării finanțării PNRR	35
Grafic C	Scenariu alternativ privind implementarea proiectelor din granturi PNRR	36
Grafic 1.13	Cererea externă	37
Grafic 1.14	Contul curent și principalele componente	38
Grafic 1.15	Balanța economisire-investiții, public/privat	39
Grafic 1.16	Indicatori de adecvare a rezervelor internaționale	39
Grafic 1.17	Imagine de ansamblu asupra evoluțiilor de pe piața muncii	40
Grafic 1.18	Evoluția numărului de salariați din economie	41
Grafic 1.19	Factorii determinanți ai dinamicii salariului mediu brut pe economie	41
Grafic 1.20	Rata anuală a inflației	42
Grafic 1.21	Principalele componente ale inflației de bază CORE2 ajustat	42
Grafic 1.22	Prețurile principalelor mărfuri agroalimentare	43
Grafic 1.23	Prețul combustibililor	43
Grafic 1.24	Prețul energiei electrice și gazelor naturale	44
Caseta 3		
Grafic A	Descompunerea istorică a variațiilor prețului petrolului	46
Grafic B	Transmisia unei modificări cu 1 la sută a prețului petrolului, la orizont de 1 an, condiționată de natura șocului generator	47
Grafic C	Transmisia în IPC a unei modificări cu 1 la sută a prețului petrolului, la orizont de 1 an, condiționată de natura șocului generator și regimul de inflație	48
Grafic 1.25	Anticipații privind evoluția prețurilor	49
Grafic 1.26	Prețurile producției industriale pentru piața internă și factorii determinanți	49
Grafic 1.27	Costurile unitare cu forța de muncă pe total economie	51
Grafic 1.28	Evoluția costurilor salariale unitare în industria prelucrătoare	51
Grafic 1.29	Deficitul bugetului general consolidat	52
Grafic 1.30	Ponderea datoriei publice în PIB	54
Grafic 1.31	Descompunerea variației ponderii datoriei publice în PIB	55
Caseta 4		
Grafic A	Rata anuală a inflației în zona euro, SUA și statele din regiune	74
Grafic B	Rata dobânzii de politică monetară în zona euro, SUA și statele din regiune	74
Grafic 3.1	Evoluția cursurilor de schimb pe piețele emergente din regiune	81
Grafic 3.2	Rata inflației	83

Caseta 5

Grafic A	Creditul acordat sectorului privat (evoluție lunară)	88
Grafic B	Creditul acordat sectorului privat (evoluție anuală)	89
Grafic C	Creditele noi acordate populației și societăților nefinanciare	89
Grafic D	Creditele noi acordate sectorului privat și rata medie a dobânzii la împrumuturile în monedă națională	91
Grafic E	Cererea de credite	92
Grafic F	Standardele de creditare	92
Grafic G	Masa monetară și PIB	93
Grafic H	M3 și contrapartidele sale	94
Grafic I	Pondere M1 în M3, comparații internaționale	95
Grafic 3.3	Ratele dobânzilor BNR	97
Grafic 3.4	Ratele RMO	98
Grafic 3.5	Rata dobânzii de politică monetară și ratele ROBOR	100
Grafic 3.6	Ratele dobânzilor în sistemul bancar	101
Grafic 4.1	Indici de incertitudine cu privire la politicile economice și comerciale la nivel global	114
Grafic 4.2	Ciclul îndatorării	115
Grafic 4.3	Durata medie de încasare a creanțelor și ponderea firmelor cu deficiențe de capitalizare la nivel sectorial	116

Caseta 7

Grafic A	Ponderea creanțelor guvernamentale (credite și dețineri de titluri) în activele bancare totale	118
Grafic 4.4	Avuția netă a populației	119
Grafic 4.5	Evoluția structurii activelor sectorului bancar	122
Grafic 4.6	Evoluția structurii pasivelor sectorului bancar	123
Grafic 4.7	Evoluția principalilor indicatori ai poziției de lichiditate	123
Grafic 4.8	Evoluția structurii ratei fondurilor proprii totale și a determinantilor acesteia	124
Grafic 4.9	Evoluția profitabilității sectorului bancar în comparație cu cea a companiilor nefinanciare	125
Grafic 4.10	Evoluția elementelor de venituri și cheltuieli raportate la activele medii ale sectorului bancar	126
Grafic 4.11	Calitatea activelor în funcție de dimensiunea băncilor	126
Grafic 4.12	Distribuția în funcție de monedă a creditelor acordate persoanelor fizice (PF) și persoanelor juridice (PJ) de instituțiile de credit	132
Grafic 4.13	Principalii indicatori privind incidentele de plăți (2017-2024)	133
Grafic 6.1	Distribuția instituțiilor de credit supuse evaluării SREP în funcție de scorul general	155

Grafic 6.2	Elementele SREP repartizate în funcție de scorul atribuit	156
Grafic 7.1	Cerința MREL	171
Grafic 7.2	Deviația față de cerința finală cu amortizorul combinat inclus	171
Grafic 8.1	Structura numerarului aflat în afara sistemului bancar în 2023 și 2024	178
Grafic 8.2	Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2024	178
Grafic 8.3	Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2024	179
Grafic 8.4	Structura pe cupiuri a bancnotelor plătite în anul 2024	180
Grafic 8.5	Structura pe cupiuri a monedelor plătite în anul 2024	180
Grafic 8.6	Structura pe cupiuri a bancnotelor încasate în anul 2024	181
Grafic 8.7	Structura pe cupiuri a monedelor încasate în anul 2024	181
Grafic 9.1	Plățile în sistemul ReGIS, indiferent de valoare, 2024 vs. 2023 (medii zilnice)	189
Grafic 9.2	Volumul și valoarea operațiunilor cu titluri de stat decontate (livrare contra plată) în sistemul SaFIR în anul 2024, valoarea operațiunilor <i>repo intraday</i>	190
Grafic 9.3	Evoluția plăților prin componenta de decontare pe bază brută în timp real a plăților (T2)	193
Grafic 9.4	Evoluția tranzacțiilor aferente serviciilor TIPS și T2S	193
Grafic 9.5	Evoluția incidentelor majore, inclusiv a celor reclasificate ca non-majore	200
Infografic	Informații statistice aferente principalelor evoluții pe piața plăților în anul 2024	203
Grafic 10.1	Rezervele internaționale ale României	206
Grafic 10.2	Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2024	210
Grafic 10.3	Rezultatele din administrarea portofoliilor	210
Grafic 10.4	Rentabilitate comparativă – portofolii BNR față de portofoliile de referință în anul 2024	210
Infografic	Reprezentarea BNR la organizații internaționale	224
Grafic 13.1	Rata inflației (IAPC)	230
Grafic 13.2	Soldul bugetului general consolidat (metodologie SEC 2010)	230
Grafic 13.3	Datoria publică (metodologie SEC 2010)	230
Grafic 13.4	Cursul de schimb EUR/RON	230
Grafic 13.5	Ratele dobânzilor pe termen lung	231
Grafic 13.6	Evoluția PIB pe locuitor în România	232
Grafic 13.7	Ponderea sectoarelor economice în PIB	232
Grafic 13.8	Gradul de deschidere a economiei	232
Grafic 13.9	Deficitul de cont curent și finanțarea prin fluxuri stabile	232
Infografic	Noua versiune a website-ului BNR	242
Infografic	Aplicația BNR Direct	245
Infografic	Programe și proiecte educaționale și de comunicare ale BNR	258

Infografic	Proiecte derulate de BNR în parteneriat cu alte instituții	260
Grafic 18.1	Situația posturilor vacante în centrala Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2024	298
Grafic 18.2	Situația posturilor vacante în unitățile teritoriale ale Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2024	298
Grafic 19.1	Activele externe ale BNR la 31 decembrie 2020-2024	309

